

ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ

— — —

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၅။ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၁။ မုသာဝါဒဝဂ်

၁။ မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်

အာယသ္မန္တော-အရှင်တို့၊ ဒွေနုတိ-ကိုးဆယ့်နှစ်ပါးသော၊ ပါစိတ္တိယာ-ပါစိတ် မည်ကုန်သော၊ ဣမေ ခေါ် ပန ဓမ္မာ-ဤအာပတ်တို့သည်၊ ဥဒ္ဓေသံ-သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ (သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ပြခြင်းသို့) အာဂစ္ဆန္တိ- ရောက်ကုန်၏။

☸ ၁။ တေန ခေါ်ပန သမယေန^၁ -ထိုအခါ၌၊ (မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ် တော်မမူအပ်သေးရာ ထိုအခါ၌) ဗုဒ္ဓေါ^၂ -အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်

(၁) တေန သမယေန။ ။ဤဝါကျမျိုး၌ ရှေးဆရာများက နောက်လာမည့် ဝတ္ထု ကြောင်းပါ စကားရပ်ကို ယူ၍ အနိယမဝါကျ ထည့်တော်မူလေ့ရှိကြ၏။ ဤ၌မူ တေန သမယေနာတိ ယေန သမယေန ဘဂဝတာ သိက္ခာပဒံ အပညတ္တံ ဟောတိ၊ တေန သမယေန- (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၀၇) ကို ကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ အနိယမအပြည့်အစုံ ထည့်၍ ပေးလိုမူ "ယေန သမယေန-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သိက္ခာပဒံ- မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အပညတ္တံ-ပညတ်တော်မမူအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ တေန သမယေန-မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မမူအပ်သေးရာ ထိုအခါ၌" ဟု ဆိုပါ။

မှန်၏ - တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ စသော စကားတော်သည် သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်ပေါ် လာပုံ အကြောင်း (ဝတ္ထု) ကို ပြသော စကားဖြစ်၏။ ထိုစကား၏ လိုရင်းအချုပ်မှာ "မြတ်စွာ ဘုရား သာဝတ္ထိမြို့၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အရှင်ဟတ္ထက၏ ဝန်ခံ သည့်အတိုင်း မပြုလုပ်ခြင်းဟူသော လိမ်လည်မှုပြုသနာ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ထိုကို အကြောင်း ပြု၍ ဤသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူရသည်" ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤသို့ ဆိုခြင်းအားဖြင့် "မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မမူမီ သာဝတ္ထိ မြို့၊ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်"ဟုလည်းကောင်း၊ "ဤမုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်ကို သာဝတ္ထိမြို့၊ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ပညတ်တော်မူသည်"ဟုလည်းကောင်း ဤအဓိပ္ပာယ်များ ထင်ရှားပါသည်။ ရှေးဆရာတော်များအတိုင်း အနိယမထည့်လိုက ထည့်ပေး နိုင်ပါသည်။ [တေန သမယေန၌ အာဇာရ ဟေတု ကရဏ အနက်သုံးမျိုး ပေးပုံကို ပါရာဇိ ကဏ်ဘာသာဋီကာ ၂၊ ၆၉၈ ရှ။]

(၂) အညွန့်။ ။ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ- ၁၊ ၆၃၂။

မူပြီးသော၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝါ-သာဝတ္ထိမြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ဇေတဝနေ-ဇေတဝန်မည်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ်သူဌေး၏၊ အာရာမေ-အာရာမ်၌၊ (ကျောင်းတိုက်၌) ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏ (နေတော်မူ၏။)

[အမှာ။ ။ဤပါဠိတော်နိဿယ၌ ရှေးရှေး ရေးအပ်ပြီးသော ပုဒ်များ၏ အနက်၊ လွယ်ကူသော ပုဒ်များ၏ အနက်ကို မရေးတော့ပါ။ သိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်များ၏ အနက်ကိုလည်း ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ရှိပြီးဖြစ်၍ မရေးတော့ပါ။ ပို့ချသော ဆရာတို့ကမူ စာသင်သားများ နှုတ်တတ်အောင် မခန့်ကျော်ဘဲ ပို့ချရန် တိုက်တွန်းပါသည်။]

တေန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ သကျပုတ္တော-သာကီဝင်မင်းသား ဖြစ်သော၊ ဟတ္ထကော-ဟတ္ထကသည်၊ ဝါဒက္ခိတ္တော ။ -အယူဝါဒသည် ပရဝါဒီအထံသို့ ပစ်ပို့အပ်သည်၊ (တစ်နည်း) ဝါဒက္ခိတ္တော-အယူဝါဒ၌ မိမိစိတ်က ပစ်သွင်းထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုအရှင်ဟတ္ထကသည်၊ တိတ္ထိယေဟိ-တိတ္ထိတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သလ္လပန္နော-စကားပြောလတ်သော်၊ (စကားပြောရင်း၊) အဝဇာနိတွာ-ပယ်ပြီး၍၊ (ပယ်ပြီးမှ) ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏၊ ပဋိဇာနိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ အဝဇာနာတိ-ပယ်ပြန်၏၊ အညေန-အခြားသော အကြောင်းဖြင့်၊ အညံ-အခြားသော အကြောင်းကို၊ ပဋိစရတိ-ဖုံးကွယ်၏၊ (တစ်နည်း) ပဋိစရတိ-ဖုံးကွယ်သောအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ သမ္ပဇာနံ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက်၊ မုသာ-မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊ သင်္ကေတံ-ချိန်ခါနေရပ် သတ်မှတ်မှုကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဝိသံဝါဒတိ-ချို့ယွင်းစေ၏၊ (ချွတ်လွဲစေ၏။)

တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုကြကုန်၏၊ (အမြင်သေးကြကုန်၏။) ဝါ-အဟုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့်မပြောဘဲ၊

အညွှန်း (၁)။ ။ဝါဒက္ခိတ္တော၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၂၊ အဝဇာနိတွာ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ-၃။
(၂)။ ။ပဋိစရတိ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ-၄၊ ၁၀၄၊ သမ္ပဇာနမုသာ၊ ဘာသာဋီ-၆။ သင်္ကေတံ၊ ဘာသာဋီ - ၆။

အမှာ။ ။အညွှန်းပြရာ၌ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာဖြစ်လျှင် ပါစိတ်ဘာဋီဟုလည်းကောင်း၊ ဘာသာဋီကာဟု သာမညလည်းကောင်း ညွှန်းပါသည်။ တစ်ရံတစ်ခါ၌မူ အညွှန်းပုဒ်နောင် ဘာသာဋီကာပင် မထည့်တော့ဘဲ အညွှန်းနံပါတ်ကိုသာ ပြထားပါမည်။

တွေးတောကြံစည်ကြကုန်၏။ (အထင်သေးကြကုန်၏။) ခိယုန္တိ-အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြကုန်၏။ ဝိပါစေန္တိ-အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။ (အပြစ်ကျယ်ပြန့်အောင် မိမိတို့ စပ်ရာစပ်ရာ ပြောဆိုကြကုန်၏။) [ဥဇ္ဈာယန္တိ စသည်အဓိပ္ပာယ်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီ-၂၊ ၅၂၁၊ ၇၀၄ တို့၌ ပြထားပြီ။] (ကိံ ၁ - အဘယ်သို့ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၊ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်သနည်း။) ကထံဟိ ၂ - အဘယ်ကြောင့်၊ သကျပုတ္တော-သော၊ ဟတ္ထကော-သည်၊ အမေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ သလ္လပန္နော အဝဇာနိတွာ-၍၊ ပဋိဇာနိဿတိနာမဇိ-ဝန်ခံရသနည်း၊ ပဋိဇာနိတွာ-၍၊ အဝဇာနိဿတိနာမ-ဖုံးကွယ်ရသနည်း၊ သမ္ပဇာနိ-လျက်၊ မုသာ-ကို၊ ဘာသိဿတိနာမ-ပြောရသနည်း၊ သင်္ကေတံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိသံဝါဒေဿတိနာမ-ချွတ်ယွင်းစေရသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏။

ဘိက္ခု-ရဟန်းတို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တာနံ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုကြကုန်သော၊ ဝါ - အယုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့် မပြောဘဲ၊ တွေးတောကြံစည်ကြကုန်သော၊ ခိယုန္တာနံ - အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြကုန်သော။

(၁) ကိံ။ ။နောက်၌ အာကာရဝါကျရှိ၍ ပုစ္ဆာဝါစက ကိံသဒ္ဓါကို သဒ္ဓါထုံးစံအတိုင်း ထည့်ရသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်က မေးအပ်သော မေးခွန်းမျိုး မဟုတ်။ အာကာရဇောတက ဣတိသဒ္ဓါကို အနက်ပေးရာ၌ “ဣတိ-ဤသို့၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ-ကုန်၏။ ခိယုန္တိ-ကုန်၏။ ဝိပါစေန္တိ-ကုန်၏” ဟု ကြိယာသို့ ပြန်လှည့်ရမည်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် လွယ်ကူအောင် ကြိယာ၏ အနက်ကို ယူ၍ “ဣတိ-ဤသို့ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချ၊ အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်၏” ဟု ပေးပါသည်။ နောက်နောက် ပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူသိပါ။

(၂) ကထံဟိနာမ။ ။ကထံသည် ပုစ္ဆာဝါစကနိပါတာ၊ ဟိသည် အနက်သီးခြား မရှိသော နိပါတာ၊ နာမသည် ဂရဟာဇောတကနိပါတာ၊ တစ်ချို့နေရာ၌ ဝိမ္ပယ (အံ့သြခြင်း) အနက်ဟော နိပါတာ၊ ထိုနာမကို ကြိယာနှင့် တွဲ၍ ပေးရသည်။

(၃) ပဋိဇာနိဿတိ။ ။[ပဋိ+ဉာ+ဿတိ၊] ဂရဟာအနက်ဟော (အချို့နေရာ၌ ဝိမ္ပယအနက်ဟော) နာမနိပါတ်နှင့် ယှဉ်ရာဝယ် သတိ အနာဂတ်ဝိဘတ်သည် အတိတ်အနက်၌ သက်၏။ [နာမေ ဂရဟာ နိမ္ပယေသု-မောက်၊ ကစ္စည်းဘာဋီ-၂၊ ၃၀၄။] မှန်၏။ သဒ္ဓါထုံးစံအတိုင်း အနာဂတ်စကားလုံးဖြင့် သုံးထားသော်လည်း တိတ္ထိများ ကဲ့ရဲ့သော အချိန်၌ အရှင်ဟတ္ထက၏ ပယ်ရှား၍ ဝန်ခံမှုစသော လိမ်လည်မှုများ ဖြစ်ခဲ့ပြီးပေပြီ။ ဤနေရာမျိုး၌ မြန်မာများလည်း “သူ ဘာဖြစ်လို့ လိမ်ပါလိမ့်၊ သူ ဘာဖြစ်လို့ ဒီလို လုပ်ပါလိမ့်” စသည်ဖြင့် သုံးကြ၏။ ထို “လိမ့်” ကား အနာဂတ်ဖြစ်သော်လည်း အတိတ်ကို ရည်ရွယ်သုံးထားအပ်သော စကားတည်း။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ၁၊ ၆၆။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၂ ၄၉၈၊ ၆၆၁။]

ဝိပါစေန္ဒာနံ-အပြစ်ကို ကျယ်ပြန့်စေကြကုန်သော၊ တေသံ တိတ္ထိယာနံ-ထိုတိတ္ထိ
 တို့၏ (စကားကို) အသောသံ-ကြားသိရကုန်ပြီ၊ အထ-ကြားသိရာ၊ ထိုအခါ၌၊
 တေ ဘိက္ခု-တိုရဟန်းတို့သည်၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌၊ သကျပုတ္တော-သော၊
 ဟတ္ထကော-သည်၊ (အတ္ထိ) တေန-ဟတ္ထကရိရာ၊ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိသု-
 သွားကြကုန်ပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ရောက်ရာအရပ်မှ တစ်ဆင့် သာ၍ နီးကပ်သော
 အရပ်သို့ သွားပြီး၍၊ သကျပုတ္တံ-သော၊ ဟတ္ထကံ-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေ'စုံ-
 ပြောကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောကြသနည်း။)

အာဝုသော ဟတ္ထက-ငါ့ရှင် ဟတ္ထက၊ တံ-သင်သည် ၊ပေ၊ အဝဇာနိတွာ-၍၊
 ပဋိဇာနာသိ ကိရ-ဝန်ခံသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ ၂ -မှန်သလော၊ (မှန်
 သလား။) ပဋိဇာနိတွာ-၍၊ အဝဇာနာသိ ကိရ-ပယ်သတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-
 လော၊ အညေန-ဖြင့်၊ အညံ-ကို၊ ပဋိစရသိ ကိရ-ဖုံးကွယ်သတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊
 သစ္စံ-လော၊ သမ္ပဇာနံ-လျက်၊ မုသာ-ကို၊ ဘာသသိ ကိရ-ပြောဆိုသတဲ့ဟု ကြားရ
 သည်မှာ၊ သစ္စံ-လော၊ သင်္ကေတံ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ ဝိသံဝါဒေသိ ကိရ-ချွတ်ယွင်း
 စေသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ။

☞ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ ဧတေ တိတ္ထိယာနာမ-ဤတိတ္ထိတို့မည်သည်ကို၊ (တိတ္ထိ
 တွေ ဆိုတာကို) ယေနကေနစိ-အကြင်အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော အကြောင်း
 ဖြင့်၊ (တော်သလို လျော်သလိုဖြင့်) ဇေတဗ္ဗာ-အောင်ထိုက်ကုန်၏၊ (အနိုင်ယူထိုက်
 ကုန်၏) တေသံ-ထိုတိတ္ထိတို့အား၊ ဇယော-အောင်ခြင်းကို၊ (အနိုင်ကို) နေဝ
 ဒါတဗ္ဗာ-မပေးထိုက်သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ ယေ တေ ဘိက္ခု-အကြင်

(၁) ဥပသင်္ကမိသု။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ- ၁၊ ၄၉၇၊ ၄၉၈-၉။ “ဥပသင်္က
 မိသု-ချဉ်းကပ်ကြကုန်ပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်ပြီး၍” ဟု ရှေးဆရာတော်များ ပေးတော်မူ
 ကြ၏၊ “ချဉ်းကပ်” ဟူသည်မှာ အနီးရောက်အောင် သွားခြင်းတည်း။

(၂) သစ္စံ ကိရ။ ။ကိရသည် အနုဿဝနတ္ထ (တစ်ဆင့်ကြားခြင်း အနက်ဟော)
 နိပါတ၊ ဤပုဒ်ကို ကြိယာနှင့် တွဲပါ၊ ထိုသို့တွဲရာ၌ ကြိယာတစ်ခုရှိလျှင် တစ်ခုနှင့်၊ အများရှိလျှင်
 အားလုံးနှင့် တွဲပါ၊ အချို့ဆရာတော်များကား အာကာရဝါကျ ဆုံးအောင် ပေးပြီးမှ “ဣတိ
 ကိရ-ဤသို့ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-မှန်သလော”ဟု ပေးတော်မူကြ၏၊ ပေးပုံမှာ- “အာဝုသော
 ဟတ္ထက၊ တံ-သည် ၊ပေ၊ ပဋိဇာနာသိ-ဝန်ခံ၏ ၊ပေ၊ ဝိသံဝါဒေသိ-ချွတ်ယွင်းစေ၏၊ ဣတိ
 ကိရ-ဤသို့ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ တစ်ချို့ဆရာတော်
 များကလည်း အာကာရဝါကျ ဆုံးအောင် ပေးပြီးမှ “ဣတိ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ သစ္စံ ကိရ-
 လျှောက်ထားတိုင်း မသွေ၊ မှတ်ချေသလော၊ ဝါ-ကြားတိုင်းမသွေ၊ မှန်ချေသလော” ဟု ပေး
 တော်မူကြသည်။

ရဟန်းတို့သည်၊ အပ္ပိစ္ဆာ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ အလိုမရှိကုန်၊ ဝါ-အလိုဆိုး မရှိကုန်၊
တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဥဇ္ဈာယန္တိ ။ပေ။

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သကျပုတ္တံ-သော၊ ဟတ္ထကံ-ကို၊
အနေကပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝိဂရဟိတွာ-
ကဲ့ရဲ့ပြီး၍၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဧတမတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊
အာရောစေသုံ-လျှောက်ထားကြကုန်ပြီ၊ အထခေါ-လျှောက်ထားကြရာ၊ ထိုအခါ၌၊
ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတသ္မိံ နိဒါနေ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဧတသ္မိံ ပကရဏေ-ဤ
အရာကြောင့်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ရဟန်းအပေါင်းကို၊ သန္နိပါတာပေတွာ-စည်းဝေးစေ
ပြီး၍၊ သကျပုတ္တံ-သော၊ ဟတ္ထကံ-ကို၊ ပဋိပုစ္ဆိ-မေးတော်မူပြီ၊ (ကိံ) ဟတ္ထက-
ဟတ္ထက၊ တံ-သည် ။ပေ၊ ပဋိဇာနာသိ ကိရ-ဝန်ခံသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-
မှန်သလား ။ပေ၊ ဝိသံဝါဒေသိ ကိရ-ချွတ်ယွင်းစေသတဲ့ဟု ကြားရသည်မှာ၊ သစ္စံ-
မှန်သလား၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ သစ္စံ-မှန်ပါ၏၊
ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓေါ-အလုံးသော တရားကို သိတော်မူပြီးသော၊ ဘဂဝါ-
သည်၊ ဝိဂရဟိ-ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီ ။ပေ၊ မောဃပုရိသ^၁-ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရှိသည့် အချိုး
နီးသော ယောက်ျား၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ တံ-သည် ။ပေ၊ ဝိသံဝါဒေသသိနာမ-
ချွတ်ယွင်းစေရသနည်း၊ မောဃပုရိသ၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ (ဤအလုပ်သည်၊)
အပ္ပသန္တာနံ-သာသနာတော်၌ မကြည်ညိုသေးသူတို့၏၊ ပသာဒါယဝါ-ကြည်ညို
ခြင်းငှာလည်းကောင်း ။ပေ၊ န-မဖြစ်၊ ဘိက္ခဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ ဧဝံ စပန-ဤသို့လျှင်၊
ဣမံ သိက္ခာပဒံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဥဒ္ဓိသေယျာထ-ရွတ်ပြကြကုန်လော့၊ (ကိံ-
အဘယ်သို့ ရွတ်ပြရမည်နည်း။)

၂။ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယန္တိ-သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယံဟူ၍၊
(ဥဒ္ဓိသေယျာထ။)

၃။ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေါနာမ - သမ္ပဇာနမုသာဝါဒမည်သည်၊ ဝိသံဝါဒန
ပုရေက္ခာရဿ - ချွတ်ယွင်းစေကြောင်း စိတ်ကို ရှေးရှုပြုသူ၏၊ (အယူအဆ မှားစေ
ကြောင်း စိတ်ကို ရှေးသွားပြုသူ၏။) ဝါစာ^၂-ပြောဆိုကြောင်း စေတနာတည်း၊
ဂိရာ-အသံတည်း၊ (ပြောအပ်သော အသံတည်း၊) ဗျပထော-စကားသည်ပင် လမ်း
ကြောင်းတည်း၊ (ဒိဋ္ဌာနုဂတိ လိုက်သူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကားတည်း၊)
(တစ်နည်း) ဗျပထော-သိလိုသောသူ၊ သိစေလိုသူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော
စကားတည်း၊ ဝစီဘေဒေါ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားခြင်းတည်း၊ (တစ်လုံးနှင့် တစ်လုံး

(၁) မောဃပုရိသ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ-၂၊ ၆၆၉။
(၂) ဝါစာ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၇၊ ဗျပထော၊ ပါစိတ်ဘာဋီ-၁၊ ၇၊ အဋ္ဌသာ
လိနိ ဘာသာဋီ- ၄၊ ၁၆၊ ၅၇၉။

မတူအောင် စကားလုံး၏ ကွဲပြား ခြားနားခြင်းတည်း။) ဝါ-နှုတ်မြွက်ခြင်းတည်း။ ဝါစသိကာ-ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သော၊ (နှုတ်၌ ဖြစ်သော) ဝိညတ္တိ-ဝိညတ်တည်း။ (သိစေခြင်းတည်း။)

အနရိယဝေါဟာရာ-အရိယာ မဟုတ်သူတို့၏ အသုံးအနှုန်းတို့သည်၊ အဋ္ဌ-ရှစ်မျိုးတို့တည်း။ အဒိဋ္ဌ ၁-စက္ခုဒွါရဖြင့် မမြင်အပ်သော အာရုံကို၊ (ရူပါရုံကို) မေ-ငါသည်၊ ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အသုတံ-သောတဒွါရဖြင့် မကြားအပ်သော အာရုံကို၊ (သဒ္ဓါရုံကို) မေ-သည်၊ သုတံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ အမုတံ-ယာန ဇိဝှါ ကာယဒွါရဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထိရောက်၍ မယူအပ်သော အာရုံကို၊ ဝါ-ယာန ဇိဝှါ ကာယဒွါရဖြင့် ရောက်၍ မသိအပ်သော အာရုံကို၊ (ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို) မေ-သည်၊ မုတံ-ဖွဲ့စပ်ထိရောက်၍ ယူအပ်ပြီ၊ ဝါ-ရောက်၍ သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ အဝိညာတံ-မနောဝိညာဉ်ဖြင့် မသိအပ်သော အာရုံကို၊ (စိတ်ဖြင့် မသိအပ်သော အာရုံကို) မေ-သည်၊ ဝိညာတံ-သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌ-စက္ခုဒွါရဖြင့် မြင်အပ်သော အာရုံကို၊ မေ-သည်၊ အဒိဋ္ဌ-မမြင်အပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ ပေ၊ မုတံ-ယာန ဇိဝှါ ကာယဒွါရဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထိရောက်၍ ယူအပ်သော အာရုံကို၊ ဝါ-ဖွဲ့စပ်၍ သိအပ်သော အာရုံကို၊ မေ-သည်၊ အမုတံ-အပ်၊ ဣတိ-လည်းကောင်း၊ ဝိညာတံ-မနောဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံကို၊ ဝါ-စိတ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံကို၊ မေ-သည်၊ အဝိညာတံ-အပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆိုခြင်းလည်းကောင်းတည်း။

အဒိဋ္ဌနာမ-အဒိဋ္ဌမည်သည်၊ စက္ခုနာ၂-စက္ခုပသာဒဖြင့်၊ (မျက်စိဖြင့်) န ဒိဋ္ဌ-မမြင်အပ်သော အာရုံတည်း။ (ယံ-အကြင်အာရုံကို၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ န ဒိဋ္ဌ-မမြင်အပ်၊

(၁) အဒိဋ္ဌံ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၈၊ မုတံ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၉။ အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီ- ၄၊ ၅၄။

(၂) စက္ခုနာ စသည်။ ။ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ စက္ခုပသာဒ (ဒွါရ) ဖြင့် မမြင်နိုင်၊ စက္ခုပသာဒကို အကြောင်းခံ၍ (အမှီပြု၍) ဖြစ်ပေါ်လာသော စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့်သာ မြင်နိုင်၏။ သို့ရာတွင် (အဘိဓမ္မာ နားလည်သူ တစ်ချို့တလေမှအပ) လူအများက စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်သည်ဟု မပြောကြ၊ စက္ခုပသာဒ (မျက်စိ) ဖြင့် မြင်သည်ဟုသာ ပြောကြ၏။ ဘုရားရှင်ကလည်း လောကဝေါဟာရ (လူအများ ပြောရိုးဆိုစဉ်) အတိုင်း သြဋ္ဌာရိကာယတန-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော နည်းဖြင့် စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထားပါသည်။ ယာန ဇိဝှါ ကာယတို့၌လည်း နည်းမှီ သိပါ။ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ စသည်ကို ကြည့်၍ ကရိုဏ်းအနက် ပေးထားပါသည်။ [သာရတ္ထ- ၃၊ ၂၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ-၁၊ ၉။ သီလက္ခန်ဘာသာဋီ- ၂၊ ၅၇၄။ အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီ- ၄၊ ၂၅၄။]

တံ-ထိုအာရုံသည်၊ အဒိဋ္ဌနာမ-အဒိဋ္ဌမည်၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏၊ နောက်၌ လည်း နည်းတူသိပါ။) သောတေန-သောတပသာဒဖြင့်၊ (နားဖြင့်)၊ ပေ၊ ယာနေန-ယာနပသာဒဖြင့်၊ (နှာခေါင်းဖြင့်) န ယာယိတံ-မနမ်းရှူအပ်သော အာရုံတည်း၊ ဇိဝှိယ-ဇိဝှိပသာဒဖြင့်၊ (လျှာဖြင့်) န သာယိတံ-မသာယာအပ်သော အာရုံတည်း၊ ကာယနေ-ကာယပသာဒဖြင့်၊ (ကိုယ်ဖြင့်) န ဖုဋ္ဌ-မတွေ့ထိအပ်သော အာရုံတည်း၊ မနသာ-မနောဝိညာဉ်ဖြင့်၊ (စိတ်ဖြင့်) န ဝိညာတံ-မသိအပ်သော အာရုံတည်း၊ ပေ။

၄။ တီဟိ-သုံးပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ^၁-အကြောင်းအင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ (အကြောင်းအရာတို့ဖြင့်) အဒိဋ္ဌ - ကို၊ မေ - သည်၊ ဒိဋ္ဌ - အပ်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ သမ္ပဇာနမုသာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက် မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ဘဏန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယဿ-ပါစိတ်အာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ-ရောက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ) ပုဗ္ဗေ-မပြောမီ ရှေ့အဖို့၌ပင်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-ထိုရဟန်းမှာ၊ မုသာ-မဟုတ်မမှန်သော စကားကို၊ ဘဏိဿံ-ပြောအံ့၊ (ပြောမည်) ဣတိ-ဤအသိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆဲ ရဟန်း၏၊ မုသာ-ကို၊ ဘဏာမိ-ပြောနေ၏၊ ဣတိ-ဤအသိသည်၊ ဟောတိ၊ ဘဏိတဿ-ပြောပြီးသော ရဟန်း၏၊ မယာ-သည်၊ မုသာ-ကို၊ ဘဏိတံ-ပြောအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤအသိသည်၊ ဟောတိ၊ (တစ်နည်း) (ဘဏိတဿ ဘဏိတေ + အဿ) ဘဏိတေ-ပြောအပ်ပြီးသော်၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝါ-မှာ၊ မယာ-သည်၊ မုသာ-ကို၊ ဘဏိတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သည်၊ ဟောတိ။

(၁) အာကာရေဟိ။ ။ဘဏိတဿ၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၃၊ ၄၄၇။

(၂) သမ္ပဇာနမုသာ။ ။ဝတ္ထု၌ ပါသော သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသတိ၌ သမ္ပဇာနမုသာ သည် သမာသ်မဟုတ် ဝါကျတည်း၊ မှန်၏- "သမ္ပဇာနံ+မုသာ" ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ် ချေထားသည်၊ ထိုသမ္ပဇာနံသည် "သော တိတ္ထိယေဟိ" ၌ သောနှင့် အရတူဖြစ်၍ သမ္ပဇာနန္တမှ သိဝိဘတ်နှင့်တကွ "န္တ" ကို အံပြုထားသော ပဌမန္တပုဒ်တည်း၊ "သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ" မှ စ၍ ပဒဘာဇနီ၌ ပါသော သမ္ပဇာနမုသာကား ဝါကျ မဟုတ် သမာသ်တည်း၊ သမ္ပဇာနန္တဿ+မုသာ သမ္ပဇာနန္တမုသာဟု ပြု၍ "န္တ" ကို ချေထားသည်၊ မှန်၏ - ထိုသမ္ပဇာနံသည် သိက္ခာပုဒ်၌ ဘိက္ခုနောနှင့် ပဒဘာဇနီ၌ ဘဏန္တဿနှင့် အရတူ၏၊ အရတူလျှင် ဝိဘတ်လည်း တူရသည်၊ အနက်ကိုမူ "ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသူ၏ မဟုတ်မမှန်သော စကားကို" ဟု ပေးရမည် ဖြစ်သော်လည်း စကားချောအောင် "ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိလျက် မဟုတ်မမှန်သော စကားကို" ဟု ပေးထားသည်၊ မုသာသည် အာကာရန္တနိပါတ်ဖြစ်၍ ဒုတိယာ စသည်၌လည်း "မုသာ" ဟုပင် ရှိသည်။

☞ စတုဟိံ၊ ပေ၊ အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိယဿ၊ ဒိဋ္ဌိ-အယူကို၊ ဝိနိဓာယ ^၁ -ချထား၍၊ ဝါ-ဖုံးကာဝှက်ထား မထင်ရှားအောင်ပြု၍၊ (ပုဗ္ဗေဝ စသည်ပေးပါ။) ခန္တိ-နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ရုစိ-အကြိုက်ကို၊ ဘာဝံ-အလိုကို၊ ပေ။

၆။ တိဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အဒိဋ္ဌိ-မမြင်အပ်သော အာရုံကို၊ မေ-သည်၊ ဒိဋ္ဌဉ္စ-မြင်လည်း မြင်အပ်ပြီ၊ သုတဉ္စ-ကြားလည်း ကြားအပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ပေ။ ☞

၉။ တိဟာကာရေဟိ၊ ဒိဋ္ဌေ-မြင်အပ်ပြီးသော အာရုံ၌၊ ဝေမထိကော-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိ၏၊ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ နော ကပ္ပေတိ-မသက်ဝင် မယုံကြည်၊ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ နဿရတိ-အမှတ်မရ၊ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ပမုဋ္ဌော-မေ့နေသည်၊ ဟောတိ။

၁၁။ (ယော-အကြင်ရဟန်းသည်။) ဒဝါ-အဆောတလျှင်၊ (အလျင်အမြန်) ဘဏတိ-ပြော၏၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) (ယော၊) ရဝါ-ချွတ်ချော်၍၊ ဘဏတိ-၏၊ (တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဒဝါ ဘဏတိနာမ-ဒဝါ ဘဏတိမည်သည်၊ သဟသာ-အလျင်အမြန်၊ ဘဏတိ-ပြောမိ၏၊ ရဝါ ဘဏတိနာမ-မည်သည်၊ အညံ-အခြားစကားကို၊ ဘဏိဿာမိ-ပြောမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ အညံ-အခြားစကားကို၊ ဘဏတိ-ပြောဆို၏၊ (“စီဝရံ” ဟု ပြောဆိုမည်ဟု ရည်ရွယ်၍ “စီရံ” ဟု ပြောဆို၏။) ဥမ္မတ္တကဿ-ရူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္ပိကဿ-အစအဦး လွန်ကျူးမ၌ ယှဉ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ဤနေရာ၌ အရှင်ဟတ္ထက၊) အနာပတ္တိံ ?-အနာပတ်သည်၊ (အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်းသည်။) ဟောတိ။

ပဌမံ-ရှေးဦးစွာသော၊ မုသာဝါဒသိက္ခာပဒံ-သည်၊
 နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

- (၁) ဒိဋ္ဌိ ဝိနိဓာယ စသည်။ ။ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီ- ၃၊ ၄၅၁။
- (၂) ဝေမထိကော စသည်။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၄၊ ၁၀၄၊ ၁၀၅။
- (၃) အနာပတ္တိံ စသည်။ ။အာပတ္တိကို အာပတ်ဟု ဆိုသကဲ့သို့ အနာပတ္တိကိုလည်း အနာပတ်ဟု ဆရာများ ဘာသာပြန်တော်မူကြ၏။ “အာပတ်သို့ မရောက်ခြင်း၊ အာပတ် မသင့်ခြင်း” ဟု ဆိုလို၏။

၂။ သြမသဝါဒသိက္ခာပုဒ်

၁၂။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ-ခြောက်ယောက်အစု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ (ခြောက်ယောက် အစုတွင် ပါဝင်ကုန်သော) ဘိက္ခု၊ ပေသလေဟိ^၁ - ချစ်အပ်သော သီလရှိကုန် သော၊ ဝါ-သီလကို ချစ်မြတ်နိုးကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဘဏ္ဍာ-ငြင်း ခုန်ကုန်လတ်သော်၊ ဝါ-ခိုက်ရန်ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ ပေသလေ၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သြမသန္တိ^၂ - နှုတ်လှံထိုးကြကုန်၏၊ (နှုတ်တည်းဟူသော လှံဖြင့် ထိုးကြကုန်၏၊) ဇာတိယာပိ-အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [နာမ-နာမည်၊ ဂေါတ္ထ-အနွယ်၊ ကမ္မ-အလုပ်၊ သိပ္ပ-အတတ်ပညာ၊ အာဗာဓ-အနာရောဂါ၊ လိင်္ဂ-အသွင်သဏ္ဍာန်၊ ကိလေသ-ကိလေသာ၊ အာပတ္တိ-အာပတ်။] ဟီနေန-ယုတ်ညံ့သော၊ အက္ခော သေနပိ-ဆဲရေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ဆဲရေးကြောင်း စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊) ခုံသေန္တိ-ဆဲရေးကြကုန်၏၊ ဝမ္ဘေန္တိ-ရှုတ်ချကြကုန်၏၊ ပေ၊ သြမသိသန္တိနာမ-နှုတ် လှံထိုးကြကုန်သနည်း၊ (နှုတ်လှံထိုးကြပါလိမ့်)၊ ပေ၊ ခုံသေသန္တိနာမ-ဆဲရေးကြ ကုန်သနည်း၊ ဝမ္ဘေသန္တိနာမ-ရှုတ်ချကြကုန်သနည်း၊ ပေ၊ ဓမ္မံ-တရားရှိသော၊ ကထံ-စကားကို၊ ကတ္တာ-ပြုတော်မူပြီး၍၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-မိန့်တော်မူပြီ (ကိ-အဘယ်သို့ မိန့်တော်မူသနည်း။)

၁၃။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဘူတပုဗ္ဗံ^၃ - ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော ဝတ္ထုကား၊ (ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား၊) တက္ကသိလာယံ-တက္ကသိုလ်ပြည်၌၊ အညတရဿ- နာမည်အနွယ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဝါ-တစ်ယောက်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ- ပုဏ္ဏား၏၊ ဝါ-မှာ၊ နန္ဒိဝိသာလောနာမ-နန္ဒိဝိသာလမည်သော၊ (နှစ်သက်ဖွယ်ရှိ၍ ပြန့်ကားသော ဦးချိုရှိသောကြောင့် နန္ဒိဝိသာလမည်သော) ဗလိဗဒ္ဒေါ-နွားလား သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ) ဗြာဟ္မ-ဗြာဟ္မဏ၊ တံ-သင်သည်၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ သေဋ္ဌိနာ-ဂေါဝိန္ဒကသူဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ သဟဿေန-(အသပြာ) တစ်ထောင်ဖြင့်၊ အဗ္ဘာတံ-အလောင်းအစားကို၊ ကရောဟိ-ပြုချေပါ၊ (ကိ-အဘယ် သို့ ပြော၍ ပြုရမည်နည်း။) မယံ-ကျွန်ုပ်၏၊ ဗလိဗဒ္ဒေါ-သည်၊ အတိဗဒ္ဓံ-တစ်ဆက် တည်း ဖွဲ့တုပ်အပ်သော၊ သကဋသတံ - လှည်းပေါင်းတစ်ရာကို၊ ပဝဋ္ဌေဿတိ-

(၁) ပေသလေဟိ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၂၊ ၂၆၅။
 (၂) သြမသန္တိ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ- ၁၊ ၁၃။
 (၃) ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၃။ [ဘူတပုဗ္ဗံအရ ဝတ္ထု၏ ဝတ္ထုသဒ္ဓါ သည် အကြောင်းအရာ ကာရဏအနက်ကို ဟော၍ "ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား" ဟု ပေးနိုင်၏။]

လိမ့်စေနိုင်ပါလိမ့်မည်၊ (လိမ့်အောင် ရှမ်းနိုင်ပါလိမ့်မည်) ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ပြုချေပါ။ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။ [အဝေါစ ကရောဟိ ကြိယာနှစ်ပုဒ် ရှိ၍ ဣတိ တစ်လုံး အကျေကြံသည်။]

အထခေါ-(နန္ဒီဝိသာလန္ဓားလားကြီးက ပြောဆိုရာ) ထိုအခါ၌၊ သော ဗြာဟ္မဏော၊ ပေ၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ ပြုသနည်း)၊ ပေ၊ ပဝေဋ္ဌဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ပြုပြီ၊ ပေ၊ သကဋ္ဌသတံ-ကို၊ အတိဗန္ဓိတွာ-တစ်ဆက်တည်း ဖွဲ့တုပ်၍၊ နန္ဒီဝိသာလံ၊ ဗလိဗဒ္ဓံ-ကို၊ ယုဉ္ဇိတွာ-တပ်ယှဉ်၍၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောသနည်း)၊ ကုဋ္ဌ-ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော နွား၊ (မရိုးမသား လိမ်ညာသော နွား)၊ ဂစ္ဆ-သွား၊ ကုဋ္ဌ၊ ဝဟဿု-ရုန်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အထခေါ-ပြောဆိုရာ ထိုအခါ၌၊ ပေ၊ တတ္ထေဝ-ကပ်ယှဉ်ရာ ထိုအရပ်၌ပင်၊ အဋ္ဌာသိ-ရပ်နေပြီ၊ ပေ၊ သဟဿေန-တစ်ထောင်ဖြင့်၊ ပရာဇိတော-ရုံးစေအပ်သည် (ဖြစ်၍)၊ ဝါ-ရုံးသည်ဖြစ်၍၊ ပဇ္ဈာယိ-ကြံမိုင်နေပြီ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ကိဿ-အဘယ့်ကြောင့်၊ တံ၊ ပဇ္ဈာယသိ-ကြံမိုင်နေသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ ဘော-အို နွားလား၊ ဟိ-အကြင့်ကြောင့်၊ အဟံ-ငါ့ကို၊ တယာ-သင်သည်၊ သဟဿေန-ဖြင့်၊ ပရာဇိတော-ရုံးစေအပ်ပြီ၊ (ရုံးအောင်လုပ်အပ်ပြီ)၊ တထာ-ထိုကြောင့်တည်း။

တစ်နည်း။ ။ ဘော၊ အဟံ-ကို၊ တယာ-သည်၊ သဟဿေန-ဖြင့်၊ ပရာဇိတော-အပ်ပြီ၊ တထာဟိ (တတောဧဝ)-ထို့ကြောင့်ပင်၊ ပဇ္ဈာယာမိ-ကြံမိုင်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

(၁) ပရာဇိတော။ ။ [ပရာ + ဇိ + ကာရိတ်ကျေ + ကံဟော တ။] ပရာဇိတော၏ သဒ္ဒတ္ထမှာ “ရုံးစေအပ်” ဟု ဖြစ်၏။ ဤပုဒ်၏ ကတ္တားက နန္ဒီဝိသာလေန ဗလိဗဒ္ဓေနတည်း။ နွားလားကြီးက ရုံးစေအပ်၊ ရုံးအောင်လုပ်အပ်-ဟူလို့။

(၂) တထာဟိ။ ။ တထာသည် တသွာအနက်ဟော နိပါတ်၊ ဟိသည်၊ ယသွာ အနက်ဟော နိပါတ်၊ ဤသို့ယူဆ၍ ပဌမနည်း ပေးသည်၊ (တစ်နည်း) ယထာသည် တတောနှင့် အနက်တူသော နိယမဟိတ်အနက်ဟော နိပါတ်၊ ဟိသည် ဧဝအနက်ဟော နိပါတ်၊ “ယသွာ” ဟု အနိယမ ထည့်ပါ။ တထာဟိ၏ စပ်ရာကိုလည်း ရှေးဝါကျရှိ ပုဒ်များကို ထည့်ပါ။ ပဌမနည်း သည် “တထာဟိမှာ၊ ဉာပကာ၊ ရံခါချဲ့မြီစွဲ” ဟူသော နိယာမ်အရ ဉာပကဟေတု အနက်ပေး ပုံနှင့် လျော်၏။ ဒုတိယနည်းကား အာစရိယဝါဒတည်း။ “တထာဟိ ပန-ဖြစ်သမျှအကြောင်းကို ဖြစ်တိုင်းဆိုအံ့” ဟု ဘုရားကြီးဆရာတော် နိဿယ၌ ပေးတော်မူ၏။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၃၊ ၆၃၂။ ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်နိဿယ- ၁၆၀။ ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ-၆။]

ဗြာဟ္မဏ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အကုဋ်-မကောက်ကျစ် မစဉ်း
 လဲပါဘဲ၊ ကုဋ်ဝါဒေန-ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူဟု ပြောဆိုကြောင်း စကားဖြင့်၊ (ကုဋ်
 ဟူသော စကားဖြင့်) ပါပေသိ-ရောက်စေရသနည်း၊ (ယုတ်ညံ့သူအဖြစ်သို့ ရောက်
 စေသနည်း)၊ ပေ၊ မံစ-ငါ့ကိုလည်း၊ အကုဋ်-ဘဲ၊ မာ ပါပေသိ-မရောက်စေပါလင့်၊
 ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ ပေ၊ ဘဒြ-ကောင်းသော နွားလား၊ ဂစ္ဆ-သွားလိုက်စမ်းပါ။
 ဘဒြ၊ ဝဟဿု-ရုန်းလိုက်စမ်းပါ။ (ကြိုးစားလိုက်စမ်းပါ)၊ ပေ၊ ပဝဋ္ဌေသိ-လိမ့်စေပြီ
 (လိမ့်အောင် ရုန်းပြီ။)

၎- ဂါထာအနက်။ ။ မနာပမေဝ-မြတ်နိုးဖွယ်စကားကိုသာ၊ ဘာသေယျ-ပြော
 ဆိုရာ၏၊ အမနာပံ-မမြတ်နိုးဖွယ်စကားကို၊ ကုဒါစနံ-တစ်ရံတစ်ခါမျှ၊ (ဘယ်သော
 အခါမျှ) န ဘာသေယျ-မပြောဆိုရာ၊ မနာပံ-ကို၊ ဘာသမာနဿ-ပြောဆိုသော
 ပုဏ္ဏား၏၊ ဂရံ-လေးသော၊ ဘာရံ-ဝန်ကို၊ (လှည်းပေါင်း တစ်ရာဟူသော ဝန်ကို)၊
 ဥဒဗ္ဗဟိ ၁-ထုတ်ဆောင်ပြီ၊ (နွားလားကြီးက ထုတ်ဆောင်ပြီ)၊ ဓနဉ္စ-ဥစ္စာကိုလည်း၊
 နံ-ထိုပုဏ္ဏားကို၊ အလာဘေသိ-ရစေပြီ၊ တေနစ ၂ -ထိုသို့ရခြင်းကြောင့်လည်း၊
 အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသူသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သူသည်၊ အဟု-ဖြစ်ပြီ၊
 ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

တဒါဟိ-တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌သော်မှလည်း၊ မေ-သည်၊ ခုံသနာ-ဆဲရေး
 ခြင်းကို၊ ဝမ္ဘနာ-ရှုတ်ချခြင်းကို၊ အမနာပါ-မမြတ်နိုးအပ်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
 ကိမဂီ ၃-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ခုံသနာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝမ္ဘနာ-သည်၊ ဝါ-
 ကို၊ မနာပါ-မြတ်နိုးအပ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ (တစ်နည်း) ဧတ
 ရဟိ-၌၊ ခုံသနာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝမ္ဘနာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ မနာပါ၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်
 နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကိမဂီ-အကြောင်းဆိုဖွယ် ဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

(၁) ဥဒဗ္ဗဟိ။ ။ [ဥ+ဝဟ+ဤ။] ဓာတ်၏ အစ၌ အလာ၊ ဒိလာ၊ ဝဒ္ဓေဘော်လာ၊
 ဝနှစ်လုံးကို ဗနှစ်လုံးပြု၊ ဤကို ရဿပြု၊ ဤသို့ရှေးနိဿယ၌ ရုပ်ပြီးစေ၏၊ တစ်နည်း-အဗ္ဗဟိ
 ဝတ မေ သလ္လံ (ဝိမာန၊ ၁၁၄) စသည်၌ အဗ္ဗဟိကဲ့သို့ ဥ+အာ++ဝဟ+ဤ ဟု ကြံလျှင်လည်း
 သင့်လျော်၏။ [တိပိ-အဘိဓာန် အတွဲ ၁၊ ၈၃၆။]

(၂) တေနစ။ ။ တေနဖြင့် "ဓနံစ အလာဘေသိ" ကို ကြည့်၍ ဓနလာဘကို စွဲပါ။
 "စ" ကား အဝုတ္တသမုစ္စည်း၊ ထို "စ" ဖြင့် အတ္တနော ကမ္မေနကို ဆည်းပါ။ ထိုအတိုင်း
 အနက်ပေးလိုမှ "တေန-ထိုပုဏ္ဏား၏ ဥစ္စာကို ရခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊
 ကမ္မေနစ-အလုပ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တမနော၊ အဟု"။ [ဥဒဗ္ဗဟိ၊ အလာဘေသိ၊ အဟု
 ဤသုံးပုဒ်၏ ကတ္တားမှာ နန္ဒီဝိသာလနွားလားတည်း၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၅။]

(၃) ကိမဂီ။ ။ ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီ- ၄၊ ၁၄၊ ၄၄၄၊ ၄၅၅။ စာသွား မတူသည်ကို
 သတိပြုပါ။

၁၅။ ဩမသဝါဒေါနာမ-မည်သည်၊ ဒသဟိ၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းအင်္ဂါ
 'တို့ဖြင့်၊ ဝါ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ [ထိုဒသသရုပ် ဖော်လို၍ ဇာတိယာပိ စသည်ကို
 မိန့်တော်မူသည်။] ဇာတိယာပိ-ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အက္ခောသေနပိ-
 ဆဲရေးကြောင်းဖြစ်သော စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဩမသတိ-၏။ [ဇာတိနာမ
 စသော ဆယ်မျိုးကို အက္ခောသဝတ္ထုဟု ခေါ်၏။]

ဇာတိနာမ-ဇာတိမည်သည်၊ ဇာတိယော-အမျိုးဇာတ်တို့သည်၊ ဒွေ- ၂ မျိုးတို့
 တည်း၊ ဟိနာ-ယုတ်ညံ့သော၊ (အောက်တန်းကျသော) ဇာတိစ-အမျိုးဇာတ်လည်း
 ကောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌာ-မြင့်မြတ်သော၊ (အထက်တန်းကျသော) ဇာတိစ-လည်းကောင်း
 တည်း၊ ဟိနာ-သော၊ ဇာတိနာမ-မည်သည်၊ စက္ကာလဇာတိ-ဒွန်းစက္ကာတို့၏ အမျိုး
 ဇာတ်လည်းကောင်း၊ ဝေနဇာတိ^၁ -လက်သမားတို့၏ အမျိုးဇာတ်လည်းကောင်း၊
 ဝါ-နွီးရွှေသမားတို့၏ အမျိုးဇာတ်လည်းကောင်း၊ (နေသာဒ-မုဆိုးတံငါ၊ ရထကာရ-
 ရထားလုပ်သမား၊ ဝါ-သားရေနယ်သမား၊) ပုက္ကုသဇာတိ-ပန်းမိုက်သွန် မစင်ကျိုး
 သမားတို့၏ အမျိုးဇာတ်လည်းကောင်းတည်း၊ ဒသာ-ဤအမျိုးဇာတ်သည်၊ ဟိနာ-
 သော၊ ဇာတိနာမ-မည်၏၊ ဥက္ကဋ္ဌာ-သော၊ ဇာတိနာမ-မည်သည်၊ ခတ္တိယဇာတိ-
 မင်းတို့၏ အမျိုးဇာတ်လည်းကောင်း၊ (မင်းမျိုးလည်းကောင်း၊) ဗြာဟ္မဏဇာတိ-
 ဗြာဟ္မဏတို့၏ အမျိုးဇာတ်လည်းကောင်း၊ (ပုဏ္ဏားမျိုးလည်းကောင်း) တည်း၊
 သော-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌာ-သော၊ ဇာတိနာမ-မည်၏။

ဟိနံ-သော၊ နာမံနာမ-မည်သည်၊ အဝကဏ္ဍကံ-အဝကဏ္ဍကအမည်လည်း
 ကောင်း၊ ဇဝကဏ္ဍကံ-ဇဝကဏ္ဍကအမည်လည်းကောင်း၊ ခနိဋ္ဌကံ-လည်းကောင်း၊
 သဝိဋ္ဌကံ-လည်းကောင်း၊ ကုလဝဗ္ဗကံ-ကုလဝဗ္ဗကအမည်လည်းကောင်းတည်း၊
 (အဝကဏ္ဍကစသည်ကား ကျွန်များ၏ နာမည်တည်း။) ဝါ ပန-သည်သာ မကသေး၊
 တေသု တေသု ဇနပဒေသု-ထိုထိုဇနပုဒ်တို့၌၊ ဩညာတံ-အယုတ်အညံ့ဟု အသိ
 အမှတ်ပြုအပ်သော၊ အဝညာတံ-ရှုတ်ချ၍ သိအပ်သော၊ ဝါ-အောက်ချ၍ သိအပ်
 သော၊ ဟိဋ္ဌိတံ-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ ပရိဘူတံ-လွမ်းမိုးအပ်သော၊ အစိတ္တိကတံ-
 မိမိစိတ်ကဲ့သို့ မပြုအပ်သော၊ ဝါ-အလေးအမြတ် မပြုအပ်သော အမည်တည်း။

ဥက္ကဋ္ဌံ-သော၊ နာမံနာမ-မည်သည်၊ ဗုဒ္ဓပဋိသံယုတ္တံ-တုရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊
 ဓမ္မပဋိသံယုတ္တံ-သော၊ သံဃပဋိသံယုတ္တံ-သံဃာနှင့် စပ်ယှဉ်သော အမည်တည်း၊
 (ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဇိနောရသ စသော အမည်များတည်း။) ဝါ ပန-သေး၊ တေသု တေသု
 ဇနပဒေသု-တို့၌၊ အနောညာတံ-အယုတ်အညံ့ဟု အသိအမှတ် မပြုအပ်သော၊

(၁) ဝေနဇာတိ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၅။
 (၂) ဩညာတံ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၆။

အနဝညာတံ-ရှုတ်ချ၍ မသိအပ်သော၊ ဝါ-အောက်ချ၍ မသိအပ်သော၊ အဟိဋ္ဌိတံ-မစက်ဆုပ်အပ်သော၊ အပရိဘူတံ-မလွှမ်းမိုးအပ်သော၊ စိတ္တိကတံ-စိတ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော၊ ဝါ-အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော အမည်တည်း။

အမှာ။ ။နောက်နောက်ဝါကျများ၌ ဂေါတ္ထစသည်ကို ကြည့်၍ ဤသို့ အပြည့်အစုံ အနက်ပေးပါ။

ကောသိယဂေါတ္ထံ-ကောသိယအနွယ်၊ ဂေါတမဂေါတ္ထံ-ဂေါတမအနွယ်၊ ကောဠကကမ္မံ-လက်သမားတို့၏ အလုပ်၊ ဝါ-ကျောက်ဆစ်သမားတို့၏ အလုပ်၊ ပုပ္ဖဆဋ္ဌကကမ္မံ (ပုပ္ဖဆဋ္ဌကကမ္မံ)-ပန်းမှိုက်သွန် မစင်ကျုံးသမားတို့၏ အလုပ်၊ ကသိ-လယ်ယာလုပ်ခြင်း၊ ဝဏိဇ္ဇာ-ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်ခြင်း၊ ဂေါရက္ခာ-နွားတို့ကို စောင့်ရှောက် မွေးမြူခြင်း၊ နဋ္ဌကာရသိပ္ပံ-ကျူထရံသည်တို့၏ အတတ်ပညာ၊ ကုမ္ဘကာရ-အိုးလုပ်သမား၊ ပေသကာရ-ရက်ကန်းသည်၊ စမ္မကာရ-သားရေနယ်သမား၊ (ဖိနပ်ချုပ်သမား) နဟာပိတ-ဆတ္တာသည်၊ (ရေချိုးပေးရသူ) မုဒ္ဒါ-လက်ချောင်း ချိုး၍ ရေတွက်ကြောင်းအတတ်၊ ဂဏနာ-အစွန့်က စသော ဂဏန်းအတတ်၊ လေခါ-စားရေးအတတ်။

သဗ္ဗေပိ-အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အာဗာဓာ-အနာရောဂါတို့သည်၊ ဟိနာ-ယုတ်ညံ့ကုန်၏၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ မဇုမေဟော-ဆီးချိုရောဂါဖြစ်သော၊ အာဗာဓော-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌော ပေ၊ အတိဒီယံ-အလွန်ရှည်သော (အလွန်မြင့်သော) ပုံသဏ္ဍာန်၊ အတိရသံ-အလွန်ပူတိုသော (အလွန်နိမ့်သော) ပုံသဏ္ဍာန်၊ အတိကဏ္ဍံ-အလွန်မည်းနက်သော အဆင်း၊ အစောဒါတံ-အလွန်ဖြူသော အဆင်း၊ နာတိဒီယံ-အလွန်မရှည်သော ပေ၊ သောတာပတ္တိ-သောတာပတ္တိသည်လည်း ကောင်း၊ သမာပတ္တိ-သမာပတ္တိသည်လည်းကောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌော။ (ပါရာဇိကာပတ္တိ စသည်၌ အာပတ္တိအားလုံး ဟိနဖြစ်သော်လည်း သောတာပတ္တိ၊ သမာပတ္တိ၌ အာပတ္တိကား ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်-ဟူလိ။)

အက္ခောသောနာမ-မည်သည်၊ အက္ခောသာ-ဆဲရေးခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ဆဲရေးကြောင်း စကားတို့သည်၊ ဒွေ-တို့တည်း၊ ဟိနော-သော၊ အက္ခောသောစ-ဆဲရေးခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝါ-ဆဲရေးကြောင်း စကားလည်းကောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌော-သော၊ အက္ခောသောစ-လည်းကောင်းတည်း၊ ဟိနော-သော၊ အက္ခောသောနာမ-မည်သည်၊ (တံ) သြဋ္ဌော-ကုလားအုပ်သည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ (မေဏ္ဍော-ဆိတ်၊ ဂေါဏော-နွား၊ ဂဒြဘော-မြည်း၊ တိရစ္ဆာနဂတော-တိရစ္ဆာန်၊ နေရယိကော-ငရဲ၌

(၁) ပုပ္ဖဆဋ္ဌက။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၆။
(၂) မုဒ္ဒါ စသည်။ ။မဇုမေဟော၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၆။

ဖြစ်လတံ့သူ၊ (ငရဲကောင်း) တုယံ-သင်၏။ ဝါ-မှာ၊ သုဂတိ-ကောင်းသော ဂတိသည်၊ နတ္ထိ၊ တုယံ-သည်၊ ဒုဂ္ဂတိယေဝ-မကောင်းသော ဂတိကိုသာ၊ ပါဠိကဓါ ၁-အလိုရှိ ထိုက်၏။ (မျှော်လင့်ထိုက်၏) ဣတိ-ဤသို့ဆဲရေးခြင်းတည်း။

ယကာရေနဝါ ၂ -ယအက္ခရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘကာရေနဝါ-ဘ အက္ခရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာဠကောဠစိကာယဝါ-ယောက်ျားအင်္ဂါဇာတ်၊ မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယော အက္ခရာသော-အကြင်ဆဲရေးခြင်း သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧသော-ဤဆဲရေးခြင်းသည်၊ ဟိနေနာ-သော၊ အက္ခရာသောနာမ-မည်၏။ (ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိ၊ ဗျတ္တော-ထက်မြက်ကျွမ်းကျင်သူ၊ မေဓာဝီ-တစ်ခဏ ချင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာရှိသူ၊ ဗဟုဿုတော-ဗဟုဿုတ ရှိသူ၊ ဓမ္မကထိ ကော-ဓမ္မကထိက။)

၁၆။ ဥပသမ္ပန္နော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူသည်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ ခုံသေတုကာမော-ဆဲရေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဆဲရေးလိုသည်ဖြစ်၍) ဝဓမ္မတုကာမော-ရှုတ်ချခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ရှုတ်ချလိုသည်ဖြစ်၍) မင်္ဂ ကတ္တုကာမော-အရှိန်အဝါ မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုလိုသည်ဖြစ်၍၊ (အရှိန်အဝါ မရှိအောင် ပြုလိုသည်ဖြစ်၍) ဟိနေနာ ၃ -ယုတ်ညံ့သော စကားဖြင့်၊ (ယုတ်ညံ့ သော ဇာတ်ကို ပြောဆိုကြောင်း စကားဖြင့်) ဟိနံ-ယုတ်ညံ့သော ရဟန်းကို၊ (ယုတ်ညံ့သော ဇာတ်ရှိသော ရဟန်းကို) ဝဒေတိ-ပြောအံ့၊ စဏ္ဍာလံ-ဒွန်းစဏ္ဍား ကို၊ ဝေနံ-နှိုးရွှေသမားကို ၊ပေ၊ စဏ္ဍာလော-သည်၊ အသိ ၊ပေ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဏတိ-ပြောအံ့၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိ ယဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဟိနေနာ-ဖြင့်၊ ဥက္ကဋ္ဌံ-မြတ်သော ရဟန်းကို ၊ပေ။

၁၉။ ကဿကံ-လယ်သမားကို၊ ဝါဏိဇ္ဇံ-ကုန်သည်ပွဲစားကို၊ ဂေါရက္ခံ-နွားကို စောင့်ရှောက်မွေးမြူသူကို၊ (ဥပသမ္ပန္နံကို ကြည့်၍ အားလုံး ရဟန်းဟု သိပါ။)

၂၀။ မုဒ္ဒိကံ-လက်ချောင်းချိုး၍ ရေတွက်ကြောင်း အတတ်ရှိသူကို၊ ဂဏကံ- အတ္ထိန္ဒကစသော အတတ်ဖြင့် ရေတွက်တတ်သူကို၊ လေခကံ-စာရေးကို၊ ကုဋ္ဌိကံ- နှနာရှိသူကို၊ ဂဏ္ဍိကံ-မြင်းဖူအနာ အိုင်းအမာရှိသူကို၊ ကိလာသိကံ-ပွေးညှင်း

(၁) ပါဠိကဓါ၊ (၂) ယကာရေနဝါ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၇။

ဟိနေနာ ဟိနံ။ ။ဟိနေနာအရ စကားရ၏။ ဇာတ်ကို တိုက်ရိုက် မရ၊ သို့သော် ဇာတ် ဖြင့် နှုတ်လှံ ထိုးပုံကို ပြသော ဝါရဖြစ်၍ “ယုတ်ညံ့သော ဇာတ်ကို ပြောဆိုကြောင်း စကား” ဟု အနက်ဆိုရသည်။ ဟိနံလည်း အဿတ္တိ မဟုတ်၊ ဂုဏ္ဍပစာတည်း။ နောက်နောက်ဝါရများ နည်းမှီ သိပါ။

တင်းတိတ်ရှိသူကို၊ သောသိကံ-ချောင်းဆိုးသွေးပါ မြစ်ချောက်နာရှိသူကို၊ အပမာရိကံ-အရူးရောဂါရှိသူကို၊ မဇုမေဟိကံ-ဆီးချိုရောဂါရှိသူကို။

၂၃။ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ ၁ - ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် လူယူအပ်သော စိတ်ရှိသူကို၊ ဝါ-ရာဂလွမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်သူကို၊ ပေ၊ ဝီတရာဂံ-ကင်းသော ရာဂရှိသူကို။

၂၄။ ပါရာဇိကံ-ပါရာဇိကအာပတ်၊ အဇ္ဈာပန္နံ-လွမ်းမိုး၍ ရောက်သူကို၊ ဝါ-လွန်ကျူးသူကို၊ သောတာပန္နံ-သောတာပန်ကို။

၂၅။ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စေ-အချို့ကုန်သော၊ စဏ္ဍာလာ-ဒွန်းစဏ္ဍားတို့သည်၊ ဝေနာ-တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏။

၂၆။ ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ (သန္တိ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်) နှုန-စင်စစ်၊ စဏ္ဍာလာ-တို့တည်း။

၂၇။ မယံ-ငါတို့သည်၊ စဏ္ဍာလာ-တို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ [မယံ-တို့သည်၊ န စဏ္ဍာလာ-စဏ္ဍာလ မဟုတ်ကုန်၊ ဤသို့လည်း ပေါင်းပေးနိုင်၏။]

၂၈။ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ အနုပသမ္ပန္နံ ၂ - ရဟန်း မဟုတ်သူကို၊ (ရဟန်းမှ အခြားသော ဘိက္ခုနီ သာမဏေ သာမဏေမ သိက္ခမာန် လူ နတ် တိရစ္ဆာန်အားလုံးကို။)

၂၉။ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ န ခုံသေတုကာမော-ဆဲရေးခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ န ဝမ္ဘေတုကာမော-ရှုတ်ချခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ န မင်္ဂုကတ္တုကာမော-အရှိန်အစော် မရှိအောင် ပြုခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဒဝကမ္ပတာ-ရယ်မြူခြင်းကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပျက်ရယ်ပြုလိုပြောင်လှောင်လိုခြင်းကြောင့်) ဟီနေန ဟီနံ ဝဒေတိ၊ ဝါစာယ ဝါစာယ-စကားခွန်းတိုင်း စကားခွန်းတိုင်း၌၊ ဒုဗ္ဘာသိတဿ-ဒုဗ္ဘာသိတအာပတ်သို့၊ အာပတ္တိ၊ (ဟောတိ။)

(၁) ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ။ ။ပရိ+ဥ+ဌာတ၊ ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဒါ အဘိဘဝနအနက်၊ ဂဟဏအနက် နှစ်မျိုး ဟောနိုင်၏။ အဘိ၊ ဌ- ၁၊ ၂၉၆၊ ၃၉၈၊ မူလသဒ္ဒါနက်အတိုင်း “ပရိယုဋ္ဌာန-ထကြွသောင်းကျန်း” ဟုလည်း အနက်ပေးတော်မူကြ၏။

(၂) အနုပသမ္ပန္နံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၀။

(၃) ဒဝကမ္ပတာ။ ။ဒဝကမ္ပတာယဟု ဆိုလိုလျက် “ယ” ကျေနေသည်၊ ဟိတ်အနက် ဖြစ်စေ၊ ကရိုဏ်းအနက်ဖြစ်စေ ပေးနိုင်၏။ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉၊ ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၅။]

(၄) ဝါစာယ ဝါစာယ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၈။ ဒုဗ္ဘာသိတ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉။ ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၅။

၃၅။ အတ္ထပုရေက္ခာရဿ^၁-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ ခမ္မပုရေက္ခာရဿ-ပါဠိကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (တရားကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အနုသာသနီပုရေက္ခာရဿ-အဆုံးအမကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကဿ-ရူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ခိတ္တစိတ္တဿ-ပြန်လွင့်သော စိတ်ရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာဋ္ဌဿ-ဒုက္ခဝေဒနာ လွန်စွာနှိပ်စက်အပ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အာဒိကမ္ပိကဿ-အစအဦး လွန်ကျူးမ၌ ယှဉ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ-အနာပတ်သည်၊ (အာပတ် မဟုတ်သည်၊) ဟောတံ။

ဩမသဝါဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ၊ ဒုတိယံ။

၃။ ပေသုညသိက္ခာပုဒ်

၃၆။ ဘဏ္ဍနဇာတာနံ^၂-ဖြစ်သော မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကလဟဇာတာနံ-ဖြစ်သော ခိုက်ရန်ရှိကုန်သော၊ ဝိဝါဒါပန္နာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ငြင်းခုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-ရဟန်းတို့၏ (အထံသို့) ပေသုည ၃-ညီညွတ်သူတို့ကို ကွဲပြားအောင် ချေမှုန်းတတ်သော စကားကို၊ (ကုန်းတိုက် ရန်တိုက်စကားကို၊) ဥပသံဟရန္တိ - ပို့ဆောင်ကြကုန်၏၊ ဣမဿ-ဤသူ၏ (စကားကို၊) သုတွာ-ကြားရ၍၊ ဣမဿ-ဤသူ၏၊ ဘေဒါယ-ထိုသူနှင့် ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ အမုဿ-ထိုသူအား၊ အက္ခာယန္တိ-ပြောပြကြကုန်၏၊ အမုဿ-ထိုသူ၏ (စကားကို၊) သုတွာ-၍၊ အမုဿ-ထိုသူ၏၊ ဘေဒါယ-ဤသူနှင့် ကွဲပြားခြင်းငှာ၊ ဣမဿ-ဤသူအား၊ အက္ခာယန္တိ၊ တေန-ထိုသို့ပြောခြင်းကြောင့်၊ အနုပ္ပန္နာနိ-မဖြစ်ကုန်သေးသော၊ ဘဏ္ဍနာနိစေတ-ငြင်းခုံခြင်းတို့သည်လည်း၊ ဝါ-ခိုက်ရန်တို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဥပ္ပန္နာနိ-ဖြစ်ပြီးကုန်သော၊ ဘဏ္ဍနာနိစ-တို့သည်လည်း၊-ဘိယျောဘာဝါယ-လွန်စွာဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ဝါ-တိုးပွားခြင်းငှာ၊ ဝေပုလ္လာယ-ကျယ်ပြန့်ကုန်သည်၏အဖြစ် အကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

(၁) အတ္ထပုရေက္ခာရဿ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၀။
 (၂) ဘဏ္ဍနဇာတာနံ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၁။ ပါတိမောက်ဘာသာဋီ-၃၄၃။
 (၃) ပေသုည။ ။ပိသတိတိ ပိသုဏာ၊ ဝါစာ၊ [ပိသဇာတ်၊ ဥနန်ပစ္စည်း၊ နငယ်ကို ဣကြီးပြန် ဣတ္ထိဇောတက အာ။] သမဂ္ဂေ သတ္တေ အဝယဝဘူတေ ဝဂ္ဂေ ဘိန္ဓေ ကရောတိတိ အတ္ထော၊ ပိသုဏာ ဧဝ ပေသုညံ (သုတ္တန္တံ ဣ)၊ သာရတ္ထ- ၃၊ ၄။

၃၈။ ပေသုညံနာမ-မည်သည်၊ ဒွိဟိ-ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ ၃-အကြောင်း တို့ကြောင့်၊ (ထိုကို သရုပ်ဖော်လို၍ ပိယကမ္ပဿ စသည်မိန့်၊) ပိယကမ္ပဿ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသော ရဟန်း၏၊ (ပိယကမ္ပတာယ ၂) ဝါ-ချစ်ခြင်းကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ချစ်စေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘေဒါမိပ္ပာယဿ-ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏၊ (ဘေဒါမိပ္ပာယတာယ) ဝါ-ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကွဲပြားစေလိုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပေသုညံ-သည်၊ ဟောတိ။

ဒသဟိ-ဆယ်ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ-အကြောင်းအင်္ဂါတို့ဖြင့်၊ ဝါ-အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ဇာတိတောပိ-အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပေသုညံ-ကို၊ ဥပသံဟရတိ-ပို့ဆောင်၏။

၃၉။ ဥပသမ္ပန္နော ၃-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏ (စကားကို) သုတွာ-၍၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏ (အထံသို့) ပေသုညံ-ကို၊ ဥပသံဟရတိ၊ (ကို) ဣတ္ထန္တာမော-ဤ

တစ်နည်း။ ။တာယ ဝါတယဝါ သမန္တာဂတော ပိသုဏော၊ တဿ ကမ္မံ ပေသုညံ၊ သာရတ္ထ- ၃၊ ၄၊ ဤနည်း၌ ပိသတိတိ ပိသုဏောဟု ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ပြု၍ “ပိသုဏဿ+ကမ္မံ ပေသုညံ” ဟု ပြု၊ ကမ္မအနက်၌ ဣ၊ ညိညွတ်သူတို့ကို ကွဲပြားအောင် ချေမှုန်းတတ်သူ၏ အလုပ်၊ (ကုန်းတိုက်ခြင်း။)

တစ်နည်း။ ။ပိယောစ + သုညံစ ပိယသုညံ၊ ကရောတိတိ ကရဏာ၊ ပိယသုညဿ + ကရဏာ ပိယသုညကရဏာဟု ဆိုလိုလျက် “ယ + ည + ကရ” တို့ကို ချေ၍ “ပိသုဏာ” ဟု ဖြစ်၏၊ ပိသုဏာယေဝ ပေသုညံ၊ ဤနည်းအလို “ပေသုညံ-မိမိ၏ ချစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းဆိတ်သူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော စကား၊ ဝါ-မိမိကို ချစ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး၏ အချစ်မှ ကင်းခြင်းကို ပြုတတ်သော စကား” ဟု ဆိုပါ။ [ကဒ္ဓါဘာသာဋီ- ၂၊ ၇၊ ၈။ သီလက္ခန်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၄၆၀။]

တစ်နည်း။ ။သုညံ ကရောတိတိ သုညကရဏာ၊ ပိယဿ-ချစ်အပ်သူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ-ချစ်ခြင်းကို၊ သုညကရဏာ - ကင်းဆိတ်အောင် ပြုတတ်သော စကား၊ ပိယသုညကရဏာဟု ဆိုလိုလျက် “ယ + ည + ကရ” တို့ကို ချေ၊ ပိသုဏာယေဝ ပေသုညံဟု ဆက်။ [သာရတ္ထ-၃၊ ၄။ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၁။ ဤ၌ ပထမတစ်နည်းကိုသာ ပေးထားပါသည်။]

(၁) အာကာရေဟိ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၂။

(၂) ပိယကမ္ပတာယ။ ။ကာမေတိတိ ကာမော၊ ပိယံ + ကာမော ပိယကာမော၊ ပိယကာမဿ + ဘာဝေါ ပိယကမ္ပံ၊ (ဣပစ္စည်း၊ ကာဉ္စ ရဿ၊) ပိယကမ္ပယေဝ ပိယကမ္ပတာ။

(၃) ဥပသမ္ပန္နော ပေ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ။ ။ဦးတိဿ၊ ဦးဒတ္တ၊ ဦးနာဂဟု ရဟန်းသုံးပါး ရှိ၏၊ ဦးတိဿသည် ဦးဒတ္တ၏ စကားကို ကြား၍ ဦးနာဂထံ သွား၍ ပြော၏၊ ထိုသို့

အမည်ရှိသူသည်၊ တံ-သင့်ကို၊ စဏ္ဍာလော-တည်း၊ ပေ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-
ပြောနေ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပို့ဆောင်အံ့၊ ပေ။

၄၂။ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏ (စကားကို) သုတွာ၊ ဥပသမ္ပန္န
ဿ-၏ (အထံသို့) ပေသုညံ-ကို၊ ဥပသံဟရတိ-အံ့၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်း
မဟုတ်သူ၏ (အထံသို့) စသည် ဆိုပါ။

၄၃။ န ပိယကမ္ပဿ-ချစ်ခြင်းကို အလိုမရှိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
န ဘေဒါဓိပ္ပာယဿ-ကွဲပြားခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုမရှိသော ရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊ အနာပတ္တိ။ [လွယ်ကူအောင် ပေးထားသည်၊ န ပိယကမ္ပဿ-၏၊ ဝါ-
အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝဒန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ စသည်ဖြင့်
ဆိုပါ။]

ပေသုညသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၄။ ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပုဒ်

၄၄။ ဥပါသကေ-ဥပါသကာတို့ကို၊ ပဒသော^၁-အစုအစုဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ-ပါဠိ
အဋ္ဌကထာတရားကို၊ ဝါစေန္တိ-ဆိုစေကြကုန်၏၊ ဝါ-ပို့ချကြကုန်၏၊ (စာအုပ် မရှိ
သေးသော ရှေးခေတ်က စာချသောအခါ ဆရာက ရှေးဦးစွာ ဆိုပြ၍ တပည့်ကို
လိုက်ဆိုစေရသည်။) ဥပါသကာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုသု-တို့၌၊ (ရဟန်းတို့အပေါ်၌၊)
အဂါရဝါ-လေးစားခြင်း မရှိကုန်သည်၊ အပ္ပတိဿာ-ရှေးရှုနားထောင်ခြင်း မရှိကုန်
သည်၊ (တစ်နည်း) အပ္ပတိဿာ ၂-မှီခိုအားထား၊ ကိုးစားခြင်း မရှိကုန်သည်၊
အသဘာဝဂုတ္တိကာ-သဘောတူသော အသက်မွေးခြင်း မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊)
ဝိဟရန္တိ။

ပြောရာ၌ ဦးတိဿမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဥပသမ္ပန္နော
သည် ဦးတိဿ၊ ဥပသမ္ပန္နဿ သုတွာ၌ ဥပသမ္ပန္နဿသည် ဦးဒတ္တ၊ သုတွာ၏ ကံကို ဝစနံဟု
ထည့်ပါ၊ ထိုဝစနံသည် ဥပသမ္ပန္နဿ၏ သမ္ပန္နိလည်း ဟုတ်၏၊ နောက် ဥပသမ္ပန္နဿကား
ဦးနာဂတည်း၊ ဥပသံဟရတိကို ကြည့်၍ “သန္တိကံ” ဟု သမ္ပန္နိထည့်ပါ၊ ဝတ္ထု၌ ဣမဿ
သုတွာ အမုဿ အက္ခာယန္တိဟု ရှိ၏၊ ထို၌ အက္ခာယန္တိကို ကြည့်၍ ဤသူ၏ စကားကို ကြား၍
ထိုသူအား ပြောကြကုန်၏” ဟု ဆိုခဲ့ရသည်။

(၁) ပဒသော။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၃။ ကင်္ခါဘာသာဋီ-၂၊ ၁၀။
(၂) အပ္ပတိဿာ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၃။

၄၆။ အနုပသမ္ပန္နောနာမ-မည်သည်။ ဘိက္ခုစ-ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိစ-ရဟန်းမကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အဝသေသော-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်၊ အနုပသမ္ပန္နောနာမ-မည်၏။

ပဒသောနာမ-မည်သည်၊ ပဒံ ^၁ -ပဒလည်းကောင်း၊ (ဂါထာပါဒ၏ ပဌမပါဒလည်းကောင်း၊) အနုပဒံ-အနုပဒလည်းကောင်း၊ (နောက်ဖြစ်သော ဒတိယပါဒလည်းကောင်း၊) အန္တက္ခရံ-အန္တက္ခရလည်းကောင်း၊ (အက္ခရာတိုင်း အက္ခရာတိုင်းလည်းကောင်း၊) အနုဗျူနံ-အနုဗျူနလည်းကောင်း၊ (ဝိဘတုန္တပုဒ်ဗျည်းလည်းကောင်း) တည်း။

ပဒံနာမ-မည်သည်၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ပဌပေတွာ-ဖြစ်စေပြီး၍၊ (စတင် အားထုတ်၍၊) ဧကတော၊ သြဿာပေန္တိ-ပြီးဆုံးစေကြကုန်၏၊ (ယံ-အကြင်ပုဒ်ကို၊ ဧကတော၊ ပဌပေတွာ၊ ဧကတော၊ သြဿာပေန္တိတံ-သည်၊ ပဒံနာမ-မည်၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏၊) အနုပဒံနာမ-မည်သည်၊ ပါဠေကံ-အသီးအသီး၊ ပေ၊ အန္တက္ခရံနာမ-မည်သည်၊ ရှုပ် အနိစ္စန္တိ-ရှုပ် အနိစ္စဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ပြောဆိုအပ်သော သာမဏေသည်၊ ရန္တိ-ရဟူ၍၊ သြပါတေတိ ^၂ -အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်စေ၏၊ ဝါ-အကြား၌ ကျစေ၏၊ အနုဗျူနံနာမ-မည်သည်၊ ရှုပ် အနိစ္စန္တိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနော-အပ်သော်၊ ဝေဒနာ အနိစ္စာတိ-ဟူ၍၊ သဒ္ဓံ-အသံကို၊ နိစ္ဆာရေတိ-ထွက်ပေါ်စေ၏၊ (မြွက်ဆို၏၊) ယဉ္ဇ ပဒံ-အကြင်ပဒသည်လည်းကောင်း၊ ယဉ္ဇ အနုပဒံ-သည်လည်းကောင်း၊ ယဉ္ဇ အန္တက္ခရံ-သည်လည်းကောင်း၊ ယဉ္ဇ အနုဗျူနံ-သည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ၊) သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ ဧတံ-ဤပဒ၊ အနုပဒ၊ အန္တက္ခရ၊ အနုဗျူနသည်၊ (ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသည်ဟု အလွယ်ဆိုပါ။) ပဒသောနာမ-ပဒသောမည်၏။

ဓမ္မောနာမ-မည်သည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသိတော ^၃ -မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော၊ (ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ဟောတော်မူအပ်သော တရားများလည်း ဤဗုဒ္ဓဘာသိတံ၌ ပါဝင်၏၊) သာဝကဘာသိတော-သာဝကတို့ ဟောအပ်သော၊ ဣသိဘာသိတော-ရသေ့ပရိဗိုဇ်တို့ ဟောအပ်သော၊ ဝါ - ရသေ့ပရိဗိုဇ်တို့ လျှောက်ထားအပ်သော၊

(၁) ပဒ၊ အနုပဒ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၄။ ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၂၂၅။

(၂) သြပါတေတိ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၃၁။ မဟာဝါဘာသာဋီ- ၁၄၄။ ပါစိတျာဒိယောဇနာ- ၇။

(၃) ဗုဒ္ဓဘာသိတော စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၆။

ဒေဝတာဘာသိတော-နတ်တို့ ဟောအပ် (လျှောက်)ထားအပ်သော၊ အတ္ထုပသဉ္စိ
တော-အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ဝါ-အဋ္ဌကထာနှင့် စပ်ယှဉ်သော၊ ဓမ္မုပ
သဉ္စိတော-တရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော (ပါဠိနှင့် စပ်ယှဉ်သော) တရားတည်း။

ဝါစေယျာတိ-ကား၊ ပဒေန-ပုဒ်ဖြင့်၊ ဝါစေတိ-ဆိုစေအံ့၊ ဝါ-ပို့ချအံ့၊ ပဒေ
ပဒေ-ပုဒ်တိုင်း ပုဒ်တိုင်း၌၊ ပါစိတ္တိယဿ၊ (အာပတ္တိ၊) ဟောတိ၊ အက္ခရာယ-
အက္ခရာဖြင့်၊ ဝါစေတိ၊ အက္ခရာက္ခရာယ-အက္ခရာတိုင်း အက္ခရာတိုင်း၌။

၄၇။ အနုပသမ္ပန္နန္ဒ-ရဟန်း မဟုတ်သည့်၊ အနုပသမ္ပန္နသညီ-ရဟန်း မဟုတ်ဟု
အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ပဒသော ဓမ္မံ၊ ဝါစေတိ-အံ့၊ အနုပသမ္ပန္နန္ဒ-၌၊ ဝေမတိ
ကော-ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ၊ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နန္ဒ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညီ-
ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အနုပသမ္ပန္နန္ဒ-၌၊
အနုပသမ္ပန္နသညီ၊ ပဒသော ဓမ္မံ ဝါစေတိ၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယဿ၊
အာပတ္တိ၊ ဟောတိ၊ ဤသို့လည်း ယ-တ ထည့်၍ ပေးနိုင်၏။) ဥပသမ္ပန္နန္ဒ-ရဟန်း
၌၊ အနုပသမ္ပန္နသညီ-ရဟန်း မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဒသော ဓမ္မံ
ဝါစေတိ) အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ဥပသမ္ပန္နန္ဒ-၌၊ ဝေမတိကော၊ (ပဒသော ဓမ္မံ
ဝါစေတိ) အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှေးပါစိတ္တိယဝါရလာ ပုဒ်များကို
ယူ၍ အနက်ပေးရသည်၊ နောက် သိက္ခာပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူသိပါ။)

၄၈။ (ယော) ဧကတော^၁- တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဝါ- တစ်ပြိုင်နက်၊ ဥဒ္ဓိသာ
ပေန္တော-ပါဠိကို ရွတ်ပြစေလတ်သော်၊ (ဝဒတိ-ရွတ်ဆို၏။) တဿ-ထိုရဟန်း၏
လည်းကောင်း၊ (သာမဏေနှင့် အတူတွဲ၍ ဆရာထံ စာတက်ရာ၌ သာမဏေနှင့်
အတူ သံပြိုင်ရွတ်ဆိုမိသော ရဟန်း၊) (ယော) ဧကတော၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယံ
ခြင်းကို၊ ဝါ-စာပြန်ခြင်းကို၊ ကရောန္တော-ပြုစဉ်၊ (ဝဒတိ) တဿ-၏လည်းကောင်း၊
(ယော)၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ပံဂုဏံ-အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်ပြီး
သော၊ ဂန္တိ-ကျမ်းစာကို၊ ဘဏန္တိ ရွတ်ဆိုသူကို၊ သြပါတေသိ-အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်
စေ၏၊ ဝါ-အကြား၌ ကျစေ၏၊ (ထောက်ပေး၏။) တဿ-၏လည်းကောင်း၊
(ယော)၊ သြသာရေန္တိ-ပါဠိကို သက်ရောက်စေသူကို၊ ဝါ-ပါဠိသက်သက် ရွတ်ဆို
သူကို၊ သြပါတေတိ၊ (တဿ-၏လည်းကောင်း) ၊ပေ၊ အနာပတ္တိ

ပဒသောဓမ္မသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

(၁) ဧကတော ဥဒ္ဓိသာပေန္တော။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၉။ ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၁၁။

၅။ သဟသေယျသိက္ခာပုဒ်

၄၉။ အာဠဝိယံ-အာဠဝိမြို့၌၊ ဝါ-အနီးဖြစ်သော၊ အဂ္ဂိဠဝေ-အဂ္ဂိဠဝမည်သော၊ စေတီယေ ၁ -စေတီ၌၊ (နတ်ကွန်း၌) ဝိဟရတိ၊ ဥပါသကာ-တို့သည်၊ ဓမ္မဿဝနာယ-တရားနာခြင်းငှာ၊ (တရားနာဖို့ရာ၊) အာရာမံ-အာရာမံသို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ-ရောက်လာကုန်၏။ ဓမ္မေ-ကို၊ ဘာသိတေ-ဟောအပ်ပြီးသော်၊ ထေရာ-ထေရ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယထာ ဝိဟာရံ-အကြင်အကြင်မိမိနေရာ ကျောင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ-ပြန်သွားကြကုန်၏။ နဝကာ-သီးတင်းငယ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တတ္ထေဝ-ထိုတရားဟောရာ အရပ်၌ပင်၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ ၂ -ဆည်းကပ်ရာ တန်ဆောင်းဝန်း၌၊ ဝါ - ဆည်းကပ်ရာ စရပ်၌၊ ဥပါသကေဟိ - တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ မုဋ္ဌဿတီ ၃ -ပျောက်ကင်းသော သတိရှိကုန်သည်၊ အသမ္ပဇာနာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် မသိကုန်သည်၊ နဂ္ဂါ-အဝတ်မဆည်း၊ အချီးနှီးတို့သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) ဝိကူဇမာနာ-ယောင်ရမ်း မြည်တမ်းကုန်လျက်၊ ဝါ-ငြီးတွားကုန်လျက်၊ ကာကစ္ဆမာနာ-စက်ဆုပ်ဖွယ် အသံကို ပြောဆိုကုန်လျက်၊ ဝါ-ကျီးသံကဲ့သို့ အသံပြုကုန်လျက်၊ သေယျံ ၄ - အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေန္တိ ၂ ပေ။

(၁) စေတီယေ။ ။လူအများ လေးစားပူဇော်အပ်ရာ ဖြစ်သော နတ်ကွန်း၊ နတ်နန်း၊ နတ်စင်၊ နတ်ရှိသော သစ်ပင်သည် စေတီမည်၏။ အဂ္ဂိဠဝနတ်ဘီလူး၏ နေရာဖြစ်၍ “အဂ္ဂိဠဝစေတီယ” ဟု နာမည်တွင်စေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်တော်မူလာသောအခါ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်၍ အရိပ်အာဝါသကောင်းသော ထိုနေရာမျိုး၌ သီတင်းသုံးတော်မူလေ့ ရှိ၏။ အချို့နေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းတော်များ သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းများလည်း ဆောက်လုပ်ထားကြ၏။ ထိုကျောင်းတိုက်သည် မူလနာမည် မပျောက်ဘဲ “အဂ္ဂိဠဝစေတီ” ဟုပင် နာမည်တွင်နေပေသည်။

(၂) ဥပဋ္ဌာနသာလာယံ။ ။ဘုရားရှင်အထံနှင့် ဆရာသမားများအထံ ဆည်းကပ်ရာ စရပ် (တန်ဆောင်းဝန်း၊ ဓမ္မာရုံ) သည် ဥပဋ္ဌာနသာလာမည်၏။ ထိုနေရာ၌ ရဟန်းတော်များ (ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာများ) စုဝေး၍ တရားဟော၊ တရားနာ ပြုလုပ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “စည်းဝေးညီမှုရာ စရပ်” ဟုလည်း ရှေးက ပေးတော်မူကြ၏။ ဒုတိယသေနာသနသိက္ခာပဒ (ဝိ-၂၊ ၆၁) ၌ ဆွမ်းစားကျောင်းကိုလည်း “ဥပဋ္ဌာနသာလာ” ဟု သုံးသေး၏။ ကပ်ဝင်တည်နေရာ ဆွမ်းစားစရပ်ဟု ဆိုလိုသည်။ (ဝိ-ဋ္ဌ ၃၊ ၄၃။ သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၇၄။)

(၃) မုဋ္ဌဿတီ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၃၃။

(၄) သေယျံ။ ။ဥပဋ္ဌာနသာလာယံဟု အာဇာရ၊ သဒ္ဓိဟု သဟာဒိ ပါပြီးဖြစ်၍ “အတူ တစ်မိုးတစ်ရံတည်းသော ကျောင်းသို့ ဝင်၍ အိပ်ခြင်းကို” ဟု မဆိုရာ “အိပ်ခြင်းကို” ဟုသာ ဆိုရသည်။

☞ အနုပသမ္ပန္နေန-ရဟန်း မဟုတ်သူနှင့် (လူသာမဏေနှင့်) သဟသေယျ^၁-အတူ တစ်မိုးတစ်ရံတည်းသော ကျောင်းသို့ ဝင်၍ အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေဿန္တိနာမ-ပြုကြ ကုန်သနည်း။ (ပြုကြပါလိမ့်။)

ဧဝဉ္စ^၂-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံ-ပညတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ။ (အလွယ်ပေးထားပါသည်။)

၅၀။ အာဠဝိယံ-၌၊ ယထာဘိရန္တံ ၃-ကျွတ်ထိုက်ကြသား၊ ဝေနေများကို၊ ထောက်ထားရှုမျှော်၊ အလိုတော်အတိုင်း၊ ဝိဟရိတွာ-၍၊ ယေန ၄-၌၊ ကောသမ္ပိ-ကောသမ္ပိမြို့သည်၊ (အတ္ထိ) တေန-ကောသမ္ပိမြို့ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ စာရိကံ-ဒေသ စာရိကို၊ ပက္ကာမိ-ဖဲကြွတော်မူပြီ၊ အနုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ စာရိကံ-ကို၊ စရမာနော-လှည့်လည်တော်မူလတ်သော်၊ (လှည့်လည်တော်မူစဉ်) ယေန-၌၊ ကောသမ္ပိ-သည်၊ (အတ္ထိ) တံ-ကောသမ္ပိမြို့ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တကြ ကောသမ္ပိယံ-ထိုကောသမ္ပိမြို့၌၊ ဗဒရိကာရာမေ-ဗဒရိကာရုံ ကျောင်းတိုက်၌၊ (ဆီးတောဝယ် ဆောက်လုပ်အပ်သောကြောင့် ဗဒရိကာမည်သော အာရာမ်၌) ဝိဟရတိ။

(၁) သဟသေယျ။ ။ဤ၌ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဧကသေသနည်းဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းအလို “အနုပသမ္ပန္နေန-နှင့်၊ သဟ-အတူ၊ သေယျ-တစ်မိုးတစ်ရံတည်း သော ကျောင်းသို့၊ (ပဝိသိတွာ-ဝင်၍) သေယျ-အိပ်ခြင်းကို” ဟု ပေးပါ၊ (ပါတိမောက်ဘာဠိ- ၂၂၇)၊ ဧကသေသနည်းဟု ဆိုလျှင် “အနုပသမ္ပန္နေန-နှင့်၊ သဟ-အတူ၊ သေယျ-တစ်မိုးတစ်ရံ တည်းသော ကျောင်းသို့ဝင်၍ အိပ်ခြင်းကို”ဟု တစ်ခါတည်း ဆိုပါ။ (ကင်္ခါဘာသာဠိ- ၂၊ ၁၂။)

(၂) ဧဝဉ္စ။ ။အလွယ်ပေးထားပါသည်။ အကျယ်ပေးလိုမှု “ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံစ၊ ဟောတိ-ပညတ်အပ်ပြီးသည် လည်း ဖြစ်၏။ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးလည်း ဖြစ်ရော၊ အညံ-မူလဝတ္ထုမှ အခြားသော၊ ဝတ္ထု-ရာဟုလာဝတ္ထုသည်၊ ဥဒပါဒိစ-ထင်ရှားလည်း ဖြစ်ပေါ်လာလေရော။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၂၊ ၃၀၀။]

ရှေးဆရာတော်များက ဧဝဉ္စ၌ စကို ကြိယာချင်း မဆည်းဘဲ ကတ္တာချင်း ဆည်း၍ ပေး တော်မူကြ၏။ ပေးပုံမှာ- “ဧဝံ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ-ကို လည်း၊ ပညတ္တံ-အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ အညဉ္စ ဝတ္ထု-တစ်ပါးသော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်လာပြန်၏။ [ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ (ဘုရားကြီးမူ)-၁၇။]

(၃) ယထာဘိရန္တံ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၂၊ ၁၇၉။

(၄) ယေန ကောသမ္ပိ တဒဝသရိ။ ။ပေးရိုးအတိုင်း လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါ သည်၊ အခြားနည်းများ ရှိသေး၏။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၂၊ ၁၈၀။ သီလက္ခန်ဘာဠိ- ၃၊ ၂၉၄။

ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အာယသ္မန္တ ရာဟုလံ-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-
 ပြောကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ) အာဝုသော ရာဟုလာ-ငါ့ရှင်ရာဟုလာ၊ ဘဂဝတာ-သည်၊
 န အနုပသမ္ပန္နေန သဟသေယျာ ကပ္ပေတဗ္ဗာတိ-ဟူ၍၊ သိက္ခာပဒ်-ကို၊ ပညတ္တိ-
 ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ အာဝုသော ရာဟုလာ၊ သေယျံ-အိပ်ရာကို၊ (အိပ်ရာနေရာ
 ကို) ဇာနာဟိ-သိပါ။ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ။

သေယျံ - အိပ်ရာကို၊ အလဘမာနော - မရသည်ဖြစ်၍၊ ဝစ္စကုဋိယာ - ဌ၊
 သေယျံ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ၊ ပေ၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပစ္စုသသမယံ-မိုးသောက်
 အခါ၌၊ ပစ္စုဋ္ဌာယ-ထတော်မူ၍၊ ဥက္ကာသိ-ချောင်းဟန်တော်မူပြီ၊ ပေ၊ ဧတ္ထ-ဤ
 အရပ်၌၊ ကော-အဘယ်သူနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊
 အဟံ ရာဟုလော-တပည့်တော် ရာဟုလာပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ရာဟုလ၊
 ကိဿ-အဘယ်ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ နိသိန္နော-နေထိုင်သည်၊
 အသိ-ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ပေ၊ အနုပသမ္ပန္နေန-နှင့်၊ ဒိရတ္တ
 တိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့်သုံးညဉ့်ပတ်လုံး၊ သဟသေယျံ-ကို၊ ကပ္ပေတံ-ငှာ၊ အနုဇာနာမိ-
 ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

၅၂။ အနုပသမ္ပန္နောနာမ ^၁ -မည်သည်၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အဝသေ
 သော-ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်၊ အနုပသမ္ပန္နောနာမ-မည်၏၊ ဒိရတ္တတိ ☰
 ရတ္တန္တိ-ကား၊ အတိရေကဒိရတ္တတိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၊ [ဥတ္တရိ
 ဒိရတ္တတိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်တို့၏ အထက်၌ဟု ကခါအဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏။] သဟ
 သာတိ-ကား၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဝါ-အတူ။

— သေယျာနာမ-မည်သည်၊ သဗ္ဗစ္ဆန္တာ ^၂ -အလုံးစုံ မိုးအပ်သော၊ သဗ္ဗပရိစ္ဆန္တာ-
 အလုံးစုံကာရံအပ်သော ကျောင်းလည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေနုစ္ဆန္တာ-များသော
 အားဖြင့် မိုးအပ်သော၊ ယေဘုယျေနပရိစ္ဆန္တာ-များသောအားဖြင့် ကာရံအပ်သော
 ကျောင်းလည်းကောင်းတည်း၊ [ယေဘုယျေနုစ္ဆန္တာသည် ဝါကျလည်းဖြစ်နိုင်၏။]
 သေယျံ ကပ္ပေယျာတိ-ကား၊ စတုတ္ထေ-လေးရက်မြောက် ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-နေ
 ၌၊ သူရိယေ-နေသည်၊ အတ္ထဂံတေ-ဝင်လတ်သော်၊ အနုပသမ္ပန္နော-သည်၊ နိပဇ္ဇေ-
 လျောင်းလတ်သော်၊ (အိပ်လတ်သော်) ဘိက္ခု-သည်၊ နိပဇ္ဇတိ-အံ့၊ ပေ၊ ဘိက္ခု-
 သည်၊ နိပဇ္ဇေ-လျောင်းလတ်သော်၊ အနုပသမ္ပန္နော-သည်၊ နိပဇ္ဇတိ-လျောင်းအံ့။

(၁) အနုပသမ္ပန္နော။ ။ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၂၂၇။ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၅၀။
 (အောက်ချေ မှတ်ချက်။)

(၂) သဗ္ဗစ္ဆန္တာ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၃၆၊ ၃၈။
 (၃) ဘိက္ခု နိပဇ္ဇေ။ ။အရတုလျှင် ဝိဘတ်တုရ၏။ ဤ၌ ဘိက္ခုဟူသော လက္ခဏာ
 ဝန္တနှင့် နိပဇ္ဇေဟူသော လက္ခဏာသည် ဝိဘတ် မတူ ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝိဘတ်တုအောင်

၁ပေ၊ ဥဘောဝါ-နှစ်ဦးလုံးတို့သည်သော်လည်း၊ နိပဇ္ဇန္တိ-မရှေးမနှောင်း လျောင်းကုန်အံ့ ၊ပေ၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-ထ၍၊ ပုနပုန-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ နိပဇ္ဇန္တိ-လျောင်းကုန်အံ့။

၅၃။ အနုပသမ္ပန္န-၌၊ အနုပသမ္ပန္နသည်-ဖြစ်၍၊ ဥတ္တရိဒ္ဓိရတ္တတိရတ္တံ - နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်တို့၏ အထက်၌၊ ဝါ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၊ သဟသေယျ၊ ကပေတိ-အံ့ ၊ပေ။

ဥပဗ္ဗန္တ-ထက်ဝက်မိုးအပ်သော၊ ဥပဗ္ဗရိစ္ဆန္တ-ထက်ဝက်ကာရံအပ်သော ကျောင်း၌၊ (ဥတ္တရိဒ္ဓိရတ္တတိရတ္တံ သဟသေယျ ကပေတိ) ၊ပေ။

၅၄။ ဒွေတိယော ၂-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ကုန်သော၊ ရတ္တိယော-ညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ ဝသတိ-နေအံ့၊ ဥနကဒွေတိယော-ယုတ်လျော့သော နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ဖြစ်ကုန်သော၊ ရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ဝသတိ၊ ဒွေရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-၍၊ တတိယာယ-သော၊ ရတ္တိယာ-၌၊ ပုရာရုဏာ-အရုဏ်၏ ရှေးဦးစွာ၊ ဝါ-အရုဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ပုန၊ ဝသတိ-အံ့၊ သဗ္ဗန္တ-အလုံးစုံ မိုးအပ်သော၊ သဗ္ဗအပရိစ္ဆန္တ-အလုံးစုံ မကာရံအပ်သော ကျောင်း၌၊ (ဝသတိ) သဗ္ဗပရိစ္ဆန္တ-အလုံးစုံကာရံအပ်သော၊ သဗ္ဗအစ္ဆန္တ-အလုံးစုံ မမိုးအပ်သော ကျောင်း၌၊ (ဝသတိ) ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ အစ္ဆန္တ-မမိုးအပ်သော၊ ယေဘုယျေန-ဖြင့်၊ အပရိစ္ဆန္တ-မကာရံအပ်သော ကျောင်း၌၊ (ဝသတိ) အနုပသမ္ပန္န-ရဟန်း မဟုတ်သူသည်၊ နိပဇ္ဇန္တိ-လျောင်းလတ်သော်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နိသီဒတိ-ထိုင်နေအံ့၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နိပဇ္ဇန္တိ-လတ်သော်၊ အနုပသမ္ပန္န-သည်၊ နိသီဒတိ-အံ့၊ ဥဘောဝါ-နှစ်ယောက်လုံးတို့သည်သော်လည်း၊ နိသီဒန္တိ-ကုန်အံ့။

သဟသေယျသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

ဘိက္ခု၌ ဘုမ္မတ္ထဝယ် ပစ္စတ္တံ (ပဌမာ) ဝိဘတ် သက်ပါ။ တစ်နည်း - ဘိက္ခုနောင် သတ္တမီ သက်၍ ချေပါ။ နောက်နောက်၌လည်း နည်းတူ သိပါ။ [သာရတ္ထ- ၂၊ ၃၇၉။ ပါရာဇိကဏ် ဘာဠိ- ၄၊ ၂၀၅။]

(၁) ဥတ္တရိဒ္ဓိရတ္တတိရတ္တံ။ ။ကင်္ခါဘာဠိ-၂၊ ၁၂။

(၂) ဒွေတိယော စသည်။ ။ဤဝါကျမျိုး၌ “ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒွေတိယောရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ဝသတိ-နေ၏၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း” စသည်ဖြင့် ယ၊ တ ထည့်၍ အနက်ပေးရ၏။ ယ၊ တ မထည့်လျှင် “ဝသတိ-အံ့” စသည်ဖြင့် ပရိကပ္ပ အနိယမ အနက်ပေးပါ။

၆။ ဒုတိယသတသေယျသိက္ခာပုဒ်

၅၅။ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ-သည်၊ ကောသလေသု-ကောသလာမည်သော၊ ဇနပဒေ^၁-ဇနပုဒ်၌၊ (တိုင်း၌) သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလတ်သော်၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ အညတရံ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးသော၊ (တစ်ခုသော) ဂါမံ-သို့၊ ဥပဂစ္ဆိ-ကပ်ရောက်ပြီ၊ တေန ခေါပန သမယေန-၌၊ တသ္မိံ ဂါမေ-ထိုရွာ၌၊ အညတရိဿာ-တစ်ယောက်သော၊ ဣတ္ထိယာ-သည်၊ အာဝသထာဂါရံ^၂-ဧည့်သည်တို့၏ နေရာအိမ်သည်၊ ဝါ-ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရာ စရပ်သည်၊ ပညတ္တံ-တည်ထားအပ်သည်၊ (ဆောက်လုပ်ထားအပ်သည်) ဟောတိ ၊ပေ၊ ဘဂိနီ-နှမ၊ တေ-သင်၏၊ ဝါ-မှ၊ အဂရု^၃ -ဝန်မလေးသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သစေ) ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိံ) ဧကရတ္ထံ-တစ်ည၌မျှ၊ အာဝသထာဂါရေ-၌၊ ဝသေယျာမ-နေလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ အညေပိ-အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အဒ္ဓိကာ-ခရီးသွားတို့သည် ၊ပေ၊ အယျေ-အရှင်မ ၊ပေ၊ အယျော-အရှင်တို့၊ ဧသော သမဏော-ဤရဟန်းသည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်နေပါပြီ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ သစေ အနုဇာနာတိ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုအံ့၊ (ဧဝံသတိံ) ဝသေယျာထ-နေပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ ၊ပေ၊ အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ ဝသေယျာထ-နေကြပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

(၁) ကောသလေသု ဇနပဒေ။ ။ဌာနီဖြစ်သော မင်းသားများ၏ ကောသလာ အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော ဇနပုဒ်တစ်ခုအပေါ်၌ တင်စားထားအပ်သော ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါ ဖြစ်သော ကြောင့် "ကောသလာ" ဟု ဗဟုဝုဇ် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ကောသလေသုဟု ရှိသည်။ [ပုံ ဗဟုတ္တေ ကုရူသက္ကာ၊ ကောသလာ မဂဓာ သိဝိ-အဘိဓာနဂါထာ၊-၁၈၄။] ဇနပဒသဒ္ဓါကား ဇာတိသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့် ဧကဝုဇ်ပင် ရှိသည်။ ကောသလာ၊ မာဂဓာ စသော ဇနပဒနာမည်သော သဒ္ဓါ၌သာ ဗဟုဝုဇ်ဖြစ်၍ ဇနပဒသဒ္ဓါ၌ ဧကဝုဇ်ဖြစ်ပုံကို သတိပြုပါ။ [သီဋ္ဌိသစ်-၂၊ ၂၀၀၊ ၃၀၀။ သီဘာဋီ-၃၊ ၂၇၆။]

(၂) အာဝသထာဂါရံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၅၀။

(၃) သစေ အဂရု။ ။ဤဝါကျ၌ "တေ" အရ အမျိုးသမီး ရ၏။ "အဂရု" အရ လည်း "ဝန်မလေးသူ" ဟူသော အမျိုးသမီးပင် ရ၏။ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူရ၏။ ဤ၌ ဝိဘတ် မတူ၊ "တေ" ဟု သမ္ပန်ရှိ၍ အဂရုသည် ကတ္တာဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အဂရု၌ ဘာဝပဓာန၊ ဘာဝလောပ ကြံ၍ "အဂရု-ဝန်မလေးသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ဝန်မလေးခြင်းသည်" ဟု အနက် ဆိုရသည်။ သစေ၏ စပ်ရာကိုလည်း "သစေ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့" ဟု ဟောတိဖြစ်စေ၊ "သစေ သိယာ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့" သိယာဖြစ်စေ ထည့်ပေးရသည်။ [အဂရူတိ ဘာရိယံ န သိယာတိ အတ္ထော၊-ဝိမတိ၊-မဟာဝါ။] ဘဂိနီ-နှမ၊ တေ-သင်အား၊ သစေ အဂရု-အကယ်၍ ဝန်မလေးသည် ဖြစ်အံ့ဟုလည်း ပေးတော်မူကြ၏။

သာ ဣတ္ထိ-ထိုအမျိုးသမီးသည်၊ အာယသ္မန္တေ အနုရုဒ္ဓေ-၌၊ ဒဿနေန-
 မြင်ခြင်းနှင့်၊ (မြင်လျှင်မြင်ခြင်း၊) သဟ-အတူတကွ၊ (တစ်နည်း) [သဟဒဿနေန-
 မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ၁ -ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်၊
 ဝါ-ရာဂဖြင့် တပ်မက်သော စိတ်ရှိသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ ၊ပေ၊ ဘန္တေ၊ အယျော-
 အရှင်သည်၊ ဣမေဟိ မနုဿေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာကိဏ္ဏော-ရောပြွမ်းသည်ဖြစ်၍၊
 ဖာသု-ချမ်းသာစွာ၊ န ဝိဟရိဿတိ-နေရမည် မဟုတ်ပါ၊ ဘန္တေ သာဓု-တောင်း
 ပန်ပါ၏၊ အဟံ၊ အယျဿ-အရှင်ဘုရား၏၊ (အတွက်၊) မဇ္ဇကံ-ညောင်စောင်းငယ်
 ကို၊ အဗ္ဘန္တရံ - အတွင်း၌၊ ပညပေယျံ - ခင်းလိုပါ၏၊ (ခင်းပရစေ၊) ဣတိ - ဤသို့
 လျှောက်ပြီ၊ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ၊ တုဏှိဘာဝေန-ဆိတ်ဆိတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊
 (ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့်) အဓိဝါသေသိ-လက်ခံတော်မူပြီ။ [အမျိုးသမီး၏ စကားကို
 မပယ်ရှားဘဲ “မိမိ၏အထက်၌ သက်ဝင်တည်နေစေပြီ”ဟု သဒ္ဓတ္ထပေးပါ။]

အထခေါ-၌၊ သာ ဣတ္ထိ-သည်၊ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ-၏ (အတွက်၊)
 မဇ္ဇကံ-ကို၊ အဗ္ဘန္တရံ-၌၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ အလင်္ကတပဋိယတ္တာ ၂ -တန်ဆာ
 ဆင်ခြင်းဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်သည်၊ ဂန္ဓဂန္ဓိနိ ၃ -(အကျော်ကုန်မံ စသော) နံသာတို့၏
 အနံ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ၊) ၊ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကို၊) အယျော-အရှင်သည်၊ အဘိရူပေါ-
 လွန်ကဲသော အဆင်းရှိပါ၏၊ (သူတစ်ပါးတို့ထက် သာလွန်သော အဆင်းရှိပါ၏၊)
 ဒဿနိယော-ကြည့်ရှုသင့် ကြည့်ရှုထိုက်ပါ၏၊ (ရှုချင်ဖွယ် တင့်တယ်ပါ၏၊) ပါသာဒိ
 ကော-စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်ပါ၏၊ အဟံစ-တပည့်တော်မလဲဘဲ၊
 အဘိရူပါ-သည်၊ ဒဿနိယာ-သည်၊ ပါသာဒိကာ-သည်၊ အမှီ-၏၊ သာဓု-တောင်း
 ပန်ပါ၏၊ ဘန္တေ၊ အဟံ၊ အယျဿ-၏၊ ပဇာပတိ-ဇနီးသည်၊ ဘဝေယျံ-ဖြစ်လိုပါ၏၊
 ဝါ-ဖြစ်ပါရစေ၊ ဣတိ-ပြီ ၊ပေ၊ ဘန္တေ၊ သာဓု၊ အယျော-သည်၊ မဇ္ဇေဝ-တပည့်တော်
 ကိုလည်းကောင်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ သာပတေယျံစ-ဥစ္စာနှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စတု-
 လက်ခံတော်မူပါ ၊ပေ။

အထခေါ-၌၊ သာ ဣတ္ထိ-သည်၊ သာဋကံ-အဝတ်ကို၊ (ထမိကို၊) နိက္ခိပိတွာ-
 ချွတ်ချ၍၊ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ-၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ စင်္ဂမတိပိ-လမ်း
 လည်း လျှောက်၏၊ တိဋ္ဌတိပိ-ရပ်လည်း ရပ်၏၊ နိသီဒတိပိ-ထိုင်လည်း ထိုင်၏၊
 သေယျမ္ပိ - အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ - ပြု၏ ၊ပေ၊ ဣန္ဒြိယာနိ - ဣန္ဒြေတို့ကို၊

(၁) ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၃၊ ၅၃၄။
 (၂) အလင်္ကတပဋိယတ္တာ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၂၃၄။
 (၃) ဂန္ဓဂန္ဓိနိ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ- ၁၊ ၅၁။

ဩက္ခိပိတ္တာ - အောက်၌ ချ၍၊ တံ ဣတ္ထိ - ကို၊ နေဝ ဩလောကေသိ - ကြည့်လည်း မကြည့်တော့၊ နပိ အာလပိ-စကားလည်း မပြောတော့။

☸ အထခေါ-၌၊ သာ ဣတ္ထိ - သည်၊ အစ္စရိယံ ဝတ ဘော^၁ - လက်ဖျောက် ခတ်တီး၊ အံ့ခါးလောက်ပါပေစွ၊ (အံ့ဩစရာ ကောင်းလိုက်တာနော်၊) အဗ္ဘတံ ဝတ ဘော-မဖြစ်စဖူး၊ ထူးဆန်းပါပေစွ အော်၊ (ထူးဆန်းလိုက်တာနော်၊) ဗဟူ- များစွာကုန်သော၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ (အထံသို့) သတေနပိ-တစ်ရာဖြင့် လည်းကောင်း၊ သဟဿေနပိ-တစ်ထောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဟိဏန္တိ-စေလွှတ် ကုန်၏၊ အယံ ပန သမဏော-သည်ကား၊ မယာ-သည်၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိ ယမာနော-တောင်းပန်အပ်ပါလျက်၊ မဉ္ဇေဝ သဗ္ဗဉ္စ သာပတေယျံ၊ ပဋိစ္စိတု-လက်ခံ ခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆတိ-အလိုမရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သာဠကံ-ကို၊ နိဝါသေတွာ- ပြန်ဝတ်၍၊ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ-၏၊ ပါဒေသု-တို့၌၊ သိရသာ-ဦးခေါင်းဖြင့်၊ နိပတိတွာ-ပျပ်ဝပ်၍ ၊ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကို) ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊ ယာ အဟံ- အကြင်တပည့်တော်မသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အကာသိ-ပြုမိပါပြီ၊ (တံ) မံ-ထိုတပည့် တော်မကို၊ ယထာ ဗလံ-အကြင်အကြင်မိုက်သည့်အလျောက်၊ ယထာမူဠံ-အကြင် အကြင်တွေဝေသည့်အလျောက်၊ (နားမလည်သည့်အလျောက်၊) ယထာ အကု သလံ-အကြင်အကြင်မလိမ္မာသည့်အလျောက်၊ အစ္စယော-အပြစ်သည်၊ အစ္စဂမာ- ကျော်လွန်၍ သွားပါပြီ၊ ဝါ-လွမ်းမိုး၍ ဖြစ်ပါပြီ၊ ဘန္တေ၊ အယျော-အရှင်သည်၊ တဿ မေ-ထိုတပည့်တော်မ၏၊ အစ္စယံ-အပြစ်ကို၊ အစ္စယတော-အပြစ်အားဖြင့်၊ အာယတိ-နောင်အခါ၌၊ သံဝရာယ-စောင့်စည်းခြင်းငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတု-လက်ခံတော် မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။

ဘဂိနိ၊ ယာ တံ-အကြင်သင်သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အကာသိ-ပြီ၊ တဏှ-စင်စစ်၊ (တံ) တံ-ထိုသင့်ကို၊ (တံ၌ ဥပယောဂတ္ထဝယ် ပစ္စတ္တဝစန၊ တစ်နည်း- ကံအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်) ယထာဗလံ-အလျောက်၊ ယထာမူဠံ-အလျောက်၊ ယထာ အကုသလံ-အလျောက်၊ အစ္စယော-သည်၊ အစ္စဂမာ-ပြီ၊ ဘဂိနိ၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ယတော-အကြင်ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ အစ္စယံ-ကို၊ အစ္စယတော- အားဖြင့်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ ယထာဓမ္မံ-တရားအားလျော်စွာ၊ (တရားနည်းလမ်းအတိုင်း) ပဋိကရောသိ-ပြု၏၊ ဝါ-ကုစား၏၊ (တတော-ထို့ကြောင့်) တေ-သင်၏၊ တံ-ထို

(၁) အစ္စရိယံ ဝတ ဘော။ ။ဤ "ဘော" သည် အခြား တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ပြောသော ပုဂ္ဂလာလပန မဟုတ်၊ အံ့ဩထူးဆန်းသော သဘောကို ဖော်ပြသော ဓမ္မာလပန တည်း။ [နိတိသုတ္တ- ၁၀၁။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၁၊ ၃၉၁။]

သင့်ကို၊ မယံ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာမ-လက်ခံပါကုန်၏။ ဘဂိနိ၊ ဟိ ဝ - မှန်၏။ ယော-အကြင် သူသည်။ အစ္စယံ-ကို၊ အစ္စယတော-အားဖြင့်၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ယထာဓမ္မံ၊ ပဋိကရောတိ- ကုစား၏။ အာယတိစ-နောင်အခါ၌လည်း၊ သံဝရံ-စောင့်စည်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ (တဿ-ထိုသူ၏။) ဧသာ-ဤအပြစ်ကို မြင်၍ ကုစားခြင်း၊ နောင်အခါ၌ စောင့်စည်းခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ အရိယဿ-အရိယာဖြစ်တော်မူသော မြတ် စွာဘုရား၏။ သာသနေ-ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ ဝုဗ္ဗိ-ကြီးပွားကြောင်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

အထခေါ-၌၊ သာ ဣတ္ထိ-သည်၊ တဿာ ရတ္တိယာ-၏။ အစ္စယေန-ကျော် လွန်ရာ အခါ၌၊ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဏီတေန-မွန်မြတ်သော၊ ခါဒနိယေန- ခဲဖွယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယေန-ဘောဇနဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဟတ္ထာ- မိမိလက်ဖြင့်၊ သန္တပေတော-ကောင်းစွာ နှစ်သက်စေပြီး၍၊ (တင်းတိမ်စေပြီး၍) သမ္ပဝါရေတွာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ပယ်မြစ်စေပြီး၍၊ (“တော်ပြီ တော်ပြီ” ဟု နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်အမှုအရာဖြင့် ဖြစ်စေ ပယ်မြစ်စေပြီး၍) ဘုတ္တာဝိ- ဆွမ်းစားပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဩဏီတပတ္တပါဏီ-သပိတ်တော်မှ ဖဲအပ်ပြီးသော လက် ရှိတော်မူသော၊ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ ဧကမန္တံ- သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။

ဧကမန္တံ-၌၊ နိသီန္တံ-ထိုင်နေပြီးသော၊ တံ ဣတ္ထိ-ကို၊ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ- သည်၊ ဓမ္မိယာ-တရားရှိသော၊ ကထာယ-စကားဖြင့်၊ သံဒဿေသိ-ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ စီးပွားနှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ကောင်းစွာ ပြတော်မူပြီ၊ သမာ ဒါပေသိ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပြီ၊ ဝါ-ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်စေတော်မူပြီ၊ သမုတ္တေဇေသိ - ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ ထက်သန်စေတော်မူပြီ၊ သမ္ပဟံသေသိ-အားတက်သရောရှိပုံ၊ ထင်ရှား ရှိသော အခြားဂုဏ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရွှင်လန်းစေတော်မူပြီ။

(၁) ဟောသာ။ ။ဟိ + ဧသာ၊ ဟိကို ဒဠိကရဏကြံ၍ ပေးလိုက်ပါသည်။ ဘုရား ကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဧဝအနက် ကြံ၍ ဝုဗ္ဗိဝေ-ပွားစီးခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ” ဟု ပေးတော်မူ၏။ သီဒ္ဓိသစ်- ၂၊ ၁၉၁ ၌မူ အနက်မရှိဟု ဖွင့်သည်။

(၂) ဘုတ္တာဝိ စသည်။ ။ဘုတ္တာဝိ ဩဏီတပတ္တပါဏီကို ဝိသေသန၊ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံကို ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့် ပေးထားပါသည်။ အစဉ်အတိုင်း သာမညကံ၊ ဝိသေသကံ အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးလိုမူ “အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ-ကို၊ ဘုတ္တာဝိ-ဆွမ်းစားပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဩဏီတ ပတ္တပါဏီ-သပိတ်တော်မှ ဖဲအပ်ပြီးသော လက်ရှိသည်ကို၊ (ဥ တွာ-သိ၍) အဘိဝါဒေတွာ” ဤသို့ ပါဌသေသ ထည့်၍ ပေးပါ။

အထခေါ-၌၊ သာ ဣတ္ထိ-လည်း၊ (အဝေါစ၌ စပ်၊) အာယသ္မကာ အနုရုဒ္ဓေန-
 သည်း၊ ဓမ္မိယာ-သော၊ ကထာယ-ဖြင့်၊ သံဒဿိတာ-ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ၊ စီးပွားနှစ်
 ဖြာကို ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေအပ်ပြီးသည်၊ ဝါ-ပြအပ်ပြီးသည်၊ သမာဒါပိတာ-
 ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောင်းစွာ ယူစေအပ်ပြီးသည်၊ (ဆောက်တည်စေအပ်ပြီး
 သည်) သမုတ္တေဇိတာ-ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကောင်းစွာ ထက်သန်စေအပ်ပြီးသည်၊
 သမ္ပဟံသိတာ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်းစေအပ်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ၊)
 ပေ၊ အဝေါစ၊ ဘန္တေ၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန်နှစ်သက်စေအပ်ပါပေစွ၊ ဝါ-အလွန်
 ကောင်းပါပေစွ၊ အဘိက္ကန္တံ၊ ဘန္တေ၊ ဘန္တေ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာမည်သည်ကား၊
 နိက္ကုဒ္ဓိတံ - တစ်စုံတစ်ယောက် မှောက်ထားအပ်သော အိုးခွက်ကို၊ ဝါ - အလို
 အလျောက် မှောက်နေသော အိုးခွက်ကို၊ ကုက္ကဇေယျ (သေယျထာပိ)ဝါ-လှန်ပြ
 လိုက်ကသဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္ဆန္တံ-မြက်၊ သစ်ရွက်စသည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော
 အရာဝတ္ထုကို၊ ဝိဝရေယျ (သေယျထာပိ)ဝါ-ဖွင့်ပြလိုက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
 မုဠဿ-အရပ်မျက်နှာ၌ တွေဝေနေသူအား၊ ဝါ-မျက်စိလည် လမ်းမှားနေသူအား၊
 မဂ္ဂံ-လမ်းဖြောင့် လမ်းမှန်ကို၊ အာစိက္ခေယျ (သေယျထာပိ)ဝါ-ပြောပြလိုက်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ စက္ခုမန္တော-ပသာဒစက္ခု ရှိသူတို့သည်၊ ဝါ-မျက်စိကောင်းသူတို့
 သည်၊ ရူပါနိ-ရူပါရုံတို့ကို၊ (အဆင်းတို့ကို) ဒက္ခန္တိ-မြင်နိုင်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-
 ဤသို့ကြံ၍၊ (ရည်ရွယ် ၍) အန္ဓကာရေ-အမှိုက်မှောင်၌၊ တေလပဇ္ဇောတံ-ဆီးမီး
 အရောင်ကို၊ ဓာရေယျ (သေယျထာပိ)ဝါ-ညှိထွန်းဆောင်ပြလိုက်သကဲ့သို့လည်း
 ကောင်း၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်၊ အယျေန အနုရုဒ္ဓေန-သည်၊ အနေကပရိယာ
 ယေန-စစ်စစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ (နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်) ဓမ္မော-
 ကို၊ ပကာသိတော-ထင်ရှားပြအပ်ပါပြီ။

ဘန္တေ၊ သောဟံ-ထိုတပည့်တော်မသည်၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ-
 ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသယဉ္စ-ကိုလည်းကောင်း၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊
 ဂစ္ဆာမိ-ဆည်းကပ်ပါ၏၊ ဝါ-ဉာဏ်ဖြင့် သိမှတ်ပါ၏၊ အယျော-သည်၊ မံ-တပည့်
 တော်မကို၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ပါဏုပေတံ-အသက်တို့ဖြင့် ဆည်းကပ်
 တတ်သော၊ (အသက်အပ်၍ ဆည်းကပ်တတ်သော) သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊
 ဂတံ-ဆည်းကပ်သော၊ ဥပါသိကံ-ဥပါသိကာဟူ၍၊ ဓာရေတု-စိတ်၌ ဆောင်တော်
 မူပါ၊ ဝါ-သိမှတ်တော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ ၊ပေ၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊
 အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဟ-တူ၊ သေယျ-တစ်မိုးတစ်ရံတည်း
 သော နေရာသို့ ဝင်၍ အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေဿတိနာမ-ပြုရသနည်း။

၅၇။ မာတုဂါမောနာမ-မည်သည်၊ မနုဿိတ္ထိ-လူမိန်းမတည်း၊ ယက္ခိ-ဘီလူးမသည်၊ န-မဟုတ်၊ ပေတ္တိ-ပြိတ္တာမသည်၊ န-မဟုတ်၊ တိရစ္ဆာနဂတာ-တိရစ္ဆာန်မသည်၊ န-မဟုတ်၊ [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ယူရမည့် မာတုဂါမ မဟုတ်-ဟူလို။] အန္တမသော-အောက်၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တဒဟုဇာတာပိ-ထိုနေ၌ မွေးဖွားသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဒါရိကာ-သူငယ်မတည်း၊ မဟတ္တရီ-မိန်းမကြီးသည်၊ ပဂေဝ-မာတုဂါမဟု ပြောဆိုဖွယ်ရာ အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။

ဒုတိယသတသေယျသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ ဓမ္မဒေသနာသိက္ခာပုဒ်

၆၀။ အာယသ္မာ ဥဒါယီ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ကုလူပကော-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော ရဟန်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဗဟုကာနိ-များစွာကုန်သော၊ ကုလာနိ-အမျိုးအိမ်တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမတိ ၊ပေ၊ ယရဏီ ^၁ -အိမ်ရှင်မသည်၊ နိဝေသနယရေ-အိမ်တံခါးမ၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ ယရသုဏှာ-အိမ်၌ ချွေးမသည်၊ (ထိုအိမ်က ချွေးမသည်) အာဝသထဒ္ဓါရေ-အခန်းတံခါးပေါက်၌၊ နိသိန္နာ၊ ဟောတိ ၊ပေ၊ ယရဏိယာ-၏။ ဥပကဏ္ဍကေ-နား၏ အနီး၌၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေသိ-ဟောပြု၊ အထခေါ-၌ ယရသုဏှာယ-၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ၊ (ကိ-နည်း၊) ကိ-အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်လိုလဲ) သော သမဏော-သည်၊ သဿုယာ-ယောက္ခမ၏၊ ဇာရော နုခေါ-လင်ငယ်လေလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ သြဘာသတိ နုခေါ-ယုတ်ယုတ်မာမာ ပြောဆိုလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ ၊ပေ။

ဟေ ဇေ-ဟဲ့ ကျွန်မ၊ တေ-အား၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ဧသော သမဏော-သည်၊ အဝေါစ-ပြောသနည်း ၊ပေ၊ ဝိဿဋ္ဌေန-စွန့်လွှတ်အပ်သော၊ ဝိဝဋ္ဌေန-ဖွင့်လှစ်အပ်သော အသံဖြင့် (ပွင့်လင်းသော အသံဖြင့်) ဓမ္မော-ကို၊ ဒေသိတဗ္ဗော နနုနာမ-ဟောထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။

၆၁။ ဥပါသိကာ-ဥပါသိကာမတို့သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဧတဒဝေါစံ၊ (ကိ) အယျာ-အရှင်တို့၊ ဣယံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ဒေသေထ-ပါကုန်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘဂိနီ-နှမတို့၊ မာတုဂါမဿ-အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ န ကပ္ပတိ-မအပ်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အယျာ-တို့၊ ဣယံ-ပါ၏၊ ဆပ္ပဉ္စဝါစာဟိ-ခြောက်ခွန်း၊ ငါးခွန်းသော စကားတို့ဖြင့်၊ ဓမ္မံ၊ ဒေသေထ၊ ဧတ္တကေနပိ - ဤမျှ

(၁) ယရဏီ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၅၂။

လောက်ဖြင့်လည်း၊ (ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားဖြင့်လည်း၊) ခမ္မော-သည်၊ (သက္ကာ၌ စပ်၊) ဝါ-ကို၊ အညာတုံ^၁ -သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-တတ်နိုင်ပါ၏၊ (ဖြစ်နိုင်ပါ၏။) ၊ပေ၊ ကုက္ကုစ္စာယန္တာ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုကုန်လျက်၊ န ဒေသေသံ-မဟောကြကုန် ၊ပေ၊ အယျာ-တို့သည်၊ အမေဟိ-ငါတို့က၊ ယာစိယမာနာ-တောင်းပန်အပ်ကုန်လျက်၊ ခမ္မံ န ဒေသေသယန္တိနာမ။

၆၂။ ဘဂဝတာ-သည်၊ မာတုဂါမဿ-အား၊ ဆပုဉ္ဇ ဝါစာဟိ-တို့ဖြင့်၊ ခမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ ဝါ-ဟောခြင်းကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တေ-ထိုဆပုဉ္ဇရဟန်းတို့သည်၊ အဝိညံ-မသိ နားမလည်သော၊ ပုရိသဝိဂ္ဂဟံ-ယောက်ျား၏ ကိုယ်ကို၊ ဝါ-ယောက်ျားဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ဥပနိသီဒါပေတွာ-
☞ အနီး၌ ထိုင်စေ၍ ၊ပေ၊ ဒေသေန္တိ။

၆၄။ မာတုဂါမောနာမ-မည်သည်၊ မနုဿိတ္ထိ-တည်း ၊ပေ၊ ဝိညု-တတ်သိ နားလည်သော၊ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ - ကောင်းစွာ ပြောအပ်သော စကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောအပ်သော စကားကို၊ ဒုဗ္ဗုလ္လာဒုဗ္ဗုလ္လံ-ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်းသော စကား၊ မရုန်းရင်း မကြမ်းတမ်းသော စကားကို၊ အာဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်သူတည်း၊ ဥတ္တရိဆပုဉ္ဇဝါစာဟိတိ ၂ - ကား၊ အတိရေကဆပုဉ္ဇဝါစာဟိ-ခြောက်ခွန်း ငါးခွန်းထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော စကားတို့ဖြင့်၊ အညကြဝိညုနာ ပုရိသဝိဂ္ဂဟောနာတိ ၃ - ကား၊ ဝိညု-တတ်သိနားလည်သော၊ ပုရိသဝိဂ္ဂဟံ-ယောက်ျား၏ ကိုယ်ကို၊ (ယောက်ျားအစစ် ဖြစ်သူကို) ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ဝိညု-သော၊ ပုရိသဝိဂ္ဂဟောနာမ-မည်သည်၊ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ-ကို၊ ဒုဗ္ဗုလ္လာဒုဗ္ဗုလ္လံ-ကို၊ အာဇာနိတုံ-ငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်သူသည်၊ ဟောတိ-၏။

၆၅။ မာတုဂါမေ-၌၊ မာတုဂါမဿ-မာတုဂါမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝိညုနာ-သော၊ ပုရိသဝိဂ္ဂဟောန-ကို၊ အညကြ-ကြည့်ထား၍၊ ဥတ္တရိဆပုဉ္ဇဝါစာဟိ-တို့ဖြင့်၊ ခမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-အံ့ ၊ပေ။

(၁) အညာတုံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၅၂။

(၂) ဥတ္တရိဆပုဉ္ဇဝါစာဟိ။ ။အတိရေကဆပုဉ္ဇ၌ ဝါစာဟိကို ကြည့်၍ "ဥတ္တရိဆပုဉ္ဇ ဝါစာဟိ-ခြောက်ခွန်း ငါးခွန်းထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော စကားတို့ဖြင့်" ဟု သမာသ်ပေးနိုင်၏။ [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ "ဆပုဉ္ဇဝါစာဟိ-ခြောက်ခွန်း ငါးခွန်းသော စကားတို့ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်" ဟု ဝါကျပေးတော်မူ၏။]

(၃) ပုရိသဝိဂ္ဂဟောန။ ။ပုရိသဝိဂ္ဂဟ-ယောက်ျား၏ ကိုယ်၊ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၅၂။ ဝါ-ယောက်ျားဖြစ်သော ကိုယ်၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၂၃၁။ ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါနှင့် လာသမျှ လူယောင်ဆောင် ဖန်ဆင်းထားသော နတ်၊ ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ နဂါး၊ ဂဠုန် တိရစ္ဆာန်များကို မယူရ၊ လူယောက်ျားအစစ်ကို ယူရသည်။

ယက္ခိနိယာဝါ-ဘိလူးမအားလည်းကောင်း၊ ပေတိယာဝါ-ပြိတ္တာမအားလည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကဿဝါ-ပဏ္ဍုက်အားလည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟိတ္ထိယာဝါ^၁ -လူယောင်ဆောင်သော တိရစ္ဆာန်မအားလည်းကောင်း ၊ပေ၊ ဒေသေတိ။

၆၆။ ဝိညုနာ-သော၊ ပုရိသဝိဂ္ဂဟေန-နှင့် (အတူ) (ခမ္မံ ဒေသေတိ) ၊ပေ၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-ထပြီး၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ နိဿိဒိတွာ-ထိုင်၍၊ ဒေသေတိ-အံ၊ မာတုဂါမော-သည်၊ ဥဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ ပုန နိဿိဒတိ-၏၊ တသ္မိ-ထိုခဏ၌၊ ဒေသေတိ-ဟော၊ အံ၊ (တစ်နည်း) တသ္မိ ၂-ထိုမာတုဂါမအား၊ ဒေသေတိ-အံ၊ အညဿ-အခြားသော၊ မာတုဂါမဿ-အား၊ ဒေသေတိ-အံ၊ (မာတုဂါမော) ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သော ရဟန်းသည်၊ ကထေတိ-မာတုဂါမအား ဟောအံ၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ (အခြားယောက်ျား၏) အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဘဏန္တိ-ဟောအပ်သော တရားကို၊ မာတုဂါမော၊ သုဏာတိ-အံ။

ဓမ္မဒေသနာသိက္ခာပဒံ သတ္တပံး

၈။ ဘူတာရောစနသိက္ခာပုဒ်

၆၇။ တေန သမယေန ၊ပေ၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၃၊ စာပိုဒ် ၁၆၂၊ မျက်နှာ ၆၂၈၌ ရှု) ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိသု-(ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၃၊ စာပိုဒ် ၁၉၃၊ မျက်နှာ ၆၅၀၌ ရှု) တေန သမယေန ၊ပေ၊ ယာပေတုံ(ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ- ၂၊ စာပိုဒ် ၁၆၊ မျက်နှာ ၆၃၀၌ ရှု) အထခေါ ၊ပေ၊ ကိလမိဿမာတိ-(ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ- ၃၊ စာပိုဒ် ၁၉၃၊ မျက်နှာ ၆၅၀၌ ရှု)။

အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ (အညမညဿ၌ စပ်) ဂိဟိနံ-လူတို့အား၊ (ဘာသိတော၌ စပ်) အညမညဿ-အချင်းချင်း၏၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ-မြတ်သော စွာယီအရိယာ လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော စွာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၏၊ ယောဝဏ္ဏော-အကြင်ဂုဏ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဘာသိတော-ပြောဆိုအပ်သည်၊ (ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်) ဧသောယေဝ-ဤပြောဆိုအပ်မည့် ဂုဏ်သည်သာ၊ သေယျော-အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်၏၊ (ကောင်းမြတ်၏) ဣတိ-ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ကြကုန်ပြီ။

အထခေါ ၊ပေ၊ ဝိပုသန္တဆဝိဝဏ္ဏာ-(ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ- ၃၊ စာပိုဒ် ၁၉၄၊ မျက်နှာ ၆၅၃ ၌ရှု။)

(၁) တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟိတ္ထိယာ။ ။တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟိတ္ထိယာ-လူကိုယ်ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ လူမိန်းမယောင်ဆောင်ထားသော နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်ဟု ဆိုလိုသည်။

(၂) တသ္မိ ဒေသေတိ။ ။တသ္မိဖြင့် ခဏကို စွဲပါ၊ (တစ်နည်း) သမ္ပဒါန်အနက်၌ သတ္တမိ သက်ပါ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၅၃။

၆၈။ အာစိဏ္ဍံ ခေါ၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမိတုံ-(ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၃၊ ၆၅၃ ၌ ရှု၊) အထခေါ၊ ပေ၊ နစ ပိဏ္ဍကေန ကိလမိမှာတိ-(ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၃၊ ၆၅၄ ၌ ရှု၊) ဇာနန္ဒာပိ၊ ပေ၊ ပညပေဿာမာတိ-(ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၂၊ စာပိုဒ် ၁၆၊ မျက်နှာ ၆၃၂ ၌ ရှု။) ဧ

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ တေ ဘိက္ခု။^၁ -တို့သည်၊ (ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ ဂုဏ်ကို ပြောဆိုခဲ့ကြသော ထိုရဟန်းတို့သည်၊) ဘဂဝတော-အား၊ ဧတမတ္တံ-ဤအကြောင်း အရာကို၊ အာရောစေသုံ-လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခုဝေ ကစ္စိ-အဘယ်သို့နည်း၊ ဝေါ-သင်တို့၏ (သန္တာန်၌) ဘူတံ-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ထင်ရှားဖြစ်၏လော၊ ဣတိ- ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ (နော-တပည့်တော်တို့၏ သန္တာန်၌) ဘူတံ ၂-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ထင်ရှားဖြစ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

၇၀။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၃၊ ၆၆၁ ၌ ရှု။]

ဝိနိဝရဏတာ ၃ စိတ္တဿာတိ-ကား၊ ရာဂါ-ရာဂမှ၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဝိနိဝရဏ တာ-ကင်းသော နိဝရဏ ရှိ၏၊ (တစ်နည်း) ရာဂါ-မှ၊ စိတ္တံ-စိတ်၏၊ ဝိနိဝရဏတာ- ကင်းသော နိဝရဏရှိသည်၏ အဖြစ်တည်း၊ ဝါ-ကင်းသော နိဝရဏရှိခြင်းတည်း။

၇၁။ အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်း မဟုတ်သူအား၊ ပဌမံ ဈာနံ-သို့၊ ဝါ-ကို၊ သမာ ပဋိ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ ဝါ-ဝင်စားပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဏန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏၊ ပါစိတ္တိယဿ-သို့၊ အာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ။) [ကြွင်းသော ပုဒ်များကို စတုတ္ထပါရာဇိက၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၇၇။ (ယော-သည်၊) ဥပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းအား၊ ဘူတံ-ထင်ရှားဖြစ်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို၊ ဝါ-ဟုတ်မှန်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို၊ အာရောစေတိ- ပြော၏၊ (တဿ-ထိုရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အာဒိကမ္ပိကဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ဤ၌ မဂ္ဂုမုဒါဖြစ်ကမ်း၌ နေသော ရဟန်းများ၊) အနာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ။) [ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဥမ္ပတ္တကဿ မပါ။]

ဘူတာရောစနုသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

(၁) တေ ဘိက္ခု။ ။ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၅၅။
(၂) ဘူတံ ဘဂဝါ။ ။ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ငဲ့သော်လည်း သာမည မေးအပ်သော အရာဖြစ်၍ နပုံလိန်ဖြင့် သုံးစွဲတော်မူသည်။ “ဘူတံ-ဟုတ်မှန်၏လော” ဟူ၍လည်း ပေးတော် မူကြ၏။ [ဝိ-ဋ္ဌ- ၃၊ ၁၇၊ ၁၈။ ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၅၇။ ကင်္ခါဘာဠိ- ၂၊ ၁၉။]
(၃) ဝိနိဝရဏတာ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၃၊ ၆၆၃။

၉။ ဒုဋ္ဌလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ်

၇၈။ သကျပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဘဏ္ဍနကတော-ပြုအပ်ပြီးသော ခိုက်ရန်ရှိသည်၊ (ခိုက်ရန် ပြုထားသည်) ဟောတိ၊ သော-ထိုအရှင်ဥပနန္ဒသည်၊ သဗ္ဗေတနိကံ-လွတ်စေလို သော စေတနာ ထင်ရှားရှိသော၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိံ-သုက္ကဝိသဋ္ဌိမည်သော၊ အာပတ္တိံ- သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ - ရောက်၍၊ သံဃံ - ကို၊ တဿာ အာပတ္တိယာ - ထိုအာပတ်၏ (အတွက်) ဝါ-ထိုအာပတ်ကြောင့်၊ ပရိဝါသံ-ပရိဝတ်ကို၊ ယာစိ-တောင်းပြီ၊ တဿ- ထိုဥပနန္ဒအား၊ သံယော-သည် ၊ပေ၊ အဒါသိ-ပေးပြီ ၊ပေ၊ အညတရဿ-သော၊ ပူဂဿ-ကောင်းမှုပြုသော အသင်း၏၊ [ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၃၁၀။ ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၄၄၂။] သံဃဘတ္တံ-သံဃဘတ်သည်၊ (သံဃာအား လှူအပ်သော ဆွမ်းသည်) ဟောတိ၊ သော-ထိုဥပနန္ဒသည်၊ ပရိဝသန္ဓော-ပရိဝတ်ကျင့်သုံးလတ်သော်၊ (ပရိဝတ် ဆောက်တည်လတ်သော်) ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားကျောင်း၌၊ အာသနပရိယန္ဓေ- နေရာ၏ အစွန်၌၊ နိသီဒိ ၊ပေ။

အာဝုသော-တို့၊ သကျပုတ္တော-သော၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ (ကုလူပကော၌ စပ်) ဝါ-တို့သည်၊ သမ္ဘာဝိတော-ချီးမွမ်းအပ်သော၊ ကုလူပကော-သော၊ ဧသော အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-ဤအရှင်ဥပနန္ဒသည်၊ ယေနော ဟတ္ထေန-အကြင်လက်ဖြင့်ပင်၊ သဒ္ဓါဒေယျံ-သဒ္ဓါဖြင့် လှူအပ်သော ဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊ တေနော ဟတ္ထေန-ဖြင့်ပင်၊ ဥပက္ကမိတွာ-လုံ့လပြု၍၊ အသုစိံ-သုက်ကို၊ မောစေသိ-လွတ်စေပြီ ၊ပေ၊ နိသိန္ဒော-ထိုင်နေရပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ ၊ပေ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဒုဋ္ဌလ္လာရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ အာပတ္တိံ-ကို၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-အား၊ အာရောစေသန္တိ နာမ-ပြောကြရကုန်သနည်း၊ (ပြောကြပါလိမ့်။)

ဒုဋ္ဌလ္လာ-သော၊ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၅၉။] အာပတ္တိနာမ-မည်သည်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာနိစ-ပါရာဇိကတို့လည်းကောင်း၊ တေရသ- ၁၃ ပါးကုန်သော၊ သံဃာဒိသေသာစ-သံဃာဒိသေသ်တို့လည်းကောင်းတည်း။

၈၀။ ဘိက္ခုသမ္ပတိံ ^၁ -ရဟန်းအား ပေးအပ်သော သမ္ပတိကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အာပတ္တိပရိယန္တာ-အာပတ် အပိုင်းအခြား ရှိသော၊ န ကုလပရိယန္တာ-အမျိုးအပိုင်း အခြား မရှိသော၊ ဘိက္ခုသမ္ပတိံ-သည်၊ အတ္ထိံ၊ အာပတ္တိပရိယန္တာစ-အာပတ် အပိုင်း အခြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ကုလပရိယန္တာစ-အမျိုး အပိုင်းအခြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုသမ္ပတိံ-သည်၊ အတ္ထိံ၊ နေဝ အာပတ္တိပရိယန္တာ-အာပတ် အပိုင်း

(၁) ဘိက္ခုသမ္ပတိံ။ ။ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၂၂။ ပါတိမောက်ဘာဋီ-၂၃၄။ “ဘိက္ခု သမ္ပတိံ-သမ္ပတိရသော ရဟန်းကို” ဟု ရှေးက ပေးတော်မူကြ၏။

အခြား ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ န ကုလပရိယန္တာ-အမျိုး အပိုင်းအခြား ရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ ဘိက္ခုသမ္မုတိံ၊ အတ္ထိ။

အာပတ္တိပရိယန္တာနာမ-မည်သည်၊ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာယော-ထက်ဝန်းကျင် ယူအပ်ကုန်သည်၊ ဝါ-ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ (ကိ-အဘယ်သို့ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သနည်း၊) ဧတ္တကာဟိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာရောစေတဗ္ဗော-ပြောထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏။ (လွယ်ပြီ။) ☸

၈၁။ အာပတ္တိပရိယန္တေ-အာပတ်ကို ပိုင်းခြားခြင်း၌၊ ဝါ-အာပတ် အပိုင်းအခြား ရှိသော ဘိက္ခုသမ္မုတိံ၌၊ ယာ အာပတ္တိယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၌ စပ်၊) ဝါ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာယော၊ ဟောန္တိ၊ တာ အာပတ္တိယော-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညာဟိ-ကုန်သော၊ အာပတ္တိဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာရောစေတိ-အံ့ ၊ပေ။

၈၂။ ဒုဋ္ဌုလ္လာယ-သော၊ အာပတ္တိယာ-၌၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိသည်-ဒုဋ္ဌုလ္လာအာပတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် (ဖြစ်၍၊) ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ-ရဟန်းအား ပေးအပ်သော သမ္မုတိကို၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ အနုပသမ္ပန္နဿ-လူသာမဏေအား၊ အာရောစေတိ-အံ့ ၊ပေ၊ အဒုဋ္ဌုလ္လံ-မရုန့်ရင်း မကြမ်းတမ်းသော၊ အာပတ္တိံ၊ အာရောစေတိံ၊ (ထုလ္လစွယ၊ ပါစိတ္တိယ၊ ပါဠိဒေသနီယ၊ ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဗ္ဘာသိတဟူသော အောက်အာပတ်ငါးပုံတည်း၊) အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်း မဟုတ်သူ၏၊ (သာမဏေ၏၊) ဒုဋ္ဌုလ္လံဝါ-ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အဒုဋ္ဌုလ္လံဝါ-မရုန့်ရင်း မကြမ်းတမ်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဇ္ဈာစာရံ-လွန်ကျူးမှုကို၊ အာရောစေတိ။ (သာမဏေများအတွက် အာပတ်ဟု မဆိုရ၊ အဇ္ဈာစာရဟူသာ ဆိုရသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ အဒုဋ္ဌုလ္လံ အခွဲကို ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၆၂ ၌ ရှု။) ☸

၈၃။ (ယော) ဝတ္ထု-ကို၊ (အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊) အာရောစေတိ-၏၊ (သုက္ကဝိသဋ္ဌိအမှု ပြု၏၊ ကာယသံသဂ္ဂအမှု ပြု၏ စသည်ဖြင့် ဝတ္ထုကို ပြော၏၊) အာပတ္တိ-ကို၊ နော အာရောစေတိ-မပြော၊ (သံဃာဒိသေသံသို့ ရောက်၏ စသည် မပြော၊) တဿ-၏လည်းကောင်း၊ (ယော) အာပတ္တိ-ကို၊ အာရောစေတိ-၏၊ ဝတ္ထု-ကို၊ နော အာရောစေတိ၊ (တဿ-၏လည်းကောင်း၊) ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ-ကြောင့်၊ (အာရောစေန္တဿ-ပြောသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) (စပ်ပုဒ် မရှိ၍ ထည့်သည်၊) အနာပတ္တိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

(၁) ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ။ ။ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် "အာရောစေန္တဿ" ဟု ထည့်သည်၊ "ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ-ကို၊ အညတြ-ကြဉ်၍၊ အာရောစေန္တဿ" ဟု

၁၀။ ပထဝီဓဏနသိက္ခာပုဒ်

၈၄။ အာဠာဝကာ-အာဠဝီမြို့၌ မွေးဖွားကုန်သော၊ ဝါ-အာဠဝီတိုင်းသား ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ နဝကမ္မံ-အသစ်ဖြစ်သော အမှုကို၊ (အမှုသစ်ကို) ကရောန္တာ-ပြုကုန်လတ်သော်၊ (ပြုကုန်စဉ်) ပထဝီ-မြေကို၊ ခဏန္တိပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း တူးကြကုန်၏။ ခဏာပေန္တိပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း တူးစေကြကုန်၏။ (အတူးခိုင်းကြကုန်၏။) သကျပုတ္တိယာ-သာကီဝင်မင်းသား၊ ဘုရားသားတော် ဖြစ်ကုန်သော၊ သမဏာ-တို့သည်၊ ဧကိန္ဒြိယံ^၁ -တစ်ခုသော ကာယိန္ဒြေရှိသော၊ ဇီဝိ-အသက်ကို၊ ဝါ-သတ္တဝါကို၊ ဝိဟေဠေန္တိ-ညှဉ်းဆဲကြကုန်၏။

မောဃပုရိသာ၂ - ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရှိသည့် အချိုးနီးသော ယောက်ျားတို့၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ပထဝီယာ-၌၊ ဇီဝသညိနော-အသက်ဟု အမှတ်ရှိကုန်၏။ ဝါ-သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိကုန်၏။

၈၆။ ပထဝီနာမ-မည်သည်၊ ပထဝီယော-တို့သည်၊ ဒွေ-၂ မျိုးတို့တည်း၊ ဇာတာ-ဇာတဖြစ်သော၊ ဝါ-အစစ်ဖြစ်သော၊ ပထဝီစ-ပထဝီလည်းကောင်း၊ အဇာတာ-အဇာတဖြစ်သော၊ ဝါ-အစစ် မဟုတ်သော၊ ပထဝီစ-လည်းကောင်းတည်း။

ဇာတာ ၃ -သော၊ ပထဝီနာမ-မည်သည်၊ သုဒ္ဓပံသု-သက်သက်သော မြေမှုန်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓမတ္တိကာ - သက်သက်သော မြေညက်လည်းကောင်း၊ အပ္ပ

ပေးလျှင် အနာပတ္တိဝါရ ဖြစ်၍ မလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်နိုင်၏။ မှန်၏ - ဘိက္ခုသမ္ပုတိကို ကြည့်၍ ပြောလျှင် အာပတ်သင့်လိမ့်မည်။

(၁) ဧကိန္ဒြိယံ။ ။ဧကိန္ဒြိယန္တိ ကာယိန္ဒြိယံ အတ္တိတိ မညမာနာ ဝဒန္တိ-သာရတ္ထ ၃၊ ၁၄။

(၂) မောဃပုရိသာ။ ။ဝိနည်းဋီကာများ၌ မဂ်ဖိုလ် မရသူကိုသာ "မောဃပုရိသ" ဟု ဖွင့်ကြ၏။ ဈာန်တရား မပါ၊ ထိုသို့ ဖွင့်ခြင်းမှာ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းဟု မှတ်ပါ။ ဒီ၊ ဒီ- ၃၊ ၂ ၌မူ ဈာန်တရားပါ ထည့်၍ ဖွင့်ထား၏။ ဋီကာဖွင့်ပုံက ပို၍ ပြည့်စုံပေသည်။ မှန်၏- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မဂ်ဖိုလ် မရသေးသော်လည်း ဈာန်အဘိညာဉ်ရသူကို "မောဃပုရိသ" ဟု သုံးတော်မမူပါ။ ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၄၊ ၁၄၅၊ ၁၄၆။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ- ၂၊ ၆၆၉။

(၃) ဇာတာ။ ။"ဇာတာ-ဖြစ်ပြီးသော၊ အဇာတာ-မဖြစ်သေးသော" ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သော်လည်း "ဇာတပထဝီ" ဟူသော အသုံးအတိုင်း အနက်ပေးထားပါသည်။ ပံသု-မြေမှုန် (ဖုံ)၊ မတ္တိကာ-မြေညက်၊ (မြေသား)၊ လက်ဆုပ်ပမာဏ အထက်ရှိလျှင် ပါသာဏ-ကျောက်ခဲ၊ လက်ဆုပ်ပမာဏရှိလျှင် သက္ကရ-ကျောက်စရစ်၊ လက်ဆုပ်ပမာဏအောက် ငယ်လျှင် မရုမ္မ-ကျောက်ပြုတ်၊ ကျောက်သေး၊ ကဋ္ဌလ-အိုးကွဲ၏ အပိုင်းအစ-အိုးခြမ်းကွဲ၊ ဝါလိကာ-သဲ။ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၆၂။ ကခါဘာဋီ- ၂၊ ၂၃။

ပါသာဏာ-နည်းသော ကျောက်ခဲရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ အပ္ပသက္ခရာ-နည်းသော ကျောက်စရစ်ရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ အပ္ပကဋ္ဌလာ-နည်းသော အိုးခြမ်းကွဲရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ အပ္ပမရုမ္မာ-နည်းသော ကျောက်ပြုတ်ရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ အပ္ပဝါလိကာ-နည်းသော သဲရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေန ပံသုကာ-များသောအားဖြင့် မြေမှုန်ရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေနမတ္တိကာ-များသောအားဖြင့် မြေညက်ရှိသော မြေလည်းကောင်းတည်း။ အဒမ္မာပိ-မီးမလောင်အပ်သော မြေကိုလည်း၊ ဇာတာ-သော၊ ပထဝီ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ ယောပိ ပံသုပုဇ္ဇောဝါ-အကြင်မြေမှုန်အစုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယောပိ မတ္တိကာပုဇ္ဇောဝါ-အကြင်မြေညက်အစုကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကစာတုမာသံ-လေးလထက် ပိုလွန်သော ရက်၌၊ ဝါ-လေးလထက် အလွန်၊ သြဝဋ္ဌော-မိုးစွပ်အပ်ပြီ၊ အယမ္ပိ-ဤပံသုပုဇ္ဇ၊ မတ္တိကာပုဇ္ဇကိုလည်း၊ ဇာတာ-သော၊ ပထဝီ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

အဇာတာ-သော၊ ပထဝီနာမ-မည်သည်၊ သုဒ္ဓပါသာဏာ-သက်သက်သော ကျောက်ခဲတို့လည်းကောင်း၊ ပေ၊ သုဒ္ဓဝါလိကာ-သက်သက်သော သဲတို့လည်းကောင်း၊ အပ္ပပံသုကာ-နည်းသော မြေမှုန်ရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ အပ္ပမတ္တိကာ-နည်းသော မြေညက်ရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ ယေဘုယျေနပါသာဏာ-များသောအားဖြင့် ကျောက်ခဲရှိသော မြေလည်းကောင်း၊ ပေ၊ ယေဘုယျေနဝါလိကာ-များသောအားဖြင့် သဲရှိသော မြေလည်းကောင်းတည်း။ ဒမ္မာပိ-မီးလောင်အပ်ပြီးသော မြေကိုလည်း၊ အဇာတာ-သော၊ ပထဝီ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

ယောပိ ပံသုပုဇ္ဇောဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ (ယောပိ) မတ္တိကာပုဇ္ဇောဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ သြမကစာတုမာသံ-လေးလအောက် ယုတ်လျော့သော ရက်၌၊ ဝါ-လေးလအောက် ယုတ်လျော့စွာ၊ သြဝဋ္ဌော-မိုးစွပ်အပ်ပြီ၊ အယမ္ပိ-ဤပံသုပုဇ္ဇ၊ မတ္တိကာပုဇ္ဇကိုလည်း၊ အဇာတာ-သော၊ ပထဝီ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ ပေ၊ အာဏာပေတိ-စေခိုင်းအံ့၊ ပေ၊ သင်္က-တစ်ကြိမ်၊ အာဏာတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ ဗဟုကမ္ပိ-များစွာလည်း၊ ခဏတိ-အံ့။

၈၇။ ပထဝီယာ ။-ဇာတပထဝီ၌၊ (အကပ္ပိယမြေ၌) ပထဝီသည်-ဇာတပထဝီဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ခဏတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း တူးအံ့၊ ခဏာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း တူးစေအံ့၊ ဘိန္ဒုတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဖျက်ဆီးအံ့၊ ဘေဒါပေတိဝါ - သူတစ်ပါးကိုလည်း ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ ဒဟတိဝါ - ကိုယ်တိုင်မူလည်း

(၁) ပထဝီယာ။ ။ဇာတပထဝီကို ဆိုလိုသည်၊ ထိုဇာတပထဝီကို ရဟန်းများအတွက် တူးဆွ ဖျက်ဆီး မီးရှို့ဖို့ရာ မအပ်သောကြောင့် "အကပ္ပိယပထဝီ" ဟုလည်း ခေါ်၏။

မီးတိုက်အံ့၊ (မီးရှို့အံ့) ဒဟာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း မီးတိုက်စေအံ့၊ (မီး
ရှို့ခိုင်းအံ့) အပထဝီယာ-ဇာတပထဝီ မဟုတ်သည်၌၊ (အဇာတပထဝီ၌။)

၈၈။ ဣမံ-ဤမြေကို၊ ဇာန-သိလော၊ ဣမံ-ကို၊ ဒေဟိ-ပေးပါ။ ဣမံ-ကို၊
အာဟာရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါ။ ဣမိနာ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏။ ဣမံ-ကို၊ ကပ္ပိယံ-
အပ်စပ်သည်ကို၊ (အပ်စပ်အောင်) ကရောဟိ-ပြုပါ။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဏတိ-ပြော
အံ့၊ (ဤမြေကိုဟု ဆိုသော်လည်း မြေသာမက “ဤတွင်းကို သိပါ၊ တိုင်စိုက်ဖို့ရာ
တွင်းလုပ်ပေးပါ၊ ဤမြေကို ဆောင်ယူခဲ့ပါ၊ တိုင်စိုက်ဖို့ရာ တွင်းအလိုရှိ၏၊ တွင်းကို
ကပ္ပိပါ၊ တွင်းကို ကပ္ပိစမ်း” စသည်ဖြင့် ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ခိုင်းနိုင်၏။)

အသဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ (ဘိန္ဒုန္တဿ^၁-ဖျက်
သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အဿတိယာ-သတိမရှိသဖြင့်၊ (သတိကင်းသဖြင့်၊)
(ဘိန္ဒုန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊) အဇာနန္တဿ-မသိသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊
အနာပတ္တိ။

ပထဝီဓဏနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
ပဌမော-သော၊ မုသာဝါဒဝဂ္ဂေါ-တည်း။

☞ တဿ-ထိုမုသာဝါဒဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ဥဒ္ဓါန်းကား၊ (အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်ကား၊)
မုသာ-မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်၊ ဩမသံ-ဩမသသိက္ခာပုဒ်၊ ပေသုညံ-ပေသုညသိက္ခာ
ပုဒ်၊ ပဒ-ပဒသောဓမ္မ၊ ဝေ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဒုဝေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ သေယျာယ-
သဟသေယျသိက္ခာပုဒ်တို့၊ အညတြ ဝိညုနာ-တတ်သိနားလည်သူကို ကြည့်၍၊
(မာတုဂါမအား တရားဟောခြင်း၊) ဘူတာ-ဘူတာရောစနသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ-
ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိရောစနသိက္ခာပုဒ်၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါန်းတည်း။

အမှာ။ ။ဥဒ္ဓါန်း၌ သင့်လျော်သလို အနက်ပေးရသည်။ မုသာ-မုသာ
စကား ပြောခြင်း၊ ဩမသ-နှုတ်လှံထိုးခြင်း၊ ပေသုညံ-ကုန်းတိုက်ခြင်း စသည်ဖြင့်
လည်း ပေးနိုင်၏။

(၁) ဘိန္ဒုန္တဿ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၇၄၊ ပထဝီ ဓဏေယျဝါ ဓဏာပေယျဝါကို
ကြည့်၍ ဓဏန္တဿဝါ ဓဏာပေန္တဿဝါဟုလည်း စပ်ပုဒ် ထည့်နိုင်၏။

မုသာဝါဒဝဂ် ပြီး၏။

၂။ ဘူတဂါမဝဂ်

၁။ ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်

၈၉။ ရုက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ ဆိန္ဒုန္တိပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း ဖြတ်ကြကုန်၏။ ဆေဒါပေန္တိပိ-
သူတစ်ပါးကိုလည်း ဖြတ်စေကြကုန်၏။ အညတရော-နာမည် အနွယ်အားဖြင့်
မထင်ရှားသော၊ ဝါ-တစ်ယောက်သော၊ အာဠဝကော-သော၊ ဘိက္ခုပိ-သည်လည်း၊
ရုက္ခံ ဆိန္ဒုတိ၊ တသ္မိံ ရုက္ခေ-၌၊ အဓိဝတ္ထာ-အုပ်စိုး၍ နေသော၊ ဒေဝတာ-နတ်သည်၊
(ဤနေရာ၌ နတ်သမီး၊) တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ၊ (ကိံ) ဘန္တေ-
အရှင်ဘုရား၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဝနံ-ဗိမာန်ကို၊ ကတ္ထုကာမော-ပြုလုပ်လိုသည်
ဖြစ်၍၊ မယံ-၏၊ ဘဝနံ-ကို၊ မာ ဆိန္ဒု-မဖြတ်ပါနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ။

သော ဘိက္ခု-သည်၊ အနာဒိယန္တော-စကားကို မနာယူသည်၊ (နားမထောင်
ဂရုမစိုက်သည်၊) (ဟုတွာ၊) ဆိန္ဒုယေဝ-ဖြတ်မြဲဖြတ်သည်သာ၊ [အနာဒိယန္တော-
စကားကို မနာယူဘဲ၊ (နားမထောင်ဘဲ) ဟု အလွယ်ပေးပါ။] စ-သည်သာမကသေး၊
(ဖြတ်ရုံသာ မကသေး၊) တဿာ ဒေဝတာယ-ထိုနတ်သမီး၏၊ ဒါရကဿ-နတ်
ကလေး၏၊ ဗာဟံ - လက်မောင်းကို၊ အာကောဋေသိ - ဖြတ်မိပြီ၊ အထခေါ-၌၊
တဿာ ဒေဝတာယ-၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ (ကိံ) အဟံ၊ ဣမံ
ဘိက္ခု-ကို၊ ဣဓေဝ-ဤအရပ်၌ပင်၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိတိန္ဒြေမှ၊ (အသက်မှ) ယန္တုန
ဝေါရောပေယျံ^၁-အကယ်၍ ခွင်းရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ (ခွင်းရလျှင် ကောင်းမှာဘဲ၊)
ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ၊ ပေ၊ ယာဟံ-အကြင်ငါသည်၊ ဧတံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဣဓေဝ-
၌ပင်၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပေယျံ-ခွင်းရာ၏၊ (တဿာ) မေ-ထိုငါ၏၊ (ဧတံ၌
စပ်၊) ဝါ-တိုငါ့အား၊ (နပတိရူပံ၌ စပ်၊) ဧတံ-ဤသို့ခွင်းခြင်းသည်၊ န ပတိရူပံ^၂-
မလျှောက်ပတ်ချေ၊ (မသင့်တော်ချေ၊) အဟံ ဘဂဝတော-အား၊ ဧတမတ္ထံ-ကို၊
ယန္တုန အာရောစေယျံ-အကယ်၍ လျှောက်ရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့
အကြံဖြစ်ပြီ။

အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌ ၊ပေ၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ပြီ၊ ဒေဝ
တေ-နတ်သမီး၊ သာဓု သာဓု-ကောင်း၏ ကောင်း၏၊ ဒေဝတေ၊ တံ-သည်၊ တံ
ဘိက္ခု-ကို၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ န ဝေါရောပေသိ-မခွင်းသည်မှာ၊ သာဓု ခေါ-ကောင်းသည်
သာ၊ ဒေဝတေ၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ တံ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ သစေ ဝေါရော

(၁) ယန္တုန။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီ- ၂၊ ၁၈၇။
(၂) န ခေါ မေတံ ပဋိရူပံ။ ။ဧတံ-ဤသို့ခွင်းခြင်းသည်၊ မေ-အား၊ န ပတိရူပံ-
မလျှောက်ပတ်ချေဟုလည်း ပေးနိုင်၏။ ဤ၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ ၁၊ ၁၉၉ကို ကြည့်၍ မေကို
ဧတံ၊ ပဋိရူပံ နှစ်ပုဒ်လုံး၌ စပ်သောနည်းဖြင့် ပေးထားပါသည်။

ပေယျာသိ-အကယ်၍ ခွင်းလိုက်အံ့၊ (ခွဲလိုက်အံ့) ဒေဝတေ၊ တံ၊ ဗဟံစ-များစွာ
 လည်း၊ အပုညံ-မကောင်းမှုကို၊ ပသဝေယျာသိ ၁-ဖြစ်စေရာ၏။ ဒေဝတေ၊ တံ၊
 ဂစ္ဆ-သွားပါ။ အမုကသိ-ထိုမည်သော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌၊ ရုက္ခော-သစ်ပင်သည်၊
 ဝိဝိတ္ထော ၂-ပိုင်ရှင်နတ်မှ ကင်းဆိတ်၏။ (ပိုင်ရှင် မရှိ) တသိ-ထိုသစ်ပင်၌၊ (ဝါ-
 သို့) ဥပဂစ္ဆ-ချဉ်းကပ်ချေ၊ ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ၊ ဧကိန္ဒြိယံ-တစ်ခုသော
 ကာယိန္ဒြေရှိသော၊ ဇိဝံ-အသက်ကို၊ (သတ္တဝါကို) ဝိဟေဋ္ဌန္တိ-ညှဉ်းဆဲကြကုန်၏။

၉၁။ ဘူတဂါမောနာမ-မည်သည်၊ ဝိဇဇာတာနိ ၃-မျိုးစေတို့ကြောင့် ဖြစ်သော
 သစ်ပင်တို့သည်၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးတို့တည်း၊ မူလဗီဇံ-အမြစ်မျိုးလည်းကောင်း၊ (ခန္ဓဗီဇံ-
 ပင်စည်၊ ဖဋ္ဌ-အဆစ်၊ အဂ္ဂ-အညွန့်) ပဉ္စမံ-ငါးခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ဝိဇဇိဇမေဝ-
 အစေ့သာလျှင်ဖြစ်သော မျိုးလည်းကောင်းတည်း။

မူလဗီဇံနာမ ၄-အမြစ်မျိုးမည်သည်၊ ဟလိဒ္ဓိ-နန္ဒင်းလည်းကောင်း၊ သီဝိဝေရံ-
 ချင်း (ဂျင်း) ဝစာ-လင်းနေ၊ (လင်းလေ) ဝစတ္တံ-ဆိတ်ဖူး၊ အတိဝိသာ-တိဝုတ်၊
 (ခိဝုတ်) ကဋ္ဌကရောဟိဏီ-ကုလားဆောင်းမေးခါး၊ ဥသီရံ-ပန်းရင်း၊ ဘဒ္ဒမုတ္တကံ-
 နွားမြေရင်းလည်းကောင်းတည်း၊ ဝါ ပန-သည်သာ မကသေး၊ အညာနိပိ-အခြား
 လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိ ၅-အကြင်သစ်ပင်တို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ တာနိ-

(၁) ပသဝေယျာသိ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၇၆။

(၂) ဝိဝိတ္ထော။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၇၈။

(၃) ဝိဇဇာတာနိ။ ။ဤပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ နှစ်နည်း ဖွင့်ထား၏။ ပထမနည်းအလို
 “ဝိဇဇဟိ+ဇာတာနိ ဝိဇဇာတာနိ” ဟု တပျှရိသ်သမာသ် ပြု၊ မျိုးစေ့ကြောင့် ဖြစ်သော သစ်ပင်
 တို့သည်ဟု ပေး၊ ဒုတိယနည်းအလို “ဝိဇာနိစ+တာနိ+ဇာတာနိစာတိ ဝိဇဇာတာနိ” ဟု
 ကမ္မဓာရယပြု၊ ဝိဇဇိဇာတာနိဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသဒ္ဓါကျေနေသည်၊ မျိုးစေ့လည်းဖြစ်+ပေါက်
 ဖွားပြီးလည်း ဖြစ်သော သစ်ပင်တို့သည်ဟု ပေး။ [ပါစိတ်ဘာသာဋီ-၁၊ ၈၀၊ ၈၁။]

(၄) မူလဗီဇံနာမ စသည်။ ။မူလဗီဇံနာမ ဟလိဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် မျိုးစေ့ကို ပြတော်
 မူခဲ့၏။ ယာနိ ဝါ ပနညာနိပိ ။ပေ၊ သဗ္ဗာယန္တိဟု အမြစ်၌ ပေါက်သော သစ်ပင်ကို ပြတော်
 မူ၏။ ဤစကားနှစ်ရပ် ရှေ့နောက် ညီအောင် “ယာနိ ဝါပနညာနိ” စသည်ကို မျိုးစေ့ကြောင့်
 ဖြစ်သော အကျိုးသစ်ပင်ဖြင့် အကြောင်းမျိုးစေ့ကို ပြသော ဖလူပစာရစကားဟု မှတ်ပါ။
 [ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၈၁၊ ၈၂။]

(၅) ယာနိ ဝါ ပနညာနိပိ။ ။ဤ၌ “ယာနိ ဝါ ပနညာနိ အတ္ထိ” ဟု တစ်ဝါကျ၊
 “မူလေ ဇာယန္တိ မူလေ သဗ္ဗာယန္တိ” ဟု တစ်ဝါကျ၊ “ဧတံ မူလဗီဇံနာမ” ဟု တစ်ဝါကျ၊
 သုံးဝါကျရှိပုံကို သတိပြုပါ။ ထိုတွင် ယာနိ အညာနိပိသည် အတ္ထိ၏ အနိယမကတ္တာ၊ ထို၏

တာနိ-ထိုသစ်ပင်တို့သည်၊ (ယမိ) မူလေ-အကြင်အမြစ်၌၊ ဇာယန္တိ-ပေါက်ကုန်၏၊
(ယမိ) မူလေ-၌၊ သဗ္ဗာယန္တိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်း ကြီးပွားကုန်၏၊ ဧတံ-ဤအမြစ်
အပေါင်းသည်၊ မူလဗီဇံနာမ-မူလဗီဇမည်၏၊ (အမြစ်မျိုးမည်၏။)

ခန္ဓဗီဇံနာမ-မည်သည်၊ (ပင်စည်မျိုးမည်သည်) အဿတ္ထော-ညောင်ပုဒ္ဓဟေ
(ဗောဓိညောင်) နိဂြောဓော-ပင်ညောင်၊ ပိလက္ခော-ညောင်ကြပ်၊ ဥဒုမ္မရော-ရေ
သဖန်း၊ ကစ္ဆကော-ဖအောင်း၊ ကပိတ္ထနော-ညောင်ချဉ်၊ ပေ၊ (ယမိ) ခန္ဓေ-အကြင်
ပင်စည်၌၊ ပေ၊ ဧတံ-ဤပင်စည်အပေါင်းသည်။

ဥစ္ဆ-ကြံ၊ ဝေဠု-ဝါး၊ နဠော-ကျ၊ ပေ၊ (ယမိ) ပဗ္ဗေ-အကြင်အဆစ်၌၊ ပေ၊
အဇ္ဈကံ-ကညို၊ ဖဏိဇ္ဈကံ-ရုံး၊ ဟိရိဝေရံ-ဖန်လာ၊ ပေ၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ-(ပဲ၏ ဦးစွာ၊ ဖြစ်ပေါ်
လာသည့် အစာဟူသော) ကောက်၊ စပါး၊ အပရဏ္ဍံ-(ကောက်၏နောက်မှ ဖြစ်ပေါ်
ရသည့် အစာဟူသော) ပဲ။

၉၂။ ဗီဇေ-မျိုးစေ့၌၊ ဗီဇသညီ^၁-မျိုးစေ့ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (တစ်နည်း)
ဗီဇေ-ဘူတဂါမိဖြစ်သော မျိုးစေ့၌၊ ဗီဇသညီ-ဘူတဂါမိဖြစ်သော မျိုးစေ့ဟု အမှတ်
ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဆိန္ဒတိဝါ ၂-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဖြတ်အံ့၊ ဆေဒါပေတိဝါ-သူတစ်ပါး
ကိုမူလည်း ဖြတ်စေအံ့၊ ဘိန္ဒတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဖျက်ဆီးအံ့၊ ဘောဒါပေတိ
ဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ဖျက်ဆီးစေအံ့၊ ပစတိဝါ ၃-ကိုယ်တိုင်မူလည်း မီးတိုက်အံ့၊
ပစာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း မီးတိုက်စေအံ့၊ ပေ။

၉၃။ အသဉ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ (ဆိန္ဒန္တဿ-
ဖြတ်သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊) အဿတိယာ-သတိ မရှိသဖြင့်၊ (အမှတ်
တမဲ့) ဆိန္ဒန္တဿ-၏လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿ-မသိသော ရဟန်း၏လည်း
ကောင်း၊ ပေ။

ဘူတဂါမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပထမံ။

နိယမကို "တာနိ" ဟု ထည့်ပါ။ ဤတာနိသည် ဇယန္တိ သဗ္ဗာယန္တိ၏ ကတ္တာလည်းဖြစ်၏။
မူလေ၌ "ယမိ" ဟု အနိမယ ထည့်ပါ။ ဧတံသည် ထို၏ နိယမတည်း။ ထို့ကြောင့် "ဧတံ-
ဤအမြစ်သည်" ဟု ဆိုရသည်။ နောက်နောက်ဝါကျများ၌လည်း နည်းမှီသိပါ။ [ဘာသာဋီ-
၈၂။]

- (၁) ဗီဇေ ဗီဇသညီ။ ။ဘာသာဋီ- ၁၊ ၈၃၊ ၈၄။
- (၂) ဆိန္ဒတိဝါ။ ။ဘာသာဋီ- ၁၊ ၉၅။
- (၃) ပစတိဝါ။ ။ဘာသာဋီ- ၁၊ ၉၆။

၂။ အညဝါဒကသိက္ခာပုဒ်

၉၄။ ကောသမ္ဗိယံ - ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ- ကောသမ္ဗိမြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌ ၊ပေ၊ အာယသ္မာ ဆန္ဒော-အရှင် ဆန္ဒသည်၊ အနာစာရံ-မကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကို၊ အာစရိတ္တာ-ပြုကျင့်ပြီး၍၊ အာပတ္တိယာ-ဖြင့်၊ အနုယုဒ္ဓိယမာနော-စစ်ဆေးမေးမြန်းအပ်သော်၊ အညေန-အခြားသော စကားဖြင့်၊ အညံ^၁-အခြားသော စကားကို၊ (တစ်နည်း) အညေန-အခြားသော အကြောင်းဖြင့်၊ အညံ-အခြားသော အကြောင်းကို၊ ပဋိစရတိ^၂-ဖုံးကွယ်၏၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖုံးကွယ်သနည်း) ကော-အဘယ်သူသည်၊ အာပန္နော-ရောက်သနည်း၊ ကိ-အဘယ်အာပတ်သို့၊ အာပန္နော-နည်း၊ ကိသ္မိ-အဘယ်ဝတ္ထုကြောင့်၊ (အဘယ်အကြောင်းကြောင့်) အာပန္နော၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အာပန္နော၊ ကံ-အဘယ်သူကို၊ ဘဏထ-ပြောဆိုနေကြသနည်း၊ ကိ-အဘယ်စကားကို၊ ဘဏထ၊ ဣတိ-ဤသို့ဖုံးကွယ်၏ ၊ပေ၊ ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနော-ကို၊ အညဝါဒကံ^၃-အညဝါဒကံသို့၊ ဝါ-အညဝါဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သို့၊ ရောပေတု-တင်လော ၊ပေ။

၉၅။ သံယေန-သည်၊ ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနော-ကို၊ အညဝါဒကံ-သို့၊ ရောပိတံ-တင်အပ်ပါပြီ။

၉၆။ အညေန-ဖြင့်၊ အညံ-ကို၊ ပဋိစရန္တော-လတ်သော်၊ အာပတ္တိ-သို့၊ အာပဇ္ဇိယာမိ-ရောက်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တုဏှိဘူတော-ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်သည်၊ (ဖြစ်၍) ဝါ-ဆိတ်ဆိတ်နေသည်ဖြစ်၍၊ သံယံ-ကို၊ ဝိဟေသေတိ-ညှဉ်းဆဲ၏။

(၁) အညေန အညံ။ ။ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၀၄။

(၂) ပဋိစရတိ။ ။ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၀၄။

(၃) အညဝါဒကံ ရောပေတု။ ။“ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနော အညဝါဒကံ ရောပေတု” ဟု ပါဠိတော် ရှိ၏။ ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနောကို ရှေးဆရာတော်များက “အား” ဟု ပေးတော်မူကြ၏။ ထိုသမ္ပဒါန်သည် ဤနေရာ၌ “ကံအစား သုံးထားသည်” ဟု ယူမှ သင့်လျော်မည်။ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကား- ဤဝါကျမျိုးဝယ် အောက်ပါအတိုင်း အနက်ပေးတော်မူလေ့ ရှိသည်။ “ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနော-၏ (အပေါ်၌) အညဝါဒကံ-အညဝါဒကံကို၊ ရောပေတု-တင်လော၊” (တစ်နည်း) ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနောကို ဆဋ္ဌိကံအဖြစ် ယူ၍ “ဆန္ဒဿ ဘိက္ခုနော-ကို၊ အညဝါဒကံ-သို့၊ ရောပေတု-တင်လော” ။ |“ရောပေတု-တင်ရောက်စေလော” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၀၆။|

၉၉။ အညဝါဒကောနာမ-သည်၊ သံဃမဇ္ဈေ-၌၊ ဝတ္ထုသ္မိဝါ-အကြောင်းဝတ္ထု၌ သော်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိယာဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ အနုယုဒ္ဓိယမာနော- စစ်ဆေးမေးမြန်းအပ်သော်၊ တံ-ထိုအကြောင်းအရာကို၊ (ထိုဝတ္ထု၊ အာပတ်ကို) န ကထေတုကာမော-မဖြေလိုသည်ဖြစ်၍၊ န ဥဒ္ဓါဋေတုကာမော-မဖွင့်ဖော်လို သည်ဖြစ်၍ ၊ပေ၊ ပဋိစရတိ၊ ဧသော-ဤရဟန်းသည်၊ အညဝါဒကောနာမ-မည်၏။ (မေးအပ်သော အကြောင်းအရာမှ တစ်ပါးသော အကြောင်းအရာကို ပြောဆို တတ်သူမည်၏။)

၁၀၀။ အညဝါဒကေ-သ္မိ၊ အရောပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ ၊ပေ၊ ပဋိစရတိ ၊ပေ၊ အညဝါဒကေ-သ္မိ၊ ရောပိတေ-တင်အပ်ပြီးသော်။

၁၀၁။ ဓမ္မကမ္မေ-၌၊ ဓမ္မကမ္မသညီ-ဓမ္မကံဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ အည ဝါဒကေ-မေးအပ်သော စကားမှ တစ်ပါးသော စကားကို ပြောဆိုတတ်သော ဖုံးကွယ်မှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဟေသကေ-သံဃာကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော ဆိတ်ဆိတ်နေမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါစိတ္တိယဿ အာပတ္တိ (ဟောတိ) ၊ပေ။

၁၀၂။ အဇနန္တော-မသိသည်ဖြစ်၍၊ ပုစ္ဆတိ-မေးအံ့၊ ဂိလာနော-သည်၊ ဟုတ္တာ ဝါ-ဖြစ်၍သော်လည်း၊ န ကထေတိ-မပြောအံ့၊ သံဃဿ-၏။ ဘဏ္ဍနံဝါ-၂-ငြင်းခုံ ခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ကလဟောဝါ-ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းသည်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝိဂ္ဂဟောဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက် ယူခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဝါဒေါ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ န ကထေတိ၊ သံဃဘေဒေါဝါ-သံဃာ၏ ကွဲပြားခြင်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ သံဃရာဇိဝါ-သံဃာ၏ အရေးအကြောင်းသည်သော်လည်း ကောင်း၊ (သံဃာကွဲဖို့ရန် အရေးအကြောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊) ဘဝိဿတိ တိ၊ န ကထေတိ၊ အဓမ္မေနဝါ-မတရားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေနဝါ- ဝဂ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာရဟဿ ဝါ-ကံ မထိုက်သူ၏ (အပေါ်၌) သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုလိမ့်မည်၊ ဣတိ န ကထေတိ။

အညဝါဒကသိက္ခာပဒ် နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

(၁) အညဝါဒကေ။ ။ဤအဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ ပါစိ တျာဒိအဋ္ဌကထာနှင့် ကခါအဋ္ဌကထာတို့ ဖွင့်ပုံချင်း အနည်းငယ် ကွဲ၏။ သတိပြုပါ။ [ပါစိတ် ဘာဠိ- ၁၊ ၁၀၆။ ကခါဘာဠိ- ၂၊ ၃၆။ ပါတိမောက်ဘာဠိ- ၂၄၁။]

(၂) ဘဏ္ဍနံ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာသာဠိ- ၁၊ ၁၀၈။

၃။ ဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပဒ

၁၀၃။ တေန သမယေန ၊ပေါ ကလန္တကနိဝါပေါ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၄၊ ၄၅၄ ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော ၊ပေါ လာမကာနိစ ဘတ္တာနိ၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၄၊ ၄၅၇၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] တေ-ထိုမေတ္တိယ ဘူမဇကရဟန်းတို့သည်၊ မလ္လပုတ္တံ-သော၊ အာယသ္မန္တံ ဒဗ္ဗံ-ကို၊ ဘိက္ခု-အခြားရဟန်းတို့ကို၊ ဥဇ္ဈာပေန္တိ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြကုန်၏။ ဝါ-အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတောကြံစည်စေကြကုန်၏။ (အထင်သေးစေကြကုန်၏။) ကိ-နည်း၊ ဆန္ဒာယ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၀၈။] ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တာ-သည်၊ သေနာသနံ-ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို၊ ပညပေတိ-ခင်းစေ၏။ ဆန္ဒာယစ-ကြောင့်လည်း၊ ဘတ္တာနိ-တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိသတိ-ညွှန်ချ၏။ ဣတိ-ဤသို့ အထင်သေးစေကြကုန်၏။

၁၀၄။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဥဇ္ဈာပနကံ-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်းစကားကို၊ ဝါ-အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေကြောင်း စကားကို၊ ဝါ-ကဲ့ရဲ့ကြောင်း စကားကို၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သောဿန္တိ-နားထောင်ကြလိမ့်မည်၊ (ကြားကြလိမ့်မည်) ဣတိ ဘိက္ခုနံ-တို့၏။ သာမန္တာ-အနီး၌၊ ခိယန္တိ-အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြကုန်၏။ ☸

၁၀၆။ ဥဇ္ဈာပနကံနာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္တံ ၂-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူကို၊ (သာမညကံ) သံဃေန-သံဃာသည်၊ သမ္ပတံ-သမုတ်အပ်သော၊ သေနာသနပညာပကံဝါ-အိပ်ရာနေရာကို ခင်းပေးတတ်သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘတ္တာဒေသကံဝါ-ဆွမ်းကို ညွှန်ချတတ်သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာဂုဘာဇကံဝါ-ယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဖလ-သစ်သီး) အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇကံဝါ-အနည်းငယ်သော ပိတ်တိုဖျင်စ စသည်ကို စွန့်လွှတ်တတ်

(၁) ဥဇ္ဈာပေန္တိ။ ။ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၀၈ ၌ ပြထားပြီ။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၂၊ ၅၂၁ ၌ “အယုတ်သဘော၊ နှုတ်ဖြင့် မပြောဘဲ” ဟု ပေးတော်မူခဲ့၏။ ဤ၌ “အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ” ဟု ပေးတော်မူသည်။ အဓိပ္ပာယ် အတူတူပင်။

(၂) ဥပသမ္ပန္တံ စသည်။ ။[ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] “ဥပသမ္ပန္တံ ၊ပေါ အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇကံဝါ” ဟူသော ဒုတိယန္တပုဒ်တို့ကို မကိုကတ္ထုကာမောဝယ် ကတ္တု၌ ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်၊ ထိုပုဒ်တို့ကို အဝဏ္ဏံ အယသံ၌ စပ်ခိုက် ကံအဖြစ်ဖြင့် မစပ်နိုင်၊ သမ္ပန်အဖြစ်ဖြင့်သာ စပ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပသမ္ပန္တံ စသည်၌ သမ္ပန်အနက်ပေးပါ။ လွယ်ကူအောင် တစ်နည်းသာ ပေးထားပါသည်။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၀၉, ၁၁၀။]

သူကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဝိသေသကံ၊) အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်သက် အပြစ်ကို၊ ကတ္တုကာမော-ပြုလိုသည် ဖြစ်၍၊ အယသံ-အခြံအရံမဲ့ကို၊ (အကျော်အစောမဲ့ကို) ကတ္တုကာမော-၍၊ မင်္ဂုကတ္တုကာမော-အရှိန်အစော်မဲ့သူ၏ အဖြစ်ကို ပြုလိုသည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ-မျက်နှာ မသာမယာသူ ဖြစ်အောင် ပြုလိုသည်ဖြစ်၍) ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ ဥဇ္ဈာပေတိဝါ-ကဲ့ရဲ့မူလည်း ကဲ့ရဲ့စေအံ့၊ ခိယျတိဝါ-ရှုတ်ချမူလည်း ရှုတ်ချအံ့။

ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မံသည်၊ ဥဇ္ဈာပနကေ ၁-အောက်တန်းစားဟု၊ အသိအမှတ်ပြုလျက်၊ ကြည့်ရှုစေကြောင်း စကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အယုတ်သဘော၊ ထုတ်မပြောဘဲ၊ တွေးတော ကြံစည်စေကြောင်း စကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခိယျနကေ-အပြစ်ကိုပြု၊ ရှုတ်ချကြောင်း စကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိ၊ ပါစိတ္တိယဿ။

၁၀၇။ ပကတိယာ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာ-ချစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဒေါသာ-မုန်းခြင်း၊ မောဟာ-မသိနားမလည်ခြင်း၊) ဘယာ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တံ-ပြုသူကို၊ ဥဇ္ဈာပေတိဝါ။

ဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၄။ ပထမသေနာသနသိက္ခာပုဒ်

၁၀၈။ ဟေမန္တိကေ ၂-ဆီးနှင်းရိုသော၊ ဝါ-ဆီးနှင်းကျရာ ဆောင်းဥတုဖြစ်သော၊ ကာလေ-အခါ၌၊ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌၊ (လွင်ပြင်၌) သေနာသနံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ကာယံ-ကိုယ်ကို၊ သြတာပေန္တာနေ၌ ပူစေကုန်လတ်သော်၊ (နေဆာ လှံကုန်လတ်သော်) ကာလေ-ယာဂုဆွမ်းစသည်တို့၏ အခါကို၊ အာရောစိတေ-လျှောက်အပ်သော်၊ တံ-ထိုအိပ်ရာနေရာကို၊ ပက္ကမန္တာ-ဖဲသွားကုန်စဉ်၊ နေဝ ဥဒ္ဓရိသု-ကိုယ်တိုင်လည်း မရုပ်သိမ်းကြကုန်၊ န ဥဒ္ဓရာပေသံ-သူတစ်ပါးကိုလည်း မရုပ်သိမ်းစေကြကုန်၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမိသု-ကုန်ပြီ၊ သေနာသနံ-သည်၊ သြဝဋ္ဌံ-မိုးစွပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁၁၀။ ကာလသေဝ-စောစော၌ပင်၊ သေနာသနံ-ကို၊ အဘိဟရန္တိ-ရှေးရှုဆောင်ကြကုန်၏၊ (သိမ်းဖို့ရာ ဆောင်ယကြကုန်၏)၊ ပေ၊ အဝဿိကသကေတေ ၃-မိုးအခါ၌ ဖြစ်သော လတို့ဟု အသိအမှတ် မပြုအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌမာသေ-

(၁) ဥဇ္ဈာပနကေ, ခိယျနကေ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၀၉။
 (၂) ဟေမန္တိကေ စသည်။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၁၃။
 (၃) အဝဿိကသကေတေ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၁၃။ ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၄၅။

ရုစလတို့ပတ်လုံး၊ မဏ္ဍပေဝါ-မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ (အကြင်သစ်ပင်အနီး အောက်၌) ကာကာဝါ - ကျီးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကုလလာဝါ - စွန်တို့သည် လည်းကောင်း၊ န ဥိဟဒန္တိ-ကျင်ကြီး မစွန်ကြကုန်၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ (ထိုသစ်ပင် အနီးအောက်၌) သေနာသနံ-ကို၊ နိက္ခိပိတုံ-ထားခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ။

၁၁၁။ သံဃိကံနာမ-မည်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သည်၊ ပရိစ္စတ္တံ- စွန့်လွှတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ မဇ္ဈောနာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈာ-ညောင်စောင်းတို့သည်၊ စတ္တာရော-လေးမျိုးတို့တည်း၊ မသာရကော-ထွင်းအပ်သော အခြေရှိသော ညောင် စောင်းလည်းကောင်း၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၁၉။] ဗုဒ္ဓိကာဗဒ္ဓေါ-အခြေ၌ ဖွဲ့စပ်ညှပ် ထားအပ်သော အပေါင်ရှိသော ညောင်စောင်းလည်းကောင်း၊ ကုဠိရပါဒကော- ပုဇွန်မြင်းခြေ၊ ယွင်းမသွေသည်၊ အခြေရှိသော ညောင်စောင်းလည်းကောင်း၊ အာဟစ္စပါဒကော-အပေါင်ထွင်း၍၊ သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော ညောင်စောင်း လည်းကောင်းတည်း။ [ပိဋကနိ-အင်းပျဉ် (ထိုင်ခုံ) တို့သည်ဟု ပေး။] ☸

ဘိသိယော-ဘုံလျှို (မွေယာ) တို့သည်၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးတို့တည်း၊ ဥဏ္ဏဘိသိ- သားမွေးဖြင့် ပြုအပ်သော ဘုံလျှိုလည်းကောင်း၊ (သားမွေးအဆာ သွတ်ထားသော ဘုံလျှို) (စောဠ-အဝတ်၊ ဝါက-လျှော်မျှင်၊ တိဏ-မြက်၊ ပဏ္ဏ-သစ်ရွက်။) [ကင်္ခါ ဘာဠိ- ၂၊ ၄၄။]

ကောစန္ဒနာမ^၁-ခတ်အခင်းမည်သည်၊ ဝါကမယံဝါ-လျှော်မျှင်ဖြင့် ပြုအပ်သည် မှုလည်း ဖြစ်သော၊ (ဥသီရ-ပန်းရင်းမြက်၊ မုဉ္ဇ-ဖြူဆံမြက်) ပဗ္ဗဇမယံဝါ-ပြိန်းမြက် ဖြင့် ပြုအပ်သည်မှုလည်း ဖြစ်သော၊ အန္တော-အလယ်အတွင်း၌၊ သံဝေဠေတွာ- ကောင်းစွာ ရစ်ပတ်၍၊ ဗဒ္ဓံ-ဖွဲ့ချည်အပ်သော အခင်းသည်၊ ဟောတိ။

သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ပေ၊ အညံ-အခြားသူကို၊ သန္တရာ ပေတွာ-ခင်းစေပြီး၍၊ အနုပသမ္ပန္နံ-ရဟန်း မဟုတ်သူကို၊ (လူ၊ သာမဏေကို) သန္တရာပေတိ-ခင်းစေအံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ (ခင်းခိုင်းသော ရဟန်း၏) ပလိ ဗောဓော-တာဝန်တည်း၊ (ဖဲသွားခြင်းကို နှောင့်ယှက်တတ်သော တာဝန်တည်း)၊ ပေ၊ သန္တာရကဿ-ခင်းသော ရဟန်း၏၊ ပေ။

(၁) ကောစန္ဒ စသည်။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၂၀။ ကင်္ခါဘာဠိ- ၂၊ ၄၅။] မဇ္ဈ- ညောင်စောင်းဟူသည် အိပ်စရာ ခုတင်အမျိုးမျိုးတည်း၊ ပိဋ-အင်းပျဉ်ဟူသည်ကား ကုလားထိုင်၊ ထိုင်ခုံအမျိုးမျိုးတည်း။- ပါတိမောက်ဘာဠိ- ၂၄၅။]

မဇ္ဈိမဿ-အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ [ဘာဠိ- ၁၊ ၁၂၁။] ပုရိသဿ-၏။ လေဗျူပါတံ-ခဲကျရာ အရပ်ကို၊ (ခဲတစ်ကျ အရပ်ကို) အတိ က္ကမန္တဿ-ကျော်လွန်သော ရဟန်း၏ ၊ပေ။

၁၁၂။ အနာပုစ္ဆဝါ-မပန်ပြောမူ၍လည်း၊ [ကင်္ခါဘာဠိ- ၂၊ ၄၈။] ဂစ္ဆေယျ ၊ပေ၊ စိမိလိကံဝါ-အဝတ်ကြမ်းအခင်းကိုလည်းကောင်း၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၂၅။] ဥတ္တ ရတ္ထဏံဝါ-အပေါ်၌ ခင်းထိုက်သော အခင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါ-အပေါ်လွှမ်း အခင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဘူမတ္ထရဏံဝါ-မြေပေါ်၌ ခင်းထိုက်သော အခင်းကို လည်းကောင်း၊ တဠိကံ-သပေါ်ဖျာ (သင်ဖြူ) ကိုလည်းကောင်း၊ စမ္မခဏ္ဍဝါ-သားရေ ပိုင်းကိုလည်းကောင်း၊ (စမ္မခဏ-သားရေနယ်) ပါဒပုဉ္ဇနိဝါ-ခြေသုတ်ဖုံကိုလည်း ကောင်း၊ ဖလကပိဋ္ဌဝါ-ပျဉ်ချပ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ထိုင်ခုံကိုလည်းကောင်း၊ [ဘာဠိ- ၁၊ ၁၂၇။] (တစ်နည်း) ဖလကပိဋ္ဌဝါ-ပျဉ်ချပ်နှင့် ထိုင်ခုံကိုလည်းကောင်း ၊ပေ၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ ပုဂ္ဂလိကေ-ပုဂ္ဂလိက၌ ၊ပေ။

☞ ၁၁၃။ သြတာပေန္တော-နေ၌ ပူစေလျက်၊ (နေလှန်းလျက်) ဂစ္ဆတိ၊ ကေနစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓံ-နှောင့်ယှက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အာပဒါသု- ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ (ဂစ္ဆန္တဿ-မရုပ်သိမ်းဘဲ သွားသူ၏လည်းကောင်း) ၊ပေ။

ပထမသေနာသနသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ဒုတိယသေနာသနသိက္ခာပုဒ်

၁၁၄။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ-တစ်ဆယ့် ခုနစ်ယောက် အစု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ (သတ္တရသဝဂ္ဂိမည်ကုန်သော) ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သဟာယကာ-သဟယ်ချင်း (သူ ငယ်ချင်း)တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ [သဟာယကာ-သုခဒုက္ခ၊ ဟူသမျှသို့၊ တကွအတူ၊ ကပ်ရောက်တတ်သူတို့သည်ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏။] တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ဝသန္တာပိ- နေကုန်သော်လည်း၊ ဧကတောဝ-တစ်ပေါင်းတည်းသာ၊ ဝသန္တိ၊ ပက္ကမန္တာပိ-ဖဲသွား ကုန်သော်လည်း ၊ပေ၊ အညတရသ္မိ-တစ်ခုသော၊ သံယိကေ-သံဃာ့ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ သေယျံ-အိပ်ရာနေရာ အခင်းကို၊ သန္တရိတ္တာ ၊ပေ၊ သေနာသနံ- အိပ်ရာနေရာသည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်) ဝါ-ကို၊ (ခါယိတံ၌ စပ်) ဥပစိကာဟိ-ခြံတို့ သည်၊ ခါယိတံ-ခဲစားအပ်သည်၊ (ကိုက်အပ်သည်) ဟောတိ။

☞ ၁၁၆။ သံယိကော-သော၊ ဝိဟာရေနာမ-မည်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော- လှူအပ်သည်၊ ပရိစ္စတ္ထော-စွန့်လွှတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ။

သေယျနာမ-မည်သည်၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို၊ ပေ၊ ပစ္စုတ္တရဏံ-သီးခြားအခင်း၊ (ခြုံထည်၊ သားမွေးကော်ဇောအခင်း၊) တိဏသန္တာရော-မြက်အခင်း၊ ပဏ္ဍသန္တာရော-သစ်ရွက်အခင်း။

ဘိက္ခုဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရ်အပ်သော၊ အာရာမဿ-၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကို၊ အတိတ္တမန္တဿ-ကျော်လွန်သော ရဟန်း၏၊ ပေ၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရ်အပ်သော၊ အာရာမဿ-၏၊ ဥပစာရံ-ဥပစာကို၊ (အစွန်ဆုံးကျောင်းမှ ခဲနှစ်ကျကို) [ဘာဠီ- ၁၊ ၁၃၀။] အတိတ္တမန္တဿ-၏၊ ပေ။

၁၁၇။ ဝိဟာရဿ-၏၊ ဥပစာရေဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာနသာလာယံဝါ-ဆွမ်းစားစရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ (ပရဂုဏ်အတွင်းရှိ ဆွမ်းစားစရပ်၊) [ဘာဠီ- ၁၊ ၃၁၃။] မဏ္ဍပေဝါ-မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပေ။

၁၁၈။ သာပေက္ခော-ငဲ့ကွက်ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သည် (ဖြစ်၍) ဝန္တာ-သွား၍၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ (ဆက်လက်၍ ခရီးသွားလိုသော စိတ်ဖြစ်ရာ ထိုအရပ်၌) ဌိတော-ရပ်လျက်၊ အာပုစ္ဆတိ-ပန်ပြောအံ့။

ဒုတိယသေနာသနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ အနုပစ္စုသိက္ခာပုဒ်

၁၁၉။ ဝရသေယျာယော-ကောင်းမြတ်သော အိပ်ရာနေရာတို့ကို၊ ပလိဗုန္ဓေန္တိ-နှောင့်ယှက်ကြကုန်၏၊ (ရှေးဦးစွာ သွား၍ နေရာဦးကြကုန်၏) ထေရာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ-နေရာမှ ထစေကြကုန်၏၊ (ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို ဦးယူထားသော နေရာမှ ထစေကြကုန်၏)၊ ပေ၊ ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣဓေဝ-ဤကျောင်း၌ပင်၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝသေယျာမနုခေါ-နေရပါကုန်အံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ၊ ပေ။

ထေရေ-ထေရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့၏၊ အနုပစ္စု - အနီးသို့ ကပ်ဝင်၍၊ သေယျ-ထိုင်ခြင်း အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေန္တိ - ပြုကြကုန်၏၊ (ကံ - အဘယ်သို့ ကြံ၍

(၁) အနုပစ္စု။ ။ထေရေ ဘိက္ခု၊ အနုပစ္စုသည် သိက္ခာပုဒ်၌ ပါသော ပုဗ္ဗုပဂတံ ဘိက္ခု၊ အနုပစ္စုနှင့် စာသွား တူ၏။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၂၅၀) ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌ "ထေရေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အနုပစ္စု-တိုးဝေ၍" ဟု ပေးတော်မူ၏။ [အနုပစ္စု-ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၁၅၂။ ပါတိမောက်ဘာဠီ- ၂၅၀။]

ပြုကြသနည်း၊) ယဿ-မေကြင်ရဟန်း၏၊ သမ္မာဓော-ကျဉ်းကြပ်ခြင်းသည်၊ ဘဝိ
ဿတိ-လိမ့်မည်၊ သော-သည်၊ ပတ္တမိဿတိ-ဖဲသွားလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍
ပြုကြကုန်၏။

၉၂၁။ ဇာနာတိနာမ-မည်သည်၊ ဝုဗ္ဗောတိ-သီတင်းကြီးသူဟူ၍၊ (သိက္ခာကြီး
သူဟူ၍) ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဂိလာနောတိ-မကျန်းမာသူဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ သံယေန-
သည်၊ ဒိန္နောတိ-(နေရာ) ပေးထားအပ်သူဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ အနုပခဇ္ဇောတိ-ကား၊
အနုပဝိသိတ္တာ-အနီးသို့ကပ်ဝင်၍။

မဉ္ဇုဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌဿဝါ-၏လည်းကောင်း၊ ပဝိသန္တဿဝါ-ဝင်
သော ရဟန်း၏သော်လည်းကောင်း၊ နိက္ခမန္တဿဝါ-ထွက်သော ရဟန်း၏သော်
လည်းကောင်း၊ ဥပစာရေ-၌၊ (နှစ်တောင်ထွာ ဥပစာ၌) သေယျံ-အိပ်ရာနေရာကို၊
သန္တရတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ခင်းအံ့၊ ပေ၊ အဘိနိသီဒတိဝါ-ထိုင်မူလည်း ထိုင်အံ့၊
အဘိနိပဇ္ဇတိဝါ-အိပ်မူလည်း အိပ်အံ့၊ (လျောင်းမူလည်း လျောင်းအံ့)၊ ပေ။

၉၂၂။ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည် (ဖြစ်၍) ပဝိသတိ-ဝင်အံ့၊ သီတေနဝါ-
အအေးသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥက္ခေနဝါ-အပူသည်သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌိ
တော-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ပဝိသတိ၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ ပေ။

အနုပခဇ္ဇသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ နိကဗုဒ္ဓသိက္ခာပုဒ်

၉၂၄။ ပစ္စန္တိမံ-အစွန်အဖျား၌ ဖြစ်သော၊ (အစွန်အဖျား ကျသော) မဟာ
ဝိဟာရံ-ကျောင်းကြီးကို၊ ပဋိသင်္ခရောန္တိ-ပြင်ဆင်ကြကုန်၏၊ (ကို-အဘယ်သို့ ကြံ၍
ပြင်ဆင်ကြကုန်သနည်း၊) ဣမ-ဤကျောင်း၌၊ မယံ၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝသိဿာမ-
နေကြကုန်အံ့၊ (နေကြမည်) ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍ ပြင်ဆင်ကြကုန်၏၊ ဆပ္ပဂ္ဂိယာ
ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ပဋိသင်္ခ
ရောန္တေ-ပြင်ဆင်နေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဓသံသု-မြင်ကြကုန်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပေ၊
ပဋိသင်္ခရောန္တိ၊ ဟန္တု-ယခု၊ နေ-ထိုရဟန်းတို့ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမ-ထစေကြကုန်စို့၊
ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဧဝံ၊ အာဟံသု၊
(ကို) အာဝုသော-တို့၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ပဋိသင်္ခရောန္တိ-ကုန်၏၊ တာဝ-
ထိုပြင်ဆင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး၊ ပဋိသင်္ခတေ-
ပြင်ဆင်အပ်ပြီးသော်၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမ။

အာဝုသော-တို့၊ ဥဋ္ဌေထ-ထကြကုန်၊ အမှာကံ-တို့၏ (အထံသို့) ဝိဟာရော-
 သည်၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်၏၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့၊ ပဋိကစ္ဆေဝ-ကြိုတင်
 ၍သာ၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ နနု-ပြောထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ မယံစ-တို့သည်လည်း၊
 အညံ-အခြားကျောင်းကို၊ ပဋိသင်္ခရေယျာမ-ပြင်ဆင်ကုန်ရာပါ၏၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊
 အာဝုသော-တို့၊ ဝိဟာရော-သည်၊ သံယိကော နနု-သံယာဉ္ဇစ္စာ မဟုတ်ပါလော၊
 ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့၊ အာမ-မှန်ပါ၊ ဝိဟာရော၊ သံယိကော-ပါတည်း
 ၊ပေ၊ အာဝုသော-တို့၊ ဝိဟာရော၊ မဟလ္လကော-ကြီးပါ၏၊ တုမေပိ-အရှင်ဘုရား
 တို့သည်လည်း၊ ဝသထ-နေကြပါကုန်၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဝသိဿာမ-နေကြပါ
 မည် ၊ပေ၊ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ် မရှိကုန်သည်၊ (ဖြစ်၍၊)
 ဝိဝါယံ-လည်ပင်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ နိက္ကမုနိ-နှင့်ထုတ်ကြကုန်၏၊ တေ-ထိုသတ္တ
 ရသဝဂ္ဂိရဟန်းကလေးတို့သည်၊ နိက္ကမုနိယမာနာ-နှင့်ထုတ်အပ်ကုန်လတ်သော်၊ ရော
 ဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏ ၊ပေ၊ အာဝုသော-တို့၊ ကိဿ-အဘယ့်ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊
 ရောဒထ-ငိုကြကုန်သနည်း ၊ပေ၊ ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကုပိတာ၊ အနတ္တမနာ၊
 အမေ-တို့ကို၊ သံယိကာ-သော၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ကမုနိ ၊ပေ။

☞ ၁၂၆။ ကုပိတော ၊ပေ၊ ခိလဇာတော၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၄၊ ၄၆၂၊ စာပိုဒ်
 ၃၈၆ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဂဗ္ဘေ-အခန်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ပမုခံ-မုခံဦးသို့၊ နိက္ကမုတိ ၊ပေ၊ ဧကေန-
 တစ်ကြိမ်းတည်းသော၊ ပယောဂေန-ပယောဂဖြင့်၊ (လုံ့လဖြင့်) ဗဟုကေပိ-များစွာ
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွါရေ-တံခါးတို့ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-ကျော်လွန်စေအံ့။

၁၂၇။ တဿ-၏၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊ နိက္ကမုတိဝါ (၁)-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ဆွဲထုတ်အံ့၊
 နိက္ကမုပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ဆွဲထုတ်စေအံ့။

☞ ၁၂၈။ အလဇ္ဇိ-ကို၊ နိက္ကမုတိဝါ ၊ပေ၊ ဘဏ္ဍနကာရကံ-မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်
 ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ကလဟကာရကံ-ခိုက်ရန်ကို ပြုတတ်သော၊ ဝိဝါဒကာရကံ-
 ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောမှုကို ပြုတတ်သော၊ ဘဿကာရကံ-စကားများမှုကို ပြုတတ်
 သော၊ သံယေ-၌၊ အဓိကရဏကာရကံ-အဓိကရုဏ်းကို ပြုတတ်သော ရဟန်းကို
 ၊ပေ၊ အန္တေဝါသိကံဝါ-နိဿယည်းယူ၊ အနီးနေတပည့်မူလည်း ဖြစ်သော၊ သဒ္ဓိ
 ဝိဟာရိကံဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ၊ အတူနေတပည့်မူလည်း ဖြစ်သော၊ န သမ္မာဝတ္တန္တိ-
 ကောင်းစွာ မကျင့်သူကို ၊ပေ။

နိက္ကမုနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

(၁) နိက္ကမုတိ။ ။သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိက္ကမု-နှင့်ထုတ်” ဟု ဆိုပါ။
 သက်မဲ့ပရိက္ခရာဖြစ်လျှင် “နိက္ကမု-ဆွဲထုတ်” ဟု ဆိုပါ။ ရှေးဆရာတော်များကား “ငင်ထုတ်”
 ဟု ပေးတော်မူကြ၏။

၈။ ဝေဟာသကုဋိသိက္ခာပုဒ်

၁၂၉။ ဒွေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-^၁-တို့သည်၊ (တစ်နည်း) ဒွေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့တွင်၊ (ဧကော၌ နိဒ္ဒါရဏ၊ နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်) သံဃိကေ-သော၊ ဝိဟာရေ-၌၊ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ-အထက်ဆင့်တွင်၊ ပျဉ်မခင်းသဖြင့်၊ ဟင်းလင်းအပြင် ရှိသော ကုဋိ၌၊ ဧကော-တစ်ပါးသည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ ဧကော၊ ဥပရိ-အပေါ်၌၊ ဝိဟရတိ။

ဥပရိမော-အထက်၌ ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အာဟစ္စပါဒကံ-အပေါင်၌ သွင်းအပ်သော အခြေရှိသော၊ မဉ္ဇ-ညောင်စောင်းကို၊ သဟသာ-အလျင်အမြန်၊ အဘိနိသီဒိ-ဖိ၍ ထိုင်ပြီ၊ (တစ်နည်း) အာဟစ္စပါဒကံ-သော၊ မဉ္ဇ-၌၊ အဘိနိသီဒိ-ထိုင်ပြီ၊ [ပါစိတ်ဘာဋီ-၁၊ ၁၄၄။] မဉ္ဇပါဒေါ-ညောင်စောင်းခြေသည်၊ နိပတိတွာ-ပြုတ်ကျ၍၊ (တစ်နည်း) နိပတိတွာ-ပြုတ်ထွက်၍၊ ဟေဋ္ဌိမဿ-အောက်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ မတ္ထကေ-ဦးခေါင်း၌၊ အဝတ္ထာသိ-ဖိမိပြီ၊ (လွမ်းမိုး၍ တည်ပြီဟု သဒ္ဒတ္ထပေး) သော ဘိက္ခု-သည်၊ ဝိဿရံ-ဖောက်ပြန်သော အသံကို၊ (နာကျင် သော အော်သံကို) [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၄၂။] အကာသိ-ပြီ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥပ ဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေးလာ၍၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစုံ-ပြောကုန် ပြီ၊ (ကံ) အာဝုသော၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ၊ ဝိဿရံ-ကို၊ အကာသိ-ပြုရသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ။

၉။ ၁၃၁။ ဝေဟာသကုဋိနာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈိမဿ-အရပ်ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်သော၊ (ဤနေရာ၌ အားစွမ်း မလှို) ပုရိသဿ-၏၊ အသီသ ယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်းကို မထိခိုက်သော ကုဋိတည်း။ (ယာ-အကြင်ကုဋိသည်၊ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ-၏၊ အသီသယဋ္ဌာ-ဦးခေါင်းကို မထိခိုက်၊ သာ-သည်၊ ဝေဟာသကုဋိ နာမ-မည်၏။ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။)

အာဟစ္စပါဒကော-သော၊ မဉ္ဇောနာမ-မည်သည်၊ အင်္ဂေ ၃-အပေါင်၌၊ ဝါ- အပေါင်တို့ကို၊ ဝိဇ္ဇိတွာ-ထွင်းဖောက်၍၊ ဌိတော-တည်သည်၊ ဟောတိ။

(၁) ဒွေ ဘိက္ခု။ ။ဤပုဒ်ကို ဌ-ဋီတို့၌ အထူး မဖွင့်ကြ၊ ယခုတွေ့ရသော ပါဠိမှာ စာသွား မကောင်းလှ၊ အောက်ခြေ၌ ပြထားသော ပါဠိက စာသွားကောင်းသည်၊ ရှေးနိဿယ၌ ဒွေ ဘိက္ခုကို ဧကော၌ စပ်၍ နိဒ္ဒါရဏတ္ထံ၌ ပစ္စတ္တဝစနဟု မိန့်သည်၊ အမှန်မှာ- “ဒွေ ဘိက္ခု သံဃိကေ ဝိဟာရေ ဥပရိဝေဟာသကုဋိယာ ဝိဟရန္တိ၊ ဧကော ဟေဋ္ဌာ ဧကော ဥပရိ” ဟု ရှိ သင့်သည်၊ ပါဠိတော်များ၌ ဤအသွားမျိုး တွေ့ရတတ်သည်၊ မြန်မာများကလည်း “ရဟန်း နှစ်ပါး သံဃိကကျောင်းမှာ နေကြသည်၊ တစ်ပါးက အောက်က၊ တစ်ပါးက အထက်က” ဟု ပြောလေ့ရှိကြသည်။

(၂) နိပတိတွာ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၄၂။

(၃) အင်္ဂေ။ ။တိပိဋကပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန် ၁၊ ၁၃၇ ၌ ဤပါဠိတော်ကို သာဓက

၁၃၃။ အဝေဟာသကုဋိယာ-ဝေဟာသကုဋိ မဟုတ်သော ကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ သီသယဇ္ဇာယ-ဦးခေါင်းကို ထိခိုက်သော ကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ (ဦးခေါင်း မလွတ်သော ကျောင်း၊) အနာပတ္တိ၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝါ-အောက်ထပ်သည်၊ အပရိတောဝံ-မသုံးစွဲအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပဒရသဗ္ဗိတံ-သစ်သားတို့ဖြင့် စီအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပဋ္ဌာဏိ-မယ်န (စို့) သည်၊ (ယခုခေတ်၌ သံစသည်၊) ဝါ-ကို၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိ-ထိုညောင်စောင်း၌၊ (အာဟာစွပါဒက ညောင်စောင်း၌) ဌိတော-လျက်၊ ဂဏှတိဝါ-ယူမူလည်း ယူအံ၊ (ဂဏှတိဝါဟု ဆိုလိုလျက် ဣာ၌ ရဿပြု၊) လဂ္ဂေတိဝါ-ချိတ်မူလည်း ချိတ်အံ။

ဝေဟာသကုဋိသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ အဋ္ဌပံ။

၉။ မဟာလ္လကဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်

၁၃၄။ အာယသ္မတော ဆန္ဓဿ-အရှင်ဆန္ဓ၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော၊ မဟာမတ္ထော-အမတ်ကြီးသည်၊ အာယသ္မတော ဆန္ဓဿ-၏ (အတွက်၊) ဝိဟာရံ-ကို၊ ကာရာပေတိ-ဆောက်လုပ်စေ၏၊ (အာယသ္မတော ဆန္ဓဿသည် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်ဖြစ်၍ “အရှင်ဆန္ဓ၏ အကျိုးငှာ၊ အရှင်ဆန္ဓအတွက်၊ အရှင်ဆန္ဓဖို့” ဟု ပေးနိုင်၏၊) အာယသ္မာ ဆန္ဓော-သည်၊ ကတပရိယောသိတံ-ပြုအပ်၊ ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီးသော၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ဆာဒါပေတိ-မိုးစေ၏၊ (အမိုးခိုင်း၏၊) ပုနပျုနံ၊ လေပါပေတိ-လိမ်းကျံစေ၏၊ အတိဘာရိတော ၁-အလွန်ဝန်လေးသော၊ (ဝါ-အလွန်ဝန်လေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) ဝိဟာရော-သည်၊ ပရိပတိ-ပြိုကျပြီ။

အထခေါ-(ပြိုကျရာ) ထိုအခါ၌၊ အာယသ္မာ ဆန္ဓော-သည်၊ တိဏဉ္စ-မြက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌဉ္စ-သစ်သားကိုလည်းကောင်း၊ သံကမ္မန္တော-စုရုံးလတ်သော်၊ (ကောက်ယူ စုဆောင်းလတ်သော်၊) အညတရဿ၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ယဝခေတ္တံ-မူယောခင်းကို၊ (ဂျှခင်းကို၊) ဒုသေတိ-ဖျက်ဆီးပြီ၊ (ပျက်စီးစေပြီ-ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊) ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘဒ္ဒန္တာ-အရှင်မြတ်တို့သည် ၊ပေ။

ပြ၍ အင်္ဂသဒ္ဓါ-အပေါင် (ညောင်စောင်းပေါင်၊ ခုတင်ပေါင် စသည်) ဟောကြောင်း ပြထား၏၊ ရှေးနိဿယ၌မူ “အင်္ဂေ” ဟု တွေ့ရ၏၊ ထိုအတိုင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ မှန်၏- အင်္ဂသဒ္ဓါသည် ဥရု (ပေါင်) ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ ပကတိပေါင်ကို ဟောနိုင်လျှင် သဒ္ဓိသုပစာရအားဖြင့် ညောင်စောင်းပေါင်ကိုလည်း ဟောနိုင်တော့သည်သာ။ [တိ-ပိ ပါဠိအဘိဓာန်- ၁၊ ၁၃၃။]

(၁) အတိဘာရိတော။ ။ “အလွန်လေးသော ဝန်ရှိသော” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊ ဤပုဒ်သည် ဟေတုမန္တဝိသေသန (ဟိတ်အနက် အတွင်းရှိသော ဝိသေသန) ဖြစ်၍ “ကြောင့်” ဟု ပေးရသည်။

၁၃၆။ သဿာမိကော-ဆောက်လုပ်မည့်သူ၊ ကျောင်းရှင်ဒါယကာရှိသော၊ ဝိဟာရော-ကို၊ မဟလ္လကောနာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝိဟာရောနာမ-မည်သည်၊ ဥလ္လိတ္ထောဝါ-အထက်သို့ တက်၊ အတွင်းဘက်၌၊ မြေညက်စသည်၊ သုတ်လိမ်းအပ်သော ကျောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ အဝလိတ္ထောဝါ-အောက်သို့ ဆင်းသက်၊ အပြင်ဘက်၌၊ မြေညက်စသည်၊ သုတ်လိမ်းအပ်သော ကျောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဥလ္လိတ္ထာဝလိတ္ထောဝါ-ထက်အောက်ဆင်းတက်၊ တွင်းပြင်ဘက်၌၊ မြေညက်စသည်၊ သုတ်လိမ်းအပ်သော ကျောင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ကာရယမာနေနာတိ-ကား၊ ကရောန္တောဝါ-ကိုယ်တိုင်ပြုသော ရဟန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ ကာရာပေန္တောဝါ-သူတစ်ပါးကို ပြုစေသော ရဟန်းသည် သော်လည်းကောင်း၊ ယာဝဒ္ဓါရကောသာတိ-ကား၊ ပိဋသံဃာဋ္ဌဿ-တံခါးပေါင်၏၊ (ကျည်းခွေ၏။) သမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဟတ္ထပါသာ-၂ တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ် အရပ်တိုင်အောင်၊ အဂ္ဂဋ္ဌပနာယာတိ-ကား၊ ဒ္ဓါရဋ္ဌပနာယ-တံခါးရွက်၊ တံခါးပေါင် တို့ကို မလှုပ်ရှားအောင် ထားခြင်းငှာ။

အာလောကသန္တိပရိကမ္မာယာတိ-ကား၊ ဝါတပါနပရိကမ္မာယ-လေသောက် ပြုတင်း တံခါးရွက်တို့ကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုခြင်းငှာ၊ (ပုနပျုနံ-အထပ်ထပ်၊ လိမ္မိတ ဗ္ဗောဝါ-ကိုယ်တိုင်းမူလည်း လိမ်းကျံအပ်၊ လိမ်းကျံနိုင်၏၊ လိမ္မာပေတဗ္ဗောဝါ- သူတစ်ပါးကိုမူလည်း လိမ်းကျံစေအပ်၊ လိမ်းကျံစေနိုင်၏၊ (ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌ ပါဌသေသ ထည့်သည်။) သေတဝဏ္ဏံ^၁-ဖြူသော အဆင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ကာဠု- မည်းနက်၊ ဂေရုကပရိကမ္မံ-အပြေအပြစ် ပြုအပ်သော ဝှေးနီ (ဝှေးနီပရိကမ်) မာလာကမ္မံ-ပြုအပ်သော ပန်း (ချိုးပန်း)၊ လတာကမ္မံ-ပြုအပ်သော နွယ် (ချိုးနွယ်)၊ မကရဒန္တကံ-မကရ်းသွား၊) ပဉ္စပဋိကံ-လက်ငါးချောင်းရာကိုလည်းကောင်း၊ (အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏။)

ဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲရှိရာ အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ (ရပ် လျက်) သစေ အဓိဋ္ဌာတိ-အကယ်၍ စီမံအံ့၊ ပေ၊ မဂ္ဂေန-အစဉ်အတန်းအားဖြင့်၊ (ဝါ-အဖြောင့်အားဖြင့်) ဆာဒေန္တဿ-မိုးလတ်သော်၊ (ဝါ-မိုးသော ရဟန်းသည်) ဒွေ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေ-အစဉ်အတန်းတို့ကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-စီမံပြီး၍၊ တတိယံ-၃ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ အာဏာပေတွာ-စေခိုင်းပြီး၍၊ ပက္ကမိတဗ္ဗံ-ဖဲသွားရာ၏၊ ပရိယာယေန-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်၊ အထပ်ထပ် မိုးခြင်းဖြင့်၊ ဆာဒေန္တဿ၊ ဒွေ- ကုန်သော၊ ပရိယာယေ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်၍ မိုးခြင်းတို့ကို၊ ပေ။

(၁) သေတဝဏ္ဏံ။ ။ဝဏ္ဏသဒ္ဓါ ပုံလိန်၊ ဤနေရာ၌ ဝုတိယန္တတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အနုဇာနာမိ" ဟု ပါဌသေသ ထည့်ရသည်။ [အဘိဓာန်ဂါထာ- ၇၇၉ ရှု။]

၁၃၇။ ဣဋ္ဌကာယ-အုတ်ဖြင့်၊ ဆာဒေန္တဿ-မိုးသော ရဟန်း၏၊ ဣဋ္ဌကိဋ္ဌ
 ကာယ-အုတ်ချပ်တိုင်း၊ အုတ်ချပ်တိုင်း၌ (သိလာ-ကျောက်၊ သိလာယ သိလာယ-
 ကျောက်ချပ်တိုင်း၊ ကျောက်ချပ်တိုင်း၌၊ သုဓာ-အင်္ဂတေ၊ ပိဏ္ဏေ ပိဏ္ဏေ-အင်္ဂတေ
 အခဲတိုင်း၊ အခဲတိုင်း၌၊ တိဏ-မြက်၊ ကရဠေ ကရဠေ-မြက်ဆုပ်တိုင်း၊ မြက်ဆုပ်
 တိုင်း၌၊ ပဏ္ဏ-သစ်ရွက်။)

အတိရေကဒ္ဒတ္တိပရိယာယေ-ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်၊ ၂ ထပ် ၃ ထပ် မိုးခြင်းထက်
 အပိုအလွန်၌၊ ဥိနကဒ္ဒတ္တိပရိယာယေ-ယုတ်လျော့သော ၂ ထပ် ၃ ထပ် မိုးခြင်း၌။

၁၃၈။ လေဏေ-လိုက်၌လည်းကောင်း၊ ဝုဟာ-ဝု၊ တိဏကုဋီ-မြက်အမိုးရှိ
 သော ကျောင်း၊ အညဿ-၏၊ အတ္တာယ-ဌာ၊ (ကရောန္တဿ-ပြုသော ရဟန်း၏
 လည်းကောင်း) အတ္တနော၊ ဓနေန-ဖြင့်၊ (ကရောန္တဿ) ဝါသာဂါရ်-နေရာကျောင်း
 ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အဆောက်အဦ၌လည်းကောင်း၊
 အနာပတ္တိ။

မဟလ္လကဝိတာရသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်

၁၃၉။ နဝကမ္မိ-အသစ်ဖြစ်သော အမှုကို (အမှုသစ်ကို) ကရောန္တာ-ပြုကုန်
 လတ်သော်၊ ဇာနိ-ပိုးရှိသော ရေဟု သိကုန်လျက်၊ (ဤဇာနိကား ဗဟုဝစနန္တ
 တည်း) သပ္ပါဏကံ-ပိုးနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ (ပိုးရှိသော) ဥဒကံ ၁-ရေကို၊ တိဏမ္မိ-
 မြက်သို့လည်းကောင်း၊ မတ္တိကမ္မိ-မြေညက်သို့လည်းကောင်း၊ သိဉ္စန္ဒိပိ-ကိုယ်တိုင်း
 လည်း သွန်းလောင်းကြကုန်၏။ သိဉ္စာပေန္တိပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း သွန်းလောင်းစေ
 ကြကုန်၏။ (တစ်နည်း) သပ္ပါဏကံ-သော၊ ဥဒကံ-ရေထည်းသို့၊ တိဏမ္မိ-ကိုလည်း
 ကောင်း၊ မတ္တိကမ္မိ-ကိုလည်းကောင်း၊ သိဉ္စန္ဒိပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း လောင်းထည့်ကြ
 ကုန်၏။ သိဉ္စာပေန္တိပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း လောင်းထည့်စေကြကုန်၏။

၁၄၀။ ဇာနာတိနာမ-မည်သည်၊ သာမံဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်း၊ ဇာနာတိ-
 သိ၏။ အညေဝါ-အခြားသူတို့ကသော်လည်း၊ တဿ-ထိုသူအား၊ အာရောစေန္တိ-
 ပြောကြကုန်၏။ ပေ၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တော-စေခိုင်းအပ်သူသည်၊ (အခိုင်း
 ခံရသူသည်) ဗဟုကမ္မိ-များစွာလည်း၊ သိဉ္စတိ-လောင်းထည့်အံ့။

(၁) သပ္ပါဏကံ ဥဒကံ။ ။ဤဝါကျ၌ အနက် (၂) နည်း ပေးရပုံကို ပါတိမောက်
 ဘာဠိ-၂၅၇ ၌ ပြထားပြီ၊ ဝိမတိဋီကာ၊ ပါစိတ်ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿယတို့ အမျိုးမျိုး ဖွင့်ကြ
 သေး၏။

တဿ-ထိုဘူတဂါမဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ဥဒ္ဓါနိကား၊ (အကျဉ်းချုပ် ခေါင်းစဉ်ကား၊) ဘူတံ-ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်၊ အညာယ-အညာဝါဒကသိက္ခာပုဒ်၊ ဥဇ္ဈာယံ-ဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပုဒ်၊ ပက္ကန္တေန-ဖဲသွားသဖြင့်၊ ဒုဝေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ တေ-ထိုအခင်းကို မရုပ်သိမ်းသော သိက္ခာပုဒ်တို့၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌ နေနှင့်သော ရဟန်းကို ကပ်၍ အိပ်ခြင်း၊ [ပုဗ္ဗေ-ပုဗ္ဗူပဂတ။] နိက္ကမုနာ-နှင့်ထုတ်ခြင်း၊ ဒွါရံ-ယာဝဒွါရကောသ၊ သပ္ပါဏကေနစ-သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနိကတည်း။

ဘူတဂါမဝဂ် ပြီး၏။

၂၂၂၂၂၂

၃။ သြဝါဒဝဂ်

၁။ သြဝါဒသိက္ခာပုဒ်

၁၄၄။ ထေရာ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ သြဝဒန္တာ-ဆုံးမကုန်လတ်သော်၊ စိဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ-သင်္ကန်းဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဂိလာန၏ ရောဂါအတွက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ အသက်၏ အရံအကာ အဆောက်အဦးဖြစ်သော ဆေးတို့ကို၊ လာဘိနော-ရခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ၊ပေ၊ အာဝုသော-တို့၊ ဟန္တု-ယခု၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ သြဝဒါမ-ဆုံးမကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ ၊ပေ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဧတံ၊ အဝေါစုံ၊ (ကိံ) ဘဂိနိယော-နှမတို့၊ အမှေပိ-ငါတို့သို့လည်း၊ ဥပသင်္ကမထ-ချဉ်းကပ်ကြပါကုန်၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ သြဝဒိဿာမ-ဆုံးမကြမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ။

အထခေါ ၊ပေ၊ ဘိက္ခုနိနံ-ရဟန်းမတို့၏ အတွက်၊ (ကတွာ၌ စပ်၊) ပရိတ္တညေဝ-အနည်းငယ်သာဖြစ်သော၊ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ (တရားပါသော) ကထံ-စကားကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဒိဝသံ-တစ်နေ့ပတ်လုံး၊ (တစ်နေ့လုံး) တိရစ္ဆာနကထာယ-သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖိလာကန်လန်ဖြစ်သော စကားဖြင့်၊ ဝိတိနာမေတွာ-ကုန်လွန်စေပြီး၍၊ ဘဂိနိယော-နှမတို့၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥယျောဇေသံ-ပြန်လွတ်ကြကုန်ပြီ ၊ပေ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့၊ ကစ္စိ-အဘယ်သို့နည်း၊ သြဝါဒေါ-သည်၊ ဣဒ္ဓေါ-ပြည့်စုံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီလော၊ (ဖြစ်ခဲ့၏လော) ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ သြဝါဒေါ-သည်၊ ဣဒ္ဓေါ-သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း ၊ပေ

ဘိက္ခုဝေ၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ-ဘိက္ခုနီတို့ကို ဆုံးမတတ်သော ရဟန်းကို၊ သမ္ဗန္ဓိတုံ-
သမုတ်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

၁၄၅။ သံယဿ-၏။ (ကမ္မံ-ဘိက္ခုနောဝါဒက သမ္မုတိကံသည်။) ပတ္တကလ္လံ-
လျောက်ပတ်သော အခါရှိသည်။ ယဒိ (သိယာ)-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိံ)
သံယော-သည်။ ဣတ္ထန္တာမံ-ဤအမည်ရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ-ဟူ၍၊
သမ္ဗန္ဓေယျ-သမုတ်ရာပါ၏။ ယဿာယသ္မတော-အား၊ (ခမတိ၌ စပ်) ဣတ္ထန္တာ
မဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-ကို၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကဿ-ဟူ၍၊ သမ္မုတိ-သမုတ်ခြင်း
သည်၊ ခမတိ-နှစ်သက်၏ ၊ပေ။

၁၄၇။ ထေရာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ သမ္မတာ-သမုတ်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊
(သမ္မုတိရကုန်သည် ဖြစ်၍) ၊ပေ။ နိဿိမံ-သိမ်မြင်ပသို့၊ ဂန္တာ-သွား၍ ၊ပေ။ မယမ္ဗိ-
တို့ကိုလည်း၊ သမ္မတာ-အပ်ကုန်ပြီ။ ☸

ဘိက္ခုဝေ၊ အဋ္ဌဟိ-ကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အကြောင်းအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္တာဂတံ-
ပြည့်စုံသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ-ဟူ၍၊ သမ္ဗန္ဓိတုံ-ငှာ၊ အနုဇာနာမိ၊
သီလဝါ-သီလရှိသည်။ ဟောတိ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော^၁-ပါတိမောက္ခ
သံဝရသီလဖြင့် စောင့်စည်းအပ်သော ကာယဒွါရ၊ ဝစီဒွါရရှိသည်။ (ကိုယ်နှုတ်ရှိ
သည်။) အာစာရဂေါစရသမ္ဗန္ဓော^၂- မိစ္ဆာဇီဝကို တားမြစ်တတ်သော အကျင့်၊ သဒ္ဓါ
သမ္ဗန္ဓကုလ အစရှိသော ကျက်စားရာ အရပ်နှင့် ပြည့်စုံသည်။ အဏုမတ္တေသု^၃-
အနည်းငယ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝဇ္ဇေသု-အပြစ်တို့၌၊ ဘယဒဿာဝီ-
ဘေးဟု ရှုလေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ။

(၁) ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော။ ။ဘာဠီ- ၁၊ ၁၅၃။

(၂) အာစာရဂေါစရသမ္ဗန္ဓော။ ။ဘာဠီ- ၁၊ ၁၅၆။ |အာစာရနှင့် ဂေါစရသည် ဒန္တ
သမာသတည်း။ "အကျင့်၏ ကျက်စားရာအရပ်နှင့်" ဟု မဆိုနှင့်။|

(၃) အဏုမတ္တေသု စသည်။ ။ဤဝါကျ၌ အာပတ်အပြစ်၊ အကုသိုလ်အပြစ်ကို
ရည်ရွယ်၍ နှစ်မျိုး အနက်ပေးတော်မူလေ့ ရှိသည်။ အာပတ်အတွက်- အဏုမတ္တေသု-အနည်း
ငယ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ဝဇ္ဇေသု-ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဗ္ဘာသိတအပြစ်တို့၌၊ ဘယဒဿာဝီ-ပါရာ
ဇီကအလား၊ ဘေးအားဖြင့် ရှုလေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ) ဝိဟရတိ၊ အကုသိုလ်အတွက်- အဏု
မတ္တေသု-ကုန်သော၊ (ဝါ-အဏုမြူသဖွယ်၊ သေးငယ်ကုန်သော) ဝဇ္ဇေသု-အကုသိုလ်အပြစ်တို့၌၊
ဘယဒဿာဝီ-မြင့်မိုရ်တောင်အလား၊ ကြီးမားသော ဘေးအားဖြင့် ရှုလေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ)
ဝိဟရတိ။ |အံ-ဇီ- ၂၊ ၃၇။ သာရတ္ထ-၃၊ ၃၈။ ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၁၅၆။ ဤဝါကျကို နောက်
ဝါကျနှင့် တွဲ၍လည်း ပေးတော်မူကြ၏။|

သိက္ခာပဒေသု^၁-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သမာဒါယ-ကောင်းစွာ ယူ၍၊ သိက္ခာတိ-ကျင့်၏။ (တစ်နည်း) သိက္ခာပဒေသု-တို့တွင်၊ (တံ တံ သိက္ခာပဒ်-ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်ကို) သမာဒါယ-၍၊ သိက္ခာတိ-၏။

ဗဟုဿုတော-များသော ကြားနာအပ်ပြီးသော ပရိယတ်ရှိသည်။ [ပါစိတ် ဘာဠီ- ၁၊ ၁၅၆၊ ၁၅၇။] (ဝါ-များစွာ ကြားနာအပ်ပြီးသော ပရိယတ်ရှိသည်။) သုတဓရော-ကြားနာအပ်ပြီးသော ပရိယတ်ကို ဆောင်ရွက်မှတ်သားနိုင်သည်။ သုတသန္နိစယော-ကောင်းစွာ စုထားအပ်သော ပရိယတ်သုတရှိသည်။ ဟောတိ၊ ယေ တေ ဓမ္မာ-အကြင်တရားတို့သည်။ အာဒိကလျာဏာ-အစ၌ ကောင်းကုန်သည်။ မဇ္ဈေကလျာဏာ-အလယ်၌ ကောင်းကုန်သည်။ ပရိယောသာနကလျာဏာ-အဆုံး၌ ကောင်းကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ) သာတ္ထံ-သတိပဋ္ဌာန် စသော အနက်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဝါ-သတိပဋ္ဌာန် စသော အနက်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သဗျဉ္ဇနံ-သိထိလ ဓနိတ စသော သဒ္ဓါနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဝါ-သော၊ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ-အလုံးစုံ ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စုံသော၊ ပရိသုဒ္ဓံ-ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ အဘိဝဒန္တိ-ပြောဆိုညွှန်ပြကြကုန်၏။ တထာရူပါ-ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်။ (ဟောန္တိ၌ စပ်) ဝါ-တို့ကို၊ (သုတာ စသည်၌ စပ်) အဿ-ထိုရဟန်းသည်။ ဗဟုဿုတော-များစွာ ကြားနာအပ်ပြီးကုန်သည်။ ဓာတာ - ဆောင်ရွက် မှတ်သားအပ်ပြီးကုန်သည်။ ဝစသာ - နှုတ်ဖြင့်၊ ပရိစိတာ - အဖန်ဖန် လေ့ကျက်အပ်ပြီးကုန်သည်။ (လေ့ကျင့်အပ်ပြီးကုန်သည်။) မနသာ-စိတ်ဖြင့်၊ အနုပေက္ခိတာ-အဖန်ဖန် ရှုအပ်၊ ကြံစည်အပ်ပြီးကုန်သည်။ ဒိဋ္ဌိယာ-ပညာဖြင့်၊ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ-ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ။

အဿ-ထိုရဟန်း၏။ (သွာဂတာနိ၌ စပ်) ဥဘယာနိ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ပါတိ မောက္ခာနိ-ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်တို့သည်။ ဝိတ္ထာရေန-အကျယ်ဥဘတော ဝိဘင်းအားဖြင့်၊ (ဝါ-အကျယ် ဥဘတောဝိဘင်းနှင့် တကွ) သွာဂတာနိ-ကောင်း စွာ နှုတ်၌ လာကုန်သည်။ သုဝိဘတ္တာနိ - ကောင်းစွာ ဝေဖန်အပ်ပြီးကုန်သည်။

(၁) သမာဒါယ သိက္ခာတိ သိက္ခာပဒေသု။ ။သိက္ခာပဒေသုသည် အာဓာရအနက်၌ ဘုမ္မ (သတ္တမိ) ဝိဘတ်၊ သိက္ခာတိ၌ စပ်ပါ။ “သိက္ခာပုဒ်တို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုကိုမျှ သီးခြား မယူဘဲ (မသတ်မှတ်ဘဲ) သိက္ခာပုဒ်အားလုံးတို့၌ +ကျင့်၏” ဟု ဆိုလိုသည်။

တစ်နည်း။ ။သိက္ခာပဒေသုသည် နိဒ္ဓါရဏအနက်၌ ဘုမ္မ (သတ္တမိ) ဝိဘတ်၊ တံတံ သိက္ခာပဒ်ဟု ပါဌသေသ ထည့်၍ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ + နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်ပါ။ မှန်၏- သိက္ခာပုဒ် အားလုံး တစ်ပြိုင်နက် ကျင့်၍ မဖြစ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ကျင့်ထိုက်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်ရပေသည်။ [အံ-ဋီ-၂၊ ၃၇။]

သုပ္ပဝတ္တိနိ-ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ (ကြေကြေညက်ညက် နှုတ်တက်ကုန်သည်။) သုတ္တသော^၁-မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၊ ပရိဝါရဟူသော သုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုဗျဉ္ဇနသော-အနက်ကို အဖန်ဖန် ထင်ရှားပြတတ်သော အဋ္ဌကထာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုဝိနိစ္ဆိတာနိ - ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးကုန်သည်ဟောန္တိ။

ကလျာဏဝါစော^၂-ကောင်းသော စကားရှိသည်။ ကလျာဏဝါက္ကရဏော-ကောင်းသော စကားသံရှိသည်။ ဟောတိ။ [ကလျာဏဝါစောဖြင့် စကားပြောကောင်းပုံကို ပြ၍၊ ကလျာဏဝါက္ကရဏောဖြင့် အသံကောင်းပုံ ပြသည်။]

ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့သည်။ ပိယော-ချစ်အပ်၊ ကြည်ညိုအပ်သည်။ မနာပေါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သည်။ (တစ်နည်း) မနာပေါ-မေတ္တာစိတ်ဖြင့် ရောက်အပ်သည်။ ဝါ-မြတ်နိုးအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဩဝဒိတုံ-ဆုံးမခြင်းငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဧတံ ဘဂဝန္တိ-ဤမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ပဗ္ဗဇိတာယ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော (ဝါ-ရှင်ရဟန်းပြုသော) ကာသာယဝတ္ထဝသနာယ^၃-ဝတ်အပ်သော ဖန်ရည်ဆိုး အဝတ်ရှိသူမ၌၊ (ဝါ-ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သူမ၌) (ဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ၌-ဟူလို့) ဂရုဓမ္မံ-ကြီးလေးသော အာပတ်သို့၊ အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗော-ရောက်ဖူးသည်။ န ဟောတိ၊ [ဘိက္ခုနီ၌ ကာယသံသဂ္ဂ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမ၌ မေထုနဓမ္မသို့ မရောက်ဖူးသူ။] ဝီသတိဝသောဝါ-ဝါနှစ်ဆယ်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ အတိရေကဝီသတိဝသောဝါ-နှစ်ဆယ်ထက် ပိုလွန်သော ဝါရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

(၁) သုတ္တသော စသည်။ ။ဤဝါကျကို ဤအဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်း ပေးထားသည်။ [ဝိ-ဋ္ဌ ၃၊ ၅၆။ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၆၂။] မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌ကား-သုတ္တသောအရ မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၊ ပရိဝါရတို့၌ သိက္ခာပုဒ်အကျဉ်းမာတိကာကို ယူ၍၊ အနုဗျဉ္ဇနသော အရ မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၊ ပရိဝါရဟူသော အကျယ်ဝိဘင်္ဂကို ယူထားသည်။ [ဝိ-ဋ္ဌ ၃၊ ၂၇၂။] “မာတိကာ” ဟု ဆိုသဖြင့် “ဒွေမာတိကာ” ဟု မထင်ပါနှင့်၊ ဒွေမာတိကာကို “ဥဘယာနိ ခေါ ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ” ဖြင့် ပြခဲ့ပြီ။

- (၂) ကလျာဏဝါစော စသည်။ ။ဘာဋီ- ၁၊ ၁၆၃။
- (၃) ကာသာယဝတ္ထဝသနာယ။ ။ဘာဋီ- ၁၊ ၁၆၄။

၁၄၈။ အသမ္ပတောနာမ-မည်သည်၊ ဥ တ္တိစတုတ္ထေန-ဥ တံဟူသော လေး
 ကြိမ်မြောက်ရှိသော ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုထိုက်သော၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ- ၂၊ ၃၅၈။
 ကမ္မေန-ကံဖြင့်၊ အသမ္ပတော-မသမုတ်အပ်ဘဲ၊ (ဩဝါဒေယျဉ္စ ဓပ်၊) ဘိက္ခုနိယော
 နာမ-မည်သည်၊ ဥဘတော သံယေ-နှစ်ဖက်သော (ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ) သံယာဉ္စ၊
 ဥပသမ္ပန္နာ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမတို့တည်း။

ဩဝဒေယျာတိ-ကား၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မေဟိ- ဂရုဓမ်တို့ဖြင့်၊
 (အလေးပြုထိုက်သော တရားတို့ဖြင့်၊) ဩဝဒတိ-ဆုံးမအံ့ ၊ပေ၊ အညေန-အခြား
 သော၊ ဓမ္မေန-ဖြင့် ၊ပေ၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္န-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီသံယာဉ္စ
 ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမကို။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၆၅။]

၁၄၉။ သမ္ပတေန-သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ပရိဝေဏံ-
 ပရဝုဏ်ကို၊ သမ္ပဇ္ဇိတွာ-တံမြင်စည်းလှည်း၍၊ ပါနိယံ-သောက်ရေကိုလည်းကောင်း၊
 ပရိဘောဇနိယံ-သုံးရေကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဋ္ဌာပေတွာ-တည်စေပြီး၍၊ ဝါ-တည်
 ထားပြီး၍၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဒုတိယံ- ၂ ယောက်မြောက်
 အဖော်ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-ထိုင်ရာ၏၊ ဘိက္ခုနီဟိ-တို့သည်၊ တတ္ထ-
 ထိုအရပ်သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ ဧကမန္တံ-သင့်တင့်
 လျောက်ပတ်၊ တစ်ခုသော အရပ်အဖို့၌၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-ရာ၏၊ တေန ဘိက္ခုနာ-
 သည်၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာ-မေးထိုက်ကုန်၏၊ (ကံ၊) ဘဂိနိယော-တို့၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်
 သည်၊ ဝါ-အားလုံးစုံကြကုန်သည်၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၆၇။] အတ္ထ-ဖြစ်ကြကုန်၏
 လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးထိုက်ကုန်၏၊ အယျ-အရှင်၊ သမဂ္ဂါ-ကုန်သည်၊ အမှ-
 ဖြစ်ပါကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဘဏန္တိ-အကယ်၍ လျှောက်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ၊)
 ဘဂိနိယော-တို့၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဝတ္တန္တိ-နှုတ်၌ ဖြစ်ကုန်၏လော၊
 ဝါ-နှုတ်တက်ရကုန်၏လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးထိုက်ကုန်၏။

အယျ၊ ဝတ္တန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဘဏန္တိ (ဧဝံသတိ၊) ဘဂိနိယော-
 တို့၊ ဧသော-ဤဂရုဓမ်သည်၊ ဩဝါဒေါ-ဩဝါဒတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ နိယျာဒေတဗ္ဗော-
 နိဂုံးအုပ်ထိုက်၏။

အယျ၊ န ဝတ္တန္တိ-နှုတ်၌ မဖြစ်ပါကုန်၊ ဣတိ၊ သစေ ဘဏန္တိ၊ ဩသာရေတဗ္ဗာ-
 ပါဠိသက်သက် ရွတ်ပြုထိုက်ကုန်၏၊ (ပါဠိကို သက်ရောက်စေထိုက်ကုန်၏ဟု သဒ္ဓတ္ထ
 ဖြစ်၏။) (ကံ၊) ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီး၍ အနှစ်တစ်ရာ
 ရှိသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ တဒဟူပသမ္ပန္နဿ-ထိုနေ၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်
 သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်း၏ အပေါ်၌၊ (ကာတဗ္ဗဉ္စ ဓပ်၊) ဝါ-ရဟန်းကို၊ (အဘိဝါဒနံ
 စသည်၌ ဓပ်၊) အဘိဝါဒနံ-ရှိခိုးမှုကိုလည်းကောင်း၊ မစ္စုဋ္ဌာနံ-ခရီးဦး ကြိုဆိုမှုကို

လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗလိကမ္ပိ-လက်အုပ်ချီမှုကိုလည်းကောင်း၊ သာမိစိကမ္ပိ-အရိုအသေပြုမှုကိုလည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏။ အယမ္ပိ ဓမ္မော-ဤတရားကိုလည်း၊ သက္ကတွာ-ကောင်းစွာ ပြု၍၊ ဂရံ ကတွာ-အလေးအမြတ် ပြု၍၊ မာနေတွာ-မြတ်နိုး၍၊ ပူဇေတွာ-ပူဇော်၍၊ ယာဝဇိဝံ-အသက်အပိုင်းအခြားအတိုင်း၊ (အသက်ရှည်သမျှ) အနတိက္ကမနိယော-မလွန်ကျူးအပ်၊ မလွန်ကျူးထိုက်။

ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ အဘိက္ခုကေ-ဩဝါဒပေးမည့် ရဟန်းမရှိသော၊ အာဝါသေ-ကျောင်း၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ န ဝသိတဗ္ဗံ-မနေရာ ၊ပေ၊ အန္တဒ္ဓမာသံ-အစဉ်အားဖြင့် လခွဲတိုင်း၊ [ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၁၉၆။] ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ဘိက္ခုသံဃတော - မှ၊ ဥပေါသထပုစ္ဆကဗ္ဗ - ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ-၁၊ ၁၇၃။] ဩဝါဒပသက်မနဗ္ဗ-ဩဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-အကျင့်တရားတို့ကို၊ ပစ္စာသီသိတဗ္ဗာ-တောင့်တထိုက်ကုန်၏။ ဝါ-အလိုရှိထိုက်ကုန်၏။

ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာယ-နေပြီးသော၊ ဝါ-ဝါကျွတ်ပြီးသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ဥဘတော သံဃေ-နှစ်ဖက်သော (ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိ) သံဃာ၌၊ တီဟိ-သုံးပါးကုန်သော၊ ဌာနေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌေနဝါ-မြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၁၇၉။] သုတေနဝါ-ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိသကာယဝါ-ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဝါရေတဗ္ဗံ-(ပြောဆိုဖို့ရန်) ဖိတ်မန်ရာ၏။

ဂရုဓမ္မံ-ကြီးလေးသော သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သို့၊ အဇ္ဈာပန္နာယ-ရောက်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ဥဘတော သံဃေ-၌၊ ပက္ခမာနတ္တံ-ပက္ခမာနတ်ကို၊ စရိတဗ္ဗံ-ကျင့်ထိုက်၏။

ဒွေ ဝဿာနိ-၂ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-၆ ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာယ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ သိက္ခမာနာယ-သိက္ခမာန်၏။ (ဥပသမ္ပဒါ၌ စပ်၊) ဥဘတော သံဃေ-၌၊ ဥပသမ္ပဒါ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ အဖြစ်ကို၊ ပရိယေသိတဗ္ဗာ-ရှာထိုက်၏။ ဘိက္ခုနိယာ-သည်၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပရိယာယေန-အကြောင်းဖြင့်၊ ဘိက္ခု-ကို၊ န အက္ကောသိတဗ္ဗာ-မဆဲထိုက်၊ န ပရိဘာသိတဗ္ဗာ-ဘေးကို ပြု၍ မခြိမ်းခြောက်ထိုက်၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ-၁၊ ၁၈၀။] အဇ္ဇတဂ္ဂေ-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ဘိက္ခုနိနံ-တို့၏။ ဘိက္ခုသု-တို့၌၊ ဝစနပထော-စကားလမ်းကြောင်းကို၊ (သိလိဿ၊ သိစေလိဿတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကား ကို) [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၁၈၀။] ဩဝဇ္ဇော-တားမြစ်အပ်ပြီ၊ အနောဝဇ္ဇော-မတားမြစ်အပ်။

အယျ၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန်သည်။ (ဝါ-အားလုံးစုံကြကုန်သည်။) အမှ-ဖြစ်ပါ
 ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဘဏန္တံ^၁-လျှောက်သော ဘိက္ခုနီသံယာကို၊ အညံ-ဂရုဓမ္မမှ အခြား
 သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ (သုတ္တံ၊ အဘိဓမ္မတရားကို) သစေ ဘဏတိ-အကယ်၍ ဟောအံ့၊
 ဝဂ္ဂါ-ဝဂ်တို့သည်။ (မညီညွတ်ကုန်သည်။) အမှ၊ ဣတိ၊ ဘဏန္တံ-ကို၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊
 ဂရုဓမ္မ-တို့ကို၊ သစေ ဘဏတိ-အံ့၊ သြဝါဒံ-ကို၊ အနိယျာဒေတွာ-နိဂုံးမအုပ်မူ၍၊
 ပေ။

၁၅၀။ အဓမ္မကမ္မေ-၌၊ (ဘိက္ခုနောဝါဒကဟု သမုတ်ကြောင်း ကံက အဓမ္မ
 ဖြစ်သည်ကို ရည်ရွယ်သည်။) အဓမ္မကမ္မသညီ-ဖြစ်၍၊ ဝဂ္ဂံ-ဝဂ်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ
 သံယံ-ကို၊ ဝဂ္ဂသညီ-ဝဂ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ သြဝဒတိ-အံ့။

၁၅၂။ ဥဒ္ဓေသံ-ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကို၊ (ဂရုဓမ္မပါဠိကို) [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊
 ၁၈၂။] ဒေန္တော-ပေးစဉ်၊ (ဘဏတိ-အံ့) ပရိပုစ္ဆံ-အဖန်ဖန် မေးအပ်သော အဋ္ဌ
 ကထာကို၊ ဒေန္တော၊ (ဘဏတိ) အယျ၊ သြသာရေဟိ-ဂရုဓမ္မပါဠိကို သက်ရောက်
 စေပါလော၊ (ရွတ်ပြပါလော) ဣတိ၊ ဝုစ္စမာနော-သော်၊ သြသာရေတိ-အံ့၊ ပဉ္စံ-
 ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးအံ့၊ ပဉ္စံ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်ဖြစ်၍၊ (ကထေတိ)၊
 အညဿ-၏။ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဘဏန္တံ-ဟောသော ရဟန်းကို၊ ဝါ-ဟောအပ်သော
 တရားကို၊ ဘိက္ခုနီယော၊ သုဏန္တိ၊ ဘိက္ခုနီယာ-အားလည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနာယ-
 အားလည်းကောင်း၊ သာမဏေရိယာ-အားလည်းကောင်း၊ (သြဝဒန္တဿ-ဂရုဓမ္မဖြင့်
 ဆုံးမသော ရဟန်း ၏လည်းကောင်း) အနာပတ္တိ။

သြဝါဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၂။ အတ္ထင်္ဂတသိက္ခာပုဒ်

၁၅၃။ ထေရာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်။ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပရိယာယေန-အလှည့်
 အကြိမ်အားဖြင့်၊ (အလှည့်ကျအားဖြင့်) သြဝဒန္တံ ပေ။ ဒါနိ-ယခု၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊
 သြဝါဒေါ-သည်။ ဣဒ္ဓေါ-ပြည့်စုံသည်။ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ တညေဝ
 ဥဒါနံ-ထိုဥဒါန်းကလေးကိုပင်၊ အယျော စူဠပန္နကော-အရှင်စူဠပန္နကသည်။
 ပုနပ္ပုနံ-ထပ်ကာ ထပ်ကာ၊ ဘဏိဿတိ-ရွတ်လိမ့်မည်။ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြ
 ကုန်ပြီ။

အဓိစေတသော-လွန်ကဲသော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ရှိထသော၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ-
 ၁၊ ၁၃၈၊ ၁၈၄။] အပ္ပမဇ္ဇတော-ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ထသော၊ မောန

(၁) ဘဏန္တံ။ ။ဘိက္ခုနီသံယာကို ရည်ရွယ်၍ “ဘဏန္တံ” ဟု ရှိသည်။ ဘိက္ခုနီကို
 ရည်ရွယ်လျှင် “ဘဏန္တိ” ဟု ရှိရမည်။

ပထေသု-အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ လမ်းကြောင်းဖြစ်သော၊ ၃၇ ပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရားတို့၌၊ ဝါ-အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ လမ်းကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာ ၃ ပါးတို့၌၊ သိက္ခတော-ကျင့်သော၊ တာဒိနော-ထိုကဲ့သို့ရူအပ်သော၊ (ဝါ-ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ထိုနှစ်ဝကို၊ လုံးဝအတူ၊ ရှုတော်မူတတ်သော၊) ဥပသန္တဿ-ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်း အေးပြီးသော၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ သတိမတော-သတိရှိသော၊ မုနိနော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန် ၌၊ သောကာ-ဝမ်းနည်းခြင်းတို့သည်၊ န ဘဝန္တိ-မဖြစ် (မရှိ) တော့ကုန်။

အကျယ်။ ။အဓိစေတသော-စိတ်များထိပ်ခေါင်၊ ဉာဏ်ရောင်လျှံဖိတ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်လည်း ရှိထသော၊ အပ္ပမဇ္ဇတော-ကုသိုလ်ကိစ္စ၊ ဟူသမျှ၌၊ နေ ညမရွေး၊ မမေ့မလျော့ထသော၊ မောနပထေသု-အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ လမ်း ကြောင်းမှန်သည့်၊ သတိပဋ္ဌာန်စသား၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၌၊ ဝါ-အရဟတ္တဖိုလ် ဉာဏ်၊ လမ်းကြောင်းမှန်သည့်၊ ၃ တန်သော သိက္ခာတို့၌၊ သိက္ခတော-ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်နေသော၊ တာဒိနော-ထိုရဟန္တာအတူ ရှုအပ်သော၊ ဝါ- ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ထိုနှစ်ဝကို၊ လုံးဝအတူ၊ ရှုတော်မူတတ်သော၊ ဥပသန္တဿ-ကိလေသာဟူ၊ အပ္ပခပ်သိမ်း၊ ငြိမ်းအေးပြီးသော၊ သဒါ-နေ့ရောည၌ပါ၊ ဘယ်ခါမလတ်၊ သတိ မတော-သတိမပြတ်၊ အမှတ်ရခြင်းရှိသော၊ မုနိနော-ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ၊ နှစ်ဖြာ လောက၊ ကျနသိမြင်၊ ရဟန္တာအရှင်သန္တာန်၌၊ သောကာ-ဝမ်းတွင်းလှိုက်ဆူ၊ အပ္ပ ခပ်သိမ်းတို့သည်၊ န ဘဝန္တိ-တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ၊ မဖြစ်ကြတော့ကုန်။

ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဧဝမာဟံသု၊ (ကိံ) “န ဒါနိ ၊ပေ၊ ဘဏိဿတိတိ”- ဟူ၍၊ အဝေါစုမှာ နနု-ပြောခဲ့ကြသည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊ အာယသ္မာ စူဠပန္နကော-သည်၊ တာသံ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ဣမံ ကထာသလ္လာပံ- ဤစကားပြောသံကို၊ (ဤအပြန်အလှန် စကားပြောသံကို) အသောသိ-ပြီ၊ အထ ခေါ-၌၊ အာယသ္မာ စူဠပန္နကော-သည်၊ ဝေဟာသံ-ကောင်းကင်သို့၊ အဗ္ဘဂ္ဂန္ဓာ- ပျံတက်၍၊ အန္တလိက္ခေ-ဆီးတားမထင်၊ ကြားအပြင်ဖြင့်၊ ရှုမြင်အပ်သော၊ အာကာ သေ-ကောင်းကင်၌၊ စက်မတိပိ-စကြိုန်လည်း သွား၏၊ တိဋ္ဌတိပိ-ရပ်လည်း ရပ်၏၊ နိသီဒတိပိ-ထိုင်လည်း ထိုင်၏၊ သေယျမ္ပိ-အိပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကပ္ပေတိ-ပြု၏၊ ဓူမာ ယတိပိ ၊-အခိုးလည်း လွှတ်၏၊ ပဇ္ဇေလတိပိ-အလျှံလည်း လွှတ်၏၊ အန္တရဓာယတိ ပိ-ကွယ်လည်း ကွယ်ပျောက်၏၊ တဇ္ဇေဝ ဥဒါနံ-ထိုဥဒါန်းကိုလည်းကောင်း၊ အညံ- သော၊ ဗဟံ-သော၊ ဗုဒ္ဓဝစနံစ-ဘုရားစကားတော်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဏတိ- ရွတ်ဆို၏။

(၁) ဓူမာယတိပိ။ ။“ဓူမာယတိတိပိ-အခိုးကိုလည်း ပြု၏၊ ပဇ္ဇေလတိပိ-အလျှံလည်း တောက်ပ၏” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း ပေါ်လွင်အောင် ပေးထားပါသည်။

အယျဿ စူဠပန္နကဿ-၏၊ (ဩဝါဒေါ) ယထာ-ဩဝါဒကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
နော-ငါတို့၏၊ ဣတော-ဤနေ့မှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဩဝါဒေါ-သည်၊ ဣဒ္ဓေါ-ပြည့်စုံသည်၊
န ဝတ ဘူတပုဗ္ဗော-မဖြစ်ဖူးပေစွတကား၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။

ယာဝ သမန္တကာရာ-ညဉ့်မှောင်မိုက်ရာ ကာလတိုင်အောင်၊ ဩဝဒိတွာ-
ဆုံးမ၍၊ ဘဂိနိယော-တို့၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥယျောဇေသိ-
ပြန်လွှတ်ပြီ၊ နဂရဒ္ဓါရေ-မြို့တံခါးကို၊ ထကိတေ-ပိတ်ထားအပ်သော်၊ ဗဟိနဂရေ-
မြို့ပြင်ပ၌၊ ဝသိတွာ-နေ၍၊ ကာလဿေဝ-နံနက်စောစော၌ပင်၊ နဂရံ-မြို့သို့၊
ပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏ ၊ပေ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ အဗြဟ္မစာရိနိယော-
မမြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်၏၊ အာရာမေ-၌၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-
အတူ၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုမှ၊ နဂရံ-သို့၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်လာကုန်၏၊
သုရိယေ-နေသည်၊ အတ္ထင်္ဂိတေ-ဝင်လတ်သော်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဩဝဒတိ
နာမ-ဆုံးမရသနည်း။

၁၅၅။ သုရိယေ-သည်၊ ဩဂ္ဂတေ-အောက်သို့ သက်လတ်သော်၊ (ဝါ-ဝင်
လတ်သော်။)

၁၅၆။ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ^၁-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနိသံဃာ၌ မြင့်မြတ်
သော ရဟန်းသို့ ရောက်သော ရဟန်းမအား၊ ဩဝဒတိ-အံ့။

အတ္ထင်္ဂိတသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နုတိယံ။

၃။ ဘိက္ခုနုပဿယသိက္ခာပုဒ်

၁၅၈။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနိတို့ ကျောင်းသို့၊
ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဩဝဒန္တိ ၊ပေ၊
အယျေ-အရှင်မတို့၊ ဧထ-လာကြပါကုန်၊ ဩဝါဒံ-ဩဝါဒသို့၊ (ဩဝါဒပေးရာ အရပ်
သို့) ဂမိဿာမ-သွားကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ ယမ္ပိ-အကြင်အရပ်

(၁) ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ။ ။ “ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ” ဟု လာသမ္ပ၌
တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနိသံဃာအထံဝယ် ရဟန်းဖြစ်သော ဘိက္ခုနိကို ယူရ၏။ ဘိက္ခုသံဃာ
တစ်ဖက်၌ ရဟန်းဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသမီး ငါးရာနှင့် ဘိက္ခုအဖြစ်မှ ဘိက္ခုနိအဖြစ်သို့
လိင်ပြန်သော ဘိက္ခုနိအား ဩဝါဒပေးမှု စသည်ပြုလျှင် ဆိုင်ရာသိက္ခာပုဒ်အလိုက် ပါစိတ်
အာပတ် သင့်သည်။ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၁၆၅၊ ၁၈၇။]

သို့လည်း၊ မယံ၊ သြဝါဒဿ-၏၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆေယျာမ-သွား
ကုန်ရာပါ၏၊ အယျာ-အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ-တို့သည်၊ ဣဓေဝ-ဤအရပ်
သို့သာ၊ အာဂန္တာ-လာ၍၊ အမေ-တို့ကို၊ သြဝဒန္တိ။

၁၅၉။ မဟာပဇာပတိ-မည်သော၊ ဂေါတမီ-သည်၊ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသည်၊
ဟောတိ၊ ဂေါတမီ-မိ၊ ကစ္စိ-အဘယ်သို့နည်း၊ ခမနိယံ^၁-ကျန်းမာပါ၏လော၊ ယာ
ပနိယံ-မျှတပါ၏လော၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အယျာ-တို့၊ မေ-တပည့်တော်အား၊ န
ခမနိယံ-မကျန်းမာပါ၊ န ယာပနိယံ-မမျှတပါ၊ အယျာ-တို့၊ ဣယံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊
ဓမ္မ-တရားကို၊ ဒေသေထ-ဟောတော်မူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊
ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မေ-အား၊ ထေရာ ဘိက္ခု၊ အာဂန္တာ၊ ဓမ္မ၊ ဒေသေန္တိ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊
မေ-တပည့်တော်၏၊ (ဝါ-မှာ) ဖာသု-ချမ်းသာခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဣဒါနိ ပန-
ကား၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
ကုက္ကုစ္စာယန္တာ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုကုန်လျက်၊ ဓမ္မ၊ န ဒေသေန္တိ-မဟောကြပါကုန်၊
တေန-ကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဖာသု၊ န ဟောတိ-မဖြစ်ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။

၁၆၀။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ် (အကြင်ကျောင်း) ၌၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊
ဧကရတ္တမ္ပိ-တစ်ညဉ့်မျှလည်း၊ ဝသန္တိ-နေထိုင်ကုန်၏၊ သော-ထိုအရပ် (ထိုကျောင်း)
သည်၊ ဘိက္ခုနုပဿယောနာမ-မည်၏၊ ဂိလာနာ-သော၊ ဘိက္ခုနိနာမ-မည်သည်၊
သြဝါဒါယဝါ-သြဝါဒအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (ဂရုဓမ်သြဝါဒကို နာယူခြင်းအကျိုး
ငှာလည်းကောင်း) သံဝါသာယဝါ-ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ စသော သံဝါသအကျိုးငှာ
လည်းကောင်း၊ ဂန္တံ-သွားခြင်းငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

၁၆၂။ ဥပသမ္ပန္နာယ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းမ၌၊
ဥပသမ္ပန္နသညီ-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမယာ-ဆုံးမသင့်ရာ အခါကို၊ အညတြ-ကြင်၍၊
သြဝဒတိ-အံ့။

၁၆၃။ သမယေ-ဆုံးမသင့်ရာ အခါ၌၊ (ဘိက္ခုနိ မကျန်းမာဖြစ်ရာ အခါကို
ဆိုလိုသည်) (သြဝဒတိ-အံ့) ၊ ပေ။

ဘိက္ခုနုပဿယဘိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

(၁) ကစ္စိ ခမနိယံ။ ။လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ်
ဘာဠိ- ၃၊ ၆၅၄ ၌ ပြထားပြီ။

၄။ သာမိသသိက္ခာပုဒ်

၁၆၄။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧဝံ၊ ဝဒန္တိ၊ (ကိံ) ထေရာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ သြဝဒိတံ-ငှာ၊ န ဗဟုကတာ-ပြုအပ်သော များစွာ မြတ်နိုးမှု မရှိကုန်၊ အာမိသဟေတု-အာမိသဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ထေရာ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိယော၊ သြဝဒန္တိ-ကုန်၏။ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ။

၁၆၆။ အာမိသဟေတုတိ-ကား၊ စိဝရဟေတု-သင်္ကန်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ (သက္ကာရ-ပူဇော်သက္ကာရ၊ ဝရုကာရ-အလေးပြုခြင်း၊ မာနန-မြတ်နိုးခြင်း၊ ဝန္တန-ရှိခိုးခြင်း) ပူဇော်ဟေတု-ပူဇော်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။

ဧဝံ ဝဒေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နံ-သော၊ သံယေန-သည်၊ သမ္ပတံ-သမုတ်အပ်သော၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ-ကို ၊ပေ။

၁၆၇။ အနုပသမ္ပန္နံ-ဥပသမ္ပန္န မဟုတ်သော၊ (သာမဏေဖြစ်သော) သံယေန-သည်၊ သမ္ပတံဝါ-သမုတ်အပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အသမ္ပတံဝါ-မသမုတ်အပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနောဝါဒကံ-ဘိက္ခုနောဝါဒကကို၊ (ဤ၌ ရဟန်းမဟုတ်။)

အာမိသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ စိဝရဒါနသိက္ခာပုဒ်

၁၆၉။ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အညတရိဿာ-တစ်ခုသော၊ ဝိသိခါယ-လမ်းမ၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရတိ-လှည့်လည်၏။ အညတရာ-သော၊ ဘိက္ခုနိပိ-သည်လည်း၊ တဿာ ဝိသိခါယ-ထိုလမ်းမ၌၊ ပိဏ္ဍာယ စရတိ ၊ပေ၊ ဘဂိနိ၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ သြကာသေ-အရပ်၌၊ ဘိက္ခာ-ဆွမ်းကို၊ ဒီယတိ-လောင်းလှူအပ်ပါ၏။ ဣတိ-ပြီ ၊ပေ၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ (ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိတို့သည်၊) အဘိဏှဒဿနေန-မပြတ်မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သံဒိဋ္ဌာ-သံဒိဋ္ဌမိတ်ဆွေတို့သည်၊ (ထိုဤအရပ်၊ ပေါင်းဆုံလတ်၍၊ မြင်အပ်ဖူးသော မိတ်ဆွေတို့သည်၊) ပါစိတ်ဘာဠိ-ဝ၊ ၁၈၉။ အဟေသံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ။

တေန ခေါပန သမယေန-၌၊ သံဃဿ-၏။ စိဝရံ-ကို၊ ဘာဠိယတိ-ဝေဖန်အပ်၏ ၊ပေ၊ ဘဂိနိ၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ မေ-၏။ စိဝရပဋိဝီသော-သင်္ကန်းအဖို့အစုတည်း၊ သာဒိယိဿသိ-သာယာမည်လော၊ (လက်ခံမည်လော) ဣတိ-ပြီ၊ အယျ၊ အာမ - မှန်ပါ၊ ဒုဗ္ဗလစိဝရာ - အားနည်းသော သင်္ကန်းရှိသည်၊ (သင်္ကန်းနွမ်းပါး၊

ရှားပါးသည်။) အမှီ-ဖြစ်ပါ၏ ၊ပေ၊ စိဝရံ-ကို၊ အဒါသိ-ပေးလိုက်ပြီ ၊ပေ၊ အာဝုသော၊ ဒါနိ-ယခု၊ တေ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ ကရောဟိ-(ချုပ်ဆိုမှု) ပြုပါ၊ ဘိက္ခု၊ တေ-၏၊ ဉာတိကာ-ဆွေမျိုးလော၊ အဉာတိကာ-ဆွေမျိုး မဟုတ်သူလော ၊ပေ၊ အဉာတ ကော-ဆွေမျိုး မဟုတ်သူသည်၊ (ဆွေမျိုး မတော်သူသည်) အဉာတိကာယ-ဆွေမျိုး မဟုတ်သူမ၏၊ (ဆွေမျိုး မတော်သူမ၏) ပဋိရူပံဝါ-လျောက်ပတ်သည်ကိုလည်း ကောင်း၊ အပ္ပဋိရူပံဝါ-မလျောက်ပတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ သန္တံဝါ-ထင်ရှားရှိ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အသန္တံဝါ-ထင်ရှား မရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနာတိ-မသိနိုင်။

၁၇၀။ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ပါရိဝတ္တကံ-လဲလှယ်အပ်သော၊ စိဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ န ဒေန္တိ၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးဦးတို့အား၊ (သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့အား၊) ဘိက္ခုဿ-အား လည်းကောင်း ၊ပေ၊ သာမဏေရိယာ-အားလည်းကောင်း၊ ပါရိဝတ္တကံ-လဲလှယ် အပ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဒါတံ အနုဇာနာမိ။

၁၇၂။ အညာတိကာနာမ ၊ပေ၊ အသမ္ပဒ္ဓါ၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၄၊ ၄၉၉ စာပိုဒ် ၅၀၅ ၌ ရှုပါ။] စိဝရံနာမ-မည်သည်၊ ဆန္ဒ-ကုန်သော၊ စိဝရာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ- သော၊ ဝိကပ္ပနုပဂံ-ဝိကပ္ပနာသို့ ကပ်ရောက်သော၊ (ဝိကပ္ပနာ ပြုလောက်သော) ပစ္စိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ စိဝရံ-တည်း။

၁၇၃။ ပါရိဝတ္တကာ-လဲလှယ်အပ်သော သင်္ကန်းကို၊ အညတြ-ကြည်ထား၍၊ အညာတိကာယ-ဆွေမျိုး မတော်သော ရဟန်းမ၌၊ အညာတိကာသညီ-ဆွေမျိုး မတော်သော ရဟန်းမဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ စိဝရံ၊ ဒေတိ။

၁၇၄။ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ရဟန်းမ၌၊ (ဒေတိ) ပါရိဝတ္တကံ- ကို၊ ပရိတ္တေနဝါ-အဖိုးနည်းသော သင်္ကန်းဖြင့်လည်း၊ ဝိပုလံ-အဖိုးများသော သင်္ကန်းကို၊ ဝိပုလေနဝါ-ဖြင့်လည်း၊ ပရိတ္တံ-ကို၊ (ဒေတိ) ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဝိဿာ သံ^၁-အကျွမ်းဝင်သည်ဖြစ်၍၊ ဂဏှာတိ၊ တာဝကာလိကံ^၂-ထိုသုံးစွဲရာကာလ၌ ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-ထိုကာလမျှ သုံးစွဲထိုက်သော သင်္ကန်းကို။

စိဝရဒါနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

(၁) ဝိဿာသံ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ- ၃၊ ၉၄။
 (၂) တာဝကာလိကံ။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ- ၃၊ ၉၂၊ ၉၇ ကို ကြည့်၍ “ထိုသုံးစွဲရာ ကာလ၌ ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို” ဟု ပေးသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ၊ ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒ- ၂၈၁ ၌ လာသော ယာဝကာလိကအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “တာဝကာလိကံ-ထိုကာလမျှ သုံးစွဲထိုက် သော သင်္ကန်းကို” ဟု ပေးသည်။

၆။ စိဝရသိဗ္ဗနသိက္ခာပုဒ်

၁၇၅။ အာယသ္မာ ဥဒါယိ-သည၊ စိဝရကမ္မံ-သင်္ကန်းအမှုကို၊ (သင်္ကန်းချုပ် ဆိုးမှုကို) ကာတုံ-ငှာ၊ ပဋ္ဌော^၁-ကျွမ်းကျင်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘန္တေ၊ သာဓု၊ အယျော- သည်၊ မေ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗတု-ချုပ်ပေးတော်မူပါ၊ တဿာ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗိတွာ-ချုပ်ပြီး၍၊ သုရတ္တံ-ကောင်းစွာ ဆိုးအပ်သည်ကို၊ သုပရိကမ္မ ကတံ-ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ပရိကမ်ရှိသည်ကို၊ ကတွာ၊ မဇ္ဈေ-(သင်္ကန်း) အလယ်၌၊ ပဋိဘာနစိတ္တံ-ရှေးရှုထင်လာသော ဉာဏ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဆန်းကြယ် သော မိန်းမရုပ်၊ ယောက်ျားရုပ်ကို၊ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉၀။] ဝုဋ္ဌာပေတွာ-ထင်ပေါ် စေ၍၊ သံဟရိတွာ-ခေါက်၍၊ နိက္ခိပိ-သိမ်းထားပြီ၊ ပေ၊ ဘန္တေ၊ တံ စိဝရံ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂိနိ၊ ဟန္တု-ရော၊ ဣမံ စိဝရံ-ကို၊ ယထာ သံဟတံ-အကြင်အကြင်ခေါက်အပ်သည့်အတိုင်း၊ (ခေါက်ထားသည့်အတိုင်း၊) ဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ နိက္ခိပိတွာ-သိမ်းထား၍၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘိက္ခုနိ သံယော-သည်၊ သြဝါဒံ-သို့၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏၊ တဒါ-၌၊ ဣမံ စိဝရံ-ကို၊ ပါရပိတွာ- ရန်း၍၊ (ရံ၍) ဘိက္ခုနိသံယဿ-၏၊ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော-နောက်၌ နောက်၌၊ (နောက်က နောက်က) အာဂစ္ဆ-လိုက်လာခဲ့ပါ၊ ဣတိ-ပြီ။

ယတြ-အကြင်ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ စိဝရေ-၌၊ ပဋိဘာနစိတ္တံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေယန္တိ နာမ-ထင်ပေါ်စေကြကုန်၏၊ ဣမာ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ယာဝ-အလွန်အကဲ သာ၊ ဆိန္ဒူကာ-ပြတ်သော သြတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကုန်၏၊ ဓုတ္တိကာ-အပျော်အပါး၊ အကစား ကြူးကုန်၏၊ အဟိရိကာယော-အရှက်မရှိကုန်။

ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ကမ္မံ-အမှုနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော ကုန်ပြီ၊ အယုဿ ဥဒါယိဿ-၏၊ (ကမ္မံ-တည်း) ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ယေပိ တေ- အကြင်သူတို့သည်လည်း၊ ဆိန္ဒူကာ-ပြတ်သော သြတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကုန်၏၊ တေသမ္ပိ-ထိုသူ တို့အတွက်လည်း၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော အမှုသည်၊ န သောဘေယျ- မတင့်တယ်ရာ၊ အယုဿ ဥဒါယိဿ-၏အတွက်၊ ကိံ ပန-အဘယ်မှာ တင့်တယ် ရာအံ့နည်း။

၁၇၇။ သိဗ္ဗေယျာတိ-ကာ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ သိဗ္ဗတိ-အံ့၊ အာရာပထေ အာရာပထေ-အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း အပ်လမ်းကြောင်းတိုင်း၌၊ (အပ်နှုတ်တိုင်း၊ အပ်နှုတ်တိုင်း၌) [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉၁။] အာပတ္တိံ ပါစိတ္တိယဿ။

(၁) ပဋ္ဌော။ ။ပဋ္ဌာဧဝ ပဋ္ဌော၊ ဝိမတိ- ၁၊ ၃၂၅။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ-၄၊ ၂၇၆။ ပါစိတ်ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၉၀။

၁၇၈။ အညာတိကာယ-၌၊ အညာတိကသညီ-၍၊ စီဝရံ-ကို၊ သိဗ္ဗတိဝါ-ကိုယ်
တိုင်မူလည်း ချုပ်အံ့၊ သိဗ္ဗာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ချုပ်စေအံ့။

၁၇၉။ ဉာတိကာယ-၏၊ (စီဝရံ သိဗ္ဗတိ ဝါ သိဗ္ဗာပေတိ ဝါ) ၊ပေ၊ သိက္ခမာ
နာယ-၏၊ သာမဏေရိယာ-၏၊ (စီဝရံ သိဗ္ဗတိ ဝါ သိဗ္ဗာပေတိ ဝါ။)

စီဝရသိဗ္ဗနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ သံဝိဇာနသိက္ခာပုဒ်

၁၈၀။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနိဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သံဝိဇာယ^၁-ကောင်းစွာ
စီစဉ်၍၊ ဝါ-တိုင်ပင်၍၊ ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂ-တစ်ကြောင်းတည်း ရှည်သော ခရီးကို၊ [ကင်္ခါ
ဘာဠီ- ၂၊ ၈၁။ ပါတိမောက်ဘာဠီ- ၂၆၃။] ပဋိပဇ္ဇန္တိ-သွားကြကုန်၏ ၊ပေ၊ မယံ-
တို့သည်၊ သပဇာပတိကာ-ဇနီးနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ အာဟိဏ္ဏာမ
ယထေဝ-လှည့်လည်ကြသကဲ့သို့ပင်၊ ဧဝမေဝ-ဤ၊ အတူပင်၊ သကျပုတ္တိယာ-သာကီ
ဝင်မင်းသား၊ ဘုရားသားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ သမဏာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိဟိ
သဒ္ဓိံ သံဝိဇာယ၊ အာဟိဏ္ဏန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ကဲ့ရဲ့ကြကုန်ပြီ။

၁၈၁။ သမ္ပဟုလာ-သုတ္တန်နည်းလာ၊ များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခုစ-တို့သည်
လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်လည်းကောင်း၊ သာကေတာ-သာကေတ
မြို့မှ၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အဒ္ဒါနမဂ္ဂပဋိပဇ္ဇာ-ရှည်သော ခရီးကို သွားကုန်သည်၊ ဟောန္တိ
၊ပေ၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ အယျဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂမိဿာမ-သွားကြပါမည်၊
(လိုက်ကြပါမည်) ဣတိ-ဤသို့ပြောကုန်ပြီ ၊ပေ၊ တုမေဝါ-သင်တို့သည်သော်လည်း၊
ပထမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြပါကုန်၊ မယံဝါ-ငါတို့သည်သော်လည်း၊ ဂမိဿာ
မ-သွားကြပါမည်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ။

ဘန္တေ-တို့၊ အယျာ-တို့သည်၊ အဂ္ဂပုရိသာ-မြတ်သော ယောက်ျားတို့ပါတည်း၊
အယျာဝ-တို့သည်သာ၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဂစ္ဆထ-ကုန်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အထခေါ-
၌၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ ဂစ္ဆန္တိနံ ၂-လိုက်သွားကုန်သော၊ တာသံ ဘိက္ခုနိနံ-တို့၏၊ (ပတ္တ

(၁) သံဝိဇာယ။ ။သံသဒ္ဓါ၏ သမ္ပာအနက်ကို ယူ၍ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာအတိုင်း
ပေးထားပါသည်။ ကင်္ခါဘာသာဠိကာ၌ သဟအနက်ကို ယူ၍ “သံဝိဇာယ-သဘောတူ စီစဉ်၍”
ဟု ပေးတော်မူသည်။ [ပါစိတ်ဘာသာဠိ- ၁၊ ၁၉၂။ ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၈၁။]

(၂) ပစ္ဆာ ဂစ္ဆန္တိနံ။ ။“တာသံ ဘိက္ခုနိနံ ပစ္ဆာ ဂစ္ဆန္တိနံ” ဟု ရှိ၏။ ဤပုဒ်ကို အစိန်အစိုင်
တိုက်ရိုက် စပ်၍ မရ၊ ထို့ကြောင့် “ပတ္တစီဝရံ” ဟု ပါဌသေသ ထည့်ရသည်။ “တာသံ ဘိက္ခုနိနံ
ပစ္ဆာ ဂစ္ဆန္တိနံ” ပုဒ်တို့ကို ဒုသေသည့်လည်း စပ်၍ မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် “တာ ဘိက္ခုနိယော

စိဝရံ-သပိတ်သင်္ကန်းကို၊) အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ စောရာ-သူခိုးဓားပြတို့သည်၊ အတ္ထိန္ဒိသုစ-လုလည်း လုယူကြကုန်ပြီ၊ (ပစ္ဆာ-မှ၊ ဂစ္ဆန္တိယော-လိုက်သွားကုန်သော၊ တာ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊) ဒုသေသံစ-ဖျက်လည်း ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ။

၉။ သတ္တဂမနီယေ-ကုန်သည်အပေါင်းနှင့် အတူသွားထိုက်သော၊ သာသင်္ကံ သမ္ပတေ-ယုံမှားဖွယ် ရှိ၏ဟု သမုတ်အပ်သော၊ သပ္ပဋိဘယေ-ဘေးရန်နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေ-ခရီး၌၊ ဘိက္ခုနိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သံဝိဓာယ၊ ဧကဒ္ဒါနမဂ္ဂံ-ကို၊ ပဋိ ပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ အနုဇာနာမိ။

၁၈၃။ သဒ္ဓိန္ဒိ-ကား၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ ဝါ-အတူတကွ၊ သံဝိဓာ ယာတိ-ကား၊ ဘဂိနိ-နှမ၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြကုန်စို့၊ အယျ-အရှင်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြစို့၊ (ရဟန်းက စ၍ တိုင်ပင်ပုံ၊) အယျ-အရှင်၊ ဂစ္ဆာမ-စို့၊ ဘဂိနိ-နှမ၊ ဂစ္ဆာမ-စို့ (ဘိက္ခုနိ က စ၍ တိုင်ပင်ပုံ၊) အဇ္ဇဝါ-ယနေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဟိယျောဝါ-နက်ဖြန်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပရေဝါ-သဘက်ခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆာမ၊ ဣတိ၊ သံဝိဒဟတိ-ကောင်းစွာ စီစဉ်အံ့၊ (တိုင်ပင်အံ့။)

အန္တမသော ဂါမန္တရမ္ပိတိ-ကား၊ ကုက္ကုဋ္ဌသမ္ပာတေ-ကြက်တို့၏ ကောင်းစွာ ပျံကျရာဖြစ်သော၊ ဝါ-ကြက်ပျံတစ်ကျ ဝေးသော၊ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉၃။] ဂါမေ- ရွာ၌၊ ဂါမန္တရေ ဂါမန္တရေ-ရွာတစ်ပါးတိုင်း၊ ရွာတစ်ပါးတိုင်း၌ ၊ပေ၊ အဂါမကေ- ရွာမရှိသော၊ အရညေ-တော၌၊ အဒ္ဓယောဇနေ အဒ္ဓယောဇနေ-ယူဇနာဝက်တိုင်း၊ ယူဇနာဝက်တိုင်း၌ ၊ပေ၊ သတ္တဂမနီယော-သော၊ မဂ္ဂေါနာမ-မည်သည်၊ သတ္ထေန- ကုန်သည်အပေါင်းနှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ ဂန္တံ-ငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။

သာသင်္ကံနာမ-မည်သည်၊ တသ္မိံ ဂါမေ-ထိုခရီး၌၊ စောရာနံ-သူခိုး၊ ဓားပြ၊ သူပုန်တို့၏၊ နိဝိဋ္ဌောကာသော-သက်ဝင်တည်နေရာ အရပ်ကို၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင် အပ်၏၊ ဘုတ္တောကာသော-စားအပ်ရာ အရပ်ကို၊ (ဌိတောကာသော-တည်ရာ အရပ်ကို၊ နိသိန္နောကာသော-ထိုင်ရာ အရပ်ကို၊) နိပန္နောကာသော-လျောင်းရာ (အိပ်ရာ) အရပ်ကို၊ ဒိဿတိ။

သပ္ပဋိဘယံနာမ-မည်သည်၊ တသ္မိံ မဂ္ဂေ-၌၊ စောရေဟိ-တို့သည်၊ မနုဿာ- တို့ကို၊ ဟတာ-သတ်ထားအပ်သည်တို့ကို၊ ဒိဿန္တိ-တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏၊ ဝိလုတ္တာ- လုယက်အပ်သည်တို့ကို၊ အာကောဋိတာ-ရိုက်နှပ်အပ်သည်တို့ကို၊ ဒိဿန္တိ၊ သပ္ပဋိ

ပစ္ဆာ ဂစ္ဆန္တိယော" ဟု ဝိဘတ်ပြင်၍ အနက်ပေးရသည်။ "ဒုသေသံ-ဖျက်စီးစေကြကုန်ပြီ" ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သော်လည်း ဝေါဟာရတ္ထ ပေးထားပါသည်။ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၁၉၂။]

ဘယံ-ဘေးရန်နှင့် တကွဖြစ်သော အရပ်သို့၊ ဂန္ဓာ-သွားပြီး၍၊ အပ္ပဋိဘယံ-ဘေးရန် မရှိသော အရပ်ကို၊ ဒသေတော-ညွှန်ပြ၍၊ ဘဂိနိယော-တို့၊ ဂစ္ဆထ-သွားကြကုန်၊ က္ကတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥယျောဇေတဗ္ဗာ-စေလွှတ်ထိုက်ကုန်၏။

၁၈၄။ သမယာ-သွားသင့်ရာ အခါကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ သံဝိဒဟိတေ-ကောင်းစွာ စီစဉ်ခြင်း၌၊ သံဝိဒဟိတသညီ-“ကောင်းစွာ စီစဉ်ခြင်း” ဟု အမှတ် ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဧကဒ္ဓါနမဂ္ဂ-ကို၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဝါမန္တရမ္ပိ-ရွာတစ်ပါးသို့လည်း၊ (အခြားရွာသို့လည်း၊) ပဋိပဇ္ဇတိ-အံ့၊ (သံဝိဒဟိတေ-ကောင်းစွာ စီစဉ်အပ်သော ခရီး၌၊ သံဝိဒဟိတသညီ-“ကောင်းစွာ စီစဉ်အပ်သော ခရီး” ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။) ဘိက္ခု-သည်၊ သံဝိဒဟတိ-စီစဉ်၏၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ န သံဝိဒဟတိ။

၁၈၅။ သမယေ-၌၊ (သံဝိဒဟိတော ဂစ္ဆတိ၊) အသံဝိဒဟိတော-ကောင်းစွာ မစီ စဉ်မူ၍၊ ဝါ-မတိုင်ပင်မူ၍၊ ဂစ္ဆတိ၊ ပေ၊ ဝိသင်္ကေတေန-အချိန်းအချက် ကင်းသဖြင့်၊ (အချိန်းအချက် လွဲသဖြင့်၊) ဂစ္ဆန္တိ။ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီ-၁၊ ၁၉၆၅ ရှု။

သံဝိဒာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တပံ။

၈။ နာဝါဘိရဟနသိက္ခာပုဒ်

၁၈၆။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနီဟိ၊ သဒ္ဓိ၊ သံဝိဓာယ^၁-သဘောတူ စီစဉ်၍၊ ဝါ-တိုင်ပင်၍၊ ဧကံ-တစ်စင်းတည်းသော၊ နာဝံ-လော့ကို၊ အဘိရဟန္တိ-တက်စီးကြကုန်၏၊ ပေ၊ မယံ-တို့သည်၊ သပဇာပတိကာ-ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ နာဝါယ-ဖြင့်၊ ကိဋ္ဌာမ ယထေဝ-ပျော်မြူးကြကုန်သကဲ့သို့ပင်၊ (ကစားကြကုန်သကဲ့သို့ပင်၊) ဧဝမေဝ၊ ပေ။

၁၈၇။ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ နဒီ-မြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ တရိတဗ္ဗာ-ကူး ထိုက်သည်၊ (ဖြတ်ထိုက်သည်၊) ဟောတိ၊ ပေ၊ မယမ္ပိ-တို့သည်လည်း၊ အယျေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဥတ္တရိသာမ-ကူးကြပါမည်၊ တိရိယံ-ဖီလာ၊ (ကန်လန်၊) တရဏာယ^၂-ဖြတ်ကူးခြင်း၌၊ ဝါ-ဖြတ်ကူးခြင်းငှာ၊ ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိ၊ သံဝိဓာယ၊ ဧကံ နာဝံ-ကို၊ အဘိရဟိတံ-တက်စီးခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ။

(၁) သံဝိဓာယ။ ။ဤနေရာ၌ “သဘောတူ စီစဉ်၍” ဟု ပေးတော်မူ၏။ |ပါစိတ် ဘာသာဋီ- ၁၊ ၁၉၆။|

(၂) တိရိယံ တရဏာယ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “ တိရိယံ - ဖီလာ၊ (ကန်လန်၊) တရဏာယ - ကူးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ - နှင့် ” ဟု ဘိက္ခုနီယာ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့်

၁၈၉။ ဘိက္ခုနီယာ-သည်၊ အဘိရုဋ္ဌေ-တက်စီးပြီးလတ်သော်၊ (ဝါ-တက်စီးပြီးရာ အခါ၌) ဘိက္ခု-သည်၊ အဘိရုဟတိ-အံ့၊ ဘိက္ခုမိ-သည်၊ အဘိရုဋ္ဌေ-လတ်သော်၊ (ဝါ-၌) ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အဘိရုဟတိ-အံ့၊ ဥဒ္ဓံဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ ဥဇ္ဇဝနိကာယ-အထက်သို့ သွားသော လှေဖြင့်၊ (အထက်သို့ ဆန်သော လှေဖြင့်) |ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၉၇။| (ကိဋ္ဌတိ-၏) အဓောဂါမိနိန္ဒိ-ကား၊ ဩဇဝနိကာယ-အောက်သို့ သွားသော လှေဖြင့်၊ (အောက်သို့ စုန်သော လှေဖြင့်) (ကိဋ္ဌတိ။) |စပ်ပုဒ် မရှိ၍ အဋ္ဌကထာ၌ “ကိဋ္ဌတိ” ဟု ထည့်၍ စပ်သည်။|

၁၉၀။ သံဝိဒဟိတေ-၌၊ သံဝိဒဟိတသည်-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ တိရိယံ-ဖိလာ၊ တရဏာယ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဥဒ္ဓံဂါမိနိဝါ-အထက်သို့ ဆန်တက်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ အဓောဂါမိနိဝါ-အောက်သို့ စုန်ဆင်းသည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ ဧကံ-သော၊ နာဝံ-ကို၊ အဘိရုဟတိ-အံ့။

၁၉၁။ တိရိယံ-ကို၊ တရဏာယ-၌လည်းကောင်း၊ အသံဝိဒဟိတွာ-သဘောတူ မစီစဉ်မူ၍၊ ဝါ-မတိုင်ပင်မူ၍၊ အဘိရုဟန္တိ-ကုန်၏။

နာဝါဘိရုဟတနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ပရိပါစိတသိက္ခာပုဒ်

၁၉၂။ ထုလ္လနန္ဒာ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညတရဿ-သော၊ ကုလဿ-အမျိုး၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သူသည်၊ နိစ္စဘတ္တိကာ- နိစ္စဘတ်ရှိသူသည်၊ ဟောတိ၊ တေနစ ဂဟပတိနာ-ထိုအိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်လည်း၊ ထေရာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်ထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ ၊ပေ၊ ဂဟပတိ၊ ကိ-အဘယ့်ကြောင့်၊ ပဟူတံ-များစွာသော၊ ဣဒံ ခါဒနီယံ - ကို၊ ဣဒံ ဘောဇနီယံ - ကို၊ ပဋိယတ္တံ - စီစဉ်အပ်သနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ။

အယျေ-အရှင်မ၊ မယာ-သည်၊ ထေရာ-တို့ကို၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်ပါကုန်ပြီ၊ ဂဟပတိ၊ တေ-၏၊ ထေရာ-တို့သည်၊ ဧက ပန-အဘယ်သူတို့နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျော သာရိပုတ္တော-အရှင်သာရိပုတ္တရာ ၊ပေ၊ အယျော ရာဟုလော-အရှင်ရာဟုလာ၊ (စုစုပေါင်း တစ်ကျိပ်တစ်ပါး၊) ဣတိ - ဤသို့ပြောပြီ၊ ဂဟပတိ၊

ပေးတော်မူ၏။ [ဘုရားကြီးနိဿယ-၇၁။] ဤ၌ အနာပတ္တိဝါရလာ တိရိယံ တရဏာယကို ကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ |ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၁၉၇။| သိက္ခာပုဒ်၌ ပါသော “အညတြ တိရိယံ တရဏာယ”၌ကား “တိရိယံ-ဖိလာ (ကန်လန်)၊ တရဏာယ-ဖြတ်ကူးခြင်းကို၊ အညတြ-ကြည့်၍” ဟု ဆိုပါ။ [ပါတိမောက်ဘာဠိ-၂၆၅။]

ကိံ ပန-အဘယံကြောင့်၊ တံ-သည်၊ မဟာနာဂေ (မဟာနာဂေသု)-ရဟန္တာကြီးတို့
သည်၊ တိဋ္ဌမာနေ(တိဋ္ဌမာနေ)-တည်ရှိပါကုန်လျက်၊ စေဋကေ-နောက်လိုက် ရဟန်း
ငယ်တို့ကို၊ နိမန္တေသိ-ပင့်ဖိတ်ရ သနည်း၊ (တစ်နည်း) ဂဟပတိ၊ ကိံ ပန-ကြောင့်၊
တံ-သည်၊ မဟာနာဂေ-တို့ကို၊ တိဋ္ဌမာနေ-တည်ရှိသည်တို့ကို၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ-၁၊
၁၉၈။] အဒိသွာ-မမြင်မူ၍၊ စေတကေ-တို့ကို၊ နိမန္တေသိ-သနည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အယျေ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ မဟာနာဂါ-ရဟန္တာကြီးတို့သည်၊ ကေ ပန-အဘယ်
သူတို့နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျော ဒေဝဒတ္တော^၁-အရှင်ဒေဝဒတ်၊ (အရှင်ကောကာ
လိကာ၊ အရှင်ကဋ္ဌမောဒကတိဿကာ၊ အရှင်ခဏ္ဍဒေဝိယာပုတ္တ၊) အယျော သမုဒ္ဒ
ဒတ္တော-အရှင်သမုဒ္ဒဒတ္တ၊ ဣတိ-ပြီ။ [စုစုပေါင်း ၅ ပါး။] ☸

အယံ စရဟိ-ဤသည်ကား၊ ထုလ္လနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဝိပုကတာ-
အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော၊ (ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော၊)
ဝါ-ပြောဆဲဖြစ်သော၊ အန္တရာကထာ-အကြား၌ ဖြစ်သော စကားတည်း၊ အထ-
ပြောဆို၍ မပြီးသေးမီ၊ ထေရာ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဝိသိသု-ဝင်
လာကုန်ပြီ၊ ဂဟပတိ၊ သစ္စံ-မှန်ပေ၏၊ တယာ-သည်၊ မဟာနာဂါ-တို့ကို၊ နိမန္တိတာ-
ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။

အယျေ၊ ဣဒါနေဝ-ယခုပင်၊ တံ-သည်၊ စေဋကေ-တို့ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊
ဣဒါနေဝ-ယခုပင်၊ မဟာနာဂေ-တို့ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊
ယရတောစ-အိမ်မှလည်း၊ နိက္ခမိ-နှင်ထုတ်ပြီ၊ နိစ္စဘတ္တန္တ-နိစ္စဘတ်ကိုလည်း၊ (အမြဲ
ဆွမ်းဝတ်ကိုလည်း၊) ပစ္ဆိန္နိ-ဖြတ်ပြီ၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ဇာနိ-
သိလျက်၊ ဘိက္ခုနိပရိပါစိတ်-ဘိက္ခုနီသည် ထက်ဝန်းကျင် ကျက်စေအပ်သော၊
(ဝါ)-ဘိက္ခုနီစီမံအပ်သော၊ ပိဏ္ဍပါတံ-ကို၊ ဘုဒ္ဓိဿတိနာမ-စားရသနည်း။

၁၉၃။ အညတရော ဘိက္ခု၊ ရာဇဂဟာ-မှ၊ (နိက္ခမိတွာ) ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်း
ပြုခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ ဉာတိကုလံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊
စိရဿမ္ပိ-ကြာမြင့်မှလည်း၊ ဘဒန္တော-အရှင်မြတ်သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊
ဣတိ - ဤသို့ပြော၍၊ သက္ကစ္စံ - ရှိသေစွာ၊ ဘတ္တံ၊ အကံသု - ပြုကုန်ပြီ၊ တဿ
ကုလဿ-၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တေ
မနုဿေ-တို့ကို၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ) အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာတို့၊ အယျဿ-

(၁) အယျော ဒေဝဒတ္တော စသည်။ ။ကောကာလိကောတိ အာဒိနိ စတုန္နံ ဒေဝ
ဒတ္တပက္ခိကာနံ ဂဏပါမောက္ခာနံ နာမာနိ၊ သာရတ္ထ-၃၊ ၄၁၅ ကို ကြည့်၍ အရှင်ဒေဝဒတ်ကို
ချန်၍ ကျန်လေးပါး ရှိရမည်၊ အရှင်ဒေဝဒတ်ပါ ထည့်လျှင် ငါးပါးဖြစ်၏။

အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ ကုက္ကုစ္စယန္တော-ကုက္ကုစ္စကို ပြုလျက်၊ န ပဋိဂ္ဂဟေသိ-
မခံယူ၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတံ-လှည့်လည်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဆိန္ဒဘတ္တော-
ပြတ်သော ဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဂိဟိသမာရမ္ဘေ-လူတို့ အား
ထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၌၊ (လူတို့ စီစဉ်အပ်သော ဆွမ်း၌) ဇာနိ-လျက်၊ ဘိက္ခုနီ
ပရိပါစိတံ-သော၊ ပိဏ္ဍာပါတံ-ကို၊ ဘုဒ္ဓိတံ၊ အနုဇာနာမိ။

၉၅။ ပရိပါစေတိနာမ-မည်သည်၊ ပုဗ္ဗေ-၌၊ အဒါတုကာမာနံ-လှူခြင်းငှာ
အလိုမရှိကုန်သော၊ အကတ္တုကာမာနံ - ပြုလုပ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသူတို့အား၊
အယျော-သည်၊ ဘာဏာကော-ရွတ်ဆိုတတ်၏။ [ဒီယဘာဏက စသည်ကို ရည်ရွယ်
သည်။] (ဗဟုဿုတော-များသော သုတရှိ၏၊ သုတ္တန္တိကော-သုတ္တန်ကို တတ်သိ
နားလည်၏၊ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းကို ဆောင်၏၊ ဓမ္မကထိကော-တရားစကား ပြော
တတ်၏။) အယျဿ-အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ အယျဿ-၏အတွက်၊ ကရော
ထ-ပြုကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့စီမံ၏၊ ဧသာ-ဤဘိက္ခုနီသည်၊ ပရိပါစေတိနာမ-
မည်၏။

ဂိဟိသမာရမ္ဘောနာမ-မည်သည်၊ ဉာတကာဝါ-ဆွေမျိုးတို့သည်သော်လည်း
ကောင်း၊ ပဝါရိတာဝါ-ဖိတ်မိထားသူတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊
ပကတိပဋိယတ္တံ ဝါ - ပင်ကိုယ်အားဖြင့် စီရင်အပ်သော ဆွမ်းသည်သော်လည်း၊
ဟောတိ။

ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဂိဟိသမာရမ္ဘော-လူတို့ အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်းကို၊ အညတြ-
ကြင်၍၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြ၍၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အံ့၊ အဇ္ဈောဟာရေ
အဇ္ဈောဟာရေ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်တိုင်း၊ ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်တိုင်း၌၊
ဝါ-စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌။

၉၆။ ပရိပါစိတေ-ထက်ဝန်းကျင် ကျက်စေအပ်သော ဆွမ်း၌၊ ဝါ-ထက်
ဝန်းကျင် စီမံအပ်သော ဆွမ်း၌။

၉၇။ ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဂိဟိသမာရမ္ဘေ-လူတို့ အားထုတ်အပ်သော ဆွမ်း၌၊ သိက္ခ
မာနာ-သည်၊ ပရိပါစေတိ-အံ့၊ ပေ၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-
ချန်ထား၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီး၌
ပေ။

ပရိပါစိတသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်

၁၉၈။ အာယသ္မတော ဥဒါယိဿ-အရှင်ဥဒါယိ၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ရှေး၌ ဖြစ်သော နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မသည်၊ (ဝါ-ဇနီးဟောင်းသည်) ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ အာယသ္မတော ဥဒါယိဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ အဘိက္ခဏံ-မပြတ်၊ အာဂစ္ဆတိ-လာ၏၊ အာယသ္မာ ဥဒါယိ-သည်၊ တဿာ ဘိက္ခုနီယာ-နှင့်၊ ဧကော ဧကာယ-တစ်ယောက်ချင်းချင်း၊ ရဟော-နား၏ ကွယ်ရာအရပ်၌၊ နိသဇ္ဇံ-ထိုင်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ။

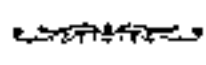
၂၀၀။ ရဟောနာမ ပပေ၊ သောတုံ။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၄၊ မျက်နှာ-၄၈၇၊ စာပိုဒ် ၄၅၄ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၂၀၂။ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တဟ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဝိညျ-တတ်သိ နားလည်သော၊ ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်သည်၊ ဟောတိ၊ တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏၊ န နိသီဒတိ-မထိုင်၊ အရဟောပေက္ခော-ဆိတ်ကွယ်ရာ မဟုတ်ဟု ရှုငဲ့ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (နိသီဒတိ) အညဝိဟိတော-တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ နိသီဒတိ။

ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

တဿ-ထိုသြဝါဒဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ဥဒ္ဓါန်းကား၊ အသမ္မတ-မသမုတ်အပ်ဘဲ ဆုံးမ သော သိက္ခာပုဒ်၊ အတ္ထဂံတ-နေဝင်မှ ဆုံးမသော သိက္ခာပုဒ်၊ ဥပဿယ-ဘိက္ခုနီမ တို့၏ ကျောင်းသို့ သွား၍ ဆုံးမသော သိက္ခာပုဒ်၊ အာမိသ-အာမိသကြောင့် ဆုံးမ၏ ဟု ပြောသော သိက္ခာပုဒ်၊ ဒါနေန-သင်္ကန်းပေးသော သိက္ခာပုဒ်၊ သိဗ္ဗတိ-သင်္ကန်း ချုပ်ပေးသော သိက္ခာပုဒ်၊ အဒ္ဓါနံ-ရှည်သော ခရီးကို အတူသွားသော သိက္ခာပုဒ်၊ နာဝံ-လှေအတူ စီးသော သိက္ခာပုဒ်၊ ဧကော ဧကာယ-တစ်ယောက်ချင်းချင်း ထိုင်နေသော သိက္ခာပုဒ်၊ တေ-ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါန်းတည်း။

သြဝါဒဝဂ် ပြီး၏။

၄။ ဘောဇနဝဂ္ဂ

၁။ အာဝသထပိဏ္ဍသိက္ခာပုဒ်

၂၀၃။ သာဝတ္ထိယာ-၏၊ အဝိဒ္ဓရေ-အနီး၌၊ အညတရဿ-သော၊ ပုဂဿ-ကောင်းမှုပြုသော အသင်း၏၊ အာဝသထပိဏ္ဍာ^၁-တည်းခိုရာ စရပ် စသည်၌ ဆွမ်းသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တော-ဝတ်တည်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ပေါ၊ ပိဏ္ဍ-ကို၊ အလဘမာနာ-မရကုန်လတ်သော်၊ အာဝသထ-လာ၍ နေရာအရပ်သို့၊ ဝါ-တည်းခိုရာ စရပ်သို့၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ ပေါ၊ သက္ကစ္ဆံ-စွာ၊ ပရိဝိသိသု-လုပ်ကျွေးကြကုန်ပြီ၊ ပေါ၊ မယံ၊ အာရာမံ၊ ဂန္ဓာ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိဿာမ-ပြုကုန်တော့အံ့နည်း၊ ဟိယျောပိ-နက်ဖြန်၌လည်း၊ ဣဓေ-ဤအရပ်သို့သာ၊ အာဂန္တဝံ-လာထိုက်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တတ္ထေဝ-ထိုစရပ်၌ပင်၊ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ ၂- နေ့စဉ်နေ၍ နေ့စဉ်နေ၍၊ အာဝသထပိဏ္ဍာ - တည်းခိုရာ စရပ်စသည်၌ (ဝတ်တည်အပ်သော) ဆွမ်းကို၊ ဘုဉ္ဇန္တိ-စားကြကုန်၏၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ အပသက္ကန္တိ-ဖဲသွားကြကုန်၏။

☞ ဣမေသညေဝ-ဤရဟန်းတို့၏ အတွက်သာ၊ အာဝသထပိဏ္ဍာ-ကို၊ န ပညတ္တော - ဝတ်တည်ထားအပ်သည် မဟုတ်၊ သဗ္ဗေသညေဝ - အားလုံးတို့၏ အတွက်ပင်၊ အာဝသထပိဏ္ဍာ-ကို၊ ပညတ္တော-အပ်ပြီ။

၂၀၄။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော-သည်၊ ကောသလေသု-ကောသလာမည်သော၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌၊ (တိုင်း၌) သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-လတ်သော်၊ ယေန-၌၊ အညတရော-သော၊ အာဝသထော-တည်းခိုရာ စရပ်သည်၊ (အတ္ထိ) စိရဿမ္ပိ-ကြာမြင့်မှလည်း၊ ထေရော - သည်၊ အာဂတော - ကြွလာပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ သက္ကစ္ဆံ-ကောင်းစွာ ပြု၍၊ ဝါ-ရိုသေစွာ၊ ပရိဝိသိသု-ပြုစု လုပ်ကျွေးကြကုန်ပြီ၊ အထခေါ-၌၊ ဘုတ္တာဝိဿ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသော၊ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ-၏၊ ခရော-ကြမ်းတမ်းသော၊ အာဗာဓော-အနာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ တမှာ အာဝသထာ-မှ၊ ပက္ကမိတုံ-ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဘန္ဓေ၊ ဘုဉ္ဇထ-ဘုဉ်းပေးတော်မူပါကုန်၊ (တစ်ပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း လေးစားသောအားဖြင့် ဗဟုဝုစံဖြင့် လျှောက်သည်၊ "ဘုဉ်းပေးတော်မူကြပါကုန်" ဟု "ကြ" မထည့်နှင့်၊) ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကုန်ပြီ။

(၁) အာဝသထပိဏ္ဍာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ပိဏ္ဍကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ "ထမင်း" ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၂၆၇။ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၀၁။ ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၈၈။]

(၂) အနုဝသိတွာ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၀၃ ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ကင်္ခါဘာဋီ၌မူ "နောက်ထပ် နေ၍" ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၈၉။]

ဘဂဝတာ - သည်၊ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ - ဤ၊ အာဝသထပိဏ္ဍံ - ကို၊ ဘုဒ္ဓိတုံ-ဌာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-၍၊ ကုတ္တုစွာယန္တော-ကုတ္တုစ ကို ပြုလျက်၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၀၁။] န ပဋိဂ္ဂဟေသိ-မခံယူ၊ ဆိန္ဒဘတ္တော- ပြတ်သော ဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ၊ ဂိလာနေန-မကျန်းမာသော၊ ဘိက္ခုနာ- သည်၊ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ၊ အာဝသထပိဏ္ဍံ၊ ဘုဒ္ဓိတုံ၊ အနုဇာနာမိ။

☸ ၂၀၆။ အဂိလာနေနာမ-မကျန်းမာသူမည်သည်၊ တမှာ အာဝသထာ-ထို တည်းခိုရာ စရပ်မှာ ပက္ကမိတုံ-ဌာ၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏။ (တစ်နည်း) ယော- အကြင်သူသည်၊ တမှာ အာဝသထာ-မှာ ပက္ကမိတုံ-ဌာ၊ သက္ကောတိ-၏။ သော- သည်၊ အဂိလာနေနာမ-၏။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂။]

အာဝသထပိဏ္ဍောနာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒ-ငါးမျိုးကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ- တို့တွင်၊ အညတရံ-သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ သာလာယဝါ-စရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ မဏ္ဍပေဝါ-မဏ္ဍပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌ သော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောကာသေဝါ - လွင်တီးခေါင်၌သော်လည်းကောင်း၊ အနောဒိဿ-မည်သူ့အတွက်ဟု မရည်စူးမူ၍၊ ယာဝဒတ္ထော^၁-အလိုရှိတိုင်း စား နိုင်သော ပိဏ္ဍသည်၊ ဝါ - ကို၊ ပညတ္ထော - ဝတ်တည်ထားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဂိလာနေန-ဂိလာန မဟုတ်သော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ ဝါ-တစ်နေ့၊ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗော-စားအပ်၊ စားနိုင်၏။ (စားကောင်း၏) တတော-ထိုတစ်ကြိမ်ထက်၊ ဝါ-ထိုတစ်ရက်ထက်၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-စားအံ့၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ စေ ပဋိဂ္ဂ ဣာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ^၂-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှု ဆောင်တိုင်း၊ ရှေးရှုဆောင်တိုင်း၌၊ (စားမျိုးတိုင်း၊ စားမျိုးတိုင်း၌။)

(၁) ယာဝဒတ္ထော။ ။ဤပုဒ်ကို သမာသ်ဟု ယူဆ၍ အနက်ပေးထားသည်။ မှန်၏- ယာဝနှင့် အတ္ထသည် သမာသ် ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုယာဝဒတ္ထအရ ပိဏ္ဍကို ကောက်ယူပါ။ ယာဝဒတ္ထ စီဝရံကဲ့သို့တည်း။ ယာဝဒတ္ထစီဝရံကို “အလိုရှိသလောက် (ထားနိုင်သော) သက်န်” ဟု အနက် ဆိုရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “အလိုရှိသလောက် (စားနိုင်သော) ပိဏ္ဍ” ဟု ဆိုပါ။ [မဟာဝါဘာဠိ၊ ကထိနက္ခန္ဓက-၅၃၄။]

ကစ်နည်း။ ။ပါစိတ်ဘာဠိ၌မူ ဝါကျဟု ယူတော်မူ၍ “ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ ကတ္တော-အလိုသည်၊ အတ္ထိ၊ တာဝ-ထိုမျှလောက်သော၊ ပိဏ္ဍော-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္ထော- သည်၊ ဟောတိ” ဟု ပေးတော်မူသည်။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၀၂။]

(၂) အဇ္ဈော-ဟာရေ။ ။ကခါဘာဠိအတိုင်း ပေးထားပါသည်။ [ကခါဘာဠိ- ၂၊ ၈၉။] ပါစိတ်ဘာဠိ၌မူ “ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၊ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ပေးတော်မူသည်။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၀၂။]

၂၀၇။ “တတုတ္တရိ-ထိုတစ်ကြိမ်ထက် အပိုအလွန်” ဟု ဆိုပါ။

၂၀၈။ အဂိလာနော - ဂိလာန မဟုတ်ဘဲ၊ သင်္ကံ - တစ်ကြိမ်၊ ဘုဉ္ဇတိ - အံ၊ ဂစ္ဆန္တောဝါ-သွားစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ အာဂစ္ဆန္တောဝါ-ပြန်လာစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ သာမိကာ-အလှူရှင်တို့သည်၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ်၍၊ ဘောဇနိ-စားစေကြကုန်အံ့၊ (ကျွေးကြကုန်အံ့) သြဒိဿ-ရဟန်းအတွက် ရည်းစား၍၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၀၄။] ပညတ္တော၊ ဟောတိ၊ ယာဝဒတ္တော-အလိုရှိတိုင်း စားနိုင်သော ပိဏ္ဏသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တော-အပ်သည်၊ န ဟောတိ-မဟုတ်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊ သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီး၌။

အာဝသထပိဏ္ဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်

၂၀၉။ ဒေဝဒတ္တော-သည်၊ ပရိဟိနလာဘသက္ကာရော-ယုတ်လျော့သော လာဘ်၊ ပူဇော်သက္ကာရ ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သပရိသော-ပရိသတ်နှင့် တကွဖြစ်သည် ဖြစ်၍၊ ကုလေသု-တို့၌၊ ဝိညာပေတွာ ဝိညာပေတွာ-(မိမိ အလိုရှိကြောင်းကို) သိစေ၍ သိစေ၍၊ ဝါ-တောင်း၍ တောင်း၍၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၄၊ ၂၁၂။] ဘုဉ္ဇတိ-စား၏၊ ကဿ-အဘယ်သူအား၊ သမ္ပန္နံ-ပြည့်စုံသော အရသာကို၊ ဝါ-ချိုဆိမ့်သော အရသာကို၊ န မနာပံ-မမြတ်နိုးအပ်သနည်း၊ (မမြတ်နိုးဘဲ ရှိအံ့နည်း၊) ကဿ-အား၊ သာဒံ-ကောင်းသော အရသာသည်၊ န ရုစ္စတိ-မနှစ်သက်သနည်း၊ (မနှစ်သက်ဘဲ ရှိအံ့နည်း။)

၂၁၀။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဂိလာနော-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိမန္တေန္တိ-ပင့်ဖိတ်ကြကုန်၏၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဂဏဘောဇနံ-ဂဏဘောဇနကို၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-၍၊ ကုက္ကုစ္စာယန္တာ-ကုန်လျက်၊ နာမိဝါသေန္တိ-လက်မခံကြကုန်။

၂၁၁။ စီဝရဒါနသမယေ-သင်္ကန်းလှူရာ အခါ၌၊ သစီဝရဘတ္တံ-သင်္ကန်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဆွမ်းကို၊ ပရိယာဒေတွာ - စီရင်ပြီး၍၊ ဘိက္ခု၊ နိမန္တေန္တိ (ကို)။

(၁) သာဒံ။ ။ပထမန္တတည်း၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတ်လာထားသည်။ “ဤနေရာမျိုး၌ ပါဠိသုံးနှင့် မြန်မာသုံး မတူသည်ကို သတိပြုပါ။ မြန်မာ၌ “အဘယ်သူသည် ကောင်း သော အရသာကို မနှစ်သက်သနည်း” ဟု သုံး၏။ ပါဠိ၌မူ ကတ္တားက သမ္ပဒါန်ဖြစ်၍ ကံက ကတ္တားဖြစ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် “အဘယ်သူအား ကောင်းသော အရသာသည် မနှစ်သက်သနည်း” ဟု ဆိုရသည်။

ဘောဇေတွာ-၍၊ စိဝရေန-ဖြင့်၊ အစ္စာဒေဿာမ-ဖုံးလွှမ်းကြကုန်အံ့၊ (လှူကြကုန်အံ့) ဣတိ-ဤသို့ကြ၍ ပင့်ဖိတ်ကြကုန်၏၊ စိဝရံ-သည်၊ ပရိတ္တံ-နည်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၂၁၂။ စိဝရကာရကေ-သင်္ကန်း (ချုပ်ဆိုးမှု) ကို ပြုကုန်သော၊ ဘိက္ခု၊ ဘတ္တေန နိမန္တေန္တိ။

၂၁၃။ မနုဿေဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ အဒ္ဓါနံ-ရှည်သော ခရီးကို၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကြကုန်၏၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဒါယကာတို့၊ မဟုတ္တံ-တစ်မဟုတ်မျှ၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိဿာမ-လှည့်လည်ကြကုန်အံ့၊ အဒ္ဓါနဂမနသမယေ-အခွန်ရှည်သော ခရီးကို သွားရာအခါ၌။

၂၁၄။ နာဝါယ-လှေဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ တီရံ-ကမ်းသို့၊ ဥပနေထ-ကပ်ကြပါကုန်ဦး၊ နာဝါဘိရဟနသမယေ-လှေစီးရာ အခါ၌။

၂၁၅။ ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်ခြင်းငှာ၊ ရာဇဂဟံ-သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ နာနာဝေရဇ္ဇကေ-အထူးထူး အပြားပြား၊ မတူထူးခြားသော တိုင်းပြည်တို့မှ လာကုန်သော၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၀၆။] ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဘတ္တေန-ဖြင့်၊ နိမန္တေန္တိ၊ မဟာသမယေ-ရဟန်းများစွာ၊ စုမိရာ အခါ၌။

၂၁၆။ မာဂဓဿ-မဂဓတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-မဂဓတိုင်းကို အစိုးရသော၊ သေနိယဿ-များသော စစ်တပ်ရှိသော၊ ဗိမ္ဗိသာရဿ-မည်သော၊ ရညော-၏၊ ဉာတိသာလောဟိတော-ဆွေမျိုးသွေးသား တော်စပ်သူသည်၊ အာဇီဝကေသု-အာဇီဝကတို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုသည်၊ ဟောတိ၊ မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ (မင်းမြတ်) အဟံ၊ သဗ္ဗပါသဏ္ဍိကဘတ္တံ-အလုံးစုံ ပါသဏ္ဍာအယူရှိသူတို့အတွက် ဆွမ်းကို၊ ကာတံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ တံ၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ ပဌမံ-စွာ၊ သစေ ဘောဇေယျာသိ-အကယ်၍ ကျွေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ကျွေးလတ်သော်၊ ကရေယျာမိ-ပြုပါမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ။

အထခေါ-၌၊ သော အာဇီဝကော-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဒူတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း) ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မေ-၏၊ သွာတနာယ-နက်ဖြန်၌ ဖြစ်လတံ့သော ကောင်းမှုပီတိ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာ၊ ဝါ-နက်ဖြန် ဘုဉ်းပေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ- ၂၊ ၁၇၂။ ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၀၇။] ဘတ္တံ-ကို၊ အဓိဝါသေန္တု-လက်ခံတော်မူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ၊ ဘဝမ္ဗိ ဂေါတမော-အရှင်ဂေါတမသည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပါတည်း၊ အဟမ္ဗိ-သည်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတော-တည်း၊ ပဗ္ဗဇိတော-

သည်၊ ပဗ္ဗဇိတဿ-၏၊ ပိဏ္ဏံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ-ခံယူခြင်းငှာ၊ အရဟတိ-ထိုက်ပါ၏၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ မေ-၏၊ သွာတနာယ-ငှာ၊ ဘိက္ခုသံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အဓိဝါသေတု-ပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ သမဏဘတ္တသမယေ-သမဏ အမည်ရသူတို့၏ ထမင်းကျွေးရာ အခါ၌။

၂၁၈။ ဂဏဘောဇနံနာမ-မည်သည်၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဉ္စန္ဒံ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါး သော၊ ဘောဇနေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊) ဘုဉ္ဇန္တိ၊ ဧတံ-ဤဘောဇဉ်သည်၊ ဂဏဘောဇနံနာမ-၏၊ ဂိလာနသမယောနာမ-မည်သည်၊ အန္တမသော-အောက်၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဝါ-အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့်၊ ပါဒါပိ-ခြေတို့သည်လည်း၊ ဖလိတာ-လွန်စွာဖြစ်သော ကွဲခြင်းရှိကုန်သည်၊ (ဝါ)-ကွဲကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဂိလာနသမယော-မကျန်းမာရာ အခါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့အဓိဋ္ဌာန်၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ-စားထိုက်၏၊ ဝါ-စားနိုင်၏၊ (တစ်နည်း) ဂိလာန သမယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ဆိုထိုက်ရာ ကာလ၌၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

စီဝရဒါနသမယောနာမ-မည်သည်၊ ကထိနေ-ကို၊ အနတ္ထတေ-မခင်းအပ် သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပစ္ဆိမော-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ မာသော-လတည်း၊ ကထိနေ-ကို၊ အတ္ထတေ-ခင်းအပ်သော်၊ ပဉ္စမာသာ-ငါးလတို့တည်း၊ စီဝရကာရ သမယောနာမ-မည်သည်၊ စီဝရေ-ကို၊ ကယိရမာနေ-ပြုအပ်သော်၊ စီဝရကာရ သမယော-တည်း၊ ဣတိ-၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

အဒ္ဓါနဂမနသမယောနာမ-မည်သည်၊ အဒ္ဓယောဇနံ-ယူဇနာဝက် ရှည်သော ခရီးကို၊ ဂစ္ဆိဿာမိ-အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ ဂစ္ဆန္တေန-သွားဆဲရဟန်း သည်၊ (ဂတေန-သွားပြီးသော ရဟန်းသည်) နာဝါဘိရဟနသမယောနာမ၊ နာဝံ-ကို၊ အဘိရဟိဿာမိ-တက်စီးအံ့၊ ဣတိ-၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ အာရုဠေန-လှေသို့ တက်ပြီး သော ရဟန်းသည်၊ (ဝါ)-စီးဆဲရဟန်းသည်၊ (ဩရုဠေန-လှေမှ ဆင်းသော ရဟန်း သည်) မဟာသမယောနာမ၊ ယတ္ထ-အကြင်အခါ၌၊ ဒွေတယော-နှစ်ပါး၊ သုံးပါး ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-၍၊ ယာပေန္တိ-မျှတကုန်၏။

(၁) ဂိလာနသမယောနာမ ပေ၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ။ “ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပါဒါပိ ဖလိတာ ဟောန္တိ၊ အယံ-ဤအခါသည်၊ ဂိလာနသမယောနာမ-မည်၏” ဤသို့ အပြည့်အစုံ ပေးပါ။ ထို့နောက် “ဂိလာနသမယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့အဓိဋ္ဌာန်၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟု ဆိုပါ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၂၀၈။] (တစ်နည်း) - ဂိလာနသမယဖြစ်လျှင် စားကောင်း သောကြောင့် “ဂိလာနသမယော-တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ဆိုထိုက်ရာ ကာလ၌၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟု ပေးပါ။ နောက်ဝါကျများ၌ နည်းမို့ သိပါ။

စတုတ္ထေ-လေးပါးမြောက် ရဟန်းသည်၊ အာဂတေ-ရောက်လာလတ်သော်၊ န ယာပေန္တိ-မမျှတကုန်၊ အယံ-သည်၊ မဟာသမယောနာမ-မဟာသမယတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့အဓိဋ္ဌာန်၍၊ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။

သမဏဘတ္တသမယောနာမ၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက် သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသမာပန္နော-ပရိဗ္ဗိဒ်အဖြစ်သို့ ရောက်သူသည်၊ (ရသေ့၊ ရဟန်း၊ ပရိဗ္ဗိဒ်အဖြစ်သို့ ရောက်သူသည်) ဘတ္တံ-ကို၊ ကရောတိ။

၂၂၀။ နိစ္စဘတ္တံ-နိစ္စဘတ်ကို၊ (အမြဲလှူအပ်သော ထမင်းကို) |သလာက ဘတ္တံ-စာရေးတံဖြင့် လှူအပ်သော ထမင်း၊ ပက္ခိကံ-လဆန်းပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခ၌ လှူအပ်သော ထမင်း၊ ဥပေါသထိကံ-ဥပုသ်နေ့၌ လှူအပ်သော ထမင်း။| ပါဠိ ပဒိကံ-ဥပုသ်အထွက် နောက်တစ်ရက်၌ လှူအပ်သော ထမင်းကို။

အမှာ။ ။ ဤအနာပတ္တိဝါရ၌ နိစ္စဘတ္တံ စသော ငါးမျိုးသာ ပြထား၏။ သံဃဘတ္တံ၊ ဥဒ္ဓေသဘတ္တံ နှစ်မျိုး မပါ။ ထိုအကြောင်းကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ- ၁၊ ၂၁၈ ၌ ပြထားပြီ။

ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပုဒံ

၂၂၁။ ဝေသာလိယံ-၌၊ ပဏီတာနံ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘတ္တာနံ-ဆွမ်းတို့၏၊ ဘတ္တပဋိပါဠိ-ဆွမ်းအစဉ်သည်၊ အဓိဋ္ဌိတာ-စွဲမြဲစွာ တည်သည်၊ ဝါ-အဆက်မပြတ် သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ-၌၊ အညတရဿ-သော၊ ဒလိဒ္ဓဿ-ဆင်းရဲသော၊ ကမ္မကာရဿ-အလုပ်သမား၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ ဟောတိ၊ (ကိံ) ယထာ- အကြင်အမှတ်အသားအားဖြင့်၊ ဣမေ မနုဿာ-တို့သည်၊ သက္ကစ္စံ-ရိုရိုသေသေ၊ ဘတ္တံ-ဆွမ်းကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ (တထာ-ထိုအမှတ်အသားကြောင့်) ဣဒံ- ဤသာသနာတော်သည်၊ ဝါ-ဤဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်သံဃဒါနသည်၊ သြရကံ-ယုတ်ညံ့သည်၊ (အညံ့စားသည်) န ခေါ ဘဝိဿတိ-ကေန် ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ (ဣတိ-သို့၊ ဉာယတိ-သိအပ်၏) အဟမ္ပိ-ငါလည်းဘဲ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ယန္တုန ကရေယျံ-အကယ်၍ ပြုရပါမူ ကောင်းပေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ။

(၁) ယထာ စသည်။ ။ “ယထယိမေ ၊ပေ၊ ကရောန္တိ” သည် အနိယမဝါကျ၊ “န ခေါ ဣဒံ သြရကံ ဘဝိဿတိ” သည် နိယမဝါကျ၊ “ယထာ” ဟု ရှိ၍ “တထာ” ဟု ထည့်ပါ။ တထာသည် ဉာပကဟိတ်ဖြစ်၍ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် “ဉာယတိ” ဟု ထည့်ရသည်။ ဣဒံဖြင့် သာသနာ၊ (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်သံဃဒါန နှစ်မျိုး စွဲပါ။ ခေါသည် ဧဝအနက်ဟော နိပါတ်။ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၁၉။]

ယေန-ဤ ကိရပတိကော-ကိရပတိကမည်သူသည်၊ (အတ္ထိ) တံ ကိရပတိကံ-
 ကို၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ) အယျပုတ္တ-အရှင်သား၊ အဟံ-ကျွန်တော်သည်၊ ဗုဒ္ဓပု
 မုခဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ-အား၊ (ဝါ)-၏အတွက်၊ ဘတ္တံ-ကို၊
 ကာတုံ-ငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ မေ-ကျွန်တော့်အား၊ ဝေတနံ-ရိက္ခာကို၊ ဒေဟိ-
 ပေးပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ သောပိ ခေါ် ကိရပတိကော-ထိုကိရပတိကသည်လည်း၊ သဒ္ဓေါ-
 သဒ္ဓါရှိသည်၊ ပသန္ဓော-သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုသည်၊ ဟောတိ၊ ကမ္မကာရဿ-
 အား၊ အတ္တတိရေကံ-အပိုအလွန်ဖြစ်သော၊ ဝေတနံ-ကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။ “အတ္တ
 တိရေကံ-အတိုင်းထက်အလွန်” ဟု ရှေးနိဿယ၌ ပေးတော်မူ၏။

အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာ၊ ဘိက္ခုသံဃော-သည်၊ မဟာ-များ၏၊ ဇာနာဟိ-
 သိပါ၊ (ကြည့်စီစဉ်ပါ) ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘိက္ခု
 သံဃော၊ မဟာ-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေ၊ မေ-သည်၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ဗဒရာ-
 ဆီးသီးတို့ကို၊ ပဋိယတ္တာ-စီမံအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဗဒရမိဿေန-ဆီးသီးဖြင့် ရောအပ်
 သော သောက်ဖွယ်ဖြင့်၊ ဝါ-ဆီးဖျော်ရည်ဖြင့်၊ ပေယျာ-သောက်ဖွယ်တို့သည်၊ ပရိ
 ပုရိဿန္တိ-ပြည့်စုံလုံလောက်ပါကုန်လိမ့်မည်။

ဒလိဒ္ဓေန-သော၊ ကမ္မကာရေန-သည်၊ သွာတနာယ-ငှာ၊ ဗုဒ္ဓပုမုခေါ-သော၊
 ဘိက္ခုသံဃော - ကို၊ နိမန္တိတော ကိရ - ပင့်ဖိတ်အပ်သတဲ့၊ ဗဒရမိဿေန - ဖြင့်၊
 ပေယျာ-တို့သည်၊ ပရိပုရိဿန္တိ-ပြည့်စုံလုံလောက်ကုန်လိမ့်မည်တဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြားကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ကာလဿေဝ-စောစော၌ပင်၊ ပိဏ္ဍာယ-
 ငှာ၊ စရိတွာ၊ ဘုဂ္ဂိုသု-စားကြကုန်ပြီ၊ ပေ၊ ကမ္မကာရဿ-၏အတွက်၊ ပဟူတံ-သော၊
 ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ၊ အဘိဟရိသု-ရှေးရှုဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ (ပို့ကြကုန်ပြီ။)

ဒလိဒ္ဓေါ-သော၊ သော ကမ္မကာရော-သည်၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားစရပ်၌၊ ဘိက္ခု-
 တို့ကို၊ ပရိဝိသတိ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၏ အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာ၊ ထောက်-အနည်း
 ငယ်၊ ဒေဟိ-လှူပါ၊ အာဝုသော ထောက် ဒေဟိ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောကြကုန်ပြီ၊
 ဘန္တေ-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊ အယံ-ဤသူသည်၊ ဒလိဒ္ဓေါ-သော၊ ကမ္မကာရော-
 တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ထောက် ထောက်-အနည်းငယ် အနည်းငယ်၊ မာ
 ခေါ ပဋိဂ္ဂဏိတ္ထ-မခံယူကြပါနှင့်၊ မေ-သည်၊ ပဟူတံ-သော၊ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ၊
 ပဋိယတ္တံ-စီမံအပ်ပါပြီ၊ ဘန္တေ၊ ယာဝဒတ္တံ-အလိုရှိတိုင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှထ-ခံယူကြပါကုန်၊

(၁) ဗဒရမိဿေန။ ။ “ဗဒရမိဿေန-ဆီး (ဇီး) သီးဖြင့် ရောအပ်သော သောက်ဖွယ်
 ဖြင့်၊ (ဆီးဖျော်ရည်ဖြင့်)” ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူကြ၏။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၂၀။] ရှေးနိဿယ
 ၌ “ဗဒရမိဿေန-ဆီး (ဇီး) ယိုနှင့် ရောသော ခဲဖွယ်နှင့်တကွ” ဟု ပေးတော်မူ၏။

ဣတိ-ပိ၊ အာဝုသော၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတံ ကာရဏာ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ (လူဆင်းရဲဖြစ်ခြင်းဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့်) ထောက် ထောက်၊ န ခေါ် ပဋိဂ္ဂဏှာမ-ခံယူကြသည် မဟုတ်၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ ပေ၊ ဘုဒ္ဓိမှာ-စားခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ မယံ ထောက် ထောက်၊ ပဋိဂ္ဂဏှာမ-ကုန်၏။

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘဒန္တာ-တို့သည်၊ မယာ-ငါက၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်ထားအပ် ပါကုန်လျက်၊ အညတြ-အခြားအရပ်၌၊ ဘုဒ္ဓိဿန္တိနာမ-စားကြရသနည်း၊ အဟံ ယာဝဒတ္ထံ ဒါတံ၊ န စ ပဋိပလော-မစွမ်းနိုင်သလော။

၂၂၂။ အာဝုသော-ငါ့ရှင်၊ အလံ-တော်ပြီ၊ မေ-၏၊ (ဝါ)-မှာ၊ ဘတ္တပစ္စာသာ- ထမင်း၌ ဖြစ်သော အာသာသည်၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၂၀။] (ဝါ)-ထမင်းရဖို့ရာ မျှော်လင့်ချက်သည်၊ အတ္ထိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏အတွက်၊ ပိဏ္ဍပါတော-ကို၊ ဥဿူရေ-အထက်ကောင်းကင်ဝယ် နေရာရှိရာအခါ၌၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၂၀။] (ဝါ)-နေမြင့်မှ၊ အာဟရိယိတ္ထ-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ သော ဘိက္ခု၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အား လျော်စွာ၊ (စိတ်တိုင်းကျ) န ဘုဒ္ဓိ-မစားပြီ၊ ဂိလာနေန၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ ပရမ္မရ ဘောဇနံ-ပရမ္မရဘောဇဉ်ကို၊ (နောက်နောက် ပင့်ဖိတ်သူ၏ ဘောဇဉ်ကို) [ပါတိ မောက်ဘာဠီ- ၂၇၁။] ဘုဒ္ဓိတံ၊ အနုဇာနာမိ-ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

၂၂၆။ ပစ္စာသမဏေန-နောက်လိုက် ရဟန်းဖြစ်သော၊ အာယသ္မတာ အာ နန္ဓေန-အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အတူ၊ (သဟတ္ထာ) (တစ်နည်း) အာယသ္မတာ အာနန္ဓေန- အရှင်အာနန္ဒာဟူသော၊ ပစ္စာသမဏေန-နောက်လိုက်ရဟန်းနှင့် အတူ၊ ပေ၊ နိသီဒိ၊ ဘဂဝတောစ-အားလည်းကောင်း၊ အာယသ္မတော စ အာနန္ဒဿ-အားလည်း ကောင်း၊ ဘောဇနံ-ကို၊ အဒံသု-လှူကြကုန်ပြီ၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော၊ ကုက္ကုစ္စာ ယန္တော-၍၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ အာနန္ဒ-အာနန္ဒာ၊ ဂဏှာဟိ-ခံယူလော၊ ဣတိ- ပြီ၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ အလံ-တော်ပါပြီ၊ မေ-၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဘတ္တပစ္စာသာ- သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ။

အာနန္ဒ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဒီလိုဆိုလျှင်) ဝိကပ္ပေတွာ^၁-ဝိကပ္ပနာ ပြု၍၊ (ကိုယ့်ဟာအမှတ်၊ ကင်းစင်လတ်အောင် ပြု၍) ဂဏှာဟိ၊ ဧဝံ စပန- ဤသို့လျှင်၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗံ-ဝိကပ္ပနာပြုထိုက်၏၊ (ကိံ) မယံ-၏၊ ဘတ္တပစ္စာသံ-ကို၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူအား၊ (သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတွင် တစ်ဦးဦးအား) အဓိ-လှူပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပြုထိုက်၏။

(၁) ဝိကပ္ပေတွာ။ ။ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၁၇၆။ ဝိကပ္ပေမပုဒ်၏ အနက်ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။

၂၂၇။ ပရမ္မရဘောဇနံနာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန-သော၊ ဘောဇနေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ (ရှေးဦးစွာ ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ) တံ-ထိုဘောဇနံကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ အညံ-အခြားသော၊ ပဉ္စန္ဒ၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ-သော၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဧတံ-ဤဘောဇနံ သည်၊ ပရမ္မရဘောဇနံနာမ-မည်၏။

ဂိလာနသမယောနာမ-မည်သည်၊ ဧကာသနေ-တစ်ခုသော နေရာ၌၊ (တစ် နေရာတည်း၌) နိသိန္ဒော-ထိုင်လျက်၊ ယာဝဒတ္ထံ-တိုင်း၊ ဘုဉ္ဇတံ၊ န သက္ကောတိ ပေ။

၂၂၈။ ပရမ္မရဘောဇနေ-ပရမ္မရဘောဇနံ၌၊ န ပရမ္မရဘောဇနသညီ-ပရမ္မရ ဘောဇနံ မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမယာ-စားသင့်ရာ အခါကို၊ အညတြ- ၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-အံ့။

၂၂၉။ သမယေ-၌၊ (ဘုဉ္ဇတိ) ဝိကပ္ပေတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဒွေတယော-နှစ်မျိုး သုံးမျိုးကုန်သော၊ နိမန္တနေ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်တို့ကို၊ ပြိစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၂၀။၊ ဧကတော-တစ်ပေါင်းတည်း၊ (ရောနှော၍) ဘုဉ္ဇတိ၊ နိမန္တနပဋိပါဠိယာ-ပင့်ဖိတ် ကြောင်း ဘတ်အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ သကလေန-အလုံးစုံသော၊ ဂါမေန-ရွာ သည်၊ ပြိစိတ်ဘာဠီ-၁၊ ၂၂၄။၊ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ ယတ္ထကတ္ထစိ- အမှတ်မရှိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ (အိမ်၌) ဘုဉ္ဇတိ၊ (ပူဂေန-အသင်းသည်) တသ္မိ ပူဂေ-ထိုအသင်း၌။

နိမန္တိယမာနော-ပင့်ဖိတ်အပ်သော်၊ (အကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ပင့်ဖိတ်အပ် သော်) ဝါ-ပင့်ဖိတ်ခံရသော ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ ဂဏှိဿာမိ-ခံယူမည်၊ ဣတိ-သို့ ဘဏတိ-ပြောအံ့၊ (“နက်ဖြန် ထမင်းစားကြွပါ” ဟု ပင့်ဖိတ်လျှင် “ဆွမ်းကို ခံယူမည်၊ ဆွမ်းခံလာမည်” ဟု ပြောခြင်းမျိုး။)

ပရမ္မရဘောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၄။ ကာဏမာတုသိက္ခာပုဒ်

၂၃၀။ ကာဏမာတာ-ကာဏ၏ အမိဖြစ်သော၊ ဥပါသိကာ-ဥပါသိကာမ သည်၊ သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါရှိသည်၊ ပသန္တာ-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသည်၊ ဟောတိ၊ ကာဏာ-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်) ဝါ-ကို၊ (ဒိန္နာ၌ စပ်) ဂါမကေ-ရွာငယ်၌၊ အည တရဿ - အမည်၊ အန္ဓယ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဝါ - တစ်ယောက်သော၊ ပုရိသဿ-အား၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ-၌၊ ကာဏာ-သည်၊ မာတုယရံ-အမိအိမ်သို့၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကရဏီ ယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ အဂမာသိ-သွားပြီ။

အထခေါ-၌၊ ကာဏာယ-၏၊ သာမိကော-ခင်ပွန်းသည်၊ ကာဏာယ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဒုတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ် သနည်း၊) ကာဏာ-သည်၊ အာဂစ္ဆတု-ပြန်လာပါ၊ ကာဏာယ-၏၊ အာဂတံ-ပြန် လာခြင်းကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ၊ အထခေါ-၌၊ ကာဏမာတာ၊ ဥပါသိကာ-သည်၊ ရိတ္တဟတ္ထံ-အချည်းနှီး လက်ရှိသော သွားခြင်း ကို၊ (လက်ဆောင် မပါ၊ ဗလာသက်သက် သွားခြင်းကို) ဂန္တု-သွားခြင်းငှာ၊ ကိသ္မိ ဝိယ-အသရေပျက်၊ ရှက်ဖွယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ [ပါစိတ်ဘာဠိ-၁၊ ၂၂၅။] ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပူပံ-မုန့်ကို၊ [စာအုပ်တို့၌ “ပူပံ” ဟု ရှိ၏၊ ဆရာတော်ကား “ပူပံ” ပါဠိကို အသုံးပြုတော်မူသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ-၂၇၃။] ပစိ-ကြော်ပြီ၊ ပူပေ-မုန့်ကို၊ ပက္ခေ-ကြော်အပ်ပြီးသော်၊ အညတရော၊ ပိဏ္ဏာစာရိကော-ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ကာဏမာတာယ-သော၊ ဥပါသိကာယ-၏၊ နိဝေသနံ-နေအိမ်သို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ပေ၊ တဿ ဘိက္ခုနော-အား၊ ပူပံ-ကို၊ ဒါပေသိ-လှူစေပြီ။ ☸

သော-ထိုရဟန်းသည်၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်လာ၍၊ အညဿ-အခြားရဟန်းအား၊ အာစိက္ခံ-ပြောပြပြီ၊ တဿပိ-ထိုရဟန်းအားလည်း၊ ပူပံ၊ ဒါပေသိ၊ ယထာပဋိယတ္ထံ- အကြင်အကြင်စီမံအပ်ပြီးသော၊ ပူပံ-သည်၊ ပရိက္ခယံ-ကုန်ခြင်းသို့၊ အဂမာသိ- ရောက်ပြီ။

တတိယမ္ပိ၊ ပေ၊ ကာဏာ-သည်၊ သစေ နာဂစ္ဆိဿတိ-အကယ်၍ ပြန်မလာ အံ့၊ (ဒေဝံသတိံ) အဟံ၊ အညံ-အခြားသော၊ ပဇာပတိ-ဇနီးကို၊ အာနေဿာမိ- ဆောင်ယူမည်၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ၊ ပေ၊ အာနေသိ-ဆောင်ယူပြီ။

ကာဏာ-သည်၊ (အသောသိ၌ စပ်) တေန ပုရိသေန-ထိုယောက်ျားသည်၊ အညာ-သော၊ ပဇာပတိ-ကို၊ အာနိတာ ကိရ-ဆောင်ယူအပ်ပြီတဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ အသောသိ-ကြားပြီ၊ တာ-ထိုကာဏာသည်၊ ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည် နေပြီ၊ ပေ၊ ကိဿ-အဘယ်ကြောင့်၊ အယံ ကာဏာ-သည်၊ ရောဒတိ-ငိုသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ။

၂၃၁။ သတ္ထော-ကုန်သည်အပေါင်းသည်၊ ရာဇဂဟာ-မှ၊ ပဋိယာလောကံ- နေရောင်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အနောက်အရပ်သို့၊ ဂန္တုကာမော-သွားလိုသည်၊ ဟောတိ၊ တံ သတ္ထံ-ထိုကုန်သည်အပေါင်းသို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ပေ၊ သတ္တု-လှော်အပ်ပြီးသော ဆန်မှုန့်ကို၊ [ပါတိမောက်ဘာဠိ-၂၇၅။] ဒါပေသိ။ ☸

အယျာ-အမောင်တို့၊ အဇ္ဇ-ယနေ့တစ်ရက်၊ နော ° - ငါတို့အတွက်၊ အာ ဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး၊ ယထာပဋိယတ္ထံ-အကြင်အကြင်စီစဉ်အပ်ပြီးသော၊

(၁) အဇ္ဇဏော။ ။ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိ- ၄၊ ၂၉၂။

ပါထေယျ-လမ်းစာရိက္ခာကို၊ အယျာနံ-အရှင်တို့အား၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်ပါပြီ၊ ပါထေယျ-ကို၊ ပဋိယာဒေသာမိ-စီစဉ်ပါဦးမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြီ၊ အယျာ-အမောင်၊ အာဂမေတံ-စောင့်ဆိုင်းခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင်၊ သတ္ထော-အဖော်ကုန်သည် အပေါင်းသည်၊ ပယာတော-သွားနှင့်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ။

အထခေါ-၌၊ တဿ ဥပါသကဿ-သည်၊ ပါထေယျ-ကို၊ ပဋိယာဒေတာ-စီစဉ်၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်မှ၊ ဂစ္ဆန္တဿ-လိုက်သွားစဉ်၊ စောရာ-တို့သည်၊ အတ္ထိန္နံသု-လုယူကြကုန်ပြီ၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ပဋိဂ္ဂဟေဿန္တိနာမ-ခံယူကြရသနည်း၊ အယံ-ဤသူသည်၊ (ဂစ္ဆန္တော၌ စပ်) ဝါ-ကို၊ (အတ္ထိန္နော၌ စပ်) ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ ဒတွာ-လှူပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ စောရေဟိ-တို့သည်၊ အတ္ထိန္နော-လုယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏။

၂၃၃။ ပူပန်ာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပဟေဏ ကတ္တာယ-လက်ဆောင်အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တံ-စီစဉ်အပ်သော မုန့်တည်း၊ မန္တနာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပါထေယျတ္တာယ-လမ်းစာရိက္ခာအကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တံ-တည်း၊ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာတိ-ကား၊ ယာဝတကံ-အကြင်မျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော မုန့်ကို၊ ဣစ္ဆသိ-ခံယူခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ တာဝတကံ-ထိုမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော မုန့်ကို၊ ဂဏှာဟိ-ခံယူပါ။ ဣတိ-ဤသို့ဖိတ်အံ့၊ ဒွေတယော-၂ သပိတ်၊ ၃ သပိတ်ကုန်သော၊ ပတ္တပူရာ-သပိတ်၌ ပြည့်စုံသော မုန့်တို့ကို၊ (သပိတ်ပြည့် မုန့်တို့ကို) ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ-ခံယူထိုက်ကုန်၏၊ တတုတ္တရိ-ထို ၂ သပိတ်၊ ၃ သပိတ် ပြည့်ထက် အပိုအလွန်၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူအံ့။

☞

ဒုတ္တိပတ္တပူရေ-၂ သပိတ်ပြည့်၊ ၃ သပိတ်ပြည့်သော မုန့်တို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူပြီး၍၊ တတော-ထိုအိမ်မှ၊ (ထိုအရပ်မှ) နိက္ခမန္တေန-ထွက်လာသော ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ (မြင်လျှင်) အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြထိုက်၏၊ (ပြောပြရမည်) (ကံ) အမုတြ-ထိုအိမ်၌၊ မယာ-သည်၊ ဒုတ္တိပတ္တပူရာ-၂ သပိတ်ပြည့်၊ ၃ သပိတ်ပြည့်တို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတာ-ခံယူအပ်ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအိမ်၌၊ မာခေါ ပဋိဂ္ဂဏှိ-မခံယူပါနှင့်တော့၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောပြထိုက်၏၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ (မြင်ပါလျက်) သစေ န အာစိက္ခိတိ-အကယ်၍ မပြောပြအံ့၊ ပေ၊ အာစိက္ခိတေ-ပြောပြအပ်သော်၊ (ပြောပြအပ်ပါလျက်) သစေ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အကယ်၍ ခံယူအံ့၊ ပဋိဂ္ဂမနံ-ဆွမ်းစားစရပ်သို့၊ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၂၇။ နိဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ သံဝိတဇိတဗ္ဗံ-ဝေဖန်ရာ၏၊ (ဝေဖန်ရမည်)၊ ပေ၊ အယံ-ဤဝေဖန်ရခြင်းသည်၊ တတ္ထ-ထို ၂ သပိတ်ပြည့်၊ ၃ သပိတ်ပြည့် ခံယူရာ၌၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာ တရားအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်တည်း။

၂၃၄။ အတိရေကဒ္ဒတ္တိပတ္တပူရေ-၂ သပိတ်ပြည့်၊ ၃ သပိတ်ပြည့်ထက် အပို အလွန်ဖြစ်သော မုန့်၌။

၂၃၅။ န ပဟေဏကတ္ထာယ-လက်ဆောင် မဟုတ်သော အကျိုးငှာ၊ န ပါထေ ယျတ္ထာယ-လမ်းစာရိက္ခာ မဟုတ်သော အကျိုးငှာ၊ ပဋိယတ္တံ-စီမံအပ်သော မုန့်ကို၊ ဒေန္တိ၊ [ပဟေဏကတ္ထာယ-ငှာ၊ န ပဋိယတ္တံ-မစီမံအပ်သော မုန့်ကို၊ ပါထေယျ ဣတ္ထာယ-ငှာ၊ န ပဋိယတ္တံ-ကို၊ ဒေန္တိ၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] ပဟေဏကတ္ထာယဝါ- ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပါထေယျတ္ထာယဝါ-ငှာသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိယတ္တ သေသကံ-စီစဉ်အပ်သော မုန့်မှ အကြွင်းအကျန်ကို၊ ဒေန္တိ၊ ဂမနေ-သွားကြောင်း စိတ်သည်၊ (ခရီးသွားလိုသော စိတ်သည်) [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၂၈။] ပဋိပုဿဒ္ဓေ- ငြိမ်းအေးလတ်သော်၊ ဒေန္တိ။

ကာဏမာတုသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်

၂၃၆။ အညတရော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ နိမန္တေတွာ-ပင့်ဖိတ် ၍၊ ဘောဇေသိ-စားစေပြီ၊ (ကျွေးပြီ) ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘုတ္တာဝိ^၁-တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီးကုန်သည်၊ ပဝါရိတာ-ပယ်မြစ်စေအပ်ပြီးကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဉာတိကုလာနိ- အမျိုးအိမ်တို့သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဘုဉ္ဇိသု- စားကြကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စေ၊ ပိဏ္ဍပါတံ၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ အတခေါ၊ သော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ ပဋိဝိဿကေ-အိမ်နီးချင်းတို့ကို၊ [ပါစိတ် ဘာဠိ- ၁၊ ၂၃၀။] ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ) အယျာ-အမောင်တို့၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ မယာ- သည်၊ သန္တပိတာ-ကောင်းစွာ နှစ်သက်စေအပ်ကုန်ပြီ၊ ဧထ-လာကြပါကုန်၊ တုမေု ပိ-တို့ကိုလည်း၊ သန္တပေုဿာမိ-ကောင်းစွာ နှစ်သက်စေပါမည်၊ ဣတိ-ပြီ။

တေ-ထိုအိမ်နီးချင်းတို့သည်၊ ဧဝမာဟံသု၊ (ကိံ) အယျာ-အရှင်၊ ကိံ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ အမေု-တို့ကို၊ သန္တပေုဿသိ-နှစ်သက်စေနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊ ယေပိ- အကြင်ရဟန်းတို့ကိုလည်း၊ တယာ-သည်၊ နိမန္တိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ တေပိ-တို့သည် လည်း၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ယရာနိ-အိမ်တို့သို့၊ အာဂန္ဓာ-လာ၍၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော ရဟန်းတို့သည်၊ ဘုဉ္ဇိသု။

(၁) ဘုတ္တာဝိ ပဝါရိတာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာအတိုင်း ပေးထားပါသည်။ [ပါတိမောက်ဘာဠိ- ၂၇၅၊ ၂၇၆။] ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ၌မူ ပဝါရိတာ၏ အနက်ကို ပဋိက္ခေပ ပဝါရဏာ အပြင် ယာဝဒတ္ထပဝါရဏာ (အလိုရှိတိုင်း ဖိတ်မံခြင်း) အနက်ကိုပါ ယူ၍ နှစ်နည်း ပေးတော်မူသည်။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၂၉၊ ၂၃၀။]

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘဒန္တာ-အရှင်မြတ်တို့သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ယရေ-အိမ်၌၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ အညတြ-အခြားအိမ်၌၊ ဘုဒ္ဓိဿန္တိနာမ-စားကြရသနည်း၊ အဟံ-သည်၊ ယာဝဒတ္ထံ-အလိုရှိတိုင်း၊ ဒါတံ-ငှာ၊ န စ ပဋိဗလော-မစွမ်းနိုင်သလော။

၂၃၇။ ဝိလာနာနံ-မကျန်းမာကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏ (အတွက်)၊ ပဏီတေ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ပိဏ္ဍပါတေ-တို့ကို၊ နိဟရန္တိ-ဆောင်ယူကြကုန်၏၊ ဝိလာနာ-မကျန်းမာသော ရဟန်းတို့သည်၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊ (စိတ်တိုင်းကျ)၊ န ဘုဒ္ဓန္တိ၊ တာနိ-ထိုဆွမ်းတို့ကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဆဋ္ဌေန္တိ-စွန့်ပစ်ကြကုန်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဥစ္စာသဒ္ဓံ-အထက်သို့ မြင့်တက်သော အသံကို၊ မဟာသဒ္ဓံ-ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သော အသံကို၊ ကာကောရဝသဒ္ဓံ-ကျီးတို့၏ စုဝေး၍ အော်မြည်သံကို၊ ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၃၀။ အဿောသိ။

အာနန္ဒ၊ သော ဥစ္စာသဒ္ဓေါ-သည်၊ (သော) မဟာသဒ္ဓေါ-သည်၊ (သော) ကာကောရဝသဒ္ဓေါ-သည်၊ ကိ နုခေါ-^၁-အဘယ်နည်း၊ အာနန္ဒ၊ ဝိလာနာတိရိတ္တံ-ဝိလာန၏ အပိုအလျှံ (အကျန်) ကို၊ ဘုဠေယျံ၊ ပန-စားကုန်ရာသလော၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ န ဘုဠေယျံ-မစားကုန်ရာပါ၊ ဝိလာနဿစ-မကျန်းမာသူ၏လည်းကောင်း၊ အဝိလာနဿစ-ဝိလာန မဟုတ်သူ၏လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကျန်းမာသူ၏လည်းကောင်း၊ အတိရေကံ-အပိုအလျှံဖြစ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဒ္ဓိတံ၊ အနုဇာနာမိ။

ဧဝဉ္စ ပန-ဤသို့လျှင်၊ အတိရိတ္တံ-အပိုအလျှံကို၊ (ဝါ) အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊ ကာတဗ္ဗံ-ပြုထိုက်၏၊ ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၅၂။ (ကိ) ဧတံ သဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံသည်၊ အလံ-တော်ပြီ၊ ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၁၁၄။ ပါတိမောက်ဘာဠီ- ၂၇၉။ ဣတိ-ဤသို့ ပြုထိုက်၏။

၂၃၉။ ဘုတ္တာဝိနာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒံ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ-အမှတ်မထား၊ တစ်ပါးပါးသော၊ ဘောဇနံ-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်) (ဝါ)-ကို (ဘုတ္တံ၌ စပ်) အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကုသဂ္ဂေနာပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်လည်း၊ ဘုတ္တံ-စားအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ယေန-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ပဉ္စန္ဒံ ဘောဇနာနံ၊ ပေ၊ ဘုတ္တံ ဟောတိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ဘုတ္တာဝိနာမ-မည်၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။ ပဝါရိတောနာမ-မည်သည်၊ အသနံ-စားခြင်းသည်၊ (ဝါ)-စားဆဲသည်။

(၁) ကိ နုခေါ။ ။ဤဝါကျမျိုး၌ တိုက်ရိုက်မေးသော အကြောင်းအရာမှာ ထိုအချိန်၌ ဖြစ်ပျက်နေသော အခြင်းအရာ (အကျိုး) သာ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အကျိုးကို မေးလိုရင်း မဟုတ်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပျက်နေခြင်း၏ အကြောင်းကိုသာ မေးလိုရင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် လောကပြောရိုးအတိုင်း မေးတော်မူသည်ကို သတိပြုပါ။ "ဟို လူတွေ စုနေတာ ဘာလဲ" ဟူသော မြန်မာအသုံးမျိုးတည်း။

ပညာယတိ-ထင်ရှား၏။ ဘောဇနံ-ဘောဇဉ်ငါးပါး တစ်ပါးပါးသည်။ ပညာယတိ၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတော-တည်သည်။ (ဟောတိ၊) အတိဟရတိ-ရှေးရှု ဆောင်၏။ ပဋိက္ခေပေါ-ပယ်မြစ်ခြင်းသည်။ ပညာယတိ။ [အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ-၂၇၇ ၌ ပြထားပြီ။]

အနတိရိတ္တံနာမ-မည်သည်။ အကပ္ပိယကတံ^၁-မကပ္ပိဘဲ ပြုအပ်သည်။ (ဝါ)- မအပ်ဘဲလျက် ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကတံ-အကပ်မခံအပ်ဘဲ ပြု အပ်သည်။ ဟောတိ၊ အနုစ္စာရိတကတံ-မမြောက်အပ်၊ မညွတ်စေအပ်ဘဲ ပြုအပ် သည်။ ဟောတိ၊ အဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ် မဟုတ်သော ပြင်ဘက်၌၊ (ဝါ)-ဟတ္ထ ပါသ်အတွင်း မဟုတ်သည်၌၊ ကတံ ဟောတိ၊ ဘုတ္တာဝိနာ-တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီး မဟုတ်သော ဝိနည်းမရှိရသည်။ ကတံ ဟောတိ၊ ဘုတ္တာဝိနာ-တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီးသော၊ ပဝါရိတေန-ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည်။ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဝုဋ္ဌိတေန-ထပြီးသည်။ (ဟုတ္တာ၊) ကတံ-ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဧတံ သဗ္ဗံ-သည်။ အလံ-ငါတော်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အဝုတ္တံ-မဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ- ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန်သည်။ န ဟောတိ၊ ဧတံ-ဤခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်။ (အတိ ရိတ်ဝိနည်းကံလည်း မပြုအပ်၊ ဂိလာန၏ အကြွင်းအကျန်လည်း မဟုတ်သော ဤခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်။) အနတိရိတ္တံနာမ-မည်၏။

အတိရိတ္တံနာမ^၂-မည်သည်။ ကပ္ပိယကတံ-ကပ္ပိယကို ပြုအပ်သည်။ (ဝါ)-အပ် သည်ကို ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတကတံ-အကပ်ခံမှုကို ပြုအပ်သည်။ (ဝါ)-အကပ်ခံအပ်သည် ဖြစ်၍ ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဥစ္စာရိတကတံ-ကြွမြောက် မှု၊ ညွတ်စေမှုကို ပြုအပ်သည်။ (ဝါ)-ကြွမြောက်အပ်၊ ညွတ်စေအပ်သည် ဖြစ်၍ ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ကတံ ဟောတိ ဘုတ္တာဝိနာ- တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီးသော ဝိနည်းမရှိရသည်။ ကတံ ဟောတိ၊ ဘုတ္တာဝိနာ- တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီးသော၊ ပဝါရိတေန - ပဝါရိတ်သင့်သော ရဟန်းသည်။

(၁) အကပ္ပိယကတံ ဟောတိ။ ။အကပ္ပိယအရ မကပ္ပိအပ်သော (သို့မဟုတ်) မအပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ရ၏။ ကတအရ အတိရိတ္တ ရ၏။ မကပ္ပိအပ်သော (မအပ်သော) ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို "အလမေတံ သဗ္ဗံ" ဟု ဆို၍ အတိရိတ္တ ပြုအပ်သည်ကို "အကပ္ပိယကတံ" ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ပြုလျှင် အတိရိတ္တ အထမမြောက်၊ အနတိရိတ္တ ဖြစ်သည်။ အကျယ်အနက် ပေးလိုလျှင် "အကပ္ပိယကတံ-မကပ္ပိပဲ ပြုအပ်သော အတိရိတ္တသည်။ ဝါ-မပြုအပ်ပဲ ပြုသော အတိရိတ္တသည်။ ဟောတိ" ဟု ဆိုပါ။ ဤ၌ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတ ကတံ စသည်၌လည်း နည်းမှီသိပါ။ [ပါစိတ်ဘာဋီ-၁၊ ၂၅၁၊ ၂၅၂။]

(၂) အတိရိတ္တံနာမ။ ။ပဝါရိတ်အင်္ဂါ (၅) ပါး၊ အတိရိတ္တအင်္ဂါ (၇) ပါးကို လင်္ကာနှင့် တကွ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၂၇၇၊ ၂၇၈၊ ၂၇၉) ၌ ပြထားပြီ။

အာသနာ-နေရာမှ၊ အဝုဋ္ဌိတေန-မထသေးသည်၊ (ဟုတ္တာ) ကတံ ဟောတိ၊ ဧတံ သဗ္ဗံ-သည်၊ အလံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဂိလာနာတိရိတ္တံ-သည်၊ ဟောတိ၊ ဧတံ အတိရိတ္တံနာမ။

ခါဒနီယံနာမ^၁-ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယာမကာ လိကံ-ယာမကာလိကကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တာဟကာလိကံ-သတ္တာဟကာလိက ကိုလည်းကောင်း၊ ယာဝဇီဝိကံ-ယာဝဇီဝိကကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား ရှိ၊ အဝသေသံ-ကြွင်းသော စားဖွယ်သည်၊ ခါဒနီယံနာမ-မည်၏။

ဘောဇနီယံနာမ^၂-မည်သည်၊ ဘောဇနာနိ-တို့သည်၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးတို့တည်း၊ သြဒနော-ထမင်း၊ ကုမ္မသော-တစ်ဝက်ကျက်ပြုတ်၊ မုန်ယောဆန်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ် သော စားဖွယ်၊ သတ္တု-လှော်အပ်ပြီးသော ဆန်မှုန့်၊ (မုန့်မှုန့်) မစ္ဆော-ငါး၊ (ရေ သတ္တဝါအားလုံး) ဓံသံ-အသား၊ (ရဟန်းများ စားကောင်းသော ကုန်းသတ္တဝါ အားလုံး။)

၂၄၀။ အနတိရိတ္တေ-အတိရိတ်ဝိနည်းကံလည်း မပြုအပ်၊ ဂိလာန၏ အပို အလှုံ့လည်း မဟုတ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၌၊ အနတိရိတ္တသညီ-ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၊ ခါဒတိ ဝါ၊ ဘုဉ္ဇတိဝါ၊ ယာမကာလိကံ-ကို လည်းကောင်း၊ သတ္တာဟကာလိကံ၊ ယာဝဇီဝိကံ-ကိုလည်းကောင်း၊ အာဟာရ တ္တာယ-အာဟာရအကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အံ့၊ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ- စားမျိုးတိုင်း စားမျိုးတိုင်း၌၊ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၅၆။ ပေ။

၂၄၁။ အတိရိတ္တံ-အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ ဘုဉ္ဇတိ- အံ့၊ [အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုတတ်သော ဝိနည်းဓိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြုစေရမည်။] အည သ-၏၊ အတ္တာယ-ငှာ၊ ဟရန္တော-ဆောင်ယူလျက်၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဂိလာနသ-၏၊ သေသကံ-အကြွင်းအကျန်ကို၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ ယာမကာလိကံ၊ သတ္တာဟကာလိကံ၊ ယာဝ ကာလိကံ-ကို၊ ပစ္စယေ-ပိပါသ၊ ဂေလညအကြောင်းသည်၊ (မွတ်သိပ် ဆာလောင် ခြင်း၊ မကျန်းမာခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်) သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပါစိတ် ဘာဋီ- ၁၊ ၂၅၇။ ပါတိမောက်ဘာဋီ- ၂၈၃။ ပရိဘုဉ္ဇတိ-အံ့။

ပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

(၁) ခါဒနီယံနာမ။ ။ဘောဇဉ် (၅) ပါးနှင့် ယာမကာလိက၊ သတ္တာဟကာလိက ယာဝဇီဝိကပစ္စည်းများကို ချန်၍ ကျန်စားဖွယ် အားလုံးသည် ခါဒနီယမည်၏။ “စားဖွယ် အားလုံး” ဟူရာ၌ ဆန်ဖြင့် လုပ်ထား၊ ပဲဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မုန့်မျိုးစုံ၊ ပဲမျိုးစုံ၊ သစ်သီး၊ သစ်ဥ၊ သစ်ဖုမျိုးစုံတည်း။

(၂) ဘောဇနီယံနာမ။ ။ဘောဇဉ် (၅) ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ၂၇၇ ၌ ပြထားပြီ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၃၃ ၌လည်းပြထား၏။

၆။ ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒ

၂၄၂။ ဒွေ ဘိက္ခု၊ ကောသလေသု-ကောသလာမည်သော၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်
 ဌ၊ (တိုင်းဌ) သာဝတ္ထိ-သို့၊ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နာ-ရည်သော ခရီးကို သွားနေကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ၊ ဧကော၊ ဘိက္ခု၊ အနာစာရံ-မကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကို၊ အာစရတိ-
 ကျင့်၏။ ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ တံ ဘိက္ခု၊
 ဧတဒဝေါစ၊ (ကို) အာဝုသော၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော အမှုကို၊ မာ အကာ
 သိ-မပြုပါနှင့်၊ ဧတံ-သည်၊ န ကပ္ပတိ-ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ သော-
 ထိုအပြောခံရသော ရဟန်းသည်၊ တသ္မိ-ထိုဆုံးမသော ရဟန်းဌ၊ ဥပနန္တိ-ရန်ငြိုး
 ဖွဲ့ပြီ။

ဒုတိယော ဘိက္ခု၊ ဘုတ္တာဝိ-စားပြီးသည် ဖြစ်၍၊ ပဝါရိတော-ပယ်မြစ်စေအပ်
 ပြီးသည်၊ (ဝါ)-ပဝါရိတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ၊ ဥပနန္တေ-ရန်ငြိုးဖွဲ့သော၊ ဘိက္ခု၊
 ဉာတိကုလံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ ဂန္တာ၊ ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ အာဒါယ၊ ပေ၊ အာဝုသော၊
 ဘုဉ္ဇာဟိ-စားပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော၊ အလံ-တော်ပြီ၊ ပရိပုဏ္ဏော-ပြည့်စုံသည်၊
 အမိ၊ ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော၊ ပိဏ္ဏပါတော-သည်၊ သုန္ဒရော-ကောင်း၏၊ ဘုဉ္ဇာဟိ၊
 တေန ဘိက္ခုနာ-သည်၊ နိပ္ပိဋ္ဌိယမာနော-စကားဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ တံ
 ပိဏ္ဏပါတံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇိ-ပြီ၊ ဥပနန္တေ၊ ဘိက္ခု၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ ယံ တံ-ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ
 အပ်သော သင်သည်၊ (ဝါ)-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်သော သင်
 သည်၊ ဘုတ္တာဝိ-စားပြီးသည်၊ ပဝါရိတော-သည်၊ (ဟုတွာ) အနတိရိတ္တံ-သော၊
 ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇသိ၊ အာဝုသော၊ တွမ္မိ-သင်ကလည်း၊ (သင်လို လူကလည်း၊)
 မံ-ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ပြောဆိုထိုက်၏ဟူ၍၊ မညသိနာမ-မှတ်ထင်ရသေး၏၊ ဣတိ-ပြီ။

အာဝုသော၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ နနု-ပြောထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ပြီ၊
 အာဝုသော၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ နနု-မေးထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ-ပြီ။

☞ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု၊ ဘုတ္တာဝိ-တစ်ချို့တစ်ဝက် စားပြီးသည် ဖြစ်၍၊
 ပဝါရိတံ - ပယ်မြစ်စေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ - ပဝါရိတ် သင့်ပြီးသော၊ ဘိက္ခု - ကို

(၁) ယံ တံ။ ။ယံသဒ္ဓါ၏ ဟိဋ္ဌန (ရှုတ်ချခြင်း) အနက်ကို ယူ၍ ပေးထားပါသည်။
 အနိယမသဗ္ဗနာမ်ဟု ဆိုလျှင် “ယော တံ” ဟု ရှိရမည်၊ [ပါရာဇိကဏ်ဘာဠိ-၂၊ ၂၇၂။] “ဘုဉ္ဇသိ”
 ဟု တုမှယောဂ ရှိသောကြောင့် “တံ” ကို ကတ္တားအဖြစ် ယူပါသည်။ ရှေးနိဿယ (ဘုရားကြီးမှ)
 ၌ ယံ တံ နှစ်ပုဒ်လုံးကိုပင် “ယံဝါ တံဝါ” နှင့် အနက်တူသော ဟိဋ္ဌနအနက်ဟောဟု ယူတော်
 မူ၍ “ယံ တံ-မည်းမည်းဝါးဝါး အယုတ်အားဖြင့်” ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ပါစိတ်ပါဠိတော် နိဿယ။]

အနတိရိတ္တေန-သော၊ ဘောဇနေန-ဖြင့်၊ အဘိဟဋ္ဌံ^၁-ရှေးရှုဆောင်ယူ၍၊ ပဝါ
ရေဿဿတိနာမ-ဖိတ်မန်ရသနည်း။

၂၄၄။ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာတိ-ကား၊ ယာဝတကံ-အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်
ရှိသော ခဲဖွယ်ဘောဇနံကို၊ ဣစ္ဆသိ-ခံယူခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ တာဝတကံ-ကို၊ ဝဏှာ
ဟိ-ခံယူပါ။ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်အံ့၊ အာသာဒနာပေက္ခာတိ-ကား၊ ဣမိနာ-
ဤအကြောင်းဖြင့်၊ (ဣဝတ္ထုဖြင့်) ဣမံ-ဤရဟန်းကို၊ စောဒေဿာမိ-စောဒနာမည်၊
သာရေဿာမိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေမည်၊ ပဋိစောဒေဿာမိ-တစ်ဖန် စောဒနာ
မည်၊ ပဋိသာရေဿာမိ-တစ်ဖန် အမှတ်ရစေမည်၊ မက္ခံ-မျက်နှာ မသာယာသူကို၊
ဝါ-မျက်နှာ မသာမယာဖြစ်အောင်၊ ကရိဿာမိ-ပြုမည်၊ ဣတိ-ဤ၍၊ အဘိဟရတိ-
ရှေးရှုဆောင်အံ့၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ ပေ၊ ဘောဇနပရိယော
သာနေ-စားခြင်း၏ အဆုံး၌၊ ပေ။

၂၄၅။ ပဝါရိတေ-ပဝါရိတ်သင့်ပြီးသော ရဟန်း၌၊ ပဝါရိတသညီ-ပဝါရိတ်
သင့်ပြီးသူဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။

၂၄၆။ အတိရိတ္တံ-အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေ၍၊ ဒေတိ-
အံ့။

နုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်

၂၄၇။ ရာဇဂဟေ-၌၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော-တောင်၌ ဖြစ်သော ကောင်းမြတ်သော
ပွဲသဘင်သည်၊ (တစ်နည်း) ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော-တောင်၏ ကောင်းမြတ်သော အရပ်၌
ပွဲသဘင်သည်၊ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၅၉။] ဟောတိ၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ-တစ်ဆယ့်
ခုနစ်ယောက် အစု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-သတ္တရသဝဂ္ဂိမည်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-
တို့သည်၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊
မနုဿာ-တို့သည်၊ (ဆွေမျိုးတော်သော လူတို့သည်) သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ-ကုန်သော၊
ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ နဟာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ (ရေချိုးပေးပြီး၍၊)
[ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၆၀။] ဝိလိမ္မေတွာ-နံသာ လိမ်းကျံပေးပြီး၍၊ ဘောဇေတွာ-
စားစေပြီး၍၊ ဝါ-ကျွေးမွေးပြီး၍၊ ခါဒနီယံ-ကို၊ အဒံသု-ပေးလိုက်ကြကုန်ပြီ။

(၁) အဘိဟဋ္ဌံ။ ။အဘိ + ဟရ + တံ၊ "သာဒိသန္တပုစ္ဆာနန္တံ" စသော သုတ်ဖြင့်
စီရင်ပါ။ တုံသည် တွာပစ္စည်း၏ အနက်ဟော၊ ဆရာများကား "အဘိဟဋ္ဌံ" ပါဠိကို သုံးစွဲတော်
မူသည်။ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၅၇။ ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၁၁၈။]

အာဝုသော-တို့၊ ဂဏှထ-ယူကြပါကုန်၊ ခါဒနီယံ-ကို၊ ခါဒထ-ခဲကြပါကုန်၊
ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့၊ ကုတော-အဘယ်မှ (ဘယ်က၊) တုမေဟိ-တို့သည်၊
ခါဒနီယံ-ကို၊ လဒ္ဓိ-ရအပ်သနည်း၊ အာဝုသော-တို့၊ ကံ ပန-အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်
လိုလဲ၊) တုမေ-တို့သည်၊ ဝိကာလေ^၁-နေလွဲအခါ၌၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇထ-စားကြ
သလော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးကုန်ပြီ၊ အာဝုသော၊ ဧဝံ-အေး . . စားကြကုန်၏၊ ဣတိ-
ကုန်ပြီ။

၂၄၉။ ဝိကာလောနာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့်အခါသည်၊ ဝိတိ
ဝတ္ထေ-လွန်လတ်သော်၊ ယာဝ အရုဏှဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်သည့်တိုင်အောင်
တည်း။

၂၅၀။ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဝိကာလသညီ-နေလွဲအခါဟု အမှတ်ရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ဝိကာလေ-၌၊ ကာလသညီ-ရဟန်းတို့ စားသောက်ချိန်ဟု အမှတ်ရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ကာလေ-ရဟန်းတို့ စားသောက်ချိန်၌၊ ဝိကာလသညီ-ဖြစ်၍။

ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ သန္နိဓိကာရကသိက္ခာပုဒ်

၂၅၂။ အာယသ္မတော အာနန္ဓဿ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော၊
အာယသ္မာ ဗေလဋ္ဌသိသော-အရှင်ဗေလဋ္ဌသိသသည်၊ [ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၇၁။]
အရညေ-၌၊ ဝိဟရတိ၊ သော-ထိုအရှင်ဗေလဋ္ဌသိသသည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-
လှည့်လည်၍၊ သုက္ခကုရံ-ဟင်းရည် ဟင်းလျာမှ ကင်းသော ထမင်းသန့်သန့်ကို၊
[ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၇၂။] အာရာမံ-သို့၊ ဟရိတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ သုက္ခာပေတွာ-
ခြောက်စေ၍၊ (အခြောက်လှန်း၍) နိက္ခိပတိ-ချန်ထား၏၊ (သိမ်းထား၏) ယဒါ-
အကြင်အခါ၌၊ အာဟာရေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုသည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ-၌၊ ဥဒ
ကေန-ရေဖြင့်၊ တေမေတွာ တေမေတွာ-စိုစေ၍ စိုစေ၍၊ (နှူး၍ နှူး၍) ဘုဉ္ဇတိ-
ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏၊ စိရေန-ကြာမြင့်မှ၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိသတိ-ဝင်တော်
မူ၏။

(၁) ဝိကာလေ။ ။ဤပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ကင်္ခါဘာသာဠီကာ၌ ကင်္ခါဠီကာကို ကိုးကား
ပြီးလျှင် “ဝိဂတော-ကင်းသော၊ ကာလော-စားချိန်တည်း၊ ဝိကာလော-ကင်းသော စားချိန်”
ဟု ကမ္မဓာရယသမာသံ ပြုတော်မူ၏။ “ကင်းသော စားချိန်” ဟူသည်မှာ “စားချိန် မဟုတ်၊
နေလွဲအခါ” ဟု ဆိုလိုသည်။ [ကင်္ခါဘာဠီ- ၂၊ ၁၂၀။] ပါတိမောက်ဘာဠီနှင့် ပါစိတ်ဘာဠီ၌မူ
“ကာလတော-ရဟန်းတို့ စားချိန်သောက်ချိန်မှ၊ ဝိဂတော-ကင်းသော အခါတည်း၊ ဝိကာလော”
ဟု ပဉ္စမိတပျူရိသ်သမာသံ ပြုတော်မူ၏။ ၂ နည်းလုံးပင် ဖြစ်သင့်ပေသည်။ [ပါတိမောက်
ဘာဠီ-၂၈၁။ ပါစိတ်ဘာဠီ- ၁၊ ၂၆၀။]

အာဝုသော၊ တံ-သည်၊ သန္နိဓိကာရကံ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းမှုကို ငြုခြင်းရှိသော၊
[ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊ ၂၇၂။ ပါတိမောက်ဘာဠိ- ၂၈၅။] ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇသိ ကံ
ပန-စားသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ (အာဝုသော ကံ ပန-အဘယ်သို့နည်း၊ တံ-သည်၊
သန္နိဓိကာရကံ၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဘုဉ္ဇသိ-သလော၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။) အာဝု
သော-တို့၊ ဧဝံ-အေး . . စားပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ။

၂၅၄။ သန္နိဓိကာရကံနာမ-မည်သည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-အကပ်ခံအပ်
ပြီးသည်၊ (ဟုတ္တာ၊) အပရဇ္ဈ-နောက်နေ၌၊ ခါဒိတံ-ခဲစားအပ်သည်၊ ဟောတိ။
[ယံ-အကြင်ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အဇ္ဇ ပဋိဂ္ဂဟိတံ (ဟုတ္တာ၊) အပရဇ္ဈ၊
ခါဒိတံ ဟောတိ၊ တံ-သည်၊ သန္နိဓိကာရကံနာမ-မည်၏၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။]

၂၅၆။ ယာဝကာလိကံ-ကို၊ ယာဝကာလေ-မွန်းတည့်တိုင်အောင်သော ကာလ
၌၊ နိဒဟိတ္တာ-သိုမှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-အံ့၊ ယာမကာလိကံ-ကို၊ ယာမေ-
ညဉ့်ယာမိ၌၊ နိဒဟိတ္တာ၊ ဘုဉ္ဇတိ၊ သတ္တာဟကာလိကံ-ကို၊ သတ္တာဟံ-ခုနစ်ရက်
ပတ်လုံး၊ နိဒဟိတ္တာ ဘုဉ္ဇတိ၊ ယာဝဇီဝိကံ-ကို၊ ပစ္စယေ-ဂေလညအကြောင်းသည်၊
သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

အမှာ။ ။ ယာဝကာလိက စသော ပုဒ်တို့၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့် တကွ အကျယ်
အဓိပ္ပာယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ-၁၊ ၂၇၆။ ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာ- ၂၈၀
၌ ပြထားပြီ။

သန္နိဓိကာရတသိက္ခာပဒ် နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်

၂၅၇။ ပဏီတဘောဇနာနိ ၁- မွန်မြတ်သော အာဟာရဖြင့် ရောစပ်အပ်သော
ဘောဇဉ်တို့ကို၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှာ၊ ဝိညာပေတွာ-မိမိ အလို
ရှိကြောင်းကို သိစေ၍၊ (တောင်း၍) ဘုဉ္ဇန္တိ၊ ကဿ-အဘယ်သူသည်၊ သမ္ပန္နံ-
ပြည့်စုံသော အရသာကို၊ ဝါ-ချိုမြိန်သော အရသာကို၊ န မနာပံ-မမြတ်နိုးအပ်
သနည်း၊ (မမြတ်နိုးဘဲ ရှိပါအံ့နည်း) [ကိတက ကံဟောဝါကျ။] ကဿ-အဘယ်သူ
အား၊ သာဒံ-ကောင်းသော အရသာသည်၊ (ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊)

(၁) ပဏီတဘောဇနာနိ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ၌ “မွန်မြတ်သော အာဟာရဖြင့်
ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့” ဟု ပဏီတကို ကရုဏာထူပေးတော်မူ၏။ [ပါစိတ်ဘာဠိ- ၁၊
၂၇၈။] ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာနှင့် ကခါဘာသာဠိကာတို့၌ “မွန်မြတ်သော အာဟာရနှင့်
ရောစပ်အပ်သော ဘောဇဉ်တို့” ဟု ပဏီတကို သဟာဒိယောဂ ပေးတော်မူ၏။ [ပါတိမောက်
ဘာဠိ- ၂၈၇။ ကခါဘာဠိ-၂၊ ၁၃၀။]

န ရုစွတိ ဝ-မနှစ်သက်သနည်း။ (မနှစ်သက်ပဲ ရှိပါအံ့နည်း။) [ရုစဓာတ်၏ အယှဉ် သမ္ပဒါနဝါကျ။]

၂၅၈။ ဂိလာနပုစ္ဆကာ-ဂိလာနကို မေးကုန်သော၊ ဘိက္ခု။ [လွယ်ပြီ။]

၂၆၀။ ယာနိ ခေါ် ပန တာနိ ပဏိတဘောဇနာနိတိ-ဟူသော ဤပါဌ၌၊ သပ္ပိနာမ-မည်သည်၊ ဂေါသပ္ပိဝါ-နွားမမှ ဖြစ်သော ထောပတ်လည်းကောင်း၊ (နွား ထောပတ်၊) အဇိကာသပ္ပိဝါ-ဆိတ်မမှ ဖြစ်သော ထောပတ်လည်းကောင်း၊ (ဆိတ် ထောပတ်၊) မဟိံသသပ္ပိဝါ-ကျွဲမမှ ဖြစ်သော ထောပတ်လည်းကောင်းတည်း။ (ကျွဲ ထောပတ်၊) ယေသံ-အကြင်သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ-အသားသည်၊ ကပ္ပတိ-ရဟန်း တို့အား အပ်၏၊ တေသံ-ထိုအပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါတို့၏၊ သပ္ပိ-ထော ပတ်တည်း။ နဝနိတံနာမ-မည်သည်၊ တေသညေဝ-ထိုအပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါတို့၏ပင်၊ နဝနိတံ-ဆီဦးတည်း။ တေလံနာမ-မည်သည်၊ တိလတေလံ- နှမ်းမှ ဖြစ်သော ဆီ၊ (နှမ်းဆီ) သာသပတေလံ-မုန့်ညှင်းဆီ၊ မဇုကတေလံ-သစ်မည် စည် ဆီ၊ ဧရဏ္ဍတေလံ-ကြက်ဆူဆီ၊ ဝသာတေလံ-သားဆီ၊ မဇုနာမ-ပျားရည်မည် သည်၊ မက္ခိကာမဇု-ယင်ပျားသည် ပြုအပ်သော ပျားရည်တည်း။ [ယင်ကောင် လောက်ရှိသော ပျားကောင်ကို “မက္ခိကာ” ဟု ခေါ်သည်၊ “ပျားငယ်” ဟုလည်း ဆိုကြ၏။]

ဖာဏိတံနာမ-တင်လဲမည်သည်၊ ဥစ္ဆုမ္မာ-ကြံ့မ၊ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြစ်သော ဝတ္ထုတည်း။ (ကြံ့ရည်၊ တင်လဲရည်၊ ကြံ့သကာ၊ သကြားတည်း။ ထန်းရည်၊ ထန်းလျက်များလည်း ပါဝင်နိုင်၏။) သြဒကော-ရေ၌ ဖြစ်သော သတ္တဝါကို၊ မစ္ဆော-မစ္ဆဟူ၍၊ (ငါးဟူ၍၊) ဝုစ္စတိ၊ (ငါး၊ လိပ်၊ မိချောင်း၊ မကာရ်း၊ ပုဇွန် စသည်များတည်း။) မံသံနာမ-မည် သည်၊ ယေသံ-အကြင်သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံ-ထိုအပ်သော အသား ရှိသော သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ-တည်း။ ခိရံနာမ-မည်သည်၊ ဂေါခိရံဝါ-နွားမမှ ဖြစ်သော နို့ရည်လည်းကောင်း၊ (နွားနို့) အဇိကာခိရံဝါ-ဆိတ်မမှ ဖြစ်သော နို့ရည်လည်း ကောင်း၊ (ဆိတ်နို့) မဟိံသခိရံဝါ-ကျွဲမမှ ဖြစ်သော နို့ရည်လည်းကောင်းတည်း။ (ကျွဲနို့) ဒမိနာမ-နို့ဓမ်းမည်သည်၊ တေသညေဝ-ထိုအပ်သော အသားရှိသော သတ္တဝါတို့၏ပင်၊ ဒမိ-နို့ဓမ်းတည်း။

ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏၊ (ဖာသု၌ စပ်) ပဏိတဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဝိနာ- ကြည်၍၊ ဖာသု-ချမ်းသားသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ (သော-ထိုရဟန်းသည်) အဂိလာ နောနာမ-အဂိလာနမည်၏၊ (ဂိလာန မဟုတ်သူ မည်၏) အဂိလာနော-ဂိလာန

ကဿ သာဒံ န ရုစွတိ။ ။ ဤဝါကျနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါဠိတော်စာပိုဒ် (၂၀၉) ၌ ပြခဲ့ပြီ။

မဟုတ်ဘဲ၊ အတ္တနော-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ ဝိညာပေတိ-တောင်းအံ့၊ ပယောဂေ-
ပယောဂကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်၊ (ဟောတိ) ပဋိလာဘေန-ရခြင်းကြောင့်၊ ဘုဒ္ဓိဿာမိ-
စားမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူအံ့၊ (အကပ်ခံအံ့) ။ပေ။

၂၆၁။ အဂိလာနော-ဂိလာန မဟုတ်ပါဘဲ၊ အဂိလာနသညီ-ဂိလာန မဟုတ်ဟု
အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။ ☸

၂၆၂။ ဂိလာနဿ-ဂိလာန၏၊ (အနာပတ္တိ) ဂိလာနော ဟုတွာ၊ ဝိညာပေတွာ-
၍၊ အဂိလာနော-ပါဘဲ၊ ဘုဒ္ဓတိ-၏၊ ဂိလာနဿ-၏၊ သေသကံ-အကြွင်းအကျန်
ကို၊ ဘုဒ္ဓတိ၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏၊ ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်မန်ထားသူတို့၏၊ (ပဏီတ
ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဝိညာပေတွာ ဘုဒ္ဓန္တဿ) အညဿ-၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ (ဝိညာ
ပေတွာ ဘုဒ္ဓန္တဿ) အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-အပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊ (ဝိညာပေတွာ
ဘုဒ္ဓန္တဿ) အနာပတ္တိ။

ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ဒန္တပေါဏသိက္ခာပုဒ်

၂၆၃။ အညတရော၊ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗပံသုကူလိကော^၁-အလုံးစုံ ပံသုကူရှိသည်၊
(အလုံးစုံ ပံသုကူပစ္စည်းကိုသာ ဆောင်သည်) (ဟုတွာ) သုသာနေ-သုသာန်၌၊
ဝိဟရတိ၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဒီယမာနံ-လှူအပ်သော
ပစ္စည်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတု-ခံယူခြင်းငှာ၊ န ဣစ္ဆတိ-အလိုမရှိ၊ သုသာနေပိ-၌လည်း
ကောင်း၊ ရုက္ခမူလေပိ-၌လည်းကောင်း၊ ဥမ္မာရေပိ-တံခါးခံ၌လည်းကောင်း၊ အယျ
ဝေါသာဋ္ဌိတကာနိ^၂-သေလွန်ပြီးသော မိဘ ဘိုးဘွား စသော ဆွေမျိုးတို့၏ အကျိုး
ငှာ စွန့်ပစ်အပ်သော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊
ပရိဘုဒ္ဓတိ-သုံးဆောင်၏။

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အယျဝေါသာဋ္ဌိတ
ကာနိ^၂-တို့ကို၊ သာမံ ဂဟေတွာ၊ ပရိဘုဒ္ဓတိနာမ-နည်း၊ အယံ ဘိက္ခု၊ ထေရော-
ခိုင်ခံ့၏၊ (တစ်ခဲနက် အသားကျစ်လစ်၏) ဝဋ္ဌရော-ဝဖြိုး၏၊ မနုဿမံသံ-လူတို့၏၊
အသားကို၊ (လူသားကို) ခါဒတိ မညေ-ခဲစားသည်ဟု မှတ်ထင်ကုန်၏။

(၁) သဗ္ဗပံသုကူလိကော။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၈၃

(၂) အယျဝေါသာဋ္ဌိတကာနိ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၂၁၄။

(၃) ခါဒတိမညေ။ ။ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၂၈၃။

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်သော၊ အာဟာရံ-အာဟာရကို၊ မုခဒ္ဒါရံ-ခံတွင်းပေါက်သို့၊ (ခံတွင်းဝသို့) အာဟာရိဿတိနာမ-ရှေးရှုဆောင်ရသနည်း၊ (သွင်းရသနည်း။)

၂၆၄။ ဥဒကဒန္တပေါနေ-ရေ၊ ဒန်ပု၌၊ ကုက္ကုစွာယန္တိ-ကုက္ကုစွကို ပြုကြကုန်၏။

၂၆၆။ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ-အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရကို၊ အဒိန္နံနာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဒိန္နံနာမ-မည်သည်၊ ကာယေနဝါ-ကိုယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေနဝါ-ကိုယ်နှင့် စပ်သော အရာဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိသဂ္ဂိယေနဝါ-ပစ်လွှတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေန္တေ-ပေးလတ်သော်၊ ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဌိတော-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ကာယေနဝါ၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေနဝါ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ခံယူ၏၊ (အကပ်ခံ၏။) ဧတံ-ဤစားဖွယ် (အာဟာရ) သည်၊ ဒိန္နံနာမ-မည်၏၊ အာဟာရောနာမ-မည်သည်၊ ဥဒကဒန္တပေါနံ-ကို၊ ဌပေတွာ-၍၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ အဇ္ဈောဟရဏီယံ-စားမျိုးထိုက်သော အစာတည်း။

၂၆၇။ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကေ-အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရ၌၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတသညီ-အကပ်မခံအပ်သော အာဟာရဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥဒကဒန္တပေါနာ-ကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ အဒိန္နံ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ မုခဒ္ဒါရံ-သို့၊ အာဟာရေတိ-အံ။

၂၆၈။ စတ္တာရိ-လေးပါးကုန်သော၊ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ ၂-မဟာဝိကဋ္ဌဆေးတို့ကို၊ ပစ္စယေ-မြွေကိုက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ ကပ္ပိယကာရကေ-ကပ္ပိယကာရကသည်၊ အသတိ-မရှိလတ်သော်၊ သာမံ၊ ဂဟေတွာ၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲနိုင်၏။

ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

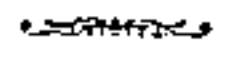
(၁) ဒိန္နံနာမ။ ။အကပ်မြောက် အင်္ဂါ (၅) ပါးကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ-၂၈၉ ၌ ပြထားပြီ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌လည်း ၂၈၅ မှ စ၍ အကျယ် ဖွင့်ထား၏။

(၂) မဟာဝိကဋ္ဌာနိ။ ။“မဟာဝိကဋ္ဌာနိ-ကြီးကျယ်သော မတူအောင် ပြုအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဝါ-ကြီးကျယ်သော ဖောက်ပြန်အောင် ပြုအပ်သော ဝတ္ထုတို့သည်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဆိုပါ။ [ပါစိတ်ဘာဋီ- ၁၊ ၃၂၂။ ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၁၄၇။]

တဿ-ထိုဘောဇနဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ဥဒ္ဓါနိးကား၊ ပိဏ္ဍော-အာဝသထပိဏ္ဍ၊
 ဂဏံ-ဂဏဘောဇန၊ ပရံ-ပရမ္မရဘောဇန၊ ပူပံ-မုန့်ကြော်သော သိက္ခာပဒ၊ ဒွေ-
 နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ပဝါရဏာစ-ပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်တို့၊
 ဝိကာလေ-ဝိကာလဘောဇန၊ သန္ဓိမိ-သန္ဓိမိကာရကာ၊ ဒီရံ-နို့ရည်နှင့် စပ်သော
 သိက္ခာပုဒ်၊ (ပဏီတဘောဇန၊) ဒန္တပေါနေန-ရေ၊ ဒန်ပူနှင့် စပ်သော သိက္ခာပုဒ်နှင့်
 တက္က၊ တေ-ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနိး
 တည်း။

ဘောဇနဝဂ် ပြီး၏။

ပါမိတ်ပါဠိတော်နိဿယ ပထမပိုင်း ပြီးပြီ။

၁၃၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၆) ရက်။
 (၂၉-၆-၉၀) တနင်္လာနေ့။

ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၅။ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၅။ အစေလကဝဂ္ဂ

၁။ အစေလကသိက္ခာပဒ

၂၆၉။ သံဃဿ-၏၊ (ဝါ-မှာ) ခါဒနိယံ-သည်၊ ဥဿန္တံ-ပေါများသည်၊ ဟောတိ၊ အာနန္တံ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ဒီလိုဆိုရင်) ဝိယာသာဒါနံ-စားကြွင်းစားတို့အား၊ ပူဝံ-မှန်ကို၊ ဒေဟိ-ပေးလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ဣတိ ခေါ-လျှင်၊ ပေ၊ ဝိယာသာဒေ-တို့ကို၊ ပဋိပါဠိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ နိသီဒါပေတွာ-ထိုင်နေစေ၍၊ ဧကေကံ-တစ်ခုစီ တစ်ခုစီသော၊ ပူဝံ-ကို၊ ဒေန္တော-လတ်သော်၊ အညတရိဿာ-တစ်ယောက် သော၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ပရိဗ္ဗိဇမအား၊ ဧကံ-တစ်ခုဟူ၍၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ပူဝေ-တို့ကို၊ အဒါသိ-ပေးလိုက်မိပြီ။

သာမန္တာ-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပရိဗ္ဗာဇိကာယော-တို့သည်၊ တံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ- (သူများထက် မှန်တစ်ခု ပိုရသော) ထိုပရိဗ္ဗိဇမကို၊ ဧတဒဝေါစုံ၊ (ကို)၊ ဧသော သမဏော-သည်၊ တေ-၏၊ ဇာရော-လင်ငယ်တည်း၊ ဣတိ ကုန်ပြီ၊ ဧသော သမဏော-သည်၊ မေ-၏၊ န ဇာရော-လင်ငယ်မဟုတ်၊ ဧကံ-ဟူ၍၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်ဖြစ်၍၊ ဒွေ ပူဝေ အဒါသိ၊ “ဇာရော-တည်း၊ န ဇာရော-လင်ငယ်မဟုတ်၊” ဣတိ-သို့၊ ဘန္တေ သု-ပြင်၊ ကြကုန်ပြီ။

အညတရော-သော၊ အာဇီဝကောပိ-သည်လည်း၊ ပရိဝေသနံ-ဆွမ်း လုပ်ကျွေးရာ အရပ်သို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ အညတရော ဘိက္ခု၊ ပဟူတေန- များစွာသော၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်ဖြင့်၊ သြဒနံ-ထမင်းကို၊ မဒ္ဒိတွာ-နယ်၍၊ တဿ အာဇီဝကဿ-အား၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ပိဏ္ဍံ-ဆွမ်းခဲကို၊ အဒါသိ၊ အာဝုသော၊ ကုတော-မှ၊ တယာ-သည်၊ ပိဏ္ဍော-ကို၊ လဒ္ဒေါ-ရအပ်သနည်း၊ အာဝုသော၊ မုဏ္ဍဂဟပတိကဿ-ဦးပြည်းသူကြွယ်ဖြစ်သော၊ (ခေါင်းတုံး သူကြွယ်ဖြစ်သော) တဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ပရိဝေသနာယ- မှ၊ လဒ္ဒေါ-အပ်ပြီ။

☰

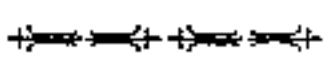
အညွှန်း။ ၁။ ပရိဝေသနံ-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁)။

ဥပ သကာ-တို့သည်၊ တေသံ အာဇီဝကာနံ-တို့၏၊ ဣမံ ကထာသလ္လာပံ-
 ဤဪအပ်သော စကာသံကို၊ ဝါ-ဤအပြန်အလှန် စကားပြောသံကို၊
 အယောသုံ၊ ဘန္တေ၊ ဣမေ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဿ-၏၊ အဝဏ္ဏ
 ကာမာ-ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အပြစ်ကို အလိုရှိပါကုန်၏၊ ပေ၊ သာဓု-
 တောင်းပန်ပါ၏၊ အယျာ-တို့သည်၊ တိတ္ထိယာနံ-တို့အား၊ သဟတ္ထာ-မိမိ
 လက်ဖြင့်၊ န ဒဒေယျု-မပေးကုန်ရာပါ။

၂၇၁။ အစေလကော နာမ-မည်သည်၊ ယော ကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ
 တစ်ယောက်သော၊ ဝါ-အလုံးစုံသော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသမာပန္နော-ပရိမိုဇ်အဖြစ်သို့
 ရောက်သော၊ နဂေါ-အဝတ်မစည်း၊ အချီးနီးသူတည်း၊ (အဝတ်မဝတ်သူတည်း။)

၂၇၂။ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့၊ (လူသာမဏေကို အပေးခိုင်းအံ့) န ဒေတိ-
 ကိုယ်တိုင် မပေးအံ့၊ ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထား၍၊ (ခွက်ကို တိတ္ထိတို့၏
 အနီး၌ ချထား၍) ဒေတိ-အံ့၊ ဗာဟိရာလေပံ-ပြင်ပ၌ လိမ်းကြံကြောင်း
 ဆီ စသည်ကို၊ ဒေတိ။

အစေလကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ဥယျောဇနသိက္ခာပဒ

၂၇၄။ သကျပုတ္တော-သော၊ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ ဘာတုနော-
 အစ်ကို၏၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ-အတူနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ဧတဒဝေါစ၊
 (ကံ)၊ အာဝုသော၊ ဧဟိ-လိုက်ခဲ့ပါ၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ပဝိသိသာမ-
 ဝင်ချေကြစို့၊ ဣတိ-ပြောပြ၊ (ဣတိ -ဤသို့ ပြောဆိုခေါ်သွားပြီး၍) တဿ-
 ထိုရဟန်းအား၊ အဒါပေတွာ-အာမိသတစ်ခုခုကို မပေးစေမူ၍၊ ဥယျောဇေသိ-
 ပြန်လွတ်ပြီ၊ (ကံ-အဘယ်သို့ပြော၍ ပြန်လွတ်သနည်း၊) အာဝုသော၊ ဂစ္ဆ-
 သွားတော့၊ မေ-ငါ၏၊ (ဖာသု၌ စပ်)၊ တယာ-သင်နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊
 ကထာ ဝါ-စကားပြောရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိသဇ္ဇာ ဝါ-ထိုင်နေရခြင်း
 သည်လည်းကောင်း၊ ဖာသု-ချမ်းသာမှုသည်၊ န ဟောတိ၊ ဧကကဿ-
 တစ်ယောက်တည်းသော၊ မေ-၏၊ ကထာ ဝါ နိသဇ္ဇာ ဝါ ဖာသု ဟောတိ၊
 ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ပြန်လွတ်ပြီ။

ကာလေ-ဆွမ်းစာချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌေ-နီးကပ်လတ်သော်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊

အညွှန်း။ ၂။ ပရိဗ္ဗာဇကသမာပန္နော-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁)။
 ၃။ ဒါပေတိ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂)။
 ၄။ ဣတိ-နောက်ဝါကျအတွက် ဣတိ တစ်လုံး အကြေကြံပါ။

စရိတုံ-ငှာ၊ န သက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ပဋိက္ကမနေပိ^၁-ရွာတွင် ဆွမ်း စာ ဇရပ်ဥှ်လည် ၊
ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ^၂-ဆွမ်းကို ခံတွင်းဥှ် စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ဝါ-ဆွမ်း စာ ခြင် ကို၊
န သမ္ဘာဝေသိ-မမိ၊ ဆိန္ဒုဘတ္တော-ပြတ်သောဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ။

၂၇၆။ ဧဟာဝုသော၊ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါတိ-ဟူသော ဤပါဠိဥှ်၊ ဂါမောပိ-
သည်လည်းကောင်း၊ နိဂမောပိ-သည်လည်းကောင်း၊ နဂရမ္ပိ-သည်လည်း
ကောင်း၊ ဂါမော စေဝ-ဂါမလည်း မည်၏၊ နိဂမော စ-နိဂမလည် မည်၏၊
(နဂရကို ဂါမဥှ် သွင်းယူပါဟု ဆိုလိုသည်။)

အဒါပေတွာတိ-ကား၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ခုသော အာမိသကို၊ န ဒါပေတွာ-
မပေးစေမူ၍၊ ဥယျောဇေယျာတိ-ကား၊ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ၊ ဟသိတုကာမော-
ရယ်ရွှင်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ကိဉ္စိတုကာမော-ကြည်စယ်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ရဟော-
ဆိတ်ကွယ်ရာဥှ်၊ နိသီဒိ တုကာမော-ထိုင် လိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာစာရံ-
မကျင့်ထိုက်သောအကျင့်ကို၊ အာစရိတုကာမော-ကျင့်လိုသည်ဖြစ်၍၊ ဧဝံ
ဝဒေတိ။ ။ဒဿနူပစာရံ ဝါ-မြင်လောက်ရာဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊
(တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်အရပ်တည်း၊) သဝနူပစာရံဝါ-ကြာလောက်ရာဥပစာကို
သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဇဟန္တဿ^၃-စွန့်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊
ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလတ်သော်၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

ဧတဒေဝ ပစ္စယံ ကရိတွာတိ-ကား၊ ဥယျောဇေတုံ-ပြန်လွှတ်ခြင်းငှာ၊
အညော-မလျောက်ပတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လိုခြင်းမှ အခြာသော၊ ကောစိ-
တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ န ဟောတိ။

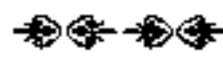
၂၇၇။ ကလိသာသနံ^၄-ကောဓအတွက် နှိပ်နှိပ်စက်စက် ပြောဆိုဆု မ
ကြောင်း ဖြစ်သော အာဇာကို၊ အာရောပေတိ-တင်အံ့။

၂၇၈။ ဥဘော-နှစ်ပါးလုံးတို့သည်၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း ၊ န
ယာပေဿာမ-မမျှတကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥယျောဇေသိ၊ မဟဂ္ဂံ-

အညွှန်း။ ၁။ ပဋိက္ကမေပိ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂)။
၂။ ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၉)။
၃။ ဝိဇဟန္တဿ။ ။ပြန်လွှတ်အပ်သောရဟန်းက တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်
ဥပစာကို ကျော်လွန်လျှင် ပြန်လွှတ်သောရဟန်းလည် ထိုသူကို
မမြင်ရ၊ ထိုသူ၏အသံကို မကြားရသောကြောင့် ဥပစာကို စွန့်ရာ
ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ပြန်လွှတ်သောရဟန်းကို “ဝိဇဟန္တဿ”ဟု
ဆိုသည်၊ ထို ပြန်လွှတ်သော ရဟန်းအားသာ အာပတ်သင့်၏။
(ပါစိတ်ဘာဠီ-၂၊ ၂)။
၄။ ကလိသာသနံ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၃)။

များသောအဖို ရှိသော၊ ဝါ-အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော၊ ဘဏ္ဍ-ဘဏ္ဍာကို၊ ပဿိတွာ-၍၊ လောဘဓမ္မ-လောဘတရားကို၊ ဥပ္ပာဒေဿတိ-ဖြစ်စေလိမ့်မည်၊ မာတုဂါမိ-ကို၊ ပဿိတွာ၊ အနဘိရတိ-မမွေ့လျော်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေဿတိ၊ ဂိလာနဿ ဝါ-ဂိလာနအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဩဟိယုကဿ ဝါ-ကျောင်း၌ ကျန်ရစ်သောရဟန်းအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရပါလဿ ဝါ-ကျောင်းစောင့်၏အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ယာဂုံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ၊ နိဟရ-ပို့ဆောင်ချေ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဥယျောဇေတိ၊ အနာစာရုံ-ကို၊ န အာစရိတုကာမော-မကျင့်လိုဘဲ၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ ဥယျောဇေတိ။

ဥယျောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ သဘောဇနသိက္ခာပဒ

၂၇၉။ သဟာယကဿ-သဟယ်ချင်း၏၊ (သူငယ်ချင်း၏၊) ဃရံ-အိမ်သို့၊ ဂန္ဓာ၊ တဿ-ထိုသဟယ်ချင်း၏၊ ပဇာပတိယာ-ဇနီးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သယနိ ဃရေ-အိပ်ယာခန်းဆောင်၌၊ နိသဇ္ဇံ-ထိုင်နေခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ၊ အယုဿ-အား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ။

ဘန္တေ၊ ယတော-အကြံကြောင့်၊ အယုဿ-အား၊ ဘိက္ခာ-ကို၊ ဒိန္နာ-ပေးလှူအပ်ပါပြီ၊ (တတော-ထို့ကြောင့်၊) ဂစ္ဆထ-ပြန်ကြွပါကုန်၊ သာ ဣတ္ထိ-သည်၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတော-ထက်ဝန်းကျင် ရာဂထကြွနေ၏။

အညွှန်း။ ၁။ သယနိဃရေ- ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၁၅၂)။

၂။ ပရိယုဋ္ဌိတော။ ။(ပရိ+ဥ+ဌာ+တ)၊ ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် လွမ်းမိုးခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ (ပရိယုဋ္ဌာန=ပရိ+ဥ+ဌာ+ယု) ဤသို့ ပစ္စည်းချင်း သာ ကွဲ၏၊ ထို့ကြောင့် “အယံ ပုရိသော-ကို၊ ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂသည် လွမ်းမိုးအပ်၏” ဟုပေးပါ။ (အဋ္ဌသာလိနိဘာဠီ ၃၊ ၂၄၈ကို နည်းမှီသည်။)

(တစ်နည်း) ပရိယုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည် ဂဟဏ(လုယူခြင်း)အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂသည် လုယူ အပ်၏” ဟု ပေးပါ။ (အဋ္ဌသာလိနိဘာဠီ ၄၊ ၁၅၀ကို နည်းမှီသည်။)

ဤ ပြခဲ့သောအနက်များကား ပရိယုဋ္ဌာန (ပရိယုဋ္ဌိတ)၏ ဆင့်ပွား (ဆက်သွယ်) ဟောအပ်သောအနက်တည်း၊ မူလအနက်မှာ “ပရိယုဋ္ဌိတော-ထက်ဝန်းကျင် ရာဂထကြွနေ၏” ဟု ဖြစ်၏၊ ပါစိတ်ဘာဠီ၌ ထိုအနက်နှစ်ပါးကို ပေါင်း၍ “ရာဂသည် ထက်ဝန်းကျင် ထကြွလုယူ အပ်၏” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ပါစိတ်ဘာဠီ-၂၊ ၄)။

ဣတိ-ဤသို့၊ သလ္လက္ခေတ္တာ-မတ်သာ၍၊ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ၊ နိသီဒထ-ထိုင်တော်မူပါကုန်၊ မာ အဂမိတ္ထ-မကြွကြပါနှင့်၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဥဇ္ဈာပေသိ-ကဲ့ရဲ့စေပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ၊ အယျော-သော၊ အယံ ဥပနန္ဒော-သည်၊ မယံ-၏၊ ပဇာပတိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ သယနိဃရေ-၌၊ နိသိန္ဒော-ထိုင်နေပြီ၊ သော-ထို အရှင်ဥပနန္ဒသည်၊ မယာ-တပည့်တော်က၊ ဥယျောဇီယမာနော-ပြန်လွတ်အပ်ပါလျက်၊ ဂန္တိ-ပြန်သွားခြင်းငှာ၊ န ဣတ္ထိတိ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသောကိစ္စ ရှိပါကုန်၏၊ ဗဟုကရဏိယာ-များသော ပြုဖွယ်ရှိပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့စေပြီ၊ (ရဟန်းတော်များ ကဲ့ရဲ့အောင် ဤသို့ ပြောပြသည်-ဟူလို။)

သဘောဇနေ^၁ -သမီးခင်ပွန်းနှစ်ယောက်ဟူသော လူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ (တစ်နည်း) သဘောဇနေ-သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော မိန်းမ ယောက်ျားနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကုလေ-အမျိုး၌၊ ဝါ-အိမ်၌၊ အနုပဓဇ္ဇ-အနီးသို့ ကပ်ဝင်၍၊ နိသဇ္ဇံ-ကို၊ ကပ္ပေဿတိ နာမ-ပြုရသနည်း။

၂၈၁။ ယသ္မိံ-အကြင်အမျိုး၌၊ ဝါ-အကြင်အိမ်၌၊ ဣတ္ထိ စေဝ-သည်လည်းကောင်း၊ ပုရိသော စ-လည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိ စ ပုရိသော စ၊ ဥဘော-နှစ်ယောက်လုံးတို့သည်၊ အနိက္ခန္တာ-အိမ်မှ မထွက်ကုန်သည်၊ ဥဘော-တို့သည်၊ အဝိတရာဂါ-မကင်းသောရာဂ ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-ရာဂမကင် သေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ-ထိုအိမ်သည်၊ သဘောဇနံ-သော၊ ကုလံ နာမ-မည်၏။

မဟလ္လကေ-ကြီးသော၊ ဃရေ-အိမ်၌၊ ပိဋ္ဌသဃာဋ္ဌဿ-တံခါးဘောင်၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ဟတ္ထပါသံကို၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍။ ။ ခုဒ္ဒကေ-ငယ်သော၊ ဃရေ-အိမ်၌၊ ပိဋ္ဌဝံသံ-ခေါင်လျှောက်ဝါးကို၊ အတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ နိသီဒတိ။

၂၈၂။ န သယနိဃရေ-အိပ်ယာခန်းဆောင် မဟုတ်သည်၌။

၂၈၃။ ဘိက္ခု-သည်၊ ဒုတိယော-နှစ်ယောက်မြောက်အဖော်သည်၊ ဟောတိ၊ ဥဘော-တို့သည်၊ နိက္ခန္တာ-ကုန်၊ ဟောန္တိ၊ ဥဘော-တို့သည်၊ ဝိတရာဂါ-ကင်းသော ရာဂရှိသူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ န သယနိဃရေ-၌၊ (နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတိ)။

သဘောဇနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

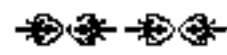
၄။ ရဟောပဋိစ္စနုသိက္ခာပဒ

၂၈၄။ ရဟော-မျက်စိ၏ ကွယ်ရာ၌၊ ပဋိစ္စန္ဓေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေသိ။

အညွှန်း။ ၁။ သဘောဇနေ-ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၁၅၁၊ ၁၅၂)။

၂၈၅။ မာတုဂါမော နာမ၊ပေ၊ ပဂေဝ မဟတ္တရီ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၃၊ ၆၈၇၊ စာပိုဒ်-၂၇၁ ရှု)၊ ရဟော နာမ၊ပေ၊ ပဋိစ္ဆန္တံ ဟောတိ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၄၊ ၄၈၆၊ ၄၈၇၊ စာပိုဒ်-၄၄၅ ရှု)။

ရဟောပဋိစ္ဆန္တံသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

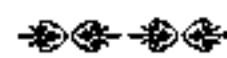
၅။ ရဟောနိသစ္စသိက္ခာပဒ

၂၈၉။ ဧကော ဧကာယ^၁ -တစ်ယောက်ချင်းချင်း၊ ရဟော-နား၏ ကွယ်ရာ၌၊ နိသစ္စံ၊ ကပွေသိ။

၂၉၁။ မာတုဂါမော နာမ၊ပေ၊အာဇာနိတုံ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၃၊ ၆၉၄၊ စာပိုဒ်-၂၈၅ ရှု)။

၂၉၂။ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟိတ္ထိယာ ဝါ - လူ့ကိုယ်ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်မနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ (လူယောင်ဆောင် တိရစ္ဆာန်မ) [နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်ကို ဆိုလိုသည်။]

ရဟောနိသစ္စသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ စာရိတ္တသိက္ခာပဒ

၂၉၄။ သကျပုတ္တံသ-သော၊ အာယသ္မတော ဥပနန္တံသ-၏၊ ဥပဋ္ဌာက ကုလံ-အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အမျိုးသည်၊ သကျပုတ္တံ-သော၊ အာယသ္မန္တံ ဥပနန္တံ-ကို၊ ဘတ္တေန-ဘတ်ဖြင့်(ထမင်းဖြင့်)၊ နိမန္တေသိ-ပင့်ဖိတ်ပြီ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုပိ-တို့ကိုလည်း၊ နိမန္တေသိ။ ။ပုရောဘတ္တံ-ဘတ်၏ ရှေ့အဖို့၌၊ (ထို နိမန္တနဘတ်ကို မစားမီ ရှေးအဖို့၌) ကုလာနိ-အမျိုးအိမ်တို့သို့၊ ပယိရပါသတိ-ချဉ်းကပ်၏။ ။ဘန္တေ-တို့၊ ယာဝ-လောက်၊ အယျော ဥပနန္တော-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏၊ တာဝ-လောက်၊ (ထိုအရှင်ဥပနန္တ ပြန်လာသည့်တိုင်အောင်) အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါကုန်။

အာဝုသော-ငါ့ရှင် ဒါယကာတို့၊ ကာလော-ဆွမ်းစားချိန်သည်၊ ပုရေ အတိက္ကမတိ ၂-မကြာမီ ကျော်လွန်လိမ့်မည်၊ ဝါ-မကျော်လွန်မီ၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေထ၊ ဘန္တေ၊ မယံ-တို့သည်၊ ယမ္ပိ ဘတ္တံ-အကြင် ဆွမ်းကိုလည်း၊

အညွှန်း။ ၁။ ဧကော ဧကာယ-ပါတိမောက်ဘာဋီ (၁၂၀)၊ ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ (၄၊ ၄၈၅)။
 ၂။ ပုရေ ကာလော အတိက္ကမတိ-ပါရာဇိကဏ်ဘာဋီ (၁၊ ၅၇)၊ ကစ္စည်းဘာဋီ (၂၊ ၂၈၈)။

အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-၏။ ကာရုဏာ-ကြောင့်၊ ကရိမှာ-ပြုခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ (တံ ဘတ္တံ-ကို)၊ ယာဝ-လောက်၊ အယျော ဥပနန္ဒော၊ အာဂစ္ဆတိ၊ (တာဝ)၊ အာဂမေထ။ ။ပုရောဘတ္တံ-၌၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ပယိရပါသိတွာ-၍၊ ဒိဝါ-နေအခါမှ၊ (နေမြင့်မှ)၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏။ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ နိမန္တိတော-ဖိတ်မံအပ်သည်ဖြစ်၍၊ သဘတ္တော-ဘတ်ရှိသူသည်၊ သမာနော-လျက်၊ ပုရော ဘတ္တံ-၌၊ ကုလေသု-တို့၌၊ စာရိတ္တံ-လှည့်လည်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ (လှည့်လည်ခြင်းသို့)၊ အာပဇ္ဇိဿတိ နာမ။

၂၉၅။ အာယသ္မတော ဥပနန္ဒဿ-၏။ ဥပဋ္ဌာကာကုလံ-သည်၊ သံဃဿ-၏။ အတ္တာယ-ငှာ၊ ခါဒနိယံ-ကို၊ ပါဟေသိ-ပို့စေပြီ၊ (အပို့ခိုင်းပြီ)၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ ပို့စေသနည်း)၊ အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-အား၊ ဒသေတွာ-ပြု၍၊ သံဃဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-လှူထိုက်၏။ (လှူပါလေ)၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ ပို့စေပြီ။ ။ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်နေသည်၊ ဟောတိ။ ။ ဘန္တေ-တို့၊ အယျော ဥပနန္ဒော-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးကြကုန်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့၊ သကျပုတ္တော-သော၊ ဒေသော အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော-သည်၊ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ၊ ပဝိဋ္ဌော-ဝင်နေပါပြီ၊ ဣတိ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဣဒံ ခါဒနိယံ-ကို၊ အယျဿ ဥပနန္ဒဿ-အား၊ ဒသေတွာ-၍၊ သံဃဿ-အား၊ ဒါတဗ္ဗံ-ပေးလှူထိုက်ပါ၏။ပေ၊ ယာဝ ဥပနန္ဒော

အာဂစ္ဆတိ၊ တာဝ, ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-အကပ်ခံ၍၊ နိက္ခိပထ-သိမ်းထားကြကုန်။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပုရောဘတ္တံ-၌၊ ကုလေသု-တို့၌၊ စာရိတ္တံ-သို့၊ အာပဇ္ဇိတုံ-ငှာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပစ္စာဘတ္တံ-ဆွမ်း၏နောက်အဖို့၌၊ (ဆွမ်းစားပြီးနောက်)၊ ကုလာနိ-တို့သို့၊ ပယိရပါသိတွာ-၍၊ ဒိဝါ-၌၊ ပဋိက္ခမိ-ပြန်လာပြီ၊ ခါဒနိယံ-ကို၊ ဥဿာရိယိတ္ထံ^၁ -ပြန်၍ ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ (အိမ်ပြန်ယူသွားပြီ)။

၂၉၇။ စိဝရကမ္ပံ-သင်္ကန်းချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တိ၊ သူစိယာပိ-အပ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုတ္တေနပိ-အပ်ချည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တကေနပိ-ဓားငယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တော စ-အလိုရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ။

၂၉၈။ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော၊ (အိမ်သို့ သွားလိုစိတ်ဖြစ်သည်မှစ၍ တွေ့မြင်ရသော၊ သို့မဟုတ် တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်အတွင်း၌ ထင်ရှားရှိသော) ဘိက္ခံ-ကို၊ အာပုတ္တာ^၂ -ပန်ပြော၍၊ ကုလာနိ-တို့ကို၊ ပယိရပါသိတုံ-ချဉ်းကပ်ခြင်းငှာ၊ အနဇာနာမိ။

အညွှန်း။ ၁။ ဥဿာရိယိတ္ထံ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆)။
 ၂။ အာပုတ္တာ။ ။ပန်ပြောပုံကို ပါစိတ်ဘာသာဠီကာ(၂၊ ၇)၌ ရှု။

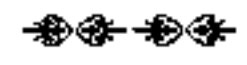
၃၀၀။ သဘတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ယေန-အကြင်ဆွမ်းဖြင့်၊ နိမန္တိတော-
ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တေန-ဖြင့်၊ သဘတ္တော-ဘတ်ရှိသည်၊ (သမာနော)၊ သန္တံ-
သော၊ ဘိက္ခု နာမ-မည်သည်၊ အာပုစ္ဆာ-၍၊ ပဝိသိတံ-ဝင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကာ-
စွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ။

ပုရောဘတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ယေန-အကြင် ဘောဇဉ်ဖြင့်၊ နိမန္တိတော-
အပ်ပြီ၊ တံ-ကို၊ အဘုတ္တာဝီ-မစားဘဲ၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ၊ ယေန-ဖြင့်၊
နိမန္တိတော၊ တံ-ကို၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကုသဂ္ဂေနပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်
လည်၊ ဘုတ္တံ-စားအပ်သည်၊ ဟောတိ။ ။ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-
ကာ၊ အညဿ-၏၊ ယရူပစာရံ-အိမ်၏ ဥပစာသို့၊ ဩက္ကမန္တဿ-သက်ရောက်
သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ ပဌမံ-သော၊ ပါဒံ-ခြေကို၊ ဥမ္မာရံ-
တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကာမေတိ-ကျော်လွန်စေအံ့၊ ဒုတိယံ ပါဒံ-ကို၊ (ဥမ္မာရံ)၊
အတိက္ကာမေတိ။

၃၀၁။ နိမန္တိတော-ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီးသည်၌၊ နိမန္တိတသညီ-ဖြစ်၍၊ သမယာ-
သွားသင့်ရာအခါကို၊ အညတြ-ကြည့်၍၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြော
ဘဲ၊ ပုရောဘတ္တံ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝါ-၌သော်လည်းကောင်း၊
ကုလေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။

၃၀၂။ သမယေ-သွားသင့်ရာအခါ၌၊ (ပဝိသတိ-ဝင်အံ့)၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊
အနာပုစ္ဆာ-၍၊ ပဝိသတိ၊ အသန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ-ဘဲ၊ ပဝိသတိ၊ အညဿ-
အခြားသူ၏၊ ယရေန-အိမ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဟောတိ၊ ယရူပစာရေန-
ဖြင့်၊ မဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ အန္တရာရာမံ-ရွာတွင်းအာရာမ်သို့၊ (ရွာတွင်းကျောင်းသို့)၊
ဂစ္ဆတိ၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ တိတ္ထိယသေယျံ-တိတ္ထိတို့၏ကျောင်းသို့၊
ဂစ္ဆတိ၊ ပဋိက္ကမနံ-ရွာတွင်းဆွမ်းစားဇရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဘတ္တိယဃရံ-ဘတ်ရှိရာ
အိမ်သို့၊ (မိမိကို ဆွမ်းစားဖိတ်ထားသောအိမ်သို့)၊ အာပဒါသု-ဘေးရန်တို့
ကြောင့်၊ (အသက်အန္တရာယ်၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်တို့ကြောင့်)၊ (ဂစ္ဆတိ-အံ့)။

စာရိတ္တသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ မဟာနာမသိက္ခာပဒ

၃၀၃။ သက္ကေသု-သက္ကာဇနပုဒ်၌၊ (သက္ကတိုင်း၌)၊ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ-ကပိလ
ဝတ္ထုမြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏အနီးဖြစ်သော၊ နိဂြောဓာရာမေ-နိဂြောဓာရုံကျောင်း
တိုက်၌၊ ဝိဟရတိ၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌၊ မဟာနာမဿ-မဟာနာမ်
မည်သော၊ သက္ကဿ-သာကီဝင်မင်း၏၊ ဘောသဇ္ဇံ-ဆေးသည်၊ ဥဿန္တံ-
ပေါများသည်၊ ဟောတိ။

ဘန္တေ၊ အဟံ၊ သံဃံ-ကို၊ စာတုမာသံ-လေးလပတ်လုံး၊ ဘောသဇ္ဇေန-
 ဖြင့်၊ ပဝါရိတုံ-ဖိတ်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏။ ။ဘိက္ခု။ ကုက္ကုစာ
 ယန္တာ-ကုန်လျက်၊ နာမိဝါသေန္တိ-လက်မခံကြကုန်၊ ဘိက္ခုဝေ၊ စာတုမာသံ-
 ပတ်လုံး၊ ဘောသဇ္ဇပစ္စယပဝါရဏံ-ဆေးပစ္စည်းဖြင့် ဖိတ်ခြင်းကို၊ သာဒိတုံ-
 သာယာခြင်းငှာ၊ (လက်ခံခြင်းငှာ) အနုဇာနာမိ။

၃၀၄။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-ကို၊ ပရိတ္တံ-အနည်းငယ်သော၊
 ဘောသဇ္ဇံ-ကို၊ ဝိညာပေန္တိ-မိမိအလိုရှိကြောင်းကို သိစေကြကုန်၏၊ (တောင်းကြ
 ကုန်၏) တထေဝ-ထို့အတူပင်၊ ပေ၊ ပုနပ္ပဝါရဏမ္ပိ-နောက်ထပ် ဖိတ်ခြင်း
 ကိုလည်း၊

၃၀၅။ နိစ္စပဝါရဏမ္ပိ-အမြဲဖိတ်ခြင်းကိုလည်း။ ။ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ ဒုန္နိဝတ္တာ-မကောင်းသဖြင့် ဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိကုန်သည်၊
 ဒုပ္ပာရတာ-မကောင်းသဖြင့် ရန်အပ်၊ ရုံအပ်သော ဧကသီ ရှိကုန်သည်၊
 အနာကပ္ပသမ္ပန္နာ-ရဟန်းတို့၏အမှုအရာနှင့် မပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊
 မဟာနာမော သက္ကော-သည်၊ ဝတ္တာ-ပြောတတ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကံ)၊
 ဘန္တေ-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဒုန္နိဝတ္တာ-မကောင်းသဖြင့်
 ဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိပါကုန်သနည်း၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇိတေန နာမ-ရဟန်းမည်သည်၊
 သုနိဝတ္ထေန-ကောင်းစွာဝတ်အပ်သောသင်းပိုင် ရှိသူသည်၊ သုပါရတေန-
 သည်၊ အာကပ္ပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗနန-ဖြစ်ထိုက်သည်မဟုတ်ပါလား၊
 ပေ၊ သက္ကော-၌၊ ဥပနန္တိသု-ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြကုန်ပြီ၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-ကို၊ မကံ-
 မျက်နှာမသာမယာသူကို၊ ဝါ-မျက်နှာမသာယာသူဖြစ်အောင်၊ ကရေယျာမ
 နုခေါ-ပြုနိုင်ကုန်ရာပါအံ့နည်း။

မဟာနာမေန သက္ကေန-သည်၊ သံဃော-ကို၊ ဘောသဇ္ဇေန-ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-
 ဖိတ်အပ်ပြီ၊ အာဝုသော-တို့၊ ဟန္တ-ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ မဟာနာမံ သက္ကံ-
 ကို၊ သပ္ပိ-ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေမ-မိမိ အလိုရှိကြောင်းကို သိစေကြကုန်စို့၊
 (တောင်းကြကုန်စို့) ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ၊ ပေ၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်ဒါယကာ၊
 ဒေါဏေန - တစ်စိတ်သော၊ (တစ်စိတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော) သပ္ပိနာ-
 ထောပတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဘန္တေ-တို့၊ အဇ္ဇ-ယနေ့တစ်ရက်
 မျှ၊ နော-တပည့်တော်တို့အတွက်၊ ဝါ-ဖို့၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး။

☰

အညွှန်း-၁။ ဒေါဏေန။ ။ဒေါနပရိမာဏ (တစ်စိတ်အတိုင်းရှည်)ဖြင့် ပရိမာဏဝန္တ
 (တစ်စိတ်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု)တိုင်အောင်ယူပါ၊ အဿတ္ထိ
 ပြုဖွယ်မလို၊ ဥပမာ-နီလံ ဝတ္ထံ၊ နီလံ ပုပ္ဖံ ကဲ့သို့တည်း။
 ၂။ အဇ္ဇဏော-ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ (၄၊ ၂၉၂၊ ၅၀၉)။

မနုဿာ-တို့သည်၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာဟရိတုံ-ငှာ၊ ဝဇံ-နွားခြံသို့၊ ဂတာ-
သွားပါကုန်ပြီ၊ ကာလံ-အချိန်အခါ၌ (အချိန်မီ)၊ အာဟရိဿထ-ဆောင်ယူ
လာကြပါလိမ့်မည်။

ယံ တံ-ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ်သော သင်သည်၊ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု
အသိအမှတ်ပြုအပ်သောသင်သည်၊ ပဝါရေတွာ-ဖိတ်ပြီး၍၊ န ဒေတိ-မလှူ၊
အာဂုသော၊ အဒါတုကာမေန-မပေးလိုသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-မပေးလိုဘဲ၊
ပဝါရိတေန-ဖိတ်သော၊ တယာ-သင်ဖြင့်၊ ကိံ ပန-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။

ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ဘဒ္ဒန္တာ-တို့သည်၊ “အဇ္ဇဏော ဘန္တေ အာဂမေထာ” တိ-
ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါကုန်လျက်၊ နာ ဂမိဿန္တိ နာမ-မစောင့်ဆိုင်း
ကြရကုန်သနည်း။

၃၀၇။ ပုန ပဝါရဏာပိ သာဒိတဗ္ဗာတိ-ကား၊ ယဒါ-၌၊ ဂိလာနော-
မကျန်းမာသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဝိညာပေဿာမိ-
တောင်းအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ (ပုနပဝါရဏာပိ-ကိုလည်း၊ သာဒိတဗ္ဗာ-
သာယာအပ်၊ သာယာနိုင်၏၊) တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒိယေယျာတိ-ကား၊
ဘေသဇ္ဇပရိယန္တာ-ဆေးအပိုင်းအခြားရှိသော၊ န ရတ္တိပရိယန္တာ-ညဉ့်
အပိုင်းအခြားမရှိသော၊ ပဝါရဏာ-ဖိတ်မန်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ပေ၊ ဘေသဇ္ဇ
ပရိယန္တာ စ-ဆေးအပိုင်း အခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ရတ္တိပရိယန္တာ စ-
ညဉ့်အပိုင်းအခြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဝါရဏာ အတ္ထိ၊ နေဝ ဘေသဇ္ဇ
ပရိယန္တာ-ဆေးအပိုင်းအခြား ရှိသည်လည်းမဟုတ်သော၊ န ရတ္တိပရိယန္တာ-
ညဉ့်အပိုင်းအခြားရှိသည်လည်း မဟုတ်သော၊ ပဝါရဏာ အတ္ထိ။

ဘေသဇ္ဇပရိယန္တာ နာမ-မည်သည်၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ-
ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကိံ)၊ ဧတ္ထကေဟိ-ကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇေဟိ-
တို့ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏၊ ဧတ္ထကာသု-
ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ရတ္တိသု-တို့၌။

၃၀၈။ ဘေသဇ္ဇပရိယန္တေ -ဆေးအပိုင်းအခြား၌၊ (ဆေးအပိုင်းအခြားရှိသော
ဖိတ်ခြင်း၌) ယေဟိ ဘေသဇ္ဇေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်အပ်သည်၊
ဟောတိ၊ တာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညာနိ-
ကုန်သော၊ ဘေသဇ္ဇာနိ-တို့ကို၊ ဝိညာပေတိ။

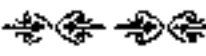
၃၀၉။ န ဘေသဇ္ဇေန-ဆေးမဟုတ်သော၊ ကရဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊
ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိ၊ (ဆေးအတွက် မဟုတ်ဘဲ အစာအတွက်

အညွှန်း-၁။ ယံ တံ-ပါစိတ်နိဿယ ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒနိဿယ၊ စာပိုဒ်၂၄၂
ရှု၊ ရှေးနိဿယ၌ “ယံ တံ-ဟူးဟူးငြားငြား အယုတ်အားဖြင့်” ဟုပေးတော်မူ၏။

တောင်းခြင်းမျိုးတည်း၊) အညေန-အခြာသော၊ ဘောသဇ္ဇေန- ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ အညံ ဘောသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိ။ (ဆီလိပါလျက် ထောပတ်တောင်းခြင်းမျိုးတည်း)၊ပေ၊ တတုတ္ထရိ-ထို ပိုင်ခြာအပ်သောဆေ , ပိုင်ခြားအပ်ရာညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၌။

၃၁၀။ ဣမေဟိ ဘောသဇ္ဇေဟိ-တို့ဖြင့်၊ တယာ-သည်၊ ပဝါရိတာ- ဖိတ်အပ်ကုန်သည်၊ အမှ-ကုန်၏၊ အမှာကဉ္စ-တို့အားလည်း၊ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဘောသဇ္ဇေန-ဤဆေ၊ ဤဆေဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစိက္ခိတ္တာ-ပြော၍၊ ဝိညာပေတိ၊ပေ၊ တာယော စ ရတ္ထိယော- တို့သည်လည်း၊ ဝိတိဝတ္တာ-လွန်ကုန်ပြီ၊ပေ၊ ဉာတကာနံ-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်ထားသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝိညာပေတိ)။

မဟာနာမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒ

၃၁၁။ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကောသလတိုင်းကို အစိုးရသော၊ ရာဇာ-သည်၊ သေနာယ-စစ်တပ်ဖြင့်၊ အဗ္ဘယျာတော^၁-ရှေ့ရှုထွက်လာသည်၊ ဟောတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ ဥယျုတ္တံ^၂-မြို့မှ ထွက်လာသော၊ သေနံ-စစ်တပ်ကို၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ အဂမံသု-သွားကုန်ပြီ။

ရာဇာ ပသေနဒိ၊ ကောသလော-သည်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဒုရတောဝ-အဝေး၌ပင်(အဝေးကြီးကပင်)၊ အာဂစ္ဆန္တေ-လာနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဒသာ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-၍၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အာဂတာ- လာကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ မယံ၊ မဟာရာဇာနံ-မင်းမြတ်ကို၊ ဒဋ္ဌုကာမာ-မြင်ခြင်းငှာ အလိုရှိပါကုန်၏၊ (ကြည့်လိုကုန်၏)၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ယုဒ္ဓဘိနန္ဒိနံ-စစ်တိုက်ခြင်း၌ နှစ်သက်သော၊ မံ-ကို၊ ဒိဋ္ဌေန- ကြည့်ခြင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဘဂဝါ-ကို၊ ပဿိတမ္ပောနန- ဖူးမြင်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။

ယေ မယံ-တို့သည်၊ အာဇီဝဿ-အသက်မွေးမှု၏၊ ဟေတု^၃-အကြောင်း ကြောင့်၊ ပုတ္တဒါရဿ-သား၊သမီး၊ဇနီး၏၊ ကာရဏာ-အကြောင်းကြောင့်၊

အညွှန်း- ၁။ အဗ္ဘယျာတော -ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၉)။
၂။ ဥယျုတ္တံ၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၁၅၉)။
၃။ အာဇီဝဿ ဟေတု (ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၂၊ ၂၂၆)။

သေနာယ-ဖြင့်၊ အာဂစ္ဆာမ-လာကြရကုန်၏။ (ကေသံ) အမှာကမ္ပိ-ထိုငါတို့
၏လည်း၊ အလာဘာ^၁-စီးပွားချမ်းသာကို မရခြင်းတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။
(တေသံ) အမှာကမ္ပိ-ထိုငါတို့သည်လည်း၊ မနုဿတ္တံ-ကံကောင်းထောက်မ
သဖြင့် ရအပ်သော လူ့အဖြစ်ကို၊ ဒုလ္လဒ္ဓံ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်ပြီ။

၃၁၂။ အညတရဿ ဘိက္ခုနော-၏။ မာတုလော-ဦးကြီး(ဦးရီး)သည်။
သေနာယ-စစ်တပ်၌၊ ဂိလာနော-မကျန်းမာနေသည်။ ဟောတိ၊ သော-ထို
ဦးကြီးသည်။ တဿ ဘိက္ခုနော-၏။ သန္တိကေ-၌၊ ဒူတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-
စေလွှတ်ပြီ။ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း၊) အဟံဟိ-ငါသည်။
(ဟိ အနက်မရှိ၊) သေနာယ-၌၊ ဂိလာနော-၏။ ဘဒန္တော-ငါတူအရှင်သည်။
အာဂစ္ဆတု-လာပါစေ၊ ဘဒန္တဿ-၏။ အာဂတံ-လာခြင်းကို၊ ဣစ္ဆာမိ၊ ဣတိ-
ဤသို့မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ။

န ဥယျုတ္တံ သေနံ ဒဿနာယ ဂတဗ္ဗန္တိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်။
သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ မေ-၏။ အယဉ္ဇူ မာတုလော-သည်လည်း၊
သေနာယ-၌၊ ဂိလာနော-၏။ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်(အဘယ်နည်းဖြင့်)၊
မယာ-သည်။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗနုခေါ-ကျင့်ထိုက်ပါနည်း(ကျင့်ရပါမည်နည်း)၊ တထာ
ရူပပစ္စယာ-ထိုသွားထိုက်သောသဘောရှိသော အကြောင်းကြောင့်၊ သေနာယ-
သို့၊ ဂန္တံ၊ အနဇာနာမိ။

၃၁၄။ ဥယျုတ္တာ-သော၊ သေနာ နာမ-မည်သည်။ ဂါမတော-မှ၊
နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ နိဝိဋ္ဌာ ဝါ-စုဝေးတည်နေသည်သော်လည်းကောင်း၊
ပယာတာ ဝါ-သွာ နေသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ သေနာ နာမ-
မည်သည်။ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့လည်းကောင်း၊ အဿာ-မြင်းတို့လည်းကောင်း၊
ရထာ-ရထာတို့လည်းကောင်း၊ ပတ္တိ-ခြေလျင်စစ်သားတို့လည်းကောင်းတည်း။

ဟတ္ထိ-ဆင်တစ်စီးသည်၊ ဒွါဒသပုရိသော^၂-တစ်ဆယ့်နှစ်ယောက်သော
ယောက်ျားရှိ၏။ အသော-သည်၊ တိပုရိသော-၏။ ရထော-သည်၊ စတု
ပုရိသော-၏။ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ သရဟတ္တာ-လက်၌လေးရှိကုန်သော၊
ပုရိသာ-တို့သည်။ ပတ္တိ-ခြေလျင်တပ်မည်၏။

ဒဿနာယ-ကြည်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ။ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊
ဋ္ဌိတော-ရပ်သည်။ သမာနော-ဖြစ်လတ်သော်၊ ပဿတိ-မြင်နိုင်၏။ တတ္ထ-
ထိုအရပ်၌၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ၊ (မြင်လောက်ရာအရပ်ရောက်လျှင် ပါစိတ်

အညွှန်း- ၁။ အလာဘာ-ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ(၃၊ ၁၇၁, ၆၀၃)ကြည့်၍ ပေးထားသည်။
၂။ ဒွါဒသပုရိသော ဟတ္ထိစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ-(၂၊ ၉)။

အာပတ်သင့်၏-ဟူလို၊) ဒဿနူပစာရ်-မြင်ခြင်း၏ ဥပစာကို(မြင်လောက်ရာ ဥပစာကို)၊ ဝိဇဟိတွာ-စွန့်၍၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ပဿတိ-ကြည့်ရှုအံ့။

၃၁၅။ ဥယျုတ္တေ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးသော စစ်တပ်၌၊ ဥယျုတ္တသည်-၍၊ တထာရူပပစ္စယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဒဿနာယ-ငှာ၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ။

ဧကမေကံ-တစ်ခုတစ်ခုသောစစ်အင်္ဂါကို၊ ဒဿနာယ ဂစ္ဆတိ။ ။ အနုယျုတ္တေ-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီးမဟုတ်သော စစ်တပ်၌၊ အနုယျုတ္တသည်-မြို့ရွာမှ ထွက်ပြီး

မဟုတ်သော စစ်တပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ။

၃၁၆။ အာရာမေ-၌၊ ဌိတော-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ပဿတိ၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-ရပ်ရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နောကာသံဝါ၊ နိပန္နောကာသံဝါ၊ (သေနာ)၊ အာဂစ္ဆတိ-ရောက်လာ၏၊ (တံ-ကို၊ ပဿတိ၊) ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို၊ ဝါ-ခရီးရင်ဆိုင်၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ ပဿတိ။

ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ သေနာဝါသသိက္ခာပဒ

၃၁၇။ ကရဏီယေ-သည်၊ သတိ-သော်၊ သေနံ၊ ဂန္တော-၍၊ အတိရေက တိရတ္တံ-သုံးညဉ့်ထက် အပိုအလွန်၊ သေနာယ-၌၊ ဝသန္တိ။

၃၁၉။ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ သိယာ-ရှိရာ၏၊ ကရဏီယံ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သိယာ-၏၊ ဒွေ ရတ္တိယော-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတဗ္ဗံ-နေနိုင်၏၊ စတုတ္ထေ-လေးရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-ဗွ၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်လတ်သော်၊ သေနာယ ဝသဟိ။

၃၂၁။ ဒွေ ရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ဝသိတွာ-၍၊ တတိယာယ-သုံးရက် မြောက်ဖြစ်သော၊ ရတ္တိယာ-ညဉ့်၌၊ ပုရာရဏာ-အရဏ်မှ ရှေးဦးစွာ၊ ဝါ-အရဏ်မတက်မီ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပုန ဝသတိ၊ ဂိလာနော (ဟုတွာ) ဝသတိ၊ ဂိလာနဿ-၏၊ ကရဏီယေန-ကြောင့်၊ ဝသတိ၊ သေနာဝါ-မိမိနေရာစစ်တပ် သော်လည်း၊ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ပဋိသေနာယ-ဆန့်ကျင်ဘက်စစ်တပ်သည်။

အညွှန်း- ၁။ ဧကမေကံ-ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၀)။
၂။ အနုယျုတ္တေ-ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၁၆၀) ကြည့်၍ ပေးထားသည်။ ပါစိတ် ဘာသာဋီကာအလို “အနုယျုတ္တေ-တိုင်းပြည်မှ မထွက်သောစစ်တပ်၌ (မြို့တွင်း၊ ရွာတွင်းရှိနေသော စစ်တပ်၌)” ဟု အနက်ပေးပါ။

(ရန်သူစစ်တပ်)သည်၊ ရုဒ္ဓါ^၁-ပိတ်ဆို့အပ်သည်(ဝန်းရံထားအပ်သည်)၊ ဟောတိ၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ပလိဗုဒ္ဓေါ-နှောက်ယှက်အပ်သည်၊ ဟောတိ။

သေနာဝါသသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ နဝမံ။

၁၀။ ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒ

၃၂၂။ ဒိရတ္တတိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ပတ်လုံး၊ သေနာယ-၌၊ ဝသမာနာ-နေကုန်စဉ်၊ ဥယျောဓိကမ္ပိ^၂-စစ်ပွဲသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဗလဂ္ဂမ္ပိ-စစ်သည်အစုကို ရေတွက်ရာသို့သော်လည်းကောင်း၊ သေနာဗျူဟမ္ပိ-စစ်ဆင်ရာသို့သော်လည်းကောင်း၊ အနိကဒဿနမ္ပိ^၃-ဆင်တပ် မြင်းတပ်စသည်ကို ကြည့်ရှုခြင်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ကြည့်ရှုရာသို့လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိ။

အညတရော၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယော-သော၊ ဘိက္ခုပိ-သည်လည်း၊ ဥယျောဓိကံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တ-၍၊ ကဏ္ဍေန-မြားဖြင့်၊ ပဋိဝိဒ္ဓေါ-ပစ်ဖောက်အပ်သည်(အပြစ်ခံရသည်)၊ ဟောတိ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဥပ္ပဏ္ဍေသု-ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကံ)၊ ဘန္ဓေ၊ ကစ္စိ၊ သုယုဒ္ဓံ-ကောင်းစွာစစ်ထိုးအပ်သည်၊ (စစ်တိုက်အပ်သည်)၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပါ၏လော၊ တေ-သည်၊ ကတိ-အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော၊ လက္ခာနိ-အမှတ်တို့ကို၊ လဒ္ဓါနိ-ရအပ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တေဟိ မနုဿေဟိ-တို့က၊ ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနော-ပြောင်လှောင်အပ်သော် (အပြောင်အလှောင်ခံရသော်)၊ မကံ-မျက်နှာမသာမယာသည်၊ အဟောသိ။

၃၂၄။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သမ္ပဟာရော-ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ခြင်းကို (စစ်တိုက်ခြင်းကို)၊ ဒိဿတိ-တွေ့မြင်အပ်၏၊ (တံ-ထို အရပ်သည်)၊ ဥယျောဓိကံနာမ-မည်၏၊ ဗလဂ္ဂနာမ-မည်သည်၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏၊ (ဤမျှလောက် များကုန်၏)၊ ပေ၊ ပတ္ထိ-တို့သည်၊ ဧတ္တကာ-ကုန်၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ ရေတွက်ရာအရပ်တည်း)။

သေနာဗျူဟနာမ-မည်သည်၊ ဣတော-ဤအရပ်မှ၊ ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်စေကုန်၊ ပေ၊ ဣတော-မှ၊ ပတ္ထိကာ-တို့သည်၊ ဟောန္တု၊ (ဣတိ-

အညွှန်း- ၁။ ရုဒ္ဓါ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၁)။
၂။ ဥယျောဓိကမ္ပိ-ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၁၆၂)။
၃။ အနိကဒဿနမ္ပိ။ ။ဒဿနကို ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ “ကြည့်ရှုခြင်း” ဟု ဘာဝသာနေမျှသာ ပြုတော်မူ၏၊ (ကင်္ခါဘာဠီ-၂၊ ၁၆၂)။ အနက်ပေးရာ၌မူ “ကြည့်ရှုရာ” ဟုအဓိကရဏပေးတော်မူ၏၊ (ပါတိမောက်ဘာဠီ-၃၀၅)။

ဤသို့ စစ်ဆင်ရာအရပ်တည်း၊) အနိကံနာမ-မည်သည်၊ ဟတ္ထာနိကံ ဝါ-
ဆင်အပေါင်းလည်းကောင်း၊ (အဿာနိကံ-မြင်းအပေါင်း၊ ရထာနိကံ-ရထား
အပေါင်း၊ ပတ္ထာနိကံ-ခြေလျင်စစ်သားအပေါင်း၊) တယော-သုံးစီးကုန်သော၊
ဟတ္ထိ-တို့သည်၊ ပစ္ဆိမံ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဟတ္ထာနိကံ-ဟတ္ထာနိကမည်၏။ ။
စတ္တာရော-ကုန်သော၊ သရဟတ္ထာ-ကုန်သော၊ ပုရိသာ-ယောက်ျားဖြစ်ကုန်
သော၊ ပတ္ထိ-ခြေလျင်စစ်သားတို့သည်၊ ပစ္ဆိမံ-သော၊ ပတ္ထာနိကံ-ပတ္ထာနိက
မည်၏။

**ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
အစေလကဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။**

တဿ-ထို အစေလကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ ပူဝံ-မုန် (မုန်ပေသော
သိက္ခာပုဒ်)၊ ဥပနန္တဿ-၏၊ ကထာ-စကား(စကားနှင့်စပ်သောသိက္ခာပုဒ်)၊
တယံ-ဥပနန္တနှင့်စပ်သော သုံးပါးသောသိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၊ ဥပဋ္ဌာကမေဝစ-
ဥပနန္တ၏အလုပ်အကျွေးအမျိုး၊ မဟာနာမော-မဟာနာမ်(မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်)၊
ပသေနဒီ-ပသေနဒီမင်း၊ သေနာ-စစ်တပ်(စစ်တပ်၌နေသော သိက္ခာပုဒ်)၊
ဝိဒ္ဓေါ-မြားပစ်ခံရသောရဟန်း၊ ဣမေ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါး
တို့တည်း။ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနံတည်း။

၆။ သုရာပါနဝဂ်

၁။ သုရာပါနသိက္ခာပဒ

၃၂၆။ စေတိယေသု-စေတိယတိုင်း၌၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊ စရမာပေသ-
လှည့်လည်တော်မူလတ်သော်၊ ယေန-၌၊ ဘဒ္ဒဝတိကာ^၁-ဘဒ္ဒဝတိကာရွာသည်၊
(ကောင်းသောစည်းရိုးရှိသော ရွာသည်၊ အတ္ထိ)၊ တေန သို့၊ ပါသာသိ-
ကြွတော်မူပြီ၊ ဂေါပါလကာ-နွားကျောင်းသားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပသု
ပါလကာ-ဆိတ်ကျောင်းသားတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဆိတ်သာမက သို့
စသော သတ္တဝါများကိုလည်း “ပသု” ဟု ခေါ်၏)၊ ကဿကာ-လယ်သမား
တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပထာဝိနော-ခရီးသွားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘဂဝန္တံ-
ကို၊ ဒုရတောဝ^၂-အဝေး၌ပင်(အဝေးကြီးကပ်ပင်)၊ အာဂစ္ဆန္တံ-လာနေသည်ကို၊

အညွှန်း- ၁။ ဘဒ္ဒဝတိကာ၊ ပထာဝိနော၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၂)။
၂။ ဒုရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ။ဒုရတောဝ၌ “မှ” ဟု အပါဒါန်အနက်မပေဘဲ
“ဋ္ဌ” ဟု သတ္တမိအနက်ပေးရပုံကို ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဠီကာ (၁၊ ၄၅၅)
ဒုရနိကသုတ်အဖွင့်၌ အကျယ်စိစစ်ထားပြီ။

အဒ္ဓသံသု-မြင်ကြကုန်ပြီပေ။ ဘန္တေ-မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ-သည်။ အမွတိတ္ထိ-သရက်ပင်ဆိပ်သို့၊ မာ ခေါ် အဂမာသိ-ကြွတော်မမူပါနှင့်၊ ဘန္တေ၊ အမွတိတ္ထေ-၌၊ ဇဠိလဿ-၏၊ အဿမေ-ကျောင်းသခံမ်း၌၊ ဣဒ္ဓိမာ-တန်ခိုးရှိသော၊ အာသီဝိသော-လျင်မြန်သောအဆိပ်ရှိသော၊ ယောရဝိသော-ကြမ်းတမ်းသော အဆိပ်ရှိသော၊ နာဂေါ-နဂါးသည်၊ ပဋိဝိသတိ-နေပါ၏၊ သော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မာ ဝိဟေဋ္ဌေသိ-မညှင်းဆဲပါစေနှင့်၊ (မညှင်းဆဲ စေချင်ပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ကြကုန်ပြီ။

အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ စာရိကံ-ကို၊ စရမာနော-လတ်သော်၊ ယေန-၌၊ ဘဒ္ဒဝတိကာ၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ဘဒ္ဒဝတိကာရွာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ-ရောက်တော်မူပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတြ ဘဒ္ဒဝတိကာယံ-ထို ဘဒ္ဒဝတိကာရွာ၌၊ ဝိဟရတိ၊ အထ ခေါ် အာယသ္မာ သာဂတော-သည်၊ ပေ၊ အဂျာဂါရံ-မီးတင်းကုပ်သို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ တိဏသန္တဝရကံ-မြက်အခင်းကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ပလ္လကံ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်ကို၊ အာဘုဇိတွာ-ဖွဲ့ခွေ၍၊ ကာယံ-အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို၊ ဥဇံ-ဖြောင့်မတ်အောင်၊ ပဏိဓာယ-ထား၍၊ ပရိမုခံ-ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေးရှု၊ သတိံ-သတိကို၊ ဥပဋ္ဌပေတွာ-ရှေးရှုတည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ နိသီဒိ-ပြီ။

သော နာဂေါ-သည်၊ အာယသ္မန္တံ သာဂတံ-ကို၊ ပဝိဋ္ဌ-ဝင်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓသာ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဒုမ္မနော-မကောင်းသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပရူပါယိ-အခိုးလွတ်ပြီ၊ အာယသ္မာပိ သာဂတော-သည်လည်း၊ ပရူပါယိ၊ အထ ခေါ်၊ သော နာဂေါ-သည်၊ မက္ခံ-အမျက်ဒေါသကို (သူတစ်ပါးတို့ ပြုအပ်သောဂုဏ်ကို ကြိတ်ချေတတ်သောဒေါသကို)၊ အသဟမာနော-သည်းမခံနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ပဇ္ဇလိ-အလျှံလွတ်ပြီ၊ အာယသ္မာပိ သာဂတော-သည်လည်း၊ တေဇောဓာတုံ-တေဇောကသိုဏ်းလျှင်အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို၊ သမာပဇ္ဇတွာ-ဝင်စား၍၊ ပဇ္ဇလိ၊ အထ ခေါ် အာယသ္မာ သာဂတော၊ တဿ နာဂဿ-၏၊ တေဇံ-တန်ခိုးကို၊ တေဇသာ-မိမိတန်ခိုးဖြင့်၊ ပရိယာဒိယိတွာ-ထက်ဝန်းကျင် ကုန်အောင်ယူ၍ပေ၊ ပက္ကာမိ-ဖဲကြွတော်မူပြီ၊ ကောသမ္ဗိကာ-ကောသမ္ဗိမြို့၌ နေကုန်သော၊ ဥပါသကာ-ဥပါသကာတို့သည်၊ အယျော သာဂတော-သည်၊ အမွတိတ္ထိကေန-သရက်ပင် ဆိပ်၌နေသော၊ နာဂေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သင်္ဂါမေသိ ကိရ-စစ်ထိုးသတဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ အသောသုံ။

အညွှန်း- ၁။ ယေန တဒဝသရိ-ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၆၄၇)စာပိုဒ်(၂၃)၌ အနက်အမျိုးမျိုးပေးခဲ့ပြီ။

☞ အထ ခေါပေ၊ ပစ္စုဂ္ဂမနံ-ခရီးဦးကြိုခြင်းကို၊ ကရိတွာပေ၊ အဝေါစုံ၊ (ကံ)၊ ဘန္တေ၊ ကံ-အဘယ်အရာကို၊ အယျာနံ-တို့သည်၊ ဒုလ္လဘဉ္စ-ခဲယဉ်းသဖြင့် လည်း ရအပ်ပါသနည်း(ရလည်း ရခဲပါသနည်း)၊ မနာပဉ္စ-မြတ်လည်းမြတ်နိုး အပ်ပါသနည်း၊ ကံ-အဘယ်အရာကို၊ ပဋိယာဒေမ-စီစဉ်ကြရပါမည်နည်း၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အာဂုသော-ငါ့ရှင် ဒါယကာတို့၊ ကာပေါတိကာ နာမ- ကာပေါတိကာမည်သော(ခိုခြေအဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိသော)၊ ပသန္နာ- သေရည်အကြည်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့သည်၊ ဒုလ္လဘာ စ-ခဲယဉ်းသဖြင့် လည်း ရအပ်၏၊ မနာပါ စ-မြတ်နိုးလည်း မြတ်နိုးအပ်၏၊ တံ-ထိုသေရည် အကြည်ကို၊ ပဋိယာဒေထ-စီစဉ်ကြပါကုန်။

ဃရေ ဃရေ-အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌၊ ကာပေါတိကံ-သော၊ ပသန္နံ- ကို၊ ပဋိယာဒေတွာပေ၊ အယျော သာဂတော-သည်၊ ကာပေါတိကံ ပသန္နံ- ကို၊ ပိဝတု-သောက်တော်မူပါပေ၊ ပိဝိတွာ-သောက်ပြီး၍၊ နဂရမှာ-မှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာစဉ်၊ နဂရဒ္ဓါရေ-၌၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ။

အထ ခေါပေ၊ သာဂတံ-ကို၊ ဂဏှထ-ယူခဲ့ကြကုန်၊ ပေ၊ အာရာမံ-သို့၊ နေတွာ-ဆောင်ယူ၍၊ ပေ၊ ယေန-အကြင်ဘက်၌၊ ဘဂဝါ၊ အတ္ထိ၊ တေန- ဘုရားရှိရာ ထိုဘက်သို့၊ သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ နိပါတေသံ- အိပ်စေကြကုန်ပြီပေ၊ ပရိဝတ္တိတွာ-ပြန်လည်၍(ပြောင်းပြန်ပြန်၍)၊ ယေန ဘဂဝါ အတ္ထိ၊ တေန-သို့၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို၊ ကရိတွာ-ပြု၍၊ သယံ- အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-ပြုပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ ပုဗ္ဗေ၊ သာဂတော-သည်၊ တထာဂတေ-ငါဘုရား၌၊ သဂါရဝေါ-လေးစားခြင်းရှိသည်၊ သပတိဿော-မိမိအာထာ ကိုးစားခြင်း ရှိသည်၊ အဟောသိ နန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဘန္တေ၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သာဂတော-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ သဂါရဝေါ-သည်၊ သပတိဿော- သည်၊ အပိနုခေါ-ဖြစ်သေး၏လော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့ သဂါရဝ၊ သပတိဿဖြစ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မရှိပါ၊ ဘိက္ခဝေ ပေ၊ သင်္ဂါမေသိ နန- စစ်ထိုးခဲ့သည်မဟုတ်လော (တန်ခိုးပြိုင်ခဲ့သည် မဟုတ်လော)၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘန္တေ၊ ဧဝံ-မှန်ပါ၊ ပေ၊ ဧတရဟိ-၌၊ နာဂေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သင်္ဂါမေတုံ- ငှာ၊ ပဿောတိ အပိနုခေါ-စွမ်းနိုင်သေး၏လော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မရှိတော့ပါ။

အညွှန်း- ၁။ ကာပေါတိကာ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၂)။

ယံ-အကြင် အရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-သောက်၍၊ ဝိသညီ-ကင်းသောသညာ ရှိသည်(သညာကင်းသူ၊ သတိကင်းသူသည်)၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ တံ-ထိုအရည်ကို၊ ပါတဗ္ဗံအပိနခေါ-သောက်ထိုက်သလော၊ ဘန္တေ၊ ဧတံ-ဤသို့ သောက်ထိုက်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မသင့်ပါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သာဂတဿ-၏၊ (ကမ္မံ-သေရည်သောက်ခြင်းအမှုသည်)၊ အနနုစ္ဆဝိကံ-ရဟန်းတို့အား မလျောက်ပတ်ပေ။

၃၂၈။ သုရာနာမ-မည်သည်၊ ပိဋ္ဌိသုရာ-မုန့်မုန့်ဖြင့် ပြုအပ်သောသေရည် လည်းကောင်း၊ (ပူဝ-မုန့်၊ သြဒန-ထမင်း၊) ကိဏ္ဍပက္ခိတ္တာ-ထည့်ခပ်အပ် သော တဆေးမုန့်ရှိသောသေရည်လည်းကောင်း(တဆေးမုန့် တည့်ခပ်၍ ပြုအပ်သောသေရည်)၊ သမ္ဘာရသံယုတ္တာ-ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦနှင့်ယှဉ်သော သေရည်လည်းကောင်းတည်း၊ (ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦများ ရောစပ်၍ လုပ်အပ်သောသေရည်)။

မေရယော နာမ-မည်သည်၊ ပုပ္ဖာသဝေါ-အပွင့်ဖြင့် ပြုအပ်သောအရက် လည်းကောင်း၊ (ဖလ-အသီး၊ မခု-မုဒရက်သီး (သပျစ်သီး)အရည်၊ (ဝါ) ပျားရည်၊ ဂုဠ-ကြံရည်)၊ သမ္ဘာရသံယုတ္တာ-ဖန်ခါးသီး၊ မုန့်ညင်းစေ့ စသော အဆောက်အဦနှင့် ယှဉ်သော အရက်လည်းကောင်းတည်း။

ပိဝေယျာတိ-ကား၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကုသဂ္ဂေနပိ-သမန်းမြက်ဖျားဖြင့် လည်း၊ ပိဝတိ-အံ၊ပေ၊ မဇ္ဇေ-သေရည်အရက်၌၊ မဇ္ဇသညီ-သေရည်အရက်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပိဝတိ၊ပေ၊ အမဇ္ဇေ-သေရည်အရက် မဟုတ်သည်၌။

၃၂၉။ ယံ-အကြင် အရည်သည် (လောဏသောဝီကရကဆေးရည်၊ သုတ္တ မည်သော အဖျော်ရည်သည်)၊ အမဇ္ဇေ-သေရည်အရက်လည်း မဟုတ်သည်၊ မဇ္ဇဝဏ္ဏံ-သေရည်အရက်၏ အဆင်းရှိသည်၊ မဇ္ဇဂန္ဓံ-သေရည်အရက်၏ အနံ့ရှိ သည်၊ မဇ္ဇရသံ-သေရည်အရက်၏ အရသာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တံ-ထိုအရည်ကို၊ ပိဝတိ-အံ၊ သူပသမ္ဘာကေ-ဟင်းကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း သေရည် အရက်၌လည်းကောင်း၊ မံသသမ္ဘာကေ-အသားကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း သေရည် အရက်၌လည်းကောင်း၊ တေလသမ္ဘာကေ-ဆီကို ကောင်းအောင်

အညွှန်း- ၁။ ကမ္မံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “မဇ္ဇပါနံ နာမ”ဟု ထည့်၏၊ ဤ၌ လွယ်ကူ အောင် “ကမ္မံ”ဟု ထည့်ပါသည်။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၂၊ ၆၆၉)။
 ၂။ သုရာ။ ။သုရာငါးမျိုး၊ မေရယငါးမျိုးကို ပါတိမောက်ဘာသာဠီကာ (၃၀၇)၌ ပြထားပြီ၊ အာသဝကို “စိမ်ရည်”ဟုလည်း ဘာသာပြန်ကြ၏၊ သုရာ၊ မေရယ အထူးကို ကခါဘာသာဠီကာ (၂၊ ၁၆၃)၌ ပြထားပြီ။
 ၃။ အမဇ္ဇေ၊ ၄။ သူပသမ္ဘာကေ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၃)။

ချက်ကြောင်း သေရည်အရက်၌လည်းကောင်း၊ အာမလကဖာဏိတေ-
သျှစ်သျှားသီးဖြင့် ပြုအပ်သောတင်လဲ၌လည်းကောင်း၊ ပိဝတိ၊ အမဇ္ဇံ-သော၊
အရိဋ္ဌံ-အရိဋ္ဌဆေးရည်ကို၊ ပိဝတိ-အံ။

သုရာပါနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒ

၂၃၀။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယံ-သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အင်္ဂုလိပတောဒကေန^၁-
လက်ချောင်းထိုးခြင်းဖြင့်(လက်ချောင်းထိုးခြင်းဟူသော စကားခြင်းဖြင့်)၊
ဟာသေသံ-ရွှင်စေကြကုန်ပြီ(ရယ်မြူးစေကြကုန်ပြီ)၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
ဥတ္တန္တော^၂-အရယ်လွန်၍ ပင်ပန်းသည်၊ အနဿာသကော-ထွက်သက်
ဝင်သက် မရှိသည် (အသက်မရှူနိုင်သည်)၊ ဟုတွာ၊ ကာလံ-သေခြင်းကို၊
ဝါ-သေချိန်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။

၂၃၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကော နာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊
ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊ ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ အာမသတိ-သုံးသပ်၏၊ ပေ၊ ဟာသေတိ-
ပျော်ရွှင်စေ၏။

၂၃၄။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်
ဖြစ်၍၊ ကရဏိယေ-သည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ အာမသတိ-အံ(ကိုင်အံ)။

အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဟသမ္ပေသိက္ခာပဒ

၂၃၅။ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊ ဥဒကော-၌၊ ကိဋ္ဌန္တိ-ကစားကြ
ကုန်၏၊ ပေ၊ ရာဇာ၊ မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမည်သော၊ ဒေဝိယာ-မိဖုရားနှင့်၊
သဒ္ဓိံ၊ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော-မြတ်သောပြာသာဒ်၏ အထက်ထပ်၌ ရောက်
နေသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ မလ္လိကေ-မလ္လိကာ၊ တေ-၏၊ ဧတေ အရဟန္တာ-
ဤ ရဟန္တာကလေးတို့သည်၊ ဥဒကော ကိဋ္ဌန္တိ၊ မဟာရာဇာ၊ နိသံသယံ-
သံသယမဲ့ (စင်စစ်ဧကန်)၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ အပညတ္တံ-
ပညတ်တော်မမူအပ်သေး၊ ဝါ - သို့မဟုတ်၊ တေ ဘိက္ခု - တို့သည်။

အညွှန်း- ၁။ အင်္ဂုလိပတောဒကေန-ပါတိမောက်ဘာဠီ(၃၀၇), ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၁၆၅)။
၂။ ဥတ္တန္တော-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၅)။

အပ္ပကတညုနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသောသိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြကုန်၊
ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးသောသိက္ခာပုဒ်ကို မသိကြကုန်။

ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ အဟံ၊ ဘဂဝတော စ-
အားလည်း၊ န အာရောစေယျနခေါ-မလျှောက်ရာအံ့နည်း၊ ဘဂဝါစ-သည်
လည်း၊ ဣမေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဥဒကေ-၌၊ ကိဋ္ဌိတာ-ကစားခဲ့ကုန်ပြီ၊
ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျနခေါ-သိတော်မူရာပါအံ့နည်း။ ။ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ပက္ခော
သာပေတွာ-ခေါ်စေ၍၊ ဝါ-အပင့်ခိုင်း၍၊ မဟန္တံ၊ ဂုဠပိဏ္ဍ-တင်လဲခဲကို
(ကြံသကာခဲကို)၊ အဒါသိ-ပေးလိုက်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ၊ ဣမံ ဂုဠပိဏ္ဍ-
ကို၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့မှာ၍ ပေးလိုက်ပြီ၊
ပေ၊ ဘဂဝတော-အား၊ ဒေတိ-လှူလိုက်ပါ၏။

၃၃၇။ ဥဒကေ၊ ဟသဓမ္မောနာမ-မည်သည်၊ ဥပရိဂေါပ္ပကေ-ဖမျက်၏
အထက်ပမာဏရှိသော(ခြေမျက်စိမြုပ်နိုင်လောက်သော)၊ ဥဒကေ-၌၊ ဟသာ
ဓိပ္ပာယော-မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ နိမုဇ္ဇတိ
ဝါ-ငုတ်မူလည်း ငုတ်အံ့၊ ဥမ္မုဇ္ဇတိ ဝါ-ဖော်မူလည်း ဖော်အံ့၊ ပလတိ ဝါ-
ပေါလောမူလည်း မျှောအံ့။

၃၃၈။ ဥဒကေ-၌၊ ဟသဓမ္မေ-ရယ်မြူးခြင်းသဘောရှိသော ကစားခြင်း၌၊
ဟသဓမ္မသည်။ ။ဟတ္ထေန ဝါ-လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပါဒေနဝါ-
ခြေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌေန ဝါ-သစ်သားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊
ကဋ္ဌလာယဝါ-အိုးခြမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒကံ-ကို၊ ပဟရတိ-
ပုတ်ခတ်အံ့။ ။ဘာဇနဂတံ-အိုးခွက်၌ ရောက်နေသော၊ ဥဒကံ ဝါ-ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌိကံ ဝါ-ကစီရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခီရံဝါ-နို့ရည်
ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တက္ကံဝါ-ရက်တက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရဇနံဝါ-
ဆိုးရည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဿာဝံဝါ-ကျင်ငယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊
စိက္ခလ္လံဝါ-ညွန်ရည်(ရွံ့ရည်)ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကိဋ္ဌတိ-အံ့။

၃၃၉။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-ပျော်မြူးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊
ကရဏီယေ-သည်၊ သတိ၊ ဥဒကံ-သို့၊ ဩတရိတွာ-သက်ဆင်း၍၊ နိမုဇ္ဇတိ
ဝါ၊ ပါရံ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ နိမုဇ္ဇတိ ဝါ။

ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

အညွှန်း- ၁။ အပ္ပကတညုနော-ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၅)။

၄။ အနာဒရိယသိက္ခာပဒ

၃၄၀။ အာဝုသော ဆန္ဒ-ငါ့ရှင်ဆန္ဒ၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသောအမှုကို၊ မာ အကာသိ-မပြုပါနှင့်၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ သော-သည်၊ အနာဒရိယံ-ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို(မရိုသေ၊ မလေးစားခြင်းကို)၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ကရောတိယေဝ- ပြုမြဲပြုသည်သာ။

၃၄၂။ အနာဒရိယံ နာမ-မည်သည်၊ အနာဒရိယာနိ-တို့သည်၊ ဒွေ-တို့ တည်း၊ ပုဂ္ဂလာနာဒရိယဉ္စ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရိုသေ မလေးစားခြင်းလည်းကောင်း၊ ဓမ္မာနာဒရိယဉ္စ-ဓမ္မကို မရိုသေမလေးစားခြင်းလည်းကောင်းတည်း။

ပုဂ္ဂလာနာဒရိယံနာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နေန-သည်၊ ပညတ္တေန-ပညတ် အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်(ဝိနည်းပညတ်တော်ဖြင့်)၊ ဝုစ္စမာနော-ပြောဆိုအပ် သော်၊ အယံ-ဤရဟန်းသည်၊ ဥက္ခိတ္တကောဝါ-နှင့်ထုတ်အပ်သူသည်သော် လည်း၊ ဟောတိ၊ ဝမ္ဘိတောဝါ-ရှုတ်ချအပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဂရဟိတောဝါ-ကဲ့ရဲ့အပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဣမဿ-ဤရဟန်း ၏၊ ဝစနံ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကတံ-မပြုအပ်သည်(လိုက်နာရာမရောက်သည်)၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနာဒရိယံ ကရောတိ။

ဓမ္မာနာဒရိယံ နာမ၊ပေ၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင် (အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ အယံ-ဤတရားသည်၊ နဿေယျ ဝါ-ပျောက်မှုလည်း ပျောက်ရာအံ့နည်း၊ ဝိနဿေယျဝါ-ပျက်မှုလည်း ပျက်ရာအံ့နည်း၊ အန္တ ရဓာယေယျဝါ-ကွယ်မှု လည်း ကွယ်ရာအံ့နည်း၊ တံဝါ-ထိုပညတ်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကိုမူလည်း၊ န သိက္ခိတုကာမော-မကျင့် လိုသည်ဖြစ်၍၊ အနာဒရိယံ၊ ကရောတိ-အံ့။

၃၄၃။ အပညတ္တေန-ပညတ်တော်မမူအပ်သောစကားဖြင့်(သုတ္တန်အဘိဓမ္မာ ဌိ လာသောစကားဖြင့်)၊ ဝုစ္စမာနော-အပ်သော်၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ သံလ္လေခါယ-ကိလေသာတို့ကို ခြစ်ပစ်ခြင်းငှာ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ ဓုတတ္တာယ-ကိလေသာတို့ကို လှုပ်ခါချခြင်းအကျိုးငှာ၊ န-မဖြစ်၊ (ပါသာဒိ ကတ္တာယ-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သူ၏အပြစ်အကျိုးငှာ၊ အပထယာယ- ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ)၊ ဝိရိယာရမ္ဘာယ-ဝိရိယကို အားထုတ်ခြင်း ငှာ၊ န သံဝတ္တတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အနာဒရိယံ ကရောတိ။

အညွှန်း- ၁။ ပုဂ္ဂလာနာဒရိယံ။ ။ “ပုဂ္ဂိုလ်၌ မရိုသေခြင်း” ဟု ရှေးဆရာတော်များက အာဇာရ ပေးတော်မူ၏၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနှင့် ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာတို့၌မူ “ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရိုသေခြင်း” ဟု ကံအဖြစ် ပေးတော်မူ၏၊ (ပါတိမောက်ဘာဋီ - ၃၀၈, ကင်္ခါဘာဋီ-၂၊ ၁၆၈)။

၃၄၄။ ဧဝံ-သို့၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အာစရိယာနံ-တို့၏၊ ဥဂ္ဂဟော-
သင်ယူခြင်းသည်၊ ဝါ-သင်ယူအပ်သောအယူသည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊)
ပရိပုစ္ဆာ-အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဘဏတိ။

အနာဒရိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ဘိသာပနသိက္ခာပဒ

၃၄၅။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘိသာပေန္တိ-
ကြောက်စေကြကုန်၏ (ခြောက်လှန့်ကြကုန်၏)၊ တေ-သတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်း-
လေးတို့သည်၊ ဘိသာပိယမာနာ-ကြောက်စေအပ်ကုန်လတ်သော် (ခြောက်အပ်
ကုန်လတ်သော်)၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏။

၃၄၇။ ဘိသာပေယျာ^၁တိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နော-သည်၊ ဥပသမ္ပန္နံ-ကို၊
ဘိသာပေတုကာမော-ကြောက်စေလိုသည်ဖြစ်၍၊ ရုံပံဝါ-ရူပါရုံကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ ပေ၊ ဖောဠ္လံဝါ၊ ဥပသံဟရတိ^၂-အနီးသို့ ဆောင်အံ့ (ကပ်ဆောင်အံ့)၊
သော-ထို(အခြောက်ခံရသော)ရဟန်းသည်၊ ဘာသေယျဝါ-ကြောက်မူလည်း
ကြောက်ပစေ၊ နဝါဘာသေယျ-မကြောက်မူလည်း မကြောက်ပစေ။ ။
စောရကန္တာရံဝါ-သူခိုးဓားပြရှိသော ခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါဠကန္တာရံ
ဝါ-ခြင်္သေ့စသော သားရဲရှိသောခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပိသာစကန္တာရံ
ဝါ-ဘီလူး၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ်ရှိသော ခရီးခဲကိုသော်လည်းကောင်း၊
အာစိက္ခတိ-ပြောအံ့။

ဘိသာပနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ ဇောတိကသိက္ခာပဒ

၃၅၀။ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂတိုင်း၌၊ သုသုမာရဂိရေ-သုသုမာရဂိရမြို့၌၊
မိဂဒါယေ-သားကောင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော၊ ဘောသကဠာဝနေ^၃-

အညွှန်း- ၁။ ဥဂ္ဂဟော၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၃၄၀)။
၂။ ဘိသာပေယျ။ ။ပါဠိတော်များ၌ “ဘိသာပေယျ”ဟု ရှိ၏။
ဤပါဠိလည်း မှန်သည်ပင်၊ ပါတိမောက်ဘာသာဠီကာနှင့် ကင်္ခါဘာသာ
ဠီကာ၌မူ “ဘိသာပေယျ”ပါဠိကို အသုံးပြုတော်မူ၏။ (ပါတိမောက်
ဘာဠီ-၃၀၉, ကင်္ခါဘာဠီ-၂၊ ၁၆၉)။
၃။ ဥပသံဟရတိ။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ-၃၊ ၃၅၃)။ ၄။ ဘောသကဠာဝနေ-
တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ-၁၅, (၇၉၇)တွင်ရှု။

ပဲစင်းငုံတော၌၊ ဝိဟရတိ။ ။ ဟေမန္တိကေ-ဆောင်းဥတုဖြစ်သော၊ ကာလေ-
အခါ၌၊ အညတရံ-သော၊ မဟန္တံ-ကြီးသော၊ သုသိရကဋ္ဌံ-အခေါင်းရှိသော
သစ်သားကို၊ ဇောတိ-မီးကို၊ သမာဒဟိတွာ-တောက်စေ၍(မွှေး၍)၊

ဝိသိဗ္ဗေသု-လုံကြကုန်ပြီ၊ တသ္မိံ စ သုသိရေ-ထိုသစ်ခေါင်း၌လည်း၊ ကဏ္ဍ
သပ္ပော-မည်းနက်သောအဆင်းရှိသော မြွေသည်(မြွေဟောက်သည်)၊ အဂ္ဂိနာ-
မီးဖြင့်၊ သန္တတ္ထော-ပူသည်ဖြစ်၍၊ နိက္ခမိတွာ-ထွက်၍၊ ဘိက္ခူ-တို့ကို၊
ပရိပါတေသိ -လဲကျစေပြီ၊ ဝါ-လိုက်ပြီ၊ ဘိက္ခူ-တို့သည်၊ တဟံ တဟံ-
ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဥပဓာဝိသု-ပြေးသွားကြကုန်ပြီ။

၃၅၂။ ပဒီပေပိ-ဆီမီး၌လည်းကောင်း (မီးထွန်းခြင်း၌လည်း
ကောင်း)၊ ဇောတိကေပိ ၂-သပိတ်ဖုတ်ခြင်း၊ ချွေးထုတ်ခြင်းစသော ကိစ္စဝယ်
မီးကို ပြုခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဇန္တာယရေပိ-ဇရုံးအိမ်၌လည်းကောင်း၊
ကုက္ကုစ္စာယန္တိ၊ တထာရူပပစ္စယာ-ထိုသို့ မီးတောက်စေထိုက်သောသဘောရှိ
သော အကြောင်းကြောင့်၊ ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟိတုံ-ကိုယ်တိုင်တောက်စေ
ခြင်းငှာ၊ သမာဒဟာပေတုံ-သူတစ်ပါးကို “တောက်ပစေ”ဟု စေခိုင်းခြင်းငှာ၊
အနုဇာနာမိ။

၃၅၄။ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခောတိ-ကား၊ တပွဲတုကာမော-ပူခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
ဝါ-လုံလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဂ္ဂိ-မီးကို၊ ဇောတိနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၃၅၅။ အဂိလာနော-ဂိလာနမဟုတ်ဘဲ၊ အဂိလာနသည်-ဟု အမှတ်ရှိသည်
ဥပစ်၍၊ တထာရူပပစ္စယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခော-လုံခြင်းကို
ရှုခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ ဇောတိ-ကို၊ သမာဒဟာတိဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်းတောက်စေအံ့၊
သမာဒဟာပေတိဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း “တောက်ပစေ”ဟု ခိုင်းစေအံ့၊
ပဋိလာတံ-မီးစကို၊ ဥက္ခိပတိ-မြှောက်ပင့်အံ့။

၃၅၆။ ဝိတစ္ဆိတင်္ဂါရံ-ကင်းသောမီးတောက်မီးလျှံရှိသော မီးကျိုးကို၊
ဝိသိဗ္ဗေတိ-လုံအံ့။

ဇောတိကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

အညွှန်း- ၁။ ပရိပါတေသိ။ ။မြွေဟောက်က လိုက်သောအခါ အချို့ရဟန်းတော်
များ လန့်၍ ပြေးရင်းလွှားရင်း လဲကျကြ၏။ ထိုသို့ ရဟန်းတော်များ
လဲကျအောင် မြွေဟောက်က ပြုရာရောက်သဖြင့် မြွေဟောက်လိုက်ခြင်း
ကို “ပရိပါတေသိ-လဲကျစေပြီ”ဟု ဆိုလိုသည်။ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ
လိုက်ခြင်းပင်တည်း။ (ပါစိတ်ဘာဠီ-၂၊ ၁၈)။

၂။ ဇောတိကေပိ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၈)။
၃။ သမာဒဟာပေတုံ- ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၁၀)။

၇။ နဟာနသိက္ခာပဒ

၃၅၇။ တပေါဒေ-တပေါဒါမြစ်၌၊ နဟာယန္တိ-ရေချိုးကြကုန်၏။ ။
 သီသံ-ဦးခေါင်းကို၊ နဟာယိဿာမိ-ရေချိုးမည်(ခေါင်းဆေးမင်္ဂလာပြုမည်၊
 ခေါင်းလျှော်မည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တပေါဒံ-သို့၊ ဂန္တော၊ ယာဝ-
 အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ အယျာ-တို့သည်၊ နဟာယန္တိ-
 ရေချိုးနေကြကုန်၏။ (တာဝ-ထိုမျှလောက်၊ ပဋိမာနေဿာမိ-စောင့်ဆိုင်းဦး
 မည်။) ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ပဋိမာနေသိ-စောင့်ဆိုင်းနေပြီ၊
 ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ယာဝ သမန္တကာရာ-ညဉ့်မှောင်မိုက်ရာကာလတိုင်အောင်၊
 နဟာယိ သု-ရေချိုးကြကုန်ပြီ။ ။ဝိကာလေ-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ သီသံ-
 ကို၊ နဟာယိတွာ-ဆေးလျှော်ပြီး၍၊ နဂရဒ္ဓါရေ-ကို၊ ထကိတေ-ပိတ်ထားအပ်
 သော်၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့ပြင်ဘက်၌၊ ဝသိတွာ-၍၊ ကာလဿေဝ-စောစော၌ပင်၊
 အသမ္ဘိန္နေန-မပျက်သေးသော၊ ဝိလေပနေန^၁-နံ့သာပျောင်းဖြင့်၊ ပေ၊ နိသိဒိ။

ရာဇာနမ္ဘိ-မင်းကိုလည်း၊ ပသသိတွာ-မြင်ပါလျက်၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊
 န ဇာနိတွာ-မသိမူ၍ (အလိုက်မသိဘဲ)၊ နဟာယန္တိ ကိရ-ရေချိုးနေကြသည်ဟု
 ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-လော။

၃၅၈။ ဥဏှသမယေ-ပူရာအခါ၌၊ ပရိဋ္ဌာဟသမယေ-အိုက်ရာအခါ၌။ ။
 သေဒဂတေန-ဖြစ်သော ချွေးရှိသော၊ ဝါ-ချွေးနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဂတ္တေန-
 ကိုယ်ဖြင့်၊ သယန္တိ-အိပ်ကြကုန်၏။ စီဝရမ္ဘိ-သည်လည်းကောင်း၊ သေနာသနမ္ဘိ-
 သည်လည်းကောင်း၊ ဒုဿတိ-ပျက်စီး၏။ ပေ၊ အဒ္ဓမာသံ-တစ်လထက်ဝက်
 (၁၅)ရက်၏၊ ဩရေန^၂-အတွင်း၌၊ နဟာယိတုံ၊ အနုဇာနာမိ။

၃၆၀။ ကမ္မသမယေ-အလုပ် လုပ်ရာအခါ၌။ ။၃၆၁။ အဒ္ဓါနဂမန
 သမယေ-ရှည်သောခရီးကို သွားရာအခါ၌။ ။၃၆၂။ သရဇေန-မြူမှုန်နှင့်
 တကွ ဖြစ်သော၊ ဝါတေန-လေသည်၊ ဩကိဏ္ဏာ-ရေပြွမ်းအပ်ကုန်သည်၊
 ဟောန္တိ၊ ဒေဝေါစ-သည်လည်း၊ ထောကံ ထောကံ-အနည်းငယ်၊ အနည်းငယ်၊
 ဖုသာယတိ-ထိ၏(တစ်ပေါက်နှစ်ပေါက်ကျ၏)။ ။ကိလိန္နေန-စိုစွပ်သော၊
 ဂတ္တေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ သယန္တိ။ ။ ဝါတဝုဋ္ဌိသမယေ-လေမိုးကျရာအခါ၌။

အညွှန်း- ၁။ အသမ္ဘိန္နေန ဝိလေပနေန။ ။ဤပုဒ်ကား ဣတ္ထမ္ဘုတလက္ခဏတည်း၊
 ဤပုဒ်မျိုး၌ ရှေးဆရာတော်များက “အသမ္ဘိန္နေန ဝိလေပနေန=အသမ္ဘိန္နေ
 ဝိလေပနော ဟုတွာ-မပျက်သေးသော နံ့သာပျောင်းရှိသည်ဖြစ်၍” ဟု
 ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသပြင်၍ (ဟုတွာ)ဟု ထည့်ပြီးလျှင် အနက်ပေးလေ့ရှိ
 တော်မူကြ၏။ (ဘုရားကြီးပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ-၁၃၂)။
 ၂။ ဩရေနဒ္ဓမာသံ-ပါတိမောက်ဘာဋီ (၃၁၀)။ ရှေးနိဿ၌ သမာသအနက်
 ပေးတော်မူ၏။

၃၆၄။ သြရေနဒ္ဒမာသန္တိ-ကာ၊ ဥနကဒ္ဒမာသံ-တစ်လထက်ဝက်(၁၅)ရက်
 အောက် ယုတ်လျော့သောကာလ၌။ ။ စုဏ္ဏေနဝါ-ဆပ်ပြာမှုန့်ဖြင့်သော်လည်း
 ကောင်း၊ မတ္တိကာယဝါ-မြေညက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နဟာယတိ-အံ့။
 နဟာနပရိယောသာနေ-ရေချိုးခြင်း၏အဆုံး၌။ ဥဏှသမယောနာမ-မည်
 သည်၊ ဂိမှာနံ-နွေလတို့၏၊ သေသော-ကြွင်းကျန်သော၊ ဒိယဖောမာသော-
 အခွဲအားဖြင့်နှစ်လတည်း၊ ဝါ-တစ်လခွဲတည်း။ ပရိဠာဟသမယော နာမ-
 မည်သည်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပထမော-ရှေးဦးစွာသော၊ မာသော-
 လတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတေ အမုတေယျမာသာ-ဤအခွဲအားဖြင့် သုံးလ
 တို့သည်၊ ဝါ-နှစ်လခွဲတို့သည်၊ ဥဏှသမယော-တည်း၊ ပရိဠာဟသမယော-
 တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုထိုက်ရာအခါ၌၊ နဟာယိတဗ္ဗံ-ရေချိုးအပ်၊
 ရေချိုးနိုင်၏။

ကမ္မသမယောနာမ-မည်သည်၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ပရိဝေဏမ္ဘိ-ပရဝဏ်
 သည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ သမ္ပဋ္ဌံ-တံမြက်လှည်းအပ်သည်၊ ဟောတိ။ ။
 ဝါတဂုဋ္ဌိသမယော နာမ-မည်သည်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သရဇေန-သော၊
 ဝါတေန-သည်၊ သြကိဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ၊ ဒွေဝါ-နှစ်ပေါက်သော်လည်းဖြစ်ကုန်
 သော၊ တီဏိ ဝါ-ကုန်သော၊ ဥဒကဖုသိကာနိ-ရေပေါက်တို့သည်၊ ကာယေ-
 ၌၊ ပတာနိ-ကျကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

၃၆၆။ အဒ္ဒမာသံ-တစ်လထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်၌(ဆယ့်ငါးရက်ပြည့်မှ)၊
 နဟာယတိ၊ အတိရေကဒ္ဒမာသံ-တစ်လထက်ဝက် ဆယ့်ငါးရက်ထက် ပိုလွန်
 သော ကာလ၌ (ဆယ့်ငါးရက်လွန်မှ)၊ နဟာယတိ၊ ပါရံ-တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊
 ဂစ္ဆန္တော-သွားစဉ်၊ နဟာယတိ၊ သဗ္ဗပစ္စန္ဓိမေသု-အလုံးစုံ မဇ္ဈိမဒေသ၏
 အစွန်အဖျားဖြစ်ကုန်သော၊ ဇနပဒေသု-တို့၌။

နဟာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒ

၃၆၇။ သာဝတ္ထိယာ-မှ၊ ရာဇောဠာ-မင်းခစားတို့သည် (မင်းမှုထမ်းတို့
 သည်)၊ နိက္ခမိတွာ၊ သဘဏ္ဍေ-ဘဏ္ဍာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-ခိုးထုပ်နှင့်
 တကွဖြစ်ကုန်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ ဘိက္ခုနံ
 သန္တိကေ ဒူတံ၊ ပါဟေသု-စေလွှတ်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့မှာ၍
 စေလွှတ်ကြကုန်သနည်း)၊ ဘဒန္တာ-တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု-လာကြပါကုန်၊
 သကံ သကံ-မိမိဥစ္စာ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ သဗ္ဗာနိတွာ-ကောင်းစွာသိ
 ၍(မှတ်သား၍)၊ ဂဏ္ဍန္တု-ယူကြပါကုန်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခု၊ န သဗ္ဗာနန္တိ-
 ကောင်းစွာ မသိကြကုန်၊ ဝါ-မမှတ်မိကြကုန်။

၃၆၉။ အကတကပုံ-မပြုအပ်သော ကပ္ပဗိန္နုရိသော သင်္ကန်းကို၊ နဝံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

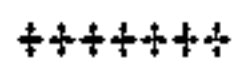
နီလံ နာမ-မည်သည်၊ နီလာနိ-အညိုရောင်တို့သည်၊ ဒွေ-တို့တည်း၊ ကံသနီလံ-ကြေးညို၊ သံညိုရောင်၊ ပလာသနီလံ-သစ်ရွက်ညိုအရောင်တည်း၊ ဩရကော-ရေ၌ဖြစ်သော ညွန်ကို၊ ကဒ္ဒမောနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ကာဠသာမံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ကာဠသာမကံ-မည်းနက်သောအရောင်တည်း။

တိဏ္ဍံ-ကုန်သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏာနံ-ပျက်သောအဆင်းကို ပြုတတ်သော ကပ္ပဗိန္နုတို့တွင်၊ အညတရံ-သော၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏံ-ကို၊ အနာဒိယိတွာ-မယူမူ၍၊ နဝံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

၃၇၀။ အနာဒိန္နေ-မယူအပ်သေးသော ကပ္ပဗိန္နု၌၊ အနာဒိန္နသညီ-မယူအပ်သေးဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေ၊ အာဒိန္နေ-ယူအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္နု၌၊ အနာဒိန္နသညီ ။

၃၇၁။ အာဒိယိတွာ-ကပ္ပဗိန္နုကို ယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲအံ့၊ ကပ္ပော-ကပ္ပဗိန္နုသည်(အပ်စပ်သော အပြောက်အလုံးသည်)၊ နဋ္ဌော-ပျက်စီးသည်၊ ဟောတိ၊ ကပ္ပကတောကာသော-ကပ္ပဗိန္နုပြုအပ်ပြီးသောအရပ်သည်၊ ဇိဏ္ဏော-ဆွေးမြေ့သည်၊ ဟောတိ၊ ကပ္ပကတေန-ပြုအပ်ပြီးသောကပ္ပဗိန္နုရိသောသင်္ကန်းနှင့်၊ အကပ္ပကတံ-မပြုအပ်သော ကပ္ပဗိန္နုရိသောသင်္ကန်းကို၊ သံသိဗ္ဗိတံ-စပ်၍ချုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဂ္ဂဋ္ဌေ-အဖာ၌၊ အနုဝါတေ-အလျားအနားပတ်၌၊ ပရိဝါတေ-အနံအနားပတ်၌။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒ

၃၇၂။ ဘာတုနော-အစ်ကို၏၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပေတွာ-ဝိကပ္ပနာ ပြုပြီး၍၊ အပစ္စုဒ္ဓါရဏံ-ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုအပ်သေးသော သင်္ကန်းကို၊ ဝါ-ဝိကပ္ပနာ မပြန်အပ်သေးသောသင်္ကန်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲ၏။

၃၇၄။ သိက္ခမာနာ နာမ-မည်သည်၊ ဒွေ ဝဿာနိ-နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-ကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသူမတည်း။ သာမဏေရော နာမ-မည်သည်၊ ဒသသိက္ခာပဒိကော-ဆယ်ပါးသောသိက္ခာပုဒ်ရှိသူတည်း။ ဝိကပ္ပနာ နာမ-မည်သည်၊ ဝိကပ္ပနာ-

အညွှန်း- ၁။ အာဒိန္နေ အနာဒိန္နသညီ စသည်-ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၁၇၅)။

တို့သည်၊ ဒွေ-တည်း၊ သမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာ စ-မိမိန္နုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်း၊ လည်းကောင်း၊ ပရမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာစ-သုတစ်ပါးနှုတ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုခြင်း၊ လည်းကောင်းတည်း။

သမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာနာမ-မည်သည်၊ ဣမံ စီဝရံ-ကို၊ တုယံ-အား၊ ဝိကပ္ပေ မိ-ဝိကပ္ပနာပြုပါ၏၊ (ကိုယံဟာ အမှတ်၊ ကင်းစင်လတ်အောင် ပြုပါ၏၊) ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ (ဣမံ စီဝရံ-ကို၊) ဣတ္ထန္နာမဿ-ဤအမည်ရှိသူအား၊ ဝိကပ္ပေမိ၊ ဣတိဝါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြုခြင်းတည်း၊ (ဤသို့ နှစ်ဝါကျခွဲ၍ ပေးပါ၊ ဣတိတစ်လုံးလည်း အကြေကြံပါ။)

ပရသမ္မုခါ ဝိကပ္ပနာနာမ-မည်သည်၊ ဣမံ စီဝရံ-ကို၊ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ-ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ တုယံ-အား၊ ဒမ္မိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောအပ်သော်၊ တေန-ထို(အပြောခံရသော)ရဟန်းသည်၊ ဝတ္တဗ္ဗော-ပြောထိုက်၏၊ (ကိံ၊) တေ-၏၊ မိတ္တောဝါ-ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေသည်လည်းကောင်း၊ သံဒိဋ္ဌောဝါ-မြင်အပ်ဖူးကာမျှဖြစ်သော မိတ်ဆွေသည်လည်းကောင်း၊ ကော-အဘယ်သူ နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးထိုက်၏၊ ဣတ္ထန္နမောစ-ဤအမည်ရှိသောသူပါ တည်း၊ ဣတ္ထန္နမောစ-ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သော်၊ တေန-ထိုရဟန်းသည်၊ (ဝိကပ္ပနာပြုပေးမည့် ရဟန်းသည်၊) ဝတ္တဗ္ဗော-ပြောဆို ထိုက်၏၊ (ကိံ)အဟံ၊ တေသံ-ထိုသူတို့အား၊ ဒမ္မိ-ပေးပါ၏၊ တေသံ-တို့၏၊ သန္တကံ-ဥစ္စာကို၊ ပရိဘုဉ္ဇဝါ-သုံးစွဲလိုမှုလည်း သုံးစွဲပါ၊ ဝိသဇ္ဇေဟိ ဝါ-စွန့်လိုမှုလည်းစွန့်ပါ၊ ယထာပစ္စယံ-အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ကရောဟိ-ပြုပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏။

အပစ္စုဒ္ဓါရဏံနာမ-မည်သည်၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ (မူလသင်္ကန်းရှင် ဖြစ်သောရဟန်းအား၊) အဒိန္နံဝါ-မပေးအပ်သောသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ (အဟံ တုယံ ဒမ္မိ၊ တုယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇဝါ ဝိသဇ္ဇေဟိဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ-ဟု ပြော၍ မပေးအပ်သောသင်္ကန်းတည်း၊) တဿ-ထိုဝိနည်းကံ ပြုဘက်ရဟန်း၏၊ (ဝိပုနာပြုပေးသောရဟန်း၏၊) ဝါ-နှင့်၊ အဝိဿသန္တော- အကျွမ်းမဝင်ဘဲ၊ (ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲ၏၊ ဟံ)ဝါ- ထိုသင်္ကန်းသည်လည်းကောင်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ယထာပစ္စယံ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ယထာပစ္စယံ ဝါ”ဟု ဝါသဒ္ဓါပါ၏၊ ထိုဝါသဒ္ဓါ မပါသင့်ပုံကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၃၁၆)၌ ပြသ ထားပြီ၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း မပါသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်၊ (ဘုရားကြီး၊ ပါစိတ်နိဿယ-၁၃၇)။
၂။ တဿ ဝါ အဝိဿသန္တော-ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၂)။

၃၇၅။ အပစ္စုဒ္ဓါရဏော-ပစ္စုဒ္ဓါရ်မပြုအပ်သောသင်္ကန်း၌၊ အဓိဋ္ဌေတိဝါ-အဓိဋ္ဌာန်မူလည်း အဓိဋ္ဌာန်အံ့၊ ဝိသဇ္ဇေတိဝါ-စွန့်မူလည်းစွန့်အံ့။

၃၇၆။ သောဝါ-ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ (ဝိကပ္ပနာပြုပေးသော ရဟန်းသည်လည်း၊) ဒေတိ-အံ့၊ တဿဝါ-၏လည်း၊ ဝါ-နှင့်လည်း၊ ဝိဿသန္တော-အကျွမ်းဝင်သည်ဖြစ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-အံ့။

ဝိကပ္ပနာသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ စိဝရအပနိဓာနသိက္ခာပဒ

၃၇၇။ အသန္နိဟိတပရိက္ခရာ-မသိုမှီး မသိမ်းဆည်းအပ်သော ပရိက္ခရာ ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ အပနိဓေန္တိ-ဝှက်ထားကြကုန်၏၊ (အပနိဓေန္တိ-မူလနေရာမှ ဖယ်ရှား၍ ထားကြကုန်၏-ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏)။

၃၇၈။ အယောပတ္တော-သံသပိတ်၊ မတ္တိကာပတ္တော-မြေသပိတ်၊ သဒသံ-အမြိတ်အဆာရှိသော နိသီဒိုင်၊ နိသီဒနံနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သူစိယရံနာမ-မည်သည်၊ သသူစိကံဝါ-အပ်နှင့်တကွဖြစ်သော အပ်ဗူးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ အသူစိကံဝါ-အပ်မရှိသော အပ်ဗူးသည်သော်လည်းကောင်းတည်း၊ ပတ္တိကာ-ခါးပန်းပြား၊ သူကရန္တကံဝါ-ဝက်(သတ္တဝါ) အူသဏ္ဍာန် ရှိသော ခါးပန်းလုံး။

၃၇၉။ န ဟသာဓိပ္ပာယော-ရယ်မြူးခြင်း၌ ဖြစ်သောမလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ပဋိသာမေတိ-သိုမှီးသိမ်းဆည်းအံ့၊ သိမ်းထားအံ့၊) ဒုန္နိက္ခိတ္တံ-မကောင်းသဖြင့် ထားအပ်သော ပရိက္ခရာကို၊ ပဋိသာမေတိ၊ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်၊ ဣတိ-၍၊ ပဋိသာမေတိ။

စိဝရအပနိဓာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

သုရာပါနဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

တဿုဒ္ဓါနံ၊ သုရာ-သေသောက်ခြင်း၊ အင်္ဂုလိ-လက်ချောင်းထိုးခြင်း၊ ဟာသောစ-ရေ၌ပျော်မြူးကစားခြင်း၊ အနာဒရိယဉ္စ-ပုဂ္ဂလဓမ္မကို မရှိသေခြင်း၊ ဘိသနံ-ကြောက်စေခြင်း၊ ဇောတိ-မီးတောက်စေခြင်း၊ နဟာန-လဝက် အတွင်း၌ ရေချိုးခြင်း၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ-အဆင်းပျက်အောင်ပြုခြင်း၊ အပနိဓေနစ-ဝှက်ထားခြင်းနှင့်တကွ၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင် (ဝိကပ္ပနာပြု ပစ္စုဒ္ဓါရ်မပြုဘဲ သုံးစွဲခြင်း)၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါန်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ အပနိဓေန္တိ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၂၂)။

၇။ သပ္ပာဏကဝဂ္ဂ

၁။ သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပဒ

၃၈၂။ အာယသ္မာ ဥဒါယိ၊ ဣဿာသော^၁-လေးသမားသည်၊ (လေးဆရာသည်)၊ ဟောတိ၊ အဿ-ထိုဥဒါယိသည်၊ ကာကာစ-ကျီးတို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ အမနာပါ-မမြတ်နိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သော-ထိုဥဒါယိသည်၊ ကာကေ-တို့ကို၊ ဝိဇ္ဈိတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ-ပစ်ခတ်၍ ပစ်ခတ်၍၊ သိသံ-ဦးခေါင်းကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ သူလေ-တံစိုဉ်၊ ပဋိပါဋိယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဌပေသိ-ထားပြီ၊ အာဝုသော၊ ကေန-အဘယ်သူသည်၊ ဣမေကာကာ-တို့ကို၊ ဇီဝိတာ-ဇီဝိန္ဒြေမှ (အသက်မှ)၊ ဝေါရောပိတာ-ခွင့်အပ်ပါကုန်သနည်း၊ အာဝုသော-မယား၊ ဝေါရောပိတာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ မေ-သည်၊ ကာကာ-တို့ကို၊ အမနာပါ-အပ်ကုန်။

သဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့်စေဆော်၍၊ ပါဏံ-သတ္တဝါကို၊ ဇီဝိတာ-မှ၊ ဝေါရောပေဿတိ နာမ။

☸

၃၈၄။ သဗ္ဗိစ္စာတိ-ကား၊ ဇာနာပေန္တော-သိလျက်၊ သဗ္ဗာနန္တော-ကောင်စွာ သိလျက်၊ စေစ္စ-စေဆော်၍၊ အဘိဝိတရိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဝိတိက္ကမော-လွန်ကျူးခြင်းတည်း။ ။ ဇီဝိတိန္ဒြေယံ-ကို၊ ဥပစ္စိန္နတိ^၂-ဖြတ်၏၊ ဥပရောဓေတိ-ချုပ်စေ၏၊ သန္တတိ-ခန္ဓာအစဉ်ကို၊ ဝိကောပေတိ-ပျက်စေ၏ (ဖျက်၏)။

၃၈၆။ အသဗ္ဗိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် မစေဆော်မူ၍၊ (ဝေါရောပေန္တဿ)၊ အဿတိယာ-သတိမရှိသဖြင့်၊ (ဝေါရောပေန္တဿ)၊ အနာပတ္တိ။

သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒ

၃၈၇။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဇာနံ^၃-“ပိုးကောင်ရှိသောရေ”ဟု သိကုန်လျက်၊ သပ္ပာဏကံ-ပိုးကန်နှင့်တကွဖြစ်သော (ပိုးရှိသော)၊ ဥဒကံ-ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးစွဲကြကုန်၏။

အညွှန်း။ ၁။ ဣဿာသော၊ ပါစိတ်ဘာဋီ။ (၂၊ ၂၃)။
၂။ ဇီဝိတိန္ဒြေယံ ဥပစ္စိန္နတိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ။ (၂၊ ၂၃)
၃။ ဇာနံ။ ။ဤဇာနံသည် ဘိက္ခုနှင့်အရတူရမည်ဖြစ်၍ ဗဟုဝစနန္တဟု မှတ်ပါ၊ တစ်နည်း ဗဟုဝစံမှ ဧကဝစံပြန်နေသော ဝစနဝိပလ္လာသဟု မှတ်ပါ။ (ကစ္စည်းဘာဋီ-၂၊ ၂၃၂)

၃၈၉။ သပ္ပာဏကန္တိ - ပိုးကောင်ရှိသောရေ” ဟူ၍၊ ဇာနန္တော - သိလျက်၊ ပရိဘောဂေန - သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊ မရိဿန္တိတိ - သေကြေလိမ့်မည်ဟူ၍၊ ဇာနန္တော၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဥက္ကောဋ္ဌနသိက္ခာပဒ

၃၉၂။ ဇာနံ - “တရားဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော အဓိကရုဏ်း” ဟု သိကုန်လျက်၊ ယထာဓမ္မံ - တရားနည်းလမ်းအတိုင်း၊ နိဟတာဓိကရုဏံ - နှိမ်နှင်းအပ်ပြီးသော အဓိကရုဏ်းကို၊ ပုနကမ္မာယ - နောက်ထပ်ကံအကျိုးငှာ၊ (ထပ်မံ၍ ကံပြုဖို့ရာ)၊ ဥက္ကောဋ္ဌန္တိ - လှုပ်ရှားစေကြကုန်၏၊ (လှုပ်ဆော်ပေးကြကုန်၏)၊ (ကိံ)၊ ကမ္မံ - ကို၊ အကတံ - မပြုအပ်သေး၊ ကမ္မံ - ကို၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ - မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ကမ္မံ - ကို၊ ပုန - နောက်ထပ်၊ ကာတမ္မံ - ထိုက်၏၊ အနိဟတံ - မနှိမ်နှင်းအပ်သေး၊ ဒုနိဟတံ - မကောင်းသဖြင့် နှိမ်နှင်းအပ်၏၊ ပုန - နောက်ထပ်၊ နိဟနိတမ္မံ - နှိမ်နှင်းထိုက်၏၊ ဣတိ - ဤသို့ လှုပ်ဆော်ပေးကြကုန်၏။

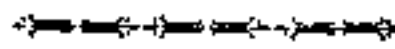
၃၉၄။ ယထာဓမ္မံနာမ - မည်သည်၊ ဓမ္မေန - တရားသဖြင့်၊ (ဟုတ်မှန်သော ဝတ္ထုဖြင့်)၊ ဝိနယေန - ဝိနည်းဖြင့်၊ (စောဒနာ၊ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်)၊ သတ္ထုသာသနေန - ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမတော်ဖြင့်၊ (ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမဖြစ်သော ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့်)၊ ကတံ - ပြုအပ်သောကံတည်း၊ ဧတံ - သည်၊ ယထာဓမ္မံ နာမ - မည်၏။

အဓိကရုဏံနာမ - မည်သည်၊ အဓိကရုဏာနိ - အဓိကရုဏ်းတို့သည်၊ စတ္တာရိ - တို့တည်း၊ ဝိဝါဒါဓိကရုဏံ - လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိစ္စာဓိကရုဏံ - လည်းကောင်းတည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ဓမ္မေန ဝိနယေနစသည်။ ။ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၁၄)ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း ဤအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ပေးထား၏။ အဓိကရုဏာမှန်သမျှ ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့် ငြိမ်းစေရမည်မဟုတ်၊ ကံမှန်သမျှလည်း ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုရမည်မဟုတ်၊ သို့ဖြစ်၍ “သတ္ထုသာသနေန-ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမတော်ဖြင့်” ဟု လုံလောက်ပါပြီ။ [ရှေးနိဿယ (ဘုရားကြီး)-၁၄၁]

၃၉၆။ အဓမ္မေနဝါ^၁-မတရားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေနဝါ-မဂ်ဖြစ်သောသံဃာသည်သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာရဟဿဝါ-ကံမထိုက်သော ရဟန်း၏ (အပေါ်၌)သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တော-သိသည်ဖြစ်၍၊ ဥက္ကောဋ္ဌေတိ-အံ့။

ဥက္ကောဋ္ဌေနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

၄။ ဒုဋ္ဌုလ္လာသိက္ခာပဒ

၃၉၇။ ဘာတုနော-၏၊ သဒ္ဓိဟာရိကဿ-အတူနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-အား၊ အာရေစေသိ-ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော၊ အဟံ-သည်၊ ပေ၊ အာပန္နော - ရောက်ပြီ၊ ကဿစိ - တစ်စုံတစ်ယောက်အား၊ မာ အာရောစေတိ-မပြောပါနှင့်၊ အဒါသိ။ [ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနသိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်-(၇၇)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ]

သောဟံ-သည်၊ ပရိဝသာမိ-ပရိဝါသ်ကို ကျင့်သုံးပါ၏(ပရိဝါသ်နေပါ၏)၊ အာဝုသော အဟံ၊ ဝေဒယာမိ^၂-ပရိဝါသ်ကို ခံစားပါ၏၊ (ပရိဝါသ်ဆောက်တည် ရသည့်အတွက် စိတ်မချမ်းမသာ မဖြစ်ပါ)၊ (တစ်နည်း) ဝေဒယာမိ-ပရိဝါသ်ကို သိပါ၏၊ ဝေဒယတိတိ-“ပရိဝါသ်ကိုခံစားသူ”ဟူ၍၊ ဝါ-“ပရိဝါသ်ကိုသိသူ”ဟူ၍၊ မ-ကို၊ အာယသ္မာ-သည်၊ ဇာရေတု-မှတ်တော်မူပါ။

အာဝုသော၊ ကိံ-အဘယ်သို့နည်း၊ (ဘယ်လိုလဲ)၊ အညောပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဣမံအာပတ္တိံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ သောပိ-သည်လည်း၊ ဧဝံ၊ ကရောတိ နုခေါ-ပြုရပါသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ အာဝုသော၊

အညွနံ။ ၁။ အဓမ္မေန ဝါ။ ။အဓမ္မေန-ဖြင့်၊ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ၊ ဝဂ္ဂေန-သည်၊ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ၊ န ကမ္မာရဟဿ ကမ္မံ ကတံ၊ ဣတိဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနန္တော ဥက္ကောဋ္ဌေတိ၊ ဣသိ ဝါကျခွဲ၍ ပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ [ကင်္ခါဘာသာဋီ-၂၊ ၁၈၂]

၂။ ဝေဒယာမိ။ ။ဝိဒ+(စုရာဒိ) ဣယဖြင့် “ဝေဒယာမိ”ဟု ဖြစ်၏၊ ဇာတုတ္ထသင်္ဂဟနှင့် ပါစိတ်ပါဠိတော်ရေးနိဿယ၌ ဤပါဠိကို အသုံးပြုတော်မူ၏၊ မောဂ္ဂုလ္လာန်နိဿယအလို ဝိဒ+(ကာရိတ) ဣဖြင့် “ဝေဒိ”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဣကို ဣယပြု၍ ဝေဒယတိဟု ရှိ၏၊ ထိုအလို ဝေဒိယာမိ-ပရိဝါသ်ကို သိစေပါ၏၊ ဝါ-ပရိဝါသ်ကို သိအောင်ပြောပြပါ၏၊ ဝေဒိယတိတိ-“ပရိဝါသ်ကို သိစေသူ”ဟူ၍ (သိအောင်ပြောသူဟူ၍)၊ မံ အာယသ္မာ ဇာရေတု၊ ဣသိ အနက်ဆိုပါ။ [မောဂ်နိဿယ-၂၊ ၂၇၅၊ ရူပသဒ္ဓိဘာဋီ-၂၊ ၃၇၃]

ကိ-နည်း၊ တံ-သည်၊ ပဋိစ္စာဒေသိ ပန-ဖုံးထားသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ကထံ
ဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ ဇာနိ-လျက်၊ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဒုဋ္ဌလ္လံ-ရန်းရင်း
ကြမ်းတမ်းသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသတိနာမ။

၃၉၉။ ဒုဋ္ဌလ္လာ-သော၊ အာပတ္တိနာမ^၁-မည်သည်၊ စတ္တာရိ-ကုန်သော၊
ပါရာဇိကာနိစ-တို့လည်းကောင်း၊ တေရသ၊ သံဃာဒိသေသာစ-တို့လည်း
ကောင်းတည်း။ ။ပဋိစ္စာဒေယျာတိ-ကား၊ ဣမံ-ဤရဟန်းကို၊ ဇာနိတွာ-
(သူတစ်ပါး)သိ၍၊ စောဒေသန္တိ-စောဒနာကြလိမ့်မည်၊ (အပြစ်တင်ကြလိမ့်
မည်)၊ သာရေသန္တိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေကြလိမ့်မည်၊ ခံသေသန္တိ-ဆဲရေး
ကြလိမ့်မည်၊ ဝမ္ဘေသန္တိ-ရှုတ်ချကြလိမ့်မည်၊ မင်္ဂု-မျက်နှာမသာမယာသူကို
(မျက်နှာမသာမယာသူဖြစ်အောင်)၊ ကရိဿန္တိ-ပြုကြလိမ့်မည်၊ နာရောစေသော
မိ-မပြောတော့အံ့၊ ဣတိ-၍၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို (လုံ့လဝီရိယကို)၊ နိက္ခိတ္တ
မတ္ထေ^၂-ချထားအပ်ကာမျှ ဖြစ်လသော် (လျှောချအပ်ကာမျှ ဖြစ်လသော်)၊
အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

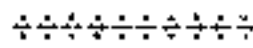
အဒုဋ္ဌလ္လံ-မရန်းရင်းသော၊ အာပတ္တိ-ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ၊ [အာပတ္တိအရ
အောက်အာပတ်ငါးပုံကို ယူပါ၊] အနုပသမ္ပန္နဿ-ရဟန်းမဟုတ်သူ၏၊
(သမဏေ၏)၊ ဒုဋ္ဌလ္လံဝါ-ရန်းရင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဒုဋ္ဌလ္လံဝါ-သော၊
အဇ္ဈာစာရံ^၃-လွန်းကျူးမှုကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ။

၄၀၁။ သံဃဿ ဘဏ္ဍနံ ဝါပေ၊ ဘဝိဿတိတိ နာရောစေတိ-မပြောအံ့၊
[ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပုဒ်-၁၀၂၅ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] အယံ-ဤရဟန်း
သည်၊ ကက္ခဠော^၄-ခက်ထန်၏၊ ဖရသော-ကြမ်းတမ်း၏၊ ဇီဝိတန္တရာယံဝါ-
အသက်၏အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယန္တရာယံဝါ-ဗြဟ္မစရိယ
၏ အန္တရာယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊
နာရောစေတိ၊ အညေ-ကုန်သော၊ ပဋိရူပေ-(ပြောဖို့ရာ)လျှောက်ပတ်ကုန်သော၊
ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အပဿန္တော-မြင်သည်ဖြစ်၍၊ နာရောစေတိ၊ န ဆာဒေတု
ကာမော-ဖုံးမထားလိုသည်ဖြစ်၍၊ နာရောစေတိ၊ သကေန-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊

အညွှန်း။ ၁။ ဒုဋ္ဌလ္လာနာမ။ ။အတ္ထုဒ္ဓါရ၏အစွမ်းဖြင့် ပါရာဇိကလေးပါးကိုပါ
ထည့်ထားသည်။ အမှန်မှာ သံဃာဒိသေသံ (၁၃)ပါးကိုသာ ယူရ
မည်။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၇)။
၂။ ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၇)
၃။ အဇ္ဈာစာရံ။ ။ဤဒုဋ္ဌလ္လံနှင့်အဇ္ဈာစာရ ခွဲခြားချက်နှင့်စပ်၍ ဤ
သိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံနှင့် ဒုဋ္ဌလ္လာရောစနသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာ
ဖွင့်ပုံ မည်၊ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ဘာသာဠီကောဉ် ပြထားပြီ။
ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၈)။ ၄။ ကက္ခဠောစသည်။ ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၁၈၄)။

ကမ္မေန-အမှုဖြင့် (အလုပ်ဖြင့်)၊ ပညာယိဿန္တိ -ထင်ရှားလိမ့်မည်၊ (သူ့ထိုက်နှင့်သူ့ကံ ဖြစ်လိမ့်မည်)၊ ဣတိ၊ နာရောစေတိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ ဦးနဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒ

၄၀၂။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ-သတ္တရသဝဂ္ဂိမည်ကုန်သော (တစ်ဆယ့်ခုနစ် ယောက်အစု၌ ဖြစ်ကုန်သော)၊ ဒါရကာ-ကလေးတို့သည်၊ သဟာယကာ- တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဥပါလိဒါရကော-ဥပါလိကလေးသည်(ဥပါလိသူငယ်သည်)၊ တေသံ-ထိုကလေးတို့၏၊ ပါမောက္ခော-အကြီးအမှူးသည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းလမ်းဖြင့်၊ ဥပါလိ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အစ္စသေန-ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ သုခဉ္စ-ချမ်းသာစွာလည်း၊ ဇီဝေယျ နုခေါ- အသက်မွေးနိုင်ရာပါအံ့နည်း၊ နစ ကိလမေယျ (နုခေါ)-ပင်ပန်းလည်း မပင် ပန်းပါရာအံ့နည်း။ ။လေခံ-စာရေးအတတ်ကို၊ သစေ သိက္ခေယျ-အကယ်၍ သင်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ သင်လသော်၊ ပေ၊ သုခဉ္စ-စွာလည်း၊ ဇီဝေယျ-အသက်မွေး နိုင်ရာ၏၊ နစ ကိလမေယျ-ပင်ပန်းလည်း မပင်ပန်းရာ။ ။ဧတံ-ဤအကြံ သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြန်ပြီ၊ (ကိ)၊ ဥပါလိ-သည်၊ လေခံ-ကို၊ သစေ သိက္ခိဿတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဂုံလိယော-လက်ချောင်းတို့သည်၊ ဒုက္ခာ- ဆင်းရဲကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ။ ။ဂဏနံ-ဂဏန်းသင်္ချာကို။ ။ဥရဿ- ရင်၏၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲခြင်းသည်၊ တစ်နည်း [ဥရဿ=ဥရော+အဿ၊] အဿ-ထိုဥပါလိ၏၊ ဥရော-ရင်ဘတ်သည်၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲသည်၊ (ပူလောင် သည်)၊ ဘဝိဿတိ။ ။ရူပံ-ရွှေပန်းထိမ်သည်အတတ်ကို။ ။ အက္ခိနိ- မျက်လုံးတို့သည်၊ ဒုက္ခာ ဘဝိဿန္တိ။

သကျပုတ္တိယာ-သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ သမဏာ-တို့သည်၊ သုခသီလာ-ချမ်းသာသောအလေ့ရှိကုန်၏၊ သုခသမာ စာရာ-ချမ်းသာသောအကျင့်ရှိကုန်၏၊ သုဘောဇနာနိ-ကောင်းသောဘောဇဉ် တို့ကို၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-၍၊ နိဝါတေသု-လေမရှိကုန်သော၊ (လေလုံမိုးလုံ ဖြစ် ကုန်သော)၊ သယနေသု-အိပ်ရာတို့၌၊ သယန္တိ-အိပ်ကြရကုန်၏၊ ဥပါလိ၊

အညွှန်း။ ၁။ ရူပံ။ ။ဘုရားဥပဒေတော်ကြီး၌ ရူပံကို “ရွှေပန်းထိမ်သည် အတတ်” ဟု ဘာသာပြန်တော်မူ၏၊ မှန်၏၊ ရွှေပန်းထိမ်သည် အတတ်ကို သင်သူသည် အရုပ်တံဆိပ်များကို လှည့်ကာပတ်ကာ ကြည့်ရှုရသဖြင့် မျက်စိများ ဒုက္ခရောက်နိုင်သည်၊ [ဘုရားဥပဒေတော်ကြီး(၂၂၀)] ရှေး နိဿယ၌ “ရူပံ-အသပြာအတတ်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ဘုရားကြီး ပါစိတ်နိဿယ(၁၄၄)]။

သကျပုတ္တိသေသု၊ သမဏေသု-တို့၌၊ သစေ ပဗ္ဗဇေယျ-အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ရဟန်းပြုလသော်၊ ပေ၊ န စ ကိလမေယျ၊ ဣတိ-ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီ။

ဥပါလိဒါရကော-သည်၊ မာတာပိတုနံ-တို့၏၊ ဣမံ ကထာသလ္လာပံ-ဤစကားပြောသံကို (ဤတိုင်ပင်သံကို)၊ အသောသိ။ ။ သဗ္ဗေပိ-ကုန်သော၊ ဣမေ ဒါရကာ-တို့သည်၊ သမာနစ္ဆန္တာ-တူသောဆန္ဒရှိကုန်၏၊ ကလျာဏာ ဓိပ္ပာယာ-ကောင်းသောအလိုရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အန ဇာနိံသု၊ တေ-ထိုကလေးတို့သည်၊ ဘိက္ခု-တို့သို့၊ ဥပသကံမိတွာ၊ ပဗ္ဗန္ဓ-ရှင်ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ ယာစိံသု-တောင်းကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုကလေးတို့ကို၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေသံ-ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဥပသမ္မာဒေသံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန်ပြီ။

တေ-ထိုရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ရတ္တိယာ-၏၊ ပစ္စုသသမယံ-မိုးသောက် အခါ၌၊ ပစ္စုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ပြော၍ ငိုကြကုန်သနည်း)၊ ယာဂုံ-ကို၊ ဒေထ-ကုန်၊ ပေ၊ ခါဒနိယံ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ ငိုကြကုန်ပြီ။ ။ ယာဝ-လောက်၊ ရတ္တိ-သည်၊ ဝိဘာယတိ-လင်း၏၊ (တာဝ-ထိုလင်းသည့်တိုင်အောင်)၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြဦး၊ ယာဂု-သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ၊ (ဧဝံသတိ) ပိဝိဿထ-သောက်ကြရလိမ့် မည်၊ ယာဂု ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ခါဒနိယံ ဝါ နော စေ ဘဝိဿတိ (ဧဝံသတိ)၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ (ဆွမ်းခံပြန်မှ)၊ ဘုဒ္ဓိဿထ-စားကြ ရလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ ဧဝမ္ပိ-သို့လည်း၊ တေဘိက္ခု-ထိုရဟန်းကလေး တို့သည်၊ [ရောဒန္တိယေဝဋ္ဌံ စပံ၊] ဝါ-တို့ကို၊ [ဝုစ္စမာနာဋ္ဌံ စပံ၊] ဘိက္ခုဟိ-တို့က၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောအပ်ပါကုန်လျက်၊ ရောဒန္တိယေဝ-ငိုမြဲ ငိုမြဲကုန်သည် သာ။ ။ သေနာသနံ-ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို၊ ဦဟဒန္တိပိ-ကျင်ကြီးလည်း စွန့်ကြကုန်၏၊ ဥမ္မိဟဒန္တိပိ-ကျင်ငယ်လည်း စွန့်ကြကုန်၏။

အာနန္ဒ၊ သော ဒါရကသဒ္ဓေါ-ထိုကလေးသံသည်၊ ကိံနု-အဘယ်နည်း။ ဇာနံ-ကုန်လျက်၊ ဦနဝိသတိဝဿံ-ယုတ်လျော့သော အနှစ်နှစ်ဆယ်ရှိသော၊ (အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်သေးသော)၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပသမ္မာဒေန္တိ ကိရ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဦနဝိသတိဝသော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ သီတဿ-အအေးကိုလည်း ကောင်း၊ ဥဏှဿ-အပူကိုလည်းကောင်း(မီးပူကိုလည်းကောင်း)၊ ဇီယစ္ဆာယ-ထမင်းဆာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပိပါသာယ-ရေဆာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ညံသမကသဝါတာတပသရိသပသမ္မဿာနံ-မှက်၊ ခြင်၊ လေ၊ နေပူ၊ မြေ၊ ကင်း

တို့၏ အတွေ့တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုရတ္တာနံ-မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒုရာဂတာနံ-မကောင်းသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော၊ ဝစနပထာနံ-စကားလမ်းကြောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း (သိလိုသူ၊ သိစေလိုသူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကားတို့ကိုလည်းကောင်း)၊ အက္ခမော-သည်းမခံနိုင်သည်၊ ဟောတိ၊ ဥပ္ပန္နာနံ-ဖြစ်ကုန်သော၊ သာရီရိကာနံ-ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်သော (ကိုယ်၌ စုဝေးတည်နေကုန်သော)၊ ဒုက္ခာနံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သည်းခံအပ်ကုန်သော၊ ဝါ-ဆင်းရဲကုန်သော၊ တိဗ္ဗာနံ-ထက်မြက်ကုန်သော၊ ခရာနံ-ကြမ်းတမ်းကုန်သော၊ ကဋ္ဌကာနံ-ခါးစပ်သော အရသာနှင့်တူကုန်သော၊ အသာတာနံ-မသာယာအပ်ကုန်သော၊ အမနာပါနံ-မမြတ်နိုးအပ်ကုန်သော၊ ပါဏဟရာနံ^၁-အသက်ကို ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ ဝေဒနာနံ-တို့ကို၊ အနဓိဝါသကဇာတိကော-သည်းမခံနိုင်သူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောမရှိသည်(သည်းခံနိုင်သောသဘောမရှိသည်)၊ ဟောတိ၊ ဝိသတိ ဝသော-သော၊ ပုဂ္ဂလောဝ-သည်သာ၊ ပေ၊ အဓိဝါသကဇာတိကော၊ ဟောတိ။

၄၀၄။ ဥိနဝိသတိဝသော နာမ-မည်သည်၊ အပတ္တဝိသတိဝသော-မရောက်အပ်သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူတည်း၊ ဝါ-အနှစ်(၂၀)သို့ မရောက်သေးသူတည်း။ ဥပသမ္မာဒေသာမိ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေမည် (ရဟန်းပြုပေးမည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂဏံ ဝါ-ဂိုဏ်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ကာရကသံဃာ)၊ အာစရိယံ ဝါ-ကမ္မဝါစာဆရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တဝါ စီဝရံ ဝါ၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ သိမံဝါ-သိမ်ကိုသော်လည်း၊ သမ္မနတိ-သမုတ်အံ့။ ။ ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ (ဒုက္ကဋ္ဌ ဟောတိ)၊ ဒွိဟိ-နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ (ဒုက္ကဋ္ဌာ ဟောန္တိ)၊ ကမ္မဝါစာ ပရိယောသာနေ-ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံး၌။

၄၀၅။ ဥိနဝိသတိဝသေ-ယုတ်လျော့သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူ၌(အသက် ၂၀ မပြည့်သေးသူ၌)။ ။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသေ-ပြည့်သော အနှစ်(၂၀)ရှိသူ၌ (အသက်ပြည့်ပြီးသူ၌)။

ဥိနဝိသတိဝသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

အညွှန်း- ၁။ ပါဏဟရာနံ။ ။ “အသက်ကို ပယ်ရှားတတ်ကုန်သော” ဟု ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ ပေးတော်မူ၏။ ဤ၌ “သတ္တဟာရကံဝါ-အသက်ကို ဆောင်တတ်သော လက်နက်ကိုမူလည်း” ဟု ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ပေးပုံကိုကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ “အသက်ကိုဆောင်” ဟူရာ၌ လည်း ရောဂါဝေဒနာက အသက်ကို ဆောင်ယူသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် “ပါဏဟရ” ဟု ဆိုရပေသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ဖွင့်ထားသည်။ (ပါတိမောက်ဘာဋီ-၄၉၊ ၅၁။)

၆။ ထေယျသတ္တသိက္ခာပဒ

၄၀၇။ အညတရော၊ သတ္တော-ကုန်သည်အပေါင်းသည်၊ ရာဇဂဟာ-မှ၊ ပဋိယာလောကံ^၁-နေရောင်၏ ရှေးရှုဖြစ်သောအနောက်အရပ်သို့၊ ဂန္ထကာမော-သွားလိုသည်၊ ဟောတိ။ ။အဟမ္မိ-ငါလည်းပဲ၊ အာယသ္မန္တေဟိ-အရှင်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂမိဿာမိ-သွားမည်(လိုက်မည်)။ ဘန္တေ၊ မယံ-တို့သည်၊ သုကံ^၂-ကင်းကို(အခွန်ကောက်ရာ အရပ်ကို)၊ ပရိဟရိဿာမ-ရှောင်လွှဲကြပါမည်။ ။ အာဂုသော-တို့၊ ပဇာနာထ-သိကြပါ(ကြည့်လုပ်ကြပါ)။ ။ကမ္မိယာ^၃-မင်း၏အလုပ်၌ ယှဉ်သူတို့သည် (မင်းမှုထမ်းတို့သည်)၊ အသောသုံ၊ (ကံ)၊ သတ္တော-သည်၊ သုကံ-ကို၊ ပရိဟရိဿတိ ကိရ-ရှောင်လွှဲလိမ့်မည်တဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြားကြကုန်ပြီ။ တေ-ထိုမင်းမှုထမ်းတို့သည်၊ မဂ္ဂေ-၌၊ ပရိယုဋ္ဌိံသု-ဝန်းရံကြကုန်ပြီ၊ အထခေါ-၌၊ တေ ကမ္မိယာ-တို့သည်၊ တံ သတ္တံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ အစ္ဆိန္ဒိတွာ-လုယက်၍၊ တံ ဘိက္ခံ၊ တေဒဝေါစုံ၊ (ကံ)၊ ဘန္တေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ဇာနံ-လျက်၊ ထေယျသတ္တေန-ခိုး၍သွားမည့် ကုန်သည်အပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆသိ-သွားရ သနည်း(လိုက်ရသနည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ပလိဗုန္ဓေတွာ-နှောက်ယှက်၍၊ မုဋ္ဌိံသု-လွတ်လိုက်ကုန်ပြီ။^၄

၄၀၉။ ထေယျသတ္တော^၅ နာမ-မည်သည်၊ ကတကမ္မာဝါ-ပြုအပ်ပြီးသော ခိုးမှုရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကတကမ္မာ-မပြုအပ်သေးသော ခိုးမှုရှိ သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ စောရာ-ခိုးသူတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ရာဇာနံဝါ-မင်းကိုသော်လည်း၊ ဝါ-မင်း၏ဥစ္စာကိုသော်လည်း၊ ထေယျံ^၆-လှည့်ပတ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားကုန်၏၊ သုကံဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ပရိဟရန္တိ-ရှောင်လွှဲကုန်၏။

ထေယျသတ္တသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

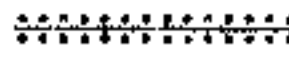
အညွှန်း- ၁။ ပဋိယာလောကံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၃၄)၊ ပါစိတ်ပါဠိတော် ကာဏမာတာသိက္ခာပဒ-စာပိုဒ်(၂၃၁)၌ “ပဋိယာလောကံ-နေရောင်ခြည် ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အနောက်အရပ်”ဟု ပေးခဲ့၏၊ ထိုသို့ မပေးဘဲ “နေရောင်၏ ရှေးရှုဖြစ်သော အနောက်အရပ်သို့”ဟု ပြင်ပေးပါ။
 ၂။ သုကံ၊ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (၂၊ ၁၈၆)၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၄)။
 ၃။ ကမ္မိယာ၊ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၃၄)။
 ၄။ ထေယျသတ္တော။ ။ဤပဒဘာဇနီအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ခိုး၍လာမည့် ကုန်သည်၊ ခိုး၍သွားမည့်ကုန်သည်အပေါင်း”ဟု သိက္ခာပုဒ်၌ အနက် ဆိုပါ။ ဝတ္ထုကြောင်း၌မူ “ခိုး၍သွားမည့် ကုန်သည်အပေါင်း”ဟု ဆိုပါ။ မှန်၏၊ ထိုအချိန်၌ မခိုးရသေး၊ ခိုးဖို့ ရည်ရွယ်၍ သွားကြသည်။
 ၅။ ရာဇာနံ ဝါ ထေယျံ စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၄)။

၇။ သံဝိဓာနသိက္ခာပဒ

၄၁၂။ အညတရေန-သော၊ ဂါမဒ္ဒါရေန-ရွာတံခါးဖြင့်၊ အတိက္ကမတိ-
 ကျော်သွားရ၏(ဖြတ်သွားရ၏)၊ အညတရာ၊ ဣတ္ထိ-သည်၊ သာမိကေန-
 ခင်ပွန်းနှင့်၊ သဟ-အတူ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-ငြင်းခုံ၍(ရန်ဖြစ်၍)၊ ဂါမတော-မှ၊
 နိက္ခမိတွာ၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ ဘန္တေ
 ကဟံ-အဘယ်အရပ်သို့၊ အယျော-သည်၊ ဂမိဿတိ-ကြွမလိုပါနည်း၊ အဟံ၊
 အယျေန သဒ္ဓိံ၊ ဂမိဿာမိ-လိုက်ပါမည်(လိုက်ပါရစေ)၊ ဘဂိနိ၊ ဧယျာသိ-
 လိုက်ခဲ့ပါ၊ အယျော-အမောင်တို့၊ ဧဝရူပိ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ ဣတ္ထိ-
 ကို၊ ပဿေယျာထအပိ-မြင်များ မြင်မိကြပါသလား၊ အယျော-အမောင်၊
 ဒော-ဤအမျိုးသမီးသည်၊ ပဗ္ဗဇိတေန-နှင့်၊ သဟ၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွား၏၊
 ပေ၊ အနုဗန္ဓိတွာ-အစဉ်လိုက်၍၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊
 အာကောဋေတွာ-ထောင်းထု၍၊ မုဉ္ဇိ-လွတ်လိုက်ပြီ။

အထခေါ-၌၊ သော ဘိက္ခု၊ပေ၊ ပရူပေန္တော-များစွာသောဝိတက်အခိုးကို
 ပြုလျက်၊ ဝါ-ကြံ့မိုင်လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။ ။အယျော-အရှင်၊ သော
 ဘိက္ခု-သည်၊ မံ-ကျွန်မကို၊ န နိပ္ပာတေသိ-ထွက်စေသည် မဟုတ်ပါ၊
 (ခေါ်သွားသည် မဟုတ်ပါ)၊ အပိစ-စင်စစ်ကား၊ အဟမေဝ-ကျွန်မသည်သာ၊
 တေန ဘိက္ခုနာ၊ သဒ္ဓိံ၊ ဂစ္ဆာမိ-လိုက်လာပါ၏၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊
 အကာရတော-မပြုပါ၊ (ထိုသို့ မလုပ်သည့်အတွက် အပြစ်မရှိပါဟု ဆိုလို
 သည်)၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ နံ-ထို ရဟန်းကို၊ ခမာပေဟိ-သည်းခံစေပါ (ကန်တော့
 တောင်းပန်ပါ)။

သံဝိဓာနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၄၁၇။ ဂဒ္ဒဗာမိပုဗ္ဗဿ-လင်းတတို့ကို ညှင်းဆဲသတ်ဖြတ်ဖူးသော ရှေးရှေး
 ယောက်ျားရှိသော၊ အရိဋ္ဌဿ နာမ-အရိဋ္ဌမည်သော၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဧဝရူပိ-
 ဤသို့သဘောရှိသော၊ ပါပကံ-ယုတ်မာသော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ-မိစ္ဆာအယူသည်၊
 ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ)၊ ယေမေ (ယေ + ဣမေ) ဓမ္မာ-အကြင်

အညွှန်း- ၁။ အယျော။ ။အယျောသည် ကတ္တာအရာ၌ရှိလျှင် ပဌမာဧကဝုစံ၊
 အာလုပ်အရာ၌ရှိမူ ဧကဝုစံ၊ ဗဟုဝုစံ နှစ်မျိုးရှိနိုင်သည်။
 အယျော ဣတိ အယံ သဒ္ဓေါ၊ ပစ္စုတ္တေကဝဓော ဘဝေ၊
 အာလပနေ ဗဟုဝဓော၊ 'ဘဝေ ဧကဝဓောပီ စ။ (သဒ္ဓနိတိ)
 ၂။ ပရူပေန္တော၊ ၃။ နိပ္ပာတေသိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၅)။

မေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ အန္တရာယိကာ ။ -နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယိကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ် ကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုမေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ ပဋိသေဝတော-မှီဝဲသောရဟန်း၏၊ (တေ ဓမ္မာ-ထိုမေထုန်အကျင့်တို့က)၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်အပြားအားဖြင့်၊ အန္တရာယာယ-နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် ဈာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယိအကျိုးငှာ၊ နာလံ-မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ တထာ-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝါ-ထိုအပြားအားဖြင့် ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒေသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မ-ကို၊ အဟံ-သည်၊ အာဇာနာမိ-သိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အယူဖြစ်၏။

အထခေါ၊ ပေ၊ အာဇာနာမိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-ဖြစ်သတဲ့ဟု ကြားရ သည်မှာ၊ သစ္စံ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ၊ ယေမေပေ၊ အန္တရာယ- ငှာ၊ နာလံ-ကုန်၊ (ဧဝံဗျာခေါ+ဧဝံ+ဝိယ+ခေါ)၊ ဧဝံ-ဤအခြင်းအရာအား ဖြင့်၊ ဝါ-အပြားအားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဒေသိတံ-အပ်သော၊ ဓမ္မ- ကို၊ အဟံ-သည်၊ အာဇာနာမိ ဝိယ-သိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ၏ (သိသလိုလို ရှိပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

အညွှန်း- ၁။ အန္တရာယိကာ။ ။ပါစိတ်မောက်ဘာသာဋီကာ (၃၂၇)ကြည့်၍ ပေးထားပါ သည်။ ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌ “သဂ္ဂ-နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၊ မောက္ခ- နိဗ္ဗာန်တို့၏ အန္တရာယိကို ပြုတတ်”ဟု ဖွင့်ထား၏၊ အခြားနည်းများ ရှိသေး၏။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၃၆)။

၂။ ဧဝံဗျာခေါ။ ။“ဧဝံ+ဝိယ+ခေါ”ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ ဧဝံခေါန္တရေ ဝိယဿ ဗျာ(နိတိ၊ သုတ္တ၊ သန္နိ)၊ ဧဝံခေါ သဒ္ဒါတို့၏အလယ်၌ရှိသော ဝိယကို ဗျာ ပြု၊ ထိုဝိယကို အာဇာနာမိ ကြိယာနှင့်တွဲပါ၊ “သိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ ၏၊ သိသလိုရှိပါ၏”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤအပြောကို ရဟန်းများက မေးသောအခါ၌ “မရှိသင့်သေး”ဟု ဆရာများ ယူဆတော်မူ၏၊ မှန်၏- “ဧဝံဗျာခေါ အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု၊ ပေ၊ ဘိက္ခုဟိ ဝုစ္စမာနော တထေဝ တံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ထာမသာ ပရာမသာ အဘိနိဝိဿ ဝေါဟရတိ”ဟု နောက်၌ လာလိမ့်မည်၊ ရဟန်းများက ကာမဂုဏ်တို့၏ အပြစ်များကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူထားပုံကို အရိဋ္ဌရဟန်းအားပြောပြသော်လည်း အရိဋ္ဌရဟန်းကမူ ထိုမိစ္ဆာအယူကို သူယူထားသည့်အတိုင်းပင် အားအစွမ်း အားဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်လျက် စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၍ ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် ပြောဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ “ဧဝံဗျာခေါ”စသော ဝါကျ သည် ရဟန်းများက မေးစိစစ်ရာ၌ မရှိသင့်သေးဘဲ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်း “တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ”ဟုသာ ရှိသင့်သည်။ ရဟန်းများက မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်၍ ဘုရားရှင်က သံဃာ့အလယ် မေးစိစစ်သောအခါကျမှ ဘုရားရှင်ရှေ့မှောက်၌ “ဧဝံဗျာခေါ အဟံ ဘန္တေ၊ ပေ၊ အာဇာနာမိ”ဟု လေသံပြောင်းလျက် ခပ်လျော့လျော့ ပြောလေသည်။

အာဝုသော အရိဋ္ဌ၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ မာ အဗ္ဘာစိက္ခိ-မစွပ်စွဲပါနှင့်၊ ဘဂဝတော-ကို၊ အဗ္ဘာစိက္ခန္တံ(အဗ္ဘက္ခန္တံ)- စွပ်စွဲခြင်းသည်၊ န ဟိ သာဓု-မကောင်းပါ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့(ဤ ငါ့ရှင် ပြောသည့်အတိုင်း)၊ န ဟိ ဝဒေယျ-မဟောတန်ရာ၊ အာဝုသော အရိဋ္ဌ၊ အနေကပရိယာယေန-တစ်ပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့် (ပရိယာသံ အမျိုးမျိုးဖြင့်)၊ အန္တရာယိကာ-နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန် စျာန် မဂ် ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-မေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ အန္တရာယိကာ-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ- ထိုမေထုန်အကျင့်တို့ကို၊ ပဋိသေဝတော-၏၊ (တေ-ထို မေထုန်အကျင့်တို့က၊) အန္တရာယာယ-ငှာ၊ အလဉ္စပန-စွမ်းနိုင်ကုန်သည်သာ။

ကာမာ-ကာမဂုဏ်တို့ကို၊ အပ္ပဿာဒါ-အနည်းငယ်သာ သာယာဖွယ်ရှိ ကုန်၏ဟူ၍၊ ဗဟုဒုက္ခာ-များသောဒုက္ခ ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဗဟုပါယာသာ- များသောပင်ပန်းခြင်း ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တာ-အပ်ကုန်ပြီ၊ ဧတ္ထ-ဤကာမဂုဏ်တို့၌၊ အာဒိနဝေါ-အပြစ်သည်၊ ဘိယျော-များလှ၏၊ ကာမာ-တို့ကို၊ အဋ္ဌိကကံလူပမာ^၁-အသားမစပ်၊ အညှီကပ်၍၊ ခွေးငတ်မလွတ် ရက်နိုင်သော အရိုးစုဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ဝါ-အရိုးစုနှင့်တူကုန်၏ ဟူ၍၊ ဗဟုဒုက္ခာ-ဟူ၍၊ ဗဟုပါယာသာ-ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တာ။ [နောက် ဝါကျများ၌ ဤသို့ အပြည့်အစုံ ပေးပါ။]

☞ မံသပေသုပမာ-ကျီးများဘောင်တွင်၊ တစ်ကောင်ရလစ်၊ ဝိုင်းအော်ဟစ်သည့်၊ အသားတစ်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ တိဏုက္ကုပမာ-လေတင်လှည့် ဆောင်၊ လက်ထိလောင်သည့်၊ တန်ဆောင်မြက်မီးရှူးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ ဟူ၍။ အင်္ဂါရကာသုပမာ-မီးကျိုးတွင်းဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သုပိန ကူပမာ-စားရယောင်ယောင်၊ သောက်ရယောင်ယောင်၊ နတ်လှည့်ဆောင်သည့်၊ သန်းခေါင်အိပ်မက်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ ယာစိတကူပမာ-ငှားရမ်းယူ ငင်၊ ပွဲသဘင်၌၊ ဝတ်ဆင်ခဏ၊ သုံးဆောင်ရသောဥစ္စာဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ ဟူ၍။ ရက္ခဗလူပမာ-အခက်အရွက်၊ ထွားထွားညက်အောင်၊ နှင်းပျက်ယူငင်၊ အသီးသီးသောသစ်ပင်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ အသိသူနုပမာ-သံလျက် ဝင်းဝင်း၊ သားတစ်မျဉ်းဖို့၊ စဉ်းတီတုံးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သတ္တိသူ လူပမာ-ထိုးဖောက်စူးဝင်၊ လုံမ တံကျင်ဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။ သပ္ပသိရူပမာ-အဆိပ်ထန်သော မြွေ၏ဦးခေါင်းဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏ဟူ၍။

အညွှန်း- ၁။ အဋ္ဌိကကံလူပမာ စသည်။ ။ဤပုဒ်တို့၏အဖွင့်ကို ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၄၀)၌ အကျယ်ပြထားပြီ။

ဝေဓိ-သို့လည်း၊ အရိဋ္ဌော-သော၊ ဂဒ္ဓဗာမိပုဗ္ဗော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊
 (ဝေါဟာရတိ-၌စပ်၊) ဝါ-ကို၊(ပုစ္ဆမာနော-၌စပ်၊) တေဟိ ဘိက္ခုဟိ-တို့သည်၊
 ပုစ္ဆမာနော-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ ပါပကံ-သော၊ တံ
 ဒိဋ္ဌိဂတံ-ကို၊ ထာမသာ-အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပရာမာသာ-မှားမှားယွင်းယွင်း
 သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဘိနိဝိဿ-စွဲစွဲမြဲမြဲသက်ဝင်၍၊ ဝေါဟာရတိ-ပြောဆို၏။

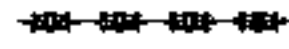
ယတော စ ခေါ-အကြင်အခါ၌ကား၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ အရိဋ္ဌံ ဘိက္ခု
 ဂဒ္ဓဗာမိပုဗ္ဗံ-ကို၊ ပါပကာ-သော၊ ဧတဿ ဒိဋ္ဌိဂတာ-ဤမိစ္ဆာအယူမှ၊
 ဝိဝေစေတုံ-ကင်းဆိတ်စေခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိသု-မစွမ်းနိုင်ကုန်။

မောဃပုရိသ၊ တံ-သည်၊ ကဿ-အဘယ်သူအား၊ မယာ-သည်၊ ဧဝံ
 ဒေသိတံ ခမ္မံ၊ အာဇာနာသိနုခေါ နာမ-သိသနည်း၊ပေ၊ အာဒိနဝေါ ဧတ္ထ
 ဘိယျော၊ မောဃပုရိသ၊ အထ စ ပန-ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်၊ တံ-သည်၊ အတ္တနာ-
 ကိုယ်တိုင်၊ ဒုဂ္ဂဟိတေန-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူခြင်းဖြင့်၊ အမေစေဝ-
 ငါတို့ကိုလည်း၊ အတ္တာစိက္ခသိ-စွပ်စွဲ၏၊ အတ္တာနံ စ-မိမိကိုလည်း၊ ခဏသိ-
 တူးမြို့၏၊ ဗဟံ စ-များစွာလည်း၊ အပုညံ-မကောင်းမှုကို၊ ပသဝသိ-ဖြစ်စေ၏၊
 ဟိ-မှန်၏၊ မောဃပုရိသ၊ တေ-၏၊ တံ-ထိုမိစ္ဆာအယူသည်၊ ဒိဃရတ္တံ-
 ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ အဟိတာယ-စီးပွားမဲ့အလိုငှာ၊ ဒုက္ခာယ-ဆင်းရဲ
 ခြင်းငှာ၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ပဒဘာဇနီကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (၄၊
 ၄၄၈) စသည်ကို ကြည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၄၂၂။ အသမနုဘာသန္တဿ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မပြောဆိုအပ်
 သော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ (ကံဟော မာနမှ အန္တပြန်နေသည်)၊
 ပဋိနိသဇ္ဇန္တဿ-စွန့်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဥမ္မတ္တကဿ-၏လည်း
 ကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒ

၄၂၃။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု။ ဇာနံ-ကုန်လျက်(ဥက္ခိတ္တကရဟန်းဟု သိကုန်
 လျက်)၊တထာဝါဒိနာ-ထို“တထာဟံ ဘဂဝတာ”အစရှိသောစကားကို ပြော
 လေ့ရှိသော၊ အကဋ္ဌာနုဓမ္မေန-မပြုအပ်သေးသော ဩသာရဏကံရှိသော၊ တံ
 ဒိဋ္ဌိ-ထိုမိစ္ဆာအယူကို၊ အပဋိနိဿဋ္ဌေန-မစွန့်သေးသော၊ အရိဋ္ဌေနဘိက္ခုနာ-နှင့်၊
 သဒ္ဓိ-အတူတကွ၊ သမ္ဘုဒ္ဓိ-အာမိသသမ္ဘောဂ၊ ခမ္မသမ္ဘောဂကိုလည်း ပြုကြ
 ကုန်၏၊ သံဝသန္တိပိ-ဥပုသ်၊ပဝါရဏာစသော သံဝါသကိုလည်း ပြုကြကုန်၏၊
 သဟာပိ-အတူတကွလည်း၊ သေယျ-အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

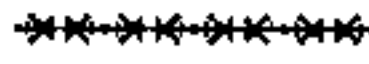
၉၂၅။ တထာဝါဒိနာတိ-ကာ၊ တထာဟံ၊ပေ၊ နာလံ အန္တရာယာတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝါဒိနာ-ပြောလေ့ရှိသော၊ အကဋ္ဌာနုဓမ္မော နာမ-မည်သည်၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ်အပ်သော၊ ဝါ-နှင်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အနောသာရိတော-သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွင်အပ်သေးသောရဟန်းတည်း။

သမ္ဘုဇ္ဇေယျ ဝါတိ-သမ္ဘုဇ္ဇေယျ ဝါဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ သမ္ဘောဂါ-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်ပါ-တို့တည်း၊ အာမိသသမ္ဘောဂေါ စ-အာမိသသမ္ဘောဂလည်းကောင်း (အာမိသကို အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း)၊ ဓမ္မသမ္ဘောဂေါ စ-လည်းကောင်း (ဓမ္မကို အတူတကွ သုံးဆောင်ခြင်းလည်းကောင်း)တည်း။ အာမိသသမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ အာမိသံ-ဆွမ်းစသောအာမိသကို၊ ဒေတိ ဝါ-ပေးမှုလည်း ပေးအံ့ (မိမိကမူလည်း ပေးအံ့)၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝါ-ခံယူမှုလည်း ခံယူအံ့ (ထိုရဟန်းကပေးလျှင် မိမိက ခံယူအံ့)။ ဓမ္မသမ္ဘောဂေါ နာမ-မည်သည်၊ ဥဒ္ဓိသတိ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြမှုလည်း ရွတ်ပြအံ့ (ဆရာလုပ်၍ စာချပေးအံ့)၊ ဥဒ္ဓိသာပေတိ ဝါ-ရွတ်ပြစေမှုလည်း ရွတ်ပြစေအံ့ (တပည့်လုပ်၍ စာတက်အံ့)။

သံဝသေယျ ဝါတိ-ကား၊ ဥက္ခိတ္တကေန-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ဥပေါသထံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဝါရဏံ ဝါ၊ သံဃကမ္မံ ဝါ-ကြွင်းသော သံဃာ့ကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကရောတိ။ သဟ ဝါ သေယျံ ကပ္ပေတိ-ကား၊ ဧကစ္ဆန္နေ-တူသော အမိုးရှိသောကျောင်း၌၊ ဥက္ခိတ္တကေ-သည်၊ နိပ္ပန္နေ-လတ်သော်၊ ဘိက္ခု-သည်၊ နိပဇ္ဇတိ။

၉၂၇။ အနုက္ခိတ္တောတိ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်း မဟုတ်ဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဩသာရိတောတိ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းအပ်ပြီဟူ၍၊ ဇာနာတိ၊ တံ ဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ပဋိနိဿဋ္ဌောတိ-စွန့်ပြီးပြီဟူ၍၊ ဇာနာတိ။

ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ကဏုကသိက္ခာပဒ

၉၂၈။ ကဏုကဿ နာမ-မည်သော်၊ သမဏုဒ္ဓေသဿ-သာမဏေ၏၊ပေ။ ဘိက္ခဝေ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုလျှင်)၊ ကဏုကံ သမဏုဒ္ဓေသံ-ကို၊ နာသေတု-ပျက်စီးစေလော (နှင်ဒဏ်ပေးလျက် ပျက်ဆီးလော)၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဧဝေ ပန-ဤသို့လျှင်၊ နာသေတဗ္ဗော-ပျက်စီးစေထိုက်(နှင်ဒဏ်ပေးလျက်

အညွှန်း- ၁။ ဧကစ္ဆန္နေ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၁၉၀)။

ဖျက်ဆီးထိုက်)၏။ (ကိံ)။ အာဝုသော ကဏ္ဍက၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ^၁-ယနေ့ကို အစပြု၍၊ တေ-သင်သည်။ သော ဘဂဝါ-ထို ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားကို၊ သတ္တာ-ဆရာဟူ၍၊ န စေဝ အပဒိသိတဗ္ဗော-မညွန်ပြထိုက်၊ စ-သည်သာမက သေး၊ အညေ-သင်မှတစ်ပါးကုန်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုဟိ၊ သဒ္ဓိံ၊ ဒိရတ္တတိရတ္တံ-နှစ်ညဉ့် သုံးညဉ့်ပတ်လုံး၊ ယမ္မိ သဟသေယျ-အကြင် အတူအိပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ လဘန္တိ -ရကြကုန်၏။ သာပိ-ထိုအတူ အိပ်ခွင့်သည် လည်း၊ တေ-သင့်အတွက်မှာ၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ပိရေ-ပြင်ပသူစိမ်း၊ ဟဲ့...လူပြိန်း၊ စရ-သွားလော၊ ဝိနဿ-တော်ရာချောင်ကြား ပျက်ပြားလေလော၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍ ဖျက်ဆီးထိုက်၏။ (ဤသို့ ပြောခြင်းသည် နှင်ဒဏ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု၊ ဇာနံ-ကုန်လျက်၊ တထာနာသိတံ-ထိုဆိုအပ်သောနည်း ဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော၊ ကဏ္ဍကံ-သော၊ သမဏုဒ္ဓေသံ-ကို၊ ဥပလာပေန္တိ ပိ-ဖြားယောင်းလည်း ဖြားယောင်းကြကုန်၏ (သွေးဆောင်လည်း သွေးဆောင် ကြကုန်၏)၊ ဥပဋ္ဌာပေန္တိပိ-လုပ်ကျွေးလည်း လုပ်ကျွေးစေကြကုန်၏။

 ၄၃၀။ သာမဏေရော-ကို၊ သမဏုဒ္ဓေသော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ဥပလာပေယျ ဝါတိ-ကား၊ တဿ-ထိုသာမဏေအား၊ ပတ္တံ ဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ ဝါ-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ရွတ်ပြအပ်သော ပါဠိကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိပုစ္ဆံ ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ် (အဋ္ဌကထာ)ကို အဖန်ဖန်မေးခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-အဖန်ဖန် မေး အပ်သော အဋ္ဌကထာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဒဿာမိ-ပေးမည်၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ဥပလာပေတိ-အံ့။ ။ဥပဋ္ဌာပေယျာ ဝါတိ-ကား၊ တဿ- ထို သာမဏေ၏၊ စုဏ္ဏံ ဝါ-ဆပ်ပြာမှုန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (မတ္တိကံ- မြေညက်၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ဒန်ပူ၊ မုခေါဒကံ-မျက်နှာသစ်ရေ) သာဒိယတိ-သာယာအံ့။

၄၃၁။ နာသိတကေ-ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသောသာမဏေ၌၊ နာသိတကသညီ။

၄၃၂။ အနာသိတကော-ဖျက်ဆီးအပ်သူမဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနာတိ။

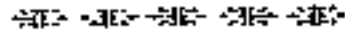
ကဏ္ဍကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

တဿ-ထို သပ္ပာဏကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ သဉ္စိစ္စဝေ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍ သတ်ခြင်း၊ သပ္ပာဏံ-ပိုးရှိသော ရေ၊ ဥက္ကောဋ္ဌံ-

အညွှန်း- ၁။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၃၂)၊ ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၁၉၁)။
 ၂။ ဥဒ္ဓေသံ ဝါ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၁၉၂)။

လှုံဆော်ပေးခြင်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဆာဒနံ-ရန်ရင်းသောအာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဥနဝိသတိ-အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်သူ၊ သတ္တဉ္စ-ကုန်သည်(ထေယျသတ္တ)၊ သံဝိဓာန-တိုင်ပင်၍သွားခြင်း၊ အရိဋ္ဌကံ-အရိဋ္ဌရဟန်း၊ ဥက္ခိတ္တကံ-နှင်ထုတ် အပ်သော ရဟန်း၊ ကဏုကဉ္စေ-ကဏုကသာမဏေ၊ ဣမေ သိက္ခာပဒါ-တို့သည်၊ ဒသ-ဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဒါန်းတည်း။

၈။ သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂ

၁။ သဟဓမ္မိကသိက္ခာပဒ

၄၃၃။ အာဝုသော-တို့၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ အညံ-အရှင်တို့မှ တစ်ပါးသော၊ ဗျတ္တံ-ထက်မြက်သော၊ ဝိနယဓရံ-ဝိနည်းမိုရ်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ န ပရိပုစ္ဆာမိ-မမေးရသေး၊ တာဝ-ထိုအခြားဝိနည်းမိုရ်ကို မမေးရသေးမီ၊ အဟံ၊ ဧတသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-၌၊ န သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ်။

အာယသ္မာ ဆန္ဒော-သည်၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့က၊ သဟဓမ္မိကံ-သီတင်းသုံးဖော် တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော-အပ်သော်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝက္ခတိ နာမ-ပြောရသနည်း(ပြောရပါလိမ့်)။

၄၃၅။ သဟဓမ္မိကံ နာမ-မည်သည်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ယံ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ ဧတံ-ဤသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သဟဓမ္မိကံ နာမ-မည်၏။ ။ပဏ္ဍိတံ-သော၊ ဗျတ္တံ-ထက်မြက်သော၊ မေဓာဝိ-တစ်ခဏချင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာရှိသော၊ ဗဟုဿုတံ-များသောသုတရှိသော၊ ဓမ္မကထိကံ-ကို။

၄၃၆။ အပညတ္တေန ဝုစ္စမာနောပေ၊ သံဝတ္တတီတိ။ (အနာဒရိယသိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်-၃၄၃ ၌ ရေးခဲ့ပြီ။)

သိက္ခိတုကာမေန-ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ-သည်၊) အညာ တဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဇာနိတဗ္ဗံ-သိရာ၏ (မသိသိအောင် ပြုရာ၏)၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ဘန္တေ၊ ဣဒံ-ဤပုဒ်သည်၊ ကထံ-ဘယ်လိုပါနည်း၊ ဣမဿဝါ-ဤပုဒ်၏လည်း၊ အတ္ထော-အနက်ကား၊ ကော-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးရာ၏(မသိလျှင်လည်း မေးရာ၏)၊ ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ စိန္တေတဗ္ဗံ-ကြံစည်စဉ်းစားရာ၏၊ တုလိတဗ္ဗံ-နှိုင်းချိန်ရာ၏၊ အယံ တတ္ထ သာမိစိတိ-ကား၊ အယံ-ဤသိအောင် ပြုခြင်း၊ မေးခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းသည်၊ တတ္ထ-ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်လိုရာ၌၊ အနုဓမ္မတာ-လောကုတ္တရာတရားအားလျော် သော သဘောတည်း (လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သော ကျင့်ဝတ်တည်း)။

၄၃၇။ ဇာနိဿာမိ-သိပါမည်(သိအောင် လုပ်ပါဦးမည်)၊ သိက္ခိဿာမိ-ကျင့်ပါမည် (ကျင့်မှာပါ)၊ ဣတိ ဘဏတိ။

သဟဓမ္မိကသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ ပဌမံ။

၂။ ဝိလေခနသိက္ခာပဒ

၄၃၈။ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အနေကပရိယာယေန-ဖြင့်၊ ဝိနယကထံ-ဝိနည်းနှင့်စပ်သောစကားကို၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ ဝိနယဿ-ဝိနည်း၏ (ဝိနယမာတိကာ၏)၊ ဝဏ္ဏံ-အကျယ်ဖွင့်ကြောင်း၊ ပဒဘာဇနီကို၊ ဘာသတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ဝိနယပရိယတ္တိယာ-ဝိနည်းပိဋကတ်ကို သင်ယူခြင်း၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသတိ၊ အာဒိဿအာဒိဿ-ညွှန်ပြ၍ ညွှန်ပြ၍၊ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-အရှင်ဥပါလိ၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသတိ။

အာဝုသော-တို့၊ ဟန္တ-ယခု၊ မယံ-တို့သည်၊ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိယာပုဏ္ဏာမ-သင်ယူကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊ (တေဓ=တေ+ဣဓ၊ ဣဓသည် အနက်မရှိသော နိပါတ်၊) ဗဟု-များစွာကုန်သော၊ ထေရာ စ-ဆယ်ဝါရပြီး၊ ထေရ်ကြီးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နဝါစ-ငါးဝါမကြွယ် သီတင်းငယ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ မဇ္ဈိမာ စ-ငါးဝါပြည့်မြောက်၊ ဆယ်ဝါအောက်ငယ်၊ အလယ်အလတ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏ္ဏန္တိ -သင်ယူကုန်၏။

ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဝိနယေ-၌၊ ပကတညုနော-အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို သိကုန်သည်၊ ဝါ-ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကို နားလည်ကုန်သည်၊ သစေ ဘဝိဿန္တိ-အကယ်၍ဖြစ်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ-

-
- အညွှန်း- ၁။ ဝဏ္ဏံ စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၄၅)။
 - ၂။ အာဒိဿ အာဒိဿ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၅၆)။
 - ၃။ တေ ဘိက္ခု ထေရာစ။ ။ထေရာ-ထေရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ နဝါ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈိမာ-ကုန်သော၊ တေ ဘိက္ခုစ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏ္ဏန္တိ။ ဤသို့လည်း ခွဲ၍ပေးနိုင်၏၊ (ပါစိတ်ဘာဠိ-၂၊ ၅၇။)
 - ၄။ သစေ ဘဝိဿန္တိ။ ။“သစေ ယဒိ”ပါသော ဝါကျမျိုး၌ နောက်မှာ “ဧဝံသတိ”ထည့်ရ၏၊ ထိုသို့ထည့်ရာ၌ ရှေ့ကြိယာကို ပြင်၍လည်း ထည့်နိုင်၏၊ ဥပမာ...သစေ ဂစ္ဆတိ-အကယ်၍ သွားအံ့၊ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တေ-ဤသို့သွားလတ်သော်။ သစေ ဒေသေတိ-အံ့၊ ဧဝံ ဒေသေန္တေ-စသည်။ ဗဟုဝုစ်ရှိလျှင်လည်း သစေ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တေသု။ သစေ ဒေသေန္တိ။

ကုန်လတ်သော်)၊ အမေ-ငါတို့ကို၊ ယေနိစ္ဆကံ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် အလိုရှိတိုင်း၊ ယဒိစ္ဆကံ-အကြင်အကြင် အလိုရှိတိုင်း၊ ယာဝဒိစ္ဆကံ-အကြင်မျှ လောက် အလိုရှိတိုင်း၊ အာကမိဿန္တိ-ရှေးရှုဆွဲငင်ကြလိမ့်မည်၊ ပရိကမိဿန္တိ-ထက်ဝန်းကျင် ဆွဲငင်ကြလိမ့်မည် (ထိုမှဤမှ ဆွဲငင်ကြလိမ့်မည်)၊ ဟန္တ မယံ အာဝုသော၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိဝဏ္ဏေမ-ကဲ့ရဲ့ကြကုန်စို့ (အပြစ်ပြောကြကုန်စို့)။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌေဟိ-ရွတ်ပြအပ်ကုန်သော၊ ခုဒ္ဒါနခုဒ္ဒကေဟိ-ငယ်ကုန်၊ သာ၍ ငယ် ကုန်သော၊ ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကိံပန-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (ဣမာနိ-ဤ သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊) ယာဝဒေဝ - အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ကုက္ကုစ္စာယ-ကုက္ကုစ္စအကျိုးငှာ (ယုံမှားခြင်းငှာ)၊ ဝိဟေသာယ-ပင်ပန်းခြင်းငှာ၊ ဝိလေခါယ-စိတ်ကို ရေးခြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာအကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

တစ်နည်း။ ။(ဣမာနိ-ဤသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊) ယာဝ ကုက္ကုစ္စာယဒေဝ- ကုက္ကုစ္စအကျိုးငှာသာလျှင်၊ ယာဝ ဝိဟေသာယဒေဝ-ပင်ပန်းခြင်းအကျိုးငှာ သာလျှင်၊ ယာဝ ဝိဟေသာယဒေဝ-စိတ်ကို ရေးခြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ အကျိုးငှာသာလျှင်၊ သံဝတ္တန္တိ။

၄၄၀။ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿမာနေတိ-ကား၊ ဥဒ္ဓိဿန္တေ ဝါ-ဆရာ ကိုယ်တိုင် ရွတ်ပြစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိဿာပေန္တေ ဝါ-ရွတ်ပြစေစဉ် သော်လည်းကောင်း (ရွတ်ပြဖို့ရန် တပည့်က တောင်းပန်သဖြင့် ရွတ်ပြသော် လည်းကောင်း)၊ သဇ္ဈာယံ-သရဇ္ဈာယံခြင်ကို (စာပြန်ခြင်းကို)၊ ကရောန္တေ ဝါ-ပြုစဉ်သော်လည်းကောင်း။ (ဧဝံ ဝဒေယျဉ္စ ဖပံ။)

အမှာ။ ။မာတိကာ၌ “ပါတိမောက္ခေ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ် သော်”ဟု ကံဟောဖြစ်သော်လည်း ဥဒ္ဓိဿန္တေ၊ ဥဒ္ဓိဿာပေန္တေတို့ကား ကတ္တာ၊ ဟောတည်း၊ အကျယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂၊ ၅၇)၌ ပြထားပြီ။

ဧဝံ ဒေသေန္တေသု စသည်။ “ဧဝံသတိ” အစား ဧကဝုစံ “ဗဟုဝုစံ ကြည့်၍ “ဧဝံသန္တေ၊ ဧဝံသန္တေသု”ဟု ဆိုနိုင်၏။ “ဧဝံသတိ”ကို နိပါတအဖြစ်ယူ၍ “ဧဝံသတိ-ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်”ဟု ဧကဝုစံ၊ ဗဟုဝုစံ နှစ်မျိုးလုံးလည်း ပေးနိုင်သည်။

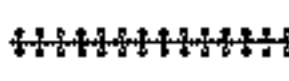
အညွှန်း- ၁။ ယာဝဒေဝ။ ။ယာဝဒေဝသဒ္ဓါသည် အတိသယဝဝတ္တာပန-အလွန်အကဲ အားဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဓါ၊ (တစ်နည်း) သံဝတ္တနမရိယာဒ ပရိစ္ဆေဒဝစန-ဖြစ်ခြင်း၏ အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ ထို့ကြောင့် နှစ်နည်းပေးသည်။ အဋ္ဌကထာများ၌ မရိယာဒပရိစ္ဆေဒကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်သော်လည်း ဤ၌ လွယ်ကူအောင် အတိသယဝဝတ္တာပန ကို ရှေးဦးစွာ ပေးထားပါသည်။ (ပါတိမောက်ဘာဋီ-၃၃၅။ ကင်္ခါဘာဋီ- ၂၊ ၁၉၅။ ပါစိတ်ဘာဋီ ၂၊ ၅၈)။

☞ ဧဝံ ဝဒေယျတိ၊ ယေ-အကြင် ရဟန်းတို့သည်၊ ဣမံ-ဤပါတိမောက်ကို၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏။ တေသံ-တို့၏၊ ကုက္ကုစ္ဆံ-ကုက္ကုစ္ဆသည် (အပ်လေသလော၊ မအပ်လေသလောဟု တွေးတောမှုသည်)၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဣဒံ-ဤပါတိမောက်သည်၊ (ဝရံ၌ စပ်၊) ဝါ-ကို၊ အနုဒ္ဓိဋ္ဌံ-မရွတ်ပြအပ်သည်၊ သမာနံ-ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝရံ-ကောင်းမြတ်၏၊ (အနုဂ္ဂဟိတံ-မမှတ်ယူအပ်သည်၊ အပရိယာပုဋ္ဌံ-မသင်ယူအပ်သည်၊ အဓာရိတံ-မဆောင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနံ) ဝရံ။ ဝိနယော ဝါ-ဝိနည်းသည်မူလည်း၊ အန္တရဓာယတု-ကွယ်ပျောက်ပါစေ၊ ဣမေ ဝါ ဘိက္ခု-တို့သည်မူလည်း၊ အပ္ပကတညုနော-ကုန်သည်၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဝိနယံ-ကို၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ-ကဲ့ရဲ့အံ့။

၄၄၁။ အညံ-ဝိနယမှတစ်ပါးသော၊ ဓမ္မံ-သုတ္တံ၊ အဘိဓမ္မကို၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ-အံ့။ ။အနုပသမ္ပန္နဿ-၏၊ (သန္တိကေ)၊ ဝိနယံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အညံ-သော၊ ဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိဝဏ္ဏေတိ။

၄၄၂။ န ဝိဝဏ္ဏေတုကာမော-ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣဃံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တံ-သည်၊ သုတ္တန္တေ ဝါ-သုတ္တန်တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂါထာယော ဝါ-တို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာပုဏဿု-သင်ပါဦး၊ ပစ္စာ-နောက်မှ၊ ဝိနယံ-ကို၊ ပရိယာပုဏိဿသိ-သင်ရပါလိမ့်ဦးမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ့။

ဝိလေဓဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ မောဟနသိက္ခာပဒ

၄၄၃။ အညာဏကေန-မသိခြင်းကြောင့်၊ (ဤနေရာ၌ “မသိဟန်ဆောင်ခြင်းကြောင့်” ဟု မဆိုရသေး၊ သိက္ခာပုဒ်ကျမှ ဤအနက်ဆိုရမည်၊) အာပန္နာ-အာပတ်သို့ ရောက်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဇာနန္တု-သိကြပါစေကုန်(ထင်ကြပါစေကုန်)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ပါတိမောက္ခေ-ကို၊ ဥဒ္ဒဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်သော်၊

၁။ ဥပသမ္ပန္နဿ ဝိနယံ။ ။ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (၂ ၊ ၁၆၉)ကို ကြည့်၍ “သန္တိကေ” ဟု ပါဌသေသ ထည့်ပေးပါသည်။ ရှေးနိဿိ၌လည်း ဤသို့ပင် ထည့်၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၁၆၁) မထည့်ဘဲလည်း အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ မှန်၏-ရဟန်းက ပါတိမောက် (ဝိနယ)ကို ရွတ်ဆိုစဉ် ကဲ့ရဲ့မှု ပါစိတ်၊ လူသာမဏေက ပါတိမောက် (ဝိနယ)ကို ရွတ်ဆိုနေစဉ် ကဲ့ရဲ့မှု ဒုက္ကဋ်၊ ရဟန်းက ရွတ်ဆိုခိုက် ထိုဝိနယသည် ရဟန်း၏ဝိနယ ဖြစ်၏။ လူသာမဏေက ရွတ်ဆိုခိုက် ထိုဝိနယသည် အနုပသမ္ပန္န၏ ဝိနယဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပါဠိတော်၌ “သန္တိကေ” မပါဘဲ ဟောတော်မူသည်။

စဝံ ဝဒန္တိ၊ (ကိံ)၊ ဣဒါနေဝ-ယခုမှသာ၊ မယံ-တပည့်တော်တို့သည်၊
 စာနာမ-သိကြရကုန်၏၊ အယမ္မိ ဓမ္မော-ဤသိက္ခာပုဒ်တရားသည်လည်း၊
 သုတ္တာဂတော-ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ လာသည်၊ သုတ္တပရိယာပနော-
 ပါတိမောက်ပါဠိတော်၌ အကျုံးဝင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အန္တဒ္ဓမာသံ-အစဉ်အား
 ဖြင့် လခွဲတိုင်း၊ ဥဒ္ဓေသံ-ရွတ်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အာဂစ္ဆတိကိရ-
 ရောက်သတဲ့ (ရောက်...ဆိုပါတကား)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်၏။

၄၄၄။ အာဂုသော-ငါ့ရှင်၊ ယံ တံ -အကြင်သင်သည်၊ ပါတိမောက္ခော-
 ကို၊ ဥဒ္ဓိဿမာနေ-ရွတ်ပြအပ်စဉ်၊ သာဓုကံ-ကောင်းမွန်စွာ၊ အဋ္ဌိံ ကတွာ-
 အကျိုးရှိသည်ကို ပြု၍၊ န မနသိကရောသိ-နှလုံးမသွင်း၊ တဿ တေ-
 ထိုသင်သည်၊ အလာဘာ^၂-ဒိဋ္ဌဓမ္မိက၊ သမ္ပရာယိကလာဘ်တို့ကို မရအပ်လေ
 ကုန်စွ၊ တဿ တေ-ထိုသင်သည်၊ (မနုဿတ္တံ-ကံကောင်း ထောက်မသဖြင့်
 ရအပ်သော လူ့အဖြစ်ကို) ဒုလ္လန္တံ-မကောင်းသဖြင့် ရအပ်လေစွ၊ ဝါ-
 အရမတော်လေစွ။

၄၄၅။ အန္တဒ္ဓမာသန္တိ-ကား၊ အနုပေါသထိကံ-ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပုသ်နေ့
 တိုင်း။ ။မောဟေတုကာမံ-တွေဝေစေခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ဝါ-မသိဟန်
 ဆောင်သော၊ တံ ဘိက္ခံ-ကို၊ အညေ ဘိက္ခူ စေ ဇာနေယျံ။ ။ ပေ၊
 ကာရေတဗ္ဗော။ (ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ပေးပါ။) ဥတ္တရိ စ-ယထာ
 ဓမ္မ ကာရဏထက် တိုးတက်၍လည်း၊ အဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-
 ထိုရဟန်း၏(အပေါ်သို့)၊ မောဟော-မောဟကံကို၊ အာရောပေတဗ္ဗော-တင်
 ထိုက်၏။

၁။ ယံ တံ။ ။ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁ ၊ ၄၁၆)
 ပါဠိတော်နိဿယ စာပိုဒ် (၂၄၂)၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကို
 ကြည့်၍ ယံ ကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသအဖြစ် ယူပြီး အနိယမသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်အနေဖြင့် အနက်
 ပေးထားပါသည်။ ဘုရားကြီး ပါဠိတော်နိဿယ၌လည်း လိင်္ဂဝိပလ္လာသအဖြစ် ယူ၍
 တစ်နည်းအနက်ပေးတော်မူသည်။ အချုပ်မှာ-ယံ ကို “ဟိဋ္ဌန-ရွတ်ချခြင်းအနက်ဟော”
 ဟု ယူလျှင် “ယံ တံ-ကဲ့ရဲ့ရွတ်ချအပ်သော သင်သည်၊ ဝါ-အောက်တန်းစားဟု
 အသိအမှတ်ပြုအပ်သောသင်သည်”ဟု အနက်ဆိုပါ။ “ယော”ဟု ဆိုလိုလျက် ပုံလိင်
 မှ နပုံလိင်ပြန်နေသော “လိင်္ဂဝိပလ္လာယ”ဟုဆိုလျှင် “ယံ တံ-အကြင်သင်သည်”ဟု
 ဆိုပါ။ ယံ တံပါသော ဝါကျများ၌ ဤနည်းအတိုင်း သိပါ။

၂။ တဿ တေ အလာဘာ။ ။ဝိ၊ ၄၊ (၂ ၊ ၇)။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ
 (၃၊ ၁၇၁)ကို ကြည့်၍ “တဿ တေ-ထိုသင်၏၊ ဝါ-ထိုသင့်မှာ၊ အလာဘာ-
 စီးပွားချမ်းသာကို မရခြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု အနက်ပေးပါ။ ဤ၌
 ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာကိုကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။

၄၄၆။ သံဃော-သညံ၊ ဣတ္ထန္နာမဿ-၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-(အပေါ်သို့)၊ မောဟံ-ကို၊ အာရောပေယျ-တင်ရာပါ၏၊ ဘိက္ခုနော-၏(အပေါ်၌)၊ ဝါ-(အပေါ်သို့)၊ မောဟဿ-ကို၊ အာရောပနာ-တင်ခြင်းသည်၊ ခမတိ-နှစ်သက်၏။

မောဟေ-မောဟကံကို၊ အနာရောပိတေ-မတင်အပ်သေးမီ၊ မောဟေတိ-တွေဝေစေအံ့၊ မောဟေ-ကို၊ အာရောပိတေ-တင်အပ်ပြီးသော်။

အမှာ။ ။ဤဝါကျများ၌ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၃၃၉)ကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာဋီ(၁၊ ၃၆၈)၊ ပါဠိတော်နိဿယစာပိုဒ်(၉၄)၌ ပြခဲ့ပြီ။

၄၄၈။ ဝိတ္တာရေန-အကျယ်အားဖြင့်၊ သုတံ-ကြားနာအပ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဥနကဒ္ဒတ္တိက္ခတ္တု-နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်အောက် ယုတ်လျော့စွာ၊ ဝိတ္တာရေန သုတံ ဟောတိ။

မောဟနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

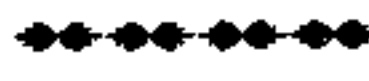
၄။ ပဟာရသိက္ခာပဒ

၄၄၉။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးကုန်သည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာနံ၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေန္တိ-ပေးကြကုန်၏၊ တေ-ထိုသတ္တရသဝဂ္ဂိရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏။

၄၅၁။ ကုပိတော၊ ပေ၊ ခိလဇာတော၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၄၆၂)၊ စာပိုဒ် (၃၈၆)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊) ပဟာရံ ဒေယျာတိ-ကား၊ ကာယေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ-ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဿဂ္ဂိယေန ဝါ-ပစ်လွှတ်အပ်သောဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ပစ်လွှတ်ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဥပ္ပလပတ္တေနပိ-ကြာရွက်ဖြင့်သော်လည်း၊ ပဟာရံ၊ ဒေတိ။

၄၅၃။ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဝိဟေဋ္ဌိယမာနော-ညှင်းဆဲအပ်သည် ဖြစ်၍၊ မောက္ခာဓိပ္ပာယော-လွတ်မြောက်ခြင်း၌ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပဟာရံ ဒေတိ။

ပဟာရသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ တလသတ္တိကသိက္ခာပဒ

၄၅၄။ ဘိက္ခုနံ-တို့၏(အပေါ်၌)၊ တလသတ္တိကံ^၁-လုံ၏အလား လက်ဝါး ပြင်ကို၊ ဥဂ္ဂိရန္တိ-မြောက်ကြကုန်၏၊ ဝါ-မိုးကြကုန်၏၊ (ရိုက်မည်အမှုအရာဖြင့် ရွယ်ကြသည်)၊ တေ-ထို သတ္တရသဝဂ္ဂိ ရဟန်းကလေးတို့သည်၊ ပဟာရ သမုစ္စိတာ^၂-ပုတ်ခတ်ခြင်း၌ အလေ့အကျင့် ရှိကုန်သည် (အပုတ်အခတ် ခံရဖန် များကုန်သည်)၊ (ဟုတွာ) ရောဒန္တိ။

တလသတ္တိကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ အမူလကသိက္ခာပဒ

၄၅၅။ အမူလကေန-အခြေအမြစ်မရှိသော၊ သံဃာဒိသေသေန-ဖြင့်၊ အနန္တံသေန္တိ-စွပ်စွဲဖျက်ဆီးကြကုန်၏။

၄၆၃။ တထာသည်-ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ထိုသို့ သံဃာဒိသေသံအာပတ် သင့်သူဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍)၊ စောဒေတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း စောဒနာအံ၊ စောဒါပေတိ ဝါ-စေအံ။

အမူလကသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

၇။ သဒ္ဓိစ္စသိက္ခာပဒ

၄၆၄။ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ (ကုက္ကုစ္စံ၌ စပ်၊) သဒ္ဓိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာ ဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ ကုက္ကုစ္စံ-ကုက္ကုစ္စကို၊ ဥပဒဟန္တိ^၃-ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ (ကံ)၊ အာဝုသော-တို့၊ ဦးနဝိသတိဝသော-သော၊ ပုဂ္ဂလော-ကို၊ န ဥပသမ္ပာဒေ တဗ္ဗော-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်စေထိုက်၊ ဝါ-ရဟန်းပြုမပေး ထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပြီ၊ တုမေ စ-သင်တို့သည်လည်း၊ ဦးနဝိသတိဝသော-ယုတ်လျော့သော အနှစ်(၂၀) ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္ပန္နာ-ရဟန်းဖြစ်ခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ ကစ္စိ-နည်း၊ တုမေ-တို့သည်၊ အနုပသမ္ပန္နာ နော-ရဟန်းမဟုတ်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

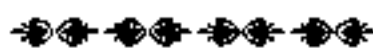
အညွှန်း။ ၁။ တလသတ္တိကံ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၄၁)၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၄၅၄)။
၂။ ပဟာရသမုစ္စိတာ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၂)။
၃။ ဥပဒဟန္တိ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၄၂)၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၂၀၀)၊ ပါစိတ်ဘာဠီကာအလို-“ကုက္ကုစ္စံ-ကို၊ ဥပဒဟန္တိ-အနီး၌ ထားကြ ကုန်၏၊ ဝါ-ဖြစ်စေကြကုန်၏” ဟု ဆိုပါ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၄)။

၄၆၆။ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟောယျာတိ-ကား၊ တံ-သည်၊ ဥိနဝိသတိဝသော- ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥပသမ္ပန္နော မညေ-ရဟန်း-ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ထင်၏။ တယာ- သင်သည်၊ ဝိကာလေ-၌၊ ဘုတ္တံ မညေ-စားအပ်ပြီဟု ထင်၏။ တယာ- သည်၊ မဇ္ဇိ-သေရည်အရက်ကို၊ ပီတံ မညေ-သောက်အပ်ပြီဟု ထင်၏။ တယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ ရဟော-ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ် ၌၊ နိသိန္နံ မညေ-^၁-ထိုင်ခြင်းဟု ထင်၏။ (တစ်နည်း) တယာ-သည်၊ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိ၊ နိသိန္နံ-ထိုင်ခြင်းကို၊ ကတံမညေ-ပြုအပ်ပြီဟု ထင်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ကုက္ကုစ္စံ၊ ဥပဒဟတိ-ဖြစ်စေ၏။

၄၆၇။ အနုပသမ္ပန္နဿ-ဥပသမ္ပန္နမဟုတ်သူ၏ (သာမဏေ၏)၊ သဒ္ဓိစ္စ ကုက္ကုစ္စံ ဥပဒဟတိ။

☞ ၄၆၈။ ဣဃံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ ဇာနာဟိ-သိပါ၊ တေ-သင်၏(သင့်မှာ)၊ ပစ္စာ-၌၊ ကုက္ကုစ္စံ-သည်၊ မာ အဟောသိ-မဖြစ်ပါစေနှင့် (မဖြစ်စေချင်ပါ)၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဏတိ-အံ။

သဒ္ဓိစ္စသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၈။ ဥပသုတိသိက္ခာပဒ

၄၆၉။ ပေသလေဟိ-ချစ်အပ်သောသီလ ရှိကုန်သော၊ ဝါ-သီလကို ချစ် မြတ်နိုးကုန်သော၊ ဘိက္ခုဟိ-တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ၊ ဘဏ္ဍန္တိ ^၂-ငြင်းခုံကြကုန်၏(ရန်ဖြစ် ကြကုန်၏)။ အာဂုသော-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ အမေ- တို့ကို၊ အလန္တိ ဝါဒေန-အလန္တိဝါဒဖြင့်(အလန္တိဟု ပြောဆိုကြောင်းစကားဖြင့်)၊ ပါပေထ-ရောက်စေကြကုန်သနည်း(ယုတ်ညံ့သူ၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေကြကုန် သနည်း)။ အာဂုသော၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌၊ တုမေ-တို့သည်၊ အသုတ္တ- ကြားကြကုန်သနည်း။ ။မယံ-တို့သည်၊ အာယသ္မန္တာနံ-တို့၏၊ ဥပသုတိ ^၃- တိုင်ပင်သံ၏အနီး၌၊ ဝါ-တိုင်ပင်သံကို ကြားလောက်ရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌမှာ- တည်နေပါကုန်ပြီ။

၁။ နိသိန္နံ မညေ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ၊ (၂၊ ၆၄)။
 ၂။ ဘဏ္ဍန္တိ(ဘဏ္ဍန)။ ။ဘဏ္ဍနသဒ္ဓါသည် သူ့ချည်းသက်သက်ဆိုလျှင် ငြင်းခုံခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ယူရ၏။ ကလဟ၊ ဝိဝါဒတို့နှင့် တွဲမှု ရန်မဖြစ်မီ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော သကသကပက္ခသမ္ပန္နန=မိမိတို့ဘက်သားချင်း တိုင်ပင်မှု ကို ဟော၏။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ (၃၊၆)၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၃၄၃)။
 ၃။ ဥပသုတိ၊ ကင်္ခါဘာဠီ၊ (၂၊ ၂၀၁)။

ဘဏ္ဍနဇာတာနံ-ဖြစ်သော မိမိတို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကလဟဇာတာနံ-ဖြစ်သော ခိုက်ရန်ရှိကုန်သော (ကိုယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ ထိခိုက်၍ ရဟန်ဖြစ်နေကုန်သော)၊ ဝိဝါဒါပန္နာနံ-ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဝါ-ငြင်းခုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ ဥပဿုတိံ တိဋ္ဌိဿန္တိ နာမ။

၄၇၁။ ဥပဿုတိံ-တိဋ္ဌေယျာတိ-ကား၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့၏(စကားကို)၊ သုတွာ၊ စောဒေဿာမိ-စောဒနာမည်(အပြစ်တင်မည်)၊ သာရေဿာမိ-အပြစ်ကို အမှတ်ရစေမည်၊ ပဋိစောဒေဿာမိ-တစ်ဖန်စောဒနာမည်(ထပ်၍ စောဒနာမည်)၊ ပဋိသာရေဿာမိ-မည်၊ မက္ခံ-မျက်နှာမသာမယာသူတို့ကို၊ ဝါ-မျက်နှာမသာမယာသူများဖြစ်အောင်၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွားအံ့။ ။ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-တည်သူသည်၊ သုဏတိ-ကြားရ၏၊ (တတ္ထ-ထိုအရပ်၌) ဌိတဿ-တည်သောရဟန်း၏၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ပစ္ဆတော-မှ၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ သောဿာမိ-နားထောင်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တုရိတော-လျင်မြန်စွာ(အဆောတလျင်)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ပုရတော-မှ(ရှေ့က)၊ ဂစ္ဆန္တော-စဉ်၊ သောဿာမိ၊ ဣတိ-၍၊ ဩဟိယျတိ-ချန်ရစ်အံ့။

ဘိက္ခုဿ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-တည်ရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နောကာသံ ဝါ-ထိုင်နေရာအရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ နိပန္နောကာသံ ဝါ-လျောင်းရာ အရပ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အာဂန္တော-လာ၍၊ မန္တေန္တိ-တိုင်ပင်လတ်သော်၊ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ-ချောင်းဟန်ထိုက်၏၊ ဝိဇာနာပေတဗ္ဗံ-သိစေထိုက်၏၊ နော စေ ဥက္ကာသေယျ ဝါ-အကယ်၍မူလည်း ချောင်းမဟန်အံ့၊ (နော စေ) ဝိဇာနာပေယျ ဝါ-အံ့။

၄၇၂။ ဣမေသံ-တို့၏(စကားကို)၊ သုတွာ၊ ဩရမိဿာမိ-ရှောင်ကြဉ်မည်၊ ဝိရမိဿာမိ-အထူးရှောင်ကြဉ်မည်၊ ဝူပသမိဿာမိ-ငြိမ်းအေးမည်၊ အတ္တာနံ-ကို၊ ပရိမောစေဿာမိ-လွတ်မြောက်စေမည်၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ။

ဥပဿုတိံသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

အညွှန်း။ ၁။ ယတ္ထ ဌိတော၊ ကင်္ခါဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၀၂)။
 ၂။ ဩဟိယျတိ (ဩဟိယျမာန)ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ “ပြန်ဆုတ်”ဟု ပေးတော်မူ၏။
 ၃။ မန္တေန္တိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၆၄)။

၉။ ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒ

၄၇၄။ ဧကမေကဿ-တစ်ပါး တစ်ပါး၏ (အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကယိရမာနေ-ပြုအပ်သော်၊ ပဋိက္ခောသန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏။ သံဃော-သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဖွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ သန္တိပတိတော-စည်းဝေးနေသည်၊ ဟောတိ။ စီဝရကမ္မ-သင်္ကန်းချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်စဉ်၊ ဧကဿ-တစ်ပါးသောရဟန်းအား၊ ဆန္ဒ-ကို၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယော-သော၊ အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ ဧကကော-တစ်ပါးတည်း၊ အာဂတော-လာပြီ၊ ဟန္တု-ယခု၊ မယံ၊ အဿ-ဤရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကရောမ-ပြုကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မ အကာသိ-ပြီ။

အာဂုသော၊ သံဃော-သည်၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ အကာသိ-နည်း။ သံဃော-သည်၊ မေ-၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မ အကာသိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။ အာဂုသော၊ မယံ-တို့သည်၊ တုယံ-၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မ-ကို၊ ကရိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တေဒတ္ထာယ-ဤအကျိုးငှာ(ဤသင့်အပေါ်၌ ကံပြုခြင်း အကျိုးငှာ)၊ ဆန္ဒ-ကို၊ န အဒမာ-ပေးကြသည်မဟုတ်၊ မယံ တုယံ ကမ္မ ကရိဿတိ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ စ ဇာနေယျာမ-အကယ်၍သိကုန်အံ့ (တကယ် လို့သာ သိမည်ဆိုလျှင်)၊ န မယံ ဆန္ဒ ဒဒေယျာမ။

ဓမ္မိကာနံ-တရားရှိကုန်သော (တရားသဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော)၊ ကမ္မာနံ-တို့၏(အတွက်)၊ ဆန္ဒ-ကို၊ ဒတ္တာ၊ ပတ္တ-၌၊ ခိယျနဓမ္မ-ရှုတ်ချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇိသန္တိ နာမ-ရောက်ကြရသနည်း။

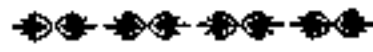
၄၇၆။ ဓမ္မိကံ-သော၊ ကမ္မ နာမ-မည်သည်၊ ဓမ္မေန-ဟုတ်မှန်သောဝတ္ထု ဖြင့်၊ ဝိနယေန-စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေန-မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ဥတံကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ကတံ-ပြုအပ် သော၊ အပလောကနကမ္မ-လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိကမ္မ-ဥတ္တိကံလည်းကောင်း၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ-လည်းကောင်းတည်း။ ဧတံ-သည်၊ ဓမ္မိကံ-သော၊ ကမ္မ နာမ။ ။ဆန္ဒ-ကို၊ ဒတ္တာ၊ ခိယျတိ-ရှုတ်ချအံ့။

၄၇၈။ အဓမ္မေန ဝါ-မတရားသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂေန ဝါ-ဝင်ဖြစ်သော သံဃာသည်သော်လည်းကောင်း၊ န ကမ္မာ ရဟဿ ဝါ-

အညွှန်း။ ၁။ ဓမ္မိကာနံ ကမ္မာနံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၅)။ ကမ္မာနံကား တဒတ္ထသမ္ပဒါနံ တည်း။ ဤပုဒ်မျိုး၌ “တို့၏အကျိုးငှာ၊ တို့၏အတွက်၊ တို့ဖို့”ဟု ပေးရသည်။
 ၂။ ဓမ္မေန စသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၅)။

ကံမထိုက်သူ၏အပေါ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-
သို့၊ ဇာနန္တော-သိသည်ဖြစ်၍၊ ခိယျတိ-ရှုတ်ချအံ့။

ကမ္မပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ ဆန္ဒ အဒတွာ ဂမနသိက္ခာပဒ

၄၇၉။ သံဃော-သည်၊ ယဿ-အကြင်ကံ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ သန္နိပတိ
တော-စည်းဝေးပြီ၊ တံ ကမ္မံ-ကို၊ ကရိဿာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥတ္တိ-
ကို၊ ဌပေသိ-ထားပြီး၊ အထ ခေါ-၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်(ဆန္ဒကို
ဆောင်ယူလာသော ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းသည်)၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူပင်(ဤလိုချည်း
ပင်)၊ ဣမေ-ဤရဟန်းတို့သည်၊ ဧကမေကဿ-၏အပေါ်၌၊ ကမ္မံ-ကို၊
ကရောန္တိ၊ ကဿ-အဘယ်သူ၏အပေါ်၌၊ တုမေ-တို့သည်၊ ကမ္မံ-ကို၊
ကရိဿထ-ပြုကြမည်နည်း၊ ဣတိ-ပြော၍၊ ဆန္ဒံ-ကို၊ အဒတွာ-မပေးဘဲ၊
အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ ပက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ။ ။သံဃေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယ
ကထာယ-ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားသည်၊ ဝတ္တမာနာယ-ဖြစ်နေစဉ်။

၄၈၀။ သံဃေ-၌၊ ဝိနိစ္ဆယကထာ နာမ-မည်သည်၊ ဝတ္ထု ဝါ-ကိုသော်
လည်း၊ အာရောစိတံ-ပြောပြအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဝိနိစ္ဆိတံ-အာပတ်တပ်၍
မဆုံးဖြတ်အပ်သေး၊ ဥတ္တိ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ထပိတာ-ထားအပ်သည်၊
ဟောတိ၊ ကမ္မဝါစာ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ဝိပွကတာ-
အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီမဟုတ်သည်၊ ဝါ-မပြီးဆုံးသေးသည်၊ ဟောတိ။
ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဣဒံ ကမ္မံ-သည်၊ ကုပ္ပံ-ပျက်သည်၊ အဿ-
ဖြစ်ရာအံ့နည်း၊ ဝဂ္ဂံ-ဝဂ်သည်၊ အဿ၊ န ကရေယျ-မပြုရာပါအံ့နည်း၊
ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ပရိသာယ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဟေန္တဿ-
စွန့်သောရဟန်း၏။ ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလတ်သော်၊ ဝါ-စွန့်ရာအခါ၌။

၄၈၁။ ဂိလာနော-မကျန်းမာသည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့၊ ဂိလာနဿ-၏၊
ကရဏိယေန-ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဥစ္စာရေန ဝါ-ကျင်ကြီးသည်သော်
လည်းကောင်း၊ ပဿာဝေန ဝါ-ကျင်ငယ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌိတော-
နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ။ ကမ္မံ-ကို၊ န ကောပေတုကာမော-ပျက်စေ
ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ ပစ္စာဂမိဿာမိ-ပြန်လာမည်၊
ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဂစ္ဆတိ။

ဆန္ဒ အဒတွာဂမနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။

အညွှန်း။ ၁။ အဝိနိစ္ဆိတံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၁၂)။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒ

၄၈၄။ အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော၊ သံဃဿ-၏ အတွက်၊ သေနာသနဉ္စ-
 ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကိုလည်း၊ ပညပေတိ-ခင်း၏၊ ဘတ္တာနိ စ-ဆွမ်းတို့ကို
 လည်း၊ ဥဒ္ဓိသတိ-ညွှန်ချ၏၊ သော စာယသ္မာ-သည်လည်း၊ ဒုဗ္ဗလစီဝရော-
 အားနည်းသောသင်္ကန်းရှိသည်(သင်္ကန်း ဖျားပါးသည်)၊ ဟောတိ။ သံဃဿ-
 ၏၊ ဧကံ စီဝရံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်(ရသည်)၊ ဟောတိ။ ယထာသန္တတံ-
 အကြင် အကြင် မိတ်ဆွေသို့၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သံဃိကံ-သံဃာ့ဥစ္စာဖြစ်သော၊
 လာဘံ-လာဘ်ကို၊ ပရိဏာမေန္တိ-ညွှတ်စေကြကုန်၏။ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်
 သော၊ သံဃေန-သံဃာနှင့်အတူ၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပစ္စာ-၌၊ ခိယနဓမ္မံ
 အာပဇ္ဇေယန္တိ။

၄၈၆။ ယထာသန္တတံ^၁နာမ-မည်သည်၊ ယထာမိတ္တတာ^၂-အကြင် အကြင်
 မိတ်ဆွေအား၊ ယထာသန္တိဋ္ဌတာ-အကြင် အကြင် သံဒိဋ္ဌမိတ်ဆွေအား(အကြင်
 အကြင် ထိုဤအရပ် ပေါင်းဆုံလတ်၍ မြင်အပ်ဖူးသောမိတ်ဆွေအား)၊ ယထာ
 သမ္ပတ္တတာ-အကြင် အကြင် သမ္ပမိတ်ဆွေအား(အကြင် အကြင် အာမိသ
 သံဘောဂ၊ ဓမ္မသံဘောဂတို့ဖြင့် အတူတကွ ဆည်းကပ်ဖော် ဆည်းကပ်ဘက်
 ဖြစ်သော မိတ်ဆွေအား)၊ ယထာသမာနပဇ္ဈာယကတာ-အကြင် အကြင်
 တူသောဥပဇ္ဈာယ်ရှိသူအား၊ ယထာသမာနာစရိယကတာ-အကြင် အကြင်
 တူသောဆရာရှိသူအား။

လာဘော နာမ၊ ပေ၊ ဒသိကသုတ္တမိ။ {ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊
 ၅၂၅)၊ စာပိုဒ် (၅၉၅)၌ ရေးခဲ့ပြီ။ }

ပစ္စာ ခိယနဓမ္မံ အာပဇ္ဇေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပန္နဿ-သော၊ သံဃေန-
 သည်၊ သမ္ပတဿ-အပ်သော၊ သေနာသနပညာပကဿ ဝါ-အိပ်ရာနေရာကို
 ခင်းပေးတတ်သူအားသော်လည်းကောင်း၊ [ဘတ္တုဒ္ဓေသက-ဆွမ်းကို ညွှန်ချ
 တတ်သူ၊ ယာဂုဘာဇက-ယာဂုကို ဝေဖန်တတ်သူ၊ ဖလ-သစ်သီး၊ ခဇ္ဇ-
 ခဲဖွယ်၊] အပ္ပမတ္တကဝိသဇ္ဇကဿ ဝါ-အနည်းငယ်သော ပိတ်တို့ ဖျဉ်စ
 စသည်ကို စွန့်လွှတ်တတ်သူအားသော်လည်းကောင်း၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒိန္နေ^၃-
 ပေးအပ်သော်၊ ခိယတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ယထာသန္တတံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ(၂၊ ၂၁၄)။ ၂။ ယထာမိတ္တတာ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၆၆)။
 အမှာ။ ၃။ စီဝရံ ဒိန္နေ။ ။ စီဝရံနှင့်ဒိန္နေသည် အရတူ၏။ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူရ၏။
 ထို့ကြောင့် စီဝရံ၌ ဒုတိယာကို ဘုမ္မတ္တံ၌သက်ပါ၊ သို့မဟုတ်
 “စီဝရေ”ဟု ဆိုလိုလျက် သတ္တမိမှ ဒုတိယာပြန်နေသော “ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ”ဟု
 မှတ်ပါ။ (တစ်နည်း) “စီဝရံ-သင်္ကန်းကို၊ ဒိန္နေ-ပေးလတ်သော်၊ ဝါ-ပေးရာအခါ၌”ဟု
 အနက်ပေး၍ ဒိန္နေကို ကတ္တုသာနေကြပါ။

၄၈၈။ ပကတိယာ-အာ.ဖြင့်၊ ဆန္ဒာ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ [ဒေါသ-မှန်းခြင်း၊
 မောဟ-တွေဝေ နားမလည်ခြင်း၊] ဘယာ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကရောန္တံ-
 ပြုသူကို၊ တဿ-အား၊ ဒိန္နေန-ပေးခြင်းဖြင့်၊ ကွတ္တော-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့
 နည်း၊ လဒ္ဓါပိ-ရပြီး၍လည်း၊ ဝိနိပါတေဿတိ-ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေ
 လိမ့်မည် (ဖရိဖရဲ ပစ်စလက်ခတ် သုံးစွဲလိမ့်မည်)၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ န
 ဥပနေဿတိ-ကပ်ဆောင်လိမ့်မည်မဟုတ်(ရိုရိုသေသေ သုံးစွဲလိမ့်မည်မဟုတ်)။

ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဧကာဒသမံ။

၁၂။ ပရိဏာမနသိက္ခာပဒ

၄၈၉။ ဤသိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ အနက်များကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊
 ၅၄၄)၊ စာပိုဒ် (၆၅၇) စသည်၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ မိမိ
 အထံသို့ ညွတ်စေခြင်း၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်အထံသို့ ညွတ်စေခြင်းမျှသာ
 ထူး၏။

ပရိဏာမဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒွါဒသမံ။

သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

တဿ-ထိုသဟဓမ္မိကဝဂ်၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ သဟဓမ္မ-သီတင်းသုံးဖော်တို့၏
 ဥစ္စာဖြစ်သောသိက္ခာပုဒ်၊ ဝိဝဏ္ဏံ စ-ဝိနည်းကို ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ မောဟာပနံ-တွေဝေ
 ခြင်း(မသိဟန်ဆောင်ခြင်း)၊ ပဟာရကံ-ပုတ်ခတ်ခြင်း၊ တလသတ္တိ-လုံ၏
 အလား လက်ဝါးပြင်၊ အမူလံ စ-အခြေအမြစ်မရှိသော သံဃာဒီသေသံ၊
 သဗ္ဗိစ္စ စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍ (ကုက္ကုစ္စကို ဖြစ်စေခြင်း)၊
 ဥပဿတိ-တိုင်ပင်သံ၏အနီး၊ ပဋိဗာဟန-ကံကို တားမြစ်ခြင်း၊ ဆန္တံ စ-
 ဆန္ဒမပေးဘဲ သွားခြင်း၊ ဒဗ္ဗဉ္စ-အရှင်ဒဗ္ဗ (ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒ)၊ ပရိဏာမနံ-
 ပုဂ္ဂိုလ်သို့ ညွတ်စေခြင်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါနံ-တည်း။

၉။ ရတနဝဂ်

၁။ အန္တေပုရသိက္ခာပဒ

၄၉၄။ ပသေနဒိ-ပသေနဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလတိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-ကောသလတိုင်းကို အစိုးရသော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဥယျာနပါလံ-ဥယျာဉ်စောင့်ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ(အမိန့်ပေးပြီ)(ကိံ)၊ ဘဏော-အမောင်၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ ဥယျာနံ-ကို၊ သောဓေဟိ-စင်ကြယ်စေလော (သုတ်သင်လော)၊ ဥယျာနံ-သို့၊ ဂမိဿာမ-သွားကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ ခေါ-လျှင်၊ သော ဥယျာနပါလော-သည်၊ ပသေနဒိဿ-သော၊ ကောသလဿ-သော၊ ရညော- ၏(စကားကို)၊ ပဋိဿုတွာ-ရေးရှုနားထောင်၍(ဝန်ခံ၍)၊ ဥယျာနံ-ကို၊ သောဓေန္တော-စင်ကြယ်စေလတ်သော်(သုတ်သင်လတ်သော်)၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အညတရသ္မိံ-သော၊ ရုက္ခမူလေ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌၊ နိသိန္နံ- ထိုင်နေတော်မူသည်ကို၊ အဒ္ဓသ-မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ ဒေဝ၊ ဥယျာနံ-သည်၊ သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်ပါပြီ၊ အပိစ-သို့သော်လည်း၊ ဘဂဝါ- သည်၊ တတ္ထ-ထိုဥယျာဉ်၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေတော်မူ၏၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘဏော၊ ဟောတု - ဖြစ်ပါစေ (ရှိပါစေ)၊ မယံ၊ ဘဂဝန္တံ - ကို ပယိရုပါသိဿာမ-ဆည်းကပ်ပါကုန်အံ။ ။အညတရော-သော၊ ဥပါသကော- သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရုပါသန္တော-ဆည်းကပ်လျက်၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေ သည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ တံ ဥပါသကံ-ကို၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရုပါသန္တံ- ဆည်းကပ်လျက်၊ နိသိန္နံ-ထိုင်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓသာ-ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဘိတော-ကြောက်သည် ဖြစ်၍၊ အဋ္ဌာသိ-တည်နေပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ပယိရုပါသတိ-ဆည်းကပ်၏၊ (တထာ- ထိုအခြင်းအရာကြောင့်)၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပါပေါ-ယုတ်မာသူသည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ န အရဟတိ-မထိုက်တန်၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား၏အပေါ်၌၊ ဂါရဝေန- လေးစားခြင်းကြောင့်၊ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ-ကို၊ နေဝ အဘိ ဝါဒေသိ-ရှိလည်း မခိုး၊ န ပစ္စုဋ္ဌာသိ-ခရီးဦးလည်း မကြိုဆို၊ ပေ၊ အနတ္တမနော- မိမိစိတ် မရှိသည်၊ အဟောသိ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့တွေး၍ ဖြစ်သနည်း)၊ ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ မယိ-သည်၊ အာဂတေ- လာလတ်သော်(လာပါလျက်)၊ နေဝ အဘိဝါဒေဿတိ နာမ-ရှိလည်းမခိုး ပါလိမ့်၊ န ပစ္စုဋ္ဌေဿတိ နာမ-ခရီးဦးလည်း မကြိုဆိုပါလိမ့်။ ။မဟာရာဇ၊ ဒေသော ဥပါသကောသည် - သည်၊ ဗဟုဿုတော - များသော သုတရှိ၏၊

အာဂတာဂမော^၁-နှုတ်၌လာသော အာဂုံပါဠိ ရှိ၏။ ကာမေသု-တို့၌၊ ဝိတရာဂေါ-ကင်းသောရာဂ ရှိ၏။

၄၉၅။ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော-မြတ်သောပြဿာဒ်၏ အထက်ထပ်၌ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ။ ။ တံ ဥပါသကံ-ကို။ ရထိကာယ-ရထားလမ်းမ၌၊ ဆတ္တပါဏိ-လက်၌ ထီးရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-သွားနေသည် ကို၊ အဒ္ဓသာ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ပက္ခောသာပေတွာ-ခေါ်စေ၍(အခေါ်ခိုင်း၍)၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကံ)၊ ဥပါသက တံ၊ ဗဟုဿုတော ကိရ-များသောသုတ ရှိတဲ့၊ အာဂတာဂမော ကိရ-သတဲ့၊ ဥပါသက၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ အမှာကံ-တို့၏။ ဣတ္ထာဂါရုံ-မောင်းမအပေါင်းကို၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဝါစေဟိ-ဆိုစေပါ(ပို့ချပေးပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဒေဝ၊ အယျာနံ-အရှင်တို့၏။ ဝါဟသာ^၂-ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် (အရှင်တို့၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့်)၊ ယံ-အကြင်တရားကို၊ အဟံ၊ ဇာနာမိ-သိရပါ၏။ အယျာဝ-အရှင်တို့သည် သာ၊ ဒေဝဿ-၏။ ဣတ္ထာဂါရုံ-ကို၊ (တံ)ဓမ္မ-ထိုတရားကို၊ ဝါစေဿန္တိ-ဆိုစေကြပါလိမ့်မည် (ပို့ချကြပါလိမ့်မည်)။

ဘန္တေ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အမှာကံ-တို့၏။ ဣတ္ထာဂါရုံ ဓမ္မ၊ ဝါစေဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဘဂဝါ၊ ဧကံ-သော၊ (တံ) ဘိက္ခု-ကို အာဏာပေတု-စေခိုင်းတော်မူပါ၊ ကာလေန ကာလံ-^၃ရံဖန်ရံခါ၊ ဝါ-သင့်လျော်ရာ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။

၄၉၆။ မလ္လိကာယ-သော၊ ဒေဝိယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သယနဂတော-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ။ ။ သဟသာ-အလျင်အမြန်၊ ဝုဠာသိ-ထလိုက် ပြီ၊ ဝိတကမဋ္ဌ-ဝါဝင်းပြေပြစ်သော၊ ဒုဿံ-အဝတ်သည်၊ ပဘာသိတ္ထ-လျှောက်ပြီ။

၁။ အာဂတာဂမော။ ။ ဘုရားကြီးနိဿယ၌ “အာဂတာဂမော-လာသော မဂ်ဖိုလ်ရှိ၏” ဟု ပေးတော်မူ၏။ ဤ၌ ဒီဃဿ အာဂမဝရဿ (ဒီ၊ ဌ၊ ဝ) စသည်၌ ဘုရားရှင်၏ ပိဋကပါဠိကို “အာဂမ” ဟု သုံးပုံကို ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ ဉေယျော အသုတ ဝါ ဣတိ (မ၊ ဌ၊ ဝ၊ ၂၁)၌ ပိဋကတ္ထိဓမ္မကို “အာဂမ”， မဂ်ဖိုလ်ကို အဓိဂမ” ဟု သုံးပုံကို ကြည့်၍လည်းကောင်း “အာဂတာဂမော-နှုတ်၌လာသော အာဂုံပါဠိ ရှိ၏” ဟု ပေးပါသည်။

၂။ ဣတ္ထာဂါရုံ။ ။ (ဣတ္ထိ+အဂါရုံ) အမျိုးသမီးတို့၏ အိမ်(အဆောင်)ကို တိုက်ရိုက် ရ၏။ ဤ၌ ဌာနဖြစ်သော အဆောင်၏ ဣတ္ထာဂါရအမည်ကို ဌာနီ အမျိုးသမီးများ အပေါ်၌ တင်စား၍ ဆိုထားသော ဌာနပစာရတည်း။ ဣတ္ထာဂါရ-မောင်းမအပေါင်းဟူသည် ရှင်ဘုရင်၏ အခြံအရံဖြစ်သော နန်းတွင်းသူများတည်း။

၃။ အယျာနံ ဝါဟသာ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၆၇)။

တတောဝ-ထိုအရပ်မှပင်၊ ပဋိနိဝတ္တိတွာ-ပြန်လှည့်၍။ ။အာယသ္မာ
အာနန္ဒော၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတော-မသိစေဘဲ၊ ရညော-၏၊ အန္တေပုရ-
နန်းတော်သို့၊ ပဝိသိဿတိ နာမ။

၄၉၇။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ရာဇန္တေပုရပုဝေသနေ-မင်းနန်းတော်သို့ ဝင်ခြင်း၌၊
အာဒိနဝါ-အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေ ဒသ-ဤဆယ်ပါးတို့တည်း၊ ကတမေ
ဒသ-အဘယ်ဆယ်ပါးတို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဣမ-ဤလောက၌၊ (ရှေးနိဿယ၌
ဣသေည် အနက်မရှိ၊ နိပါတ်မျှသာဟု ဆို၏၊) ရာဇာ-သည်၊ မဟေသိယာ-
မိဖုရားနှင့်၊ သဒ္ဓိံ နိသိန္ဒော ဟောတိ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ နေရာ၌၊ ဝါ-
ထိုထိုင်နေရာအရပ်သို့၊ ဘိက္ခု ပဝိသတိ၊ မဟေသီ ဝါ-သည်သော်လည်း၊
ဘိက္ခု-ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သိတံ-ပြုံးခြင်းကို၊ ပါတုကရောတိ-ထင်ရှားပြု၏၊
၊ပေ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပြုရာ၌၊ ရညော-၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည် (ဤသို့
တွေးခြင်းသည်)၊ ဟောတိ၊ အဒ္ဓါ-စင်စစ်၊ ဣမေသံ-ဤသူတို့သည် (ဤ
ရဟန်းနှင့် မိဖုရားတို့သည်)၊ ကတံ ဝါ-လွန်ကျူးမှုကို ပြုမူလည်း ပြုအပ်ပြီ၊
ကရိဿန္တိ ဝါ-ပြုမူလည်း ပြုကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံ ဖြစ်ပြီ၊
ဘိက္ခဝေ၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ ရာဇန္တေပုရပုဝေသနေ-၌၊ ပဌမော-သော၊
အာဒိနဝေါ-တည်း။

ဘိက္ခဝေ၊ ပုန စ-တစ်ဖန်လည်း၊ အပရံ-တစ်မျိုးကား၊ (ပုန စ ပရံ-
နောက်ထပ်တစ်မျိုးကား)၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗဟုကိစ္စော-များသောကိစ္စ ရှိ၏၊
ဗဟုကရဏီယော-များသောပြုဖွယ် ရှိ၏၊ အညတရံ-သော၊ ဣတ္ထိံ-ကို၊
ဂန္တာ-သွားလာပြီး၍၊ နဿရတိ-အမှတ်မရ၊ သာ-ထိုမိန်းမသည်၊ တေန-
ထိုမင်း သွားလာခြင်းကြောင့်၊ ဂစ္ဆံ-ကိုယ်ဝန်ကို၊ ဂဏိံ-ယူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသို့
ယူရာ၌။ ။ဣမ-ဤအရပ်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတေန-ရဟန်းကို၊ အညတြ-ကြဉ်ထား၍၊
အညော-အခြားသော၊ ကောစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ န ခေါ ပဝိသတိ-
မဝင်၊ ပဗ္ဗဇိတဿ-၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ သိယာနုခေါ-ဖြစ်လေရောသလား။

ရတနံ-သည်၊ နဿတိ-ပျောက်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ပျောက်ရာ၌။ ။

☞ အပ္ပန္နရာ-အတွင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂုယုမန္တာ-လျှို့ဝှက်အပ်သော အတိုင်အပင်
တို့သည်၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊ သမ္ဘေဒံ-ရောနှောပျက်စီးခြင်းသို့ (ပေါက်ကြား
ခြင်းသို့)၊ ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ရောက်ရာ၌။ ။ပုတ္တော
ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ပိတရံ-ခမည်းတော်ကို၊ ပတ္တေတိ-လုပ်ကြံဖို့ရန်
တောင်းတ၏၊ တေသံ-ထိုသားနှင့် ခမည်းတော်တို့၏။ ။နိစဋ္ဌာနိယံ-
နိမ့်ကျသော အရာဋ္ဌာနရှိသူကို (နိမ့်ကျသော ရာထူးရှိသူကို)၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊
ဋ္ဌာနေ-အရာ၌၊ ဋ္ဌပေတိ-ထား၏၊ ယေသံ-အကြင်သူတို့သည်၊ တံ-ထိုသို့

ထားခြင်းကို၊ အမနာပံ-မမြတ်နိုးအပ်။ ။ရာဇာ-သည်၊ ပဗ္ဗဇိတေန-နှင့်၊ သံသဋ္ဌော-ရောနှော၏။ ။ဥစ္စဋ္ဌာနိယံ-မြင့်သော အရာဋ္ဌာနရှိသူကို။

အကာလေ-အချိန်အခါ မဟုတ်သည်၌၊ သေန-စစ်တပ်ကို၊ ဥယျောဇေတိ-စေလွှတ်၏။ အန္တရာမဂ္ဂတော-ခရီးအကြားမှ၊ နိဝတ္တာပေတိ-ပြန်လှည့်စေ၏။ ။ ရညော-၏။ ရာဇန္တေပုရံ-နန်းတော်သည်။ အဿသမ္မဒ္ဒံ-မြင်းတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိ၏။ ဟတ္ထိသမ္မဒ္ဒံ^၁-ဆင်တို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း ရှိ၏။ ရထသမ္မဒ္ဒံ-၏။ ရဇနိယာနိ-တပ်မက်ထိုက်ကုန်သော (တပ်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းကုန်သော)၊ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ-ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည်။ (သန္တိ)။ (တစ်နည်း-ရူပသဒ္ဒ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ-တို့သည်၊ ရဇနိယာနိ-ကုန်၏။ ဤသို့ တုလျှတ်၊ လိင်္ဂိတ်လည်း ပေးနိုင်၏။) ယာနိ-ယင်းအာရုံတို့သည်။ ပဗ္ဗဇိတဿ-အား၊ န သာရဗ္ဗာနိ-မလျှောက်ပတ်ကုန်။

၄၉၉။ ခတ္တိယော နာမ-မည်သည်။ မာတိတော စ-အမိဘက်မှလည်းကောင်း၊ ပိတိတော စ-မှလည်းကောင်း၊ ဥဘတော-နှစ်ဖက်လုံးမှ၊ သုဇာတော-ကောင်းစွာ မွေးဖွားသည်။ ဟောတိ၊ သတ္တမာ-ခုနစ်ဆယ်တို့၏ ပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ယာဝ ပိတာမဟယုဂါ-အဖိုး အဖွားတို့၏ အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင်၊ ဝါ-အဖိုးအဖွား အစုံတိုင်အောင်၊ သံသုဒ္ဒဂဟဏိကော-စင်ကြယ်သော အမိဝမ်းတိုက် ရှိ၏။ ဇာတိဝါဒေန-ဇာတ်ကို ပြောဆိုကြောင်းစကားကြောင့်၊ အက္ခိတ္တော-မပစ်ပယ်အပ်၊ အနုပကုဋ္ဌော-မဆဲရေးအပ်(မကဲ့ရဲ့အပ်)။

မုဒ္ဒါဝသိတ္တော နာမ^၂-မည်သည်။ ခတ္တိယာဘိသေကေန-ခတ္တိယအဘိသိက်ဖြင့်၊ ဝါ-ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ဖို့ရန် သွန်းလောင်းကြောင်း ရေစင်ဖြင့်၊ အဘိသိတ္တော-

အညွှန်း။ ၁။ ဟတ္ထိသမ္မဒ္ဒံ။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၊ (၂၊ ၆၇)။

[ဘောင်] (၁) မင်းမိဖုရား၊ နှစ်ပါးပြုံးရယ်၊ (၂) မောင်းမငယ်၌၊ တွယ်သည်ကိုယ်ဝန်၊ (၃) ထူးချွန်ရတနာ၊ ပျောက်ရာတစ်ချက်၊ (၄) လျှို့ဝှက်တိုင်ပင်၊ ပြင်မှာနှောငြား၊ (၅) သားလည်းဖက်၊ လုပ်ကြံလို၏၊ (၆) နိမ့်ကို မြင့်ငြား၊ (၇) မြင့်ကား နိမ့်ရာ၊ (၈) အခါမဟုတ်၊ စစ်ကို နုတ်ခြင်း၊ (၉) ဗျာဓိသည့်အခါ၊ နုတ်ပြီးခါမှ၊ လာဟု ခေါ်ခြင်း၊ (၁၀) ဆင် မြင်း ရထား၊ သွားရာ ကျဉ်းမြောင်း၊ ကောင်းသည့်အာရုံ၊ လွန်ပြည့်စုံသည်၊ ရွှေဘုံနန်းဝင် အပြစ်တည်း။

(ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၁၇၈)။

၂။ သံသုဒ္ဒဂဟဏိကော၊ပေ၊ဇာတိဝါဒေန။ သီလက္ခန်ဘာဋီ (၃၊ ၄၆၈)။

၃။ မုဒ္ဒါဝသိတ္တော နာမ။ ကင်္ခါဘာဋီ။ (၂၊ ၂၃၁)။
ပါတိမောက်ဘာဋီ။(၃၄၉)။ [ပါစိတ်ဘာဋီ။ (၂။ ၆၈)၌မူ မုဒ္ဒါဝသိတ္တကို အဿတ္ထိ ပေးတော်မူ၏။]

ဦးထိပ်၌ သွန်းလောင်းအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ။ ။အနိက္ခန္ဓာရာဇကေတိ-ကား၊ ရာဇာ-သည်။ သယနိဗ္ဗရာ-အိပ်ရာခန်းဆောင်မှ (စက်တော်ခန်းဆောင်မှ)၊ အနိက္ခန္ဓာ-မထွက်သေးသည်။ ဟောတိ။ ။အနိဂ္ဂတရတနကေတိ-ကား၊ မဟေသီ-မိဖုရားသည်။ သယနိဗ္ဗရာ-မှ၊ အနိက္ခန္ဓာ-မထွက်သေးသည်။ ဟောတိ။ ဥဘော ဝါ-နှစ်ဦးလုံးတို့သည်လည်း၊ အနိက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။

သယနိဗ္ဗရဿ-၏။ ဥမ္မာရော-တံခါးခုံကို၊ ဣန္ဒြိယော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ယတ္ထ ကတ္တစိ-အကြင် အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ရညော-၏အတွက်၊ သယနံ-အိပ်ရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ပညတ္တံ-ခင်းအပ်သည်။ ဟောတိ။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ သာဏိပါကာရပရိက္ခိတ္တမ္ပိ-တင်းတိမ်ကန့်လန့်ကာဖြင့် ကာရံအပ်သည်သော်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ တံ-ထိုအရပ်သည်၊ သယနိဗ္ဗရံ နာမ-မည်၏။

၅၀၀။ အပ္ပဋ္ဌိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ မသိစေအပ်သည်၌၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ မသိစေခြင်း၌၊ အပ္ပဋ္ဌိသံဝိဒိတသညီ-ကြိုတင်၍ မသိစေအပ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ မသိစေခြင်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဣန္ဒြိယံ-တံခါးခုံကို၊ အတိက္ကာမေတိ-ကျော်လွန်စေအံ့။

၅၀၁။ ပဋ္ဌိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်၌၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ သိစေခြင်း၌၊ န သယနိဗ္ဗရေ-အိပ်ရာခန်းဆောင် မဟုတ်သောအရပ်၌။

အန္တေပုရသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ရတနသိက္ခာပဒ

၅၀၂။ အစိရဝတိယာ-အစိရဝတီမည်သော၊ နဒိယာ-၌၊ နဟာယတိ-ရေချိုး၏။ ။ပဉ္စသတာနံ-ငါးရာသော အသပြာတို့၏၊ ထပိကံ-အိပ်ကို၊ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ချထား၍၊ အစိရဝတိယာ၊ နဒိယာ-၌၊ နဟာယန္တော-ရေချိုးလတ်သော်၊ ဝိဿရိတွာ-မေ့၍၊ အဂမာသိ-သွားပြီ။

တဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏။ အယံ ထဝိကာ-ဤဥစ္စာအိတ်သည်။ ဣဓ-ဤအရပ်၌ (ဤနေရာ၌)၊ မာ နသမိ-မပျောက်ပါစေနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ။ ။သရိတွာ-အမှတ်ရ၍၊ တုရိတော-လျင်စွာ၊ အာဓာဝိတွာ-ပြေးလာ၍၊ ဘော-အရှင်၊ မေ-၏။ ထဝိကံ-ကို၊ ပဿေယျာသိ အပိ-မြင်များ မြင်မိပါသလား၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဟန္တ-ရော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

ကေန ဥပါယေန-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော-
အား၊ ပုဏ္ဏပတ္တံ-စိတ်အလို၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် ရောက်ထိုက် ရထိုက်သော
အဖို့ကို၊ န ဒဒေယျံ န ခေါ-မပေးရာပါအံ့နည်း၊ ဘော၊ မေ-၏(ဥစ္စာသည်)၊
ပဉ္စသတာနိ-ငါးရာသောအသပြာတို့သည်၊ န-မဟုတ်ကုန်၊ မေ-၏၊
သဟဿံ-တစ်ထောင်ပါတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပလိဗုန္ဓေတွာ-
နှောင့်ယှက်၍၊ မုဉ္ဇိ-လွတ်လိုက်ပြီ။

၅၀၃။ သာဝတ္ထိယာ-၌၊ ဥဿာဝေါ-ပွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ၊ မနုဿာ-
တို့သည်၊ အလင်္ကာတပဋိယတ္တာ-တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ပြင်ဆင်အပ်ကုန်သည်
ဖြစ်၍၊ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တိ၊ မိဂါရမာတာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမိအရာ၌တည်သော၊
ဝိသာခါပိ-သည်လည်း။ ။အဟံ၊ ဥယျာနံ-သို့၊ ဂန္တာ-၍၊ ကိ-အဘယ်ကို၊
ကရိဿာမိ-ပြုအံ့နည်း၊(ကိ ကရိဿာမိ-ဘာလုပ်အံ့နည်း၊) “ဘာအကျိုး
ရှိမှာလဲ”ဟု ဆိုလိုသည်၊) အဟံ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ယန္တု န ပယိရပါသေယျ-
အကယ်၍ ဆည်းကပ်ရပါမူ ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊
အာဘရဏံ-မဟာလတာတန်ဆာကို၊ သြမုဉ္ဇိတွာ-ချွတ်၍၊ ဥတ္တရာသင်္ဂေန-
အပေါ်ရုံအဝတ်ဖြင့်၊ ဘဏ္ဍိကံ-အထုပ်ကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့ထုပ်၍၊ ဒါသိယာ-
ကျွန်မအား၊ အဒါသိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ ပေးသနည်း၊) ဇေ-ကျွန်မ၊
ဟန္တု၊ ဣမံ ဘဏ္ဍိကံ-ကို၊ ဂဏှာဟိ-ယူလော။ ။ဥဂ္ဂဟေတွာ-ကောက်ယူ၍၊
နိက္ခိပထ-သိမ်းထားလိုက်ကြ။

ရတနံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရတနသမ္မတံ ဝါ-ရတနာဟု
သမုတ်အပ်သော အသုံးအဆောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာရာမေ-
အာရာမံအတွင်း၌၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝါ-ကိုယ်တိုင် ကောက်ယူ၍သော်လည်း
ကောင်း၊ ဥဂ္ဂဟာပေတွာ ဝါ-သူတစ်ပါးကို ကောက်ယူစေပြီး၍သော်လည်း
ကောင်း၊ ယဿ-အကြင်သူ၏ ဥစ္စာသည်၊ ဘဝိဿတိ၊ သော-
ထိုဥစ္စာရှင်သည်၊ ဟရိဿတိ-ဆောင်ယူလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ရည်ရွယ်၍၊
နိက္ခိပိတံ-သိမ်းထားခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ။

၅၀၄။ ကာသီသု-ကာသီမည်သော၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌ (တိုင်း၌)၊ အနာထ
ပိဏ္ဍိကဿ-၏၊ ကမ္မန္တဂါမော-အလုပ်လုပ်ရာ ရွာသည်၊ ဟောတိ၊ တေန
စ ဂဟပတိနာ-သည်လည်း၊ အန္တေဝါသီ-အနီးနေ တပည့်သည်၊ ဝါ-ကို၊
(လယ်တော၌ အလုပ်လုပ်သော တပည့်ကို “အန္တေဝါသီ”ဟု ဆို၏၊)
အာဏာတ္တော-စေခိုင်းထားအပ်သည်၊ ဟောတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ပုဏ္ဏပတ္တံ။ ပါစိတ်ဘာဋီ။ (၂၊ ၆၈)။

☸ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ-လက်စွပ်ကို၊ ဩမုဒ္ဒိတွာ-ချွတ်၍၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဘတ္တေန-ဖြင့်၊ ပရိဝိသိတွာ-ပြုစုလုပ်ကျွေး၍၊ အယျာ-တို့သည်၊ ဘုဒ္ဓိတွာ-ဘုဉ်းပေး၍၊ ဂစ္ဆန္တိ-ကြွကြပါကုန်၊ အဟမ္မိ-လည်းပဲ၊ ကမ္မန္တ-အလုပ်သို့ (အလုပ်လုပ်ရာ အရပ်သို့)၊ ဂမိဿာမိ-မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ-ကို၊ ဝိသရိတွာ-မေ့၍၊ အဂမာသိ။ ။အယံ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကာ-သည်၊ နဿိဿတိ-ပျောက်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တတ္ထေဝ-ထို အရပ်၌ပင်၊ အစ္စ္စိသု-နေကြကုန်ပြီ။ ။ကမ္မန္တာ-မှ၊ အာဂစ္ဆန္တော-ပြန်လာ လတ်သော်။ ။အဇ္ဈာဝသထေ-မိမိတည်ရာဌာနအတွင်း၌။

၅၀၆။ ရတနံ နာမ-မည်သည်၊ မုတ္တာ-ပုလဲ၊ မဏိ-ပတ္တမြား၊ ဝေဠုရိယော-ကြောင်မျက်ရွဲ၊ သင်္ခေါ-ခရုသင်း၊ သီလာ-ကျောက်သလင်း၊ ပဝါလံ-သန္တာ၊ ရဇတံ-ငွေ၊ ဇာတရူပံ-ရွှေ၊ လောဟိတင်္ဂော-ပတ္တမြားကျောက်နီ၊ မသာရဂလ္လံ-ပတ္တမြားပြောက်(မြ)။

ရတနသမ္မတံ နာမ-မည်သည်၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းသည်၊ မနဿာနံ-တို့၏၊ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အတွင်း အသုံးအဆောင်၊ ထက်ဝန်းကျင် အသုံးအဆောင် ဖြစ်၏၊ ဝါ-အတွင်း အသုံးအဆောင်၊ အပြင် အသုံးအဆောင် ဖြစ်၏၊ ဇတံ-သည်၊ ရတနသမ္မတံ နာမ။

ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ အာရာမဿ-၏၊ အန္တောအာရာမော-အာရာမ၏ အတွင်းသည်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ-မကာရံအပ်သော (အာရာမ၏)၊ ဥပစာရော-ခဲနှစ်ကျအရပ် ဥပစာသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈာရာမောနာမ။ (အဇ္ဈာဝသထ၌ မန်း (ဗန်း) စကော ကျည်ပွေ့ကျရာ အရပ်သည် ဥပစာတည်း။) ☸

ရတနံ ဝါ ပန ပေ၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ ရူပေန ဝါ-ရွှေ ငွေ အသပြာ (ရွှေတုံး ငွေခဲ)အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တေန ဝါ-ချိပ်တံဆိပ် အမှတ် အသားအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သညာနံ-အမှတ်အသားကို၊ ကတွာ-၍၊ နိက္ခိပိတွာ-သိမ်းထား၍၊ ယဿ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်၏၊ သော-ထိုသူသည်၊ အာဂစ္ဆတု-လာပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြထိုက်၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ သစေ အာဂစ္ဆတိ-အံ့၊ သော-ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗော (ကိ)၊ အာဂုသော၊ တေ-၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ကိဒိသံ-အဘယ်ကဲ့သို့ ရူအပ်သနည်း (အဘယ်သဘောရှိသနည်း)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောထိုက်၏၊ ရူပေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမိတ္တေန ဝါ-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သစေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ ပြီးစီးစေအံ့ (ပြီးစီး ပြည့်စုံအောင် ပြောပြနိုင်အံ့)။

အညွှန်း။ ၁။ မုတ္တာ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ။ (၂၊ ၂၃၂)။

ဒါတဗ္ဗံ-ထိုက်၏၊ နော စေ သမ္မာဒေတိ-အကယ်၍ မပြီးစီးစေအံ့၊ အာဂုသော-
ငါ့ရှင် ဒါယကာ၊ ဝိစိနာဟိ-စူးစမ်း ရှာဖွေဦးလော့၊ ဣတိ ဝတ္ထဗော။

တမှာ အာဝါသာ-ထိုနေရာမှ (ထိုကျောင်းမှ)၊ ပက္ကမန္တေန-ဖဲသွားသော
ရဟန်းသည်၊ (ပက္ကမိတဗ္ဗံ၌ စပ်၊) တတ္ထ-ထိုနေရာ၌ (ထိုကျောင်း၌)၊ ပတိရူပါ-
လျောက်ပတ်ကုန်သော (လဇ္ဇိ ကုက္ကုစ္စကဖြစ်ကုန်သော)၊ ယေ ဘိက္ခု၊ ဟောန္တိ၊
တေသံ-ထိုရဟန်းတို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ နိက္ခိပိတွာ-ထားခဲ့၍၊ ပက္ကမိတဗ္ဗံ-
ဖဲသွားရာ၏။

၅၀၇။ ရတနသမ္မတံ-ကို၊ ဝိဿာသံ-အကျွမ်းဝင်သဖြင့်၊ ဂဏှာတိ။

ရတနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒုတိယံ။

၃။ ဝိကာလဂါမပ္ပဝိသနသိက္ခာပဒ

၅၀၈။ သဘာယံ-အစည်းအဝေး၌ (လူစုလူဝေး၌)၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ အနေက
ဝိဟိတံ-တစ်ပါးမက များသောအပြားရှိသော၊ တိရုတ္တာနကထံ-အရိယာမဂ်၏
ဖီလာကန်လန်ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိ-ပြောကြကုန်၏၊ သေယျထိဒံ-
ထိုတိရုတ္တာနကထာဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ရာဇကထံ-မင်းနှင့်စပ်သော
စကားကိုလည်းကောင်း၊ (စောရ-သူခိုး၊ ဓားပြ၊ သူပုန်၊ မဟာမတ္တ-အမတ်ကြီး၊
သေနာ-စစ်တပ်၊ ဘယ-ဘေး၊ ယုဒ္ဓ-စစ်ပွဲ(စစ်တိုက်ခြင်း)၊ အန္ဓ-စားဖွယ်၊
ပါန-သောက်ဖွယ်၊ ဝတ္ထ-အဝတ်၊ သယန-အိပ်ရာနေရာ၊ မာလာ-ပန်း၊
ဂန္ဓ-နံ့သာ၊ ဉာတိ-ဆွေမျိုး၊ ယာန-ယာဉ်၊ ဂါမ-ရွာ၊ နိဂမ-နိဂုံး၊ နဂရ-
မြို့၊ ဇနပဒ-ဇနပုဒ် (နယ်ပယ်)၊ ဣတ္ထိ-အမျိုးသမီး၊ သူရ-သူရဲကောင်း၊
ဝိသိခါ-လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်းခွ၊ ကုမ္ဘဋ္ဌာန-အိုး၏တည်ရာ ရေဆိပ်၊ (ငါ-
အိုး၏တည်ရာ အိုးလုပ်သူမ၊ ပုဗ္ဗပေတ-ရှေးရှေးက သေလွန်ပြီးသော ဆွေမျိုး၊)
နာနာတ္တကထံ-အမျိုးမျိုးအစားစား များသောသဘောရှိသောစကား၊
လောကက္ခာယိကံ-လောကကို ပြောဆိုကြောင်းစကား၊ သမုဒ္ဒက္ခာယိကံ-

အညွှန်း။ ၁။ ဝိဿာသံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ။ (၂၊ ၇၂)။

၂။ တိရုတ္တာနကထံ။ ။အဋ္ဌကထာ ဤနေရာ၌ တိရုတ္တာနကထာကို “အရိယာမဂ်
၏ ဖီလာကန်လန်ဖြစ်သောစကား”ဟု ဖွင့်၏၊ (ပါစိတ်ဘာဠီ၊ ၇၃)၊
သီလက္ခန်ဘာသာဠီကာ (၁၊ ၆၂၀)အလို တိရုတ္တာနကထာကို “သုဂတိလမ်း၊
နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖီလာကန်လန်ဖြစ်သောစကား”ဟု ဆိုပါ၊ ပါတိမောက်
ဘာသာဠီကာ (၄၆၃)၌ တိရုတ္တာနကို “သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်း၏ ဖီလာ
ကန်လန်ဖြစ်သော”ဟု ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဧကဝုစံ ပေးတော်မူ၏။

သမုဒ္ဒရာကို ပြောဆိုကြောင်းစကား၊ ဣတိ ဘဝါဘဝကထံ-ဤအကြောင်း
 ကြောင့် တိုးပွား၏၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ဆုတ်ယုတ်၏ဟု မိမိထင်သမျှ
 ပြောဆိုအပ်သော စကား၊ ဝါ-ဤအကြောင်းကြောင့် မြဲ၏၊ ဤအကြောင်း
 ကြောင့် ပြတ်၏ဟု မိမိထင်သမျှ ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ ဣတိ ဝါ-
 ဤသို့ အပြားရှိသော အလားတူစကားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝါ-ဤသို့
 အစရှိသော အလားတူ စကားကိုသော်လည်းကောင်းတည်း၊ ကာမဘောဂိနော-
 ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလေ့ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိသေယျထာပိ-လူတို့ကဲ့သို့ပါ
 တကား။

၅၀၉။ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-ကုန်လတ်သော်၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊
 အညတရံ-သော၊ ဂါမံ-သို့၊ ဥပဂစ္ဆိသု-ကပ်ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ဘန္တေ-
 တို့၊ ပဝိသထ-ဝင်တော်မူကြပါကုန်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝိကာလေ-၌၊ ဂါမံ-
 သို့၊ ပဝိသိတံ-ငှာ၊ ပဋိက္ခိတ္တံ-ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊
 ကုက္ကုစ္စာယန္တာ-ကုက္ကုစ္စကို ပြုကုန်လျက်၊ န ပဝိသိသု-မဝင်ကြကုန်၊ စောရာ-
 တို့သည်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ အစ္ဆိန္တိသု-လုယူကြကုန်ပြီ၊ အာပုစ္ဆာ-
 ပန်ပြော၍။

၅၁၀။ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ အာပုစ္ဆာ-၍။ ။

၅၁၁။ အညတရော-သော၊ ဘိက္ခု-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်၊) ဝါ-ကို၊
 အဟိနာ - မြေသည်၊ ဒဋ္ဌော - ကိုက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အဂ္ဂိ - ကို၊
 အာဟရိဿာမိ - ဆောင်ယူအံ့၊ တထာရူပေ - ထိုသို့ သဘောရှိသော၊
 အစ္စာယိကေ-အဆောတလျင် ဖြစ်စေထိုက်သော (အလျင်အမြန် ပြုထိုက်
 သော)၊ ကရဏီယေ-ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ-လတ်သော်၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊
 အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောမူ၍။

၅၁၄။ ဝိကာလေ-၌၊ ဝိကာလသည်-၍၊ တထာရူပါ-သော၊ အစ္စာယိကာ-
 သော၊ ကရဏီယာ-ကို၊ အညတြ-၍၊ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ၊ ဂါမံ
 ပဝိသတိ။

၅၁၅။ [စာပုဒ် (၃၀၂)၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

ဝိကာလဂါမပ္ပဝိသနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ တတိယံ။

အညွှန်း။ ၁။ ဣတိ ဝါ။ သာရတ္ထ။ (၃၊ ၁၀၀)၅။

၄။ သူစိဃရသိက္ခာပဒ

၅၁၆။ အညတရေန-တစ်ယောက်သော၊ ဒန္တကာရေန-ဆင်စွယ်ကို ပြုလုပ်သူသည်၊ (ရှေးက “ဆင်စွယ်ပွတ်သမားသည်” ဟု ပေးတော်မူကြ၏။) ဘိက္ခုတို့သည်၊ (ဟောန္တိဋ္ဌစပ်၊) ဝါ-တို့ကို၊ ပဝါရိတာ-ဖိတ်မံထားအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ (ကံ-အဘယ်သို့ ဖိတ်မံထားအပ်ကုန်သနည်း၊) ယေသံ အယျာနံ-တို့အား၊ သူစိဃရေန-အပ်ကျည်ဖြင့်(အပ်ဗူးဖြင့်)၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ (တေ-ထိုအရှင်တို့ကို၊) အဟံ-သည်၊ သူစိဃရေန-ဖြင့်၊ ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏၊ (ပဝါရိတာကို ကြည့်၍ ပဝါရေမိဟု ထည့်သည်။) [ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၅၂၈၊ စာပိုဒ်-၆၀၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၅၁၈။ အဋ္ဌိ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဋ္ဌိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ အဋ္ဌိ-အရိုးတည်း၊ ဟတ္ထိဒန္တော-ဆင်စွယ်ကို၊ ဒန္တော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝိသာဏံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဋ္ဌိ-သော၊ ဝိသာဏံ-ဦးချိုတည်း။ ပယောဂေ-ပယောဂကြောင့်။ ပဋိလာဘေန-ရခြင်းကြောင့်။ ဘိန္ဒိတွာ-ခွဲပြီး၍၊ ပါစိတ္တိယံ-ကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ-ဒေသနာပြောရာ၏။

၅၂၀။ ဂဏ္ဍိကာယ-အနားပတ်သီး၌လည်းကောင်း၊ အရဏိကေ-ပွတ်နှိပ်လေး၌၊ ဝိဓေ - ခါးပန်းဘိ (ခါးပန်းသီး)၌၊ အဉ္ဇေနိယာ - မျက်စဉ်းဗူး၌၊ အဉ္ဇနိသလာကာယ-မျက်စဉ်းတံ၌၊ ဝါသိဇဇေ-ပဲခွပ်ရိုး၌၊ ဥဒကပုဉ္ဇနိယာ-ရေသုတ်ပဝါ၌ (ရေသုတ်ပဝါ၏ အရိုး၌)၊ အနာပတ္တိ။

သူစိဃရသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ စတုတ္ထံ။

၅။ မဉ္ဇူပိဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၅၂၁။ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ မဉ္ဇေ-ညောင်စောင်း၌၊ သယတိ-အိပ်၏၊ ဘန္တံ၊ အာဂစ္ဆတု-ကြွတော်မူပါ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ မေ-၏၊ သယနံ-ကို၊ ပဿတု-ကြည့်တော်မူပါ၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ။ အာသယတော-နေရာအားဖြင့်၊ မောဃပုရိသော-ဈာန် မဂ် ဖိုလ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသော ယောက်ျားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

မဉ္ဇော နာမ၊ပေ၊ အာဟစ္စပါဒကော၊(ပါစိတ်ဘာဋီ၊ ၁၊ ၃၇၂၊ စာပိုဒ်-၁၁၂ ၌

အညွနံ။ ၁။ ဂဏ္ဍိကာယ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၃၉။)
 ၂။ အာသယတော။ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အာသယတော-အလိုအားဖြင့်” ဟူ၍ ပေးတော်မူ၏။ ဤ၌ “ဝိနယော အာသယော မယံ” ၌ကဲ့သို့ “နေရာ” ဟူသောအနက်ကို ပေးလိုက်ပါသည်။ ဆရာတော် ဤပါဠိတော်ကို ပို့ချတော်မူစဉ်က ဤပုဒ်ကို အနက်ပေးပြီးသောအခါ “လူမြင်ရုံနှင့် ငတော်ကြီးသားမှန်း သိ” ဟူသော စကားပုံကို မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။

အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ဟေဋ္ဌိမံ-အောက်၌ဖြစ်သော၊ အဋ္ဌနိံ-အပေါင်ကို၊ ထပေတွာ-ချန်ထား၍။

၅၂၅။ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သောညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်ကို၊ ဥိနကံ-ပမာဏအောက် ယုတ်လျော့သော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်ကို။ အညေန-သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်ကျော်လွန်သော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဇ္ဇတိ-သုံးစွဲအံ့။

မဉ္ဇပိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဉ္စမံ။

၆။ တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒ

၅၂၆။ မဉ္ဇမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌမ္ဗိ-ကိုလည်းကောင်း၊ တူလောနဒ္ဒံ-မြွေးယုက်အပ်သော လဲရှိသည်ကို၊ ဝါ-လဲပါသော အခင်းရှိသည်ကို၊ ကာရာပေဋ္ဌိ-ပြုစေကြကုန်၏။

ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ကာရာပေဋ္ဌိန္တိ နာမံ-ပြုစေကြရကုန်သနည်း၊ ကာမဘောဂိနော-ကုန်သော၊ ဂိဟိသေယျထာပိ-လူတို့ကဲ့သို့ပါတကား၊ တစ်နည်း၊ ကာမဘောဂိနော-ကုန်သော၊ ဂိဟိ-တို့သည်၊ ကာရာပေဋ္ဌိ သေယျထာပိ-ပြုစေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၅၂၈။ တူလံ နာမ-မည်သည်၊ တူလာနိ-လဲတို့သည်၊ တိဏိ-တို့တည်း၊ ရုက္ခတူလံ-သစ်ပင်မှဖြစ်သောလဲ(သစ်ပင်လဲ)၊ လတာတူလံ-နွယ်မှဖြစ်သောလဲ (နွယ်လဲ)၊ ပေါဋ္ဌကိတူလံ-ဖောင်းကားမြက်လဲ(ရှင်မွေ့လွန်းပင်စသောမြက်လဲ) လည်းကောင်းတည်း။

၅၃၀။ အာယောဂေ-အာယောဂပတ်၌လည်းကောင်း၊ (ကာယဗန္ဓန-ခါးပန်းကြိုး၊ အံသဗဒ္ဒက-ပခုံး၌ ဖွဲ့ချည်ကြောင်းကြိုး(ပခုံးလွယ်ကြိုး)၊ ပတ္တထဝိကာ-သပိတ်အိတ်၊ ပရိဿာဝန-ပဝါရေစစ်၊ ဗိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံး။) အညေန-အခြားသူသည်။ ကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော(မြွေးယုက်အပ်သောလဲရှိသော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို)၊ ပဋိလဘိတွာ-၍၊ ဥဒ္ဓါလေတွာ-လဲကိုထုတ်၍၊ ပရိဘုဇ္ဇတိ။

တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဆဋ္ဌံ။

အညွှန်း။ ၁။ တူလောနဒ္ဒံ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၅၇။)၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ၊ (၃၅၁။) ၂။ ပေါဋ္ဌကိတူလံ။ ။ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဖောင်းခါးမြက်” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၁၈၈။) ပါတိမောက်ဘာဠီကား၌ “ရှင်မွေ့လွန်းပင် စသော မြက်မျိုးမှဖြစ်သော မြက်လဲ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။(ပါတိမောက်ဘာဠီ၊ ၃၅၅။) ၃။ အာယောဂေ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၂၄၁။)

၇။ နိသီဒနသိက္ခာပဒ

၅၃၁။ ဘဂဝတာ-သည်၊ နိသီဒနံ-နိသီဒိန်ကို၊ အနုညာတံ-ခွင့်ပြုတော် မူအပ်ပြီ။ အပ္ပမာဏိကာနိ-ပမာဏမရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပမာဏမယှဉ်ကုန်သော၊ နိသီဒနာနိ-တို့ကို၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်ကြကုန်၏၊ မဇ္ဇဿာပိ-၏လည်းကောင်း၊ ပိဋ္ဌဿာပိ-၏လည်းကောင်း၊ ပုရတောပိ-ရှေ့မှလည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိတောပိ-နောက်မှလည်းကောင်း၊ ဩလမ္မေန္တိ-တွဲရရွဲဆွဲကုန်၏ (တွဲလွဲဆွဲကုန်၏)။

၅၃၂။ အာယသ္မာ ဥဒါယီ-သည်၊ မဟာကာယော-ကြီးသောကိုယ်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထိုအရှင်ဥဒါယီသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ နိသီဒနံ-ကို၊ ပညပေတွာ-ခင်းပြီး၍၊ သမန္တတော-မှ၊ သမဉ္ဇေမာနော-ဆွဲငင် လျက်၊ နိသီဒတိ။ ။ဥဒါယီ-ဥဒါယီ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ပုရာဏာ သိက္ခာဋ္ဌော^၁သေယျထာပိ-ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေအလုပ်သမားကဲ့သို့၊ (ရှေး၌ ဖြစ်သော သားရေနယ်သမားကဲ့သို့)၊ နိသီဒနံ-ကို၊ သမဉ္ဇေသိ-ဆွဲငင်ရသနည်း၊ ဘန္တေ၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ အတိဗုဒ္ဓကံ- အလွန်ငယ်သော၊ နိသီဒနံ-ကို၊ အနုညာတံ-အပ်ပြီ၊ တထာ^၂-ထို့ကြောင့်ပါတည်း။

၅၃၄။ သဒသံ-အမြိတ်အဆာနှင့် တကွဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ နိသီဒနံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ပမာဏိကံ၊ ပေ၊ ဒသာ ဝိဒတ္ထိ၊ (ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။) ☸

၅၃၆။ ပမာဏိကံ-ပမာဏနှင့်ယှဉ်သော နိသီဒိန်ကို၊ ကရောတိ၊ ဥိနကံ- ပမာဏအောက်ယုတ်လျော့သော နိသီဒိန်ကို၊ အညေန-သည်၊ ကတံ-အပ်သော၊ ပမာဏာတိက္ကန္တံ-ပမာဏထက်ကျော်လွန်သော နိသီဒိန်ကို၊ ပဋိလဘိတွာ- ရ၍၊ ဆန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဝိတာနံ ဝါ-မျက်နှာကြက်ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ (ဘုမတ္ထရဏ-မြေအခင်း၊ ကြမ်းပြင်အခင်း၊ သာဏိပါကာရ-တင်တိမ် ကန့်လန့်ကာ၊ ဘိသိ-ဘုံလျှို့၊ ဗိမ္မောဟနံ-ခေါင်းအုံး။)

နိသီဒနသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ သတ္တမံ။

၁။ ပုရာဏာသိက္ခာဋ္ဌော။ ။လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ သမဉ္ဇေသိကြိယာကို လိုက်၍ ပေးလိုမှ “ဥဒါယီ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ပုရာဏသိက္ခာဋ္ဌော- ရှေး၌ဖြစ်သော သားရေအလုပ်သမားသည်၊ သမဉ္ဇေတိ သေယျထာပိ-ဆွဲငင်သကဲ့သို့ (ဆွဲဆန့်သကဲ့သို့)၊ နိသီဒနံ-ကို၊ သမန္တတော-မှ၊ သမဉ္ဇေသိ-ဆွဲငင်ရသနည်း(ဆွဲဆန့် ရသနည်း)။ ဤသို့ ပေးပါ။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၇၆။)

၂။ တထာဟိ။ ။ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၃၃၆) စာပုဒ်(၁၃)၌ ပြခဲ့ပြီ။ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဘန္တေ-ရား၊ တထာ-ထိုဖြစ်သောအတိုင်း၊ ဟိ (ကထေမိ)-လျှောက်ကြားပါအံ့”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၁၈၈။)

၈။ ကဏ္ဍပုဂ္ဂိုလ်သိက္ခာပဒ

၅၃၇။ ဘဂဝတော-သည်။ ဘိက္ခုနံ-တို့အား။ ကဏ္ဍပုဂ္ဂိုလ်သိက္ခာ-အနာကို ဖုံးလွှမ်းကြောင်းသင်္ကန်းသည် (အနာလွှမ်းသင်္ကန်းသည်)။ ဝါ-ကို။ အနုညာတာ ဟောတိ။ ပုရတောပိ ပစ္ဆတောပိ။ အာကမ္ပန္တာ-ဆွဲငင်ကုန်လျက်။ အာဟိဏ္ဍန္တိ- လှည့်လည်ကြကုန်၏။

၅၃၉။ ကဏ္ဍပုဂ္ဂိုလ်သိက္ခာ နာမ-မည်သည်။ ယဿ-အကြင်ရဟန်း၏။ အဓော နာဘိ-ချက်၏အောက်၌။ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏အထက်၌။ ကဏ္ဍ ဝါ-ယားနာသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ပိဋကော ဝါ-အိုင်းအနာ(သွေးစုနာ) သည်မူလည်းဖြစ်သော။ အဿာဝေါ ဝါ-အရိယိုသောအနာသည်မူလည်းဖြစ် သော။ ထုလ္လကစ္ဆ ဝါ-ဝဲကြီးနာသည်မူလည်းဖြစ်သော။ အာဗာဓော-အနာ သည်။ (အတ္ထိ)။ တဿ-ထိုရဟန်းအား။ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ-(အနာကို)ဖုံးလွှမ်း ခြင်းအကျိုးငှာ။ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုအပ်သောသင်္ကန်းတည်း။

ကဏ္ဍပုဂ္ဂိုလ်သိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။

၉။ ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒ

၅၄၂။ ဝဿိကသာဠိကာ-မိုးရေခဲသင်္ကန်းသည်။ ဝါ-ကို။ အနုညာတာ ဟောတိ။

ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ နဝမံ။

၁၀။ နန္ဒသိက္ခာပဒ

၅၄၇။ အာယသ္မာ နန္ဒော-သည်။ ဘဂဝတော-၏။ မာတုတ္ထာပုတ္တော- မယ်တော်၏ ညီမသားသည် (မိထွေးတော်၏သားသည်)။ အဘိရူပေါ- လွန်ကဲသော အဆင်းရှိသည်။ ဒဿနိယော-ကြည့်ရှုသင့် ကြည့်ရှုထိုက်သည်။ ပါသာဒိကော-စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်။ ဘဂဝတော- အောက်။ စတုရင်္ဂလောမကော-လက်လေးသစ်တို့ဖြင့် ယုတ်လျော့သည် (လက်လေးသစ် အရပ်နိမ့်သည်)။ ဟောတိ။ သော-ထိုအရှင်နန္ဒသည်။ သုဂတ စီဝရပ္ပမာဏံ-ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်ပမာဏရှိသော။ စီဝရံ၊ ဓာရေတိ- ဆောင်၏(ဝတ်ရုံ၏)။

အညွှန်း။ ၁။ ကဏ္ဍ ဝါစသည်။ ပါစိတ်ဘာဠိ(၂၊ ၇၇။) ကင်္ခါဘာဠိ(၂၊ ၂၄၃။)

ဘဂဝါ-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ကြွလာတော်မူ၏။ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ-ထကြကုန်၏။ ၉

**နန္ဒသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဒသမံ။
ရတနဝဂ္ဂေါ နဝမော။**

တဿ-၏၊ ဥဒ္ဓါနံ-ကား၊ ရညော စ-မင်း၏(နန်းတော်တွင်းသို့ ဝင်မှု)၊ ရတနံ-ရတနာ(ကောက်ယူမှု)၊ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော ရဟန်းကို(မပန်ပြောဘဲ ဝင်မှု)၊ သူစိ(သူစိယရ)-အပ်ဗူး၊ မဉ္ဇူ စ-မြင့်သောညောင်စောင်း၊ တူလိကံ-လဲရှိသောညောင်စောင်း၊ နိဿိဒနံ စ-နိဿိဒိန်၊ ကဏ္ဍံ စ-ယာ.နာ၊ သုဂတေန စ-ဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်ပမာဏရှိသော သင်္ကန်းတော်နှင့်တကွ၊ ဝဿိကာ-မိုးရေခံသင်္ကန်း၊ ဣတိ-ဤကား ဥဒ္ဓါန်းတည်း။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ၊ပေ၊ ဓာရေယျာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

ခုဒ္ဒကံ-ငယ်သောသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သမတ္ထံ-ပြီးပြီ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍ

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၅၂။ အညတရာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဏာယ-
ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ ပဋိက္ကမနကာလေ-^၁-ပြန်လာရာအခါ၌၊
အညတရံ သော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကံ)၊
အယျ-အရှင်၊ ဟန္တု-ရော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှ-ခံယူပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဂိနိ-
နမ၊ သုဋ္ဌ-ကောင်းပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သဗ္ဗေဝ-^၂(သဗ္ဗဇေ)-အလုံးစုံ
သော ဆွမ်းကိုပင်၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ ကာလေ-
ဆွမ်းစားချိန်သည်၊ ဥပကဋ္ဌေ-နီးကပ်လတ်သော်၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ ဧရိတုံ-
ငှာ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်၊ ဆိန္နဘတ္တာ-ပြတ်သောဆွမ်းရှိသည်၊ အဟောသိ။

စတုတ္ထေ-လေးရက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဒိဝသေ-၌၊ ရထိကာယ-ရထားလမ်း၌၊
ပဝေဓေန္တိ-တုန်လှုပ်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားနေ၏၊ ဂဟပတိ-အိမ်ရှင်ဖြစ်သော၊
သေဋ္ဌိ-သည်၊ ရထေန-ဖြင့်၊ ပဋိပထံ-ရှေးရှုဖြစ်သောခရီးကို(ခရီးရင်ဆိုင်)၊

အညွှန်း။ ၁။ ပဋိက္ကမနကာလေ။ ၂။ သဗ္ဗေဝ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၇၈။)

အာဂစ္ဆန္တော-လာလတ်သော်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အယျေ-အရှင်မ၊ အပေဟိ-
 ဖယ်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ၊ သာ-ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ ဝေါက္ကမန္တိ-
 ဖဲသွားလတ်သော်၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင် (ထိုနေရာ၌ပင်)၊ ပရိပတိ-လဲကျပြီ၊
 ပေ၊ ခမာပေသိ-သည်းခံစေပြီ (တောင်းပန်ပြီ)၊ ကံ၊ အယျေ၊ ခမာဟိ-
 သည်းခံပါ၊ မယာ-သည်၊ ပါတိကာ-လဲကျစေအပ်သည်၊ အသိ-ဖြစ်ပါ၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ပြော၍ သည်းခံစေပြီ၊ ဂဟပတိ၊ အဟံ-ငါ့ကို၊ တယာ-သည်၊
 န ပါတိတာ-လဲကျစေအပ်သည် မဟုတ်၊ အပိ စ-စင်စစ်ကား၊ အဟမေဝ-
 ငါသည်သာ၊ ဒုဗ္ဗလာ-အားမရှိ၊ ဣတိ-ပြီ။

သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ-သည်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဃရံ-သို့၊ နေတွာ-ပင့်ဆောင်၍၊
 ဘောဇေတွာ-ဆွမ်းစားစေ၍(ဆွမ်းကပ်၍)။ မာတုဂါမော-သည်၊ ကိစ္ဆလာဘော-
 ခဲ ယဉ်းသောလာဘ်ရှိ၏။

၅၅၄။ အန္တရဃရံ နာမ-မည်သည်၊ ရထိကာ-ရထား သွားလောက်
 ထုတ်ချင်းပေါက်သောလမ်း၊ (ဗျူဟံ-ထုတ်ချင်းမပေါက်သောလမ်း၊ သဃာဋ္ဌကံ-
 လမ်းဆုံလမ်းခွ။) ဃရံ-အိမ်လည်းကောင်းတည်း။

၅၅၆။ ဉာတိကာယ-ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၌၊ ဒါပေတိ-ပေးစေ၏၊
 န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင် မပေး။ ဥပနိက္ခိပိတွာ-အနီး၌ ချထား၍၊ ဒေတိ။
 ဥပဿယ-ဘိက္ခုနီတို့၏ကျောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျာ-တိတ္ထိတို့၏ကျောင်း၊
 ပဋိက္ကမန-ရွာတွင်း ဆွမ်းစားစေရပ်။)

ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၅၇။ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ကုလေသု-အမျိုးအိမ်တို့၌၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်
 ကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ဘုဇ္ဇန္တိ-ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြကုန်၏။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ၊ ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခုနံ-တို့၏အတွက်၊ ဣဓ-ဤ၌၊ သူပံ-ဟင်းကို၊
 ဒေထ-ပေးကုန်လော၊ ဣဓ-ဤ၌၊ သြဒနံ-ထမင်းကို၊ ဒေထ၊ ဣတိ-သို့၊
 ဝေါသာသန္တိယော-စီမံကုန်လျက်၊ ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ
 ဘိက္ခု၊ ယာဝဒတ္ထံ-အကြင် အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)၊ ဘုဇ္ဇန္တိ။
 အညေ ဘိက္ခု၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊ ဝါ-စိတ်တိုင်းကျ၊ န ဘုဇ္ဇန္တိ-
 မဘုဉ်းပေးကြရကုန်။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊
 ဝေါသာသန္တိယော-စီမံနေသည်တို့ကို၊ န နိဝါရေသန္တိ နာမ-မတားမြစ်ကြ
 ကုန်သနည်း။

အညွှန်း။ ၁။ ရထိကာစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၇၈။) ပါတိမောက်ဘာဠိ၊ (၄၄၆)။

၅၅၉။ ဝေါသာသန္တိ နာမ-မည်သည်၊ ယထာမိတ္တတာ-အား၊ပေ၊ ယထာ သမမာနာစရိယကတာ-အား။ (စာပိုဒ် ၃၈၆၅ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။) ဣဓ-၌၊ သူပံ-ကို၊ ဒေထ၊ ဣဓ သြဒနံ၊ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့ စီမံ၏၊ ဒေသာ-ဤ ဘိက္ခုနီသည်၊ ဝေါသာသန္တိ နာမ-မည်၏။

တေဟိ ဘိက္ခုဟိ၊ပေ၊ဘုဉ္ဇန္တိတိ။(ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်းပေးပါ။) ဧကဿပိ-တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနော-ရဟန်းသည်၊ အနပသာဒိ တော-မတားမြစ်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ခါဒိဿာမိ၊ ဘုဉ္ဇိဿာမိတိ၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။

၅၆၀။ ဥပသမ္ပန္နာယ-၌၊ ဥပသမ္ပန္နသည်-ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝေါသာသန္တိယာ- စီမံနေစဉ်၊ န နိဝါရေတိ။ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယ-သည်၊ ဝေါသာသန္တိယာ- စဉ်၊ န နိဝါရေတိ။

၅၆၁။ အတ္တနော-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒါပေတိ-ပေးစေအံ့၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင် မပေး။ အညေသံ-တို့၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ န ဒါပေတိ-မပေးစေ။ ယံ- အကြင် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ န ဒိန္နံ- မပေးအပ်၊ တံ- ကို၊ ဒါပေတိ။

၁။ ဝေါသာသန္တိ ။ ။ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဒေသာကထာ- ဤသို့ ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဝေါသာသန္တိ နာမ-စီရင်သည် မည်၏” ဟု အနက်ပေးတော် မူ၍၊ ဝေါသာသန္တိအရ “ဣဓ သူပံ ဒေထ၊ ဣဓ သြဒနံ ဒေထ” ဟူသောစကား (ကထာ)ကို အရကောက်တော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး-၁၉၆။) ဤ၌ နောက်လာမည့် “သာ ဘိက္ခုနီတိ ယာ သာ ဝေါသာသန္တိ ဘိက္ခုနိ၊ ဥပသမ္ပန္နာယ ဥပသမ္ပန္နသည် ဝေါသာသန္တိယာ န နိဝါရေတိ” တို့ကို ကြည့်၍ ဘိက္ခုနီရအောင် အနက်ပေးထားပါသည်။

၂။ အနပသာဒိတော။ ။ “ဧကဿ စေပိ ဘိက္ခုနော န အပသာဒိတော” ဟု တွေ့ရ၏။ မာတိကာသိက္ခာပုဒ်၌ “ဧကဿ စေပိ ဘိက္ခုနော န ပဋိဘာသေယျ” ဟု ရှိ၏။ ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ “ဧကဿ စေပိ ဘိက္ခုနော” ပုဒ်ကို “န ပဋိဘာသေယျ” ၌ တိုက်ရိုက်စပ်နိုင်၏။ ဤ၌ “န ပဋိဘာသေယျ” ပုဒ် မပါ၊ သို့ဖြစ်၍ “ဧကဿ စေပိ ဘိက္ခုနော” ကို ဆဋ္ဌိကတ္တာအဖြစ်ကြံ၍ “အနပသာဒိတော” ၌ စပ်ရန် အနက်ပေး လိုက်ပါသည်။ ကင်္ခါ၌မူ “ဧကေနာပိ ဘိက္ခုနာ အနပသာဒိတေ” ဟု တွေ့ရ၏။ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၂၄၆။) ဤ၌လည်း “အနပသာဒိတေ” ဟု မူကွဲတွေ့ရ၏။ ထိုအလို “ဧကဿ စေပိ-သော၊ ဘိက္ခုနော-သည်၊ အနပသာဒိတေ-မတားမြစ်” ဟု ဆိုပါ၊ ထိုမူကွဲက ပို၍ ကောင်းပါသည်။

၃။ ဝေါသာသန္တိယာ။ ။ ဤဝေါသာသန္တိယာသည် ဥပသမ္ပန္နာယနှင့် အရတူ၏။ ပါဠိတော်စာသွားအတိုင်း “ဥပသမ္ပန္နာယ ဥပသမ္ပန္နသည် ဝေါသာသန္တိယာ” ဟု ရှိနေ သည်ကို သတိပြုပါ။

၄။ ဒါပေတိ။ ။ “အတ္တနော-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဒါပေသိ-စေ၏၊ န ဒေတိ- ကိုယ်တိုင် မပေး။ တံ-ထိုဘတ်ကို၊ ဂဏန္တဿ-ခံယူသောရဟန်း၏လည်းကောင်း” စသည်ဖြင့် အကျယ်ပေးရမည်၊ ဤ၌ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။

သဗ္ဗေသံ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့အား၊ သမကံ-အညီအမျှ။ သိက္ခမာနာ-
သည်၊ ဝေါသာသတိ-စိမ့်အံ့။

ဒုတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

တတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၆၂။ အညတရံ-သော၊ ကုလံ-အမျိုးသည်၊ ဥဘတောပသန္တံ-နှစ်ယောက်လုံး
အားဖြင့် ကြည်ညိုသည်၊ ဟောတိ၊ သဒ္ဓါယ-သဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝဗုတိ-တိုးပွား၏၊
ဘောဂေန-စည်းစိမ်ဖြင့်၊ ဟာယတိ-ယုတ်လျော့၏၊ တသ္မိံ ကုလေ-ထိုအမျိုးအိမ်
၌၊ ပုရောတ္တံ-၌၊ ယံ ခါဒနိယံ ဝါ (ယံ) ဘောဇနိယံ ဝါ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံသဗ္ဗံ-
ထိုအလုံးစုံသော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဝိဿဇ္ဇေတွာ-စွန့်လှူ၍၊ အပ္ပေကဒါ-
တစ်ရံတစ်ခါ၌၊ အနသိတာ-အစာမစားရကုန်ဘဲ၊ အစ္ဆန္တိ-နေကြကုန်၏။ ။
ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ ဣမေသံ-ဤရဟန်းတို့အား၊ ဒတွာ-လှူရ၍၊
အပ္ပေကဒါ အနသိတာ အစ္ဆန္တိ-နေကြရကုန်၏။

☞ ယံ ကုလံ-သည်၊ သဒ္ဓါယ-ဖြင့်၊ ဝဗုတိ၊ ဘောဂေန-ဖြင့်၊ ဟာယတိ၊
ဧဝရူပဿ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကုလဿ-အား၊ ဥတ္တိဒုတိယေန-သော၊
ကမ္မေန-ဖြင့်၊ သေက္ခသမ္ပတိံ-သေက္ခသမ္ပတိကို (သေက္ခဟုသမုတ်ခြင်းကို)၊
ဒါတံ၊ အနုဇာနာမိ။

၅၆၄။ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဥဿဝေါ-ပွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ။ ယံ-အကြင်
အကြောင်းကြောင့်၊ အယျာ-တို့သည်၊ အမှာကံ-တို့၏ (လှူဖွယ်ပစ္စည်းကို)၊
န ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ-မခံယူကြကုန်၊ တေန-ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ အမှာကံ-တို့အား၊
ဇီဝိတေန-အသက်ရှင်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ။
နိမန္တိတေန-မပင့်ဖိတ်အပ်သော ရဟန်းသည်။

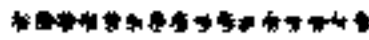
☞ ၅၆၅။ အနိမန္တိတေန-မပင့်ဖိတ်အပ်သောရဟန်းသည်။ (ကြွင်းပုဒ်တို့ကို
ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ဆိုပါ။)

၅၆၇။ ယာနိ ခေါ ပန တာနိ သေက္ခသမ္ပတာနိ ကုလာနိတိ(ဧတ္ထ)-
ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သေက္ခသမ္ပတံ-သေက္ခဟု သမုတ်အပ်သော၊ ကုလံ နာမ-
မည်သည်။ ။ အနိမန္တိတော နာမ-မည်သည်၊ အဇ္ဇတနာယ ဝါ-ယနေ၌
ဖြစ်လတ္တံ့သော ကောင်းမှု ပီတိ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း (ယနေ့
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်း အကျိုးငှာသော်လည်းကောင်း)၊ သွာတနာယ ဝါ-ငှာသော်
လည်းကောင်း၊ အနိမန္တိတော-မပင့်ဖိတ်အပ်၊ ဃရူပစာရံ-အိမ်၏ဥပစာသို့၊
ဩက္ကမန္တေ-သက်ရောက်လတ်သော်၊ နိမန္တေတိ-၏၊ ဧသော-ဤရဟန်းသည်၊
အနိမန္တိတော နာမ-မည်၏၊ အနိမန္တိတော-မပင့်ဖိတ်အပ်ဘဲ၊ အဂိလာနော-
ဂိလာနလည်း မဟုတ်ပါဘဲ၊ ခါဒိဿာမိ ဘုဉ်းဿာမိတိ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။

☞

၅၆၉။ နိမန္တိတဿ-ပင်္ဇတိတ်အပ်သောရဟန်း၏လည်းကောင်း။ (စသည်ဆိုပါ။) အညေသံ-အခြားသူတို့၏၊ ဘိက္ခာ-ကို၊ တတ္ထ-ထိုသေက္ခသမ္မုတိအမျိုး၌၊ ပညတ္တာ-အပ်သည်၊ ဟောတိ။ ယရတော-မှ၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒေန္တိ။

တတိယပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၅၇၀။ သာကိယဒါသကာ-သာကိဝင်မင်း၏ကျွန်တို့သည်၊ အဝရဒ္ဓါ-ဆန်ကျင်ကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ သာကိယာနိယော-သာကိဝင်မင်းသမီးတို့သည်၊ အာရညကေသု-တော၌ဖြစ်ကုန်သော(တောရဖြစ်ကုန်သော)၊ သေနာသနေသု-ကျောင်းတို့၌၊ ဘတ္တံ ကာတုံ ဣစ္ဆန္တိ။ ။ တေ-ထိုသာကိဝင်မင်း၏ကျွန်တို့သည်၊ မဂ္ဂေ-လမ်းခရီး၌၊ ပရိယုဋ္ဌိသု-ထကြွကြကုန်ပြီ (သောင်းကျန်းကြကုန်ပြီ)။ သာကိယဒါသကာ-တို့သည်၊ နိက္ခမိတွာ-(ပုန်းနေရာမှ)ထွက်လာ၍၊ သာကိယာနိယော-တို့ကို၊ အစ္ဆိန္တိသု စ-လုလည်း လုယူကြကုန်ပြီ၊ ဒုသေသံ စ-ဖျက်လည်း ဖျက်ဆီးကြကုန်ပြီ။ သာကိယာ နိက္ခမိတွာ-(မြို့မှ)ထွက်၍၊ သဘဏ္ဍေ-ဥစ္စာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ တေ စောရေ-တို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍။ ဘဒ္ဒန္တာ-တို့သည်၊ အာရာမေ-၌၊ စောရေ-တို့ကို၊ ပဋိဝသန္တေ-နေသည်တို့ကို၊ နာရောစေသန္တိ နာမ-မပြောကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏။

၅၇၁။ ဂိလာနေန-သော၊ ဘိက္ခုနာ-သည်၊ အာရညကေသု၊ သေနာသနေသု-တို့၌၊ ပုဗ္ဗေ-အာရာမ်၏ ဥပစာသို့ မရောက်မီ ရှေး၌၊ အပဋိသံဝိဒိတံ-မသိစေအပ်သော၊ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါ၊ ပေ၊ ဘုဉ္ဇိတုံ အနုဇာနာမိ။

၅၇၂။ အာရညကံ နာမ၊ ပေ၊ အာကောဋိတာ ဒိဿန္တိ။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၅၄၃။ စာပိုဒ်-၆၅၄၅ ရေးခဲ့ပြီ။) အပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒ-သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့သည်၊ ဝါ-သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-တင်ကြို၍ သိစေအပ်သောခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တည်း၊ ဧတံ-ဤခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်၏။ (သီတင်းသုံးဖော်ငါးဦးတွင် တစ်ဦးဦးကို စေလွှတ်၍ ယနေ့ ဆွမ်းကပ်ပါမည်၊ နက်ဖြန်ဆွမ်းကပ်ပါမည် စသည်ဖြင့် ကြိုတင်အသိပေးထား အပ်သောခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည် ပဋိသံဝိဒိတံ ဖြစ်သော်လည်း ပဋိသံဝိဒိတံ မမည်၊ အပဋိသံဝိဒိတံသာ မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

အညွှန်း။ ၁။ အဝရဒ္ဓါ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၈၂။) ရှေးနိဿယ၌ “ခရီးလမ်းကို ပိတ်ဆို့ကုန်သည်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၁၉၈။)

အာရာမံ-အာရာမံကိုလည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ပဋိသံဝိဒိတံ-အပ်၏။ ဧတံ-သည်၊ အပ္ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်၏။

ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက် သော၊ ဣတ္ထိ ဝါ ပုရိသော ဝါ ၊ပေ၊ အာရောစေတိ၊ (ကိံ)၊ ဣတ္ထန္နာမဿ- ဤအမည်ရှိသူ၏အတွက်၊ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဝါ၊ အာဟရိဿန္တိ- ဆောင်ကြပါလိမ့်မည်၊ ဝါ-ပို့ကြပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်အံ့၊ သာသကံ-ယုံမှားဖွယ်ရှိသည်၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ သာသကံန္တိ-ယုံမှားဖွယ် ရှိ၏ဟူ၍၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ပြောပြရာ၏၊ သပ္ပဋိဘယံ-ဘေးရန်ရှိသည်၊ ပေ၊ ဘန္တေ၊ ဟောတု-ရှိပါစေ၊ အာဟရိယိဿတိ-ဆောင်ယူအပ်ပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ- သို့၊ ဘဏတိ-လျှောက်အံ့၊ စောရာ-တို့ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောပြထိုက်ကုန်၏၊ (ကိံ) မနုဿာ-တို့သည်၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ ဥပစရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ အပသက္ကထ-တော်ရာသို့ ဖဲသွားကြဦး၊ ဣတိ-သို့ ပြောပြထိုက်ကုန်၏။ ယာဂုယာ-ဖြင့်၊ ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍သိစေအပ်သော်၊ ဝါ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သည်၌၊ တဿာ-ထိုယာဂု၏၊ ပရိဝါရော-အခြံအရံကို (အခြံအရံ စားဖွယ် သောက်ဖွယ်ကို)၊ အဟရိယုတိ-ဆောင်ယူအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ဧတံ- ဤအခြံအရံ ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်သည်၊ ပဋိသံဝိဒိတံ နာမ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ် သည် မည်၏။

၅၇၅။ ပဋိသံဝိဒိတေ-ကြိုတင်၍ သိစေအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်၌လည်း ကောင်း၊ ဂိလာနဿ-၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။ ပဋိသံဝိဒိတေ ဝါ-၌ သော်လည်းကောင်း၊ ဂိလာနဿ ဝါ-၏သော်လည်းကောင်း၊ သေသကံ- အကြွင်းအကျန်ဖြစ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဒ္ဓတိ၊ တတ္ထ-ထိုအာရာမံ အတွင်း၌၊ ဇာတကံ-ပေါက်နေသော၊ မူလံ ဝါ-အမြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ (တစ-အခွံအခေါက်၊ ပတ္တ-အရွက်၊ ပုပ္ဖ-အပွင့်၊ ဖလ-အသီး။) ဘုဒ္ဓတိ။

စတုတ္ထပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ၊ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်နိဿယအတိုင်း ဆိုပါ။)

ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သေဝိယကဏ္ဍ

၁။ ပရိမဏ္ဍလဝဂ္ဂ

၅၇၆။ ပုရတောပိ-ရှေဉ်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆတောပိ-နောက်ဉ်လည်းကောင်း၊
 သြလမ္ပေန္တာ-တွဲလျားကျစေကုန်လျက် (တွဲလွဲချကုန်လျက်)၊ နိဝါသေန္တိ-
 ဝတ်ကြကုန်၏။ နာဘိမဏ္ဍလံ-ချက်အဝန်းအဝိုင်းကို၊ ဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်
 ခူးဝန်းနှစ်ဖက်ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တေန-ဖုံးအုပ်လျက်၊ ပရိမဏ္ဍလံ-ထက်ဝန်းကျင်
 ဝန်းဝိုင်းစွာ၊ နိဝါသေတဗ္ဗံ-သင်းပိုင်ကို ဝတ်ရာ၏။ ယော-အကြင်ရဟန်းသည်၊
 အနာဒရိယံ-လေးစားခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ-စွဲ၍၊ ပေ၊ နိဝါသေတိ-အံ့။

၅၇၇။ ပါရပေန္တိ-ကိုယ်ဝတ်ကို ရုံကြကုန်၏ (ရမ်းကြကုန်၏)၊ ဥဘော-
 နှစ်ဖက်ကုန်သော၊ ကဏ္ဍေ-သင်္ကန်းအနားတို့ကို၊ သမံ-အညီအမျှ၊ ကတွာ-
 ၍၊ ပရိမဏ္ဍလံ-စွာ၊ ပါရပိတဗ္ဗံ-ရုံရာ၏ (ရမ်းရာ၏)။

၅၇၈။ ကာယံ-ကိုယ်ကို (အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို)၊ ဝိဝရိတွာ-ဖွင့်၍ (ဖော်၍)။
 သုပ္ပဋိစ္ဆန္တေန-လည်ပင်း လက်ကောက်ဝတ်တို့ကို ကောင်းစွာဖုံးအုပ်လျက်။

၅၇၉။ ဝါသူပဂတဿ-နေဖို့ရန် ကပ်ရောက်အပ်ပြီးသော ရဟန်း၏။
 (အဓိပ္ပာယ်ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ ၃၇၃-၌ ပြထားပြီ)။

၅၈၀။ ဟတ္ထမ္ပိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပါဒမ္ပိ-ကိုလည်းကောင်း၊ ကိဠာပေန္တာ-
 ကစားစေကုန်လျက် (ဆော့ကုန်လျက်)၊ အန္တရဃရေ ဂစ္ဆန္တိ၊ သုသံဝုတေန-
 ကောင်းစွာစောင့်စည်းအပ်သော လက်ခြေရှိသည်ဖြစ်၍၊ အန္တရဃရေ ဂန္တဗ္ဗံ။

၅၈၂။ တဟံ တဟံ-ထိုထိုအရပ်ကို၊ သြလောကေန္တာ-ကြည့်ကုန်လျက်။
 သြက္ခိတ္တစက္ခုနာ-အောက်ဉ်ချအပ်သော မျက်လွှာရှိသည်ဖြစ်၍၊ ယုဂမတ္တံ-
 ထမ်းပိုးတစ်ပြန်မျှ အရပ်ကို (လေးတောင်ခန့်မျှ အရပ်ကို)၊ ပေက္ခန္တေန-
 ကြည့်လျက်၊ ဂန္တဗ္ဗံ-ရာ၏။

၅၈၄။ သြက္ခိတ္တကာယ-မြောက်ပင့်အပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်၊ ဝါ-သင်္ကန်းကို
 မြောက်ပင့်ခြင်းဖြင့်။ ဧကတော ဝါ-တစ်ဖက်ဉ်လည်းကောင်း၊ ဥဘတော
 ဝါ-နှစ်ဖက်ဉ်လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိပိတွာ-မြောက်ပင့်၍။

ပရိမဏ္ဍလဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

အညွှန်း။ ၁။ ပါရပိတဗ္ဗံ။ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ကိုယ်ဝတ်ကို "ရုံ" ဟု အနက်ပေး
 တော်မူ၏။ (ပါတိမောက်၊ ၃၇၁။) ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ "ခြုံ(ရမ်း)" ဟု
 အနက်ပေးတော်မူ၏။ (ပါစိတ်ဘာဋီ၊ ၂၊ ၉၁။)
 ၂။ သြက္ခိတ္တကာယ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ၊ (၃၇၅။) ပါစိတ်ဘာဋီ၊ (၂၊ ၉၃။)

၂။ ဥဒ္ဓန္ဓိကဝဂ္ဂ

၅၈၆။ မဟာဟသိတံ-ကျယ်စွာသောရယ်ခြင်းကို၊ ဟသန္တာ-ရယ်ကုန်လျက်။ ဥဒ္ဓန္ဓိကာယ-ကျယ်စွာရယ်ခြင်းဖြင့်။ ဟသနိယသ္မိံ-ပြုံးရယ်ထိုက်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိံ-အကြောင်းဝတ္ထု၌၊ မိဟိတမတ္တံ-ပြုံးရုံမျှကို၊ ကရောတိ။

၅၈၈။ ဥစ္စာသဒ္ဓံ-မြင့်သောအသံကို၊ မဟာသဒ္ဓံ-ကျယ်သောအသံကို။ အပ္ပသဒ္ဓေန-တိုးသောအသံရှိသည် ဖြစ်၍။

၅၉၀။ ကာယပ္ပစာလကံ-ကိုယ်ကို လှုပ်စေ၍ လှုပ်စေ၍။ ကာယံ-ကို၊ ဩလမ္ဘော-တွဲရဲခွဲကုန်လျက် (ကိုးယိုကားယား ပြုကုန်လျက်)၊ အန္တရဃရေဂစ္ဆန္တိ။ ကာယံ-ကို၊ ပဂ္ဂဟေတွာ-မြဲစွာယူ၍ (မလှုပ်မရှား၊ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် ထား၍)။

ဥဒ္ဓန္ဓိကဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၃။ ဓမ္မကတဝဂ္ဂ

၅၉၆။ ဓမ္မကတာ-ပြုအပ်သော အခါးထောက်ခြင်းရှိကုန်သည် (ဖြစ်၍)။ ဓမ္မကတေန-ပြုအပ်သောခါးထောက်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍။ ပေ၊ ဂစ္ဆဗ္ဗံ။ ဧကတောဝါ-တစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဘတောဝါ-နှစ်ဖက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မံ-ခါးနှင့် လက်ကို ဆက်စပ်မှုကို၊ ဝါ-ခါးထောက်မှုကို၊ ကတွာ-၍။

၅၉၈။ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရပိတွာ-ခြေ၍၊ ဩဂုဏ္ဍိတေန-ခြံအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသည် ဖြစ်၍။

၆၀၀။ ဥက္ကဋ္ဌိကာယ-အထက်၌ ခြေတစ်စွန်းရှိသော သွားခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ဖဝါးစွန်းနင်းလျက်။

၆၀၁။ ပလ္လတ္ထိကာယ-လက်၊ အဝတ်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်။ ဟတ္ထပလ္လတ္ထိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္ထိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အန္တရဃရေ နိသီဒတိ။

အညွှန်း။ ၁။ ကာယပ္ပစာလကံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ၊ (၂၊ ၂၆၆။)
၂။ ဓမ္မကတာ။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါသည် “ပဋိဗဒ္ဓ-ဆက်စပ်ခြင်း” အနက်ဟောဟု ပါစိတ်ယောဇနာ ဆို၏။ [ပါစိတျာဒိ(၁၃၄)] “ဆက်စပ်” ဟူသည် “ခါးနှင့်ဆက်စပ်ခြင်း” ဟု ယူပါ။ ဤအလို “ခါး၌ပြုအပ်သော ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်” ဟု အနက်ပေး။ ဓာတွတ္တသင်္ဂဟ၌မူ “ခါး” ဟု အနက်ယူ၏။ ဤ၌ ဌာနပစာရအားဖြင့် ခါးထောက်ခြင်းတိုင်အောင် ယူ၍ “ကတ-ပြုအပ်သော၊ ဓမ္မ-ခါးထောက်ခြင်း ရှိသည်” ဟု အနက်ပေးပါ။
၃။ သသိသံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၆၇)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၉၅)။

၆၀၂။ အသက္ကစွံ-မလေးမစား သတိမထားမူ၍၊ ဆဇ္ဇေတုကာမာ ဝိယ-
စွန့်ပစ်လိုသူတို့ကဲ့သို့၊ ပိဏ္ဍပါတံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ သက္ကစွံ-လေးစားသောအား
သတိထား၍။

၆၀၃။ အာကိရန္တေပိ-လောင်းနေသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အတိက္ကန္တေပိ-
လွန်သည်တို့ကိုလည်းကောင်း (လောင်းပြီးသည်တို့ကိုလည်းကောင်း)၊ န ဇာနန္တိ။
ပတ္တသညိနာ-သပိတ်၌ သညာရှိသည် ဖြစ်၍။

၆၀၄။ ပိဏ္ဍပါတံ-ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တာ-ခံယူကုန်လတ်သော်၊ သူပညေဝ-
ပဲဟင်းကိုသာ၊ ဗဟံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ သူပေါ နာမ-မည်သည်၊ သူပါ-တို့သည်၊
ဓမ္မ-တို့တည်း၊ ဟတ္ထဟာရိယော-လက်ဖြင့် ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်သော၊
ဝါ-လက်ကော်ရဖြစ်သော၊ မုဂ္ဂသူပေါ-ပဲနောက်ဟင်းလည်းကောင်း၊ မာသ
သူပေါ-ပဲကြီး(မတ်ပဲ)လည်းကောင်းတည်း။ သမသူပကော-ဆွမ်း၏ လေးဖို့
တစ်ဖို့မျှ လက်ကော်ရပဲဟင်းရှိသော၊ ပိဏ္ဍပါတော ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။

ရသရသေ^၃-အရသာရှိသော ဟင်းတို့၏ အရည်၌လည်းကောင်း၊ ဝါ-အလွန်
ကောင်းသောအရသာ၌လည်းကောင်း၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့၏လည်းကောင်း၊
ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်မိထားသူတို့၏လည်းကောင်း၊ အညဿ-၏၊ အတ္ထာယ-
အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနေန-အပ်သောဥစ္စာဖြင့်လည်း
ကောင်း၊ (ဗဟံ ဂဏှန္တဿ) အနာပတ္တိ။

၆၀၅။ ထူပီကတံ-ထူပကဲ့သို့ ပြုအပ်သော၊ ဝါ-မိုမောက်အောင် ပြုအပ်
သော။ သမတိတ္ထိကော-သပိတ် အတွင်းအနားရစ်နှင့် ညီမျှသော ခဲဖွယ်
ဘောဇဉ် ရှိသော။

ဓမ္မကတဝဂ္ဂေါ တတိယော။

၄။ သက္ကစွဝဂ္ဂ

၆၀၈။ တဟံ တဟံ-၌၊ ဩမသိတွာ-နှိုက်၍။ သပဒါနံ-အစဉ်အတိုင်း။
ဥတ္တရိဘဂေ^၂-လက်သုတ်ဟင်းလျာ၌။

အညွှန်း။ ၁။ ရသရသေ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၆၈။) ,ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၉၆။)

၂။ ဥတ္တရိဘဂေ။ ။သပဒါနံပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္တကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ
(၃၈၁)၌ ပြထားပြီ။ ဥတ္တရိ-အပေါ်အညွှန်အဖျား၌+ဘဂံ-ချိုး၍ ယူအပ်သောဟင်းရွက်နု။
ထိုဟင်းရွက်နုများ သုတ်ထားသော ဟင်းအဖြစ်စီမံထားအပ်သော လက်သုတ်ကို
“ဥတ္တရိဘဂံ”ဟု ခေါ်သည်။ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၂၇၁။)

၆၁၀။ ထူပကတော-ဆွမ်းဦး ဆွမ်းထိပ်မှ၊ ဩမဒ္ဒိတွာ-နိပ်၍၊ ဝါ-နိုက်၍၊ ပရိတ္တကေ-အနည်းငယ်ကုန်သော၊ သေသေ-ကြွင်းသော ဆွမ်းတို့ကို၊ ကေတော-တပေါင်းတည်း၊ သံကမိတွာ-စုရုံး၍၊ ဩမဒ္ဒိတွာ-၍၊ ဘုဉ္ဇတိ။

၆၁၁။ သူပမိ-ပဲဟင်းစသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနမိ-ဟင်းလျာကိုလည်းကောင်း၊ ဘိယျောကမုတံ-အများကိုအလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲ၍၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ-ဖုံးထားကြကုန်၏။ သာမိကာ-ဆွမ်းရှင်တို့သည်၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖုံး၍၊ ဒေန္တိ။

၆၁၄။ ဥဇ္ဈာနသညီ-ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ သညာရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ပတ္တံ-သပိတ်ကို၊ ဩလောကေန္တိ-ကြည့်ကြကုန်၏။ ဒဿာမိ-လှူမည်၊ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒါပေဿာမိ-လှူစေမည် (အလှူခံမည်၊ တောင်းမည်)၊ ဣတိ ဝါ-၍လည်းကောင်း၊ ဩလောကေတိ-အံ၊ အနာပတ္တိ။

၆၁၅။ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ကဗဠ-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ ကရောန္တိ။ အတိ မဟန္တာ-ဒေါင်းဥအလား အလွန်ကြီးမားသော၊ ကဗဠော။ ခဇ္ဇကေ-ခဲဖွယ်၌ လည်းကောင်း၊ ဖလာဖလေ-သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီး၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိ ဘဂေ-၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

၆၁၆။ ဒီဃံ-ရှည်စွာသော၊ အာလောပံ-ဆွမ်းလုတ်ကို။ ပရိမဏ္ဍာလော-ထက်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်းသော။

သက္ကစွဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၅။ ကဗဠဝဂ္ဂ

၆၁၇။ ကဗဠ-ဆွမ်းလုတ်ကို၊ အနာဟဠေ-ခံတွင်းဝသို့ မဆောင်ယူအပ်သေးမီ၊ မုခဒ္ဒါရံ-ခံတွင်းဝကို၊ ဝိဝရန္တိ-ဖွင့်ကြကုန်၏။

၆၁၈။ ဘုဉ္ဇမာနာ-ဆွမ်းစားကုန်စဉ်၊ သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ-အလုံးစုံသောလက်ချောင်းကို၊ မုခေ-ခံတွင်း၌၊ ပက္ခိပန္တိ-ထည့်ကြကုန်၏။

၆၁၉။ သကဗဠေန-ဆွမ်းလုတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ မုခေန-ဖြင့်၊ ဗျာဟရန္တိ-စကားပြောကြကုန်၏။

၆၂၀။ ပိဏ္ဍုကောပကံ-ဆွမ်းလုတ်ကို မြှောက်၍ မြှောက်၍၊ ဘုဉ္ဇန္တိ။

၆၂၁။ ကဗဠာဝစ္ဆေဒကံ-ဆွမ်းလုတ်ကို ကိုက်ဖြတ်၍ ကိုက်ဖြတ်၍။

အညွှန်း။ ၁။ ပိဏ္ဍုကောပကံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ၊ (၂၊ ၁၀၁။)

၆၂၂။ အဝဂဏ္ဏကာရကံ-မျောက်ကဲ့သို့ ပါးစောင်ကို မိုမောက်အောင်ပြု၍။

၆၂၃။ ဟတ္ထနိဒ္ဓါနကံ - လက်ကို ခါ၍ ခါ၍။ ကစဝရံ - အမှိုက်ကို၊ ဆဇ္ဇေန္တော-စွန့်ပစ်စဉ်၊ ဟတ္ထံ-ကို၊ နိဒ္ဓါနာတိ-ခါအံ။

၆၂၄။ သိတ္တာဝကာရကံ-ဆွမ်းလုံးများကို ဖြန့်ကြဲ၍ ဖြန့်ကြဲ၍။ ကစဝရံ၊ ဆဇ္ဇေန္တော၊ သိတ္ထံ-ဆွမ်းလုံးကို၊ ဆဇ္ဇယတိ-စွန့်ပစ်အံ။

၆၂၅။ ဇိဝှာနိစ္ဆာရကံ-လျှာကို ထုတ်၍ ထုတ်၍။

၆၂၆။ စပုစပုကာရကံ-စပုစပု အသံပြု၍၊ ဝါ-စပ်စပ်ပျပ်ပျတ်မြည်အောင်။

ကဗဠဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆။ သုရသုရဝဂ္ဂ

၆၂၇။ အညတရေန ဗြဟ္မာဏေန-သည်၊ သံဃဿ-၏ အတွက်၊ ပယောပါနံ-နို့ရည်သောက်ဖွယ်ကို၊ ပဋိယတ္တံ-စီစဉ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သုရသုရကာရကံ-သုရသုရ အသံပြု၍၊ ဝါ-ရှုရှုမြည်အောင်၊ ခိရံ-နို့ရည်ကို၊ ပိဝန္တိ-သောက်ကြကုန်၏၊ အညတရော-သော၊ နဋပုဗ္ဗကော-ဇာတ်သမားဖြစ်ဖူးသော(ကချေသည်ဖြစ်ဖူးသော)၊ ဘိက္ခု၊ ဧဝမာဟ၊ (ကိ)၊ သဗ္ဗော-သော၊ အယံ သံဃော-ကို၊ သီတိကတော မညေ-အေးအောင်ပြုအပ်သည်ဟု ထင်၏၊ ဝါ-အအေးနှိပ်စက်အပ်သည်ဟု ထင်၏။ သံဃံ-ကို၊ အာရဗ္ဘ-အကြောင်းပြု၍၊ ဒဝံ-ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်မှုကို၊ ကရိဿတိ နာမ။

န ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓံ ဝါ ဓမ္မံ ဝါ သံဃံ ဝါ အာရဗ္ဘ ဒဝေါ ကာတဗ္ဗော။

၆၂၈။ ဟတ္ထနိလ္လေဟကံ-လက်ကို လျက်၍ လျက်၍။

၆၂၉။ ပတ္တနိလ္လေဟကံ-သပိတ်ကို ခြစ်၍ ခြစ်၍။ ပရိတ္တကေ သေသေ ဧကတော သံကမ္ပိတွာ၊ နိလ္လေဟိတွာ-ခြစ်၍၊ ဘုဒ္ဓတိ။

၆၃၀။ ဩဠုနိလ္လေဟကံ-နှုတ်ခမ်းကို လျက်၍ လျက်၍။

၆၃၁။ ဘဂ္ဂေသု-ဘဂ္ဂတိုင်း၌၊ သုသုမာရဂိရေ-သုသုမာရဂိရမြို့၌၊ မိဂဒါယေ-သားကောင်တို့အား ဆေးမဲ့ပေးရာဖြစ်သော၊ ဘောသကဋ္ဌာဝနေ-ပဲစဉ်းခုံတော၌၊ ဝိဟရတိ။ ကောကနဒေ-ကောကနဒေမည်သော၊ ပါသာဒေ-၌၊ သာမိသေန-ဆွမ်းစသောအာမိသနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ပါနီယထာလကံ-သောက်ရေခွက်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ-ကိုင်ကြကုန်၏။ ။ ဧဝံ သာမိ-ဆေးမည်။ ။ ဣတိ ဝါ-ဤသို့ကြံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဧဝံ ပေသာမိ-ဆေးစေမည်။ ။ ဣတိ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အံ။

၆၃၂။ သသိတ္ထကံ-ဆွမ်းလုံးနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပတ္တဓောဝနံ-သပိတ်ဆေးရေကို၊ အန္တရယရေ-ရွာတွင်း၌၊ ဆဇ္ဇေန္တိ-စွန့်ကြဲကုန်၏။ ဥဒ္ဓရိတွာဝါ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို ထုတ်ဆယ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဆွမ်းလုံးတို့ကို ချေဖျက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေ ဝါ-လက်ဆေးခံ(ထွေးခံ)၌သော်လည်းကောင်း၊ နိဟရိတွာ ဝါ-ရွာပြင်ဘက်သို့ ထုတ်ဆောင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆဇ္ဇေတိ။

☞ ၆၃၃။ ဆတ္တပါဏ္ဍိဿ-လက်၌ ထီးရှိသူအား။

၆၃၄။ ဆတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဆတ္တာနိ-တို့သည်၊ တီဏိ။ မဏ္ဍလဗဒ္ဓံ-ထီးအချက်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ သလာကဗဒ္ဓံ-ဝါးခြမ်းစိတ်တို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော၊ သေတစ္ဆတ္တံ - ထီးဖြူလည်းကောင်း၊ (ကိလုဒ္ဓစ္ဆတ္တံ-ဖျာထီး၊ ပဏ္ဍစ္ဆတ္တံ-သစ်ရွက်ထီး။)

☞ ၆၃၅။ ဒဏ္ဍော နာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈိမဿ-ပမာဏအားဖြင့် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ-၏၊ စတုဟတ္ထော-လေးတောင်ပမာဏရှိသော၊ ဒဏ္ဍော-တုတ်တည်း၊ တတော-ထိုတုတ်ထက်၊ ဥက္ကဋ္ဌော-ကြီးသောတုတ်သည်၊ အဒဏ္ဍော-ဒဏ္ဍမဟုတ်၊ (ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အလိုရှိအပ်သောတုတ် မဟုတ်၊) (တတော-ထိုတုတ်အောက်)၊ ဩမကော-ငယ်သောတုတ်သည်၊ အဒဏ္ဍော။

၆၃၆။ သတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ ဧကတော ဓာရံ-တစ်ဖက်၌ အသွားရှိသော၊ ဥဘတော ဓာရံ-နှစ်ဖက်၌ အသွားရှိသော၊ ပဟရဏံ-ပုတ်ခတ်ကြောင်းလက်နက်တည်း။ (ဓား၊ သံလျက်၊ လှံ စသောလက်နက်တွင် ပါဝင်သမျှကို ယူ။)

၆၃၇။ အာဝုခံ နာမ - မည်သည်၊ စာပေါ ၂ - စာပ မည်သောလေး၊ ကောဒဏ္ဍော-ကောဒဏ္ဍ မည်သောလေး။ ☞

သုရသုရဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇။ ပါဒကဝဂ္ဂ

၆၃၈။ ပါဒကာရဋ္ဌဿ-ခြေနင်းစီးသူအား၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ ယော အနဒရိယံ ပဋိစ္စ၊ အက္ကန္တဿ ဝါ-နင်းထားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပဋိမုက္ကဿ ဝါ-

အညွှန်း။ ၁။ သေတစ္ဆတ္တံ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ(၂၊ ၂၇၆။)၊ ပါစိတ်ဘာဠီ(၂၊ ၁၀၄။)
၂။ စာပေါစသည်။ ။ဤလေးနှစ်မျိုး၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကင်္ခါဘာသာဠီကာ (၂၊ ၂၇၇) ၌ ပြထားပြီ၊ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “စာပေါ-မြားညှို့ရှိသော လေး၊ ကောဒဏ္ဍော-မြားညှို့ မရှိသော လေး” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၁၀။)

စွပ်ထားသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဩမုက္ကဿ ဝါ^၁-ဖနောင့်ဖုံးကို စွပ်ထားသည် မူလည်းဖြစ်သော၊ အင်္ဂါလာနဿ-အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ အာပတ္တိံ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။

၆၃၉။ ဥပါဟနာရဋ္ဌဿ-ဖိနပ်စီးသူအား။

၆၄၀။ ယာနဂတဿ-ယာဉ်၌ တက်ရောက်နေသူအား။ ယာနံ နာမ-မည်သည်၊ ဝယံ-လှည်းပေါင်းချုပ်လည်းကောင်း၊ (ရထော-ရထား၊ သကဋ္ဌံ-လှည်း၊ သန္တမာနိကာ-သန်လျဉ်း၊ သိဝိကာ-ထမ်းစင်၊ ပါဠင်္ဂီ-ပုဆိုးသံလျဉ်း။)

၆၄၁။ သယနဂတဿ-အိပ်ရာ၌ ရောက်နေသူအား။

၆၄၂။ ပလ္လတ္တိကာယ-လက်၊ အဝတ်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသူအား။ ဟတ္ထပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-လက်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒုဿပလ္လတ္တိကာယ ဝါ-အဝတ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိသိန္နဿ-သော၊ အင်္ဂါလာနဿ-အား။

၆၄၃။ ဝေဠိတသီသော နာမ-မည်သည် (ရစ်ပတ်အပ်သော ဦးခေါင်းရှိသူ မည်သည်)၊ ကေသန္တံ-ဆံ၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ န ဒဿာပေတွာ-မမြင်စေ မူ၍၊ ဝေဠိတော-^၂-ရစ်ပတ်ထားသည်၊ ဟောတိ။ ကေသန္တံ-ကို၊ ဝိဝရာပေတွာ-ဖွင့်စေ၍။

၆၄၄။ သသိသံ-ဦးခေါင်းနှင့် တကွဖြစ်သောကိုယ်ကို၊ ပါရတော-ခြံထားသူ ကို၊ ဩဂုဏ္ဍိတသီသော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။၆၄၅။ ဆမာယံ-မြေ၌။

၆၄၇။ အညတရဿ-သော၊ ဆပကဿ-ဒွန်းစဏ္ဍား၏၊ ပဇာပတိ-ဇနီး သည်၊ ဂမ္ဘိနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ အဟောသိ။ အယျပုတ္တ-အရှင့်သား၊ ဂမ္ဘိနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ အမိ။ အမ္ပံ-သရက်သီးကို၊ ခါဒိတုံ-ခဲစားခြင်းငှာ၊ ဣတ္ထမိ။ အမ္ပံ-သည်၊ နတ္ထိ၊ အမ္ပဿ-၏၊ အကာလော-အခါမဟုတ်။ သစေ န လဘိဿာမိ-အံ့၊ မရိဿာမိ-သေရပါလိမ့်မည်။

ရညော-၏၊ အမ္မော-သရက်ပင်သည်၊ ဓုဝဖလော-မြဲသောအသီး ရှိသည် (အမြဲ အသီး သီးနေသည်)၊ ဟောတိ။ တံ အမ္ပံ-ထိုသရက်ပင်သို့၊ အဘိရဟိတွာ-တက်၍၊ နိလိနော-ပုန်းလျက်၊ အစ္စ္စိ-နေပြီ။ ။ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတေန-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ ပေ၊ မန္တံ-မန္တာန်ကို(ဝေဒ

အညွှန်း။ ၁။ ဩမုက္ကဿ။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၀၆။) ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၂၇၈။) ရှေးနိဿယ၌ “ဩမုက္ကဿ ဝါ-ချွတ်သည်လည်းဖြစ်သော” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၁၁။)
၂။ ဝေဠိတော။ ။ဝေဠိတသီသံ၌ ဝေဠိတ အရ ရစ်ပတ်အပ်သောဦးခေါင်း ရသော်လည်း ဤဝေဠိတောကား ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရသည်ကို သတိပြုပါ။

ကျမ်းစားကို)၊ ပရိယာပုဏ္ဏာတိ-သင်ယူ၏။ ယတြာ ။ -အကြင် မင်းသည်၊ ဥစ္စေ-မြင့်သော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတွာ မန္တံ ပရိယာပုဏ္ဏိဿတိ နာမ-သင်ယူနေ၏။ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ ယာဝ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ အဓမ္မိကော-တရားမရှိလေစွ၊ ယတြာ-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ နီစေ-နိမ့်သော၊ အာသနေ နိသီဒိတွာ ဥစ္စေ အာသနေ-၌၊ နိသိန္နဿ-ထိုင်နေသူအား၊ မန္တံ-ကို၊ ဝါစေဿတိ နာမ-ဆိုစေ၏(ပို့ချနေ၏)၊ အယဉ္စ ဗြာဟ္မဏော-သည်လည်း၊ အဓမ္မိကော-စွ၊ ယောဟံ-အကြင်ငါသည်၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ကာရဏာ-ကြောင့်၊ ရညော-၏၊ အမ္ပံ-ကို၊ အဝဟရာမိ-ခိုးဆောင်၏၊ အဟဉ္စ-သည်လည်း၊ အဓမ္မိကော-သည်၊ အမိ။

ယံ-အကြင်အမှုကို၊ အမှေဟိ-သုံးယောက်သောငါတို့သည်၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ၊ သမ္ပံ-အလုံးစုံသော၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ စရိမံ-အောက်ကျသေးနပ်ယုတ်ညံ့လှ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဝါ-ပြောပြောဆိုဆို၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင် (ထို သစ်ပင်အောက် မင်းနှင့် ပုဏ္ဏား၊ နှစ်ဦးသားတို့၏ အကြား၌ပင်)၊ ပရိပတိ-ခုန်ချပြီ။

ဂါထာ။ ။ယော စာယံ-အကြင်ပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ မန္တံ -ကို၊ ဝါစေတိ-အောက်ကနေ၍ ဆိုစေ၏ (သင်ပေး၏)၊ ယော စ-အကြင် မင်းသည်လည်း၊ အဓမ္မေန-မတရားသဖြင့် (အထက်က နေသောအားဖြင့်)၊ အဓိယတိ-သင်ယူ၏၊ တေ ဥဘော-ထိုမင်းနှင့် ပုဏ္ဏားနှစ်ဦးသားတို့သည်၊ အတ္ထံ-အကျိုးကို၊ ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဓမ္မံ-အကြောင်းကို၊ ဝါ-ပါဠိကို၊ န ပဿရေ-မမြင်ကြကုန်။

ဆပက-ဒွန်းစဏ္ဍား (အာလုပ်ထည့်ပါ၊) သုစိမံသုပသေစနော-သွန်းလောင်းထည့်ခတ်အပ်သော သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သောအသားရှိသော၊ သာလိနံ-သလေးတို့၏၊ သြဒနော-ထမင်းကို၊ ဘုတ္တော-စားအပ်ပါပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဓမ္မေ-တရား၌၊ န ဝတ္တာမိ-မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဝါ-မကျင့်နိုင်ပါ၊ ဓမ္မော-ကို၊ အရိယေဟိ-မြင့်မြတ်ဖြူစင် သူတော်စင်တို့သည်၊ ဝဏ္ဏိတော-ချီးမွမ်းအပ်ပြီ။ (ဤသို့ သိပါသည်။ မသိ၍ မကျင့်နိုင်ခြင်း မဟုတ်ပါဟု ဆိုလိုသည်။)

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ တံဓနလာဘံ-ထိုဥစ္စာဟူသောလာဘ်၏လည်းကောင်း၊ (တံ) ယသလာဘံ စ-ထိုအခြွေအရံအကျော်အစောဟူသောလာဘ်၏လည်းကောင်း။

၁။ ယတြာ ဟိ နာမ။ ။ဟိ ကို အနက်မဲ့ကြံ၍ ပေးထားပါသည်။ ဟိတ်အနက် ကြံလိုမှ “ယတြာ-အကြင်မင်းသည်၊ ဟိ-အကြင်ကြောင့်၊ ပေ၊ ပရိယာပုဏ္ဏိဿတိ နာမ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ ရာဇာ၊ ယာဝ-လျှင်၊ အဓမ္မိကော” ဟု ဆိုပါ။ နောက်၌လည်း နည်းမှီ သိပါ။

ကောင်း၊ ဓိ-ထို့၊ ထို့ ထွေးလိုက်သည်၊ ဝါ-စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်သည်၊ အတ္ထု-
 ဖြစ်လေစွ၊ ဝိနိပါတေန-အပါယ်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျကြောင်း၏အဖြစ်
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဓမ္မစရဏေန ဝါ-မတရားကျင့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ယာ ဝုတ္တိ-အကြင်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ (နိပ္ပဇ္ဇတိ-ပြီးစီး
 ၏၊ တာယ-ထိုအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြင့်၊ ကိ-အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။)

မဟာဗြဟ္မေ-ပုဏ္ဏားကြီး၊ ပရိဗ္ဗဇ-တစ်နယ်တစ်ကျေး၊ လျင်စွာပြေးလော၊
 အညေ-မင်းနှင့်ပုဏ္ဏား၊ အသင်တို့မှ အခြားကုန်သော၊ ပါဏိနောပိ-သတ္တဝါ
 တို့သည်လည်း၊ ပစ္စန္ဒိ-မိမိဘာသာ ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြပါကုန်၏၊ အသ္မာ-
 ကျောက်သည်၊ ကုမ္ဘ-ရေအိုးကို၊ ဘိန္ဒုတိ ဣဝ-ခွဲသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊
 အာစရိတော-ပြုကျင့်အပ်သော၊ အဓမ္မော-မတရားမှုသည်၊ တံ-သင့်ကို၊ မာ
 အဘိဒါ-မခွဲပါစေနှင့် (မဖျက်ဆီးပါစေနှင့်)။

ဘိက္ခဝေ၊ တဒါပိ-ဒွန်းစဏ္ဍားဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌သော်မှလည်း၊ မေ-သည်၊
 နိစေ၊ ပေ၊ ဝါစေတုံ-ငှာ၊ အမနာပါ-မမြတ်နိုးအပ်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊
 ကိမင်္ဂ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ နိစေ၊ ပေ၊ ဒေသေတုံ-ငှာ၊ အမနာပါ-
 အပ်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်အံ့နည်း၊ (ဘဝိဿတိယေဝ-ဖြစ်လိမ့်မည်သာ။)

၆၄၈။ ဌိတာ-ရပ်ကုန်လျက်၊ နိသိန္နဿ-အား၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။

၆၄၉။ ပစ္ဆတော-နောက်မှ၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားကုန်စဉ်၊ ပုရတော-ရှေ့မှ၊
 ဂစ္ဆန္တဿ-သွားသူအား။

၆၅၀။ ဥပ္ပထေန-လမ်းမဟုတ်သောခရီးဖြင့်၊ ဂစ္ဆန္တာ၊ ပထေန-လမ်းဖြင့်၊
 ဂစ္ဆန္တဿ။

၆၅၁။ ဟရိတေ-စိမ်းစိုသောမြက်သစ်ပင်ရှိရာ အရပ်၌၊ ဥစ္စာရမ္ပိ၊ ပဿာဝမ္ပိ၊
 -ခေဋ္ဌမ္ပိ-တံတွေးကိုလည်းကောင်း၊ ကရောန္တိ။ အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသောမြက်
 သစ်ပင် မရှိရာအရပ်၌၊ ကတော-ပြုအပ်သောကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ တံတွေးသည်၊
 ဟရိတံ-စိမ်းစိုသောမြက် သစ်ပင်ရှိရာ အရပ်ကို၊ ဩတ္ထရတိ-လွမ်းမိုးအံ့။

၆၅၂။ ဥဒကေ-သုံးဆောင်ကောင်းသောရေ၌။

၆၅၄။ ထလေ-ကြည်းကုန်း၌၊ ကတော-သည်၊ ဥဒကံ-ကို၊ ဩတ္ထရတိ။
 ပါဒုကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ဓေါ၊ ပေ၊ အဝိဝဒမာနေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ။ (ပါတိမောက်နိဿယ
 အတိုင်း ပေးပါ။)

မဟာဝိဘင်္ဂေါ-မဟာဝိဘင်းသည်၊ နိဋ္ဌိတော-ပြီးပြီ။

၁။ ကိမင်္ဂ။ ။ရှေးနိဿယ၌ ဤဝါကျကို အနက်တစ်မျိုး ပေးတော်မူထား၏။
 “န အမနာပါ ဘဝိဿတိ” နေရာ၌လည်း “န မနာပါ ဘဝိဿတိ” ဟု ရှိနေ၏။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ

၁။ ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၁။ ပထမပါရာဇိက

၆၅၆။ မိဂါရနတ္တာ-မိဂါရသူဌေး၏ အမိအရာ၌တည်သော ဝိသာခါ၏မြေး ဖြစ်သော၊ သာဠော-သာဠုသည်၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ မေ-အား၊ နဝကမ္မိကံ^၁- အသစ်ဖြစ်သော အမှု၌ ယှဉ်သော၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်သောအမှုကို စီမံတတ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဒေထ-ပေးကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

တာသု-ထိုလေးယောက်တို့တွင်၊ သုန္ဒရီနန္ဒာ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တရုဏပဗ္ဗဇိတာ-ငယ်သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သည် (ငယ်ငယ်က ရဟန်း ပြုခဲ့သည်)၊ အဘိရူပါ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ၊ ပဏ္ဍိတာ-ကြောင်းကျိုး မြင်သိ ပင်ကိုဉာဏ် ရှိသည်၊ ဗျတ္တာ-ထက်မြက်သည်၊ မေဓာဝိနီ^၂-ထိုးထွင်း သိနိုင်သော ပညာရှိသည်၊ ဒက္ခာကျမ်းကျင်သည်၊ အနလသာ-မပျင်းရိသည်၊ တတြပါယာယ-ထိုထိုအမှု၌ ကပ်၍ သိတတ်သော၊ ဝိမံသာယ-စူးစမ်းတတ် သော ပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံသည်၊ ကာတုံ-ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းငှာ၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သည်၊ သံဝိဓာတုံ-စီမံခြင်းငှာ၊ အလံ-သည်၊ ဟောတိ။

နိဝေသနံ-နေအိမ်သို့၊ အဘိက္ခဏံ-မပြတ်၊ ဂစ္ဆတိ-သွားရ၏၊ (ကံ-အဘယ် အကျိုးငှာ သွားရသနည်း၊) ဝါသိ-ပဲခွပ်ကို၊ ဒေထ-ပေးကြပါကုန်၊ ကုဋ္ဌာရိ- ဓားမကို၊ ဒေထ၊ ကုဒါလံ-ပေါက်တူးကို၊ ဒေထ၊ နိခါဒနံ-ဆောက်ကို၊ ဒေထ၊ ဣတိ-ဤသို့တောင်းဖို့ရာ သွားရ၏။ ။ကတာကတံ-ပြုအပ်ပြီး၊ မပြုအပ်သေး သော အလုပ်ကို၊ ဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ၊ အဘိက္ခဏံ ဂစ္ဆတိ၊ တေ-ထိုသူတို့သည် (သုန္ဒရီနန္ဒာနှင့် သာဠုတို့သည်)၊ အဘိဏှဒဿနေန-မပြတ်မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ အဟေသုံ။

အညွှန်း။ ၁။ နဝကမ္မိကံ၊ ပဏ္ဍိတာစသည် ပါစိတ်ဘာဠီ(၂၊ ၁၁၇။)
 ၂။ **မေဓာဝိနီ။** ။မေဓာသဒ္ဓါ “ပညာ”ဟူသောအနက်ကို ဟော၏၊ ထိုပညာသည် (၁) ကိလေသာတို့ကို ညှဉ်းဆဲဖျက်ဆီးနိုင်သောပညာ၊ (၂)လျင်မြန်စွာ သင်ယူ မှတ်သားနိုင်သောပညာ၊ (၃) အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဌာနပုတ္တိ(တစ်ဏှပုတ္တိ)ပညာ၊ (၄) တရားအစစ် အဆီအနှစ်ဖြစ်သော ဓမ္မောပေညာ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ ပါဠိအနက်ကို သင်ယူရာဝယ် ပါဠိကိုလည်း ကောင်း၊ အနက်ကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်း သိလွယ်သော ပညာကို ယူပါ။ - ပါစိတ်ဘာဠီ(၂၊ ၁၁၇။) တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၊ ပ-ဝဂ်၊ အတွဲ(၁၆)(၈၂၄)။ ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “မေဓာဝိနီ-သတိဖက်သောကြောင့် ထက်မြက် သော ပညာရှိသည်”ဟု ပေးတော်မူ၏။

ဒုသေတုံ-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အလဘမာနော-မရသည် ဖြစ်၍၊ ဧတဒေဝ အတ္တာယ^၁-ဤအကျိုးငှာပင်(ဤဖျက်ဆီးခြင်း အကျိုးငှာပင်)၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏(အတွက်)၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ။ ။ဘတ္တဂ္ဂေ- ဆွမ်းစားရေပံ၌(ဆွမ်းလုပ်ကျွေးဖို့ရာ ပြင်ဆင်ထားအပ်သောနေရာ၌)၊ အာသနံ- နေရာကို၊ ပညာပေန္တော-ခင်းလတ်သော်၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန် သော(ဤမျှလောက်ကုန်သော)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အယျာယ သုန္ဒရီ နန္ဒာယ-အရှင်မသုန္ဒရီနန္ဒာထက်၊ ဝုမုတရာ-သာ၍ကြီးကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဧကမန္တံ-၌၊ အာသနံ၊ ပညပေသိ-ခင်းပြီ၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှလောက် ကုန်သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ (အယျာယ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-အောက်)၊ နဝကတရာ- သာ၍ငယ်ကုန်၏၊ ဣတိ-၍၊ ဧကမန္တံ အာသနံ ပညပေသိ၊ ပဋိစ္စန္ဓေ- ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ နိကုဋေ-အထောင့်နှင့်တူသော၊ ဩကာသေ-နက်မှောင် ချောင်ကျသောအရပ်၌၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ၊ ဘိက္ခုနီယာ-၏အတွက်၊ အာသနံ ပညပေသိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ခင်းသနည်း၊) ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအား ဖြင့် (ခင်းလတ်သော်)၊ ထေရာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နဝကာနံ ဘိက္ခုနီနံ- တို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ နိသိန္နာ-ထိုင်နေကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျံ- သိကုန်ရာ၏(ထင်ကုန်ရာ၏)၊ နဝကာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယောပိ-တို့သည် လည်း၊ ထေရာနံ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ နိသိန္နာ ဣတိ ဇာနေယျံ၊ (တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပညပေသိ-ပြီ။)

သုန္ဒရီနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ၊ သံလ္လက္ခေတ္တာ-မှတ်သား၍၊ ဗဟုကတော-ပြုအပ်သော များစွာ မြတ်နိုးမှုရှိသည်ဖြစ်၍၊ သာဇ္ဇောမိဂါရနတ္တာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ- ၏(အတွက်)၊ ဘတ္တံ-ကို၊ န အကာသိ-ပြုသည်မဟုတ်၊ မ-ကို၊ သော- ထိုသာဇ္ဇသည်၊ ဒုသေတုကာမော-ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ အလိုရှိ၏၊ ဘဟံ၊ သစေ ဂမိဿာမိ-အံ့၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-ဖောက်ပြန်သောအသံသည်(အော်မိသော အသံသည်)၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အန္တေဝါသိနိ-

၁။ ဧတဒေဝ အတ္တာယ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “ဧတဒေဝ-ထိုဖျက်ဆီးခြင်း၏သာလျှင်၊ (သာမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ကို စီရင်၊ အချို့စာ၌လည်း “ဧတဒေဝ”ဟု အဖြောင့် ပင် ရှိ၏။) “အတ္တာယ-အကျိုးငှာ”ဟု ပေတော်မူ၏၊ (ဘုရားကြီး-၂၂၄)။ ဤ၌ ပါဠိအသုံးတစ်မျိုးဟု ယူဆ၍ “ဧတဒေဝ အတ္တာယ-ဤအကျိုးငှာပင်”ဟု ပေးလိုက်ပါ ၏၊ တစ်ခါတစ်ရံ ပုဒ်နှစ်ပုဒ် အရတူသော်လည်း ဝိဘတ်မတူဘဲ ရှိတတ်ပါ၏၊ ဥပမာ-ဧတံ ကာရဏာ၊ တံ ကိဿ ဟေတု စသည်တည်း။ ဤ၌ အကျိုးကို ရည်ရွယ်၍ “ဧတဒေဝ အတ္တာယ”ဟု ဆိုသည်၊ မှန်၏။-“ဧတံ ကာရဏာ-ဤ အကြောင်းကြောင့်”ဟု ဆိုသလို “ဧတံ အတ္တာယ-ဤအကျိုးငှာ”ဟု ဆိုသည်၊ “ဧဝ”ပါ၍ “ဧတဒေဝ အတ္တာယ-ဤအကျိုးငှာပင်”ဟု ရှိနေသည်။

အနီးနေဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ (ကိံ)၊ ဂစ္ဆ-
သွားပါ၊ မေ-ငါ၏အတွက်၊ ပိဏ္ဍပါတံ-ကို၊ နိဟရ-ဆောင်ယူချေ၊ ယော-
အကြင်သူသည်၊ မံ-ကို၊ စေ ပုစ္ဆိ-အံ၊ ဂိလာနာတိ-မကျန်းမာနေ၏ဟူ၍၊
ပဋိဝေဒေဟိ-သိစေပါ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စေခိုင်းပြီ။

ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ-တံခါးမှန်၏အပြင်ဘက်၌၊ အယျေ-အရှင်မတို့၊ အယျာ
သုန္ဒရီနန္ဒာ-အရှင်မသုန္ဒရီနန္ဒာသည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ အယျေ-တို့၊
အယျာ သုန္ဒရီနန္ဒာ-သည်၊ ကဟံ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ သုန္ဒရီနန္ဒံ ဘိက္ခုနီ-
ကို၊ ပဋိပုစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ ဌိတော-တည်နေသည်၊ ဟောတိ။

အဟံ-သည်၊ ယမ္မိ အတ္တာယ-အကြင်အကျိုးငှာ၊ အယျာယ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-
၏၊ ကာရဏံ-ကြောင့်၊ (ယမ္မိ အတ္တာယကို သရုပ်ဖော်သည်၊) ဘိက္ခုနီ
သံဃဿ-၏အတွက်၊ ဘတ္တံ-ကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊
မနုဿေ-တို့ကို၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်း၍၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ-ကို၊ ဘတ္တေန-
ဖြင့်၊ ပရိဝိသထ-လုပ်ကျွေးရစ်ကြကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-၍။ ။ဗဟာရာမ
ကောဋ္ဌကေ-အာရာမတံခါးမှန်၏အပြင်ဘက်၌၊ မိဂါရနတ္တံ-သော၊ သာဠံ-
ကို၊ ပတိမာနေန္တိ-စောင့်မျှော်လျက်၊ ဌိတာ-တည်နေသည်၊ ဟောတိ။ ။
သသီသံ-ဦးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရပိတွာ-ခြံ၍၊ မဇ္ဇကေ-
ညောင်စောင်းငယ်၌၊ နိပဇ္ဇိ-လျောင်းပြီ။

အယျေ-အရှင်မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာမှုသည်၊ ကိံ-
အဘယ်နည်း၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ နိပဇ္ဇာ-လျောင်းနေသည်၊ အသိ-နည်း၊
ဣတိ-ပြီ၊ အာဂုသော-ဒါယကာ၊ ယာ-အကြင်အမျိုးသမီးသည်၊ အနိစ္ဆန္တံ-
မိမိကို အလိုမရှိသော ယောက်ျားကို၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏၊ (တဿာ-ထို
အမျိုးသမီး၏၊ ဝါ-မှာ) ဧဝံဟိ-ဤသို့ပင်၊ ဧတံ-ဤမချမ်းသာမှုသည်၊
ဟောတိ-ဖြစ်တတ်ပါ၏၊ (တစ်နည်း) ယာ-သည်၊ အနိစ္ဆန္တံ-အလိုမရှိအပ်
သည်ကို၊ ဣစ္ဆတိ၊ တဿာ-၏၊ ဧဝံဟိ-လျှင်၊ ဧတံ-သည်၊ ဟောတိ။

၁။ ယမ္မိ အတ္တာယ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “အဟံ-သည်၊ ယမ္မိ ကာရဏံ-အကြင်
အကြောင်းသည်လည်း၊ အတ္တိ၊ တဿ ကာရဏဿ-ထိုအကြောင်း၏၊ အတ္တာယ-
ငှာ” ဟု နိယမထည့်၍ အနက်ပေးတော်မူ၏၊ (ဘုရားကြီး-၂၂၂။) ဤ၌ပါဠိသုံးတစ်မျိုးဟု
ယူဆ၍ “ယမ္မိ အတ္တာယ-အကြင်အကျိုးငှာလည်း” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

၂။ ယာ အနိစ္ဆန္တံ ဣစ္ဆတိ။ ။ပထမနည်းအလို အန္တပစ္စည်း ကတ္တားဟော၊
ဒုတိယနည်းအလို အနိစ္ဆန္တံ၌ အန္တပစ္စည်းအစစ် မဟုတ်၊ ကံဟော မာနကို အန္တပြန်ထား
သည်ဟု မှတ်ပါ၊ “အဘူတိ တဿ သော ဟောတိ၊ ယော အနိစ္ဆန္တမိစ္ဆတိ” ဟု
ကုသဇာတက ရှိသောကြောင့် ပထမနည်းက ပို၍ ကောင်းပေသည်။

အယျေ-မ၊ ကိ-အဘယံကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ တံ-အရှင်မကို၊ န
 ဣစ္ဆိသာမိ-အလိုမရှိအံ့နည်း၊ အပိ စ-စင်စစ်ကား၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊
 ဒူသေတံ-ငှာ၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ န လဘာမိ-မရပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊
 အဝဿုတော-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝဿုတာယ-
 ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်သော၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၌၊
 ကာယသံသဂ္ဂ-ကိုယ်ဖြင့် နီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇိ-ရောက်ပြီ။

ဧရာဒုဗ္ဗလာ-ဧရာကြောင့် အားမရှိသည်၊ စရဏဂိလာနာ-ခြေကြောင့်
 မကျန်းမာနေသည် (ခြေနာရောဂါကြောင့် မကျန်းမာနေသည်)၊ ဟုတွာ၊ သုန္ဒရီ
 နန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အဝိဒူရေ-၌၊ နိပန္နာ ဟောတိ။ သာ ဘိက္ခုနိ-
 ၉ သည်၊ မိဂါရနတ္တံ-သော၊ သာဠု-ကို၊ အဝဿုတံ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်
 စိုစွတ်သည် ဖြစ်၍၊ အဝဿုတာယ-သော၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-
 ၉၀ ၌၊ ကာယသံသဂ္ဂ-သို့၊ သာမပဇ္ဇန္တိ-ရောက်နေသည်ကို၊ အဒ္ဓသာ-မြင်ပြီ။ ။
 ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယျာ သုနန္ဒရီနန္ဒာ-သည်၊ အဝဿုတာ-ဖြစ်၍၊
 အဝဿုတဿ-သော၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-ယောက်ျားဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
 ကာယသံသဂ္ဂ-ကို၊ သာဒိယိဿတိနာမ-သာယာရသနည်း။ ၉၀

၆၅၈။ အဝဿုတာ နာမ-မည်သည်၊ သာရတ္တာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်
 လွန်စွာတပ်မက်သူတည်း၊ အပေက္ခဝတီ-ယောက်ျား၌ ရှင်ခြင်း ရှိသူတည်း၊
 ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော စိတ်ရှိသူတည်း၊ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊ ၂၊ ၁၂၀။)
 အဓက္ခကန္တိ-ကား၊ ဟေဋ္ဌက္ခကံ-ညှပ်ရိုး နှစ်ဖက်၏ အောက်၌၊ ဥဗ္ဘဇာဏု
 မဏ္ဍလန္တိ-ကား၊ ဥပရိဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒုဝန်း နှစ်ဖက်၏ အထက်၌။

အာမသနံ နာမ ပေ၊ နိပိဋ္ဌနံ သာဒိယတိ၊ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိကာ၊
 (၂၊ ၆၈၈။ စာပိုဒ်-၂၇၂)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ပုရိမာယော-ရှေ့ဖြစ်သောဘိက္ခုနိ
 တို့ကို၊ ဥပါဒါယ-စွဲယူ၍၊ ဝါ-ထောက်စာ၍၊ အယမ္ပိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။
 (ဘိက္ခုတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ပါရာဇိကလေးပါး ရှိသေး၏၊ ထိုပါရာဇိက
 လေးပါးတို့ကို ထောက်၍ “အယမ္ပိ-ဤဘိက္ခုနိသည်လည်း” ဟု သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ
 ပိသဒ္ဓါနှင့်တကွ ဆိုသည်-ဟူလို။)

၁။ အဝဿုတော။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဠိကာ(၄၁၂-၄၁၆။),ကခါဘာသာဠိကာ၊
 (၂၊ ၂၉၆-၂၉၇)တို့ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ၌မူ
 “အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည် စိုစွတ်အပ်သည်” ဟု ကမ္မသာဓနပေ.တော်မူ၏။
 သုနန္ဒရီနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ ကာယသံသဂ္ဂကို ရှေး နိဿယ၌ “သုန္ဒရီနန္ဒာယ
 ဘိက္ခုနိယာ-နှင့်” ဟု သဟာဒိယောဂ ပေးတော်မူ၏။ အညတရော ဘိက္ခု ပုရာဏ
 ဒုတိယကာယ ကာယသံသဂ္ဂ သမာပဇ္ဇိ၊ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၈၄။), ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠိကာ၊
 (၃၊ ၆၉၂)ကို ကြည့်၍ အာဇာရပေးပါသည်။

ပါရာဇိကာ ဟောတီတိ ၊ပေ၊ ဇီဝိတုံ ဧဝမေဝ။ (ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ၊ ၂၊ ၆၈၇။ စာပိုဒ်-၅၅ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) ဘိက္ခုနီ အဝဿုတာ ၊ပေ၊ ပဋိပိဋ္ဌနံ ဝါ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။) သာဒိယန္တိ- သယာလတ်သော်၊ အဿမဏီ-ရဟန်းမ မဟုတ်သည်။ အသကျဓိတာ- သာကီဝင်မင်းသားဘုရားရှင်၏ သမီးတော် မဟုတ်သည်။ ဟောတိ။ အသံဝါသာတိ သံဝါသော နာမ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၂၊ ၆၈၇။ စာပိုဒ်-၅၅ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။)။

၆၅၉။ ဥဘတော-ဘိက္ခုနီ-ယောက်ျား၊ နှစ်ဦးသားတို့၏။ အဝဿုတေ- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိုစွတ်ခြင်း၌၊ (တစ်နည်း) ဥဘတော-တို့၏။ အဝဿုတေ - ခြင်းသည်။ (သတိ-ရှိလတ်သော်)။ အက္ခေကံ-၌၊ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ-၌၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ကာယံ-ကို၊ အာမသတိ-သုံးသပ်အံ့။ [ကာယပုဋိဗဒ္ဓံ-ကိုယ်နှင့် စပ်သောဝတ္ထုကို၊ နိဿဂ္ဂိယေန-ပစ်လွှတ်အပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်၊] ဥပ္ပက္ခကံ-ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်၏ အထက်အရပ်၌၊ အဓောဇာဏုမဏ္ဍလံ- ပုဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏ အောက်၌။

၆၆၀။ ဧကတော-တစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီ၏။ အဝဿုတေ-သည်။ (သတိ)။

၆၆၁။ ယက္ခဿ ဝါ-ဘီလူး၏သော်လည်းကောင်း၊ ပေတဿ ဝါ- ပြိတ္တာ၏သော်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကဿ ဝါ-ပဏ္ဍုက်၏သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟဿ ။ ဝါ-လူယောင်ဆောင်သောတိရစ္ဆာန်၏ သော် လည်းကောင်း၊ အက္ခေကံ ၊ပေ။

၆၆၂။ အသဉ္စိစ္စ-သညာနှင့်တကွ စေတနာနှင့် မစေ့ဆော်မှု၍၊ အာမသန္တိယာ- သုံးသပ်သောရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ အသတိယာ-သတိမရှိသောရဟန်းမ ၏လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တိယာ-“ယောက်ျား-မိန်းမ”ဟု မသိသောရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ အသာဒိယန္တိယာ-အတွေ့ကို မသာယာသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။

ပဌမပါရာဇိကံ-သည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

အညွှန်း။ ၁။ ဥဘတော အဝဿုတေ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၂၁။)
 ၂။ ဧကတော အဝဿုတေ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၂၄။)
 ၃။ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟဿ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၂၉၉။)

၂။ ဒုတိယပါရာဇိက

၆၆၄။ သာဠေ့န-ကြောင့်၊ ဂတ္တိနီ-ကိုယ်ဝန်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ယာဝ-
မျှလောကံ၊ ဂဗ္ဘော-ကိုယ်ဝန်သည်၊ တရုဏော-နသည်၊ ဟောတိ၊ တာဝ-
မျှလောကံ၊ ဆာဒေသိ-ဖုံးထားပြီ၊ ဂဗ္ဘေ-သည်၊ ပရိပက္ခေ-ရင့်လတ်သော်၊
ဝိဗ္ဗမိတွာ-လူ့ဘောင်သို့ ပြန်လည်၍ (လူထွက်၍)၊ ဝိဇာယိ-မွေးဖွားပြီ။

အယျေ-အရှင်မတို့၊ သုန္ဒရီနန္ဒာ-သည်၊ အစိရဝိဗ္ဗန္တာ-လူထွက်ပြီးသော
သုန္ဒရီနန္ဒာ၏ ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသေးမီ(လူထွက်၍ မကြာသေးမီ)၊
ဝိဇာတာ-မွေးဖွားပြီ၊ ကစ္ဆိ-အဘယ်သို့နည်း၊ သာ-ထိုသုန္ဒရီနန္ဒာသည်၊ ဘိက္ခုနီ
ယေဝ-သည်ပင်၊ သမာနာ-ဖြစ်စဉ်၊ ဂတ္တိနီနော-ကိုယ်ဝန်ရှိသလော၊ ဣတိ-
ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။ [နော သည် န နှင့် အနက်တူသော ပုစ္ဆာဝါစက
နိပါတ။] အယျေ-တို့၊ ဧဝံ-အေး၊ မှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။
အယျေ-မ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဇာနံ-သိလျက်၊ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ-
ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အဇ္ဈာပန္နံ-ရောက်နေသော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ အတ္တနာ-
ကိုယ်တိုင်၊ နေဝ ပဋိစောဒေသိ-မစောဒနာသနည်း၊ ဂဏသေ-ပျက်အား၊
န အာရောစေသိ-မပြောသနည်း။ ။ ဧတိဿာ-ဤသုန္ဒရီနန္ဒာ၏၊ ယော
အဝဏ္ဏော-အကြင်ဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်သည်၊ (အတ္တိ)၊ ဧသော-
ဤဂုဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ အဝဏ္ဏော-တည်း၊
[အကိတ္တိ-အကျော်အစောမဲ့သည်၊ ဝါ-မျက်မှောက် ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်၊
အယသော-အခြံအရံ မရှိခြင်းသည်၊ ဝါ-မျက်ကွယ် ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းသည်၊
အလာဘော-လာဘ်မရခြင်းသည်။] အယျေ-တို့၊ ကိ-အဘယ်ကြောင့်၊ အဟံ-
သည်၊ အတ္တနော-၏၊ အဝဏ္ဏံ-ကို၊ (အကိတ္တိ-အကျော်အစောမဲ့ကို၊ အယသံ-
အခြံအရံ မရှိခြင်းကို၊ အလာဘံ-လာဘ်မရခြင်းကို) ပရေသံ-တို့အား၊
အာရောစေဿာမိ-ပြောပြနိုင်ပါအံ့နည်း။

☸

၆၆၆။ သလိင်္ဂေ-မိမိဘိက္ခုနီအသွင်၌၊ ဌိတာ-တည်နေသူမကို၊ ဌိတာ
နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ကာလကံတာ-သေသော ရဟန်းမကို၊ စုတာ နာမ
ဝုစ္စတိ၊ နာသိကာ နာမ-မည်သည်၊ သယံ ဝါ-ကိုယ်တိုင်သော်လည်း၊ ဝိဗ္ဗန္တာ-
လူထွက်သည်၊ ဟောတိ၊ အညေဟိ ဝါ-အခြားသူတို့ကသော်လည်း၊ နာသိတာ-
အသွင်ကို ဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ ဟောတိ။ တိတ္ထာယတနံ-တိတ္ထိတို့၏ဘောင်သို့၊
သင်္ကန္တာ-ပြောင်းရွှေ့သော ရဟန်းမကို၊ အဝဿတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။
သာ-ထိုဖုံးထားသော ရဟန်းမသည်၊ ပစ္စာ-ဖုံးထားပြီးနောက်မှ၊ ဧဝံ၊ ဝဒေယျ-
အံ့၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုသနည်း၊) အယျေ-တို့၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေးတုန်းကပင်၊
အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဘိက္ခုနီ-ဤရဟန်းမကို၊ ဝါ-ဤရဟန်းမ၏အကြောင်းကို၊

သာ ဘင်္ဂါနိ-ထိုညီမသည်၊ ဧဝရူပါ စ ဧဝရူပါ စ-ဤသို့ သဘောလည်းရှိ၊ ဤသို့ သဘောလည်းရှိ၏။ ဣတိ-သို့၊ အညာသိ-သိပါပြီ။

န အာရောစေဿာမိ-အံ၊ ဣတိ-သို့၊ ဓုရံ-တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ- ချအပ်ပြီးကာမှ၊ ဖြစ်လတ်သော်၊ အသမဏိ ဟောတိ အသကျမိတာ။

ဒုတိယပါရာဇိကံ သမတ္ထံ။

၃။ တတိယပါရာဇိက

၆၆၈။ ထုလ္လနန္ဒာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ သမဂ္ဂေန-ညီညွတ်သော၊ သံဃေန-သည်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင်ထုတ်အပ်သော၊ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗံ-သော၊ အရိဋ္ဌံ- သော၊ ဘိက္ခု-သို့၊ အနုဝတ္တတိ-အစဉ်လိုက်၏။ (စာပိုဒ်-၄၁၇ ၌ အနက် ရေးခဲ့ပြီ။) ☸

၆၇၀။ ဥက္ခိတ္တော နာမ-မည်သည်၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ ဝါ- မရှုခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိကမ္မေ ဝါ-မကုစားခြင်းခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဝါ-မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်ခြင်းကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ်အပ်သူတည်း၊ ဓမ္မေန ဝိနယေနာတိ- ကား၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင် ဟုတ်မှန်သောဝတ္ထုဖြင့်၊ ယေန ဝိနယေန- အကြင် စောဒနာ သာရဏာဝိနည်းဖြင့်၊ သတ္တုသာသနေနာတိ-ကား၊ ဇိန သာသနေန-မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓသာသနေန- ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော ပြည့်စုံသောဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်၊ (ဥက္ခိတ္တော၌ စပ်။) အနာဒရော နာမ-မည်သည်၊ သံဃံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဂဏံ ဝါ၊ ပုဂ္ဂလံ ဝါ၊ ကမ္မံ ဝါ-ဥက္ခေပနိယကံကိုသော်လည်းကောင်း၊ နာဒိယတိ- မနာယူ၊ ဝါ-ဂရုမစိုက်။ အပ္ပဋိကာရော နာမ-မည်သည်၊ ဥက္ခိတ္တော-နှင်ထုတ် အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနောသာရိတော-သံဃာ့ဘောင်သို့ မသွင်းအပ်သေးသူ တည်း၊ (“အနောသာရိတော-မသက်ရောက်စေအပ်သူ” ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏။)

အကတသဟာယော နာမ-မည်သည်၊ သမာနသံဝါသကာ-တူသော သံဝါသ ရှိကုန်သော (တူသော ဧကကမ္မ၊ ဧကုဒ္ဓေသ၊ သမသိက္ခာဟူသော သံဝါသရှိကုန်သော)၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သဟာယာ-သဟာယတို့ဟူ၍ (အပေါင်း အဖော်တို့ဟူ၍)၊ ဝုစ္ဆန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ သော-ထိုသံဝါသသည်၊ တေဟိ ° -

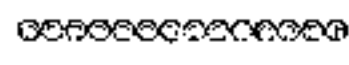
၁။ သော တေဟိ။ ။ “သော” ဟု နိယမရှိသောကြောင့် ရှေ့ဝါကျ၌ “ယေန သံဝါသေန-အကြင်သံဝါသကြောင့်၊ သမာနသံဝါသကာ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သဟာယာ- တို့ဟူ၍ ဝုစ္ဆန္တိ၊ သော-ထိုသံဝါသသည်၊ တေဟိ သဒ္ဓိံ နတ္ထိ” ဟု အပြည့်အစုံပေးရမည်၊ ဤ၌ လွယ်ကူအောင် ပေးထားပါသည်။ (ပါစိတ်ဘာဠိ၊ ၂၊ ၁၂၈။)

ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ နတ္ထိ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းမှာ မရှိ၊ တေန-
ကြောင့်၊ အကတသဟာယောတိ-ဟူ၍ (ကံကြီး ကံငယ်ကိစ္စ၌ ပြုအပ်သော
သဟာယအဖြစ် မရှိသူဟူ၍)၊ ဝုစ္စတိ။

☞ တမနဝတ္တေယျာတိ-ကား၊ သော-ထိုဥက္ခိတ္တကရဟန်းသည်၊ ယံ ဒိဋ္ဌိကော-
အကြင်အယူရှိသည်၊ ယံ ခန္တိကော-အကြင်နှစ်သက်ခြင်း ရှိသည်၊ ယံ ရုစိကော-
အကြင် အကြိုက် ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သာပိ-ထို ရဟန်းမသည်လည်း၊ တံ
ဒိဋ္ဌိကာ တံ ခန္တိကာ၊ တံ ရုစိကာ-သည်၊ ဟောတိ။ သာ ဘိက္ခုနီတိ-
ကား၊ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ-ဥက္ခိတ္တကရဟန်းသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ယာ သာ
ဘိက္ခုနီ-ကို၊ (ဧဝမဿ ဝစနိယာ ဌစပ်။) ဧသော အယျေ ဘိက္ခု၊ ပေ၊
အနုဝတ္တိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

၆၇၃။ အသမနဘာသန္တိယာ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် မဆုံးမအပ်
သော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိယာ-စွန့်လွှတ်သော ရဟန်းမ၏
လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

တတိယပါရာဇိကံ သမတ္တိ။

၄။ စတုတ္ထပါရာဇိက

☞ ၆၇၄။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂ
ရာဂဖြင့် စိစွတ်ကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊ အဝဿုတဿ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်
စိစွတ်သော၊ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ-ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏမ္ပိ-လက်ကို
ကိုင်ဆွဲခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ-သာယာကြကုန်၏၊ သံဃာဋီကာဏ္ဍဂ္ဂဟဏမ္ပိ-
သင်္ကန်းအနားကို ကိုင်ဆွဲခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ၊ သန္တိဋ္ဌန္တိပိ-ဟတ္ထပါသံဌ
လည်း တည်နေကြကုန်၏၊ သလ္လပန္တိပိ-အတူတကွလည်း စကားပြောကြ
ကုန်၏၊ သင်္ကေတမ္ပိ-ချိန်းချက်ရာအရပ်သို့လည်း၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ပုရိသဿ-၏၊
အတ္တာဂမနမ္ပိ-ရှေးရှုလာခြင်းကိုလည်း၊ သာဒိယန္တိ၊ ဆန္ဒမ္ပိ-ဖိုးကွယ်အပ်သော
အရပ်သို့လည်း၊ အနုပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ ကာယမ္ပိ-ကိုယ်ကိုလည်း၊
တဒတ္တာယ-ထို ကာယသံသဂ္ဂ အကျိုးငှာ၊ ဧတဿ အဿဒ္ဓမ္မဿ-ဤ
ကာယသံသဂ္ဂဟူသော မသူတော်တို့၏ တရားကို၊ ပဋိသေဝနတ္တာယ-မှီဝဲခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဥပသံဟရန္တိ-အနီးသို့ ဆောင်ကြကုန်၏။

၁။ အဝဿုတာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၁၆။)၊ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (၂၊
၃၀၃။)တို့၌ “အဝဿုတာ-ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် စိစွတ်သည်”ဟု ကတ္ထုသာဓန
ပေးတော်မူ၏။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ(၂၊ ၁၁၉။)၌ “ကာယသံသဂ္ဂရာဂသည် စိစွတ်အပ်
သည်”ဟု ကမ္မသာဓန ပေးတော်မူ၏။

၆၇၆။ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဝါ သာဒိယေယျာတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဟတ္ထော နာမ-မည်သည်၊ ကပ္ပရံ-တံတောင်ဆစ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝ အဂ္ဂနခါ-လက်သည်းဖျားတိုင်အောင်တည်း။ ။

နိဝတ္ထံ ဝါ-ကိုယ်ဝတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါရုတံ ဝါ-ကိုယ်ရုံကိုလည်းကောင်း၊ ဂဟဏံ-ကိုင်ခြင်းကို၊ သာဒိယတိ။ ပုရိသေန-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမံ-ဤအမည်ရှိသော၊ သြကာသံ-အရပ်သို့၊ အာဂစ္ဆ-လာခဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုတ္တာ-ပြောဆိုအပ်သည် (ဖြစ်၍)၊ ဂစ္ဆတိ-အံ့။ ပုရိသဿ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-သို့ (လက်၏အနီးဖြစ်သော နှစ်တောင့်ထွာအရပ်သို့)၊ သြက္ကန္တမတ္ထေ-သက်ရောက်ကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ယေန ကေနစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပဋိစ္ဆန္နံ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ သြကာသံ-သို့၊ ပဝိဋ္ဌမတ္ထေ-ဝင်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပေ။

၆၇၇။ အသဉ္စိစ္စ၊ အသတိယာ-သတိမရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနာပတ္တိ။

စတုတ္ထပါရာဇိကံ သမတ္တံ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

ဘိက္ခုနီဝိဘဏံ-၌၊ ပါရာဇိကကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၂။ သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ

၁။ ပဌမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

၆၇၈။ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဥဒေါသိတံ-ဘဏ္ဍာတိုက်ကို (ဘဏ္ဍာ ထားရာ အဆောက်အဦကို)၊ ဒတွာ-လှူပြီး၍၊ ကာလင်္ဂတော-သေသည်၊ ဟောတိ၊ (“ကာလင်္ဂတော-ပြုအပ်ပြီးသော သေခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-သေခြင်းကို ပြုပြီးသည်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။) တဿ-ထိုဥပါသကာ၏၊ ဒွေ ပုတ္တာ ဟောန္တိ၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ အဿဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါမရှိ၊ အပ္ပသန္ဓော-သာသနာတော် ၌ မကြည်ညို၊ ဧကော-သည်၊ သဒ္ဓေါ-၏၊ ပသန္ဓော-၏၊ တေ-ထို သား နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ပေတ္တိကံ-အဖမှလာသော၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏ စီပွားဖြစ်သောပစ္စည်းကို၊ ဝိဘဇိသု-ဝေဖန်ကြကုန်ပြီ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတော-ဘဏ္ဍာတိုက်တည်း၊ တံ-ထိုဘဏ္ဍာတိုက်ကို၊ ဘာဇေမ-ခွဲဝေကြကုန်စို့၊ အယျော-အမောင်၊ ဧဝံ-သို့၊ မာ အဝစ-မပြောပါနှင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ပိတုနာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-လှူထားအပ် ပါပြီ၊ မယံ-ငါ၏ဥစ္စာ သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အံ့၊ အဟမ္မိ-သည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒဿာမိ-လှူမည်၊ သော ဥဒေါသိတော-သည်၊ တေဟိ-ထိုသားနှစ်ယောက်တို့ သည်၊ ဘာဇိယမာနော-ဝေဖန်အပ်သော်၊ အဿဒ္ဓဿ-သော၊ အပ္ပန္နဿ-သော၊ တဿ-ထိုသား၏ (အထံသို့)၊ ပါပုဏာတိ-ရောက်သွား၏၊ အယျေ-တို့၊ နိက္ခမထ-ထွက်ကြပါကုန်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတော-တည်း။

ဒိန္နော-လှူအပ်ပြီ၊ န ဒိန္နော-မလှူအပ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍(ငြင်းခုံ၍)၊ ဝေါဟာရိကေ-တရားဆုံးဖြတ်မှု၌ ယှဉ်ကုန်သော၊ မဟာမတ္ထေ-အမတ်ကြီး တို့ကို၊ ပုစ္ဆိသု၊ အယျေ-တို့၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒိန္နော-အပ်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ ကော-သည်၊ ဇာနာတိ-သိပါသနည်း၊ အယျာ-တို့၊ သက္ခိံ-သက်သေကို၊ ဌပယိတွာ-တည်စေ၍၊ ဝါ-ထား၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒီယုမာနံ-လှူအပ်သည်ကို၊ တုမေဟိ-တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌံ ဝါ အပိနု-မြင်လည်း မြင်အပ်ဖူးပါသလား၊ သုတံ ဝါ အပိနု-ကြားလည်း ကြားအပ်ဖူးပါသလား၊ အယျာ-သည်၊ သစ္စံ ခေါ်- အမှန်ကိုသာ၊ အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ တံ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏(ဥစ္စာကို)၊ အကံသု-ပြုကုန်ပြီ၊ ဣမာ-ဤအမျိုးသမီး တို့သည်၊ အဿမနိယော-ရဟန်းမ မဟုတ်ကုန်၊ မုဏ္ဍာ-ခေါင်းတုံးမတို့တည်း။

ဗန္ဓကိနိယော-ပြည့်တန်ဆာမတို့တည်း၊ ဝါ-လင်ငယ်နေသော မိန်းမတို့တည်း၊ ကထံဟိ-ကြောင့်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ အစ္ဆိန္ဒာပေဿန္တိ နာမ-လုယက်စေကြကုန်သနည်း၊ မဟာမတ္တာ-တို့သည်၊ တံပုရိသံ-ကို၊ ဒဏ္ဍာပေသုံ-ဒဏ်တပ်စေကြကုန်ပြီ၊ အထ ခေါ-၌၊ သော ပုရိသော-သည်၊ ဒဏ္ဍိတော-ဒဏ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဒဏ်တပ်ခံရသည် ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခုနုပဿယသ-ဘိက္ခုနီတို့ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကျောင်း၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ အာဇီဝက သေယျ-အာဇီဝကတို့၏ ကျောင်းကို၊ ကာရာပေတွာ-ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ အာဇီဝကေ-တို့ကို၊ ဥယျောဇေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကံ-အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ် သနည်း)၊ ဧတာ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ အစ္စာဝဒထ-လွှမ်းမိုး၍ ပြောဆိုကြ ပါကုန်၊ (ဆဲးရေးကြပါကုန်)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ စေလွှတ်ပြီ။

မဟာမတ္တာ-တို့သည်၊ တံ ပုရိသံ-ကို၊ ဗန္ဓာပေသုံ-ချုပ်နှောင်စေကြကုန်ပြီ၊ ပဌမံ-စွာ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဥဒေါသိတံ-ကို၊ အစ္ဆိန္ဒာပေသုံ-လုယူ စေကြကုန်ပြီ၊ ဒုတိယံ-နှစ်ကြိမ်မြောက်၊ ဒဏ္ဍာပေသုံ-ဒဏ်တပ်စေကြကုန်ပြီ၊ တတိယံ-မြောက်၊ ဗန္ဓာပေသုံ-ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဃာတာပေဿန္တိ-သတ်စေ ကြလိမ့်မည်။ ။ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ အယျာ ထုလ္လနန္ဒာ-သည်၊ ဥဿယဝါဒိကာ-ထောင်လွှား ဘိတုံ၊ မာန်မျက်ဟုန်ဖြင့်၊ ငြင်းခုံသောအား၊ တရားတွေ့လျက်၊ ဝိဟရိဿတိ နာမ-နေရသနည်း။

၆၈၀။ အဇ္ဈကာရိကာ-တရားစွဲမှုကို ပြုသူကို၊ ဥဿယဝါဒိကာ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ပုစ္စတိ၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ အဂါရံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ-နေ၏၊ (တစ်နည်း) အဂါရံ-ကို၊ အဇ္ဈာဝသတိ-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားတိုင်းနေ၏၊ (သော-သည်)၊ ဂဟပတိ နာမ၊ ဂဟပတိ ပုတ္တော နာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံကုန်သော၊ ပုတ္တ ဘာတရော-သားညီအစ်ကိုတို့တည်း၊ ဒါသော နာမ-မည်သည်၊ အန္တော ဇာတော-အိမ်၌ ဖြစ်သော ကျွန် (အိမ်ပေါက်ကျွန်)၊ ဓနက္ကိတော-ဥစ္စာဖြင့် ဝယ်အပ်သောကျွန် (ငွေဝယ်ကျွန်)၊ ကရမရာနိတော-သုံးရကျွန် (သုံးပန်းကျွန်)၊

☞

၁။ ဗန္ဓကိနိယော။ ။ဗန္ဓကနိနှင့် ဗန္ဓကိနိတို့သည် ဓာတ်၊ပစ္စည်း တူ၏၊ ဣတ္ထိ ဇောတက ဤ၊ ဣနိပစ္စည်းသာ ထူး၏၊ ဤပုဒ်ကို ဘုရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အမျိုးပျက်ခြင်း၌ ဖွဲ့တတ်သော သူယုတ်မတို့၊ ဝါ-အမျိုးပျက်ခြင်း၌ ဖွဲ့ခြင်းကို ပြုတတ်သော သူယုတ်မတို့” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး နိဿယ-၂၃၆။)

တိပိဋက ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်၊ ပ-ဝဂ်၊ အတွဲ-၁၅၊ ၁၀၃၅။ “ပြည့်တန်ဆာမ” ဟု ဘာသာပြန်ဆို၏၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ (၂၊ ၉၉) “ဏေရဝိဝေဝါဒိတော” သုတ္တံ၌ “လင်ငယ်နေသောမိန်းမ၊ ဝါ-လင်လိုချင်၍ ရည်းစားချိန်းချက်ရာသို့ လိုက်သွားသော မိန်းမ” ဟု အနက်ပေးတော်မူ၏။

ကမ္မကာရော နာမ-မည်သည်၊ ဘဋကော-သူခစားတည်း (သူတစ်ပါးအိမ်၌ မှီခို ခစားနေရသူတည်း)၊ အာဟတကော^၁-အိမ်၌ ခေါ်ဆောင်ထားအပ်သူတည်း။

အဲဒါ^၂-တရားစွဲမှုကို၊ ကရိသာမိ-ပြုမည်၊ ဣတိ-ကြံ၍၊ ဒုတိယံ ဝါ-နှစ်ယောက်မြောက် သက်သေကိုမူလည်း၊ ဝါ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ကို မူလည်း၊ ပရိယေသတိ-ရှာအံ့၊ ဂစ္ဆတိ ဝါ-သွားမူလည်း သွားအံ့ (တရားသူကြီး အထံသို့ သွားအံ့)၊ ဧကဿ ^၃ -တစ်ယောက်၏ (တရားလို၊ တရားခံ နှစ်ဦးတို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်၏)၊ (ကထံ-ကို)၊ အာရောစေတိ-အံ့ (တရားသူကြီးအား ပြောအံ့)၊ ဒုတိယဿ-၏၊ (ကထံ) အာရောစေတိ၊ အဉ္စပရိယေသာသနေ-တရားစွဲမှု၏ အဆုံး၌။

ပဌမာပတ္ထိကန္တိ-ကား၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရာ(ဝတ္ထု+အဇ္ဈာစာရာ)-ဝတ္ထုကို လွန်ကျူးခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ဝါ-တစ်ပြိုင်နက်၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏၊ သမနုဘာသနာယ^၄-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- အဖန်ဖန် ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော ဥတ်ကမ္မဝါစာကြောင့်၊ န (အာပဇ္ဇတိ)- ရောက်သည် မဟုတ်။ နိဿာရဏိယန္တိ-ကား၊ သံဃမာ-မှ၊ နိဿာရိယတိ- ထွက်သွားစေအပ်၏၊ ဝါ-နှင့်ထုတ်အပ်၏။

၆၈၁။ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊ အာကဉ္စိယမာနာ-ဆွဲငင်အပ်သည် ဖြစ်၍ (ဆွဲခေါ်အပ်သည် ဖြစ်၍)၊ ဂစ္ဆတိ၊ အာရက္ခံ-တရားနှင့် ယှဉ်သော အစောင့် အရှောက်ကို၊ ယာစတိ-တောင်းအံ့၊ အနောဒိဿ^၅-မည်သူ မည်ဝါဟု မညွှန်ပြ မူ၍၊ အာစိက္ခတိ-ပြောအံ့။

ပဌမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာဟတကော။ ။(အာဟတ+က) အဟတ-၌ အာ+ဟရ+ဘဟု ခွဲ၊ အလုပ်ကိစ္စရှိက ခိုင်းစေဖို့ရန် အိမ်၌ အမြဲခေါ်ဆောင်ထားအပ်သူဟု အနက်မှတ်ပါ၊ ဤဘဋကနှင့် အာဟတက နှစ်ယောက်တို့ကား ကျွန်မျိုးမဟုတ်၊ နေ့တွက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လစားဖြင့်ဖြစ်စေ အလုပ်လုပ်သူများတည်း၊ အာဟတကောတိ အာနိတော၊ နိယတကောတိ အဓိပ္ပာယော၊ ဝဇီရ-(၃၅၇)၊ ဘရားကြီးဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “အာမာတကော-အေးဟု ဝန်ခံခြင်းကို ဆိုတတ်သောသူ”ဟု ပါဠိတစ်မျိုး ရှိသည်၊ အမှာလည်း များစွာ ဆိုထား၏။ (ဘုရားကြီး-၂၃၈။)

၂။ အဉ္စ၊ ၃။ ဧကဿ-ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၃၅။)

၄။ အသမနုဘာသနာယ၊ န+သမနုဘာသနာယ ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ န ကို ကြိယာနှင့် တွဲပါ၊ အလုတ္တသမာသ်တည်း။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၃၇။)

၅။ အနောဒိဿ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၃၉။)

၂။ ဒုတိယသံဃာဒိသေသ

၆၈၂။ အညတရဿ-သော၊ လိစ္ဆဝိဿ-၏၊ ပဇာပတိ-သည်၊ အတိ
 စာရိနိ-လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်ခြင်းရှိသည်(လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်လေ့ရှိ
 သည်) ဟောတိ။ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဝိရမာဟိ-ရှောင်ကြဉ်ပါ၊ တေ-
 ၏၊ အနတ္တံ-စီးပွားမဲ့ကို၊ ကရိဿာမိ-ပြုရလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဧဝမ္ပိ-
 သို့လည်း၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ အနာဒိယိ-စကားကို မနာယူ
 (စကားနားမထောင်)၊ အယျော-တို့၊ မေ-အား၊ ဧကံ-တစ်ယောက်သော၊
 ဣတ္ထိံ-ကို၊ အနုဇာနာထ-ခွင့်ပြုကြပါကုန်၊ မယံ-၏၊ ပဇာပတိ၊ အတိစရတိ-
 လင်ကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်၏၊ တံ-ထို ဇနီးကို၊ ယာတေဿာမိ-သတ်မည်။
 ဇာနာဟိ-သိပါ၊ သာဣတ္ထိံ-သည်၊ သာမိကော-သည်၊ မံ-ကို၊ ယာတေတု
 ကာမော ကိရ-သတ်လိုသတဲ့၊ ဣတိ-သို့၊ အဿောသိ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့
 ကြား၍၊ ဝရဘဏ္ဍံ-မြတ်သော ဥစ္စာကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊
 ဂန္ဓာ-၍၊ တိတ္ထိယေ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရဟန်းမအဖြစ်ကို၊ ယာစိ။

တံ ဣတ္ထိံ-ကို၊ ဂဝေသန္ဓော-ရှာလသော်၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊
 ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတံ-ရဟန်းပြုနေသည်ကို၊ ဒိသ္မာန ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ)
 ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ မေ-၏၊ ပဇာပတိ-သည်၊ ဝရဘဏ္ဍံ-ကို၊ အာဒါယ-၍၊
 သာဝတ္ထိံ-သို့၊ အနုပုတ္တာ-ရောက်နေပါပြီ၊ တံ-ထိုဇနီးကို၊ ဒေဝေါ-သည်၊
 အနုဇာနာတု-ခွင့်ပြုတော်မူပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘဏေ-အမောင်၊ တေနဟိ-
 လျှင်၊ ဝိစိနိတွာ-စူးစမ်းရှာဖွေ၍၊ အာစိက္ခ-ပြောပြပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဒေဝ၊
 ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုနေသည်ကို၊ ဒိဋ္ဌာ-တွေ့မြင်အပ်ပါပြီ၊
 ဣတိ-ပြီ၊ ဘဏေ၊ ဘိက္ခုနီသု-တို့၌၊ သစေ ပဗ္ဗဇိတာ-အကယ်၍ ရဟန်း
 ပြုနေအံ့၊ သာ-ထို အမျိုးသမီးကို၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာကို၊ ကာတု-ငှာ၊ န
 ပဗ္ဗာ-မရအပ်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဓမ္မော-ကို၊ သွာက္ခာတော-ကောင်းစွာ
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ သမ္မာ-စွာ၊ ဒုက္ခဿ-၏၊ အန္တ ကိရိယာယ-အဆုံးကို
 ပြုခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရတု-ကျင့်ပါစေ။ ။စောရိ-
 ခိုးသူမကို၊ ပဗ္ဗာဇေသန္တိ နာမ-ရဟန်းဖြစ်စေကြရကုန်သနည်း။

၆၈၄။ ယံ-အကြင်အမှုကို၊ ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ ဝဇ္ဇပုတ္တာ-သတ်ထိုက်သည်၏
 အဖြစ်သို့ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ (တေန-ထိုအမှုကြောင့်) ဝဇ္ဇာနာမ-မည်၏၊
 (သတ်ထိုက်သူမည်၏) ဝိဓိတာနာမ-မည်သည်၊ ဒေသာ-ဤသူမသည်၊ ဝဇ္ဇာ-
 သတ်ထိုက်သူတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အညေဟိ-န်သော၊ မနုဿေဟိ-တို့သည်၊
 ဉာဏေ-သိအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အနုပလောကေတွာတိ-ကား၊ အနာပုစ္ဆာ-
 မပန်ပြောမှု၍၊ ရာဇာ နာမ-မည်သည်၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌၊ ရာဇာ-
 သည်၊ အနုသာသတိ-သွန်သင်ဆုံးမ၏၊ (တတ္ထ-ထို အရပ်၌) ရာဇာ-ကို၊

အပလောကေတဗ္ဗော-ပန်ပြောထိုက်၏။ (ဂဏော-မလ္လဂဏာ စသောဂိုဏ်း၊ ပူဂေါ-ကောင်းမှုပြုသောအသင်း၊ သေဏိ-နံ့သာကုန်သည်၊ အထည်ကုန်သည် စသော ကုန်သည်အပေါင်း။)

အညတြိ ကပ္ပာတိ-ကား၊ ကပ္ပံ-အပ်စပ်သူမကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ ကပ္ပံ နာမ-မည်သည်၊ ကပ္ပာနိ-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်မျိုးတို့တည်း၊ တိတ္ထိယေသု ဝါ-တို့၌သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုဖူးသည်၊ ဟောတိ၊ အညာသု- နံသော၊ ဘိက္ခုနီသု ဝါ-တို့၌သော်လည်း၊ ပဗ္ဗဇိတာ-သည်၊ ဟောတိ၊ (ရဟန်း ဆိုသော်လည်း ဘိက္ခုနီအစစ် မဟုတ်သေး၊ တိတ္ထိတို့အထဲမှာ ပရိပိုင်မဖြစ်စေ၊ အခြားဘိက္ခုနီတို့အထဲမှာ သာမဏေရီ သိက္ခမာန်ဖြစ်စေ လုပ်ခဲ့ဖူးသူတည်း။)

ကပ္ပာ-အပ်စပ်သူမကို၊ အညတြိ-၍၊ ဝုဠာပေဿာမိ-သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေအံ့ (ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ဘိက္ခုနီပြုပေးအံ့)၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ကြံ၍၊

ဒုတိယသံဃာဒီသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

• ၆၃ ၂၃၂၃၂၃၂၃ •

၃။ တတိယသံဃာဒီသေသ သိက္ခာပဒ

၆၈၇။ ဘဒ္ဒါယကာပိလာနိယာ-ဘဒ္ဒါကာပိလာနိ၏၊ အန္တေဝါသိနိ-အနီးနေ တပည့်မဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ၊ ဘဏ္ဍိတွာ-ငြင်းခုံ၍၊ (ရန်ဖြစ်၍)၊ ဂါမကံ-ရွာငယ်သို့၊ မာတုကုလံ-အမျိုးအိမ်သို့၊ အဂမာသိ- သွားပြီ၊ အပဿန္တိ-မမြင်သည်ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကံ) ဣတ္ထန္နာမာ-ဤအမည်ရှိသူမသည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ န ဒိဿတိ-မတွေ့မြင်အပ်ပါ (မမြင်ပါ)၊ ဣတိ-ပြီ။

အမ္မာ-အမိ၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ ဂါမကေ-၌၊ ဧတိဿာ-ဤသူမ၏၊ ဉာတိကုလံ၊ (အတ္ထိ) တတ္ထ-သို့၊ ဂန္တု၊ ဝိစိနထ-စူးစမ်း ရှာဖွေကြံ့ကုန်၊ အယျေ-အရှင်မ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တွံ-သည်၊ ဧကိကာ-တစ်ယောက်တည်း၊ အာဂတာ-လာရသနည်း၊ ကစ္ဆိ-နည်း၊ အပ္ပမံသိတာ-မဖျက်ဆီးအပ်သည်၊ (ဖျက်ဆီး မခံရသည်) အသိ-ဖြစ်၏လော။

ဧကာ-တစ်ယောက်တည်း၊ ဂါမန္တရံ-တခြားရွာသို့ (ရွာတစ်ပါးသို့)၊ ဂစ္ဆိဿတိ နာမ-သွားရသနည်း။

၁။ ဝုဠာပေဿာမိ။ ။(ဥ+ဌာ+ဏာပေ+ဿာမိ) သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ဘိက္ခုနီပြုပေး (ပဉ္စင်ပြုပေး)ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် မှတ်ပါ။ ဝုဠာပေတိစသော နောက်နောက် ပရိယာယ်များ၌လည်း နည်းတူ သိပါ။ ပါစိတ်ဘာဠိ၊ (၂၊ ၁၄၄။) ပါတိမောက်ဘာဠိ၊(၄၇၂။)

၉၈၈။ အန္တရာမဂ္ဂေ-ခရီးအကြား၌၊ နဒီ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ တရိတဗ္ဗာ-
 ကူးထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ နာဝိကေ-လှေသမားတို့ကို၊ ဝါ-တို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ၊
 ဧတဒဝေါစုံ။ အာဝုသော-ဒါယကာတို့၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ နော-
 တို့ကို၊ တာရေထ-ကူးစေကြပါကုန်၊ အယျေ-တို့၊ ဥဘော-နှစ်ဦးလုံးတို့ကို၊
 သင်္ကံ-တစ်ကြိမ်၊ တာရေတုံ-ကူးစေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-မစွမ်းနိုင် (မဖြစ်နိုင်)၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ဧကော-တစ်ယောက်သည်၊ ဧကံ-ကို၊ ဥတ္တာရေသိ-
 ကူးစေပြီ၊ ဥတ္တိဏ္ဏော-ကူးသောလှေသမားသည်၊ ဥတ္တိဏ္ဏံ-ကူးသော ဘိက္ခုနီကို၊
 ဒူသေသိ-ဖျက်ဆီးပြီ၊ အနုတ္တိဏ္ဏော-မကူးသေးသော လှေသမားသည်၊
 အနုတ္တိဏ္ဏံ-ကို၊ ဒူသေသိ။ ။ဧကော-တစ်ယောက်တည်း၊ နဒီပါရံ-မြစ်၏
 တစ်ဖက်ကမ်းသို့၊ ဂစ္ဆိဿတိ နာမ။

၉၈၉။ သာယံ-ညနေအခါ၌၊ အညတရံ-သော၊ ဂါမံ ဥပဂစ္ဆိံသု၊ တတ္ထ-
 ထိုသို့ ကပ်ရောက်ရာ၌၊ ဝါ-ထိုဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ အညတရာ-တစ်ယောက်သော၊
 ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အဘိရူပါ၊ပေ၊ အညတရော-သော၊ ပုရိသော-သည်၊ တဿာ
 ဘိက္ခုနီယာ-ကို၊ ဒဿနေန-မြင်ခြင်းနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ (တစ်နည်း) သဟ
 ဒဿနေန-မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော-ရာဂဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော
 စိတ်ရှိသည်၊ တာသံ၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏အတွက်၊ သေယျံ-အိပ်ယာကို၊
 ပညပေန္တော-ခင်းလတ်သော်၊ တဿာ ဘိက္ခုနီယာ-၏ အတွက်၊ သေယျံ-
 ကို၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ပညာပေသိ-ခင်းပြီ။

သလ္လက္ခေတွာ-မှတ်သား၍၊ အယံ ပုရိသော-သည်၊ ပရိယုဋ္ဌိတော-ရာဂ
 လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်၏၊ ဝါ-ရာဂထကြွသောင်းကျန်းနေ၏၊ ရတ္တိံ-၌၊ သစေ
 အာဂစ္ဆိဿတိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-ဖောက်ပြန်သော အသံသည်၊
 ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆာ။ တံ
 ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ဂဝေသန္တော-ရှာလတ်သော်၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ဃဉ္ဇေသိ-
 ထိခိုက်ပြီ (တိုက်မိ ခိုက်မိပြီ)၊ နိဿံသယံ-သံသယ မရှိ (စင်စစ်ဧကန်)၊
 သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ၊ နိက္ခန္တာ-ထွက်ပြေးပြီ။ ဧကော-
 တစ်ယောက်ထည်းတည်း၊ ရတ္တိံ-၌၊ ဝိပွဝသိဿတိ နာမ-အဖော်နှင့် ခွဲ၍
 နေရသနည်း။

၉၉၀။

၉၉၀။ ဝစ္စေန-ကျင့်ကြီးသည်၊ ပိဋိတာ-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဧကိကာ-
 တစ်ယောက်တည်း၊ ဩဟိယိတွာ-ချန်ရစ်၍၊ ပစ္ဆာ-မှ၊ အဂမာသိ-လိုက်သွား
 ပြီ။ ဧကော-တစ်ယောက်ထည်းတည်း၊ ဂဏမှာ-ဂိုဏ်းမှ (အပေါင်းအဖော်မှ)၊
 ဩဟိယိဿတိနာမ-ချန်နေရစ်ရသနည်း။

အညွန့်။ ၁ ။ ဝိပွဝသိဿတိ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၊ (၄၂၃။)

၉၆၂။ ကော ဝါ နဒီပါရ ဂစ္ဆေယျာတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယတ္ထ-
 အကြင်မြစ်၌၊ တိမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူဝန်းနှစ်ဖက်၊ ချက်ဟူသောအဝန်းသုံးပါးကို၊
 ပဋိစ္စာဒေတွာ-ဖုံးလွှမ်း၍ (ဖုံးအောင်ဝတ်၍)၊ ယတ္ထကတ္ထစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံ
 တစ်ခုသောအရပ်၌၊ ဥတ္တရန္တိယာ-ကူးသွားသော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အန္တရ
 ဝါသကော-သင်းပိုင်းကို၊ တေမိယတိ-ရေစွတ်အပ်၏၊ သာ-ထိုမြစ်သည်၊
 နဒီ နာမ-မည်၏။

ကောဝါရတ္ထိံ ဝိပွဝသေယျာတိကာ-ကား၊ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနာ-အရက်တက်ခြင်း
 နှင့် (အရက်တက်သည်နှင့်)၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ ဒုတိယာယ-နှစ်ယောက်
 မြောက်အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဟတ္ထပါသံ-ကို၊ ဝိဇဟန္တိယာ-
 စွန့်သောဘက္ခုနိ၏၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလသော်၊ ဝါ-စွန့်ပြီးရာအခါ၌၊
 (တစ်နည်း) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ ဝါ-စွန့်အပ်ပြီးရာအခါ၌။

၉၆၃။ ဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ပက္ကန္တာ
 ဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဝိဗ္ဘန္တာ ဝါ-လူထွက်
 သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကာလင်္ကတာ ဝါ-သေသည်သော်လည်းကောင်း၊
 ပက္ခသင်္ကန္တာ ဝါ-တိတ္ထိဘက်(တိတ္ထိဘောင်)သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဟောတိ။

တတိယသံဃာဒိဿသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသံဃာဒိဿသသိက္ခာပဒ

၉၆၄။ စဏ္ဍကာဠိ-မည်သော၊ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဘဏ္ဍနကာရိကာ-မိမိ
 တို့ဘက်တွင် တိုင်ပင်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၊ ကလဟကာရိကာ-နိုက်ရန်
 ကို ပြုတတ်သည်၊ ဝိဝါဒကာရိကာ-ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောမှုကို ပြုတတ်သည်။

၁။ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ။ ။ ရှေးနိဿယ၌ တေမိယတိကို ကတ္ထရုပ်၊
 ကမ္မရုပ် နှစ်ချက်ပေးတော်မူ၏၊ (ဘုရားကြီးနိဿယ ၂၄၄။) ဤ၌ ပါစိတ်
 ဘာသာဠိကာ ကင်္ခါဘာသာဠိကာတို့ကို ကြည့်၍ ကမ္မရုပ်သာ ပေးလိုက်
 ပါသည်။ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ (၂၊ ၁၄၇။) ကင်္ခါဘာသာဠိကာ (၁၊ ၅၇။)

၂။ ဝိဇဟိတေ။ ။ ထုံးစံအတိုင်း “ဝိဇဟိတေ-စွန့်ပြီးလသော်” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။
 “စွန့်ပြီး” ဟုဆိုလျှင် စွန့်ပြီးသော ဘက္ခုနိကို အရကောက်ရမည်ဖြစ်၍ လိင်နှင့်
 မလျော်၊ သို့ဖြစ်၍ “ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်” ဟု တစ်နည်းပေးသည်။
 “ဟတ္ထပါသေ-ဟတ္ထပါသံကို၊ ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်” ဟု ဆိုလိုသည်။
 နောက် “အဂါမကေ အရညေ” ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမှီ သိပါ။
 ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ၊ (၂၊ ၁၅၁။)

ဘဿကာရိကာ^၁-စကားများမှုကို ပြုတတ်သည်။ သံဃေ-၌၊ အဓိကရဏ
 ကာရိကာ-အဓိကရိဏ်းကို ပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ထုလ္လနန္ဒာဘိက္ခုနီ-သည်။
 တဿာ-ထိုစဏ္ဍကာဠိ၏(အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကရိယမာနေ-ပြုအပ်သော်၊
 ပဋိက္ခောသတိ-တားမြစ်၏။ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ မရှုခြင်း
 ကြောင့်၊ ဥက္ခိပိ-နှင့်ထုတ်ပြီ။ တံ ကရဏီယံ-ထိုပြုဖွယ်ကိစ္စကို၊ တိရေတွာ-
 ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ ပစ္စာဂစ္ဆိ-ပြန်လာပြီ။

စဏ္ဍကာဠိဘိက္ခုနီ-သည်။ ထုလ္လနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-သည်။
 အာဂစ္ဆန္တိယာ-ပြန်လာလတ်သော်၊ အာသနံ-ကို၊ နေဝ ပညပေသိ-ခင်းမပေး၊
 ပါဒေါဒကံ-ခြေဆေးရေကိုလည်းကောင်း၊ ပါဒပိဋံ-ခြေဆေးအင်းပျဉ်ကိုလည်း
 ကောင်း (ဆေးအပ်ပြီးသော ခြေကိုထားရာ ခုံငယ်ကိုလည်းကောင်း)၊
 ပါဒကဋ္ဌလိကံ-ခြေပွတ်အိုးချမ်းကိုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ပါဒကဋ္ဌလိကံ-
 မဆေးအပ်သေးသော ခြေကိုထားရာ ခုံငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဥပနိက္ခပိ-
 အနီး၌ ချမထား၊ ပစ္စုဂ္ဂန္တာ-ခရီးဦးကြိုဆို၍၊ ပတ္တစိဝရံ-ကို၊ န ပဋိဂ္ဂဟေသိ-
 လှမ်း မယူ၊ ပါနိယေန-သောက်ရေဖြင့်၊ န အာပုစ္ဆိ-မပန်ပြော။

အယျေ-အရှင်မ၊ အနာထာယ^၂-အာကိုးရာ မရှိသူ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ဟောတိ
 ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံဟိ-ဤအတူပင်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာသည်။
 (မယုံ-တပည့်တော်မ၏၊ ဝါ-မှာ) ဟောတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 ပြောပြီ၊ အယျေ-မ၊ ကိဿ ပန-ကြောင့်၊ တံ-သည်။ အနာထာ-အားကိုးရာ
 မရှိသနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျေ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ မံ-ကို၊
 အယံ-ဤစဏ္ဍကာဠိသည်။ အနာထာ-အားကိုးရာ မရှိ၊ အပ္ပညာတာ-
 မထင်ရှား၊ ဣမိဿာ-ဤ စဏ္ဍကာဠိ၏၊ ဝါ-မှာ၊ ကာစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်
 သော၊ ပဋိဝတ္တာ-တစ်ဖန်ပြောမည့်သူသည် (ပြန်ပြောမည့်သူ ကူညီမည့်သူ
 သည်)၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အာပတ္တိယာ-ကို၊ အဒဿနေ-
 ကြောင့်၊ ဥက္ခိပိ-သု-နှင့်ထုတ်ကြပါကုန်ပြီ။

၁။ ဘဿကာရိကာ။ ။ဘဿ-အရ ပြောအပ်သောစကား ရသော်လည်း
 စကားပြောမှု စကားများမှုတိုင်အောင် ယူပါ။

၂။ ပါဒပိဋံ။ ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ (၂၊ ၁၅၁။)

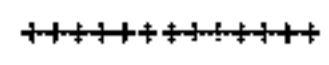
၃။ ယထာ တံ အနာထာယ။ ။ ဤဝါကျကား ဥပမာနတည်း၊ ရှေ့ဝါကျကား
 ဥပမေယျတည်း၊ “အားကိုးရာ မရှိသူမှာ ဖြစ်နေသလို၊ တပည့်တော်မမှာလည်း
 ဤအတိုင်း ဖြစ်နေပါသည်”ဟု စကားဝှက်ဖြင့် အတိုချုပ်ပြောသည်။ ပါဠိတော်များ၌
 ယထာတံ-ဖြင့် အစချီသော ဥပမာနကို များစွာတွေ့ရသည်။ “အယံ ခေါ် မေ
 ဗြာဟ္မဏ ရတ္တိယာ ပထမေ ယာမေ ပထမာ ဝိဇ္ဇာ အဓိကတာ၊ အဝိဇ္ဇာဝိဟတာ
 ၂၀၊ ယထာတံ အပ္ပမတ္တဿ အာထာပိနော ပဟိတ္တဿ ဝိဟရတော”။ (ဝိ၊ ၁။
 ၅၊ ၆။) ရှေးနိဿယ၌ တစ်မျိုး ပေးတော်မူ၏။ ဘုရားကြီး (၂၄၅။)

ထုလွန်နွှာ-ဘိက္ခုနီသည်၊ ကော-ဤရဟန်းမတို့သည်၊ ဗာလာ-မိုက်ကုန်၏၊
 တော-တို့သည်၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်၊ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော် လည်းကောင်း၊
 ကမ္မဒေါသံ ဝါ-ကံ၏ အပြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝိပတ္တိံ ဝါ-ကံ၏ ပျက်စီး
 ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ-ကံ၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုသော်လည်း
 ကောင်း၊ နေဝ ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ မယံ ခေါ-ငါတို့သည်သာ၊ ကမ္မံပိ-ကို
 လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ဇာနာမ၊ မယံ ခေါ-တို့သည်သာ၊ အကတံ-မပြုအပ်သေ
 သော၊ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ကာရေယျာမ-ပြုစေနိုင်ကုန်ရာ၏၊ ကတံ-
 ပြုအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်း၊ ကောပေယျာမ-ပျက်စေနိုင်ကုန်
 ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ လဟံ လဟံ-လျင်စွာ လျင်စွာ(အလျင်အမြန်)
 ဘိက္ခုနီသံဃံ-ကို၊ သန္နိပါတေတွာ-စည်းဝေးစေပြီး၍၊ စဏ္ဍကာဠိ ဘိက္ခုနီ-
 ကို၊ ဩသာရေသီ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းပြီ၊ (ဩသာရဏကံ ပြုပြီ။)

☸ သမဂ္ဂေန-သော၊ သံဃေန-သည်၊ ဓမ္မေန-ဖြင့်၊ ဝိနယေန-ဖြင့်၊
 သတ္ထုသာသနေန-ဖြင့်၊ ဥက္ခိတ္တံ-နှင်ထုတ်အပ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ကာရက
 သံဃံ-ကာရကသံဃာကို၊ (ဥက္ခိတ္တက ကံပြုသော သံဃာကို) အနပလောကေ
 တွာ-မပန်ပြောမူ၍၊ ဂဏသ-ဂိုဏ်း၏၊ (ဥက္ခိတ္တကကံပြုသော ဘိက္ခုနီ
 အပေါင်း၏) ဆန္တံ-ဆန္ဒကို၊ အနညာယ-မသိမူ၍၊ ဩသာရေသတိ နာမ-
 သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းရသနည်း။ ☸

၆၉၈။ ကမ္မကာရကသံဃံ-ကို၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဩသာရေတိ-
 အံ၊ ဝတ္ထေ-ကျင့်ဝတ်၌ (ကံမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကျင့်ဝတ်၌)၊
 ဝတ္တန္တိ-ကျင့်သောရဟန်းမကို၊ ဩသာရေတိ၊ ကမ္မကာရကသံဃေ-ကံပြုသော
 သံဃာသည်၊ အသန္တေ-မရှိလသော်၊ ဩသာရေတိ။

စတုတ္ထသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဗ္ဗိတံ။

၅။ ပဉ္စမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

၆၉၉။ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဘတ္တဂ္ဂေ-ဆွမ်းစားဇရပ်၌၊ သုန္ဒရီနန္ဒံ ဘိက္ခုနီ-
 ကို၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ အဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိစွတ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊
 အဝဿုတာယ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိစွတ်သော၊ သုန္ဒရီနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-
 အား၊ အဂ္ဂမဂ္ဂါနိ-ကောင်းကုန်ကောင်းကုန်သော၊ ဘောဇနာနိ-တို့ကို၊ ဒေန္တိ-
 ပေးကြကုန်၏၊ သုန္ဒရီနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ယာဝဒတ္တံ-တိုင်း၊ ဘုဉ္ဇတိ-စားရ၏၊
 အညာ-အခြားကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ စိတ္တရူပံ-စိတ်အားလျော်စွာ၊

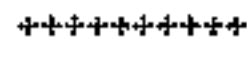
၁။ ဩသာရေသီ။ ။(အဝ+သရ+ဏေ)ဖြင့် ဩသာရေ-သံဃာ့ဘောင်သို့ သက်ရောက်
 စေ"ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ "သက်ရောက်စေ"ဟူသည်မှာ သွင်ခြင်းတည်း။

(စိတ်တိုင်းကျ)၊ န လဘန္တိ-မရကြကုန်၊ အယျာ သုန္ဒရိနန္ဒာ-သည်၊ အဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိစွတ်သည်(ဖြစ်၍)၊ အဝဿုတဿ-သော၊ ပုရိပုဂ္ဂလဿ-ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဟတ္ထတော-လက်မှ၊ ခါဒနိယံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနိယံ ဝါ-ကိုလည်းကောင်း၊ သဟတ္တာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ခါဒိဿတိ နာမ-ခဲရသနည်း၊ ဘုဒ္ဓိဿတိ နာမ-စားရသနည်း။

၇၀၁။ ဧကတော-တစ်ဖက်၏(တစ်ယောက်၏)၊ အဝဿုတေ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိစွတ်ခြင်းသည်၊ သတိ-လသော်၊ ခါဒိဿာမိ ဘုဒ္ဓိဿာမိတိ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။

၇၀၂။ ဥဘတော-နှစ်ယောက်လုံးအားဖြင့်၊ အနဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိစွတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ -န်အံ့၊ အနဝဿုတော-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိစွတ်၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနန္တိ -သိလျက်၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-အံ့။

ပဉ္စမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

၇၀၄။ အနန္တရိကာ-အခြားမဲ့နေရာ၌ဖြစ်သော (အခြားမဲ့နေရာ၌ ထိုင်နေသော) ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပေ၊အယျေ-မ၊ ယတော-အကြင့်ကြောင့်၊ တွံ-အရှင်မသည်၊ အနဝဿုတာ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိစွတ်၊ (တတော-ထို့ ကြောင့်) ဒေသောပုရိသပုဂ္ဂလော-ဤ ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဝဿုတော ဝါ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် စိစွတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ အနဝဿုတော ဝါ-ဆန္ဒရာဂဖြင့် မစိစွတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ တေ-အရှင်မ၏(အပေါ်၌) ကိ-အဘယ်ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုနိုင်လိမ့်မည်နည်း၊ (ကိ ကရိဿတိ-ဘာတတ်နိုင်လိမ့်မည်နည်း) အယျေ-မ၊ ဣဗံ-တိုက်တွန်းပါ၏၊ တေ-အရှင်မအား၊ ဒေသော ပုရိသပုဂ္ဂလော-သည်၊ ယံ ခါဒနိယံ ဝါ-အကြင်ခဲဖွယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊

၁။ ဧကတော အဝဿုတေ။ ။ဧကတော အရ ဘိက္ခုနီတစ်ဖက်သာ ယူရမည်ဟု မဟာပစ္စရိ၌ ဆို၏။ မဟာအဋ္ဌကထာ၌မူ ဤသို့ မဆို၊ ထိုသို့ မဆိုခြင်းသာ ပါဠိတော်နှင့် ညီသည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဧကတော အရ ဘိက္ခုနီဖြစ်စေ ပုရိသပုဂ္ဂလဖြစ်စေ တစ်ဖက်ဖက်ကို ယူပါ။

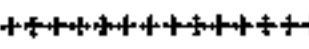
၂။ အနဝဿုတာ။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၂၅။) ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၁၆။) တို့ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါ၏။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ “ဆန္ဒရာဂသည် စိစွတ်အပ်”ဟု ကမ္မသာဓန ပေးတော်မူ၏။

ယံ ဘောဇနိယံ ဝါ၊ ဒေတိ၊ တံ-ထို ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို၊ တွံ-အရှင်မသည်၊ သဟတ္တာ-ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ-ခံယူ၍၊ ခါဒ ဝါ-ခဲလည်း ခဲပါ(ခဲသာ ခဲပါ)၊ ဘုဉ္ဇ ဝါ-စားလည်းစားပါ(စားသာစားပါ)၊ ဣတိ-ဤသို့ တိုက်တွန်းပြောဆို၏။

၇၀၆။ တဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဝစနေန-စကားကြောင့်၊ ပေ၊ ဘောဇန ပရိယောသာနေ-စားခြင်း၏ အဆုံး၌(စားပြီးရာအခါ၌)။

၇၀၈။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်ဖြစ်၍၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ၊ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ ဥယျောဇေတိ-တိုက်တွန်းအံ့၊ ကုလာနဒ္ဒယတာယ-အမျိုးကို သနားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (မိမိအားလှူလျှင် ဆင်းရဲမည် စိုးသောကြောင့်)၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ထင်၍၊ ဥယျောဇေတိ။

ဆဋ္ဌသံဃာဒိဿသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသံဃာဒိဿသသိက္ခာပဒ

၇၀၉။ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ် မရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေတိ-၏၊ (ကိံ) ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပစ္စာစိက္ခာမိ-ပယ်စွန့်ပါ၏၊ (ဓမ္မံ သံဃံ) သိက္ခံ-သိက္ခာကို၊ ပစ္စာစိက္ခာမိ၊ ယာ သမဏိယော-အကြင် ရဟန်းမ တို့သည်၊ သကျဓိတရော-သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား၏ သမီးဖြစ်ကြကုန်၏၊ ဣမာဝ-ဤသကျဓိတု အမည်ရှိသူတို့သည်သာ၊ သမဏိယော ကိန္နု-ရဟန်းမ တို့တဲ့လော၊ အညာပိ-သူတို့မှ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ လဇ္ဇိနိယော-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိကုန်သော၊ ကုက္ကုစ္စိကာ-ကုက္ကုစ္စရှိကုန်သော၊ သိက္ခာ ကာမာ-သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလားကုန်သော၊ သမဏိယော-တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိပါကုန်သေး၏၊ အဟံ-သည်၊ တာသံ-ထိုရဟန်းမတို့၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊ စရိဿာမိ-ကျင့်တော့မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

၇၁၁။ အယျေ-အရှင်မ၊ အဘိရမ-မွေ့လျော်ပါလော၊ ဓမ္မော-တရားတော် ကို၊ သွာက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ပါပြီ၊ သမ္မာ-စွာ၊ ဒုက္ခဿ- ၏၊ အန္တကိရိယာယ-အဆုံးကို ပြုခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရ-ကျင့်ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုထိုက်၏။

၇၁၂။ သံဃာဒိဿသံ-သို့၊ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တိယာ-ရောက်သော ရဟန်းမ၏၊ ဥတ္တိယာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်-သည်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိ-နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ကမ္မဝါစာဟိ-တို့ကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယာ-တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ-

ငြိမ်းအေးကုန်၏။ (တတိယအကြိမ် ကမ္မဝါစာ ဆုံးသောအခါ ဥတ်ကြောင့် သင့်သောဒုက္ခဋ္ဌိ၊ ကမ္မဝါစာနှစ်ကြိမ်ကြောင့် သင့်သောထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ်များ ငြိမ်းပျောက်၍ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သာ ကျန်တော့သည်-ဟူလို။)

သတ္တမသံဃာဒိသေသ်ကွာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသံဃာဒိသေသ်ကွာပဒံ

၇၁၅။ ကိသ္မိဋ္ဌိဒေဝ-တစ်စုံတစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဓိကရဏေ- အဓိကရဏ်းဌ၊ ပစ္စာကတာ-ရှုံးသည်၊ ဝါ-ရှုံးခြင်းကြောင့်၊ ကုပိတာ-သည်၊ အနတ္တမနာ-သည်၊ ဟုတွာ၊ ဧဝံ ဝဒေတိ၊ (ကိ) ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဆန္ဒဂါမိနိယော စ-ဆန္ဒာဂတိသို့လည်း လိုက်ကြကုန်၏။ (ကြွင်းပုဒ်တို့ကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာအတိုင်း ပေးပါ။)

၇၁၇။ ကိသ္မိဋ္ဌိဒေဝ အဓိကရဏေတိ (ဧတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အဓိကရဏံ နာမ-မည်သည်၊ အဓိကရဏာနိ-တို့သည်၊ စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ-လည်းကောင်း၊ ပေ၊ ကိစ္စာဓိကရဏံ-လည်းကောင်းတည်း၊ ပရာဇိတာ-ရှုံးသူကို၊ ပစ္စာကတာ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

အဋ္ဌမသံဃာဒိသေသ်ကွာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသံဃာဒိသေသ်ကွာပဒံ

၇၂၁။ ထုလ္လနန္ဒာယ-သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အန္တေ ဝါသိကာ-အနီးနေ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-ရဟန်းမတို့သည်၊ သံသဋ္ဌာ-လူတို့နှင့် ရောနှော ကြကုန်သည်၊ ပါပါစာရာ-ယုတ်မာသော အကျင့်ရှိကုန်သည်၊ ပါပသဒ္ဓါ- ယုတ်မာသော ကျော်စောသံရှိကုန်သည်၊ ပါပသိလောကာ-ယုတ်မာသော အသက် မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိကုန်သည်၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-ကို၊ ဝိဟေသိကာ- ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်သည်၊ အညမညိဿာ-တစ်ယောက် တစ်ယောက်၏၊ ဝါ- အချင်းချင်း၏၊ ဝဇ္ဇပ္ပဋ္ဌိစ္စာဒိကာ-အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိဟရန္တိ။

၇၂၃။ သံသဋ္ဌာဝိဟရန္တိတိ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သံသဋ္ဌာ နာမ-သံသဋ္ဌ တို့ မည်သည်၊ အနနုလောမိကေန-သာသနာတော်အား မလျှောက်ပတ်သော၊

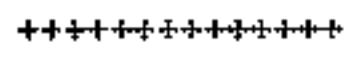
အညွှန်း။ ။၁။ ပစ္စာကတာ၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၄၂၇။)

ဝါ-ရဟန်းမတို့အား မလျော်သော၊ ကာယိကဝါစသိကေန-ကိုယ်၌ဖြစ်၊ နှုတ်၌ ဖြစ်သော အမှုအားဖြင့်၊ သံသဋ္ဌာ-လူတို့နှင့် ရောနှောကြကုန်လျက်၊ ဝိဟရန္တိ။

☞ ပါပကေန-ယုတ်မာသော၊ အာစာရေန-အကျင့်နှင့်၊ သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံ ကုန်၏။ ပါပကေန၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေန-ကျော်စောသံဖြင့်၊ အဗ္ဗဂ္ဂတာ-ပျံ့နှံ့တက် ကုန်၏။ မိစ္ဆာဇီဝေန-မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှုဖြင့်၊ ဇီဝိတံ-အသက်ကို၊ ကပ္ပေန္တိ-ပြုကြကုန်၏။ အညမညိဿာ-၏ (အပေါ်၌)၊ ကမ္မေ-ကို၊ ကရိယမာနေ-အပ်သော်၊ ပဋိက္ခောသန္တိ-တားမြစ်ကြကုန်၏။ အညမညံ- အချင်းချင်း၊ ဝဇ္ဇံ-ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ-ဖုံးထားကြကုန်၏။

ဘဂိနိယော-ညီမတို့သည်၊ ပေ၊ သံသဋ္ဌာ ဝိဟရန္တိ၊ အယျေ-တို့၊ ဝိဝိစ္စထ- လူတို့မှ ကင်းရှင်းကြပါကုန်၊ ဘဂိနိနံ-တို့၏၊ ဝိဝေကညေဝ-ကင်းရှင်းခြင်း ကိုသာ၊ သံဃော-သည်၊ ဝဏ္ဏေတိ-ချီးမွမ်းပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆို ထိုက်ကုန်၏။

နဝမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒ

☞ ၇၂၇။ သံဃေန-သည်၊ သမနုဘဋ္ဌာ-ဉာတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဧဝံ ဝဒေတိ၊ (ကိံ) အယျေ- တို့၊ တုမေ-အရှင်မတို့သည်၊ သံသဋ္ဌာဝ-လူတို့နှင့် ရောနှောကုန်လျက်သာ၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော၊ တုမေ-တို့သည်၊ နာနာ-လူတို့မှတသီးတခြား တို့သည်၊ (ဟုတွာ) မာ ဝိဟရထ-မနေကြကုန်နှင့်၊ သံဃေ-၌၊ အညာပိ- အရှင်မတို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဧဝါစာရာ-ဤသို့အကျင့်ရှိကုန်သော၊ ဧဝံသဒ္ဓါ-ဤသို့ ကျော်စောသံရှိကုန်သော၊ ဧဝံ သိလောကာ-ဤသို့ အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-ကို၊ ဝိဟေသိကာ-ကုန်သော၊ အညမညိဿာ-၏၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္ဆာဒိကာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သန္တိ၊ တာ-ထိုရဟန်းမတို့ကို၊ သံဃော-သည်၊ ကိဉ္စိ-တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ၊ ဝါ- ဘာကိုမျှ၊ န အာဟ-မပြောဆို၊ တုမှညေဝ-အရှင်မတို့ကိုသာ၊ သံဃော- သည်၊ ဥညာယ-နိမ့်ချသမှု၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရိဘဝေန-လွမ်းမိုးဖွယ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အက္ခန္တိယာ-

အညွန့်။ ၁။ သံသဋ္ဌာဝ အယျေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၃၀)ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထို၌ အကျယ်ပြုထားပြီ။

သည်းမခံနိုင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝေဘသိယာ^၁-သူတို့က အားကောင်းသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗလျာ-အရှင်မတို့က အားနည်းသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဂိနိယော ခေါ် သံသဋ္ဌာဝိဟရန္တိ၊ပေ၊ ဝိဝေကညေဝ ဘဂိနိနံ သံဃော ဝဏ္ဏေတိတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံသို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆို၏။

အဝညာယ-အောက်ချ၍ သိခြင်းကြောင့် (အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုခြင်းကြောင့်၊) ပါရိဘဗျတာ-လွမ်းမိုးလိုခြင်းကြောင့်၊ ကောပေန-စိတ်ဆိုးခြင်းကြောင့်၊ ဝိဘသိကတာ-အထူးထူးသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့် (အားကောင်းသော စကားရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) အပက္ခတာ-အသင်းအပင်း မရှိသူတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။

၉၃၀။ ယာဝတတိယကန္တိ-ကား၊ ယာဝ တတိယကံ-သုံးကြိမ်တိုင်အောင်၊ သမနဘာသနာယ-ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ-အာပတ်သို့ ရောက်၏၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရာ-နှင့်၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ န-အာပတ်သို့ ရောက်သည် မဟုတ်။

ဒသမသံဃာဒိသေသသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+++++

အမှာ။ ။ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ၊ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ အတိုင်းပေးပါ။)

**သတ္တရသကံ-တစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊
နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။**

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ-၌၊ သံဃာဒိသေသကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီး။

၁။ ဝေဘသိယာ။ ။ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပါတိမောက်ဘာဋီ(၄၃၁။) ကခါဘာဋီ(၂၊ ၃၂၁။)၌ ပြထားပြီ၊ ပါစိတျာဒိယောဇနာ၌ (ဝိဘာသ+သ+ဏိယ)ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဝိသေသေန ဘာသေတိ ဩဘာသေတိတိ ဝိဘာသော (အာနဘာဝေါ) ဝိဘာသော ဣမဿ သံဃဿ အတ္ထိတိဝိဘာသော (သံဃော၊) ဗဟုတ္ထေ စ အတိသယတ္ထေ စ သပစ္စယော ဟောတိ၊ သံဃောဂပရတ္တာ အာကာရဿ ရသော၊ ဝိဘာသဿ ဘာဝေါ ဝေဘသိယံ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုတော်မူ၏။ ဘုရားကြီး ပါဠိတော်နိဿယ၌ “ဝေဘသိယာ-အလွန်သော အာနဘော်ရှိသော အဖြစ်ကို ပြသဖြင့်”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ပါစိတျာဒိ(၁၅၄။) ဘုရားကြီးနိဿယ(၂၅၂,၇၂၉။)

၃။ နိသဂ္ဂိယကဏ္ဍ

၁။ ပတ္တဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၇၃၃။ ဗဟု-ကုန်သော၊ ပတ္တေ-တို့ကို၊ သန္နိစယံ-သိုမှီးသိမ်ဆည် မှုကို၊ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပတ္တဝါဏိန္ဒ ဝါ-သပိတ်ကုန်သွယ်မှုကို လည်း၊ ကရိယန္တိ - ပြုကြလိမ့်မည်လော၊ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ- အိုးခွက်ရောင်းသူ တို့၏ ဈေးဆိုင်ကိုမူလည်း၊ ပသာရေသန္တိ-ဖြန့်ခင်းကြလိမ့် မည်လော။

၇၃၅။ ပတ္တော နာမ၊ ပေ၊ အဝိကပ္ပိတော။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၅၂၇။ စာပိုဒ် ၆၀၂ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။) အရုဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ခြင်းနှင့် (အရုဏ်တက်သည်နှင့်)၊ သဟ-တစ်ပြိုင်နက်၊ နိသဂ္ဂိယော-စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ။

၇၃၆။ ရတ္တာတိက္ကန္တေ-ညဉ့်ကို ကျော်လွန်သော သပိတ်၌၊ အတိက္ကန္တ သညာ-ကျော်လွန်သော သပိတ်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (သန္နိစယံ-ကို၊ ကရောတိ-အံ့။)

၇၃၇။ အန္တောအရုဏေ-အရုဏ်၏အတွင်း၌၊ အဓိဋ္ဌေတိ-အံ့၊ နိသဠပတ္တံ- စွန့်အပ်သောသပိတ်ကို၊ န ဒေန္တိ-ပြန်မပေးကြကုန်၊ နိသဠပတ္တော-ကို၊ န န ဒါတဗ္ဗော-ပြန်ပေးထိုက်၏၊ (တစ်နည်း) န ဒါတဗ္ဗော-ပြန်မပေးထိုက် သည်မှာ၊ န-မဟုတ်၊ (ဒါတဗ္ဗော ဝေ-ပေးထိုက်သည်သာ။)

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၇၃၈။ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဂါမကာ ဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဝသံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-နေပြီကုန်သည်၊ ဝတ္တ သမ္ပန္နာ-ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဣရိယာပထသမ္ပန္နာ-ဣရိယာပုတ်နှင့် ပြည့်စုံ ကုန်သည်၊ ဒုစ္စောဠာ-ဖောက်ပြန်သော အဝတ်ရှိကုန်သည် (ဟောင် နွမ်းသော အဝတ် ရှိကုန်သည်)၊ လူခစီဝရာ - ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်း ရှိကုန်သည်။

၁။ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၅၂၇)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၆)။ ၂။ ဒုစ္စောဠာ။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၇)။

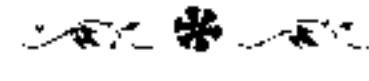
(ဟုတွာ)၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ ဥပါသကာ-တို့သည်၊ တာ ဘိက္ခုနီယော-တို့ကို၊ ပဿိတွာ-မြင်၍၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဝတ္ထသမ္ပန္နာ-ကုန်၏၊ ပေ၊ ဣမာ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အစ္စ္စိန္နာ-လုယက်အပ်ကုန်သည် (လုယူခံရကုန်သည်)၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-အား၊ ဒုကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းကို (သင်္ကန်းကာလ မဟုတ်ချိန်၌ လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို)၊ အဒံသု-ကုန်ပြီ။

အမှာကံ-တို့သည်၊ ကထိနံ-ကို၊ အတ္ထတံ-ခင်းအပ်ပြီ၊ ကာလစီဝရံ-ကာလသင်္ကန်းတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-ဆောက်တည်၍၊ ဘာဇာပေသိ-ပေဖန်စေပြီ။ ။အယျာဟိ-အရှင်မတို့သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ လဒ္ဓံ အပိ-ရအပ်ပါ၏လော။

၇၄၀။ အကာလစီဝရံ နာမ၊ပေ၊ ဧတံ အကာလစီဝရံ နာမ-(ပါရာဇိကာဏံ ဘာသာဋီကာ၊ ၄၊ ၄၉၇။ စာပိုဒ်-၅၀၀၀ ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ)။

၇၄၁။ အကာလစီဝရေ-၌၊ အကာလစီဝရသညာ-အကာလသင်္ကန်းဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ကာလစီဝရန္တိ-ဟူ၍၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ-၍၊ ဘာဇာပေတိ-ပေဖန်စေအံ့။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၇၄၂။ အညတရာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တက္က၊ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္ထေတွာ-လဲလှယ်ပြီး၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိ-သုံးစွဲပြီ။ ။တံ စီဝရံ-ကို၊ သဃံရိတွာ-ခေါက်၍၊ နိက္ခိပိ-သိမ်းထားပြီ၊ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မသည်၊ မယာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ ယံ စီဝရံ-ကို၊ ပရိဝတ္ထိတံ-လဲလှယ်အပ်ပြီ၊ တံ စီဝရံ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း။ ။တံ စီဝရံ-ကို၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဒသေသိ-ပြုပြီ၊ (“မြင်စေပြီ”ဟု သဒ္ဓတ္ထ ဖြစ်၏၊) အယျေ-မ၊ ဟန္တု-ရော(ယူပါ)၊ တုယု-၏၊ စီဝရံ-တည်း၊ မေ-၏၊ ဧတံ စီဝရံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့၊ ယံ-အကြင်သင်္ကန်းသည်၊ တုယု-မူလက သင့်ဟာဖြစ်၏၊ ဧတံ-ဤသင်္ကန်းသည်၊ တုယုမေဝ-ယခုလည်း

၁။ လဒ္ဓံအပိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၇)။
 ၂။ ဟန္တာယျေ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၃၄)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၈)။

သင့်ဟာပင်တည်း၊ ယံ-သည်၊ မယံ-မူလက ငါ့ဟာဖြစ်၏၊ ဧတံ-သည်၊ မယုမေဝ-ယခုလည်း ငါ့ဟာပင်တည်း၊ မေ-ငါ၏၊ ဧတံ-ဤသင်္ကန်းကို၊ အာဟရ-ယူခဲ့ပါ၊ သင်္က-မိမိဥစ္စာကို၊ ပစ္စာဟရ-ပြန်ဆောင်ပါ(ပြန်ယူပါ)၊ ဣတိ-ပြီ၊ (ဣတိတစ်လုံး အကျေကြံ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အစ္ဆိန္ဒိ-လုယူပြီ။

၇၄၆။ အစ္ဆိန္ဒိတိ ဝါ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း လုယူအံ့၊ အစ္ဆိန္ဒာပေတိ ဝါ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း လုယူစေအံ့။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၇၄၈။ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မ၏၊ အဖာသု-မချမ်းသာမူသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ ကိ-အဘယ်အရာကို၊ အာဟရိယတု-ဆောင်အပ်စေလိုပါသနည်း၊ အာဂုဿော-ဒါယကာ၊ မေ-အား၊ သပ္ပိနာ-ထောပတ်ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ အညတရဿ-သော၊ အာပဏိကဿ-ဈေးသည်၏၊ ဃရာ-အိမ်မှ၊ ကဟာပဏဿ-အသပြာဖြင့်၊ သပ္ပိ-ကို၊ အာဟရိတွာ-ဆောင်ယူပြီး၍၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-အား၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

တံ အာပဏိကံ-ထိုဈေးသည်ကို၊ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိ)၊ အယျော-အမောင်၊ အယျာယ-အရှင်မအား၊ သပ္ပိနာ-ဖြင့်၊ န အတ္ထော ကိရ-အလိုမရှိဘူးတဲ့၊ တေလေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော(ကိရ)-အလိုရှိသတဲ့၊ တေ-၏၊ သပ္ပိ-ကို၊ ဟန္ဒု-ရှောယူပါ၊ မေ-အား၊ တေလံ-ကို၊ ဒေဟိ၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျော-အရှင်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဝိက္ခိတံ-ရောင်းအပ်ပြီးသော၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာကို (ပစ္စည်းကို)၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ သစေ အာဒိယိဿာမ-အကယ်၍ ယူကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ကဒါ-အဘယ်အခါ၌၊ အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍံ-သည်၊ ဝိက္ကာယိဿတိ-ရောင်းရလိမ့်မည်နည်း၊ (တစ်နည်း) ဘဏ္ဍံ-ကို၊ ဝိက္ခိယိဿတိ-ရောင်းအပ်လိမ့်မည်နည်း၊ သပ္ပိဿ-၏၊ (ဝါ-ကို)၊ ကယေန-ဝယ်ကြောင်း အဖိုးဖြင့်၊ သပ္ပိ-ကို၊ ဟတံ-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ တေလဿ-၏၊ (ဝါ-ကို)၊ ကယံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့ပါ၊ တေလံ-ကို၊ ဟရိဿတိ-ဆောင်ရပါလိမ့်မည်။

အညံ-အခြားသော ပစ္စည်းကို၊ ဝိညာပေတွာ-အလိုရှိကြောင်း သိစေ၍၊ (ဝါ-တောင်းပြီး၍)၊ အညံ-အခြားပစ္စည်းကို၊ ဝိညာပေဿတိ နာမ-ရသနည်း။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “အညံ-တစ်ပါးသော ထောပတ်စသည်ကို၊ ဝိညာပေတွာ၊ အညံ-တစ်ပါးသော ဆီစသည်ကို” ဟု ဆိုပါ။)

၁။ ကယေန၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၅၈)။ ၂။ ဝိညာပေတွာ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၁၅၉)။

၇၅၂။ တညေဝ-ထိုပထမတောင်းအပ်သော ပစ္စည်းကိုပင်၊ ဝိညာပေတိ-ထပ်၍ သိစေအံ့၊ (ဝါ-ထပ်၍ တောင်းအံ့)၊ အညံ စ-အခြားပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဝိညာပေတိ၊ အာနိသံသံ-အကျိုးကို၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ ဝိညာပေတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၇၅၃။ အယျေ၊ အမုကဿ-ထိုမည်သော၊ အာပဏိကဿ-၏၊ ဃရေ-၌၊ ဂဟာပဏံ-ကို၊ နိက္ခိပိဿာမိ-ထားခဲ့ပါမည်၊ တတော-ထိုအသပြာမှ၊ (ဝါ-ထိုအိမ်မှ)၊ ယံ-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဣစ္ဆေယျာသိ-အလိုရှိရာ၏၊ တံ-ကို၊ အာဟရာပေယျာသိ-ဆောင်ယူစေပါ။ ။သိက္ခမာနေ-သိက္ခာမာန်၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ အမုကဿ-သော၊ အာပဏိကဿ-၏၊ ဃရာ-မှ၊ ဂဟာပဏဿ-ဖြင့်၊ တေလံ-ကို၊ အာဟရ-ဆောင်ယူခဲ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

သာ သိက္ခမာနာ-သည်၊ ရောဒန္တိ-ငိုလျက်၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ သိက္ခမာနေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ရောဒသိ-ငိုနေသနည်း။ ။အညံ-တစ်ပါးသော ပစ္စည်းကို၊ စေတာပေတွာ-လဲလှယ်စေပြီး၍၊ အညံ-ကို၊ စေတာပေဿတိ နာမ-လဲလှယ်စေရသနည်း၊ (သိက္ခာပုဒ်၌ “အညံ-တစ်ပါးသော ဆီစသည်ကို၊ စေတာပေတွာ-၍၊ အညံ-တစ်ပါးသော ထောပတ်စသည်ကို” ဟု ဆိုပါ။)

၇၅၇။ တညေဝ-ထိုပထမလဲလှယ်အပ်သော ပစ္စည်းကိုပင်၊ စေတာပေတိ-လဲလှယ်စေအံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၇၅၈။ ဥပါသကာ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-၏၊ စီဝရတ္ထာယ-သင်္ကန်း အကျိုးငှာ၊ ဆန္ဒကံ-အလှူရှင်တို့၏ ဆန္ဒဖြင့် စုပေါင်း၍ ယူအပ်သော ပရိက္ခရာကို၊ သဗ္ဗံရိတွာ-စုဆောင်း၍၊ အညတရဿ-သော၊ ပါဝါရိကဿ-အဝတ်ကုန်သည်၏(အဝတ်အထည် ရောင်းသူ၏)၊ ဃရေ-၌၊ ပရိက္ခာရံ-ကို၊

၁။ ဆန္ဒကံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၀)။

နိက္ခိပိတ္တာ-ထားခဲ့၍၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ အယျေ-တို့၊ အမုကဿ၊ ပါဝါရိကဿ-
၏၊ ယရေ-၌၊ စိဝရတ္ထာယ-ငှာ၊ ပရိက္ခာရော-ကို၊ နိက္ခိတ္တော-ထားအပ်ပါပြီ၊
တတော-ထိုအိမ်မှ၊ (ဝါ-ထိုပရိက္ခရာမှ)၊ စိဝရံ-ကို၊ အာဟာရာပေတွာ-
ဆောင်ယူစေ၍၊ ဘာဇေထ-ဝေဖန်ကြပါကုန်၊ တေန-ထိုပရိက္ခရာဖြင့်၊
ဘေသန္တံ-ကို၊ စေတာပေတွာ-၍၊ ပရိဘုဒ္ဓိံ^၁သု^၂-သုံးဆောင်ကြကုန်ပြီ။

☞ အညဒတ္ထိကေန^၂-အခြားပစ္စည်းအလိုငှာ လှူအပ်သော၊ အညဒ္ဓိသိကေန-
အခြားပစ္စည်းကို ညွှန်ပြ၍ လှူအပ်သော၊ သံဃိကေန-သံဃာအား စွန့်လှူအပ်
သော၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အညံ-ညွှန်ပြအပ်သော ပစ္စည်းမှ တစ်ပါးအခြား
ပစ္စည်းကို၊ စေတာပေဿန္တိ နာမ။

၇၆၀။ အညဿ-အခြားပစ္စည်း၏၊ အတ္ထာယ-ငှာ၊ ဒိန္နေန-လှူအပ်သော၊
သံဃိကေနာတိ-ကား၊ သံဃဿ-အား၊ (ဒိန္နေန-သော)၊ ဂဏဿ-အား၊
န(ဒိန္နေန-လှူအပ်သည် မဟုတ်သော)၊ ဧကဘိက္ခုနိယာ-တစ်ပါးသော
ဘိက္ခုနိအား၊ န (ဒိန္နေန)-သော၊ ယံ အတ္ထာယ-အကြင်ပစ္စည်းအကျိုးငှာ၊
ဒိန္နံ-အပ်ပြီ၊ တံ-ထိုပစ္စည်းကို၊ ဌပေတွာ-ထား၍၊ အညံ-ကို၊ စေတာပေတိ။

၇၆၁။ “အနညဒတ္ထိကေ-အညဒတ္ထိက မဟုတ်သော ပရိက္ခရာ၌” စသည်
ဆိုပါ၊ နိသဋ္ဌံ-စွန့်အပ်ပြီးသော ပစ္စည်းကို၊ ပဋိလဘိတ္တာ-တစ်ဖန်ရ၍၊ ယထာ
ဒါနေ-အကြင် အကြင် လှူအပ်သော ပစ္စည်း၌၊ ဥပနေတဗ္ဗံ-ကပ်ဆောင်
ထိုက်၏ (အသုံးပြုထိုက်၏)။

၇၆၂။ သေသကံ-ကြွင်းသောအဖိုးကို၊ (ဝါ-ကြွင်းကျန်သော ပရိက္ခရာကို၊
ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင်အံ့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာ-
ပန်ပြော၍၊ ဥပနေတိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ပရိဘုဒ္ဓိံသု။ ။ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ပစ္စည်းလေးမျိုးတွင်
စားသောက်ဖြစ်သော ဆွမ်းနှင့် ဆေးအတွက် “ပရိဘုဒ္ဓိံ-သုံးဆောင်” ဟု အနက်ဆိုရ၏၊
စားသောက်မဖြစ်သော သင်္ကန်းနှင့် ကျောင်းအတွက် “ပရိဘုဒ္ဓိံ-သုံးစွဲ” ဟု အနက်
ဆိုရ၏။

၂။ အညဒတ္ထိကေန စသည်၊ ကင်္ခါဘာဋီ(၂၊ ၃၃၁)။ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၃၆)။

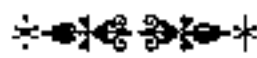
၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၇၆၃။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ တေန စ ပရိက္ခာရေန-ထိုပရိက္ခရာဖြင့်
လည်းကောင်း၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတွာပိ-တောင်း၍လည်းကောင်း၊
ဘောသန္တံ-ကို၊ စေတာပေတွာ-စေ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိ-သု။

အညဒတ္တိကေန-သော၊ အညဒ္ဒိသိကေန-သော၊ သံဃိကေန-သံဃာအား
စွန့်လှူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာစိကေန-ကိုယ်တိုင် တောင်းအပ်သည်
လည်းဖြစ်သော၊ ပရိက္ခာရေန-ပရိက္ခရာနှစ်မျိုးဖြင့်၊ အညံ စေတာပေသန္တိ နာမ။

၇၆၅။ သညာစိကေနာတိ-ကား၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ယာစိတွာ-တောင်း၍၊
လဒ္ဓေန-ရအပ်သော။ (ပရိက္ခာရေန၌ စပ်။)

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၇၆၈။ အညရဿ-သော၊ ပုဂဿ-ကောင်းမှုပြုသောအသင်း၏၊ ပရိဝေဏ
ဝါသိကာ-ပရိဝေဏ၌ နေကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ယာဂုယာ-
ယာဂုဖြင့်၊ ကိလမန္တိ-ပင်ပန်းကြကုန်၏၊ တတော-ထိုအိမ်မှ၊ (ဝါ-ထို
ပရိက္ခရာမှ)၊ တဏှာလံ-ဆန်ကို၊ အာဟာရာပေတွာ-ဆောင်စေ၍၊ ယာဂုံ-
ကို၊ ပစာပေတွာ-ကျိုစေ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇထ-သုံးဆောင်ကြပါကုန်။ ။
မဟာဂဏိကေန-ရဟန်းမအများအား စွန့်လှူအပ်သော (ဂိုဏ်းအား လှူအပ်
သော)၊ ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၇၇၃။ မဟာဂဏိကေန-ရဟန်းမ အများအား စွန့်လှူအပ်သည်လည်း
ဖြစ်သော၊ သညာစိကေန-ကိုယ်တိုင် တောင်းအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊
ပရိက္ခာရေန-ပရိက္ခရာနှစ်မျိုးဖြင့်။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သယမ္ပိ ယာစိတွာ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “သယမ္ပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ယာစိတွာ-
သင်္ကန်းအကျိုးငှာ တောင်း၍၊ လဒ္ဓေန-ရအပ်သော၊ ပရိက္ခာရေန စ-ဖြင့်လည်းကောင်း”
ဟု ပါဌသေသထည့်၍ ပေးတော်မူ၏။

၂။ သညာစိကေန၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၃၁)။ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၇)။

၃။ မဟာဂဏိကေန၊ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၃၇)။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၆၁)။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၇၇၈။ ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ-သည်။ ဗဟုဿုတာ-များစွာကြားနာအပ်ပြီး
 သော ပရိယတ္တိဓမ္မရှိသည် (များသောအကြားအမြင် ရှိသည်)။ ဘာဏိကာ-
 တရားစကား ပြောတတ်သည်။ ဝိသာရဒါ-ကင်းသော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိသည်
 (ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲဝံ့သည်)။ ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ကာတုံ-
 ငှာ၊ ပဇ္ဇာ-ထက်မြက်ကျွမ်းကျင်သည်။ ဟောတိ၊ ဗဟု၊ မနုဿာ-တို့သည်။
 ထုလ္လနန္ဒ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ပယိရပါသန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏ (ဆည်းကပ်ကြ
 ကုန်၏)။ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ ပရိဝေဏံ-သည်။ ဥန္တိယတိ-
 ပြို၏။ အယျေ၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တေ-၏၊ ဣဒံ ပရိဝေဏံ-သည်။
 ဥန္တိယတိ-ပြိုသနည်း။ အာဂုသော-တို့၊ ဒါယကာ-လှူမည့်သူတို့သည်။ နတ္ထိ-
 ကုန်၊ ကာရကာ-ဆောက်လုပ်မည့်သူတို့သည်။ နတ္ထိ။

☞ ပုဂ္ဂလိကေန-ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအား စွန့်လှူအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊
 သညာစိကေန-သော- ပရိက္ခာရေန-ဖြင့်၊ အညံ စေတာပေဿတိ နာမ။

ဒသမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁။ ကောဒသမသိက္ခာပဒ

☞ ၇၇၉။ ပသေနဒိ-မည်သော၊ ကောသလော-ကောသလတိုင်း၏အရှင်
 ဖြစ်သော၊ (ဝါ-ကောသလတိုင် ကို အစိုးရသော)၊ ရာဇာ-သည်။
 သီတကာလေ-အအေး၏အခါ၌၊ (ဝါ-အေးရာအခါ၌)၊ မဟာဂ္ဂံ-များသောအဖိုး
 ရှိသော၊ (ဝါ-အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော၊) ကမ္မလံ-ကို၊ ပါရပိတ္တာ-ခြံ၍။

အယျေ-မ၊ ယေန-အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ တံ-
 ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဝဒေယျာသိ-ပြောပါ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ လျှောက်ပြီ၊
 မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊ မေ-အား၊ တံ-သည်။ ဒါတုကာမော-လှူလိုသည်။
 သစေ အသိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ဣမံ ကမ္မလံ-ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ၊ ဣမာ
 ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်။ မဟိတ္တာ-များသောအလိုရှိကုန်၏ (အလိုကြီးကုန်၏)၊
 အဿန္တုဋ္ဌာ-ရရသမျှ ပစ္စယဖြင့် မနှစ်သက် မကျေနပ်ကုန်၊ (ဝါ-မရောင့်ရဲ
 မတင်းတိမ်ကုန်၊) ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ကမ္မလံ-ကို၊ ဝိညာပေဿန္တိ
 နာမ-တောင်းကြရကုန်သနည်း။

၁။ ဥန္တိယတိ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၁)။

၇၈၅။ ဂရုပါဝုရဏံ နာမ-မည်သည်(လေးသောခြံထည်မည်သည်)၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ သီတကာလေ-၌၊ ပါဝုရဏံ-ခြံထည်တည်း။ စေတာပေဋ္ဌိယာတိ-ကား၊ ဝိညာပေဋ္ဌိယာ-တောင်းသော တိက္ခာနိဿယ၊ (စတုက္ကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံဉ္စ ဧဝံ၊) စတုက္ကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံ-ကား၊ သောဠသကဟာပဏဂ္ဂနကံ-တစ်ဆယ့်ခြောက်ကျပ် ထိုက်တန်သောခြံထည်ကို၊ စေတာပေတဗ္ဗံ-လဲလှယ်စေထိုက်၏(တောင်းအပ် တောင်းနိုင်၏)။

၇၈၆။ အတိရေကစတုက္ကံသေ-လေးကံသထက် အပိုအလွန်၌၊ (ဝါ-လေးကံသထက် အပိုအလွန် တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်၌။) (စသည်ဆိုပါ။)

၇၈၇။ စတုက္ကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး လေးကံသတန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ (ဝါ-အလွန်ဆုံး တစ်ဆယ့်ခြောက်ကျပ် တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို)၊ စေတာပေတိ-တောင်းအံ့၊ ဥိနကစတုက္ကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး လေးကံသ တန်ဖိုး ရှိသော ခြံထည်ထက် ယုတ်လျော့သော ခြံထည်ကို။ ။မဟဂ္ဂံ-ကို၊ စေတာပေတုကာမဿ-တောင်းစေလိုသူအား၊ အပ္ပဂ္ဂံ-နည်းသောအဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ စေတာပေတိ။

ကောဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၇၈၈။ ဥဏှကာလေ-အပူ၏အခါ၌(ပူရာအခါ၌)၊ မဟဂ္ဂံ-သော၊ ခေါမံ-ခေါမတိုင်းဖြစ် ခြံထည်ကို၊ ပါရပိတွာ-ခြံ၍။

၇၉၀။ လဟုပါဝုရဏံ နာမ-မည်သည်(ပေါ့သောခြံထည် မည်သည်)၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ပါဝုရဏံ-တည်း၊ အဘုတေယျကံသပရမံ စေတာပေတဗ္ဗံ-ကား၊ ဒသကဟာပဏဂ္ဂနကံ-တစ်ဆယ်ထိုက်တန်သော ခြံထည်ကို၊ စေတာပေတဗ္ဗံ-တောင်းအပ် တောင်းနိုင်၏။ ။တတုတ္တရိ-ထိုနှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက် အပိုအလွန်၊ ဝိညာပေတိ-အံ့။

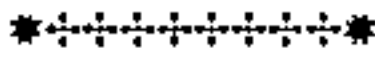
၇၉၁။ အတိရေကအဘုတေယျကံသေ-နှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက် ပိုလွန်သော ခြံထည်၌၊ အတိရေကသညာ-ပိုလွန်သည်ဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ စေတာပေတိ။

၇၉၂။ အဘုတေယျကံသပရမံ-အလွန်ဆုံး နှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို၊ (ဝါ-အလွန်ဆုံး တစ်ဆယ်တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ကို)၊ ဥိနက အဘုတေယျကံသပရမံ-အလွန်ဆုံးနှစ်ကံသခွဲ တန်ဖိုးရှိသော ခြံထည်ထက်

ယုတ်လျော့သောခြံ့ထည်ကို၊ စေတာပေတိ၊ ဉာတကာနံ-ဆွေမျိုးတို့ကို လည်းကောင်း၊ ပဝါရိတာနံ-ဖိတ်မံထားသူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ စေတာပေတိ၊ အညဿ-အခြားသူ၏၊ အတ္ထာယ-ငှာလည်းကောင်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဓနေန-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (စေတာပေတိ-စေအံ့)။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ် ၊ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။ (ပါတိမောက် နိဿယအတိုင်း ပေးပါ)။ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ-၌၊ နိသဂ္ဂိယကဏ္ဍံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

၄။ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၁။ လသုဏာဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၇၉၃။ အညတရေန ဥပါသကေန-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံယော-သည်၊ (ဟောတိ၌ စပ်၊) (ဝါ-ကို)၊ (ပဝါရိတော၌ စပ်)၊ လသုဏေန-ကြက်သွန်ဖြူဖြင့်၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖိတ်အပ်သနည်း)၊ ယာသံ အယျာနံ-အကြင်အရှင်မတို့အား၊ လသုဏေန-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလို ရှိ၏၊ (တာသံ-ထိုအရှင်မတို့အား)၊ အဟံ-သည်၊ လသုဏေန-ဖြင့်၊ (ပဝါရေမိ-ဖိတ်ပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖိတ်ထားအပ်၏။ စ-သည်သာမကသေး (ဖိတ်ရုံသာမကသေး)၊ ခေတ္တပါလော-လယ်စောင့်သည် (ယာခင်းစောင့်သည်)၊ (ဝါ-ကို)၊ အာဏာတ္ထော-စေခိုင်းအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ စေခိုင်းအပ်သနည်း)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သစေ အာဂစ္ဆန္တိ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကမေကာယ-တစ်ပါး တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဒွေတယော(ဒွတ္တယော)-နှစ်ဥ သုံးဥကုန်သော၊ ဘဏ္ဍိကေ-အမြောက် ရှိသော ကြက်သွန်ဖြူတို့ကို၊ ဒေဟိ-လှူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ စေခိုင်းအပ်၏။

ဥဿဝေါ-ပွဲသဘင်သည်၊ ဟောတိ၊ ယထာဘတံ-အကြင် အကြင် ဆောင်ယူအပ်ပြီးသော၊ လသုဏံ-သည်၊ ပရိက္ခယံ-ကုန်ခြင်းသို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ယထာဘတံ-သော၊ လသုဏံ-သည်၊

၁။ ဘဏ္ဍိကေ။ ။ယခု ပါဠိတော်များ၌ “ဘဏ္ဍိကေ”ဟု တွေ့ရ၏၊ ပါစိတျာဒိ ယောနော၌ “ဂဏ္ဍိက”ဟု တွေ့ရ၏၊ (ပါစိတျာဒိယောနော၊ ၁၅၉။) ကင်္ခါဘာသာ ဋီကာ၌မူ “ဂဏ္ဍိက”ဟု တွေ့ရ၏၊ (ကင်္ခါဘာဋီ၊ ၂၊ ၃၃၅။) ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ၌ လည်း ဂဏ္ဍိကပါ၌ ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ (ပါစိတ်ဘာဋီ၊ ၂၊ ၁၆၃၊ ၁၆၄။)

ပရိက္ခိဏံ-ကုန်ပါပြီ၊ ခေတ္တံ-လယ်ခင်းသို့ (ကြက်သွန်ခင်းသို့)၊ ဂစ္ဆထ-
သွားကြပါကုန်၊ ခေတ္တံ-သို့၊ ဂန္တော-သွား၍၊ မတ္တံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ န
ဇာနိတွာ-မသိမူ၍၊ ဗဟံ-များစွာသော။ လသုဏံ-ကို၊ ဟရာပေသိ-
ဆောင်စေပြီ။

ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား၊ ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီ-
သည်၊ အညတရဿ-တစ်ယောက်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ပဇာပတိ-
ဇနီးသည်၊ အဟောသိ၊ တိဿော-သုံးယောက်ကုန်သော၊ ဓိတရော-သမီးတို့
သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ နန္ဒာ-နန္ဒာလည်းကောင်း၊ နန္ဒဝတီ-လည်းကောင်း၊
သုန္ဒရီနန္ဒာ-လည်းကောင်းတည်း။ ကာလံ-သေခြင်းကို၊ (ဝါ-သေချိန်ကို)၊
ကတွာ-ပြုပြီး၍၊ အညတရံ-သော၊ ဟံသယောနိ-ရွှေဟင်္သာမျိုး၌၊ ဥပပဇ္ဇိ-
ဖြစ်ပြီ၊ (တစ်နည်း) အညတရံ-သော၊ ဟံသယောနိ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်
ပြီ၊ တဿ-ရွှေဟင်္သာ၏၊ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏမယာ-အလုံးစုံ ရွှေပကတိရှိကုန်
သော၊ (ဝါ-အလုံးစုံ ရွှေအတိပြီးကုန်သော)၊ ပတ္တာ-အတောင်တို့သည်၊
အဟောသံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ သော-ထိုရွှေဟင်္သာသည်၊ တာသံ-ထိုသားအမိတို့အား
(ထိုဇနီးနှင့် သမီးတို့အား)၊ ဇကေကံ-တစ်ခု တစ်ခုသော၊ ပတ္တံ-အတောင်ကို၊
ဒေတိ-ပေး၏။

၁။ ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၁၃)၌ “ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော
ဝတ္ထုကား”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ဝတ္ထုသဒ္ဒါ အကြောင်းအရာ ကာရဏအနက်ကို
ဟောသောကြောင့် “ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော အကြောင်းကား”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။ ဤပုဒ်ကို
ပဌမန္တအဖြစ် ပေးထားသည်။ ဒုတိယန္တဆိုလျှင် “ဘူတပုဗ္ဗံ-ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော
အကြောင်းကို၊ အာဟရိဿာမိ-ဆောင်တော်မူမည်၊ (သို့မဟုတ်) ဒေသေဿာမိ-
ဟောတော်မူမည်”ဟု ပါဌသေသ ထည့်၍ ပေးပါ။ ရှေးနိဿယ၌ “ရှေး၌ဖြစ်ဖူး
သည်ကား”ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီးနိဿယ၊ ၂၇၁။)

၂။ ဥပပဇ္ဇိ။ ။ဟံသယောနိ-ရွှေဟင်္သာမျိုး၌၊ ဥပပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဥပ-ဥပသာရကြောင့်
ဟံသယောနိ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမိအနက်၌ သက်၊ ဥပ အနက်မရှိ၊
(တစ်နည်း) ဟံသယောနိ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇိ-ကပ်ရောက်ပြီ၊ ဥပ-သည်၊ ဥပဂမနအနက်
ရှိ၏။ (ပါစိတ်ဘာဋီ ၂၊ ၁၆၄။)

၃။ သဗ္ဗသောဝဏ္ဏမယာ။ ။“ရွှေပကတိရှိ-ရွှေအတိပြီး”ဆိုသည်မှာ “ပင်ကို
ရွှေသဘောရှိ=ရွှေ၏ ပင်ကိုမူလသဘောအတိုင်းရှိ”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့်
အဋ္ဌကထာ၌ ရွှေဟင်္သာမင်းက ပေးသော အတောင်သည် မီး၌ ပူစေခြင်း၊ ထုရိုက်ခြင်း၊
ဖြတ်တောက်ခြင်းကို ခံနိုင်သော ရွှေအစစ်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်သည်။ (ပါစိတ်ဘာဋီ၊
၂၊ ၁၆၄။)

☞ အယံ ဟံသော-သည်၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ဧကေကံ-သော၊ ပတ္တံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တံ ဟံသရာဇံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-ဖမ်းယူ၍၊ နိပတ္တံ-အတောင်မရှိသည်ကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ (လောဘကြီးသောကြောင့် အတောင်အားလုံးကို အကုန် နုတ်ယူလိုက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။) တဿ-ထိုရွှေဟင်္သာမင်း၏၊ ပုန-နောက်ထပ်၊ ဇာယမာနာ-ပေါက်ကုန်သော၊ ပတ္တာ-တို့သည်၊ သေတာ-ဖြူကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သမ္ပဇ္ဇိသု-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ တဒါပိ-ထိုအခါ၌လည်း၊ ထုလ္လနန္ဒာဘိက္ခုနီ-သည်၊ အတိလောဘောန-အလွန်လိုချင်ခြင်းကြောင့် (လောဘကြီးခြင်းကြောင့်)၊ သုဝဏ္ဏာ-ရွှေမှ၊ ပရိဟိနာ-ယုတ်လျော့ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ လသုဏာ-ကြက်သွန်ဖြူမှ၊ ပရိယာယိဿတိ-ဆုတ်ယုတ်လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍။

ဂါထာနက်။ ။ယံ-အကြင် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီ၊ တေန-ထို ပစ္စည်းဖြင့်၊ တုဋ္ဌဗ္ဗံ-နှစ်သက် ကျေနပ်ထိုက်၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ အတိလောဘော-အလွန် လိုချင်ခြင်းသည်၊ ပါပကော-ယုတ်မာ ဆိုးဝါး၏၊ ဟံသရာဇံ-ကို၊ ဂဟေတွာန-ဖမ်းယူခြင်းကြောင့်၊ (ဝါ-ဖမ်းယူ၍ အတောင် အားလုံးကို နုတ်ယူခြင်းကြောင့်)၊ သုဝဏ္ဏာ-မှ၊ ပရိဟာယထ-ယုတ်လျော့ဖူးပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

၇၉၅။ မာဂဓကံ-မဂဓတိုင်း၌ဖြစ်သော အမြောင့်များ စွာပါသော ကြက်သွန်ဖြူကို၊ လသုဏံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၇၉၇။ ပလဏ္ဍုကေ^၁-တစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါ၌လည်းကောင်း၊ ဘဉ္ဇနကေ-နှစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၌လည်းကောင်း၊ ဟရိတကေ-သုံးမြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်း၌လည်းကောင်း၊ စာပလသုဏေ-အမြောင့် မရှိသော ကြက်သွန်မြိတ်၌လည်းကောင်း၊ သူပသမ္ဘာကေ ၂ - ဟင်-ကို ကောင်းအောင် ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်းကောင်း၊ မသသမ္ဘာကေ-အသားကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်းကောင်း။

၁။ ပလဏ္ဍုကေစသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ(၄၄၀)။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၅၊ ၁၆၆)။

၂။ သူပသမ္ဘာကေစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဠီ(၂၊ ၁၆၆)ကို ကြည့်၍ ပေးထားပါသည်။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၆၆)နှင့် ကခိဘာဠီ (၂၊ ၃၃၆)တို့၌ “သူပသမ္ဘာကေ-ဟင် ရည်ကို ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်ကာ ကောင် စွာ ချက်ခြင် ၌၊ မသသမ္ဘာကေ-အသားကို ကြက်သွန်ဖြူထည့်ကာ ကောင် စွာချက်ခြင် ၌၊ တေလသမ္ဘာကေ-အသား ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်ကာ ကောင် စွာချက်ခြင် ၌” ဟု ပေးတော်မူ၏။

တေလသမ္မာကေ-ဆီကို ကောင်းအောင်ချက်ကြောင်း ကြက်သွန်ဖြူ၌လည်း
ကောင်း (ဆီချက်၌လည်းကောင်း)၊ သာလဝေ-ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်အပ်သော
ဆီးယို၌လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရိဘဂေ-ကြက်သွန်ဖြူ ထည့်အပ်သော လက်သုတ်
ဟင်းလျာ၌လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

လသုဏသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ ပဌမံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၇၉၈။ သမ္မာဓေ-ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌၊ လောမံ-အမွေးကို၊
သံဟရာပေတွာ-ပယ်ရှားစေ၍၊ အစိရဝတိယာ-အစိရဝတီမည်သော၊ နဒိယာ-
၌၊ ဝေသိယာဟိ-ပြည့်တန်ဆာမတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ-အတူ၊ နဂ္ဂါ-အဝတ်မစည်း
အချည်းနှီးတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတိတ္ထေ-တစ်ခုတည်းသော ရေဆိပ်၌၊
နဟာယန္တိ-ရေချိုးကြကုန်၏။ ။ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊
သမ္မာဓေ-၌၊ လောမံ-ကို၊ သံဟရာပေသန္တိ နာမ-ပယ်ရှားစေကြကုန်သနည်း၊
ကာမဘောဂိနိယော-ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလေ့ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိနိယော
သေယျထာပိ-လူဝတ်ကြောင့် အမျိုးသမီးတို့ကဲ့သို့ပါတကား၊ (တစ်နည်း)
ကာမဘောဂိနိယော-ကုန်သော၊ ဂိဟိနိယော-တို့သည်၊ သံဟရာပေသန္တိ
သေယျထာပိ-ပယ်ရှားစေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၈၀၀။ သမ္မာဓေ နာမ - မည်သည်၊ ဥဘော - နှစ်ဖက်ကုန်သော၊
ဥပာစူကာ-လက်ကတိကြားတို့လည်းကောင်း(ချိုင်းကြားတို့လည်းကောင်း)၊
ဥတ္တယရဏံ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော အရပ်လည်းကောင်း (ကျင်ငယ်
၌ ကြောင်းအရပ်လည်းကောင်း)တည်း၊ ဧကမ္ပိ-တစ်ပင်လည်းဖြစ်သော၊
လောမံ-ကို၊ သံဟရာပေတိ-ပယ်ရှားစေအံ့။

၈၀၁။ အာဇာပေစုယာ-အနာဟူသောအကြောင်းကြောင့် (ယာနာ၊ ဝဲနာ
အစရှိသောအနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်)၊ သံဟရာပေန္တိယာ-ပယ်ရှားစေ
သော ရဟန်းမ၏၊ အနာပတ္တိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇၉၈။ ၂။ အာဇာပေစုယာ ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၆၇)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၀၂။ ဒွေ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်။ အနဘိရတိယာ-
 မမွေ့လျော်ခြင်းသည်။ ပိဋိတာ-နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သြဝရကံ-
 အခန်းသို့၊ ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ တလဃာတကံ-ပဿာဝမဂ်အပြင်ကို ပုတ်ခတ်မှု
 ကို၊ ကရောန္တိ။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်။ တေန သဒ္ဓေန-ထိုအသံဖြင့်၊ (ဝါ-
 ကြောင့်)၊ ဥပဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေးလာ၍၊ ပေ၊ အယျေ-တို့၊ ကိဿ-
 ကြောင့်၊ တုမေ-တို့သည်။ ပုရိသေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ သမ္ပဒုဿထ-
 ပြစ်မှားကြကုန်သနည်း (ပျက်စီးကြကုန်သနည်း)။

၈၀၄။ တလဃာတကံ နာမ-မည်သည်။ သမ္ပဿံ-အတွေ့ကို၊ သာဒိယန္တိ-
 သာယာသည် ဖြစ်၍၊ အန္တမသော-အောက်၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်
 (အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်)၊ ဥပ္ပလပတ္တေနပိ-ကြာရွက်ဖြင့်လည်း၊
 မုတ္တကရဏေ-ကျင်ငယ်ကို ပြုကြောင်းဖြစ်သော ပဿာဝမဂ်၌၊ ပဟာရံ-
 ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒေတိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၀၆။ အညတရာ-သော၊ ပုရာဏရာဇောရောဓာ-ရှေးဖြစ်သောမင်း၏
 မောင်းမသည် (လူဝတ်ကြောင်ဘဝက မင်း၏မောင်းမ ဖြစ်ဖူးသူသည်)၊
 ဘိက္ခုနိသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတာ-ရဟန်းပြုသည်။ ဟောတိ။ ။အယျေ-မ၊ ရာဇာ-
 သည်၊ တုမေ-တို့ကို၊ စိရာစိရံ-ကြာမှ ကြာမှ(အလွန်ကြာမှ)၊ ဂစ္ဆတိ-
 သွားလာ၏၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဓာရေထ-ရာဂကို
 ဆောင်ထားကြကုန်သနည်း (သည်းခံကြကုန်သနည်း)။ ဇေတုမဋ္ဌကေန-
 ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင်ဖြင့်၊ (ဓာရေမ)၊ အယျေ၊ ဧတံ ဇေတုမဋ္ဌကံ-ဤ
 ဇေတုမဋ္ဌကဟူသည်၊ ကိ-အဘယ်ပါနည်း၊ ဇေတုမဋ္ဌကံ-ကို၊ အာစိက္ခံ-ပြောပြပြီ။

ဇေတုမဋ္ဌကံ-ကို၊ အာဒိယိတွာ-ယူ၍၊ ဓောဝိတုံ-ရေဆေးခြင်းငှာ၊
 ဝိဿရိတွာ-အမှတ်မရ၍(မေ့၍)၊ ဧကမန္တံ-၌၊ ဆဇ္ဇေသိ-စွန့်ပစ်အားပြီ။

ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ မက္ခိကာဟိ-ယင်ကောင်တို့သည်၊ သမ္ပရိကိဏ္ဍံ-
 ရောပြွမ်းအပ်သည်ကို(ဝိုင်းအံ့အပ်သည်ကို)၊ ပဿိတွာ-၍၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်။
 ကဿ-အဘယ်သူ၏၊ ကမ္ပံ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။
 ဣဒံ-သည်၊ မယံ-၏၊ ကမ္ပံ-တည်း။

၁။ စိရာစိရံ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ(၂၊ ၁၆၈)။

ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဇတုမဋ္ဌကေ-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ကို၊ (ဝါ-ပြေပြစ်သော ချိပ်တောင့်ကို ပဿာဝမဂ်သို့ သွင်းခြင်းကို၊ အာဒိယဿတိ နာမ-ယူရသနည်း။

၈၀၈။ ဇတုမဋ္ဌကံ နာမ-မည်သည်၊ ဇတုမယံ-ချိပ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အတောင့်လည်းကောင်း၊ (ကဋ္ဌ-သစ်သား၊ ပိဋ္ဌ-မှန်မှုန်၊ မတ္တိကာ-မြေညက်၊) ဥပ္ပလမတ္တမ္ပိ-ကြာရွက်ကိုလည်း၊ မုတ္တကရဏံ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်သို့၊ ပဝေသေတိ-ဝင်စေအံ့(သွင်းအံ့)။

ဇတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်

၈၀၉။ အဓောဝါတေ-လေ၏အောက်အရပ်၌(လေစုန်၌)၊ အဋ္ဌာသိ-တည်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ တည်နေသနည်း၊) ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ မာတုဂါမော-သည်၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော-မကောင်းသောအနံ့ ရှိပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍ တည်နေပြီ။

ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ^၁-ရေဖြင့် စင်ကြယ်အောင်ပြုခြင်းကို၊ အာဒိယန္တိ-ယူကြပါစေကုန်။ ။ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ရေဖြင့် စင်ကြယ်အောင် ပြုမှုကို၊ အနုဇာနာမိ။

ဘဂဝတာ-သည်၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကာ-ကို၊ အနုညာတာ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ-၍၊ အတိဂမ္ဘီရံ-အလွန်နက်သော၊ (ဝါ-အလွန်နက်အောင်၊) ဥဒကသုဒ္ဓိကံ-ကို၊ အာဒိယန္တိ-ယူလတ်သော်၊ မုတ္တကရဏေ-၌၊ ဝဏံ-အနာကို၊ အကာသိ-ပြုပြီ။

၈၁၂။ မုတ္တကရဏဿ-ကျင်ငယ်ပြုကြောင်း ပဿာဝမဂ်ကို၊ ဓောဝနာ-ဆေးခြင်းကို၊ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။ဒွိသု အင်္ဂုလီသု-လက်နှစ်ချောင်းတို့၌၊ ဒွေပဗ္ဗပရမာ-လက်နှစ်ဆစ် အလွန်ဆုံးအတိုင်းအရှည် တို့ကို၊ အာဒါတဗ္ဗာ-ယူအပ်ယူနိုင်ကုန်၏၊ (ဝါ-သွင်းအပ် သွင်းနိုင်ကုန်၏၊) အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ-တစ်ဆံဖျား အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကိုလည်း၊ (ဝါ-တစ်ဆံဖျားမျှကိုလည်း၊) အတိက္ကာမေတိ-အံ့။

၈၁၃။ အတိရေကဒ္ဓင်္ဂုလပဗ္ဗေ-လက်နှစ်ချောင်း၏ လက်နှစ်ဆစ်ထက် အပိုအလွန်ဖြစ်သော အရပ်၌။

၁။ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၄၁)။ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၃၈)။

၈၁၄။ ဒွဂ္ဂုံလပဗ္ဗပရမံ^၁-လက်နှစ်ချောင်း၏ လက်နှစ်ဆစ်အလွန် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်ကို၊ အာဒိယတိ-အံ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၈၁၅။ အာရောဟန္တော နာမ-အာရောဟန္တမည်သော၊ မဟာမတ္တော- အမတ်ကြီးသည်၊ ဘိက္ခုသု-တို့၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တဿ-ထိုအမတ်ကြီး၏၊ ပုရာဏဒုတိယိကာ-ရှေး၌ဖြစ်သောနှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မသည်၊ ပေ၊ ဘတ္တဝိသဂ္ဂံ-ဆွမ်းကို ခံတွင်း၌ စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ (ဝါ- ဆွမ်းစားမှုကို)၊ ကရောတိ၊ သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော-၏၊ (ဥပတိဋ္ဌိတွာ၌ စပ်)၊ (ဝါ-သည်)၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ-ဆွမ်းစားစဉ်၊ ပါနီယေန စ-သောက်ရေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိရူပနေန စ-ယပ်ခတ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥပတိဋ္ဌိတွာ-အနီး၌ တည်နေ၍၊ အစ္စာဝဒတိ-လွမ်းမိုးပြောဆို၏ (လွန်ကျူး ပြောဆို၏)၊ ပေ၊ အပသာဒေတိ^၂-တားမြစ်၏၊ ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ တားမြစ်သနည်း၊ ဘဂိနိ၊ ဧဝရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသောအမှုကို၊ မာ အကာသိ-မပြုပါနှင့်၊ ဧတံ-ဤအမှုသည်၊ န ကပ္ပတိ-ရဟန်းတို့အား မအပ်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ တားမြစ်၏။

တွံ-သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ စ ဧဝံ စ-ဤသို့ ဤသို့လည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဧတ္တကံ-ဤမျှလောက်သောစကားကို၊ န သဟတိ-သည်းမခံ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပါနီယထာလကံ-သောက်ရေခွက် ကို၊ မတ္တကေ-ဦးထိပ်၌၊ အာသုမ္ဘိတွာ-ပစ်ချ၍၊ ဝိရူပနေန-ယပ်ဖြင့်၊ ပဟာရံ- ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ အဒါသိ-ပေးပြီ။

၈၁၇။ ပါနီယံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ ပါနီယံ-သောက်ဖွယ်တည်း၊ (ရေသာမက သောက်ဖွယ်ဟူသမျှတည်း)၊ ဝိရူပနံ နာမ-မည်သည်၊ ယာကာစိ-သော၊ ဗီဇနီ-ယပ်တည်း။

၁။ ဒွဂ္ဂုံလပဗ္ဗပရမံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၁)။ ပါစိတံဘာဋီ (၂၊ ၁၆၉)။
၂။ အပသာဒေတိ။ ။တေဟိ ဘိက္ခုဟိ သာ ဘိက္ခုနီ အပသာဒေတဗ္ဗာ (ဘိက္ခုပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ-၃၆၃) အနက်ပေးပုံကို ကြည့်၍ “အပသာဒေတိ-တားမြစ်၏” ဟု ပေးပါသည်။ ပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပုဒ်၌ တားမြစ် ခြင်းထက် နှင်ထုတ်ခြင်း (ထွက်သွားစေခြင်း)က သာ၍သင့်ကြောင်း ဘာသာဋီကာ၌ စိစစ်ထား၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌မူ တားမြစ်ခြင်းက ပို၍ သင့်လျော်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “အပသာဒေတိ-မောင်းမဲ၏” ဟု ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး၊ ၂၇၆။)

၈၁၉။ ဒေတီ-ပေးအံ့၊ ဒါပေသိ-ပေးစေအံ့၊ (ကိုယ်ပိုင်ပေးရုံသာ ပေးမှု၊ သူတစ်ပါးကို အပေးခိုင်းမှုကြောင့် အနာပတ္တိ၊ အနီး၌ တည်နေမှ အပြစ်ရှိသည်။) အနုပသမ္ပန္နံ-ဥပသမ္ပန္နံ မဟုတ်သူကို (လူ၊ သာမဏေ စသူကို)၊ အာဏာပေတိ-စေခိုင်းအံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

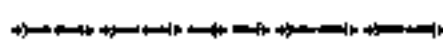
၈၂၀။ သဿကာလေ-ကောက်၏အခါ၌(ကောက်စပါးပေါ်ရာ အခါ၌)၊ အာမကဓညံ-စပါးစိမ်းကို၊ ဝိညာပေတွာ-၍၊ နဂရံ-မြို့သို့၊ အတိဟရန္တိ^၁-ရှေးရှုဆောင်ယူကြကုန်၏၊ ဒွါရဋ္ဌာနေ-တံခါးတည်ရာ အရပ်၌(မြို့တံခါးရှိရာ အရပ်၌)၊ အယျေ-တို့၊ ဘာဂံ-အဖို့ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပလိဗုဇ္ဇေတွာ-နှောင့်ယှက်၍၊ မုဉ္ဇိံ-သု-လွတ်လိုက်ကုန်ပြီ။

၈၂၂။ အာမကဓညံ နာမ-မည်သည်၊ သာလိ^၂-သလေးလည်းကောင်း၊ ဝိဟိ-ကောက်၊ ယဝေါ-မုယော၊ ဂေါဓုမော-နတ်ကောက်၊ (ဝါ-ဂုံ။) ကရံ-ဆပ်၊ ဝရကော-ပြောင်း၊ ကုဒြုသကော-လူးလည်းကောင်းတည်း။

၉။ ဝိညာတွာ-တောင်း၍၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်းစေပြီး၍၊ ဘဇ္ဇိတွာ-လှော်၍၊ ဘဇ္ဇာပေတွာ-လှော်စေပြီး၍၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ထောင်း၍၊ ကောဇ္ဇာပေတွာ-ထောင်းစေပြီး၍။

၈၂၃။ အပရဏ္ဏံ-ပဲကို၊ (စပါးမျိုးမှတစ်ပါး ပဲမျိုး၊ ဗူး၊ ဖရံ စသော အသီးအနှံအားလုံးသည် အပရဏ္ဏစာရင်း ဝင်၏။)

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၈၂၄။ အညတရော ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဇောဋ္ဌော^၃-အမြဲသက်ဝင် တည်နေစေအပ်ပြီးသော မင်း၏ခစားကြောင်း အခွန်အတုတ်ရှိသည်၊ (ဝါ-ခိုင်မြဲသော မင်းကို ခစားကြောင်း အခွန်အတုတ် ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တညေဝဘဋ္ဌပထံ-ထိုအခွန်လမ်းကြောင်းကိုပင်(ထိုအခွန်အတုတ်ရာထူးကိုပင်)။

၁။ အတိဟရန္တိ၊ တိပိ၊ ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ -၁၊ ၄၂၅။

၂။ သာလိစသည်၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၁၊ ၂၃၃)။

၃။ နိဗ္ဗိဋ္ဌရာဇောဋ္ဌော၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၇၃)။

ယာစိဿာမိ-တောင်းမည်၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ သီသံ-ဦ ခေါင်ကို၊ နဟာယိတွာ-ရေချိုးပြီး၍(ခေါင်းလျှော်ပြီး၍)၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ရာဇကုလံ-မင်းမျိုးသို့၊ ဂစ္ဆတိ။

အညတရာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကဋ္ဌာဟေ-ခွက်၌(အိုးကင်း၌)၊ ဝစ္ဆံ-ကျင်ကြံ ကို၊ ကတွာ-၍၊ တိရောကုဋ္ဌေ-နံရံတစ်ဖက်၌၊ ဆဇ္ဈန္တိ-စွန့်ပစ်လတ်သော်၊ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မတ္ထကေ-ဦးထိပ်၌၊ အာသုမ္ဘိ-ပစ်ချပြီ။ ။ဣမာ- ဤအကောင်မတို့သည်၊ ပေ၊ ဗန္ဓကိနိယော [စာပိုဒ်(၆၇၈)၌ အနက်ရေခဲပြီ၊] ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဂူထကဋ္ဌာဟံ-ကျင်ကြီးခွက်ကို၊ မတ္ထကေ၊ပေ၊ ဣမာသံ- ဤအကောင်မတို့၏၊ ဥပဿယံ-ကို၊ ဈာပေဿာမိ-မီးလောင်စေမည် (မီးရှို့ မည်)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဥမ္မကံ-မီးစကို၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ ဥပဿယံ- သို့၊ ပဝိသတိ-ဝင်၏။

ဥပဿယာ-မှ၊ နိက္ခမန္တော-ထွက်လာစဉ်၊ တံ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ဥမ္မက- ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥပဿယံ-သို့၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်လာသည်ကို၊ အဒ္ဒသ- မြင်ပြီ၊ ဒိသ္မာန-ကြောင့်၊ ဘော-အမောင်၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ ဥမ္မကံ-ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပဝိသတိ-ဝင်ရသနည် ။ ။ဘော ဗြာဟ္မဏ၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ ဒေတံ-ဤအမှုသည်(ခေါင်းပေါ်၌ ကျင်ကြီးခွက် ပစ်ချခဲရခြင်း သည်)၊ မင်္ဂလံ-မင်္ဂလာတည်း၊ သဟဿံ-တစ်ထောင်ကိုလည်း ကောင်း ၊ တဉ္စ ဘဋ္ဌပထံ-ထိုအခွန်လမ်းကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ လစ္ဆသိ-ရလိမ့်မည်။ ။ အလတ္ထ-ရပြီ။ ပရိဘာသိ-ကြိမ်းမောင်းပြီ။ ဥစ္စာရံ-ကျင်ကြီးကို၊ တိရောကုဋ္ဌေ- ၌၊ ဆဇ္ဈန္တိ နာမ-စွန့်ပစ်ကြရသနည် ။

၈၂၆။ ဂူထော-ကျင်ကြီးကို၊ ဥစ္စာရော နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆတိ၊ မုတ္တံ- ကျင်ငယ်၊ ပဿာဝေါ-ကျင်ငယ်၊ သင်္ကာရံ-အမှိုက်၊ ကစဝရံ-အမှိုက်၊ ဝိဃာသံ နာမ-မည်သည် (စားကြွင်း မည်သည်)၊ စလကာနိ ဝါ-စာဖတ် (ဝါးဖတ်)တို့လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌိကာနိ ဝါ-အရိုးတို့လည်းကောင်း ၊ ဥစ္ဆိဇ္ဇောဒကံ ဝါ-လုတ်ဆေးရေ(ပါးစပ်ဆေးရေ)လည်းကောင်းတည်း ။

ကုဋ္ဌော နာမ-မည်သည်၊ ကုဋ္ဌာ-နံရံတို့သည်၊ တယော-သုံ မျှ တို့တည်း၊ ဣဋ္ဌကာကုဋ္ဌော-အုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သောနံရံ(အုတ်နံရံ)၊ (သိလာ-ကျောက်၊ ဒါရ-သစ်သား၊) တိရောကုဋ္ဌေတိ-ကား၊ ကုဋ္ဌဿ-၏၊ ပရတော-တစ်ဖက်၌။

၈၂၇။ အဝဋ္ဌဉ္ဇေ-မသုံးစွဲအပ်သော အရပ်၌။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒံ

၈၂၈။ အညတရဿ ဗြာဟ္မဇာယ-၏၊ ဘိက္ခုနုပဿယံ-ကို၊ နိဿာယ-
မိ၍၊ ယဝခေတ္တံ-မုယောစပါးခင်းသည် (မုယောလယ်သည်)၊ ဟောတိ၊
ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဥစ္စာရမ္ပိ-ကျင်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ပဿာဝမ္ပိ-
ကျင်ငယ်ကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ကာရမ္ပိ-အမှုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဃာသမ္ပိ-
စားကြွင်းကိုလည်းကောင်း၊ ခေတ္တေ-လယ်၌၊ ဆဇ္ဇေန္တိ-စွန့်ကြကုန်၏။ ။
အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ယဝခေတ္တံ-ကို၊ ဒုသေသန္တိ နာမ-ဖျက်ဆီးကြရသနည်း။

၈၃၀။ ဟရိတံ နာမ-မည်သည်၊ ပုဗ္ဗဏ္ဍံ-ကောက်လည်းကောင်း၊ အပရဏ္ဍံ-
ပဲလည်းကောင်း၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ ရောပိမံ-စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်
သော၊ ဝါ-စိုက်ပျိုးအပ်သော၊ ယံ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ-အကြင် အတွင်း
အသုံးအဆောင်၊ အပအသုံးအဆောင်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဧတံ-ဤအလုံးစုံသည်၊
ဟရိတံ နာမ-မည်၏။ (ကောက်ပဲသီးနှံ အုန်းခြံ၊ ငှက်ပျောခြံ စသည်
စိုက်ပျိုးထားရာ အရပ်မှန်သမျှ “ဟရိတ”မည်၏။)

၈၃၁။ ဟရိတေ-စိမ်းစိုသော(ကောက်ပဲသီးနှံ စသည်ရှိရာ)အရပ်၌၊
ဟရိတသညာ-စိမ်းစိုသောအရပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဆဇ္ဇေတိ ဝါ
ဆဇ္ဇာပေတိ ဝါ၊ အဟရိတေ-မစိမ်းစိုသောအရပ်၌။

၈၃၂။ ခေတ္တမရိယာဒေ-လယ်၏ အပိုင်းအခြား၌ (လယ်ကံသင်း၌)၊
သာမိကေ-ပိုင်ရှင်တို့ကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-ပန်ပြော၍၊ အပလောကေတွာ-ခွင့်ပန်၍၊
ဆဇ္ဇေတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၈၃၃။ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော ဟောတိ၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ ဒဿနာယ အဂမံသု၊
[ပါစိတ်ဘာဠီ (၁၊ ၄၁၇) စာပိုဒ် (၂၄၇)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] နစ္စမ္ပိ-ကခြင်းကို
လည်းကောင်း၊ ဂိတမ္ပိ-သီချင်းဆိုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝါဒိတမ္ပိ-တီးမှုတ်ခြင်း
ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ။

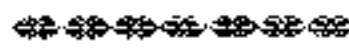
၈၃၇။ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဌိတောကာသံ ဝါ-သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊
အာဂန္တော၊ နစ္စန္တိ ဝါ-ကမူလည်း ကကုန်အံ့၊ ဂါယန္တိ ဝါ-သီချင်းဆိုမူလည်း

၁။ ရောပိမံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၇၄)။
၂။ ဟရိတေ ဟရိတသညာ၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၄၃)။

ဆိုကုန်အံ့၊ ဝါဒေန္တိ ဝါ-တီးမူတ်မူလည်း တီးမူတ်ကုန်အံ့၊ တံ-ထိုပွဲသဘင်ကို၊ ပဿတိ ဝါ၊ သုဏာတိ ဝါ။ [ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဥယျောဓိက သိက္ခာပဒ၊ စာပိုဒ်(၃၂၃) စသည်ကြည့်၍ နည်းမှီပေ.ပါ။]

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

လသုဏဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၂။ အဇ္ဈကာရဝဂ္ဂ

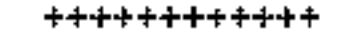
၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၈၃၈။ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-၏၊ အန္တေ ဝါသိနိယာ-အနိ.နေတပည့် ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဉာတကော-ဆွေမျိုးဖြစ်သော၊ ပုရိသော-သည်း ဂါမကာ-ရွာငယ်မှ၊ သာဝတ္ထိံ-သို့၊ ကေနစိဒေဝ-သော၊ ကရဏိယေန- ကြောင့်၊ အဂမာသိ-သွားပြီး၊ ရတ္တန္ဓကာရေ-ညဉ့်မှောင်မှိုက်ရာ အခါ၌၊ အပ္ပဒီပေ-ဆီမီးစသော အရောင်အလင်းမရှိသော အရပ်၌၊ ဧကေနကာ- တစ်ယောက်ချင်း၊ သန္တိဋ္ဌတိပိ-အနီး၌လည်း တည်နေ၏၊ သလ္လပတိပိ- အနီး၌လည်း စကားပြော၏။

၈၄၀။ သူရိယေ-သည်၊ ဩဂ္ဂတေ-အောက်သို့ သက်လတ်သော်၊ (ဝါ- ဝင်ရာအခါ၌) အနာလောကေ-အလင်းရောင် မရှိသောအရပ်၌။

၈၄၁။ အရဟောပေက္ခာ-ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ ရှုငဲ့ခြင်း မရှိသည် ဖြစ်၍ (ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ သာယာခြင်းကို မရှုငဲ့သည်ဖြစ်၍)၊ အညဝိဟိတာ- တစ်ပါးသော အာရုံ၌ ထားအပ်သောစိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ သန္တိဋ္ဌတိ ဝါ၊ သလ္လပတိ ဝါ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၈၄၂။ ပဋိစ္စန္ဓေ-ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ ဩကာသေ-အရပ်၌။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “နံရံ စသည်ဖြင့် ဖုံးကွယ်အပ်သော”ဟု ဆိုပါ။)

၈၄၄။ ပဋိစ္စန္ဓော နာမ ပေ၊ ဟောတိ။ [ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ(၄၊ ၄၈၇) စာပုဒ်(၄၄၅)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ

၁။ ရတ္တန္ဓကာရေ စသည်၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၅)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၄၆။ အဇ္ဈောကာသေ-လွင်တီးခေါင်၌ (အမိုးအကာ မရှိသော လွင်ပြင် အရပ်၌)၊ အဇ္ဈောကာသော နာမ-မည်သည်၊ ကုဇ္ဇေန ဝါ၊ပေ၊ အပ္ပဋ္ဌိစ္ဆန္နော-မဖုံးကွယ်အပ်သည်၊ ဟောတိ။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

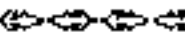
၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၅၀။ ရထိကာယပိ-ရထားသွားလောက် ထုတ်ချင်းပေါက်သော လမ်း၌ လည်းကောင်း၊ ဗျူဟေပိ-ထုတ်ချင်းမပေါက်သော လမ်း၌လည်းကောင်း၊ သိဃာဋ္ဌကေပိ-လမ်းစုံလမ်းခွ၌လည်းကောင်း၊ ပေ၊ နိကဏ္ဍိကမ္ပိ-နား၏ အနီး၌လည်း၊ (ဝါ-နားရင်း၌လည်း၊) ဇေပေတိ-ပြောဆို၏၊ ဒုတိယံ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနိမ္ပိ-ကိုလည်း၊ ဥယျောဇေတိ-ပြန်လွှတ်၏။

၈၅၂။ ရုတ္တာ-ရထားလမ်းမကို၊ ရထိကာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဗျူဟံ နာမ-မည်သည်၊ ယေနေဝ-အကြင်လမ်းဖြင့်ပင်၊ ပဝိသန္တိ-ဝင်ကြကုန်၏၊ တေနေဝ-ထိုဝင်ရာလမ်းဖြင့်ပင်၊ နိက္ခမန္တိ-ထွက်ကြကုန်၏၊ စစ္စရံ-လမ်းဆုံ လမ်းခွကို၊ သိဃာဋ္ဌကော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။ ။ပုရိသဿ-၏၊ ဥပကဏ္ဍကေ-နား၏အနီး၌၊ အာရောဇေတိ-ပြောအံ့၊ (ဟတ္ထပါသေ-ကို) ဝိဇဟိတေ-စွန့်အပ်ပြီးသော်၊ (ဝါ-စွန့်အပ်ပြီးရာ အခါ၌)။

၈၅၃။ အနာစာရံ-မကျင့်ထိုက်သော အကျင့်ကို၊ န အာစရိတုကာမာ-မကျင့်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကရဏိယေ-ပြုဖွယ်သည်၊ သတိ-သော်၊ ဒုတိယိကံ ဘိက္ခုနိံ ဥယျောဇေတိ-အံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၈၅၄။ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညတရဿ-သော၊ ကုလဿ-၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သည်၊ နိစ္စဘတ္တိကာ-မြဲသော ဘတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ။

၁။ နိကဏ္ဍိကမ္ပိ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ(၄၄၆)။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၇၉)။

အာသနေ^၁-နေရာအခင်းပေါ်၌ (ထိုင်ခုံ စသည်၌)၊ နိသီဒိတွာ-၍၊ သာမိကေ-အိမ်ရှင်တို့ကို၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပက္ကမိ-ဖဲသွားပြီ (ပြန်သွားပြီ)၊ တဿ ကုလဿ-၏၊ ဒါသီ-ကျွန်မသည်၊ ဃရံ-အိမ်ကို၊ သမ္ပန္နိ-တံမြက်လှည်းလတ်သော်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ ဘာဇနန္တရိကာယ-အိုးခွက်အကြား၌၊ ပက္ခိပိ-ထည့်ထားပြီ၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ အပဿန္တာ-မမြင်ကုန်လတ်သော်၊ တံ ဘိက္ခုနိံ ဧတဒဝေါစုံ၊ အယျေ တံ အာသနံ-သည်၊ ကဟံ-အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ အာဂုသော၊ အဟံ-သည်၊ တံ အာသနံ-ကို၊ န ပဿာမိ-မတွေ့မြင်ပါ၊ အယျေ တံ အာသနံ-ကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ ပရိဘာသိတွာ-ခြိမ်းခြောက်၍၊ နိစ္စဘတ္တံ-ကို၊ ပစ္ဆိန္ဒိသု-ဖြတ်ကုန်ပြီ။

ဃရံ-အိမ်ကို၊ သောဓေန္တော-သုတ်သင်ကုန်လတ်သော်(ရှင်းလင်းကုန်လတ်သော်)၊ တံ အာသနံ-ထိုနေရာအခင်းကို၊ ဘာဇနန္တရိကာယ-၌၊ ပဿိတွာ-တွေ့မြင်၍၊ တံ ဘိက္ခုနိံ-ကို၊ ခမာပေတွာ-သည်းခံစေ၍(ကန်တော့တောင်းပန်၍)၊ နိစ္စဘတ္တံ-ကို၊ ပဋ္ဌပေသု-ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ။

၈၅၆။ ပုရောဘတ္တံ နာမ၊ အရုဏုဂ္ဂမနံ-အရုဏ်တက်ချိန်ကို၊ ဥပါဒါယ-အစပြု၍၊ ယာဝ မဇ္ဈနိကာ-မွန်းတည့်ချိန်တိုင်အောင်တည်း၊ ပလ္လင်္ကံဿ-ထက်ဝယ်တင်ပလ္လင်၏၊ ဩကာသော-တည်ရာအခင်းကို၊ အာသနံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊ ပုစ္စတိ(အာသန အရ တင်ပလ္လင်ဖွဲ့ခွေ၍ ထိုင်လောက်သောအခင်း၊ ထိုင်ခုံအားလုံးကို ယူပါဟု ဆိုလိုသည်။) အနောဝဿကံ-မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်ကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏၊ အဇ္ဈောကာသေ-၌၊ ဥပစာရံ-တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ဥပစာကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ။

၈၅၇။ အနာပုစ္ဆိတေ-မပန်ပြောအပ်သည်၌(မပန်ပြောအပ်သော သာမိက၌)၊ အနာပုစ္ဆိတသညာ-မပန်ပြောအပ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပလ္လင်္ကံဿ-၏၊ အနောကာသေ-တည်ရာမဟုတ်သောအခင်း၌။

၈၅၈။ အသံဟာရိမေ-မပြောင်းရွှေ့အပ်၊ မပြောင်းရွှေ့နိုင်သောအခင်း၌။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာသနေ။ ။ဤဝတ္ထုကို ကြည့်၍ အာသနအရ ထိုင်စရာအခင်း၊ ထိုင်ခုံငယ် စသည်များကို ယူပါ။ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၄၇)။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၈၅၉။ အာသနေ-ဌ၊ အဘိနိသိဒတိပိ^၁ -ထိုင်လည်း ထိုင်၏။ အဘိ
နိပဇ္ဇတိပိ-အိပ်လည်းအိပ်၏။ ဟိရိယမာနာ-ရှက်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ အာသနေ-
ဌ၊ နေဝ အဘိနိသိဒန္တိ-ထိုင်လည်း မထိုင်ကြကုန်၊ န အဘိနိပဇ္ဇန္တိ-အိပ်လည်း
မအိပ်ကြကုန်။

၈၆၀။ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ မဇ္ဈနိကေ-မွန်းတည့်ချိန်သည်၊
ဝီတိဝတ္တေ-လွန်ပြီးလတ်သော်၊ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်၊ သူရိယေ-နေသည်၊
အတ္တင်္ဂတေ^၂-ဝင်လတ်သော်၊ (ဝါ-ဝင်ရာကာလတိုင်အောင်၊) (ကာလော-
အချိန်တည်း။)

၈၆၁။ ဓုဝပညတ္တေ^၂-အမြဲခင်းထားအပ်သော နေရာ၌။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၈၆၄။ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ အညတရံ၊ ဂါမံ-သို့၊ ဥပဂန္တာ-
ကပ်ရောက်၍၊ အညတရံ ဗြာဟ္မဏကုလံ-သို့၊ ဥပသကံမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊
ဩကာသံ-တည်းခိုခွင့်ကို၊ ယာစိံသု-တောင်းကြကုန်ပြီ၊ ယာဝ-လောက်၊
ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ အာဂစ္ဆတိ-ပြန်လာ၏၊ (တာဝ-လောက်၊) အာဂမေထ-
စောင့်ဆိုင်းကြပါဦး၊ သေယျံ-အိပ်ရာနေရာကို၊ သန္တရိတွာ-ခင်းပြီး၍၊ ဧကစ္စာ-
အချို့သော ဘိက္ခုနီတို့သည်၊ နိသိဒိံသု-ထိုင်ကြကုန်ပြီ၊ ဧကစ္စာ-တို့သည်၊
နိပဇ္ဇိံသု-အိပ်ကြကုန်ပြီ၊ ဣမာ-ဤအမျိုးသမီးတို့သည်၊ ကာ-အဘယ်သူမတို့
နည်း၊ အယျ-အရှင်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့ပါတည်း၊ မုဏ္ဍာ-ကုန်၊ ဗန္ဓကိနိယော-
ကုန်သော၊ ဣမာ-တို့ကို၊ နိက္ကမုထ-နှင်ထုတ်ကြကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊
ဃရတော-မှ၊ နိက္ကမာပေသိ-စေပြီ၊ ဝိကာလေ^၃-အချိန်မဲ့ အခါမဲ့၌၊ (ဝါ-
ပေသင်သည်မှ နောက်၌။)

၁။ အဘိနိသိဒတိပိ။ ၂။ ဓုဝပညတ္တေ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၈၁)။

၃။ အတ္တင်္ဂတေ သူရိယေ။ ။စာအုပ်တို့၌ “ယာဝအတ္တင်္ဂတေ သူရိယေ” ဟု
တွေ့ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ယာဝ-လောက်၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္တင်္ဂတေ-ဝင်သည့်
တိုင်အောင်၊ ကာလော-သည်၊ အတ္တိ၊ တာဝ-လောက်၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ နာမ-မည်၏” ဟု
ပေးတော်မူ၏။ (ဘုရားကြီး ၂၈၇။) ယာဝနှင့် တွဲရာ၌ ဝါကျဖြစ်လျှင် အဝဓိ၊
မရိယာဒါအနက်ဟော ပဉ္စမိနှင့် ရှိရိုးတည်း၊ ကင်္ခါ၌ “မဇ္ဈနိကေ ဝီတိဝတ္တေ ယာဝ
သူရိယဿ အတ္တင်္ဂမာ” ဟု ရှိသည်။

၄။ ဝိကာလေ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၄၈)။

၈၆၆။ ဝိကာလော နာမ-မည်သည်၊ သူရိယေ-သည်၊ အတ္ထင်္ဂတေ-
ဝင်ပြီးလတ်သော်၊ ယာဝ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ရာကာလတိုင်အောင်
တည်း။ ။တသ္မိံ ကုလေ-၌၊ ယော မနုဿော-သည်၊ ဒါတုံ-အခွင့်ပေး
ခြင်းငှာ၊ သာမိကော-အစိုးရ၏ (ပိုင်၏)၊ တံ-ထိုလူကို။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၈၆၉။ ဘဒ္ဒံ ကာပိလာနိ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ-ရိရိသေသေ၊ ဥပဋ္ဌေတိ-ပြုစု
လုပ်ကျွေး၏၊ အယျေ-တို့၊ အယံ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ မံ-ကို၊ သက္ကစ္ဆံ၊ ဥပဋ္ဌေတိ-
၏၊ ဣမိဿာ-အား၊ အဟံ-သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒဿာမိ-ပေးရဦး မည်၊
ဒုဂ္ဂဟိတေန-မမှန်မကန် မှတ်ယူခြင်းဖြင့်၊ ဒုပဓာရိတေန-မမှန်မကန်
မှတ်သားခြင်းဖြင့်၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဥဇ္ဈာပေသိ-ကဲ့ရဲ့စေပြီ (ကံ)၊ အယျေ-
တို့၊ အဟံ-သည်၊ အယျံ-အရှင်မကို၊ သက္ကစ္ဆံ၊ န ဥပဋ္ဌေမိ ကိရ-
မလုပ်ကျွေးဘူးတဲ့၊ မေ-အား၊ အယျာ-သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ န ဒဿတိ
ကိရ-မပေးဘူးတဲ့၊ ဣတိ-သို့ ကဲ့ရဲ့စေပြီ။

၈၇၁။ အညထာ-တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂဟိတေန-
မှတ်ယူအပ်သော စကားဖြင့်၊ အညထာ-ဖြင့်၊ ဥပဓာရိတေန-မှတ်သားအပ်
သော စကားဖြင့်။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၈၇၄။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပစ္စည်းလေးကို
(ပစ္စည်းအသေးစားကို)၊ အပဿန္တိယော-မမြင်ကုန်လတ်သော်၊ ပေ၊ အယျေ၊
အမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ပစ္စည်းလေးကို၊ ပဿေယျာသိ အပိ-မြင်များ
မြင်မိပါသလား၊ ဣတိ-ကုန်ပြီ၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ စောရိနုန-သူခိုးမ
လော(ငါသာ ခိုးတတ်သလား)၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ အလန္တိနုန-အလန္တိမ
လော၊ ယာ အယျာယော-တို့သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊
အပဿန္တိယော-မမြင်ကုန်၊ တာ-ထိုအရှင်မတို့သည်၊ မံ၊ ဧဝမာဟံသု၊ အယျေ၊

၁။ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဒုပဓာရိတေန။ ။ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၄၈)၌ ဘာဝသာဓန
ပေးတော်မူ၏။ ကင်္ခါအလို “ဒုဂ္ဂဟိတေန-မကောင်းသဖြင့် မှတ်ယူအပ်သော
စကားဖြင့်” ဟု ကမ္မသာဓန ပေးပါ။ (ကင်္ခါဘာဋီ ၂၊ ၃၅၀။)

အဟံ၊ တုမှာကံ-တို့၏၊ ဘဏ္ဍကံ၊ သစေ ဂဏှာမိ-အကယ်၍ ယူအံ့၊ (ဝေဝသတိ)၊ အဿမဏီ-ရဟန်းမ မဟုတ်သည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပါစေရဲ့၊ ဗြဟ္မစရိယာ-မှ၊ စဝါမိ-ရွှေ့လျော့ရပါစေရဲ့၊ နိရယံ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ရောက်ရပါစေရဲ့၊ ယာပန-အကြင် ရဟန်းမသည်ကား၊ မံ-ကို၊ အဘူတေန-မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြင့်၊ ဧဝမာဟ၊ သာပိ-သည်လည်း၊ အဿမဏီ-သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေဟယ်၊ ဗြဟ္မစရိယာ-မှ၊ စဝတု-စေဟယ်၊ နိရယံ-သို့၊ ဥပပဇ္ဇတု-ရောက်ပါစေဟယ်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကျိန်ဆဲပြီ၊ အတ္တာနမ္မိ-မိမိကိုလည်းကောင်း၊ ပရမ္မိ-သူတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း၊ နိရိယေနပိ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစရိယေနပိ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိသပိဿတိ နာမ-ကျိန်ဆဲရသနည်း။

၈၇၆။ ပစ္စတ္တံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဥပသမ္ပန္နံ-အခြားသော ရဟန်းမကို။

၈၇၇။ [တိရစ္ဆာနယောနိ-တိရစ္ဆာန်မျိုး၊ ပေတ္တိဝိသယ-ပြိတ္တာတို့၏ နေရာ၊ (ဝါ-ပြိတ္တာဘုံ)၊ မနဿဒေါဘဂ္ဂ-လူ၌ မကောင်းသောဘုန်းကံရှိသူ၏အဖြစ်။]

၈၇၈။ အတ္ထပုရေက္ခာရာယ-အနက်ကို ရှေးရှုပြုသော ရဟန်းမ၏၊ (ဓမ္မ-ပါဠိတရား၊ အနုသာသနီ-အဆုံးအမ။)

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၈၇၉။ အတ္တာနံ-ကို၊ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ-ပုတ်ခတ်၍ ပုတ်ခတ်၍(ထုရိုက်၍ ထုရိုက်၍)၊ ရောဒတိ-ငို၏။

၈၈၀။ ဉာတိဗျသနေန ဝါ-ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဘောဂဗျသနေန ဝါ-စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ရောဂဗျသနေန ဝါ-အာရောဂျဂုဏ်ကို ပျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုဋ္ဌာ-တွေ့ထိနှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ရောဒတိ။ ။ န ဝဓတိ-မထုမရိုက်။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

အန္တကာရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၁။ ရောဂဗျသနေန။ ။ “အနာရောဂါ၏ ပျက်စီးခြင်း” ဟူသည် အနာရောဂါ မရှိခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ မဆိုဘဲ “အာရောဂျဂုဏ်(ကျန်းမာခြင်း) ကို ပျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါ” ဟု ဆိုရသည်။ ပါရာဇိကဏ်ဘာဠီ(၂၊ ၃၀၉)။

၃။ နဂ္ဂဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၈၈၃။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ အစိရဝတိယာ-သော၊ နဒိယာ-ဌ၊
 ဝေသိယာဟိ-ပြည့်တန်ဆာမတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ နဂ္ဂါ-အဝတ်မစည်း အချည်းနှီး
 တို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတိစ္ဆေ-တစ်ခုတည်းသော ရေဆိပ်ဌ၊ နဟာယန္တိ-
 ရေချိုးကြကုန်၏၊ ဝေသိယာ-တို့သည်၊ တာ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ ဥပ္ပဏှေသုံ-
 ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ အယျေ-တို့၊ ဒဟရာနံ-ငယ်ကုန်သော၊
 တုမှာကံ-အရှင်မတို့အား၊ စိဏ္ဍေန-ကျင့်အပ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ^၁-မြတ်သော
 အကျင့်ဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (နာမသဒ္ဓါ ဂရဟာ
 ဇောတကာ) (တစ်နည်း) တုမှာကံ-တို့အား၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သောအကျင့်ကို၊
 စိဏ္ဍေန-ကျင့်ခြင်းဖြင့်၊ ကိံနုခေါ နာမ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ကာမာ-
 အာရုံကာမဂုဏ်တို့ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ နနု နာမ-သုံးဆောင်ခံစားထိုက်ကုန်သည်
 မဟုတ်ပါလား၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဇိဏ္ဏာ-အိုကုန်သည်(အမယ်ကြီးတို့
 သည်)၊ ဘဝိဿထ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ တဒါ-ဌ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရိဿထ-
 ကျင့်ကြရလိမ့်မည် (ကျင့်ကြတာပေါ့)၊ ဧဝံ-သို့၊ (ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊)
 တုမှာကံ-တို့သည်၊ ဥဘော-ကုန်သော၊ အတ္တာ-စီးပွားတို့သည်(လောကစီးပွား၊
 ဓမ္မစီးပွားတို့သည်)၊ (ဝါ-တို့ကို)၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-ပိုင်းခြားယူအပ်ကုန်သည်
 (သိမ်းပိုက်အပ်ကုန်သည်)၊ ဘဝိဿန္တိ-ဖြစ်ကြလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့
 ပြောင်လှောင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဝေသိယာဟိ-ပြည့်တန်ဆာမ
 တို့က၊ ဥပ္ပဏှိယမာနာ-ပြောင်လှောင်အပ်ကုန်လတ်သော်၊ မကံ မျက်နှာ
 မသာယာကုန်သည်၊ အဟေသုံ။

၈၈၅။ အနိဝတ္တာ ဝါ^၂-ခါးဝတ်သော်လည်း မရှိဘဲ၊ အပါရတာ ဝါ-
 ကိုယ်ရုံသော်လည်း မရှိဘဲ၊ နဟာယတိ။

၁။ ဗြဟ္မစရိယံ စိဏ္ဍေန။ ။ပထမနည်းဝယ် စိဏ္ဍေန၌ တ-သည် ကမ္မသာဓန၊
 ဗြဟ္မစရိယံသည် ထိုပုဒ်နှင့် အရတူ ဖြစ်၏။ အရတူလျှင် ဝိဘတ်တူရ၏။ ထို့ကြောင့်
 ဗြဟ္မစရိယံ၌ ဒုတိယာ(ဥပယောဂဝစန)ကို ကရဏက္ကံ၌ သက်ပါ၊ ဒုတိယနည်းဝယ်
 စိဏ္ဍေန၌ “တ”သည် ဘာဝသာဓန၊ ဗြဟ္မစရိယံ၌ ဒုတိယာ(ဥပယောဂဝစန)သည်
 သာမိ(ဆဋ္ဌိကံ)အနက်၌ သက်။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၈၅)။

၂။ အနိဝတ္တာ ဝါ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၅၂)။

၈၈၆။ အစ္ဆန္ဒစီဝရိကာယ ဝါ-လုယူအပ်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌစီဝရိကာယ ဝါ-ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏ လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၈၈၇။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-အား၊ ဥဒကသာဠိကာ-ရေသနုပ် သည်၊ (ဝါ-ကို)၊ အနုညာတာ-ခွင့်ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အပ္ပမာဏိကာယော- အတိုင်းအတာ မရှိကုန်သော၊ (ဝါ-ပမာဏနှင့် မယှဉ်ကုန်သော)၊ ဥဒကသာဠိကာယော-တို့ကို၊ ဓာရေသုံ-ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ ပုရတောပိ- ဌ်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆတောပိ-ဌ်လည်းကောင်း၊ အာကမုန္တာ-ဆွဲငင်ကုန်လျက်၊ အာဟိဏ္ဍန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏။

☞ ၈၈၉။ ယာယ-အကြင်အဝတ်ဖြင့်၊ နိဝတ္တာ-ဝတ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဟာယတိ-၏၊ သာ-ထိုအဝတ်သည်၊ ဥဒကသာဠိကာ နာမ-မည်၏။

၈၉၁။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ် (၅၃၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၈၉၂။ ဘိက္ခုနီယာ-၏၊ မဟဋ္ဌေ-များသောအဖိုးရှိသော၊ စီဝရဒုသေ- သင်္ကန်းလျှာအဝတ်၌ (သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရာ အဝတ်၌)၊ စီဝရံ-သည်၊ (ဝါ- ကို)၊ ဒုက္ကဋ္ဌ-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ ဒုဿိဗ္ဗိတံ-မကောင်းသဖြင့် ချုပ်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အယျေ၊ တေ-၏၊ ဣဒံ စီဝရဒုသံ-သည်၊ သုန္ဒရံ ခေါ-ကောင်းသည်သာ၊ စီဝရံ စ ခေါ-သည်ကား၊ ဒုက္ကဋ္ဌ-အပ်၏၊ ဒုဿိဗ္ဗိတံ-အပ်၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ အယျေ၊ ဝိသိဗ္ဗေမိ-ဖြေလိုက်ပါမည်၊ သိဗ္ဗိဿသိ-ချုပ်ပေးမည်လား၊ အယျေ၊ အာမ-အေး၊ သိဗ္ဗိဿာမိ- ချုပ်ပေးပါမည်၊ တံ စီဝရံ-ကို၊ ဝိသိဗ္ဗေတွာ-ဖြေပြီး၍ (ချုပ်ပြီးသားကို

၁။ ယာယ နိဝတ္တာ။ ။ “ယာယ နိဝတ္တာယ” ဟု သျှာမမူ ရှိ၏။ “နိဝတ္တာယ- ဝတ်အပ်သော၊ ယာယ-ဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ နိဝတ္တာပါဠိကို အမှန်ယူလျှင် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ရှိ “အနိဝတ္တာ ဝါ အပါရုတာ ဝါ” ၌လည်း “အနိဝတ္တာ ဝါ-သင်းပိုင်ကို မဝတ်သည်သော် လည်းကောင်း၊ အပါရုတာ ဝါ-ကိုယ်ရုံကို မရုံသည်သော်လည်းကောင်း ၊ (ဟုတွာ)၊ နဟာယတိ” ဟု ပေးနိုင်သည်။

ပြန်ဖြေ၍)၊ ထုလွှနန္ဒာယ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ အဒါသိ၊ သိဗ္ဗိဿာမိ-မည်၊
ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ နေဝ သိဗ္ဗတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချုပ်၊ သိဗ္ဗာပနာယ-
ချုပ်စေခြင်းငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-အားထုတ်မှုကို (ကြောင့်ကြကို)၊ န ကရောတိ-
မပြု။

၈၉၄။ ဓုရံ-ချုပ်ပေးဖို့ရန် တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချထားအပ်ကာမျှ
ဖြစ်လတ်သော်။

၈၉၅။ [ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာနိဿယကို ကြည့်၍ ပေးပါ။]

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၈၉၇။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ ဟတ္ထေ-လက်၌၊ စိဝရံ-
ကို၊ နိက္ခိပိတွာ-ထားခဲ့၍၊ သန္တရုတ္တရေန(သ+အန္တရ+ဥတ္တရေန)-သင်းပိုင်နှင့်
တကွဖြစ်သော ကိုယ်ရုံဖြင့်၊ (ဣတ္ထိမျှတလက္ခဏ)၊ ဇနပဒစာရိကံ-ဇနပုဒ်၌
လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (ဝါ-ဇနပုဒ်ဒေသစာရိကို)၊ ပက္ကမန္တိ၊ တာနိ စိဝရာနိ-
တို့သည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ နိက္ခိတ္တာနိ-ထားအပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍၊
ကဏ္ဍကိတာနိ-မို့ဖြင့် ရောပြွမ်းအပ်ကုန်သည် (မို့တက်နေကုန်သည်)၊ ဟောန္တိ၊
တာနိ-ထိုသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ သြတာပေန္တိ-နေ၌ ပူစေကြ
ကုန်၏ (နေလှမ်းကြကုန်၏)။ ။အယျေ-တို့၊ ကဏ္ဍကိတာနိ-ကုန်သော၊
ဣမာနိ-တို့သည်၊ ကဿာ-အဘယ်ရဟန်းမ၏၊ စိဝရာနိ-တို့နည်း။

၈၉၉။ ပဉ္စမံ ဒိဝသံ-ငါးရက်မြောက်နေ့၌၊ ပဉ္စ-ငါးထည်ကုန်သော၊
စိဝရာနိ-တို့ကို၊(သင်းပိုင်၊ ဧကသီ၊ နှစ်ထပ်သင်္ကန်း၊ ရေသနပ်၊ ရင်စည်း
တဘက်တို့ကို)၊ နေဝ နိဝါသေတိ-အံ့၊ န ပါရပတိ-မရံအံ့၊ န သြတာပေတိ-
နေမလှန်းအံ့၊ ပဉ္စမံ-သော၊ ဒိဝသံ-ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-အံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၀၂။ ပိဏ္ဏာယ-ငှာ၊ စရိတွာ-လှည့်လည်ပြီး၍၊ အလ္လုစိဝရံ-စိုသော
သင်္ကန်းကို၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်လှန်း၍၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ပါဝိသိ-ပြီ၊ အယျေ-
တို့၊ မယံ-၏၊ စိဝရံ-ကို၊ ပဿေယျာထ အပိ-မြင်မိကြပါသလား။

၉၀၄။ စိဝရသင်္ကမနိယံ နာမ-မည်သည်၊ ဥပသမ္ပန္နာယ-ရဟန်းမ၏၊
ပဉ္စံ စိဝရာနံ-တို့တွင်၊ အညတရံ-တစ်ထည်ထည်သော၊ စိဝရံ-ကို၊ တဿာ-

ထိုရဟန်းမကလည်း၊ အဒိန္နံ-မပေးအပ်ဘဲ၊ တံ ဝါ-ထိုရဟန်းမကိုမူလည်း၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ နိဝါသေတိ ဝါ-ဝတ်မူလည်း ဝတ်အံ့၊ ပါရပတိ ဝါ-ရုံမူလည်း ရုံအံ့။

၉၀၅။ ဥပသမ္ပန္နာယ-ဌ၊ ဥပသမ္ပန္နသညာ-ရဟန်းမဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ စိဝရသင်္ကမနိယံ^၁-ပြောင်းရွှေ့စေထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-ပြန်ပေး ထိုက်သော သင်္ကန်းကို) ဓာရေတိ-ဆောင်အံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၀၇။ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ ဥပဋ္ဌာကကုလံ-အလုပ်အကျွေး ဖြစ်သော အမျိုးသည်၊ ပေ၊ အယျေ-မ၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-အား၊ စိဝရံ-ကို၊ ဒဿာမ-လှူကြပါမည်၊ ဣတိ-ပြီ။ ။တုမှေ-တို့သည်၊ ဗဟုကိစ္စာ-များသော ကိစ္စရှိကုန်၏၊ ဗဟုကရဏီယာ-များသောပြုဖွယ် ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ အန္တရာယံ-အန္တရာယ်ကို၊ အကာသိ။ ။တဿ ကုလဿ-၏၊ ဃရံ-ကို၊ ဒယတိ-မီးလောင်အပ်၏။ ။အမှာကံ-တို့၏၊ ဒေယျဓမ္မံ- ပေးလှူထိုက်သောသဘောရှိသော ပစ္စည်းကို၊ အန္တရာယံ^၂-ကို၊ ကရိဿတိ နာမ-ပြုရသနည်း၊ ဘောဂေဟိ စ-တို့မှလည်းကောင်း၊ ပုညေန စ-မှလည်း ကောင်း၊ ဥဘယေန-နှစ်ပါးစုံမှ၊ ပရိဗာဟိရာ-အပတို့သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏။ ဂဏဿ-ဂိုဏ်း၏ (ဘိက္ခုနိသံဃာ၏)၊ စိဝရလာဘံ-သင်္ကန်းလာဘ်ကို၊ အန္တရာယံ-ကို၊ ကရိဿတိ နာမ။

၉၀၉။ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ စိဝရံ-ကို၊ န ဒေယျံ-မလှူကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အန္တရာယံ ကရောတိ၊ အညံ-သော၊ ပရိက္ခာရံ-ကို (ခွက်အစရှိသောပစ္စည်း၊ ထောပတ်၊ ဆီစသော ပစ္စည်းကို)၊ အန္တရာယံ ကရောတိ။

၉၁၀။ အာနိသံသံ-အာနိသင်ကို (အကျိုးကို)၊ ဒဿေတွာ-ပြ၍၊ နိဝါရေတိ-တားမြစ်အံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ စိဝရသင်္ကမနိယံ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၈၄)။

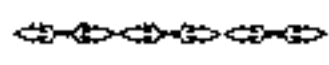
၂။ ဒေယျဓမ္မံ အန္တရာယံ။ ။ကရောတိသည် ဒွိကမ္မက ဖြစ်သောကြောင့် “ဒေယျဓမ္မံ အန္တရာယံ”ဟု ရှိသည်၊ နောက်၌လည်း “စိဝရလာဘံ အန္တရာယံ ကရိဿတိ၊ အညံ ပရိက္ခာရံ အန္တရာယံ ကရောတိ”ဟု ရှိသည်။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

၉၁၁။ ဘိက္ခုနီသံဃဿ-၏။ (ဝါ-မှာ) အကာလစီဝရံ-အကာလသင်္ကန်းသည်။ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သည်။ (ဝါ-ရသည်။) ဟောတိ။ ။ တံ စီဝရံ-ကို။ ဘာဇေတုကာမော-ဝေဖန်လိုသည် (ဖြစ်၍)။ သန္နိပတိ-စည်းဝေးပြီ။ ။ ပက္ကန္တာ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အယျေ-တို့။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်။ ပက္ကန္တာ-ကုန်ပြီ။ စီဝရံ-ကို။ န တာဝ ဘာဇီယိဿတိ-ဝေဖန်အပ်လိမ့်ဦးမည် မဟုတ် (မဝေဖန်အပ်သေး)။ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍။ စီဝရဝိဘင်္ဂံ-သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်းကို။ ပဋိဗာဟိ-တားမြစ်ပြီ။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်။ စီဝရံ-ကို။ န တာဝ ဘာဇီယိဿတိ-ဝေဖန်အပ်လိမ့်ဦးမည်မဟုတ်။ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍။ ပက္ကမိံ-သု။ အန္တေဝါသိနိသု-ကုန်သော။ ဘိက္ခုနီသု-တို့သည်။ အာဂတာသု-ပြန်လာကုန်လတ်သော်။ တံ စီဝရံ-ကို။ ဘာဇာပေသိ-ဝေဖန်စေပြီ။

၉၁၂။ ဓမ္မိကော-တရားရှိသော၊ စီဝရဝိဘင်္ဂေါ နာမ-မည်သည်။ သမဂ္ဂေါ-သော။ ဘိက္ခုနီသံဃော-သည်။ သန္နိပတိတွာ ဘာဇေတိ-ဝေဖန်၏။ [ယံ-အကြင် သင်္ကန်းဝေဖန်မှုကို။ သမဂ္ဂေါ ဘိက္ခုနီသံဃော သန္နိပတိတွာ ဘာဇေတိ-၏။ သော-ထိုသင်္ကန်းဝေဖန်မှုသည်။ ဓမ္မိကော-သော၊ စီဝရဝိဘင်္ဂေါ နာမ-မည်၏။ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။]

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၉၁၆။ နဋ္ဌာနမ္ပိ-ကနည်းပြသူတို့အားလည်းကောင်း (ကပုံ ကနည်းကို ပြတတ်သူတို့အားလည်းကောင်း)။ နဋ္ဌကာနမ္ပိ-ကိုယ်တိုင် ကသူတို့အားလည်းကောင်း၊ လဃံကာနမ္ပိ-ခုန်လွှားတတ်သူ (အားကစားသူ၊ ဂျမ်းကစားသူ) တို့အားလည်းကောင်း၊ သောကဇ္ဈာယိကာနမ္ပိ-မျက်လှည့်သမားတို့အားလည်းကောင်း၊ ကုမ္ဘထူဏိကာနမ္ပိ-အိုးစည်တီးသမားတို့အားလည်းကောင်း၊ (ဝါ-လေးထောင့်စည်တီးသမားတို့အားလည်းကောင်း)။ သမဏစီဝရံ-ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးအပ်ပြီးသော ရဟန်းတို့၏ သင်္ကန်းကို။ ဒေတိ-၏။ (ကိ-အဘယ်သို့ ပြော၍ ပေးသနည်း)။ မယံ-၏။ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို။ ပရိသတိ-ပရိသတ်၌။ ဘာသထ-ပြောကြပါကုန်။ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍ ပေး၏။

၁။ နဋ္ဌကာနမ္ပိ စသည်။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၈၆)။

အယျာ ထုလ္လနန္ဒာ-သည်၊ ဗဟုသုတာ-များသောသုတရှိ၏။ ဘာဏိကာ-
ပြောဟောတတ်၏။ ဝိသာရဒါ-ကင်းသောကြောက်ရွံ့ခြင်း ရှိ၏။ (ဝါ-
ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်း ရဲတင်း၏။) ဓမ္မိ-တရားရှိသော၊ ကထံ-ကို၊ ကာတုံ-
ငှာ၊ ပဋ္ဌာ-ကျွမ်းကျင်၏။ အယျာယ-အား၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်၊ အယျာယ-
အရှင်မအတွက်၊ ကရောထ-ပြုကြပါကုန် (လုပ်ကြပါကုန်)။

၉၁၈။ ကပ္ပကတံ-ပြုအပ်ပြီးသော ကပ္ပဗိန္ဒုရှိသော သင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-
ကပ္ပဗိန္ဒု ထိုးအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို) သမဏစီဝရံ နာမ-မည်၏ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ။ ၉

၉၁၉။ မာတာပိတူနံ-မိဘတို့အား၊ ဒေတိ၊ တာဝကာလိကံ^၁-
အခိုက်အတန့်မျှ၊ ဒေတိ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၉၂၀။ အယျေ၊ မယံ-တို့သည်၊ သစေ သက္ကောမ-အကယ်၍
စွမ်းနိုင်ပါကုန်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-အား၊ စီဝရံ-ကို၊ ဒဿာမ-
လှူကြပါမည်၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးကုန်သော၊ ဘိက္ခုနိယော-
တို့သည်၊ စီဝရံ-ကို၊ ဘာဇေတုကာမာ-ဝေဖန်လိုကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊
သန္နိပတိံ သု-စည်းဝေးကြကုန်ပြီ၊ အယျေ-တို့၊ အာဂမေထ-စောင့်ဆိုင်းကြ
ပါဦး၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ-၏၊ စီဝရပစ္စာသာ-သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အလိုအာသာ
သည်၊ (ဝါ-သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော မျှော်လင့်ချက်သည်)၊ အတ္ထိ-ရှိပါ၏။ ။
အယျေ-မ၊ ဂစ္ဆ-သွားပါ၊ တံ စီဝရံ-ကို၊ ဇာနာဟိ-သိပါ။

၉၂၁။ ဒုဗ္ဗလစီဝရပစ္စာသာယ-အားနည်းသောသင်္ကန်း၌ ဖြစ်သောမျှော်လင့်ချက်
ဖြင့်၊ စီဝရကာလသမယံ-သင်္ကန်းကာလအခါကို၊ အတိက္ကာမေဿတိ နာမ-
ကျော်လွန်စေရသနည်း။

၉၂၂။ မယံ- သစေ သက္ကောမ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဒဿာမ-လှူကြပါမည်၊
ကရိဿာမ-ပြုကြပါမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝါစာ-စကားသည်၊ (ဝါ-ကို) ဘိန္နာ-
မြွက်ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (စကားမြွက်ကို “နှုတ်မြွက်”ဟု သုံးကြ၏။)

၁။ တာဝကာလိကံ၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၅၈)ကို ကြည့်၍ လွယ်ကူအောင်
ပေးထားပါသည်။ ဤပုဒ်၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပါစိတ်ဘာသာဠီကာ (၁၊ ၃၉၂) စာပိုဒ်
(၁၇၄)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ကထိနေ-ကို၊ အနတ္တတေ-မခင်းအပ်သော်၊ ဝဿာနဿ-မိုးဥတု၏၊ ပစ္ဆိမ-
နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဒိဝသံ-နေ့ကို၊ အတိက္ကာမေတိ-အံ့၊ ကထိနုဒ္ဓါရဒိဝသံ-
ကထိန်နုတ်ရာနေ့၌ကို၊ အတိက္ကာမေတိ။

၉၂၃။ ဒုဗ္ဗလစီဝရေ-အားနည်းသောသင်္ကန်း၌။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၉၂၅။ အညတရေန ဥပါသကေန-သည်၊ သံဃံ-ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊
ဝိဟာရေ-သည်၊ (ဝါ-ကို) ကာရာပိတော-ဆောက်လုပ်စေအပ်သည်၊
ဟောတိ၊ သော-ထိုဥပါသကာသည်၊ တဿ ဝိဟာရဿ-၏၊ မဟေ-
ပူဇော်ပွဲ၌၊ ဥဘတော သံဃဿ-အား၊ အကာလစီဝရံ-ကို၊ ဒါတုကာမော-
လှူလိုသည်၊ ဟောတိ၊ ဥဘတော သံဃဿ-သည်၊ ကထိနံ-သည်၊ (ဝါ-
ကို) အတ္တတံ-ခင်းအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-ကထိန်နုတ်ခြင်းကို၊
ယာစိ-တောင်းပြီ၊ ကထိနံ-ကို၊ ဥဒ္ဓရိတံ-နုတ်ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ၊ ကထိနံ-
ကို၊ ဥဒ္ဓရိတမ္ပံ-နုတ်ထိုက်၏(နုတ်ရာ၏)။

၉၂၆။ သံဃဿ-၏၊ ကမ္မံ-ကထိနုဒ္ဓါရကံသည်၊ ပတ္တကလ္လံ-လျှောက်ပတ်
သောအခါရှိသည်၊ ယဒိ(သိယာ)-အံ့၊ သံဃော-သည်၊ ကထိနံ-ကို၊
ဥဒ္ဓရေယျ-နုတ်ရာပါ၏၊ ဒေသာ-ကား၊ ဥတ္တိ-ဥတ်တည်း(သံဃာကို သိစေခြင်း
တည်း)၊ ယဿ အာယသ္မတော-အား၊ ကထိနဿ-ကို၊ ဥဒ္ဓါရေ-ခြင်းသည်၊
ခမတိ-နှစ်သက်၏၊ သံဃေန-သည်၊ ကထိနံ-ကို၊ ဥတ္တတံ-နုတ်အပ်ပါပြီ။

၉၂၇။ စီဝရံ-သည်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏အတွက်(ကထိန်မနုတ်ဘဲထားလျှင်
ငါတို့အတွက်)၊ ဘဝိဿတံ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-
ကို၊ ပဋိဗာဟိ-တားမြစ်ပြီ၊ အမှာကံ-တို့အား၊ ကထိနုဒ္ဓါရံ-ကို၊ န ဒဿန္တိ
နာမ-မပေးကြရသနည်း။

၉၂၉။ ဓမ္မိကော-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရေ နာမ-မည်သည်၊ သမဂ္ဂေါ-
ညီညွတ်သော၊ ဘိက္ခုနိသံဃော-သည်၊ သန္နိပတိတွာ-၍၊ ဥဒ္ဓရတိ။ [တစ်နည်း၊
“ယံ-အကြင် ကထိန်ကို၊ သမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ ဥဒ္ဓရတိ-၏၊ တဿ-ထိုကထိန်ကို၊
ဥဒ္ဓါရေ-နုတ်ခြင်းသည်၊ ဓမ္မိကော-သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရေ နာမ-မည်၏။”
ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။] ၉၃၀။ ဓမ္မိကေ-တရားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၌။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ တတိယော။

၄။ တုဝဋ္ဌဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၉၃၂။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်တို့သည်၊ (ဟုတွာ) ဧကမဉ္ဇေ-တစ်ခုတည်းသော ညောင်စောင်း၌ (ညောင်စောင်းတစ်ခုတည်း၌)၊ တုဝဋ္ဌေန္တိ-အိပ်ကြကုန်၏။

၉၃၄။ ဧကာယ-တစ်ပါးသော ရဟန်းမသည်၊ နိပ္ပန္နာယ-လျောင်းလတ်သော်၊ အပရာ-အခြားသော ရဟန်းမသည်၊ နိပဇ္ဇတိ-အံ့။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၉၃၆။ ဒွေ-တို့သည်၊ ဧကတ္ထရဏပါဝုရဏာ-တစ်ခုတည်းသော အခင်းအခြံ ရှိကြကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ တုဝဋ္ဌေန္တိ။

၉၃၈။ တညေဝ-ထိုအဝတ်ကိုပင်၊ အတ္ထရိတွာ-ခင်း၍၊ တညေဝ-ကိုပင်၊ ပါရပန္နိ-ခြံကြကုန်၏။ ၉၄၀။ ဝဝတ္ထာနံ-အပိုင်းအခြားကို၊ ဒသေတွာ-ပြပြီး၍၊ နိပဇ္ဇန္တိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၉၄၁။ ဘဒ္ဒါကာပိလာနိပိ-သည်လည်း၊ ဗဟုဿုတာ ပေ၊ ပဇ္ဇာ-သည်၊ ဥဇ္ဇာရသမ္ဘာဝိတာ-မြင့်မြတ်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်သည်(အချီးမွမ်းခံရသည်)၊ ဟောတိ၊ ဘဒ္ဒံ ကာပိလာနိ-သို့၊ ပဌမံ-စွာ၊ ပယိရပါသိတာ-ဆည်းကပ်၍၊ ပတ္တာ-မှ၊ ထုလ္လနန္တံ ဘိက္ခုနိ-သို့၊ ပယိရပါသန္တိ-ဆည်းကပ်ကုန်၏၊ ထုလ္လနန္တာ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဣဿာပကတာ-ဣဿာသည် ပင်ကိုသဘောမှ ကင်းအောင် ပြုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝါ-ဣဿာသည် လွမ်းမိုးအပ်သည် ဖြစ်၍)၊ (စင်္ကမတိ စသည်၌ စပ်)၊ ယာ ဣမာ-အကြင် ရဟန်းမတို့သည်၊ သညတ္တိဗဟုလာ-များသော ကောင်းစွာသိစေခြင်း ရှိကုန်သည်၊ ဝိညတ္တိဗဟုလာ-များသော အထူးထူး အပြားပြား သိစေခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိဟရန္တိ၊ ဣမာ-ဤ ရဟန်းမတို့သည်၊ အပိတ္တာ ကိရ-ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ နည်းသော အလိုရှိကုန်သတဲ့၊ သန္တုဋ္ဌာ ကိရ-ရောင့်ရဲကုန်သတဲ့၊ ပဝိဝိတ္တာ ကိရ-ကင်းဆိတ်ကြကုန်သတဲ့၊ အသံသဋ္ဌာ ကိရ-မရောနှောကြကုန်သတဲ့၊ ဣတိ-

၁။ ဥဇ္ဇာရသမ္ဘာဝိတာ။ ။ “အမျိုးမြတ်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်၏၊ (ဝါ-ဂုဏ်မြင့်သူဟု ချီးမွမ်းအပ်၏)” ဤသို့ ခွဲ၍ ပေးနိုင်၏၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၈၉)။

ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-၏၊ ပုရတော-၌၊ စင်္ကမတိပိ-
စကြိလည်း သွား၏ (လမ်းလည်း လျှောက်၏)၊ ဥဒ္ဓိသတိပိ-ကိုယ်တိုင်လည်း
ပါဠိကို ရွတ်ပြ၏၊ ဥဒ္ဓိသာပေတိပိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း ရွတ်ပြစေ၏၊
သဇ္ဈာယမ္ပိ-သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကိုလည်း၊ ကရောတိ၊ ကာပိလာနိယာ-၏၊ သဗ္ဗိစ္စ-
သညာနှင့်တကွ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အဖာသုံ-မချမ်းသာမှုကို၊
ကရိဿတိ နာမ။

၉၃၄။ သဗ္ဗိစ္စာတိ-ကား၊ ဇာနန္တိ-သိလျက်၊ သဗ္ဗာနန္တိ-ကောင်းစွာသိလျက်၊
စေတု-စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍၊ အဘိဝိတရိတွာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဝီတိက္ကမော-
လွန်ကျူးခြင်းတည်း၊ ဣမိနာ-ဤ စကြိသွားခြင်း စသောအမှုကြောင့်၊
ဣမိဿာ-ဤရဟန်းမ၏၊ အဖာသု-သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်၊ ဣတိ-
ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ ပုရတော-၌၊ စင်္ကမတိ
ဝါ-စကြိသော်လည်း သွားအံ့၊ တိဋ္ဌတိ ဝါ-ရပ်မူလည်း ရပ်အံ့။

၉၄၅။ အဖာသုံ-ကို၊ န ကတ္တုကာမာ-မပြုလိုသည် ဖြစ်၍၊ အာပုစ္ဆာ-
ပန်ပြော၍၊ ပုရတော စင်္ကမတိ ဝါ။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၉၄၆။ ဒုက္ခိတံ-ဒုက္ခရောက်နေသော၊ သဟဇီဝိနိ-အတူတကွ အသက်
ရှင်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊ (ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေတပည့်မကို၊) နေဝ
ဥပဋ္ဌေတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မပြုစု မလုပ်ကျွေး၊ ဥပဋ္ဌာပနာယ-ပြုစု
လုပ်ကျွေးစေခြင်းငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-အားထုတ်မှုကို(ကြောင့်ကြမှုကို)၊ န ကရောတိ။

၉၄၇။ ဂိလာနာ-မကျန်းမာသူကို၊ ဒုက္ခိတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊
သဒ္ဓိဝိဟာရိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ တပည့်ကို၊ သဟဇီဝိနိ နာမ-ဟူ၍၊
ဝုစ္စတိ၊ ဓရံ-လုံ့လဝီရိယကို၊ (ဝါ-တာဝန်ကို) နိက္ခိတ္တမတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမှ
ဖြစ်လတ်သော်၊ အန္တေဝါသိနိ ဝါ-အနီးနေ တပည့်မကိုသော်လည်းကောင်း၊
အနုပသမ္ပန္နံ ဝါ-ရဟန်းမ မဟုတ်သော သိက္ခမာန်၊ သာမဏေမကိုသော်
လည်းကောင်း၊ နေဝ ဥပဋ္ဌေတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သညတ္တိ၊ ၂။ ဝိညတ္တိ။ ။ “သညတ္တိဗဟုလာ-များသော သိစေခြင်း ရှိကုန်၏၊
ဝိညတ္တိဗဟုလာ-များသော နားလည်စေခြင်း ရှိကုန်၏” ဟု အလွယ်ဆိုပါ။ “အထူးထူး
အပြားပြား သိစေ” ဟူသည် နားလည်စေခြင်း(နားလည်အောင် ပြောခြင်း)တည်း။
ဤနေရာ၌ ဝိညတ္တိသည် ယာစနာ=တောင်းခြင်းအနက်ဟော မဟုတ်၊ ဉာပနာ-
သိစေခြင်းအနက်ဟောတည်း။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၉၀)။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၅၀။ သာကေတေ-ဉ္စ၊ ဝဿ-မိုးအခါ၌ နေခြင်းသို့၊ (ဝါ-သို့၊) ဥပဂတာ-ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ၊ သာ-ထိုဘဒ္ဒါကာပိလာနိသည်၊ ကေနစိဒေဝ-သော၊ ကရဏီယေန-သည်၊ ဥဗ္ဗာဠာ-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ (“ဥဗ္ဗာဠာ-ထွက်သွားစေအပ်သည်ဖြစ်၍” ဟု သဒ္ဒတ္ထ ဖြစ်၏၊) ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ သန္တိကေ-ဉ္စ၊ ဒူတံ-တမန်ကို၊ ပါဟေသိ-စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း၊) မေ-အား၊ အယျာ ထုလ္လနန္ဒာ-သည်၊ ဥပဿယံ-ကျောင်းကို၊ သစေ ဒဒေယျ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အဟံ၊ သာဝတ္ထိ-သို့၊ အာဂစ္ဆေယျာမိ-လာလိုပါ၏ (လာချင်ပါ၏)၊ ဣတိ-ဤသို့ မှာ၍ စေလွှတ်ပြီ၊ အာဂစ္ဆတု-လာခဲ့ပါ၊ ဒဿာမိ-ပေးပါမည်၊ သာကေတာ-မှ၊ သာဝတ္ထိ၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ ဘဒ္ဒါယ ကာပိလာနိယာ-အား၊ ဥပဿယံ-ကို၊ အဒါသိ-ပြီ၊ ကုပိတာ-စိတ်ဆိုးသည်၊ အနတ္တမနာ-မိမိစိတ်မရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဘဒ္ဒံ ကာပိလာနိ-ကို၊ ဥပဿယာ-မှ၊ နိက္ကမိ-နှင့်ထုတ်ပြီ။ ☸

၉၅၂။ ကဝါဠုဗဒ္ဒေါ-တံခါးရွက်ဖြင့် ဖွဲ့တပ်အပ်သောကျောင်းကို၊ (ဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်းကို၊) ဥပဿယော နာမ--မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ သကိ-တစ်ကြိမ်၊ အာဏတ္တာ-စေခိုင်းအပ်သော ရဟန်းမသည်။

အမှာ- ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏အနက်ကို ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၁၊ ၃၇၆)။ စာပုဒ် (၁၂၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

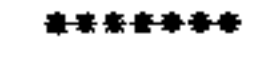
ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၅၅။ စဏ္ဍကာဋီ ဘိက္ခုနိ-သည်၊ ဂဟပတိနာ ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ ဂဟပတိပုတ္တေန ဝါ-နှင့်လည်းကောင်း၊ သံသဋ္ဌာ-ရောနှောလျက်၊ ဝိဟရတိ။ ☸

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၉၆၁။ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်။ အန္တောရဋ္ဌေ-မိမိနိုင်ငံအတွင်း၌၊ သာသကံသမ္မတေ-ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏ဟု သမုတ်အပ်သော၊ သပ္ပဋိဘယေ-ဘေးရန်နှင့်တကွဖြစ်သော အရပ်၌၊ အသတ္တိကာ-အဖော်ကုန်သည် မပါကုန်သည် ဖြစ်၍၊ စာရိကံ-ဒေသစာရိကို၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ ဓုတ္တာ-သေသောက်ကြူးသူ၊ မိန်းမကြူးသူ၊ ကစားကြူးသူတို့သည်၊ ဒူသေန္တိ-ဖျက်ဆီးကြကုန်၏။

၉၆၂။ အန္တောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်မင်း၏၊ ဝိဇိတေ-နိုင်ငံ၌၊ ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ရဋ္ဌေ-နိုင်ငံ၌၊ အသတ္တိကာ နာမ-မည်သည်၊ သတ္တေန-အဖော်ကုန်သည်နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍(ခွဲ၍)။

၉၆၄။ ခေမေ-ဘေးတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော (ဘေးကင်းရာဖြစ်သော)၊ အပ္ပဋိဘယေ-ဘေးမရှိသောအရပ်၌၊ ဂစ္ဆတိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၉၆၅။ တိရောရဋ္ဌေ-အခြားနိုင်ငံ၌။

၉၆၇။ တိရောရဋ္ဌေတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်မင်း၏၊ ဝိဇိတေ-၌၊ ဝိဟရတိ၊ တံ-ထိုမင်းကို၊ ဌပေတွာ-ချန်ထား၍၊ အညဿ-အခြားမင်း၏၊ ရဋ္ဌေ-၌။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ပညတ်ရာမြို့နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်။ ။ဤသိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ(၃၂၉)၌ “နဂရံ ပနေတ္ထ ရာဇဂဟံ”ဟု တွေ့ရ၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပညတ်ရာမြို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ဟု ဆိုလို၏။ သို့ရာတွင် ဤပါဠိတော်၌ “သာဝတ္ထိမြို့”ဟု တိုက်ရိုက်ပါနေ၏။(ဝိ၊ ၂၊ ၃၈၉) ပရိဝါရ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ ကတ္ထ ပညတ္တိဝါရ၌လည်း သာဝတ္ထိမြို့၌ ပညတ်ကောမုကြောင်း တိတိကျကျ ဆိုထား၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၁၂) ပရိဝါရ ဂါထာသင်္ဂဏိကလည်း ရာဇဂြိုဟ်၌ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်စာရင်းတွင် ဤတိရောရဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် မပါဝင်ပေ။ နောက် လာမည့် (နဝမ) အန္တောဝဿစာရိက၊ (ဒသမ) ဝဿဝုဋ္ဌစာရိကအပက္ခမသိက္ခာပုဒ် များသာ ပါ၏။ (ဝိ၊ ၅၊ ၂၅၆) ပရိဝါရဘာသာဋီကာ (၄၇၀)တို့ကြောင့် ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ လာ “နဂရံ ပနေတ္ထ ရာဇဂဟံ”ဟူသော စကားသည် ပမာဒလေခသာ ဖြစ်ရာ၏။ ၎င်းစကားနောက် (နဝမ)သိက္ခာပုဒ်၌ရှိမှု အလွန်ကောင်းရာ၏။ ပညာရှင်များ ဆင်ခြင်ကြပါကုန်။

၉။ နဝမသိက္ခာပုဒ်

၉၆၉။ အန္တောဝဿံ-မိုးလ၏အတွင်း၌(ဝါတွင်း၌)၊ စာရိကံ စရန္တိ။ ကထံ ဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဟရိတာနိ-စိမ်းစိုကုန်သော၊ တိဏာနိ စ-တို့ကိုလည်း၊ သမ္ပဒန္တာ-နင်းချေကုန်လျက်၊ ဧကိန္ဒြိယံ-တစ်ခုသော ကာယိန္ဒြေရှိသော၊ ဇီဝံ-အသက်ကို (သတ္တဝါကို)၊ ဝိဟေဋ္ဌန္တာ-ညှဉ်းဆဲကုန်လျက်၊ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ ခုဒ္ဒကေ-သေးငယ်ကုန်သော၊ ပါဏေ-သတ္တဝါတို့ကို၊ သဃံာတံ^၁-ညှဉ်းဆဲနိပ်စက်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ (ဝါ-ပျက်စီးခြင်းသို့၊) အာပါဒေန္တာ-ရောက်စေကုန်လျက်၊ အန္တောဝဿံ-၌၊ စာရိကံ-ကို၊ စရိဿန္တိ နာမ-လှည့်လည်ကြရသနည်း။

၉၇၀။ ပုရိမံ-ရှေးဖြစ်သော၊ တေမာသံ ဝါ-သုံးလပတ်လုံးသော်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ-နောက်ဖြစ်သော၊ တေမာသံ ဝါ၊ အဝသိတွာ-မနေမူ၍။

၉၇၂။ သတ္တာဟကရဏီယေန-ခုနစ်ရက်အတွင်းဝယ် ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့်၊ ဂစ္ဆတိ၊ ကေနစိ-တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ဥဗ္ဗာဏ္ဍာ-နိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဂစ္ဆတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၉၇၃။ တတ္ထေဝ ရာဇဂဟေ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ပင်၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ထိုရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ပင်၊ ဟေမန္တံ-ဆောင်းလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ တတ္ထ-၌ပင်၊ ဂိမံ-နွေလပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဝသန္တိ၊ ဘိက္ခုနိနံ-တို့၏အတွက်၊ ဒိသာ-အရပ်မျက်နှာတို့သည်၊ အာဟုန္တရိကာ^၂-ကျဉ်းမြောင်းကုန်၏၊ အန္ဓကာရာ-အမိုက်မှောင် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣမာသံ-တို့အား၊ ဒိသာ-သည်၊ န ပက္ခာယန္တိ-မထင်ရှားကုန်။

၉၇၅။ ဝဿံဝုဋ္ဌာ နာမ-မည်သည်၊ ပုရိမံ-သော၊ တေမာသံ ဝါ-လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆိမံ တေမာသံ ဝါ၊ ဝုဋ္ဌာ-နေပြီးသည်၊ (သမာနာ-လတ်သော်၊) (န ပက္ခမေယျ၌ စပ်၊) အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဆပဉ္စယောဇနာနိပိ-ခြောက်ယူဇနာ၊ ငါးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်လည်း၊ စာရိကံ-လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့၊ န ပက္ခမိဿာမိ-မဖဲသွားတော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓရံ-သွားဖို့ရန်တာဝန်ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

၁။ သဃံာတံ၊ မဟာဝါဘာဠိ (၂၊ ၁)။ ပါဠိတော်နိဿယ (၃)။
 ၂။ အာဟုန္တရိကာ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၁၉၁)။

၉၇၆။ ဒုတိယိကံ-အဖော်ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ ပရိယေသိတွာ-ရှာ၍၊
န လဘတိ-မရအံ့။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

တုဝဋ္ဋဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၅။ စိတ္တာဝါရဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၉၇၇။ ပသေနဒိဿ-သော၊ ကောသလဿ-သော၊ ရညော-၏၊
ဥယျာနေ-၌၊ စိတ္တာဂါရေ-ဆန်းကြယ်သောအိမ်တော်၌၊ ပဋိဘာနစိတ္တံ-ရှေးရှု
ထင်လာသောဉာဏ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဆန်းကြယ်သောအရပ်သည်၊ (ဝါ-
ကို) ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဗဟု မနုဿာ၊ စိတ္တာဂါရံ-ကို၊
ဒဿနာယ-ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆန္တိ။

၉၇၉။ ရာဇာဂါရံ နာမ-မည်သည် (မင်း၏အိမ်တော်မည်သည်)၊ ယတ္ထ
ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော အရပ်၌၊ ရညော-မင်း၏၊ ကိဋ္ဌိတံ-
ပျော်မြူးခြင်းငှာ၊ ရမိတံ-မွေ့လျော်ခြင်းငှာ၊ ကတံ-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊
စိတ္တာဂါရံ နာမ-မည်သည် (ဆန်းကြယ်သော အိမ်တော်မည်သည်)၊ ယတ္ထ
ကတ္ထစိ-၌၊ မနုဿာနံ-တို့၏၊ (အာရာမော-အာရာမ်၊ ဥယျာနံ-ဥယျာဉ်၊
ပေါက္ခရဏီ-ရေကန်။)

၉၈၀။ ယတ္ထ-၌၊ ဌိတာ-တည်သည်ဖြစ်၍၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ တတ္ထ-
၌၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။

၉၈၁။ ဂစ္ဆန္တေ ဝါ-သွားစဉ်သော်လည်းကောင်း (ဆွမ်းခံစသည်သွားစဉ်)၊
အာဂစ္ဆန္တေ ဝါ-ပြန်လာစဉ်သော်လည်းကောင်း၊ ပဿတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၉၈၂။ အာသန္နိမ္မိ-လက်ရှစ်သစ်ထက် ပိုလွန်သော အခြေရှိသော
ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပလ္လင်္ကမ္မိ-ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျားစသော
သားရဲရုပ်ရှိသော ပလ္လင်ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးစွဲကြကုန်၏။

၉၈၄။ အတိက္ကန္တပမာဏာ - လက်ရှစ်သစ်ထက်ကျော်လွန်သော ပမာဏရှိသော ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို (လေးယောင်ခုံမြင့်ကို)၊ အာသန္နိ နာမိ-ဟူ၍ ဝုစ္စတိ၊ ပလ္လင်္ကေ နာမ-မည်သည်။ အာဟရိမေဟိ-ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူနိုင်ကုန်သော၊ ဝါဠေဟိ-သားရဲရုပ်တို့ဖြင့်၊ ကတော-ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (တစ်နည်း) အသံဟာရိမေဟိ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊ (ဝါ-မပြောင်းရွှေ့အပ် မပြောင်းရွှေ့နိုင်ကုန်သော၊) ဝါဠေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ကတော၊ ဟောတိ။

၉၈၅။ အာသန္နိယာ-၏၊ ပါဒေ-ခြေတို့ကို(လက်ရှစ်သစ်ထက် ပိုလွန်သော ခြေထောက်တို့ကို)၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ-သုံးစွဲအံ့၊ ပလ္လင်္ကေ-၏၊ ဝါဠေ-သားရဲရုပ်တို့ကို၊ ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒံ

၉၈၆။ သုတ္တံ-ချည်ကို၊ ကန္တန္တိ-ငင်ကြကုန်၏။

၉၈၈။ သုတ္တံ နာမ-မည်သည်၊ သုတ္တာနိ-ချည်တို့သည်၊ ဆ-ခြောက်မျိုး တို့တည်း၊ ခေါမံ-ခေါမတိုင်း၌ ဖြစ်သောချည်လည်းကောင်း (ခုမ်ချည်လည်း ကောင်း)၊ (ကပ္ပာသိကံ-ဝါချည်၊ ကောသေယျံ-ပိုးချည်၊ ကမ္မလံ-သားမွေးချည်၊ သာဏံ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည် (ဂုန်လျှော်ချည်)၊ ဘင်္ဂံ-ဘန်ချည် (ခေါမစသော ငါးမျိုး ရောအပ်သောချည်)လည်းကောင်းတည်း၊ ဥဇ္ဇုရဇ္ဇေဝေ-ဝင်ရိုးတွင် ချည်မျှင်ကို ရစ်တိုင်း ရစ်တိုင်း၌။

၉၈၉။ ကန္တိတသုတ္တံ ၂ - ငင်အပ်ပြီးသော အမြိတ်အဆာချည်ကို၊ (ဝါ-မကောင်းသဖြင့် ငင်အပ်ပြီးသောချည်ကို)၊ ကန္တတိ-ငင်အံ့။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အာသန္နိ။ ။ဤအာသန္နိ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၆၇)၌ ပြထားပြီ၊ အာဟရိမေဟိ နေရာဝယ် ကင်္ခါဘာသာဋီကာ၌ “အသံဟာရိမေဟိ”ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းလည်း အနက်ပေးထားပါသည်။ (ကင်္ခါဘာဋီ ၂၊ ၃၆၈)။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ (၃၃၁)၌မူ “သံဟာရိမေန”ဟု တွေ့ရ၏။

၂။ ကန္တိတသုတ္တံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၆၈)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၁၉၄)။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်

၉၉၀။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စံ-လူတို့၏ဝေယျာဝစ္စကို (လူတို့၏ကိစ္စကြီးငယ်ကို)၊ ကရောန္တိ။ ၉၉၂။ ဂိဟိဝေယျာဝစ္စံ နာမ-မည်သည်၊ အဂါရိကဿ-အိမ်၌ နေသူ လူဝတ်ကြောင်၏အတွက်၊ ယာဂုံ ဝါ-ယာဂုကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဘတ္တ-ထမင်း၊ ခါဒနိယ-ခဲဖွယ်(မုန့်)၊ ပစတိ-ကျိုချက်အုံ၊ သာဠကံ ဝါ-အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝေဠနံ ဝါ-ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဓောဝတိ-ဖွတ်လျှော်အုံ။

၉၉၃။ ယာဂုပါနေ-ယာဂုသောက်ဖွယ်၌လည်းကောင်း၊ [သံဃဘတ္တေ-သံဃဘတ်(သံဃာဖို့ ချက်အပ်သောဆွမ်း)၊ စေတိယပူဇာ-စေတီတော်ကို ပူဇော်မှု)၊ အတ္တနော-၏၊ ဝေယျာဝစ္စကရဿ-ဝေယျာဝစ္စကို ပြုသူ၏အတွက်၊ ယာဂုံ ဝါ ပေ၊ ပစတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၉၉၄။ အယျေ-မ၊ ဧဟိ-လာပါ၊ ဣမံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝုပသမေဟိ-ငြိမ်းစေပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊ သာဓူတိ-ကောင်းပြီဟူ၍၊ နေဝ ဝုပသမေတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မငြိမ်းစေ၊ ဝုပသမာယ-ငြိမ်းစေခြင်းငှာလည်း၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရောတိ၊ ဧဟာယျေ ပေ၊ ဝုပသမေဟိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်ပါလျက်၊ ပေ၊ န ကရောတိ။

၉၉၆။ ဣမံ အဓိကရဏံ-ကို၊ ဝိနိစ္ဆေဟိ-ဆုံးဖြတ်ပေးပါ၊ နေဝ ဝုပသမေသာမိ-မငြိမ်းအေးစေအံ့၊ ဝုပသမာယ-ငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရိသာမိ-မပြုတော့အံ့၊ ဣတိ၊ ဓုရံ-လုံ့လကို (တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-လတ်သော်။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၉၉၉။ သဟတ္တာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ခါဒနိယံ ဝါ ဘောဇနိယံ ဒေတိ။ [ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို စာပိုဒ် (၉၁၆)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၀၀၂။ ဒါပေတိ-ပေးစေ၏(သူတစ်ပါးကို အပေးခိုင်း၏)၊ န ဒေတိ-ကိုယ်တိုင်မပေး၊ ဥပနိက္ခိပိတ္တာ-အနီး၌ချထား၍၊ ဒေတိ၊ ဗာဟိရာလေပံ-ပြင်ပကိုယ်၌ သုတ်လိမ်းကြောင်း ဆီစသည်ကို၊ ဒေတိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၀၀၃။ အာဝါသထစီဝရံ-ကျောင်း၌ ထားအပ်သောသင်္ကန်းကို၊ (ဝါ-ဥတုနီးသင်္ကန်းကို၊) အနိဿဇ္ဇိတွာ-မစွန့်လွှတ်ဘဲ (အခြား ဥတုလာသူများအား မပေးဘဲ)၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ၉

၁၀၀၅။ အာဝါသထစီဝရံ နာမ-မည်သည်၊ ဥတုနိယော-ဥတုရှိကုန်သော (ဥတုလာကုန်သော)၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ -သုံးစွဲကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ဒိန္နံ-လှူအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ (ယံ-အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ဥတုနိယော ဘိက္ခုနိယော ပရိဘုဉ္ဇန္တိ၊ ဣတိ-၍၊ ဒိန္နံ ဟောတိ၊ တံ-ထိုသင်္ကန်းသည်၊ အာဝသထစီဝရံ နာမ-မည်၏။ ဤသို့လည်းပေးနိုင်၏။)

ဒွေတိသော-နှစ်ည၌၊ သုံးည၌ကုန်သော၊ ရတ္တိယော-တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ-သုံးစွဲ၍၊ စတုတ္ထဒီဝသေ-လေးရက်မြောက်နေ့၌၊ ဓောဝိတွာ-ဖွပ်လျှော်ပြီး၍၊ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ-အားသော်လည်းကောင်း၊ ပေ၊ အနိဿဇ္ဇိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ။

၁၀၀၆။ အနိဿဇ္ဇိတေ-မစွန့်လွှတ်အပ်သောဥတုနီးသင်္ကန်း၌(စသည်ဆို)။

၁၀၀၇။ ပုန-နောက်ထပ်၊ ပရိယာယေန-အလှည့်အားဖြင့်၊ အစ္ဆိန္နစီဝရိကာယ-လုယူအပ်သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ နဋ္ဌစီဝရိကာယ-ပျောက်သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၀၈။ အာဝသထံ-တံခါးရွက်တပ်အပ်သောကျောင်းကို၊ အနိဿဇ္ဇိတွာ-မစွန့်လွှတ်မှု၍ (ခေတ္တစောင့်ရှောက်ဖို့ရန် မအပ်နှံဘဲ)၊ စာရိကံ-ကို၊ ဗက္ကာမိ-ဖဲသွားပြီ၊ ထုလ္လနန္ဒာယ ဘိက္ခုနိယာ-၏၊ အာဝသထော-ကျောင်းကို၊ ဒယုတိ-မီးလောင်အပ်၏၊ အယျေ-တို့၊ ဟန္တ-ယခု(ကိုင်း)၊ ဘဏ္ဍကံ-ဘဏ္ဍာကို(ဥစ္စာကို)၊ နိဟရာမ-ထုတ်ဆောင်ကြကုန်စို့၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ န နိဟရိသာမ-မထုတ်ဆောင်ဝံ့ပါကုန်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပစ္စည်းသည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သည်၊ (သမာနံ-လတ်သော်၊) သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော

၁။ ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ။ ။ “ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ သမာနံ”ဟု အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်အောင် ပေးရသော်လည်း “ယံကိဉ္စိ နဋ္ဌံ”တို့သည် “သဗ္ဗံ”နှင့် အရတူ ကံပုဒ်ပင်တည်း။ “အဘိယုဉ္ဇိဿတိ”၏ ကတ္တာမှာ ထုလ္လနန္ဒာတည်း။ “တစ်စုံတစ်ရာ ပျောက်သွားသော

ပစ္စည်းကို၊ အမေ-တို့ကို၊ အဘိယုဉ္ဇိဿတိ-စွပ်စွဲလိမ့်မည်၊ အယျေ-တို့၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊ အပိနိဟရိတ္ထ-ထုတ်ဆောင်ကြပါ၏လော။

အာဝသထေ-ကို၊ ဒယုမာနေ-အပ်သော်၊ ဘဏ္ဍကံ-ကို၊ န နိဟရိဿန္တိ နာမ-မထုတ်ဆောင်ကြရသနည်း။

၁၀၁၀။ ကဝါဠဗဒ္ဒေါ-တံခါးရွက်ဖြင့် ဖွဲ့တပ်အပ်သော ကျောင်းကို၊ (ဝါ-ဖွဲ့တပ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော ကျောင်းကို၊) အာဝသထေ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-ကာရံအပ်သော၊ အာဝသထဿ-ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေပံ-အကာအရံကို၊ အတိက္ကာမေန္တိယာ-ကျော်လွန်စေသော ရဟန်းမ၏။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၀၁၃။ တိရုတ္တာနဝိဇ္ဇံ-သုဂတိလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်လမ်းတို့၏ ဖိလာကန်လန် ဖြစ်သော အတတ်ကို၊ ပရိယာပုဏန္တိ-သင်ယူကြကုန်၏။

၁၀၁၅။ တိရုတ္တာနဝိဇ္ဇာ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိအလုံးစုံသော၊ ဗာဟိရကံ-သာသနာပဉ္စဖြစ်သော၊ အနတ္ထသံဟိတံ-စီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သော အတတ်တည်း။

၁၀၁၆။ လေခံ-စာရေးအတတ်ကို၊ ဓာရဏံ-ဓာရဏကျမ်းအတတ်ကို (ကျမ်းဂန်တို့ကို အလွယ်တကူ သင်ယူမှတ်သားနိုင်ကြောင်းအတတ်ကို၊) ဂုတ္တတ္တာယ-မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပရိတ္တံ-ပရိတ်ကို (ဘီလူးတို့ကို ကာကွယ်တတ်၊ မြွေနဂါးတို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ် သော မန္တာန်စသည်ကို)။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ပစ္စည်းအားလုံးကို ထုလွှန်နုနွာက ငါတို့ကို စွပ်စွဲလိမ့်မည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ “ယံကိဉ္စိ-သော၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သော၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိသော ဘဏ္ဍာသည်၊ နဋ္ဌံ-ပျောက်သည်ရှိသော်၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသောဘဏ္ဍကို၊ အဘိယုဉ္ဇိဿတိ-စိစစ်လတ္တံ့”ဟု ပေးတော်မူ၏။ ဘုရားကြီးနိဿယ (၃၁၅)။

၁။ လေခံ ဓာရဏံ စသည်၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၇၃)။

တိရုတ္တာနဝိဇ္ဇာနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ (၄၆၃၊ ၄၆၄)၌ ပြထားပြီ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၀၁၇။ တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ-ကို၊ ဝါစေန္တိ-ဆိုစေကြကုန်၏။ (ဝါ-ပို့ချကြကုန်၏။)

ဒသမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။
စိတ္တာဂါရဝဠေါ ပဉ္စမော။

၆။ အာရာမဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၂၁။ သမ္မဟုလာ၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဂါမကာဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဧကစီဝရာ-တစ်ထည်သောသင်္ကန်း ရှိကုန်သည်(ဖြစ်၍)၊ စီဝရကမ္မ-သင်္ကန်း ချုပ်မှုကို၊ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်ပြောဘဲ၊ အာရာမံ-အာရာမံသို့ (ကျောင်းတိုက်သို့)၊ ပဝိသိတွာ။

၁၀၂၂။ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ တမှာ အာဝါသာ-မှ၊ ပက္ကမိံသု၊ ဘိက္ခုနိယော၊ အယျာ-အရှင်တို့သည်၊ ပက္ကန္တာ-ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အာရာမံ-သို့၊ နာဂမံသု-မသွားကြကုန်၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပုနဒေဝ-တစ်ဖန်သာလျှင်၊ တံ အာဝါသံ-သို့၊ ပစ္ဆာဂစ္ဆိံသု-ပြန်လာကြကုန်ပြီ။

ဧကမန္တံ-၌၊ ဌိတာ-ကုန်သော၊ တာ ဘိက္ခုနိယော-တို့ကို၊ တေ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဧတဒဝေါစုံ၊ (ကိံ)၊ ဘဂိနိယော-တို့၊ ကိဿ-ကြောင့်၊ တုမှေ-တို့သည်၊ အာရာမံ-ကို၊ နေဝ သမ္မဇ္ဇိတ္ထ-တံမြက်မလှည်းကြကုန်သနည်း၊ ပါနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိဘောဇနိယံ-ကိုလည်းကောင်း၊ န ဥပဋ္ဌာပိတ္ထ-မတည်ထားကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ၊ အယျာ-တို့၊ အနာပုစ္ဆာ-၍၊ အာရာမော-သို့၊ န ပဝိသိတဗ္ဗော-မဝင်ထိုက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညတ္တံ-အပ်ပါပြီ၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မယံ၊ န အာဂမိမှာ-မလာကြပါကုန်၊ ဣတိ-လျှောက်ကုန်ပြီ။

၁၀၂၃။ မယံ စ-တို့သည်လည်း၊ (“အမှာ” ကား အနက်မရှိသော နိပါတ၊) သန္တံ-သော၊ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ၊ အာရာမံ-သို့၊ ပဝိသိမှာ-ဝင်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ကစ္ဆိ-အသို့နည်း၊ မယံ-တို့သည်၊ ပါစိတ္တိယံ-သော၊ အာပတ္တိံ-သို့၊ အာပန္နာ န ခေါ-ရောက်လေကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ကုက္ကုစုဖြစ်ပြီ။

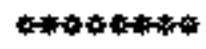
၁။ မယာမှာ။ ။(မယံ+စ+အမှာ) နောက်၌ “ပဝိသိမှာ” ဟု အတိတအဇ္ဇတ္တနိ အာချာတကြိယာ ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် “အမှာ”သည် အနက်မရှိသော နိပါတ၊ “ပဝိသိမှာ” နေရာဝယ် “ပဝိဋ္ဌာ”ဟု ရှိမူ “အမှာ”သည် နိပါတမဟုတ်၊ ပဝိဋ္ဌာ-

၁၀၂၅။ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ရက္ခမူလေပိ-သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌လည်း(သစ်ပင်ရင်း၌လည်း)၊ ဝသန္တိ၊ သော-ထိုအရပ်သည်၊ သဘိက္ခုကော-ရဟန်းရှိသော၊ အာရာမော နာမ။

၁၀၂၆။ သဘိက္ခုကော-ရဟန်းရှိသော အာရာမံ၌၊ သဘိက္ခုကသညာ-ရဟန်းရှိသောအာရာမံဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။

၁၀၂၇။ သီသာနုလောကိကာ-ဦးခေါင်းကို မော်ကြည့်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ-လိုက်သွားအံ့ (ရှေ့က ဝင်သွားသော ဘိက္ခုနီတို့၏ နောက်က အဆက်မပြတ် လိုက်သွားအံ့)၊ ယတ္ထ-အကြင် အရပ်၌ (အကြင် အာရာမံအတွင်းဝယ် တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌)၊ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ သန္နိပတိတာ-စည်းဝေး နေကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၂၈။ အာယသ္မတော ဥပါလိဿ-၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော၊ အာယသ္မာ ကပ္ပိတကော-အရှင်ကပ္ပိတကသည်၊ သုသာနေ-သုသာန်၌ (သင်္ချိုင်း၌)၊ ဝိဟရတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ မဟတ္တရာ-အကြီးဆုံး ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကာလင်္ဂတာ-သေသည်၊ ဟောတိ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခုနီ-ကို(ထိုဘိက္ခုနီ၏ ရုပ်ကလာပ်ကို)၊ နိဟရိတွာ-ထုတ်ဆောင်၍၊ အာယသ္မတော ကပ္ပိတကဿ-၏၊ ဝိဟာရဿ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊ ဈာပေတွာ-မီးလောင်စေ၍ (မီးရှို့၍)၊ ထူပံ-ပုထိုးကို (အရိုးအိုးကို)၊ ကတွာ-၍၊ ဂန္တာ-၍၊ တသ္မိံ ထူပေ-၌၊ ရောဒန္တိ-ငိုကြကုန်၏၊ တေန သဒ္ဓေန-သည်၊ ဥဗ္ဗာဋ္ဌော-နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ တံ ထူပံ-ကို၊ ဘိန္နိတွာ-ဖျက်၍၊ ပကိရေသိ-ဖရိဖရဲ ကြံစေပြီ၊ ဣမိနာ ကပ္ပိတကေန-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ အယျာယ-အရှင်မ၏၊ ထူပေါ-ကို၊ ဘိန္နော-ဖျက်အပ်ပြီ၊ ဟန္တု-ယခု၊ နံ-ထိုကပ္ပိတကကို၊ ဃာတေမ-သတ်ကြကုန်စို့၊ (“သေစေကြကုန်စို့”ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏) ဣတိ-သို့၊ မန္တေသု-တိုင်ပင်ကြ ကုန်ပြီ။

ဝင်ခဲ့ကုန်သည်၊ အမှ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု အနက်ပေးပါ။ “အမှာ”လည်း “အသ+မ”ဖြင့် ပြီးသော ဝတ္တမာနကြိယာတည်း။ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးငှာ ဒီဃပြုထားသည်။ ရှေးနိဿယ၌ “ပဝိသိမှာ-ဝင်ကုန်သည်၊ အမှာ-ဖြစ်ကုန်၏”ဟု တွေ့ရ၏။ ဘုရားကြီး(၃၁၈)။

အာယသ္မာ ကပ္ပိတကော-သည်၊ ဝိဟာရာ-မှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-၍၊ နိလီနော-
 ပုန်းလျက်၊ အစ္စိ-နေပြီ၊ ဝိဟာရံ-ကို၊ ပါသာဏေဟိ စ-ကျောက်ခဲတို့
 ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လေဇ္ဈဟိ စ-အခြားသော ခဲတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 သြတ္တရာပေတွာ-လွမ်းဖိစေ၍(ပိပြားသွားစေ၍)၊ ကပ္ပိတကော-သည်၊ မတော-
 သေပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ထင်၍၊ ပက္ကမိံသု၊ အယံ ကပ္ပိတကော-သည်၊ ဇီဝတိ-
 အသက်ရှင်နေ၏၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ မန္တံ -
 အတိုင်အပင်ကို(လျှို့ဝှက်ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းအရာကို)၊ သံဟရိ
 န ခေါ-ဆောင်ယူသနည်း၊ အယျေန ဥပါလိနာ-သည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊
 မန္တော-ကို၊ သံဟတော-ဆောင်ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြားရကုန်ပြီ။

တာ-ထိုဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းမတို့သည်၊ အာယသ္မန္တံ ဥပါလိ-ကို၊ အက္ကောသိံသု-
 ဆဲကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဆဲကြကုန်သနည်း၊) ကထံဟိ-ကြောင့်၊
 ကာသာဝဠော-ဖန်ရည်ဆိုးအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်သော၊ မလမဇ္ဇနော-
 သူတစ်ပါးတို့၏ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်ရသော၊ နိဟိနဇ္ဇော-
 ယုတ်ညံ့သော အမျိုးရှိသော၊ အယံ-ဤဥပါလိသည်၊ အမှာကံ-တို့၏၊ မန္တံ -
 ကို၊ သံဟရိဿတိ နာမ-ဆောင်ယူရသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆဲကြကုန်ပြီ။

၁၀၃၀။ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ အက္ကောသဝတ္ထုဟိ ဝါ-ဆဲရေးကြောင်းဝတ္ထု
 တို့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဧတေသံ-ဤအက္ကောသဝတ္ထုတို့တွင်၊ အညတရေန
 ဝါ - တစ်ပါးပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အက္ကောသတိ- အံ၊
 [အက္ကောသဝတ္ထုဆယ်ပါးကား သြမသသိက္ခာပုဒ်၌လာသော ဇာတိနာမ
 စသည်တည်း၊ ဝိ (၂၊ ၈၊ ၉။) ဘယံ-ဘေးကို၊ ဥပခံသေတိ-ပြအံ။

၁၀၃၁။ အက္ကောသတိ ဝါ-ဆဲမှုလည်း ဆဲအံ၊ ပရိဘာသတိ ဝါ-ဘေးကို
 ပြ၍ ခြိမ်းခြောက်မှုလည်း ခြိမ်းခြောက်အံ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၃၂။ ဗာလာ ဧတာ ပေ၊ ကမ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ န ဇာနန္တိ၊ [ဓာပိဒ်(၆၉၄)၌
 အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊] ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ စဏ္ဍိကတာ-ဒေါသက ကြမ်းတမ်း
 အောင် ပြုအပ်သည် ဖြစ်၍၊ (ဝါ-စိတ်ဆိုးသည် ဖြစ်၍၊) ဂဏံ-ဘိက္ခုနီသံဃာ
 ကို၊ ပရိဘာသိ-ခြိမ်းခြောက်ပြီ။

၁။ ကာသာဝဠော၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၁၉၇)။

၁၀၃၅။ ကောဇနာ-စိတ်ဆိုးသူမကို၊ စဏ္ဍီကတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဘိက္ခုနီသံဃော-ကို၊ ဂဏော နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၀၃၇။ အညတရော ဗြာဟ္မဏော၊ ပေ၊ န စာဟံ ပဋိဗလော ယာဝဒတ္ထံ ဒါတုံ။ [ပါစိတ်ဘာဋီ (၁၊ ၄၁၂), စာပိုဒ် (၂၃၆)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ၊ လိင်မျှသာ ကွဲ၏။]

၁၀၃၉။ နိမန္တိတာ နာမ-မည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒ၊ ဘောဇနာနံ-တို့တွင်၊ အညတရေန-သော၊ ဘောဇနေန-ဖြင့်၊ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်၏။

၁၀၄၀။ နိမန္တိတေ-ဘောဇဉ်ဖြင့် ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၌ (စသည် ဆိုပါ)။

၁၀၄၁။ နိမန္တိတာ-ပင့်ဖိတ်အပ်သည်၊ အပ္ပဝါရိတာ-ပဝါရိတ် မသင့်သည် ဖြစ်၍၊ ယာဂုံ-ကို၊ ပိဝတိ-သောက်အံ့၊ သာမိကေ-အလှူရှင်တို့ကို၊ အပလောကေတွာ-ပန်ပြော၍၊ ဘုဉ္ဇတိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၀၄၂။ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ အညတရိသာ-သော၊ ဝိသိခါယ-လမ်းမ၌၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရမာနာ-လှည့်လည်လတ်သော်၊ ပေ၊ အယျေ၊ အညာပိ-အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု-ကြွလာကြ ပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ ကထံဟိ နာမ-အဘယ်မည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်(အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆေယျံ၊ နာမ-မလာကုန်ရာပါအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ အဝေါစ၊ (ကံ)၊ အယျေ-တို့၊ အမုကသ္မိ-ထိုမည်သော၊ သြကာသေ-၌၊ သုနခါ-ခွေးတို့သည်၊ ဝါဠာ-ရဲကုန်၏၊ ဗလိဗဒ္ဓေါ-နွားလားသည်၊ စဏ္ဍော-ကြမ်းတမ်း၏၊ သြကာသော-အရပ်သည်၊ စိက္ခလော-ညွှန်ရှိ၏(ရွံ့ဗွက်ပေါ၏)၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်သို့၊ မာခေါ အဂမိတ္ထ-မသွားကြပါနှင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ။

၁။ ကထံဟိ နာမ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၇၇)။။ ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ “ကထံ နာမ တတ္ထ ဘိက္ခုနီယော န ဂစ္ဆေယျံ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဟိ နိပါတ မပါ၊ ဂစ္ဆေယျံ၌ အာ ဥပသာရ မပါ။ ကခါ(၃၃၇)။

ကထံဟိ-ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ကုလံ-ကို၊ မစ္ဆရာယိဿတိ နာမ-
 ဝန်တိုရသနည်း။ [အမှာ-သိက္ခာပုဒ်၌ “ကုလမစ္ဆရိနီ-အမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်း
 ရှိသည်၊ (ဝါ-အမျိုးကို ဝန်တိုသည်)” ဟု နှစ်နည်း ဆိုပါ။]

၁၀၄၄။ မစ္ဆရိနီ အဿာတိ-ကား၊ ကထံ-အဘယ်နည်းဖြင့်၊
 ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ နာဂစ္ဆေယျ-ကုန်ရာအံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊
 ဘိက္ခုနီနံ-တို့၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ကုလဿ-၏၊ အဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်
 အပြစ်ကို၊ ဘာသတိ-အံ့၊ ကုလဿ ဝါ-၏သော်လည်း၊ သန္တိကေ-၌၊
 ဘိက္ခုနီနံ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။

၁၀၄၅။ ကုလံ-ကို၊ န မစ္ဆရာယန္တိ-ဝန်မတိုဘဲ၊ သန္တိယေဝ-ထင်ရှားရှိ
 သည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အာဒိနဝံ-ကို၊ အာစိက္ခတိ-ပြောပြအံ့။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၀၄၆။ ဂါမကာဝါသေ-ရွာငယ်ကျောင်း၌၊ ဝဿံ-မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-
 နေပြီးကုန်သည် ဖြစ်၍၊ သာဝတ္ထိံ၊ အဂမံသု-သွားကြကုန်ပြီ၊ အယျာယော-
 တို့သည်၊ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်၌၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝုဠာ-နေခဲ့ကြကုန်သနည်း
 (ဝါကျွတ်ခဲ့ကြကုန်သနည်း)၊ ကစ္စိ-နည်း၊ သြဝါဒေါ-သည်၊ ဣဒ္ဓေါ-
 ပြည့်စုံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့၏လော၊ အယျေ-တို့၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊
 (မိမိတို့ ဝါကပ်ရာ ရွာငယ်ကျောင်းကို ရည်ရွယ်၍ ပြောဆိုသည်။) ဘိက္ခု-
 တို့သည်၊ နတ္ထိ-ကုန်၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ သြဝါဒေါ၊ ဣဒ္ဓေါ-သည်၊
 ဘဝိဿတိ-လိမ့်မည်နည်း၊ အဘိက္ခကေ-သြဝါဒပေးမည့် ရဟန်းမရှိသော၊
 အာဝါသေ-၌၊ ဝဿံ-ပတ်လုံး၊ ဝသိဿန္တိ နာမ-နေကြရသနည်း။

၁၀၄၈။ အဘိက္ခကော-သော၊ အာဝါသော နာမ-မည်သည်၊ သြဝါဒါယ
 ဝါ-သြဝါဒအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ (သြဝါဒနာယူခြင်းငှာလည်းကောင်း)၊
 သံဝါသာယ ဝါ-ဥပုသ် ပဝါရဏာဟူသော သံဝါသအကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
 ဂန္တု-ငှာ၊ သက္ကာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ န ဟောတိ။

၁၀၄၉။ ဝဿူပဂတာ-ဝါသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊
 ပက္ကန္တာ ဝါ-အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားကုန်သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်အံ့၊
 ဝိဗ္ဗန္တိ-လူထွက်၊ ကာလကံတ-သေလွန်၊) ပက္ခသကံန္တာ ဝါ-တိတ္ထိဘောင်
 သို့ ပြောင်းရွှေ့ကုန်သည်သော်လည်း၊ (ဟောန္တိ)။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၀။ ကတ္ထ-၌၊ ဘိက္ခုသံဃော-ကို၊ ပဝါရိတော-ဖိတ်မန်အပ်သနည်း၊ အယျေ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ ဘိက္ခုသံဃံ-ကို၊ န ပဝါရေမ-မဖိတ်ပါကုန်။

၁၀၅၂။ ဥဘတော သံဃေ-နှစ်ဖက်သော ဘိက္ခုနီသံဃာ၊ ဘိက္ခုသံဃာ၌၊ တီဟိ-ကုန်သော၊ ဌာနေဟိ-အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌေန ဝါ-မြင်ခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ သုတေန ဝါ-ကြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရိသင်္ကာယ ဝါ-ယုံမှားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ န ပဝါရေသာမိ-မဖိတ်တော့အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ ဓရံ-ကို၊ နိက္ခိတ္တမတ္ထေ။

ပရိယေသိတွာ-ဩဝါဒပေးမည့် ရဟန်းကို ရှာ၍၊ န လဘတိ-အံ့။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ “ဘိက္ခုနီ” ဟု တွေ့ရသော်လည်း ကင်္ခါ၌ “ပရိယေသိတွာ ဘိက္ခု အလဘန္တိယာ” ဟု ရှိသည်။ ကင်္ခါ၊ ၄ (၃၄၀)။

သတ္တမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၄။ ဧထာယျေ ပေ၊ ဩဝဒန္တိတိ။ [ပါစိတ်ဘာဠီ(၁၊ ၃၈၉), စာပိုဒ် (၁၅၈)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၀၅၆။ ဩဝါဒေါ နာမ-မည်သည်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ဂရုဓမ္မာ-ဂရုဓမ်တို့ တည်း၊ သံဝါသော နာမ-မည်သည်၊ ဧကကမ္ပ-တစ်ခုတည်းသောကံလည်း ကောင်း၊ ဧကုဒ္ဒေသော-တစ်ခုတည်းသော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသလည်းကောင်း၊ သမသိက္ခတာ-အတူတကွ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာရှိသူ၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) သမသိက္ခတာ-အတူတကွ ကျင့်အပ်သော သိက္ခာလည်းကောင်း တည်း။ (တာပစ္စည်း သွတ္တ)။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ သံဝါသော နာမ။ ။သံဝါသကို ပဒဘာဇနီထုံးစံအတိုင်း ဤသို့ ဖွင့်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ယူရမည့် သံဝါသမှာ ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း၊ ပဝါရဏာနေ့ကို မေးခြင်း၊ ဘိက္ခုထံ ပဝါရဏာပြု သွားခြင်းတည်း။ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၀)။

၂။ ဧကကမ္ပ(စသည်)။ ။ပါစိတ်ဘာသာဠီကာ (၂၊ ၁၉၉)ကို ကြည့်၍ အလွယ်ပေးထားပါသည်။ အနက်ကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဠီကာ (၂၊ ၄၁၉) စာပိုဒ်(၅၅)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၀၅၈။ ဥပေါသထမ္ပိ-ကိုလည်း(ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း)၊ န ပုစ္ဆန္တိ-မမေးကြကုန်၊ သြဝါဒမ္ပိ-ကိုလည်း(သြဝါဒ ခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း)၊ န ယာစန္တိ-မတောင်းကြကုန်။ (သိက္ခာပုဒ်၌ “ဥပေါသထပုစ္ဆက-ဥပုသ်နေ့ကို မေးခြင်း၊ သြဝါဒပသင်္ကမန-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်” ဟု ဆိုပါ။)

၁၀၆၀။ အနုပေါသထိကံ-ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပုသ်နေ့တိုင်း၊ ဥပေါသထော နာမ-မည်သည်၊ ဥပေါသထာ-တို့သည်၊ ဒွေ-တို့တည်း၊ စာတုဒ္ဒသိကော စ-စာတုဒ္ဒသိဥပုသ်လည်းကောင်း၊ ပန္နရသိကော စ-လည်းကောင်းတည်း၊ ဥပေါသထမ္ပိ-ဥပုသ်နေ့ကိုလည်း၊ န ပုစ္ဆိဿာမိ-မမေးတော့အံ့၊ သြဝါဒမ္ပိ-သြဝါဒခံယူဖို့ရန် ချဉ်းကပ်ခွင့်ကိုလည်း၊ န ယာစိဿာမိ-မတောင်းတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဓရံ-လုံ့လဝီရိယကို(တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တမတ္တေ-သော်။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဠိတံ။

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၀၆၂။ အညတရာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပသာခေ-ခက်မ၌(ပေါင်နှစ်ဖက်၏ ဖြာ၍ထွက်ရာ ခန္ဓာကိုယ်၏ အောက်ပိုင်းအရပ်၌)၊ ဇာတံ-ပေါက်နေသော၊ ဂဏ္ဍံ-အဖုကို၊ ပုရိသေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-အတူ၊ ဧကေနကာ-တစ်ယောက်ချင်း၊ ဘေဒါပေသိ-ဖောက်စေပြီ(ခွဲစေပြီ)၊ ဒူသေတုံ-ငှာ၊ ဥပက္ကမိ-အားထုတ်ပြီ၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ဝိဿရံ-ဖောက်ပြန်သောအသံကို၊ အကာသိ-ပြီ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့သည်၊ ဥပဓာဝိတွာ-အနီးသို့ ပြေးလာ၍။

၁၀၆၄။ ပသာခံ နာမ-မည်သည်၊ အဓောနာဘိ-ချက်၏အောက်ဖြစ်သော၊ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလံ-ပုဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏ အထက်ဖြစ်သော အရပ်တည်း၊ ဇာတန္တိ-ကား၊ တတ္ထ-ထိုခက်မ၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သောအနာတည်း၊ ဂဏ္ဍောနာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မထားတစ်ပါးပါးသော၊ ဂဏ္ဍော-အဖုတည်း၊ ရမိတံ နာမ-မည်သည်၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝဏံ-အနာတည်း၊ ပေ။ ပုရိသော နာမ၊ မနုဿပုရိသော-လူယောက်ျားတည်း၊ ယက္ခော-သည်၊ န-မဟုတ်၊ ပေ၊ ဝိညု-နားလည်သော၊ ဒူသေတုံ-ငှာ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်သူတည်း၊ သဒ္ဓိန္တိ-ကား၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဧကေနကာတိ-ကား၊ ပုရိသော စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ စ-သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

၁၀၆၅။ ဘိန္ဒု-ဖောက်လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာဏာပေတိ၊ ဘိန္ဒေ-ဖောက်အပ်ပြီးသော်၊ ဖာလေဟိ-ခွဲလော၊ ဖာလိကေ-ခွဲအပ်ပြီးသော်၊ ဓောဝ-

၁။ ပသာခေ၊ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၅၂၁)။ ပါတိမောက်ဘာဠိ (၄၇၁)။

ဖန်ဆေးလော၊ ဓောဝိတေ-ဖန်ဆေးအပ်ပြီးသော်၊ အာလိမ္မ-ဆေးလိမ်းလော၊
လိတ္တေ-ဆေးလိမ်းအပ်ပြီးသော်၊ ဗန္ဓာဟိ-ကြပ်စည်းလော၊ ဗဒ္ဓေ-ကြပ်စည်း
အပ်ပြီးသော်၊ မောစေဟိ-ဖြေလော၊ မုတ္တေ-ဖြေအပ်ပြီးသော်။

၁၀၆၆။ ယာကာစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ ဝိညု-သော၊
ဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက် အဖော်မသည်၊ ဟောတိ။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
အာရာမဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇။ ဂမ္ဘိနိဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၀၆၇။ ဂမ္ဘိနိ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝုဠာပေန္တိ-ရဟန်းပြုပေကြ
ကုန်၏၊ သာ-ထိုရဟန်းမသည်၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ စရတိ၊ အယျာယ-အာ၊
ဘိက္ခံ-ကို၊ ဒေထ-လှူကြပါကုန်(လောင်းကြပါကုန်)၊ အယျာ-သည်၊
ဂရုဘာရာ-လေးသောကိုယ်ဝန်ရှိ၏။

၁၀၆၉။ အာပန္နသတ္တာ-ရောက်သော သတ္တဝါရှိသော မိန် မကို၊ ဂမ္ဘိနိ
နာမ ဝုစ္စတိ။ ဝုဠာပေယျာတိ-ကား၊ ဥပသမ္ဘာဒေယျ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းမ
အဖြစ်သို့ ရောက်စေအံ့၊ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ-၌၊ ဥပဇ္ဈာယာယ-
ဥပဇ္ဈာယ်ရဟန်းမ၏၊ ဂဏဿ စ-၏လည်းကောင်း၊ အာစရိနိယာ စ-
ကမ္မဝါစာဆရာမ၏လည်းကောင်း။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၇၂။ ပါယန္တိ-နို့တိုက်ဆဲမိန်းမကို၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ အယျာ-သည်၊
သဒုတိယိကာ-နှစ်ယောက်မြောက်အဖော် ရှိ၏။

၁၀၇၄။ ပါယန္တိ နာမ-မည်သည်၊ မာတာ ဝါ-အမိရင် သည်သော်လည်း
ကောင်း၊ ဓာတီ ဝါ-အထိန်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ဝုဠာပေန္တိ။ ။(ဥ+ဌာ+ဏာပေ+အန္တိ) သဒ္ဒါနက်မှာ "သာမဓ"၊ သိက္ခာ
အဖြစ်မှ ထမြောက်စေ"ဟု ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ထမြောက်စေခြင်းဟူသည့် ရဟန်း ပြုပေခြင်း
(ဘိက္ခုနီပြုပေးခြင်း)ပင်တည်း။ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၂)။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၀၇၇။ ဒွေဝဿာနိ-နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု-ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မေသု-သိက္ခာပုဒ်တို့၌ (အကျင့်တို့၌)၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-မကျင့်အပ်သေးသော သိက္ခာရှိသော(သိက္ခာကို မကျင့်ရသေးသော)၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ သာ-ထိုတိက္ခာနီတို့သည်၊ ဗာလာ-နားမလည်ကုန်သည်၊ အဗျတ္တာ-မထက်မြက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ကပ္ပိယံ ဝါ-အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အကပ္ပိယံ ဝါ-မအပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်။

သိက္ခမာနာယ--အား၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ-သိက္ခာသမ္ပုတိကို(ကျင့်ခြင်းငှာ သမ္ပုတိကို)၊ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ၊ တာယ သိက္ခမာနာယ-သည်၊ သံဃံ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-၍၊ ပေ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယော-ပြောဆိုထိုက်သည်၊ အဿ၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း၊) အယျေ-တို့၊ ဣတ္ထန္နာမာ-ဤအမည်ရှိသော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊ သိက္ခမာနာ-ပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ-ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။

၁၀၇၉။ သာ သိက္ခမာနာ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေဟိ-ဆိုလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောထိုက်၏၊ ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝေရမဏိံ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း၊ သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ-မလွန်ကျူးထိုက်သော ဆောက်တည်ခြင်း မည်လောက်အောင်၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာယူပါ၏၊ (ဝါ-ဆောက်တည်ပါ၏) ၊ပေ၊ ဝိကာလဘောဇနာ-မှ၊ ဝေရမဏိံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ-အောင်၊ သမာဒိယာမိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောထိုက်၏။

၁။ သိက္ခမာနာ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၃)၊ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၈၆)၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၀၂)။

၂။ အဝီတိက္ကမ္မသမာဒါနံ။ ။ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပါစိတ်ဘာသာဠီကာ (၂၊ ၂၀၂)၌ ပြထားပြီ၊ အဝီတိက္ကမ္မနှင့်သမာဒါနံလည်း ဝါကျမဟုတ်၊ သမာသ်တည်း၊ ရှေးနိဿယ၌ “ပါဏာတိပါတာ-ပါဏာတိပါတ်မှ၊ ဝေရမဏိံ-ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဝီတိက္ကမ္မ-မလွန်ကျူးမူ၍၊ သမာဒါနံ-ဆောက်တည်ခြင်းကို၊ သမာဒိယာမိ-ဆောက်တည်ပါ၏” ဟု ပေးတော်မူ၏။ [ဘုရားကြီး(၃၃၀)။] ပါတိမောက်ဘာသာဠီကာ၌လည်း “ပါဏာတိပါတာ-မှ၊ ဝေရမဏိံ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ အဝီတိက္ကမ္မ-မလွန်ကျူးမူ၍၊ သမာဒါနံ-ဆောက်တည်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-၏” ဟု အလွယ်ပေးတော်မူ၏။ [ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၂)။]

၁၀၈၁။ အသိက္ခိတသိက္ခာ နာမ-မည်သည်၊ သိက္ခာ ဝါ-သည်လည်း၊ (ဝါ-ကိုလည်း၊) န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ၊ ဒိန္နာ-ပေးအပ်ပြီးသော၊ သိက္ခာ ဝါ-သည်သော်လည်း၊ ကုပိတာ-ပျက်၏၊ (တစ်နည်း) ယဿာ-အကြင် သိက္ခမာန်အား၊ သိက္ခာ ဝါ န ဒိန္နာ ဟောတိ၊ ပေ၊ ကုပိတာ၊ သာ-သည်၊ အသိက္ခိတသိက္ခာ နာမ-မည်၏။ (ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။)

၁၀၈၂။ ဒွေဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၀၈၄။ သိက္ခိတသိက္ခံ-သော၊ သိက္ခမာန်-ကို၊ သံဃေန-ဘိက္ခုနီသံဃာသည်၊ အသမ္မတံ^၁-မသမုတ်အပ်သေးဘဲ၊ (ဝါ-ဝုဋ္ဌာနသမ္မုတိ မပေးအပ်သေးဘဲ၊) ဝုဋ္ဌာပေန္တိ၊ သိက္ခမာနာ-တို့၊ ထေ-လာကြကုန်၊ ဣမံ-ဤဟာကို၊ ဇာနာထ-သိကြကုန်၊ ဣမံ (ဒေထ-ပေးကြ၊ အာဟာရထ-ဆောင်ယူခဲ့ကြ၊) ဣမိနာ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အလိုရှိ၏၊ ဣမံ-ကို၊ ကပ္ပိယံ-အပ်စပ်သည်ကို(အပ်စပ်အောင်)၊ ကရောထ-ပြုကြပါကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောကုန်ပြီ၊ အယျ-တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ သိက္ခမာနာ-တို့သည်၊ န-မဟုတ်ပါကုန်၊ မယံ၊ ဘိက္ခုနီယော-တို့ပါတည်း။ ။သိက္ခိတသိက္ခာယ-သော၊ သိက္ခမာနာယ-အား၊ ဝုဋ္ဌာနသမ္မုတိ-ဝုဋ္ဌာနသမ္မုတိကို (သိက္ခမာန်၊ သမဏေ အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း သမ္မုတိကို)၊ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

၁၀၈၅။ အသမ္မတာ နာမ-မည်သည်၊ ဥတ္တိဒုတိယေန-ဥတ်ဟူသော နှစ်ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ကမ္မေန-ဖြင့်၊ ဝုဋ္ဌာနသမ္မုတိ-သည်၊ (ဝါ-ကို) န ဒိန္နာ-မပေးအပ်သည်၊ ဟောတိ။

၁၀၈၉။ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-သော၊ သံဃေန-သည်၊ သမ္မတံ-သမုတ်အပ်ပြီးသော၊ (ဝါ-ဝုဋ္ဌာနသမ္မုတိပေးအပ်ပြီးသော) သိက္ခမာန်-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ-စေအံ့။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အသမ္မတံ၊ ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၃)။

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၀၉၀။ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿံ-ယုတ်လျော့သော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် မပြည့်သေးသော၊) ဂိဟိဂတံ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော မိန်းမကို၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ တာ အက္ခမာ၊ ပေ၊ အနဓိဝါသက ဇာတိကာ ဟောန္တိ။ [ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ (၂) စာပိုဒ်(၄၀၂)၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီး၊ ဧကဝုဇ်၊ ဗဟုဝုဇ်သာ ထူး၏။]

၁၀၉၂။ ဦးနဒ္ဒါဒသဝဿာ နာမ-မည်သည်၊ အပ္ပတ္တဒ္ဒါဒသဝဿာ-မရောက်အပ်သေးသော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ရှိသူတည်း၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ရောက်ပြီး မဟုတ်သူတည်း၊) ပုရိသန္တရဂတာ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ် ဖူးသော မိန်းမကို၊ ဂိဟိဂတာ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၀၉၅။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿံ-ပြည့်သောတစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ပြည့်ပြီးသော၊) ဂိဟိဂတံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ မရှိသေးဘဲ၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာယ-သော၊ ဂိဟိဂတာယ-အား၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ၊ အယျေ-တို့၊ ဣတ္ထန္နာမာ-သော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာ-သော၊ ဂိဟိဂတာ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူး သော သာမဏေမပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု- တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိံ-ကို၊ ယာစာမိ။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

၁၁၀၁။ ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿံ-သော၊ ဂိဟိဂတံ-ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာအပ်ဖူးသော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ် ပြီးသော သိက္ခာရှိသော သိက္ခာမာန်ကို၊ သံဃေန-သည်၊ အသမ္ပုတံ-မသမုတ် အပ်သေးဘဲ၊ ဝုဠာပေန္တိ။ ။ပရိပုဏ္ဏဒ္ဒါဒသဝဿာယ-ပြည့်ပြီးသော တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ရှိသော၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် ပြည့်ပြီးသော၊) ဂိဟိဂတာယ-

၁။ အသိက္ခိတသိက္ခံ၊ ၂။ အသမ္ပုတံ၊ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၇၂၊ ၄၇၃)။

ယောက်ျားတစ်ပါး သွားလာ အပ်ဖူးသော၊ ဒွေဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဆသု
 ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာယ- ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော၊ တာယ-
 ထိုသိက္ခာမာန်သည်၊ ပေ၊ ဧဝမဿ ဝစနိယော၊ (ကိ)၊ အယျေ-တို့၊
 ဣတ္ထန္နာမာ-သော၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာယ-သော၊ အယျာယ-၏၊
 ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿာ-သော၊ ဂိဟိဂတာ-သော၊ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊ ဆသု
 ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခာ-ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော သိက္ခာမာန်
 ပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဝုဠာနသမ္မုတိ-ကို၊ ယာစာမိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၀၇။ သဟဇီဝိနိ-အတူတကွ အသက်ရှင်လေ့ရှိသော တပည့်မကို၊
 ဝုဠာပေတွာ-ထမြောက်စေပြီး၍ (ရဟန်းမ ပြုပေးပြီး၍)၊ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊
 နေဝ အနုဂ္ဂဏှာတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း မချီးမြှောက်၊ န အနုဂ္ဂဏှာပေတိ-
 သူတစ်ပါးကိုလည်း မချီးမြှောက်စေ။

၁၁၀၉။ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ ဥဒ္ဓေသေန-ပါဠိကို ရွတ်ပြခြင်းဖြင့်လည်း
 ကောင်း (ပါဠိသင်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း)၊ ပရိပုဏ္ဏာယ-အနက်အဓိပ္ပာယ်
 ကို အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သြဝါဒေန-ဆုံးမခြင်းဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ အနုသာသနိယာ-သွန်သင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ န
 အနုဂ္ဂဏှောယျ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၀။ ဝုဠာပိတံ-ထမြောက်စေသော၊ (ဝါ-ရဟန်းပြုပေးသော)၊
 ပဝတ္တိနိ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမသို့၊ ဒွေဝဿာနိ-လုံး၊ နာနုဗန္ဓန္တိ-မလိုက်ကြကုန်
 (မလုပ်ကျွေးကြကုန်)။

၁၁၁၂။ ဥပသမ္မာဒိတံ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတတ်
 သော၊ (ပဝတ္တိနိ၌ စပ်)၊ ဥပဇ္ဈာယာ-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမကို၊ ပဝတ္တိနိ နာမ
 ဝုစ္စတိ၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ န ဥပဋ္ဌဟေယျ-မပြုစု မလုပ်ကျွေးအံ့။

၁။ ဝုဠာပိတံ။ ။(ဥ+ဋ္ဌာ+ဏာပေ+တ) ပဝတ္တိနိနှင့် အရတူဖြစ်၍ “ဝုဠာပိတံ”၌
 တပစ္စည်းကို “ကတ္တုသာဓန”ဟု မှတ်ပါ။ ဥပသမ္မာဒိတံ၌လည်း နည်းတူသိပါ။
 (ဥပသမ္မာဒိတံ=ဥပ+သံ+ပဒ+ကာရိတ်ကျေ+တ)။

၁၁၁၄။ ဥပဇ္ဈာယာ-သည်၊ ဗာလာ ဝါ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည် သည်သော်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနိ ဝါ-အလဇ္ဇိမသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-အံ့။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

—အစိတ်—

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၅။ သဟဇီဝိနိံ၊ ဝုဋ္ဌာပေတွာ-၍၊ နေဝ ဝုပကာသေတိ-ကိုယ်တိုင် လည်း အရပ်တစ်ပါးသို့ ခေါ်မသွား၊ န ဝုပကာသာပေတိ-သူတစ်ပါးကိုလည်း အရပ်တစ်ပါးသို့ ခေါ်မသွားစေ၊ သာမိကော-ခင်ပွန်းသည်၊ အဂ္ဂဟေသိ- ကောက်ယူပြီ (ခေါ်သွားပြီ)၊ အယံ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ပက္ကန္တာ-သည်၊ သစေ အဿ စ-ထိုသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ သာမိကော-သည်၊ န ဂဏှေယျ-မယူနိုင်ရာ။

၁၁၁၇။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆပဉ္စယောဇနာနိပိ-ခြောက်ယူဇနာ၊ ငါး ယူဇနာ အရပ်တို့သို့လည်း၊ နေဝ ဝုပကာသာပေသာမိ-ကိုယ်တိုင်မူလည်း ခေါ်မသွားတော့အံ့၊ နဝုပကာသေသာမိ-သူတစ်ပါးကိုမူလည်း ခေါ်မသွားစေ တော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ဓုရံ-လုံ့လဝီရိယကို (တာဝန်ကို)၊ နိက္ခိတ္တ မတ္တေ-ချအပ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လတ်သော်။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဂမ္ဘိနိဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

—အစိတ်—

၈။ ကုမာရိဘူတာဝဂ္ဂ

၁။ ပဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၁၉။ ဦနဝီသတိဝဿံ- သော၊ ကုမာရိဘူတံ- အပျိုစင်ဖြစ်သော သာမဏေမကို၊ ဝုဋ္ဌာပေန္တိ၊ သာမဏေရိ-ကို၊ ကုမာရိဘူတာနာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၁၁၂၂။ ဦနဝီသတိဝဿာယ-ယုတ်လျော့သော အသက်နှစ်ဆယ်ရှိသူမ၌၊ (စသည်ဆို)။ ပရိပုဏ္ဏသညာ-ပြည့်ပြီဟု အမှတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (စသည်ဆို)။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ နေဝ ဝုပကာသေတိ၊ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၀၄)။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၂၄။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿံ-ပြည့်သောအနှစ်နှစ်ဆယ်ရှိသော (အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးသော)၊ ကုမာရိဘူတံ-အပျိုစစ်ဖြစ်သော သာမဏေမကို၊ ဒွေဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု၊ အသိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ မရှိဘဲ၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ အဠာရသဝဿာယ-တစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်ရှိသော၊ ကုမာရိဘူတာယ-အား၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခာသမ္ပုတိ-ကို၊ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

ဒုတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၃၀။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿံ-သော၊ ကုမာရိဘူတံ-အပျိုစင်ဖြစ်သော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတသိက္ခံ-ကျင့်အပ်ပြီးသောသိက္ခာ ရှိသော သိက္ခမာန်ကို၊ သံဃေန-သည်၊ အသမ္ပတံ-မသမုတ်အပ်သေးဘဲ (ဝုဠာနသမ္ပုတိ မရသေးဘဲ)၊ ဝုဠာပေန္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿာယ-သော၊ ကုမာရိဘူတာယ-သော၊ ဒွေဝဿာနိ၊ ဆသု ဓမ္မေသု-တို့၌၊ သိက္ခိတ သိက္ခာယ-အား၊ ဝုဠာနသမ္ပုတိ ဒါတုံ အနုဇာနာမိ။

တတိယသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၁၃၆။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဦနဒ္ဒါဒသဝဿာ-ယုတ်လျော့သော တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရှိသည်၊ (ဝါ-တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါ မရသေးသင့်) (ဟုတ္တာ-ဖြစ်ပါလျက်)၊ ဝုဠာပေန္တိ။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ကုမာရိဘူတာယ။ ။ဤနှင့်စပ်၍ သိက္ခမာန်သုံးမျိုးနှင့် ဥတ်ကမ္မဝါစာ၌ သုံးစွဲရမည့် နာမည်(စကားလုံး)များကို ပါတိမောက်ဘာဠီ (၄၇၇)၌ အကျယ်ပြထားပြီ။

၂။ ဦနဒ္ဒါဒသဝဿာ။ ။သာမဏေ၊ သိက္ခမာန်များကို ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်း ပြုပေးရမည့်အရွယ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဒ္ဒါဒသဝဿ”အရ အသက်ကို မယူရ၊ သိက္ခာ(ဝါ)ကို ယူရမည်ကို သတိပြုပါ။ (ဘိက္ခုတို့မှာ ဆယ်ဝါရမှ၊ ဘိက္ခုနိတို့မှာ တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရမှ ဥပဇ္ဈာယ် လုပ်ကောင်းသည်။)

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၁၄၀။ ဘိက္ခုနီယော- တို့သည်၊ ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿာ- ပြည့်သော တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါ ရှိကုန်သည်၊ (သမာနာပိ-ဖြစ်ကုန်သော်လည်း၊) သံဃေန- သည်၊ အသမ္ပတာ-မသမုတ်အပ်ကုန်ဘဲ၊ (ဝါ-ဝုဠာပနသမ္ပတိ မရကြသေးဘဲ၊) ဝုဠာပေန္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿာယ-သော၊ ဘိက္ခုနီယာ-အား၊ ဝုဠာပန သမ္ပတိ-ကို၊(ထမြောက်စေကြောင်း သမ္ပတိကို)၊ ဒါတုံ အနဇာနာမိ၊ အယျေ- တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာ-သော၊ ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿာ-သော၊ ဘိက္ခုနီ- ပါတည်း၊ သံဃံ-ကို၊ ဝုဠာပနသမ္ပတိ-ကို၊ ယာစာမိ-တောင်းပါ၏။

သာ ဘိက္ခုနီ-ကို၊ သံဃေန-သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ-ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏(စုံစမ်း နှိုင်းချိန်ထိုက်၏)၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ပိုင်းဖြတ်ရမည်နည်း၊) အယံ ဘိက္ခုနီ- သည်၊ ဗျတ္တာ-ထက်မြက်ကျွမ်းကျင်၏၊ လဇ္ဇိနီ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏၊ ဗာလာ စ-ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို နားမလည် သည်လည်းကောင်း၊ အလဇ္ဇိနီ စ-မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိသူ မဟုတ်သည် လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောတိ-အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ န ဒါတဗ္ဗာ-ဝုဠာပန သမ္ပတိ မပေးထိုက်။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၁၄၆။ စဏ္ဍကာဠိ-သော၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ ဘိက္ခုနီသံဃံ၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ- ရှိ၊ ဝုဠာပနသမ္ပတိ-ကို၊ ယာစတိ-တောင်း၏၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တာ-ပိုင်းဖြတ်၍(စုံစမ်း နှိုင်းချိန်၍)၊ အယျေ-မ၊ တေ-အရှင်မအား၊ (အလံဋ္ဌံ စပ်၊) (ဝါ-၏၊) ဝုဠာပိတေန-ထမြောက်စေခြင်းဖြင့်၊ (ဝါ-ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးခြင်း ဖြင့်)၊ အလံဇာဝ-မသင့်လျော်သေးပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ပြော၍၊ ဝုဠာပနသမ္ပတိ၊ န အဒါသိ-မပေး၊ ပေ၊ သာဓူတိ-ကောင်းပါပြီဟူ၍၊ ပဋိသုဏိ-ဝန်ခံပြီ။

၁။ ဝုဠာပနသမ္ပတိ။ ။ဤ ဂစ္ဆိနိဝဂ်၊ ကုမာရိဘူတဝဂ်တို့၌ သမ္ပတိသုံးမျိုး ရှိ၏။ (၁) သိက္ခာသမ္ပတိ=ကျင့်ခြင်းငှာ သမုတ်ခြင်း၊ သာမဏေမအား သိက္ခာပုဒ်ခြောက်ပါး တို့၌ မပေါက်ကြားအောင်ကျင့်ဖို့ရန် သမ္ပတိပေးခြင်း၊ (၂) ဝုဠာပနသမ္ပတိ=သာမဏေမ၊ သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း သမ္ပတိ၊ ထိုသို့ နှစ်နှစ် ကျင့်ပြီးသော သိက္ခာမာန် အား သာမဏေမ သိက္ခာမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်ကြောင်း ရဟန်းပြုခွင့်ပေးသော သမ္ပတိ၊ (၃) ဝုဠာပနသမ္ပတိ=ထမြောက်စေကြောင်းသမ္ပတိ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ဝါရပြီးသော ဘိက္ခုနီအား သာမဏေမ သိက္ခာမာန်များကို ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းပြုပေးနိုင်ရန် ပေးအပ်သော သမ္ပတိ၊ ဤသို့ သုံးမျိုးရှိပုံကို သတိပြုပါ။

အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဗာလာ နန-အမှိုက်မတဲ့လော၊ အဟမေဝ၊
အလဇ္ဇိ နန-အလဇ္ဇိမတဲ့လော၊ သံဃော-သည်၊ အညာသံ ဘိက္ခုနီနံ-တို့အား၊
ယံ ဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိ-ကို၊ ဒေတိ၊ (တံ-ထိုဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိကို၊) မယုမေဝ-
ငါ့အားသာ၊ န ဒေတိ။

အလံ တာဝ တေ အယျေ ဝုဋ္ဌာပိတေနာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနာ-ပြောဆိုအပ်
သော်၊ သာဓုတိ-ဟူ၍၊ ပဋိဿုဏိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်၌၊ ခိယနဓမ္မ-
ရုံချခြင်းသဘောသို့၊ အာပဇ္ဇိဿတိ နာမ-ရောက်ရသနည်း။

၁၁၄၉။ ပကတိယာ-အားဖြင့်၊ ဆန္ဒာ-ချစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒေါသာ-မုန်းခြင်း
ကြောင့်၊ မောဟာ-မသိနားမလည်ခြင်းကြောင့်၊ ဘယာ-ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊
ကရောန္တံ-ပြုသူကို၊ ခိယုတိ-ရှုတ်ချအံ့။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒံ

၁၁၅၀။ ဥပသမ္ပဒံ-အထက်တန်းဖြစ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ (ဝါ-မြင့်မြတ်
သော ရဟန်းအဖြစ်ကို၊) ယာစိ-တောင်းပြီ၊ အယျေ၊ တွံ-သည်၊ မေ-အာ၊
စိဝရံ-ကို၊ သစေ ဒဿသိ-အကယ်၍ ပေးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပေးလတ်သော်၊
အဟံ-သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-စေမည်၊ ဣတိ-သို့၊ ဝတွာ-
ပြောဆိုပြီး၍၊ နေဝ ဝုဋ္ဌာပေတိ-ကိုယ်တိုင်လည်း ရဟန်းပြုမပေး၊ ဝုဋ္ဌာပနာယ-
ငှာ၊ ဥဿုက္ကံ-ကို၊ န ကရောတိ။

သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၈။ အဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၅၄။ အယျေ၊ တွံ-သည်၊ မံ-ငါသို့(ငါ့နောက်သို့)၊ ဒွေဝဿာနိ-
လုံး၊ သစေ အနုဗန္ဓိဿသိ-အကယ်၍ လိုက်အံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့ လိုက်လတ်သော်၊
အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၉။ နဝမသိက္ခာပဒံ

၁၁၅၈။ ပုရိသသံသဋ္ဌံ-အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီး ယောက်ျားကြီးတို့နှင့်
ရောနှောသော၊ ကုမာရကသံသဋ္ဌံ-အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်ခင် လုလင်ပျိုတို့နှင့်

ရောနှောသော၊ စဏ္ဍိ-ကြမ်းတမ်းသော၊ သောကာဝါသံ^၁-ယောက်ျားတို့အတွင်း
သောကကို သွင်းတတ်သော၊ (တစ်နည်း) သောကာဝါသံ-သောကဟူသော
နေရာရှိသော၊ စဏ္ဍကာဠိ-သော၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။ ☰

၁၁၆၀။ ကောနော-စိတ်ဆိုးလေ့ရှိသူမကို၊ စဏ္ဍိ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊
ယာ-အကြင် သိက္ခမာနံသည်၊ ပရေသံ-သူတစ်ပါးတို့၏၊ ဒုက္ခံ-
စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကို၊ ဥပ္ပာဒေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ သောကံ-သောကသို့၊
အာဝိသတိ-ဝင်တတ်၏၊ (သာ-သည်၊) သောကာဝါသာ နာမ-မည်၏၊
အဇာနန္တိ-မသိသည် ဖြစ်၍၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ။

နဝမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁၆၀-၁၁၆၁

၁၀။ ဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၆၂။ မာတာပိတုဟိပိ-မိဘရင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သာမိကေန
ဝါ-လင်သည်လည်းကောင်း၊ အနနညာတံ-ခွင့်မပြုအပ်သော၊ သိက္ခမာနံ-
ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေတိ၊ ဇနကာ-ဖြစ်စေတတ်သော မိရင်း ဖရင်းတို့ကို၊ မာတာ
ပိတရော နာမ-မာတာပိတုတို့ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ယေန-အကြင် လင်
ယောက်ျားသည်၊ ပရိဂ္ဂဟိတာ-သိမ်းပိုက်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ သော-
ထိုလင်ယောက်ျားသည်၊ သာမိကော နာမ-မည်၏။

ဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁၆၁-၁၁၆၂

၁၁။ ကောဒသမသိက္ခာပဒ

☰ ၁၁၆၆။ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-စေမည်(ရဟန်းပြုပေးမည်)၊
ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ထေရေ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ သန္နိပါတေတွာ-
စည်းဝေးစေပြီး၍၊ ပဟူတံ-များစွာသော၊ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ-ကို၊
ပဿိတွာ-မြင်၍၊ အယျာ-တို့၊ အဟံ-သည်၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ န တာဝ
ဝုဋ္ဌာပေဿာမိ-ရဟန်းပြုမပေးသေးပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်၍၊ ထေရေ-
ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့ကို၊ ဥယျောဇေတွာ-လွတ်လိုက်ပြီး၍၊ ဒေဝဒတ္တံ-ကို
လည်းကောင်း၊ (ကောကာလိကံ^၂-ကိုလည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌမောဒကတိဿကံ-
ကို၊ ခန္ဓဒေဝိယာ-၏၊ ပုတ္တံ-ကို၊) သမုဒ္ဒဒတ္တံ-ကိုလည်းကောင်း၊
သန္နိပါတေတွာ-စည်းဝေးစေ၍၊ သိက္ခမာနံ-ကို၊ ဝုဋ္ဌာပေသိ။

၁။ သောကာဝါသံ၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၃၉၂, ၃၉၃)။ ပါစိတ်ဘာဠိ (၂၊ ၂၀၆)။

၂။ ကောကာလိကံ စသည်။ ။ငါးပါးရှိသင့်ကြောင်းကို ပါစိတ်ဘာသာဠိကာ
(၁၊ ၃၉၈)၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပါရိဝါသိက^၁ဆန္ဒဒါနေန-သုံးအပ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်(ပျက်ပြယ်ပြီးသော ဆန္ဒပေးခြင်းဖြင့်)။

၁၁၆၈။ ပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေနာတိ-ကား၊ ပရိသာယ-သည်၊ ဝုဠိတာယ-ထပြီးလတ်သော်၊ (သိက္ခမာနံ ဝုဠာပေယျဉ္စ ဝပံ။)

၁၁၆၉။ ပရိသာယ-သည်၊ အဝုဠိတာယ-မထမီ၊ ဝုဠာပေတိ။

ဧကောဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၀။ အနဝဿံ-နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း၊ ဝုဠာပေန္တိ-ထမြောက်စေကြကုန်၏ (ရဟန်းပြုပေးကြကုန်၏)၊ ဥပဿယော-ကျောင်းသည်၊ န သမ္မတိ^၂-မလောက်။

၁၁၇၁။ ဧကန္တရိကံ^၃-တစ်နှစ်ခြား၍၊ ဝုဠာပေတိ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၃။ တေရသမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၄။ ဧကံဝဿံ-တစ်နှစ်တည်း၌၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်သော သိက္ခမာနံ တို့ကို၊ ဝုဠာပေန္တိ-သိက္ခမာန်အဖြစ်မှ ထမြောက်စေကြကုန်၏၊ ဥပဿယော-သည်၊ တထေဝ-ထိုအတူပင်၊ န သမ္မတိ။

၁၁၇၅။ ဧကန္တရိကံ-၍၊ ဧကံ-ကို၊ ဝုဠာပေတိ။

တေရသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။
ကုမာရိဘူတဝဏ္ဏေါ အဋ္ဌမော။

၉။ ဆတ္တုပါဟနဝဂ္ဂ

၁။ ပဋ္ဌမသိက္ခာပဒ

၁၁၇၈။ ဆတ္တုပါဟနံ-ထီး ဖိနပ်ကို၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်ကြကုန်၏။

၁၁၇၉။ တဿာ-ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဆတ္တုပါဟနံ-ကို၊ ဝိနာ-ကြည့်၍၊ ဖာသု-ချမ်းသာမှုသည်၊ န ဟောတိ။

၁။ ပါရိဝါသိက၊ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ(၄၈၁)။ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ(၂၊ ၃၉၅)။
၂။ န သမ္မတိ၊ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၀)။
၃။ ဧကန္တရိကံ၊ ကင်္ခါဘာဋီ (၂၊ ၃၉၇)။ ပါစိတ်ဘာဋီ (၂၊ ၂၁၀)။

၁၁၈၁။ ဆတ္တံ နာမ ပေ၊ သလာကဗဒ္ဓံ။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ် (၆၆၃)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၁၈၂။ အဂိလာနာ-ဂိလာန မဟုတ်ဘဲ၊ အဂိလာနသညာ-ဂိလာန မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဆတ္တုပါဟနံ ဓာရေတိ။

ပဌမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၂။ ဒုတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၈၄။ ယာနေန-ယာဉ်ဖြင့်၊ ယာယန္တိ-သွားကြကုန်၏။

၁၁၈၅။ ပဒသာ-ခြေဖြင့်(ခြေလျင်)၊ ဂန္တု-ငှာ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

၁၁၈၇။ ယာနံ နာမ ပေ၊ ပါဠိကိ။ [ပါဠိတော်နိဿယ၊ စာပိုဒ်(၆၃၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ဒုတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၃။ တတိယသိက္ခာပဒ

၁၁၉၀။ အညတရာ၊ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ အညတရိဿာ-သော၊ ဣတ္ထိယာ-၏၊ ကုလူပိကာ-အမျိုးအိမ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သည်၊ ဟောတိ၊ အယျေ၊ ဟန္တု-ရော၊ ဣမံ သင်္ဃာဏိ-ဤခါးကြိုးတန်ဆာကို၊ အမုကာယ နာမ-ထိုမည်သော၊ ဣတ္ထိယာ-အား၊ ဒေဟိ-ပေးလိုက်ပါ၊ အဟံ၊ ပတ္တေန-သပိတ်ဖြင့်၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ သစေ ဂစ္ဆာမိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ မေ-၏၊ ဝိဿရော-သည်၊ ဘဝိဿတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ ပဋိမုဋ္ဌိတွာ-စွပ်၍ (ခါး၌ပတ်၍)၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ တဿာ-ထို ခါးကြိုးတန်ဆာ၏၊ ရထိကာယ-ရထားလမ်း၌ (လမ်းမ၌)၊ သုတ္တကေ-ကြိုးသည်၊ ဆိန္နေ-ပြတ်လတ်သော်၊ ဝိပ္ပကိရိယိသု-ဖရိဖရဲ ပြန်ကျကုန်ပြီ။ (“မဏယော-ပတ္တမြားတို့သည်”ဟု ကတ္တာထည့်ပါ။) ☸

၁၁၉၂။ သင်္ဃာဏိ နာမ-မည်သည်၊ ယာကာစိ-အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော၊ ကဋ္ဌုပဂါ(ကဋ္ဌိ+ဥပဂါ)-ခါးသို့ ကပ်ရောက်သော တန်ဆာတည်း (ခါးဝတ် တန်ဆာတည်း)။

၁၁၉၃။ ကဋ္ဌိသုတ္တကံ-ခါးစည်းချည်ကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်အံ့။

တတိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ ကဋ္ဌိသုတ္တကံ၊ ကင်္ခါဘာဋ္ဌိ (၂၊ ၃၉၉)။

၄။ စတုတ္ထသိက္ခာပဒ

၁၁၉၄။ ဣတ္ထာလင်္ကာရ်-မိန်းမတို့၏ တန်ဆာကို၊ ဓာရေန္တိ။

၁၁၉၆။ ဣတ္ထာလင်္ကာရော နာမ-မည်သည်၊ သီသူပဂေါ-ဦးခေါင်းသို့ ကပ်ရောက်သော တန်ဆာလည်းကောင်း၊ (ဂီဝါ-လည်ပင်း၊ ဟတ္ထ-လက်၊ ပါဒ-ခြေ၊) ကဗျူပဂေါ-လည်းကောင်းတည်း။

စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+++++

၅။ ပဉ္စမသိက္ခာပဒ

၁၁၉၈။ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေန-နံသာရည်၊ အလှရည်ဖြင့်၊ နဟာယန္တိ-ရေချိုးကြ ကုန်၏။

၁၂၀၀။ ဂန္ဓော နာမ-မည်သည်၊ ယောကောစိ-အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ရာ သော၊ ဂန္ဓော-နံသာတည်း၊ ဝဏ္ဏကံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဝဏ္ဏကံ- အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်တည်း။

ပဉ္စမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+++++

၆။ ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒ

၁၂၀၂။ ဝါသိတကေန-နံသာဖြင့်ထုံအပ်သော၊ ပိညာကေန-နှမ်းမုန့်ညက် ဖြင့်၊ နဟာယန္တိ။

၁၂၀၄။ ဝါသိတကံ နာမ၊ ယံကိဉ္စိ-သော၊ ဂန္ဓဝါသိတံ-နံသာဖြင့် ထုံအပ်သော နှမ်းမုန့်ညက်တည်း၊ တိလပိဋ္ဌ-နှမ်းမုန့်ညက်ကို(နှမ်းကို ကြိတ်ချေ ထားသော အမှုန့်ကို)၊ ပိညာကံ နာမ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

၁၂၀၅။ ပကတိပိညာကေန-ပကတိနှမ်းမုန့်ညက်ဖြင့်။

ဆဋ္ဌသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+++++

၇။ သတ္တမသိက္ခာပဒ

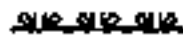
၁၂၀၆။ ဘိက္ခုနိယော-တို့သည်၊ ဘိက္ခုနိယာ-ကို၊ ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိပိ- ပွတ်တိုက်လည်း ပွတ်တိုက်စေကြကုန်၏၊ ပရိမဒ္ဒါပေန္တိပိ-နှိပ်နယ်လည်း နှိပ်နယ်စေကြကုန်၏။

၁။ ဂန္ဓဝဏ္ဏကေန။ ။ဂန္ဓ-နံသာ၊ (ဝါ-နံသာဖြင့် ရောစပ်အပ်သောရေ၊) ဝဏ္ဏက- အဆင်းကို ပြုတတ်သော အလှရည်၊ (ဝါ-အလှရည်ဖြင့် ရောစပ်အပ်သော ရေ)။ ပါစိတ်ဘာဠီ (၂၊ ၂၁၂)။ ကင်္ခါဘာဠီ (၂၊ ၃၉၉)။

၂။ ဥမ္မဒ္ဒါပေန္တိ၊ ပရိမဒ္ဒါပေန္တိ။ ။ရှေးဆရာအဆက်ဆက်က “ဥမ္မဒ္ဒန”ကို “ပွတ်တိုက်” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပရိမဒ္ဒန”ကို “နှိပ်နယ်၊ ဆုပ်နယ်” ဟုလည်းကောင်း ပေးတော်မူကြ၏။ “ဥမ္မဒ္ဒန”ကို “နင်း” ဟု အနက်ဆိုလျှင် ပို၍ကောင်းမည် ထင်ပါသည်။

၁၂၀၈။ သမ္မာဟာပေတိ-နိပ်နယ်စေအံ့ (ဆုပ်နယ်စေအံ့)။

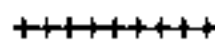
သတ္တမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

(၈, ၉, ၁၀) သိက္ခာပဒ။

၁၂၁၂။ သာမဏေရီ နာမ-မည်သည်၊ ဒသသိက္ခာပဒိကာ-ဆယ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ် ရှိသူတည်း။

(၈, ၉, ၁၀) သိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၁။ ကောဒသမသိက္ခာပဒ

၁၂၁၄။ ဘိက္ခုဿ-၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ အနာပုစ္ဆာ-မပန်မလျှောက်ဘဲ၊ အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသီဒန္တိ-ထိုင်ကြကုန်၏။

၁၂၁၆။ အန္တမသော-အားဖြင့်၊ ဆမာယံပိ-မြေပေါ်၌သော်မှလည်း၊ နိသီဒတိ။

၁၂၁၇။ အနာပုစ္ဆိတေ-မပန်ပြောအပ်သော ရဟန်း၌။ (စသည်ဆို။)

ကောဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂။ ဒွါဒသမသိက္ခာပဒ

၁၂၁၉။ အနောကာသကတံ-မပြုအပ်သော အခွင့်ရှိသော၊ (ဝါ-မေးခွင့် မပြုသေးသော၊) ဘိက္ခူ-ကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိ။

၁၂၂၁။ သုတ္တန္တေ-၌၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ ကာရာပေတွာ-ပြုစေပြီး၍၊ ဝိနယံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မံ ဝါ-ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆတိ-အံ့၊ အနောဒိဿိ-မညွှန်ပြမှု၍ (မည်သည့် ပါဠိရပ်၌ မေးလိုပါ၏ဟု မညွှန်ပြမှု၍)၊ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ-အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ပါဠိရပ်၌၊ ပုစ္ဆတိ။

ဒွါဒသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

၁။ အနောဒိဿိ၊ ကင်္ခါဘာဠိ (၂၊ ၄၀၂)။

၁၃။ တေရသမသိက္ခာပဒ

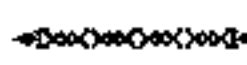
၁၂၂၄။ အသံကစ္ဆိကာ-ရင်စည်းတဘက် မပါဘဲ (ရင်လွမ်းတဘက် မပါဘဲ)၊ ဂါမံ-သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-ငှာ၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ တဿာ-ထိုရဟန်းမ၏၊ (သံဃာဋီယော၌ စပ်၊) ရထိကာယ-၌၊ ဝါတမဏ္ဍလိကာ-လေပွေသည်၊ သံဃာဋီယော-သင်္ကန်းတို့ကို၊ ဥက္ခိပိသု-မြောက်ပင့်ကုန်ပြီ(တိုက်လွှင့်ကုန်ပြီ)၊ မနုဿာ-တို့သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌိ-ကြွေးကြော်မှုကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ (ကံ) အယျာယ-အရှင်မ၏၊ ထနဒရာ-သားမြတ်နှင့် ဝမ်းဗိုက်တို့သည်၊ သုန္ဒရာ-လှပါပေကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြွေးကြော်ကြကုန်ပြီ၊ သာ ဘိက္ခုနီ-သည်၊ တေဟိ မနုဿေဟိ-တို့က၊ ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနာ-ပြောင်လှောင်အပ်သော်၊ မကို-မျက်နှာမသာယာသည်၊ အဟောသိ။

၁၂၂၆။ သံကစ္ဆိကံ ၂ နာမ၊ အဓက္ခကံ-ညှပ်ရိုးနှစ်ဖက်၏ အောက်၌၊ ဥဗ္ဘနာဘိ-ချက်၏ အထက်၌၊ တဿ-ထိုအရပ်ကို၊ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ-ဖုံးလွမ်းခြင်း အကျိုးငှာ၊ (အနုညာတံ-ခွင့်ပြုအပ်သော သင်္ကန်းတည်း။)

၁၂၂၇။ အစ္ဆိန္နစီဝရိကာယ-လုယူအပ်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏၊ နဋ္ဌစီဝရိကာယ-ပျောက်သောသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းမ၏၊ (အနာပတ္တိ)။ [စီဝရအရ “ရင်စည်းတဘက်”ကို ယူပါ။]

တေရသမသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

ဆတ္တုပါဟနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။

ဓုဒ္ဓကံ-သေးငယ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်၊ သမတ္တံ-ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ-၌၊ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

၁။ သံဃာဋီယော။ ။ဤသံဃာဋီအရ ဒုကုဋ်သာမက ဧကသီကိုပါ ယူပါ။ “ပဉ္စာဟိကံ သံဃာဋီစာရံ အတိက္ကာမေယျ”၌ ဘိက္ခုနီတို့ သုံးစွဲသော သင်္ကန်းအားလုံးကိုပင် “သံဃာဋီ”ဟု ဆိုသည်။ ဝိ (၂၊ ၃၇၀)။

၂။ သံကစ္ဆိကံ။ ။ဤသံကစ္ဆိကံကို ရှေးနိဿယတို့၌ “ရင်လွမ်းတဘက်”ဟု အနက်ဆိုကြ၏။ ရင်စည်းတဘက် ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ၌ ခကျယ် စိစစ်ထားပြီ။ ပါတိမောက်ဘာဋီ (၄၈၇)။

၅။ ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍ

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၁၂၂၈။ သပ္ပိ-ထောပတ်ကို၊ ဝိညာပေတွာ-တောင်း၍၊ ဘုဒ္ဓန္တိ၊ ကဿ
၊ပေ၊ န ရုစ္စတိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊ ၄၂၀) စာပိုဒ် (၂၅၇၊ ၂၆၀)တို့၌
ရေးခဲ့ပြီ။]

၁၂၃၁။ သပ္ပိ နာမ ၊ပေ၊ သပ္ပိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊ ၄၂၀) စာပိုဒ်
(၂၆၀)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+ + + + +

ဒုတိယ-အဋ္ဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒ

၁၂၃၄။ တေလံ-ဆိ၊ မဓုံ-ပျားရည်၊ ဖာဏိတံ-တင်လဲ၊ မစ္ဆံ-ငါး၊ မံသံ-
အသား၊ ခီရံ-နို့ရည်၊ ဒမိ-နို့ခမ်း။

၁၂၃၇။ တေလံ နာမ ၊ပေ၊ တေသညေဝ ဒမိ။ [ပါစိတ်ဘာဠိ (၁၊
၄၂၀) စာပိုဒ် (၂၆၀)၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အဋ္ဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒံ နိဋ္ဌိတံ။

+ + + + +

ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ ၊ပေ၊ ဓာရယာမိတိ။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍံ နိဋ္ဌိတံ။

•••••

၆။ သေခိယကဏ္ဍ

အမှာ။ ။ဤသေခိယကဏ္ဍ၌ ပုဒ်ထူး အနက်ထူး မရှိ၊ ပုံလိင်သဒ္ဓါကို
ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဓါအဖြစ် ပြောင်းလဲပြခြင်းသာ ထူး၏။ (သံခိတ္တံ-ချုံးထားအပ်ပြီ။)

၇။ အဓိကရဏာသမထကဏ္ဍ

အမှာ။ ။ဤသမထအခန်း၌ ပုဒ်ထူး အနက်ထူး မရှိ၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ
အယျာယော နိဒါနံ” စသော မဟာနိဂုံး (နိဂုံးကြီး)၌လည်း သိက္ခာပုဒ်
အရေအတွက်အလိုက် သင်္ချာသဒ္ဓါအထူးမျှသာ ရှိ၏။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

ပါစိတ္တိယပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။

• ပါစိတ်ပါဠိတော်နိဿယ ဒုတိယပိုင်း အားလုံးပြီးပြီ။ •